

Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad maakonniti

Haridus- ja Teadusministeerium
Statistikaamet
SA Poliitikauuringute Keskus Praxis

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad maakonniti

Haridus- ja Teadusministeerium
Statistikaamet
SA Poliitikauuringute Keskus Praxis

Uuringu tellis Haridus- ja Teadusministeerium Euroopa Sotsiaalfondi kaasrahastamisel programmi „Täiskasvanute tööalane koolitus ja arendustegevused“ raames.

Koostanud Anu Tõnurist Statistikaametist

Kaardid koostanud Berit Hännilane ja Ülle Valgma Statistikaametist

Ülevaade on valminud koostöös SA Poliitikauuringute Keskus Praxise analüütikute Hanna-Stella Haaristo ja Laura Kirsiga.

ISBN 978-9985-74-582-3

Autoriõigus: Haridus- ja Teadusministeerium, Statistikaamet, 2014

Väljaande andmete kasutamisel või tsiteerimisel palume viidata allikale.

SISUKORD

Sissejuhatus	5
Lähteülesande kirjeldus, andmeallikad ja meetodika	5
Lähteülesande kirjeldus	5
Metoodika	6
Andmeallikad	6
Sihtrühm	6
Näitajad	6
Näitajate iseloomustus	7
Üldised näitajad maakondade kohta	7
Konkurentsivõime näitajad	8
Näitajad ettevõtluse ja töökohtade kohta	10
Täiskasvanuhariduse prioriteetsete sihtrühmade valik	12
Maakondade ülevaade	13
Harju maakond	13
Täiskasvanuhariduse sihtrühma sotsiaal-demograafiline profiil	13
Maakonna konkurentsivõime mõõdikud	15
Ettevõtlus maakonnas	18
Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad	24
Tallinn	26
Täiskasvanuhariduse sihtrühma sotsiaal-demograafiline profiil	26
Linna konkurentsivõime mõõdikud	27
Ettevõtlus linnas	30
Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad	35
Hiiu maakond	37
Täiskasvanuhariduse sihtrühma sotsiaal-demograafiline profiil	37
Maakonna konkurentsivõime mõõdikud	38
Ettevõtlus maakonnas	41
Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad	46
Ida-Viru maakond	48
Täiskasvanuhariduse sihtrühma sotsiaal-demograafiline profiil	48
Maakonna konkurentsivõime mõõdikud	50
Ettevõtlus maakonnas	53
Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad	58
Jõgeva maakond	60
Täiskasvanuhariduse sihtrühma sotsiaal-demograafiline profiil	60
Maakonna konkurentsivõime mõõdikud	61
Ettevõtlus maakonnas	64
Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad	69
Järva maakond	71
Täiskasvanuhariduse sihtrühma sotsiaal-demograafiline profiil	71
Maakonna konkurentsivõime mõõdikud	72
Ettevõtlus maakonnas	75
Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad	81
Lääne maakond	83
Täiskasvanuhariduse sihtrühma sotsiaal-demograafiline profiil	83
Maakonna konkurentsivõime mõõdikud	84
Ettevõtlus maakonnas	87
Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad	93
Lääne-Viru maakond	95
Täiskasvanuhariduse sihtrühma sotsiaal-demograafiline profiil	95
Maakonna konkurentsivõime mõõdikud	96
Ettevõtlus maakonnas	99
Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad	105
Põlva maakond	107
Täiskasvanuhariduse sihtrühma sotsiaal-demograafiline profiil	107
Maakonna konkurentsivõime mõõdikud	109
Ettevõtlus maakonnas	112

Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad	117
Pärnu maakond	119
Täiskasvanuhariduse sihtrühma demograafiline profiil	119
Maakonna konkurentsivõime mõõdikud	120
Ettevõtlus maakonnas	123
Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad	129
Rapla maakond	131
Täiskasvanuhariduse sihtrühma sotsiaal-demograafiline profiil	131
Maakonna konkurentsivõime mõõdikud	132
Ettevõtlus maakonnas	135
Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad	141
Saare maakond	143
Täiskasvanuhariduse sihtrühma sotsiaal-demograafiline profiil	143
Maakonna konkurentsivõime mõõdikud	144
Ettevõtlus maakonnas	147
Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad	153
Tartu maakond	155
Täiskasvanuhariduse sihtrühma sotsiaal-demograafiline profiil	155
Maakonna konkurentsivõime mõõdikud	156
Ettevõtlus maakonnas	160
Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad	164
Tartu linn	166
Täiskasvanuhariduse sihtrühma sotsiaal-demograafiline profiil	166
Linna konkurentsivõime mõõdikud	167
Ettevõtlus linnas	170
Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad	175
Valga maakond	177
Täiskasvanuhariduse sihtrühma sotsiaal-demograafiline profiil	177
Maakonna konkurentsivõime mõõdikud	179
Ettevõtlus maakonnas	182
Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad	188
Viljandi maakond	190
Täiskasvanuhariduse sihtrühma sotsiaal-demograafiline profiil	190
Maakonna konkurentsivõime mõõdikud	192
Ettevõtlus maakonnas	195
Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad	201
Võru maakond	203
Täiskasvanuhariduse sihtrühma sotsiaal-demograafiline profiil	203
Maakonna konkurentsivõime mõõdikud	204
Ettevõtlus maakonnas	207
Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad	213
Peamised järeldused ja soovitused	215
Allikad	221
Lisa 1. Tasemeõppes osalejate ja mitteosalejate töö brutotulu vanuse järgi	222
Lisa 2. Hõivemäär kõrgeima omandatud haridustaseme ja vanuse järgi	223
Lisa 3. Puuetega 20–64-aastased hõivestaatus järgi	224
Lisa 4. Maakonnas või linnas töökäivad inimesed tegevusala järgi	225
Lisa 5. Kaardid	226

SISSEJUHATUS

Täiskasvanuhariduses on viimastel aastatel prioriteetne sihtrühm olnud madala haridustaseme, vähese konkurentsivõimega ja töötud täiskasvanud, kes osalevad elukestvas õppes keskmiselt ja juhuslikult või ei osale üldse. Haridus- ja Teadusministeeriumi täiskasvanuhariduse meetmed mõeldud suuresti selleks, et tuua nimetatud sihtrühm tagasi tasemeharidusse või täiendada nende kutseoskusi tööalaste täienduskoolituste abil. Centari uuringu (Räis jt 2014) kohaselt on õppimaminekul palju hoiakulisi ja isiku sotsiaal-demograafilisest olukorrast tulenevaid takistusi. Enamasti väljenduvad need väheses õpimotivatsioonis, majanduslikes raskustes ning väheses teadlikkuses täiskasvanute õpivõimalustest (Räis jt 2014: 3). Seetõttu on sihtrühmani keeruline jõuda ja seda tasemeõppesse või koolitusele tuua.

Täiskasvanuhariduse sihtrühmi määratletakse enamasti soo, vanuse, rahvuse ja hariduse järgi, pööramata suuremat tähelepanu inimese elukohale. Eesti on küll maailma mõistes väike, kuid sellegipoolest suurte regionaalsete erinevustega riik. Üks olulisi näitajaid, mis neid erinevusi illustreerib, on elujõulisuse indeks, mille arvutamisel võetakse arvesse omavalitsusüksuste elanike koosseisu, töö ja toimetuleku, omavalitsusüksuste rahaliste vahendite ja majandustegevuse mitmekülgsuse ning elanike oskuste ja innovaatsilisuse näitajad (Kivilaid ja Servinski 2013). Nende kohaselt on kõige elujõulisemad pealinna ümbruse ja suuremad linnad ning nende ümbruse omavalitsusüksused. Elujõulisuse indeksi väärtus on väike Lõuna-Eesti piirkonna, kuid ka paljude teiste maakondade omavalitsusüksustes (Kivilaid ja Servinski 2013). Piirkondlikud eripärad diferentseerivad maakondi, andes igaühele neist oma näo. Ida-Viru ja Võru maakonnale ei pruugi sobida ühesugune täiskasvanuhariduse sihtrühma määratlus, sest nii rahvastiku kui ka ettevõtete tegevusalade struktuur nendes maakondades erineb. Oluline on välja selgitada, millised sihtrühmad on praegu nõrgemini või ei ole üldse tööturule kaasatud. Käesolev analüüs keskendubki täiskasvanuhariduse sihtrühmade maakondlike erinevuste väljaselgitamisele.

Analüüs on alusmaterjal täiskasvanute koolituse korraldavatele asutustele ning kohaliku tasandi poliitikakujundajatele, riigiasutustele ning Haridus- ja Teadusministeeriumile koolitustellimuste koostamiseks ja meetmete kavandamiseks.

LÄHTEÜLESANDE KIRJELDUS, ANDMEALLIKAD JA METOODIKA

Lähteülesande kirjeldus

Maakondade ülevaade on valminud Haridus- ja Teadusministeeriumi tellimusel Statistikaameti ja Poliitikauuringute Keskuse Praxis koostöös.

Eesmärk oli analüüsida elanike konkurentsivõimet, töökohtade tegevusalade struktuuri ja ettevõtlusega seotud näitajaid ning koostada kõigi maakondade kohta statistiline ülevaade elanike konkurentsivõimet ja ettevõtlusmaastikku iseloomustavatest näitajatest. Sellega saab juhtida tähelepanu sihtrühmale, kellele edaspidi täiskasvanute tööalaseid koolitusi suunata. Analüüsis on ka soovitusel koolitustellimuste ja arendustegevuse planeerimiseks nii riigi- kui ka õppeasutustele, et teha võimalikuks tuua õppima enam neid, kes seni on olnud eemal või osalenud selles juhuslikult.

Andmeanalüüsi sihtrühmaks said 20–64-aastased Eesti elanikud jagatuna kolmeks: 20–34-, 35–54- ja 55–64-aastased. Peale vanuse tuleb sihtrühmas eristada inimesi ka majandusliku aktiivsuse järgi, kusjuures vaatluse alla jäävad vaid hõivatud ja majanduslikult mitteaktiivsed. Töötud jäävad analüüsist välja, sest Haridus- ja Teadusministeeriumi tegevus täiskasvanuhariduse pakkumisel on peamiselt mõeldud hõivatute ja mitteaktiivsete kaasamiseks. Töötutele mõeldud koolitused kuuluvad peamiselt Sotsiaalministeeriumi ja Töötukassa pädevusse.

Kõigi analüüsitava näitajate kohta on tulemused esitatud maakonniti, eraldi on välja toodud Tallinn ja Tartu.

Analüüs on tehtud olemasolevate uuringuandmete põhjal, lisaandmeid ei ole kogutud. Andmeanalüüsi tulemused on esitatud jooniste ja kaartide abil visuaalselt atraktiivselt, sisu

kokkuvõtlikult. Lisatud on eksperdi arvamus statistiliste tulemuste kohta, mis keskendub esitatud andmete tõlgendamisele haridussüsteemi ja õppimisvõimaluste kontekstis, sidudes tulemusi ka täiskasvanuhariduse valdkonna varasemate uuringute tulemustega.

Metoodika

Andmeallikad

Töös on kasutatud järgmisi andmeallikaid:

- Statistikaameti regulaarne rahvastikustatistika
- 2011. aasta rahva ja eluruumide loendus (REL)
- Eesti tööjõu-uuring
- Maksu- ja Tolliamet (TSD lisa 1)
- majandusüksuste statistiline register

Töö põhineb peamiselt 2011. aasta rahva ja eluruumide loenduse andmetel. Rahvaloenduse andmete kasutamise eelis on kõikne valim, mis võimaldab piirkonniti ja detailselt analüüsida nii inimeste kui ka leibkondade näitajaid. Rahvaloenduse andmetega seoti ka Maksu- ja Tolliameti andmed inimeste töise tulu kohta.

2013. aasta Eesti tööjõu-uuringust on saadud andmed inimeste puude olemasolu kohta.

Ettevõtete andmed pärinevad majandusüksuste statistilisest registrist, mis on riikliku ettevõtluse statistika tegemise alus ja sisaldab mitmesuguseid ettevõtete majandustegevust iseloomustavaid tunnuseid.

Sihtrühm

Analüüsi sihtrühma määratlus erineb tavapärasest täiskasvanuhariduse sihtrühma määratlusest, kus täiskasvanud õppijaks loetakse 25–64-aastased isikud. Selles töös vaadeldakse ka nooremaid, s.t 20–24-aastaseid, et saada teavet selle kohta, kas ka väga noorte hulgas leidub neid, kes võivad madala haridustaseme või vähese konkurentsivõime tõttu jääda tööturul kehvemasse olukorda. Sihtrühma kuulujad on töös jagatud läbivalt kolme rühma:

- 20–34-aastased;
- 35–54-aastased;
- 55–64-aastased.

Paljude näitajate puhul on sihtrühma kuulujaid vaadeldud veel majandusliku aktiivsuse järgi kahes rühmas:

- hõivatud – isikud, kes uuritaval ajavahemikul tegid tasustatavat tööd kas palgatöötaja, ettevõtja või vabakutselisena; töötasid oma perele kuuluvas ettevõttes või talus otsest palka saamata; puudusid töölt ajutiselt puhkuse, haiguse vms tõttu või olid ajateenijad;
- majanduslikult mitteaktiivsed – isikud, kes uuritaval ajavahemikul ei olnud majanduslikult aktiivsed (hõivatud, töötud), nt (üli)õpilased, pensionärid ja kodused.

Tellijal soovil jäid analüüsist välja töötud.

Näitajad

Töö esimeses etapis lepiti kokku näitajad, mille kaudu mõõta konkurentsivõimet. Konkurentsivõime näitajate kinnitamisel tugineti Haridus- ja Teadusministeeriumi täiskasvanuhariduse osakonna spetsialistide ja ministeeriumi analüütikute ettepanekutele ning Statistikaameti analüütikutest ja teemat valdavatest spetsialistest koosneva töörühma soovitudele.

Analüüsitavaid näitajaid võib jagada kolmeks: 1) üldised näitajad, mis annavad taustteadmise analüüsitava sihtühmast ja maakondade üldisest olukorrast; 2) konkurentsivõimet tööturul

kirjeldavad näitajad; 3) ettevõtluse näitajad, mis iseloomustavad maakondade ettevõtlusmaastikku. Järgnevalt on kirjeldatud kõiki näitajaid ja põhjendatud nende valikut sellesse analüüsi.

Näitajate iseloomustus

Üldised näitajad maakondade kohta

- **Rahvaarv** näitab maakonnas püsivalt elavate inimeste arvu. Andmed pärinevad Statistikaameti regulaarsest rahvastikuarvestusest.
- **Soo-vanusjaotus** iseloomustab maakondade rahvastiku koosseisu. Vanus on üks peamisi elukestvas õppes osalemise mõjutajaid – mida kõrgem vanus, seda väiksem on tõenäosus osaleda koolitusel (Desjardins jt 2006). Ka rahvusvahelise täiskasvanute oskuste uuringu (PIAAC) tulemused Eestis näitasid, et vanus mõjutab formaal- ja mitteformaalõppes osalemist olulisel määral ning et vanemaealised peaksid olema üks peamisi sihtrühmi, kelle osalust elukestvas õppes suurendada ja toetada (Saar jt 2014). Kõikidele maakondadele peale Harju- ja Tartumaa on omane rahvaarvu vähenemine ja rahvastiku vananemine. Rahvastiku soo- ja vanuskoosseis kujuneb maakonna elanikkonna sündimuse, suremuse ning sisse- ja väljarände põhjal. Esitatud on rahvastikupüramiid ja elanike jaotus kolme vanuserühma: alla 15-aastased, 15–64-aastased tööealised ja vähemalt 65-aastased. Andmed pärinevad Statistikaameti regulaarsest rahvastikuarvestusest.
- **Sotsiaal-majanduslik staatus** näitab 20–64-aastaste jaotust majandusliku aktiivsuse järgi. Majanduslikult aktiivse rahvastiku (tööjõud) moodustavad hõivatud ja töötud. Majanduslikult mitteaktiivseks loetakse need, kes ei käi tööl ega ole töötud (ajateenijad, kodused, lapsehoolduspuhkusel olijad, pensionärid jne). Andmed pärinevad 2011. aasta rahva ja eluruumide loendusest.
- **Haridustase** on 20–64-aastaste kõrgeim lõpetatud haridustase. Peale inimese vanuse mõjutab täiskasvanuhariduses osalemist olulisel määral ka tema haridustase – mida suurem on piirkonnas (nt maakonnas) kõrgema kvalifikatsiooniga töötajate osatähtsus, seda suurema tõenäosusega osalevad inimesed ka elukestvas õppes (Brunello 2001). Andmed pärinevad 2011. aasta rahva ja eluruumide loendusest.
- **Tasemeõppes osalejad ja õppijate tõine tulu** näitavad 20–64-aastaste tasemeõppes osalejate arvu ja töö eest saadud brutotulu. Analüüsitud on 20–64-aastaste õppijate ja mitteõppijate tõise tulu erinevusi. Merese (2013) kohaselt on täiskasvanud õppijate tõine sissetulek olenemata soost ja vanusest mitteõppijate omast suurem. Õppijate suuremale keskmisele tõisele tulule viitamine võib osutada täiskasvanule motivaatoriks enesetäiendamise kasuks otsustamisel. Andmeallikad on Eesti Hariduse Infosüsteem, 2011. aasta rahva ja eluruumide loendus ning Maksu- ja Tolliameti andmed tõise tulu kohta (2011). Andmed õppimise kohta pärinevad Eesti Hariduse Infosüsteemist ja lingiti rahvaloenduse andmetöötluse käigus loenduse andmebaasiga. Tõise tulu kohta saadi andmed Maksu- ja Tolliametilt. Tõine tulu lingiti vaid nendele isikutele, kes rahvaloendusel vastasid, et on hõivatud^a. Analüüsist jäeti välja isikud, kes olid aasta jooksul saanud vaid nn negatiivset tulu. Need on juhud, kus inimene on ise Maksu- ja Tolliametile tagasimakseid teinud, mistõttu tema tõise tulu saldo on negatiivne^b.

^a Oli ka juhtumeid, kus Maksu- ja Tolliameti andmetel sai inimene töist tulu, kuid REL-i andmete kohaselt oli ta majanduslikult mitteaktiivne.

^b Tagasimakseid tehakse näiteks töödandjalt ette kasutatud puhkusepäevade eest, juhul kui ettevõttest töölt lahkumise hetkeks ei olnud inimene nii palju puhkust välja teeninud.

Konkurentsivõime mõõdikud

- **Rahvuskoosseis.** Varasemad uuringud on näidanud, et rahvuse mõju täienduskoolitusel osalemisele on oluline (Järve jt 2012). Eestlased osalevad täienduskoolitusel suurema tõenäosusega kui mitte-eestlased. Ka rahvusvahelised uuringud on näidanud samasugust trendi: nii sisserännanud kui ka muu emakeelega inimesed osalevad täiskasvanuhariduses väiksema tõenäosusega kui kohalikud ja riigikeelt emakeelena kõnelevad inimesed (Desjardins jt 2006). Selles töös on antud ülevaade maakondade rahvuskoosseisust, et koolituste planeerimisel oleks võimalik arvestada ka koolituste keelt. Pelgalt inimese rahvusest ei olene, kas ta saab eestikeelsel koolitusel hakkama või mitte, kuid selle informatsiooni sidumine (riigi)keeleoskajate osatähtsusega maakonnas annab vajalikku infot täiskasvanukoolituste planeerimiseks. Samuti on oluline vaadata, millistes maakondades on eestlaste ja mitte-eestlaste hõiveseisundi erinevused suured. Maakondades, kus hõivatute seas on oluliselt vähem mitte-eestlasi või kus neid on palju rohkem mitteaktiivsete seas (mõnes vanuserühmas), tuleb keskenduda nende sihtrühmade koolitustesse kaasamisele.
- **Haridustase.** Inimese üldist haridustaset peetakse olulisimaks teguriks nii tööturuedukusel kui ka üldisel motivatsioonil ennast täiendada, sh täiskasvanutele mõeldud koolitustel osaleda. Varasemad uuringud on näidanud, et erinevalt kõrgharidusega inimestest puudub madala haridustasemega inimestel üldine huvi enese täiendamise ning uute teadmiste ja oskuste omandamise vastu (Desjardins jt 2006; Järve jt 2012), mistõttu neid on keeruline kaasata ka täienduskoolitustele. Ka PIAAC-i tulemused näitasid, et haridustase on üks peamisi elukestvas õppes osalemise tegureid, eriti mitteformaalse hariduse puhul. Seejuures leiti, et nii põhiharidusega kui ka erialase hariduseta inimesed peaksid olema üks peamisi sihtrühmi, kelle osalust täiskasvanuhariduses suurendada (Saar jt 2014). Peale selle mõjutavad madal haridustase ja ka vanus konkurentsivõimet tööturul. Mida vanemaks madala haridustasemega inimene saab, seda raskem on tal tööturul püsida või juhul kui ta jääb töötuks, uuesti tööturule siseneda. Selles analüüsis on esitatud 20–64-aastaste kõrgeim omandatud haridustase viies vanuserühmas nii hõivatute kui ka majanduslikult mitteaktiivsete kohta 2011. aasta rahva ja eluruumide loenduse põhjal.
Analüüsis on kasutatud läbivalt mõistet „**madal haridustase**“. Madala haridustasemega on need, kes on omandanud, kas a) põhihariduse või sellest madala haridustaseme üldhariduskoolis või b) põhi- või sellest madalama hariduse ja kutsehariduse.
- **Hõivemäär.** Hõivemäär annab üldise ülevaate maakonna eri vanuses elanike kaasatusest tööturule. Hõivemäär on tööga hõivatute osatähtsus vastavas vanuses rahvastikus. Maakonna hõivemäära arvutamisel on võetud arvesse kõik vähemalt 15-aastased hõivatud, kelle majanduslik aktiivsus on teada. Hõivemäär on madalam noortel, kellest suur osa veel õpib, ja vanematel, pensionile jäävatel inimestel. Oluline on jälgida, mis vanuses toimub pööre hõivemäära langusele – mis hetkel inimesed hõivatu staatusest väljuvad ja kas see protsess toimub stabiilselt või kiire hüppena. Täiskasvanuhariduse seisukohalt on tähtis suunata vanemaid inimesi ümberõppele, et tänu uutele teadmistele ja oskustele neid tööturul kauem konkurentsivõimelisena hoida. PIAAC-i tulemustest selgus ka, et tööga hõivatus on Eestis üks olulisemaid elukestvas õppes osalemist takistavatest teguritest, eriti meestel (Saar jt 2014). Analüüsis on esitatud 20–64-aastaste elanike hõivemäär vanuserühma järgi. Peale selle on hõivemäära analüüsitud ka haridustasemeti. Andmed pärinevad 2011. aasta rahva ja eluruumide loendusest.
- **Tervis.** Inimese tervislik seisund on otseselt seotud tema konkurentsivõimega tööturul. Eestis on viimastel aastatel tehtud tööd selle nimel, et toetada puuetega inimeste tööturule sisenemist (nt töölkäimise toetus, tunnustused puuetega inimesi palganud ettevõtetele), ent ettevõtjate teadlikkus puuetega inimeste värbamisest on tihti siiski väike või jäetakse nad kõrvale kartuses, et see toob kaasa suurt lisatööd puudega inimese väljakoolitamiseks ja töökeskkonna kohandamisel puudega inimesele sobivaks. Täiskasvanuharidusel on puuetega inimeste tööturule suunamisel oluline roll. Täienduskoolitus võib olla just vajalik

samm konkreetse elukutse jaoks tarvilike oskuste õppimiseks ja arendamiseks. Praegu on puudega inimesel võimalik taotleda täienduskoolitustoetust, kuid seda kasutatakse küllaltki vähe. Probleeme tekitab ka fakt, et toetust makstakse vaid töötavale inimesele (Tampere 2008). Analüüsis on kasutatud nn objektiivset tervisehinnangut ehk puuetega inimeste arvu ja osatähtsust 20–64-aastaste inimeste seas. Andmeallikas on Eesti tööjõu-uuring 2013.

- **Keeleoskus.** Keeleoskus on tööturul konkurentsivõimelisena püsimiseks äärmiselt oluline tegur. PIAAC-i tulemused näitasid, et kodune keel mõjutab elukestvas õppes osalemist oluliselt – kodus vene keelt kõnelevad inimesed osalevad elukestvas õppes oluliselt vähem kui eesti keele kõnelejad (Saar jt 2014). Riigikeele ja võõrkeelte oskamine annab tööle kandideerimisel eelise. Et Eestis elab suur venekeelne kogukond, tegutseb palju rahvusvahelisi firmasid ja üle 4% hõivatuist käib tööl välisriigis, võib olenevalt maakonnast pidada oluliseks vene, inglise ja soome keele oskust kas ema- või võõrkeelena. Keeleoskuse tugevdamine võiks olla üks täiskasvanuhariduse täienduskoolituste suundi. Riigikeeleoskusega inimeste osatähtsus rahvastikus on suur vaid paaris maakonnas, kuid on sellegipoolest oluline näitaja. Analüüsis on esitatud riigikeeleoskusega ning vene, inglise ja soome keelt kas ema- või võõrkeelena oskavate inimeste arv ja osatähtsus 20–64-aastaste elanike seas. Andmeallikas on 2011. aasta rahva ja eluruumide loendus. Tähelepanu peab aga juhtima asjaolule, et keeleoskust küsiti rahvaloendusel vaid küsimusega, millele sai vastata kas „jah“ või „ei“. Kuigi küsimuse juurde kuulusid abitekstid selgitustega, mida võiks pidada küsimusele jaatavalt vastamiseks piisavaks keeleoskuseks, oli vastamine siiski subjektiivne – iga inimene defineeris keele oskamist oma kritikameele järgi.
- **Madala haridustasemega väikelastevanemad.** Väikelaste vanemad on tööturul üks kergemini haavatavaid sihtrühmi. PIAAC-i tulemustest selgus, et väikelaste emad peaksid olema üks peamisi sihtrühmi, kelle osalust elukestvas õppes tuleks suurendada. Uuringu kohaselt on perekohustused õppes osalemise peamine takistus just naistel, eriti 25–34-aastastel alla 2-aastaste lastega naistel (Saar jt 2014). Pärast lapsehoolduspuhkust tööturule sisenemine võib olla keeruline mitmel põhjusel. Esiteks võib olla tekkinud ebakindlus, et kodus oldud aja jooksul on tööl hakkama saamiseks vajalikud oskused ja teadmised ununenud. Teiseks võidakse karta, et tööandjatele ei pruugi väikeste laste olemasolu perekonnas sobida, kuna see võib tähendada sagedasi töölt eemalviibimisi. Kolmandaks võib pika kodus oldud aja jooksul inimesel olla kadunud tööharjumus ja soov õppida. Kui varasem töökogemus täielikult puudub ja koolitee on kas katkenud või lõpetatud varakult (madal haridustase), võib olla keeruline suurt elumuutust ette võtta, sest puuduvad tööturul nõutavad erialateadmised ja -oskused. Siinkohal on mitteformaalne täiskasvanuharidus vajalike oskuste või teadmiste andmiseks väga oluline, ent koolituste pakkumisel tuleks arvestada sihtrühma eripäraga. Näiteks ei tohiks koolituse toimumiskoht jääda koolitusel osaleja elukohast väga kaugemale, ajakulu sõidule võib väikelaste vanemaid demotiveerida. Analüüsis on esitatud alla 7-aastaste lastega ühes perekonnas elavate madala haridustasemega inimeste (lapsevanemad) arv ja leibkondade arv. Lapsevanema mõiste on siinkohal laiem kui demograafias üldiselt – lapsevanemadena käsitletakse siinsel juhul peale bioloogiliste vanemate ka lapse kasvatajaid ehk siis ema või isaga koos elavat partnerit või teist täiskasvanud isikut, kes elab lapsega koos ja kasvatab teda (nt vana-vanem). Andmeallikas on 2011. aasta rahva ja eluruumide loendus.
- **Vaesuse määr madala haridustasemega lapsevanematega leibkondades.** Esialgul kaasatud näitaja, mis täiendab eespool nimetatud madala haridustasemega väikelastevanemate näitajat. Leibkondade vaesus on Eestis, eriti maapiirkondades, suur probleem. Perekondi, kus materiaalsete ressursside puudumine on põhjus, miks selle liige ei saa osaleda täienduskoolitustel, on maakondades üksjagu. Kui madala haridustasemega lapsevanemad saavad tööturul konkurentsivõimelisemaks, aitab see oluliselt kaasa ka leibkonna vaesuse leevendamisele. Analüüsi käigus selgus, et vaesuse määras madala haridustasemega lapsevanematega leibkondades Eestis olulisi piirkondlikke erinevusi ei ole, mistõttu see näitaja jäeti vaatluse alt välja.

Näitajad ettevõtluse ja töökohtade kohta

Regionaalelu arengu aluseks on ettevõtlus. Nii kaua kui jätkub aktiivselt tegutsevaid ettevõtteid, kes suudavad pakkuda inimestele töökohti, võib olla kindel ka maakonna jätkusuutlikkuses. Ettevõtluses toimuvaga kursis olek on seega ka täiskasvanukoolituste korraldamisel vajalik. PIAAC-i uuringu üks olulisemaid järeldusi oli, et Eestis mõjutavad töö sisu ja töökohta karakteristikud täiskasvanute formaal- ja mitteformaalõppes osalemist olulisemalt kui inimese enda karakteristikud (vanus ja haridustase). See tähendab, et kuigi oskused on olulised, oleneb nende väärtus õppes osalemise tagajana sellest, kas neid tööturul ka vajatakse. Sellega seletatakse ka elukestvas õppes osalemise piirkondlikke erinevusi – kui Põhja-Eestis on ülekaalus oskustemahukad ametikohad, kus soodustatakse edasiõppimist, siis Kirde-Eestis on rohkem vähese oskustemahukusega ametikohti (Saar jt 2014). Seetõttu on analüüsi kaasatud ka maakonna peamised tööturunäitajad – ettevõtete demograafia, töökohtade koondumiskohad ja nende arv, tegevusalad, ametikohad jm.

- **Ettevõtluse demograafia.** Ettevõtluse demograafia iseloomustab seda, kui palju tekib aasta jooksul uusi ettevõtteid (ettevõtete sünd), kui palju neist jääb püsima ja kui paljud lõpetavad reaalselt tegevuse (ettevõtete surm) (Helm-Rosin 2012). Ettevõtluse demograafia statistika tegemiseks kasutatakse majandusüksuste statistilist registrit, kus on olulisemad andmed majandusüksuste tegevuse kohta. Andmed esitatakse mittefinantsteenuseid tootvate äriühingute (EMTAK-is tegevusalad B–S) ja vähemalt 20 töötajaga füüsilisest isikust ettevõtjate kohta. Eurostati meetodika kohaselt on ettevõtluse demograafiast välja jäetud põllumajandusega tegelevad äriühingud ja ettevõtjad.
 - **Sündinud ettevõtted.** Ettevõtte sünd on ettevõtte tegutsemiseks vajalike tootmistegurite (tööjõud, maa, kapital) kombinatsiooni loomine tingimusel, et teised ettevõtted selles sündmuses ei osale. Sünniks ei loeta ettevõtte tekkimist ühinemise, jagunemise, eraldumise või restruktureerimise teel. Sünniks ei loeta ka juhtumit, kus ajutiselt mittetegutsev ettevõtte taasalustab tegevust kahe aasta jooksul pärast tegevuse peatamist. Ainult need ettevõtted, mis on alustanud majanduslikku tegevust (on olemas käive ja/või palgatöötajad) vastaval aastal, loetakse sündinud ettevõtete hulka samal aastal. Ettevõtete sünnimäär näitab sündinud ettevõtete osatähtsust majanduslikult aktiivsete ettevõtete arvus.
 - **Surnud ettevõtted.** Ettevõtte surm on ettevõtte tegutsemiseks vajalike tootmistegurite (tööjõud, maa, kapital) kombinatsiooni likvideerimine tingimusel, et teised ettevõtted selles sündmuses ei osale. Surmaks ei loeta ettevõtte likvideerimist ühinemise, ülevõtmise, jagunemise või restruktureerimise teel. Surmaks ei loeta ka juhtumit, kus mittetegutsev ettevõtte taasalustab tegevust kahe aasta jooksul pärast tegevuse peatamist. Ettevõtete surmamäär näitab surnud ettevõtete osatähtsust majanduslikult aktiivsete ettevõtete arvus.

Ettevõtluse demograafia andmeallikas on majandusüksuste statistiline register ja andmed on 2012. aasta kohta.

- **Tõmbekeskused ja ääremaalsed alad maakonnas.** Igas maakonnas on olemas linnad, kuhu on koondunud suur osa majandustegevusest ja maakonna töökohtadest. Enamasti on need maakonnakeskused, kuid nende kõrval tihti ka väiksemad, kuid kohalikele elanikele nii era- kui ka avalike teenuste tarbimise ja töökohtade pakkumise seisukohast olulised asulad. Tõmbekeskusi iseloomustab tööjõupotentsiaali näitaja – hõivatute arv jagatud tõmbekeskuse töökohtade arvuga. Tõmbekeskuse töökohtade arv näitab nende inimeste arvu, kelle põhitöökoht asub maakonnas. Kui näitaja väärtus on suurem kui 1, näitab see, et keskus on hea tööjõupotentsiaaliga, seal asub töökohti rohkem kui hõivatud inimesi. Heaks peetakse selle näitaja puhul, kui väärtus on vähemalt 0,75. Kui väärtus on väiksem kui 1, näitab see vastupidist – keskus on töökohti vähem kui hõivatuid. Suure tõenäosusega ei ole väikese tööjõupotentsiaaliga linnad ka tõmbekeskused. Tõmbekeskuste ümber tekib tööjõuareaal. See on linna mõjuala, kuhu kuuluvad omavalitsusüksused, kust tõmbekeskusesse töö

käiakse. Suurematel ja tugevamatel tõmbekeskustel on mõjuala suur, ulatudes näiteks Tallinna ja Tartu puhul maakonnapiiridest ülegi. Tööjõuarealist väljapoole jäävaid omavalitsusüksusi nimetatakse ääremaaks. Ääremaa mõiste on otseselt seotud töörandega – ääremaalised on üksused, mis ei ole pendelrände kaudu tõmbekeskusega tugevalt seotud. Sealt käib suuremates keskustes töö vähe inimesi. Siit tuleneb aga ka paradoksaalne olukord, kus ääremaaks liigituvad teatud juhtudel ka need omavalitsusüksused, mis on tõmbekeskusest sõltumatud, kuna sealsed elanikud töötavadki kohapealsetes ettevõtetes. Näidetena võib siin tuua Imavere valla Järvamaal, Värskas valla Põlvamaal ja Karksi valla Viljandimaal. Niisiis peab ka ääremaaliste valdade iseloomustamisel arvestama seda, et tüüpiliste vananeva ja väheneva rahvastikuga valdade kõrval on nende hulgas ka valdu, mis sisuliselt ääremaastunud ei ole. Elukoht ääremaal, s.t suurematest linnadest kaugel, vähendab inimese konkurentsivõimet tööturul, sest tööle jõudmiseks tuleb pingutada mitu korda rohkem kui linnas või selle lähedal elaval inimesel. Inimestel puudub motivatsioon kaugel tööl käia, kuna pakutav palk ei ole piisavalt suur, et pärast sõidukulude katmist jääks kätte normaalset äraelamist võimaldav töötasu. Seetõttu iseloomustabki ääremaalisi valdu tavaliselt keskmisest kõrgem töötuse määr ja suurem vanemaeliste kontsentratsioon. Töökohtade puudumine elukoha vahetus läheduses võib viia ka pikaajalise töötuseni või tööturule mittenaasmiseni näiteks pärast lapsehoolduspuhkust. Ääremaalistele valdadele tuleks täiskasvanuhariduse seisukohalt pühendada enam tähelepanu, kui seda seni on tehtud. Esiteks tingib sealse elanikkonna struktuur selle, et neile peaks ehk koolitused lähemale viima. Teine oluline tegur, miks ääremaalistest valdadest ei käida kaugemale tööle, on sobiva hariduse või vajalike oskuste puudumine ehk siis võib tegemist olla struktuurse tööpuudusega. Sel juhul tuleks nende valdade elanikke pigem juhtida koolitusteni, kus neile õpetatakse midagi, mida kohaliku maakonna tööturul ka praktiliselt kasutada saab. Selles analüüsis on ääremaaks loetud need vallad, kust alla 11% Eestis hõivatud elanikest käib tööl tõmbekeskuses. Erandina jäeti ääremaa staatusest välja kolm valda – Imavere, Värskas ja Karksi –, kus teadaolevalt töötab suur osa elanikke kohapeal ehk siis tegemist on tõmbekeskusest sõltumatute omavalitsusüksustega. Andmeallikas on 2011. aasta rahva ja eluruumide loendus.

- **Töökohtade arv ja töötajate profiil ameti ning haridustaseme järgi.** Töökohtade arv näitab nende inimeste arvu, kelle töökoht asub maakonnas (NB! see ei ole sama mis hõivatute arv maakonnas). Hõivatute arv maakonnas näitab maakonnas elavate hõivatud inimeste arvu. Maakonnas töötavad inimesed võivad aga olla ka mujalt sinna tööle käivad inimesed. Analüüsis on esitatud kümme enim levinud ametit maakonnas ning maakonnas töötavate inimeste jaotus ameti pearühma ja haridustaseme järgi. Varasemates uuringutes on leitud, et täiskasvanute õppes osalemist mõjutavad olulisel määral tööandja nõudmised ehk missuguseid oskusi ja haridustaset ametikohad eeldavad – valgekraed osalevad täiskasvanuhariduses suurema tõenäosusega kui sinikraed ning vähemate oskustega inimesed ei osale koolitustel oma oskuste parandamiseks, kui nende ametikoht paremaid oskusi ei nõua (Desjardins jt 2006; Korpi ja Tahlin 2009). Ka PIAAC-i uuringust selgus, et Eestis mõjutab ametikoht mitteformaalõppes osalemist olulisel määral – valgekraed osalevad koolitustel enam kui sinikraed. Samuti leiti, et avaliku sektori töötajad osalevad koolitusel suurema tõenäosusega kui erasektori töötajad. Eestis on suured erinevused ka majandusharuti – osalus täiskasvanuhariduses on suurem nendes harudes, kus domineerivad oskustemahukad ametikohad (näiteks teadus, haridus ja tervis) (Saar jt 2014). Klassikaliselt on osal ametikohtadel töötamiseks vaja kindlat haridustaset, näiteks eeldatakse juhtidelt ja tippspetsialistidelt kõrgharidust, oskustöötajatelt ja masinaoperaatoritelt enam kutseharidust, lihttöölistel piisab põhi- või sellest madalamast haridusest (Rosenblad 2013). Konkurentsivõimelisus tööturul on seotud ka oma teadmiste ja oskustega sobiva töö leidmisega. Kui maakonnas elab palju inimesi, kelle hariduslik ettevalmistus ei ole tehtava

töoga kooskõlas, saab täiskasvanukoolitustel suunata inimesi ümberõppele. Andmeallikas on 2011. aasta rahva ja eluruumide loendus, ametid on liigitatud 2008. aasta ametite klassifikaatori versiooni 1.5b järgi.

- **Vähe tasustatud töökohad töise tulu ja töötajate haridustaseme järgi.** Täiskasvanuhariduse sihtrühm on vähe tasustatud (madala haridustasemega) hõivatud. Väike sissetulek korreleerub vähese konkurentsivõimega. Üpris keeruline on öelda, milline on nende vahel põhjus-tagajärg-seos, kuid teada on, et tihti on vähese konkurentsivõimega inimesed nõus vastu võtma halvemini tasustatud töökohti, sest parem on olla mingigi töökohaga kui töötu. Väikese sissetulekuga on tihti jällegi need töökohad, mis ei nõua kõrget haridustaset või kvalifikatsiooni. Üpris sagedased aga on ka juhtumid, kus kõrgharidusega inimesed töötavad madalamat haridustaset nõudvatel ametikohtadel, ja juhtumid, kus kõrget haridustaset eeldava töö eest makstakse väikest palka. PIAAC-i uuring näitas ka, et koolituse hind on Eestis üks olulisemaid takistusi elukestvas õppes osalemisel, eriti naiste, kuid ka mitteaktiivsete ja töötute puhul (Saar jt 2014). Seetõttu on analüüsis esitatud kümme kõige halvemini tasustatud tegevusala ja ametit maakonniti ning iseloomustatud seal töötajaid haridustaseme järgi. Arvesse on võetud ainult need tegevusalad ja ametid, millel töötab vähemalt 50 inimest. Töise tulu andmed pärinevad Maksu- ja Tolliametilt, andmed tegevusalade ja ametite kohta rahvaloendusest. Töise tulu all mõeldakse teenitud brutosissetulekut, mis ei ole taandatud täistööajale. Tegevusalade liigitusel on kasutatud Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori 2008. aasta versiooni. Töine tulu lingiti ainult nendele isikutele, kelle põhitööandja Maksu- ja Tolliameti andmete kohaselt kattus REL-ist saadud infoga tegevusala kohta. Põhitööandja (Maksu- ja Tolliameti andmetel) valiti järgmiste kriteeriumide põhjal:
 - tööandja, kes enamikul kuudel aastast maksis töötajale töist tulu. Juhul kui mitu tööandjat maksid samal arvul kuudel, siis
 - valiti tööandja, kes maksis töötajale suuremat töötasu. Kui leidis mitu tööandjat, kes tegid ühesuuruseid makseid, siis
 - valiti tööandja, kes tegi suurimaid makseid palgatuluna.

Eesti tööjõu-uuringu kohaselt vahetavad aasta jooksul tööd (sh ametit) ligikaudu 5% töötajatest. Maksu- ja Tolliameti ning rahvaloenduse andmebaasi võrdluses oli tulemus järgmine: 70%-l loendatud isikutest kattus Maksu- ja Tolliameti andmebaasis oleva põhilise tööandja peamine tegevusala rahvaloendusel nimetatud tegevusalaga. Need isikud kaasati halvasti tasustatud töökohtades töise tulu näitajate arvutamisse. Kui inimene töötas ettevõtte allüksuses, kasutati analüüsis allüksuse tegevusala.

Täiskasvanuhariduse prioriteetsete sihtrühmade valik

Iga maakonda ning Tallinna ja Tartut kirjeldava alapeatüki lõpus on esitatud ülevaade olulisematest konkurentsivõime mõõdikutest ja võrreldud neid Eesti keskmise ning teiste maakondade omadega.

Peatükis on välja toodud ka täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad maakonnas. Ettepanekud sihtrühmade kohta põhinevad maakonna võrdlemisel Eesti keskmise tulemusega ja võrreldavate rühmade vahelistel erinevustel. Täiskasvanuhariduse sihtrühmad peegeldavad neid elanikerühmi maakonnas, kelle puhul jääb vajaka kas erialastest teadmistest (haridustase), mõnest olulisest oskusest tööturul (nt võõrkeeleskus, kutseoskus), kelle omandatud teadmised ei ole heas kooskõlas töökohal nõutavatega (nt kõrg- ja kutseharidusega lihttöölised) või kes võivad kas oma sotsiaal-demograafiliste või muude karakteristikute tõttu olla suuremas riskis jääda tööturult üldse kõrvale või väljuda sealt varem (nt vanuse või puude tõttu tööturult kõrvale jäämine).

MAAKONDADE ÜLEVAADE

Järgmistes alapeatükkides on esitatud statistiline ülevaade maakonniti kõigi metoodikaosas kirjeldatud konkurentsivõime, ettevõtluse ja töökohtade näitajate kohta. Eraldi on käsitletud Tallinna ja Tartut. See tähendab, et Harju ja Tartu maakonna rahvastikku ja näitajaid on analüüsis käsitletud ilma Tallinna ja Tartuta.

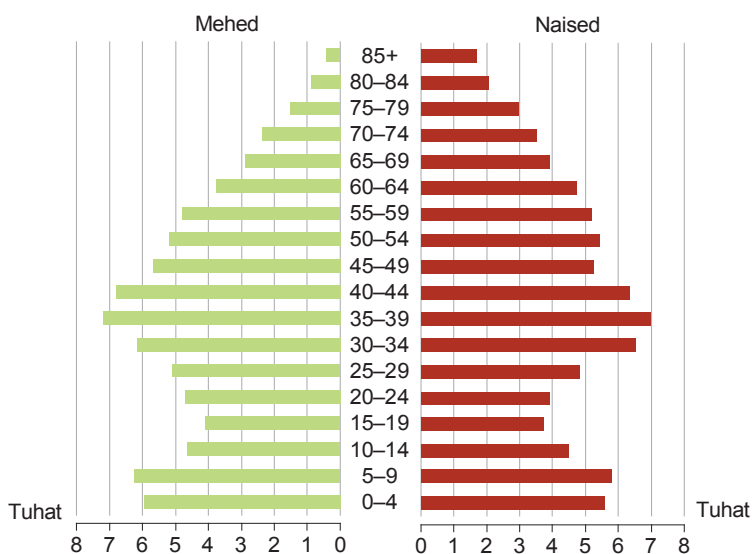
Iga peatüki lõpus on kokkuvõtte tähtsamatest näitajatest koos Eesti keskmiste näitajatega ning täiskasvanuhariduse soovituslikud prioriteetsed sihtrühmad.

Harju maakond

Harjumaad on käsitletud analüüsis ilma Tallinnata. Tallinna on käsitletud eraldi peatükis.

Harju maakonnas elab 2014. aasta 1. jaanuari seisuga 572 103 elanikku (43% kogu Eesti rahvastikust), neist 46,2% mehed ja 53,8% naised. Harjumaa rahvastik on noor – alla 15-aastaseid on 16,6% maakonna rahvastikust (Eesti keskmine 15,8%). Harjumaal on ka tööealisi ehk 15–65-aastaseid elanikkonnas rohkem kui Eestis keskmiselt – 67,1%. Vähemalt 65-aastaste osatähtsus on 16,3% (Eesti keskmine 18,4%). Rahvastikupüramiidilt (joonis 1) on näha, et kui laste seas on poisse ja tüdrukuid enam-vähem võrdselt, siis täiskasvanuea vanuserühmades on valdavalt rohkem naisi.

Joonis 1. Harju maakonna rahvastikupüramiid, 01.01.2014

Täiskasvanuhariduse sihtrühma sotsiaal-demograafiline profiil

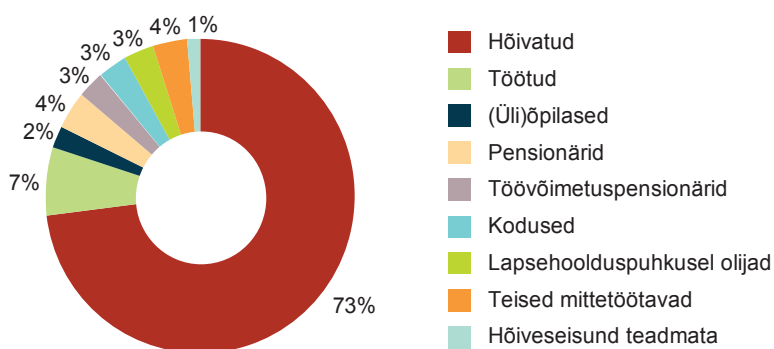
2011. aasta rahva ja eluruumide loenduse andmetel elab Harjumaal 20–64-aastaseid isikuid kokku 99 255 (62% maakonna rahvastikust). Neist veidi üle kolmandiku on 20–34-aastased, peaaegu pooled 35–54-aastased ja 18% 55–64-aastased (tabel 1). Sotsiaal-majandusliku staatuse järgi moodustavad suurima osa maakonna rahvastikust hõivatud (73%). Töötud on 20–64-aastastest 7% ja mitteaktiivsed 19% (joonis 2). Harjumaal on erakordselt kõrge hõivemäär 35–54-aastastel, kellest on hõivatud 81%, kuid teiste maakondadega võrreldes on Harjumaal kõrgem ka noorte ehk 20–34-aastaste ja vanemaealiste ehk 55–64-aastaste hõivemäär (vastavalt 68% ja 62%). Töötuid on Harju maakonna 20–64-aastaste seas vähem kui enamikus teistes maakondades ja töötute seas on selgelt ülekaalus mehed (57% vs 43%). Majanduslikult mitteaktiivsetest moodustavad suurima rühma vanadus- ja töövõimetuspensionärid, keda on kokku 7%. Ent maakondade võrdluses on Harjumaal neid vähe, näiteks 55–64-aastaste seas on (vanadus)pensionäre 21% (Eesti keskmine 24%) ja töövõimetuspensionäre 7% (Eesti keskmine 11%).

Tabel 1. Harju maakonna 20–64-aastased vanuserühma ja hõiveseisundi järgi, 31.12.2011

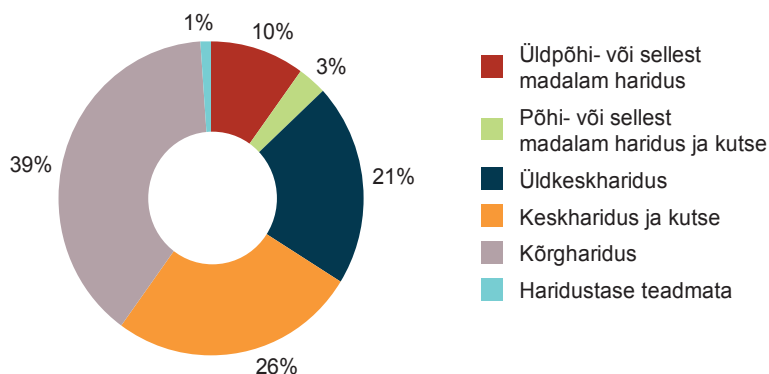
Vanus	Kokku	Hõivatud	Töötud	Majanduslikult mitteaktiivsed	Hõiveseisund teadmata
Kokku	99 255	72 599	6 752	18 434	1 470
20–34	33 771	23 077	2 645	7 189	860
35–54	47 766	38 611	3 192	5 446	517
55–64	17 718	10 911	915	5 799	93

Harjumaa 20–64-aastaste seas on palju kõrgharidusega elanikke. Erinevalt paljudest teistest maakondadest on kutseharidus vaid 26%-l ja põhi- või sellest madalam haridus 13%-l Harjumaa 20–64-aastastest (joonis 3). Seega on Harju maakonnas kutsehariduse või põhihariduse ja/või kutse või sellest madalama hariduse omandanud võrreldes teiste maakondadega märgatavalt vähem.

Joonis 2. Harju maakonna 20–64-aastased sotsiaal-majandusliku staatuse järgi, 31.12.2011

Joonis 3. Harju maakonna 20–64-aastased haridustaseme järgi, 31.12.2011

9% 20–64-aastastest elanikest osaleb tasemeõppes (8517 isikut). Peamiselt õpivad 20–24-aastased (4014 isikut), kuid õppijaid on palju ka vanuserühmades 25–29 (1650 isikut) ja 30–34 (1160 isikut). Maksu- ja Tolliameti kohaselt saab töist tulu 4907 rahvaloenduse andmete järgi hõivatud õppijat. Õppijate ja mitteõppijate töist sissetulekut võrreldes selgub, et noored mitteõppijad teenivad tasemeõppes osalejatest suuremat sissetulekut. Mitteõppijate keskmine töine brutotulu jääb vahemikku 933–953 eurot (mediaantulu 792 eurot), õppijate keskmine sissetulek on aga 805–847 eurot (mediaantulu 680 eurot). Ent õppijad vanuses 35–54 teenivad mitteõppijatest oluliselt enam. Nende töine brutotulu jääb vahemikku 1207–1315 eurot (mediaantulu 1038 eurot), samal ajal kui mitteõppijate oma jääb vahemikku 1061–1087 eurot (mediaantulu 818 eurot). Tabeli õppijate ja mitteõppijate töise tulu kohta leiab lisast 1.

Maakonna konkurentsivõime mõõdikud

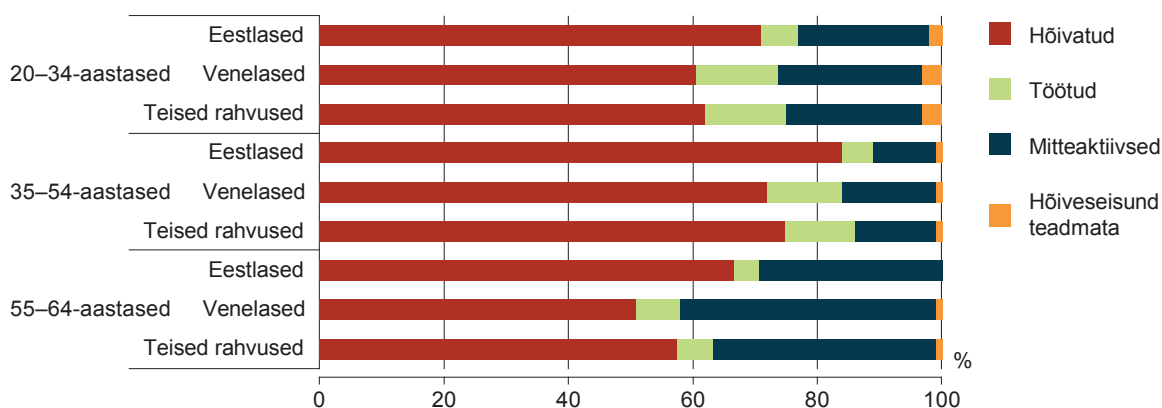
Rahvuskoosseis

Harju maakonna elanike rahvuskoosseis on mitmekesine: 77% elanikkonnast on eestlased, 18% venelased ja 5% muude rahvuste esindajad. Suurimad maakonnas elavad rahvusrühmad on veel ukrainlased (2857 isikut) ja valgevenelased (1416 isikut).

Harjumaal on hõiveseisundis eestlaste ja muude rahvuste vahel selged erinevused. 20–34-aastaste eestlaste seas on hõivatute osatähtsus suurem ja töötute osatähtsus väiksem kui venelaste ja teiste rahvuste seas (joonis 4). Eestlastest hõivatute osatähtsus on 11 protsendipunkti suurem kui venelastel. Samasugune tendents on ka 35–54-aastaste vanuserühmas, kusjuures majanduslikult mitteaktiivsete osatähtsus eestlastel ja mitte-eestlastel oluliselt ei erine. Kõige vanemas, 55–64-aastaste vanuserühmas on rahvustevahelised erinevused suuremad. Kui eestlastest on selles vanuses hõivatud veel 66%, siis samas vanuses venelastest vaid 51%. Selle võrra on aga nii venelaste kui ka teiste rahvuste hulgas rohkem majanduslikult mitteaktiivseid.

Harjumaa sarnaneb Raplamaaga, kus eestlaste ja teiste rahvuste puhul on hõivatute, töötute ja mitteaktiivsete osatähtsus enam-vähem samas suurusjärgus.

Joonis 4. Harju maakonna 20–64-aastaste hõiveseisund vanuserühma ja rahvuse järgi, 31.12.2011

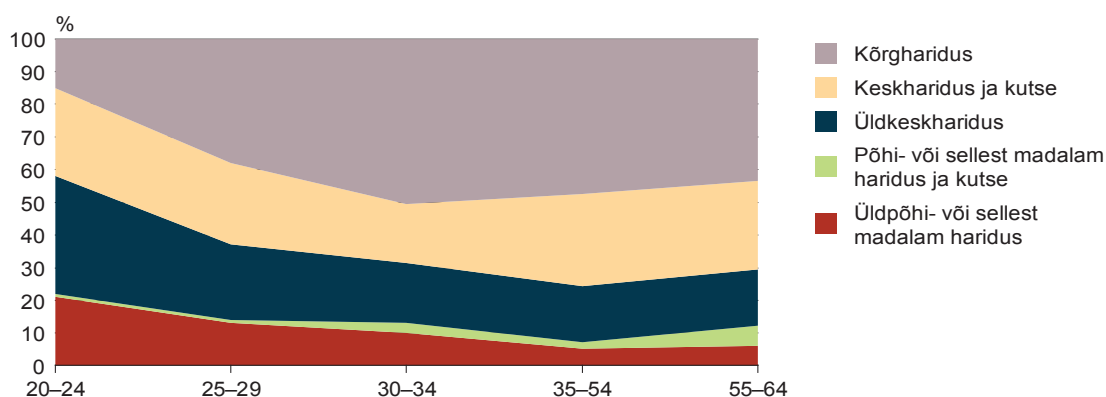

Omandatud haridustase

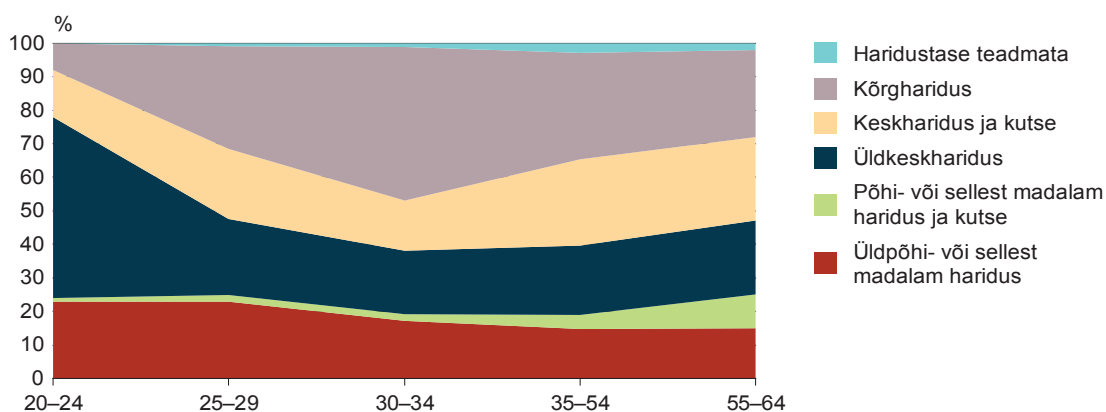
Harju maakonna 20–64-aastaste hõivatute ja majanduslikult mitteaktiivsete haridustasemes väga suuri erinevusi ei ole, mis on ainulaadne. Hõivatud 35–54-aastaste seas on rohkem kõrgharitud – selles vanuses hõivatutest on kõrgharidus 47%-l, mitteaktiivsetest 32%-l (joonised 5 ja 6). Majanduslikult mitteaktiivsete seas on jällegi kõigis vanuserühmades rohkem madala haridustasemega elanikke. Suurim erinevus on vanuserühmas 35–54, kus hõivatutest on madala haridustasemega 7%, mitteaktiivsetest aga 19%.

Harjumaa 30–34-aastaste majanduslikult mitteaktiivsete seas on nii nagu Tartumaal ja Tartus ning Tallinnas väga palju kõrgharidusega inimesi (46%) (joonis 6). See on tingitud lapsehoolduspuhkusel olevatest kõrgharidusega naistest.

Joonis 5. Harju maakonna 20–64-aastaste hõivatute kõrgeim omandatud haridustase vanuserühma järgi, 31.12.2011

Joonis 6. Harju maakonna 20–64-aastaste majanduslikult mitteaktiivsete kõrgeim omandatud haridustase vanuserühma järgi, 31.12.2011

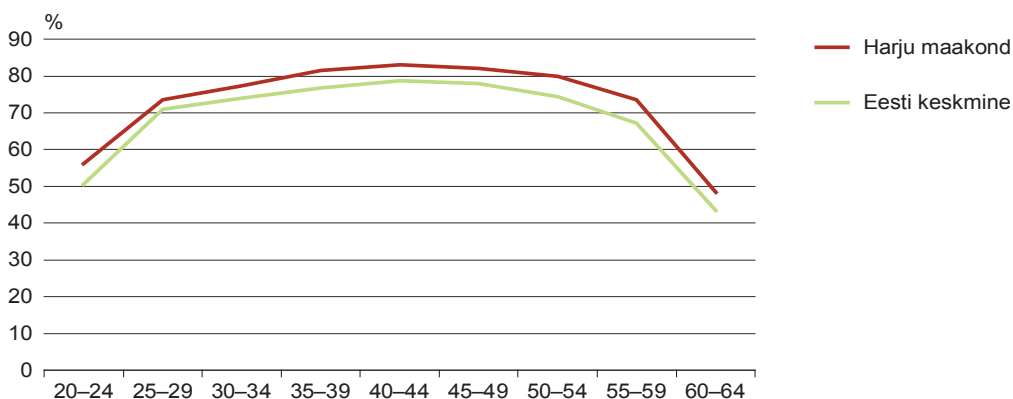

Hõivemäär

Viimase rahvaloenduse seisuga on Harju maakonna elanike hõivemäär 59,8%, mis on maakondade kõrgeim näitaja, ületades ka Eesti keskmist, mis on 52,1%. Kõrgeim on 40–44-aastaste hõivemäär (83,2%), kuid kõrge (üle 80%) on see ka vanuserühmades 35–39 ja 45–49 ja 50–54. Suur osa töötajatest lahkub tööturul pensioniea saabudes, s.t vanuses 60–64. Kui 55–59-aastaste hõivemäär on 73,6%, siis 60–64-aastaste seas 48,4%. Jooniselt 7 on näha, et Harjumaa hõivemäär ületab Eesti keskmist kõigis vanuserühmades. Selline tulemus iseloomustab veel üksnes linnu – Tartut ja Tallinna.

Kõige madalam on madala haridustasemega harjumaalaste hõivemäär. Nende seas ei ole hõivemäär üheski vanuserühmas üle 70%. Samal ajal aga ei ole kõrgharidusega inimeste hõivemäär alla 70%. Kõige kõrgem on 35–54-aastaste kõrgharitudete hõivemäär – 87%. Ka kutseharidusega inimestel läheb Harjumaa tööturul hästi, näiteks 35–54-aastaste kutseharidusega elanike hõivemäär on 82%. Madala haridustasemega isikute hõivemäär on oluliselt madalam, näiteks 20–34-aastastel 60%, 35–54-aastastel 65% ja 55–64-aastastel vaid 46%. Siiski tuleb märkida, et võrreldes teiste maakondadega on Harjumaa madalalt haritudete hõivemäär kõrge. Tabeli hõivemäära kohta haridustaseme ja vanuserühma järgi leiab lisast 2.

Joonis 7. Harju maakonna 20–64-aastaste hõivemäär vanuserühma järgi, 31.12.2011

Tervis

Harju maakonna 20–64-aastasest elanikest on puudega vaid 3% ehk 2895 isikut. Suurem osa puuetega inimestest on majanduslikult mitteaktiivsed – 78%. Tabel puuetega isikute arvu kohta on lisas 3.

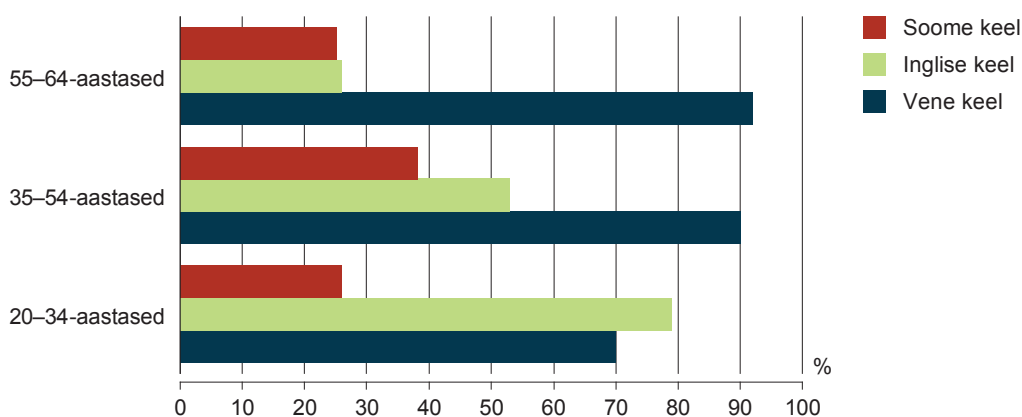
Keeleoskus

Harju maakonna 20–64-aastastest ei oska riigikeelt 11 945 inimest ehk 12% selles vanuses elanikest. 20–34-aastaseid eesti keele oskuseeta inimesi on 2208, 35–54-aastaseid 6396 ja 55–64-aastaseid 3341.

Harju maakonna elanike keeleoskus ületab kõikide teiste maakondade näitajaid. Maakonna 20–34-aastastest oskab inglise keelt 79%, vene keelt 70% ja soome keelt 26% (joonis 8). Kui enamikus maakondades on vanemate inimeste keeleoskus pigem kehv, siis Harjumaal see nii ei ole. 35–54-aastastest oskab 90% vene keelt, 53% inglise keelt ja 38% soome keelt. Kõik need näitajad ületavad Eesti keskmisi, mis on vastavalt 88%, 41% ja 22%. Kõige vanemas vanuserühmas on ootuspäraselt väga suur vene keele oskajate osatähtsus (55–64-aastastest oskab vene keelt 92%), kuid Eesti keskmisest suurem on selles vanuserühmas ka inglise ja soome keele oskajate osatähtsus, mis on vastavalt 26% ja 25%.

Kui inglise keelt räägib suur osa inimestest võõrkeelena, siis vene keele näitajad viib kõrgele Harjumaal suur venekeelne kogukond. Soome keele oskust vajavad aga turismiettevõtete ja teenindussektori töötajad.

Joonis 8. Harju maakonna 20–64-aastased keeleoskuse järgi, 31.12.2011

Madala haridustasemega väikelastevanemad

Harjumaal elab pea 25 000 alla 7-aastase lapse vanemat, kuid vaid väga väike osa neist – 12% – on madala haridustasemega (vt ka lisa 5, kaart 1). Maakonnas elab 64 15–19-aastast, 508 20–24-aastast, 707 25–29-aastast ja 870 30–34-aastast madala haridustasemega vanemat. Peaaegu kaks kolmandikku madala haridustasemega lastevanematest on hõivatud, peamiselt mehed. Ka töötute seas on rohkem mehi. Majanduslikult mitteaktiivseid on aga oluliselt rohkem naiste seas.

Harjumaal on 2004 leibkonda, kus üks leibkonnaliige on madala haridustasemega, ja 464 leibkonda, kus mõlemad last kasvatavad isikud on madala haridustasemega. Seega on 19% madala haridustasemega leibkondadest sellised, kus mõlemad vanemad on omandanud kas põhi- ja/või kutsehariduse või sellest madalama hariduse.

Ettevõtlus maakonnas

Harju maakonnas tööl käivad inimesed leiavad peamiselt rakendust töötleva tööstuse, hulgi- ja jaekaubanduse, veonduse ja laonduse, hariduse ja avaliku halduse tegevusalal (vt kõigil tegevusaladel töötajate arvu lisast 4). Erinevalt enamikust teistest maakondadest ei ole Harjumaal põllumajandussektor üks nendest viiest tegevusalast, kuhu on koondunud suurem osa maakonna töökohtadest. Põllumajanduses on hõivatud vaid 3% Harju maakonnas tööl käivatest inimestest.

Ettevõtluse demograafia

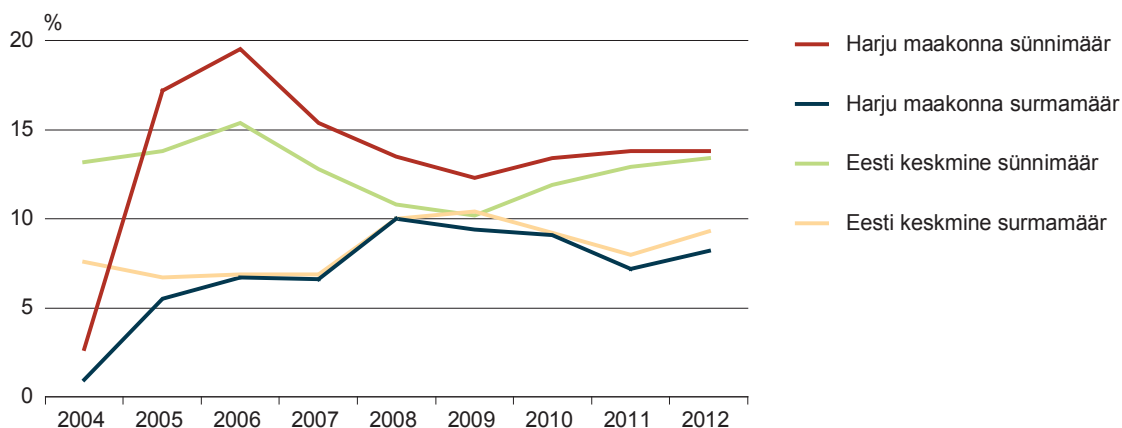
Harju maakonnas (ilma Tallinnata) tegutses 2012. aastal 9073 majanduslikult aktiivset ettevõtet – 13% kõigist Eesti ettevõtetest. Kõige rohkem on maakonnas hulgi- ja jaekaubanduse, kutse-, teadus- ja tehnikategevuse, ehituse ning töötleva tööstusega seotud ettevõtteid, mida on üle 1000. Harjumaale loodavate ettevõtete arv on aasta-aastalt kasvanud. Kui 2011. aastal sündis 1095, siis 2012. aastal juba 1253 uut ettevõtet. Aasta jooksul lõpetas tegevuse 748 ettevõtet. Tabelis 2 on näidatud sündinud ja surnud ettevõtete arv tegevusala järgi. Selgub, et suurem osa loodud ja tegevuse lõpetanud ettevõtetest tegutsesid hulgi- ja jaekaubanduse ning kutse-, teadus- ja tehnikategevuse valdkonnas.

Tabel 2. Harju maakonna ettevõtluse demograafia põhinäitajad, 2012

Tegevusala	Majanduslikult aktiivsete ettevõtete arv	Sündinud ettevõtete arv	Surnud ettevõtete arv
Tegevusalad kokku	9 073	1 253	748
Mäetööstus	16	2	1
Töötlev tööstus	1 005	110	50
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	23	2	0
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	50	4	3
Ehitus	1 223	164	112
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	2 065	272	202
Veondus ja laondus	737	60	36
Majutus ja toitlustus	207	25	23
Info ja side	434	67	33
Finants- ja kindlustustegevus	68	16	6
Kinnisvaraala tegevus	479	42	30
Kutse-, teadus- ja tehnikaala tegevus	1 468	204	128
Haldus- ja abitegevused	588	144	55
Haridus	145	32	13
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	122	10	10
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	189	34	22
Muud teenindavad tegevused	254	65	24

Harju maakonnas on ettevõtete tegevuse alustamise ja lõpetamisega seotud pikaajalised trendid väga sarnased Eesti üldiste trendidega. Nii näiteks langes ettevõtete sünnimäär kiiresti aastatel 2006–2009, kuid on praegu, majanduse taastudes, hakanud vähehaaval jälle tõusma. Harjumaal, kuhu on koondunud suur osa Eesti ettevõtlusest, on ka ettevõtete sünnimäär kõrgem kui Eestis keskmiselt. Aastatel 2004–2008 ettevõtete surmamäär tõusis, s.t iga aasta moodustasid tegevuse lõpetanud ettevõtted aina suurema osa kõigist majanduslikult aktiivsetest ettevõtetest maakonnas. Alates 2008. aastast aga on ettevõtete surmamäär taas langenud (v.a 2012. a). Ühelgi aastal ei ole surmamäär ületanud sünnimäära, mis tähendab seda, et aasta-aastalt Harju maakonna ettevõtete arv kasvab.

Joonis 9. Harju maakonna ettevõtete sünni- ja surmamäär, 2004–2012

Tõmbekeskused ja ääremaalised alad maakonnas

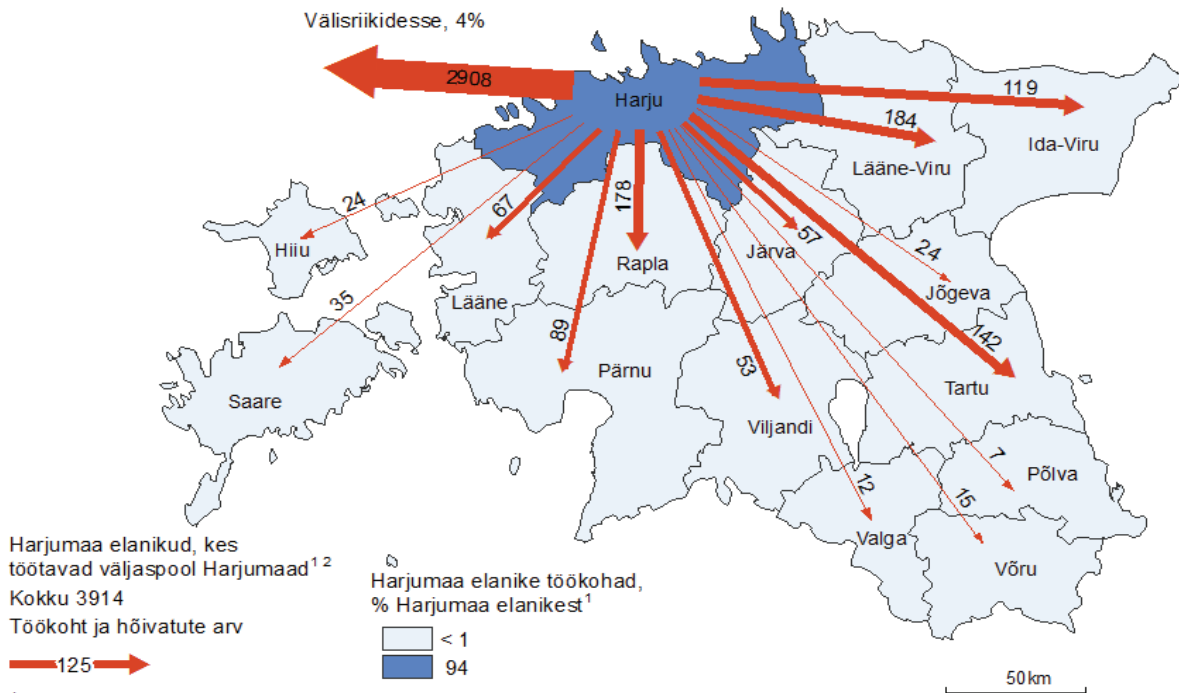
Harjumaal käib tööl 47 455 inimest. 44 402 inimest elab ja töötab Harju maakonnas, sh Tallinnas, üle 3000 inimese käib aga maakonda tööle kaugemalt. Ulatuslik maakonnaülene tööränne Harjumaale toimub peamiselt Raplamaalt (862 isikut), Lääne-Virumaalt (440 isikut) ja Ida-Virumaalt (304 isikut). Harju maakonnas elab hõivatuid 75 699^a. Et Harjumaa on ise teistele maakondadele suurim tõmbekeskus, siis on sealt väljapoole suunduv tööränne pigem väike. Peamiselt käiakse tööl naabermaakondades (Lääne-Viru, Rapla), kuid liikujate arv jääb alla 200^b (vt kaart 1). Harju maakonnas on peale pealinn Tallinna (põhjalikum ülevaade järgmises peatükis) veel üks tõmbekeskus – Keila linn. Keilas asub 3804 töökohta ja linna tööjõupotentsiaali näitaja väärtus on 0,79, s.t linnas on töökohti vähem kui hõivatud elanikke. Samal ajal võib seda näitajat pidada veel heaks. Kaardi linnaliste asulate tööjõupotentsiaali kohta leiab lisast 5 (kaart 2).

Harjumaal käib igast vallast vähemalt 10% Eestis hõivatutest tööl suuremates tõmbekeskustes. Kõige nõrgemini on Tallinnaga seotud Padise vald, kust käib pealinna tööl 11–20% valla elanikest. Seega on Padise vald osa Tallinna kaugtagamaast.

^a Harjumaale suunduva pendelrände puhul on käsitletud Harjumaad ilma Tallinnata.

^b Harjumaalt väljapoole suunduva pendelrände puhul on käsitletud Harjumaad ilma Tallinnata.

Kaart 1. Harju maakonna elanike tööränne Eesti maakondadesse ja välismaale, 31.12.2011

¹Arvestatud ei ole kindla aadressita ja teadmata asukohaga töökohti.

²Harju maakonna pendelrändevood ilma Tallinnata.

228 602 inimese elu- ja töökoht on Harjumaal.

Töökohad

Harju maakonna kümme enim levinud ametit ei erinegi niivõrd teiste maakondade omadest. Populaarsemad ametid kujunevad selle järgi, milline on suuremate ettevõtete tööjõuvajadus. Harju maakonnas töötab palju äri- ja haldusala keskastme spetsialiste, mootorsõidukite juhte ja eri tegevusalade juhte. Tabelis 3 esitatud kümnel ametikohal töötab ligi 26 000 inimest – 55% kõikidest maakonnas töötajatest.

Tabel 3. Harju maakonna töötajate kümme enim levinud ametit, 31.12.2011

Amet	Töötajate arv
Äri- ja haldusalal töötavad keskastme spetsialistid	3 806
Mootorsõidukite ja liikurmasinade juhid	3 262
Juhid tegevusalade järgi	3 003
Metallitöötluste, masinaehituse jms alade oskustöötajad	2 917
Pedagoogika tippspetsialistid	2 507
Seadme- ja masinaoperaatorid	2 479
Arve- ja laoametnikud	2 366
Loodus- ja inseneriteaduste keskastme spetsialistid	2 015
Ehitustöölised, v.a elektrikud	1 865
Mäe-, ehitus-, tootmis- ja veonduolihttöölised	1 744

Kui üldiselt iseloomustab Eesti maakondi tööjõu ülekvalifitseeritus ja ka struktuurne tööpuudus, siis Harjumaad puudutavad need märksõnad ehk kõige vähem. 17 628-st kõrgharidusega töötajast 74% töötab kõrgharidust eeldaval ametikohal (juhid, tippspetsialistid jne). 4% kõrgharitudest töötab lihttöölisena ja 6% seadme- või masinaoperaatorina. 16% madala haridustasemega inimestest töötab aga kõrgharidust eeldaval ametikohal ja põhimõtteliselt sama suur osa neist on lihttöölised (17%).

Suurimad tööandjad töötleva tööstuse ettevõtetest on maakonnas elektrimootorite, -generaatorite, trafode ja elektri jaotusseadmete ning juhtaparatuuri tootmise, metalltarindite tootmise, puidust,

korgist, õlest ja punumismaterjalist toodete tootmise ning mööblitootmise ettevõtteid. Kõigis neis on tööl üle 1000 maakonnas töötava inimese.

Tabel 4. Harju maakonna töötajad ameti pearühma ja haridustaseme järgi, 31.12.2011

Ameti pearühm	Kokku	Põhi- või sellest madalam haridus	Põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus	Keskharidus ja kutse	Kõrgharidus	Haridustase teadmata
Kokku	47 455	4 817	1 763	9 396	13 781	17 628	70
Sõjaväelased	673	66	12	152	247	196	0
Juhid	5 364	144	56	890	1 090	3 184	0
Tippspetsialistid	6 485	28	13	354	544	5 546	0
Tehnikud ja keskastme spetsialistid	6 841	257	120	1 547	1 936	2 978	3
Ametnikud	3 334	335	77	897	949	1 076	0
Teenindus- ja müügitöötajad	4 367	480	198	1 041	1 501	1 145	2
Põllumajanduse, metsanduse, jahinduse ja kalanduse oskustöötajad	649	106	39	105	247	151	1
Oskustöötajad ja käsitöölised	7 364	1 208	432	1 470	3 005	1 241	8
Seadme- ja masinaoperaatorid ja koostajad	7 424	1 241	515	1 740	2 784	1 143	1
Lihttöölised	4 130	852	274	1 012	1 241	749	2
Teadmata	824	100	27	188	237	219	53

Harju maakonna kõige väiksema töise sissetulekuga on muu teeninduse tegevusala töötajad (tabel 5). Muu teeninduse alla kuuluvad ettevõtteid, mis tegutsevad näiteks tekstiili pesu ja keemilise puhastusega, juuksuriteenuse, matuseteeninduse ning füüsilise heaoluga seotud teeninduse pakkumisega. Sellel tegevusalal töötavate inimeste keskmine töine brutotulu on 314–382 eurot (mediaantulu 298 eurot). Seejuures on 36% sellel tegevusala töötajatest kõrgharidusega. Huvitav leid vähe tasustatud tegevusalade esikümnes on juriidiliste toimingute valdkond, kus töötajate keskmine töine tulu jääb vahemikku 479–583 eurot. See on väga väike, arvestades, et tegemist on Harju maakonna ja prestiižse tegevusalaga, kus 71% töötajatest on kõrgharidusega.

Tabel 5. Harju maakonna vähe tasustatud tegevusalade töötajate tõine tulu ja haridustase, 2011

Tegevusala ^a	Arv ^b	Tõine mediaantulu, eurot	Keskmine tõine tulu, eurot	Keskmise tõise tulu 95% usaldusvahemik, eurot	Kokku ^c	Omandatud haridustase, %		
						Põhi- või sellest madalam haridus; põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus; keskkharidus ja kutse	Kõrgharidus
Muu teenindus	164	298	348	±34	100	7,9	56,1	36,0
Posti- ja kulleriteenistus	180	442	437	±28	100	15,0	62,8	22,2
Toidu ja joogi serveerimine	336	371	441	±32	100	17,0	60,4	22,6
Sotsiaalhoolekanne majutuseta	71	424	450	±63	100	11,3	49,3	39,4
Rõivatootmine	272	415	452	±30	100	14,0	55,9	30,2
Hoonete ja maastike hooldus	285	361	472	±47	100	19,3	51,9	28,8
Turvatöö ja juurdlus	259	437	502	±29	100	14,3	54,4	30,9
Kinnisvaraalane tegevus	392	349	525	±50	100	10,0	49,0	41,3
Juriidilised toimingud ja arvepidamine	181	389	531	±52	100	2,2	27,1	70,7
Nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	73	493	552	±59	100	23,3	52,1	24,7

^a Tabelis on esitatud vähemalt 50 töötajaga tegevusalad.

^b Näitab nende inimeste arvu, kelle põhitööandja rahva ja eluruumide loenduse ning Maksu- ja Tolliameti andmestikus katus, mitte tegevusalal töötavate inimeste koguarvu maakonnas.

^c Andmed haridustaseme kohta on ümardatud, mistõttu lahter „Kokku“ ei pruugi olla 100%.

Vähe tasustatud ametid on koristajad ja abilised, toitlustuse abitöötajad ja prügivedajad (tabel 6). Neil ametikohtadel töötavatest inimestest on suurem osa üldkesk- või kutseharidusega. Harju maakonna klienditeenindajatest aga on üle kolmandiku kõrgharidusega, samal ajal kui nende keskmine tõine sissetulek on 572–652 eurot, mis ei ole ligilähedanegi kõrgharidusega inimeste keskmisele palgale Harju maakonnas. Tegemist on tellerite, laekurite jms ametikohtadel töötajatega. Madala haridustasemega töötajaid on küllaltki palju toitlustuse abitöötajate, prügivedajate ja koristajate seas.

Tabel 6. Harju maakonna vähe tasustatud ametitel töötajate tõine tulu ja haridustase, 2011

Amet ^a	Arv ^b	Tõine mediaantulu, eurot	Keskmine tõine tulu, eurot	Keskmise tõise tulu 95% usaldusvahemik, eurot	Kokku ^c	Omandatud haridustase, %		
						Põhi- või sellest madalam haridus; põhi- või sellest madalam haridus	Üldkeskharidus; keskharidus ja kutse	Kõrgharidus
Koristajad ja abilised	479	336	367	±18	100	21,5	59,1	19,4
Toitlustuse abitöölised	125	364	381	±28	100	28,8	54,4	16,8
Prügivedajad jms lihttöölised	455	397	446	±23	100	23,1	54,3	22,6
Isikuteenindajad	517	415	458	±22	100	15,5	62,1	22,4
Isikuhoidus-töötajad	281	470	490	±24	100	17,8	55,9	26,3
Müüjad	1 250	454	512	±16	100	15,3	59,8	24,9
Muud teenindusala lihtametnikud	169	463	520	±43	100	13,0	56,8	30,2
Õigus-, sotsiaal-, kultuuri- jms alade keskastme spetsialistid	293	493	569	±45	100	12,0	55,0	32,8
Klienditeenindajad	255	513	612	±40	100	5,5	58,8	35,7
Toiduaine- ja puidutöötajad, rõivatööstuse ja muude käsitöölalade töötajad	1 187	603	660	±18	100	20,7	60,9	18,3

^a Tabelis on esitatud vähemalt 50 töötajaga ametirühmad.

^b Näitab nende inimeste arvu, kelle põhitööandja rahva ja eluruumide loenduse ning Maksu- ja Tolliameti andmestikus katus, mitte ametirühmas töötavate inimeste koguarvu maakonnas.

^c Andmed haridustaseme kohta on ümardatud, mistõttu lahter „Kokku“ ei pruugi olla 100%.

Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad (%)

Näitaja	Maakonna / linna tulemus	Eesti keskmine	Halvim tulemus	Halvim maakond	Positsioon Eesti keskmise suhtes	Parim tulemus	Parim maakond
20–64-aastaste osatähtsus elanikkonnas	62,1	61,6	56,4	Valga		64,7	Tallinn
Hõivatute osatähtsus 20–64-aastaste seas	73,1	67,1	56,7	Ida-Viru		73,1	Harju
Majanduslikult mitteaktiivsete osatähtsus 20–64-aastaste seas	18,6	22,7	31,2	Põlva		18,9	Harju
(Üli)õpilaste osatähtsus 20–64-aastaste seas	2,3	3,3	1,9	Hiiu		9,8	Tartu linn
Vanadus- ja töövõimetuspensionäride osatähtsus 20–64-aastaste seas	6,7	10,2	18,7	Põlva		6,7	Harju
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	13,4	14,8	25,6	Hiiu		8,7	Tallinn
Kutseharidusega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	25,5	27,4	20,8	Tartu linn		36,8	Hiiu
Kõrgharidusega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	39,0	35,5	22,0	Järva		45,1	Tallinn
Hõivatute osatähtsus 35–54-aastaste eestlaste seas	84,0	79,0	70,0	Põlva		84,0	Harju
Hõivatute osatähtsus 35–54-aastaste venelaste seas	72,0	69,0	48,0	Põlva		77,0	Hiiu
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 25–29-aastaste hõivatute seas	14,0	13,0	26,0	Järva		9,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 25–29-aastaste mitteaktiivsete seas	25,0	26,0	43,0	Põlva		18,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 55–64-aastaste hõivatute seas	12,0	12,0	27,0	Saare		7,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 55–64-aastaste mitteaktiivsete seas	25,0	28,0	54,0	Hiiu		13,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike hõivemäär	58,2	49,9	34,0	Ida-Viru		58,2	Harju
Kutseharidusega elanike hõivemäär	67,9	61,2	47,9	Ida-Viru		68,5	Saare
Kõrgharidusega elanike hõivemäär	82,2	78,9	69,1	Ida-Viru		83,3	Saare
Puuetega inimeste osatähtsus 20–64-aastaste seas	2,9	6,5	20,0	Jõgeva		3,0	Harju
Riigikeeleoskuseta inimeste osatähtsus 20–64-aastaste seas	12,0	16,1	59,3	Ida-Viru		0,2	Hiiu
Inglise keele oskajate osatähtsus 35–54-aastaste seas	53,0	41,0	15,0	Ida-Viru		53,0	Harju
Vene keele oskajate osatähtsus 20–34-aastaste seas	70,0	68,0	36,0	Hiiu		97,0	Ida-Viru
25–29-aastaste hõivemäär	73,5	71,0	57,1	Ida-Viru		75,3	Tallinn
55–59-aastaste hõivemäär	73,6	67,3	54,1	Põlva		73,6	Harju
Madala haridustasemega lapsevanemad ^a	12,0	16,0	31,0	Järva		10,0	Tallinn
Leibkonnad, kus mõlemad vanemad on madala haridustasemega ^b	18,7	21,1	28,0	Järva		15,3	Tallinn
Ettevõtete sünnimäär	13,8	13,4	9,7	Hiiu		14,0	Tallinn
Ettevõtete surmamäär	8,2	9,3	10,3	Tallinn		6,4	Hiiu
Kõrgharidusega teenindus-, oskus- ja lihttöötajad ^c	25,1	21,3	34,0	Ida-Viru		14,7	Tartu linn
Lihttöölise osatähtsus madala haridustasemega töötajate hulgas	17,1	18,6	22,7	Tartu linn		17,1	Harju
Madala haridustasemega isikud kõrgharidust eeldaval ametikohtal ^d	16,8	14,1	7,7	Järva		20,8	Tallinn
Oma maakonnas töötajate osatähtsus maakonna hõivatute hulgas	38,5	77,0	38,0	Harju		81,0	Ida-Viru

^a Madala haridustasemega lapsevanemate osatähtsus alla 7-aastaste laste vanemate hulgas.

^b Kahe madala haridustasemega väikelapsevanemaga leibkondade osatähtsus kõigi madala haridustasemega vanematega leibkondade hulgas.

^c Teenindus-, oskus- ja lihttöötajate osatähtsus kõrgharidusega töötajate hulgas.

^d Kõrgharidust eeldaval ametikohtadel töötajate osatähtsus madala haridustasemega inimeste seas.

Joonisel on võrreldud selle maakonna konkurentsivõimenäitajaid ülejäänud maakondade omadega. Maakonna positsiooni Eesti keskmise suhtes näitab värviline ring. Kui maakonna näitaja väärtus on Eesti keskmisest parem või sellega võrdne, on ring roheline, kui väärtus kehvem, on ring punane. Halli ribaga on esitatud vahemik, mille otstes on Eesti parim ja halvim väärtus. Tumehalli riba sees on poolte Eesti maakondade näitajate väärtused.

Graafiku prototüüp: West Midlands Public Health Observatory

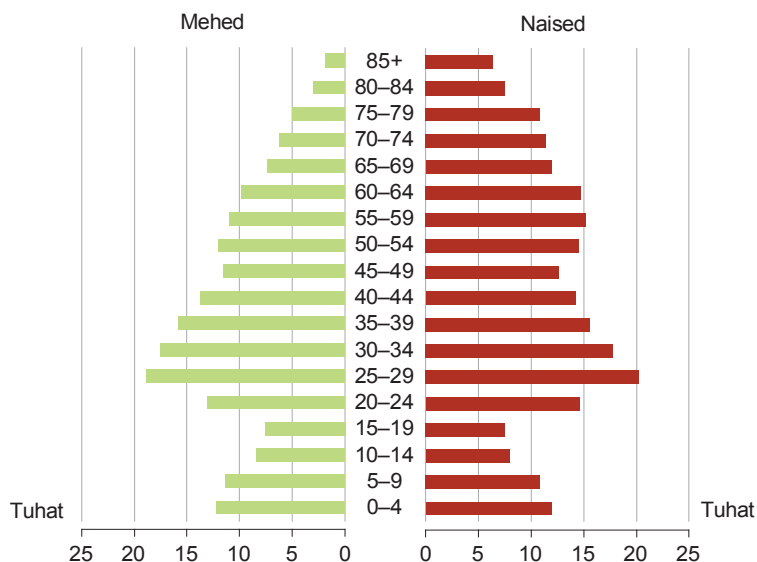
Täiskasvanuhariduse sihtrühmad võiksid Harju maakonnas olla järgmised:

- riigikeeleoskuseeta elanikud
- majanduslikult mitteaktiivne muukeelne elanikkond (eelkõige vanuses 20–34 ja 55–64)
- vähemalt 50-aastased isikud
- igas vanuses madala haridustasemega majanduslikult mitteaktiivsed (ja töötud) elanikud
- madala haridustasemega lihttöölised
- vähe tasustatud ametikohtadel töötavad kõrgharidusega elanikud

Tallinn

2014. aasta alguse seisuga elab Tallinnas 411 063 elanikku, kellest 45,2% on mehed ja 54,8% naised. Tallinnas elab palju tööealisi elanikke ja vähem vanemaealisi. 15–64-aastaseid on 67,5% rahvastikust (Eesti keskmine on 65,8%). Vähemalt 65-aastaseid on 17,3% (Eesti keskmine 18,4%). Kui laste seas on poisse ja tüdrukuid enam-vähem võrdselt, siis täiskasvanute seas on enamasti ülekaalus naised, seda nii noorte kui ka vanemaealiste puhul (joonis 10).

Joonis 10. Tallinna rahvastikupüramiid, 01.01.2014

Täiskasvanuhariduse sihtrühma sotsiaal-demograafiline profiil

20–64-aastaseid elanikke on viimase rahvaloenduse kohaselt Tallinnas 254 610, s.o 64,7% Tallinna kogurahvastikust. Neist 40% on 20–34-aastased, 41% 35–54-aastased ja 19% 55–64-aastased. Sotsiaal-majandusliku staatuse järgi jaguneb täiskasvanuhariduse sihtrühm järgmiselt: 71% on hõivatud, 8% töötud ja 19% majanduslikult mitteaktiivsed. Hõivatuid on enim 35–54-aastaste seas (78%), töötuid on ühepalju nii 20–34- kui ka 35–54-aastaste seas – 9%. Suurem osa vanemaealistest on hõivatud (62%), kuid omajagu on nende seas ka (vanadus)pensionäre (21%) ja töövõimetuspensionäre (6%). Võrreldes maakondadega on aga Tallinnas pensionäride osatähtsus märgatavalt väiksem. Noorte seas on peale hõivatute ja töötute ka palju (üli)õpilasi – 9%.

Tabel 7. Tallinna 20–64-aastased vanuserühma ja hõiveseisundi järgi, 31.12.2011

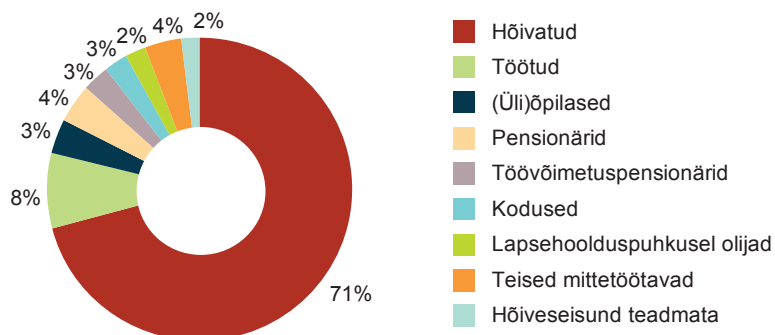
Vanus	Kokku	Hõivatud	Töötud	Majanduslikult mitteaktiivsed	Hõiveseisund teadmata
Kokku	254 610	179 914	21 065	48 464	5 167
20–34	101 172	68 597	9 041	20 523	3 011
35–54	104 346	80 958	9 160	12 497	1 731
55–64	49 092	30 359	2 864	15 444	425

Tallinn paistab silma suure kõrgharidusega elanike kontsentratsiooni poolest. Kõrgharidusega on 45% 20–64-aastastest ja vaid 9% linna rahvastikust on põhi- või sellest madalama haridusega. Ka kutseharidusega elanikke on Tallinnas võrreldes maakondadega vähe.

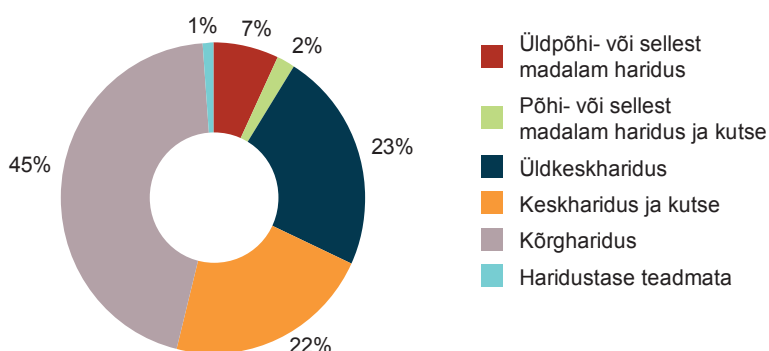
Tallinna 20–64-aastastest elanikest osaleb tasemeõppes 29 203 ehk 11%. Enamik neist on 20–24- ja 25–29-aastased. Loenduse ajal olid hõivatud ja said Maksu- ja Tolliameti andmete kohaselt ka töist tulu 16 725 õppijat. 20–34-aastaste mitteõppijate sissetulek on õppijate omast oluliselt suurem. Mitteõppijate keskmine tõine brutotulu on 894–906 eurot (mediaantulu 760 eurot), õppijate oma 788–808 eurot (mediaantulu 660 eurot). Ent 35–54-aastased õppijad on sissetuleku poolest märksa paremas seisus kui samas vanuses mitteõppijad. Selles vanuses õppijate tõine brutotulu on

1187–1279 eurot (mediaantulu 985 eurot). Mitteõppijad teenivad vahemikus 979–997 eurot (mediaantulu 747 eurot). Tabeli õppijate ja mitteõppijate teise tulu kohta leiab lisast 1.

Joonis 11. Tallinna 20–64-aastased sotsiaal-majandusliku staatuse järgi, 31.12.2011

Joonis 12. Tallinna 20–64-aastased haridustaseme järgi, 31.12.2011

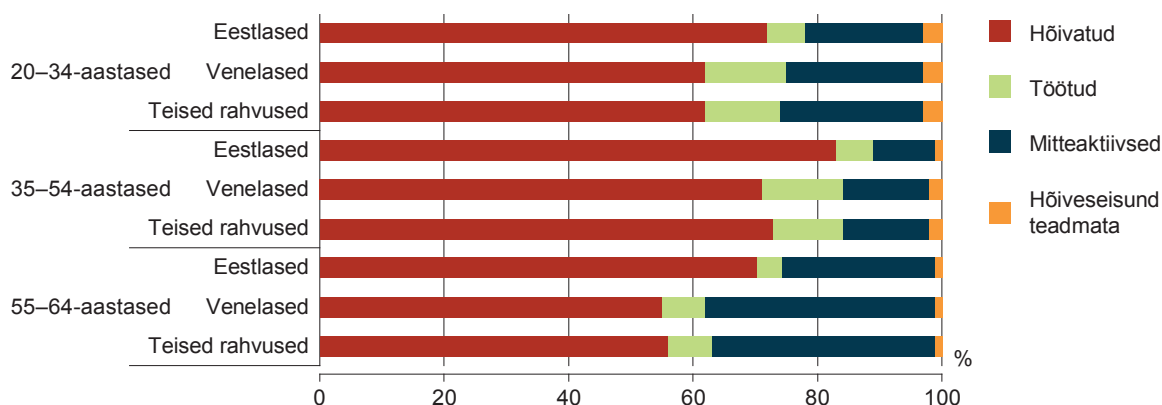
Linna konkurentsivõime mõõdikud

Rahvuskoosseis

Tallinn on kõige mitmekesisema rahvuskoosseisuga linn Eestis. 55% linna elanikkonnast on eestlased, 37% venelased, 3% ukrainlased ja 2% valgevenelased. Tallinnas elab ka üle 2000 soomlase ning üle 1000 tatarlase ja juudi.

Hõiveseisundi poolest on eestlaste ja venelaste vahel selged erinevused. Sarnased on aga venelaste ja teiste rahvuste tendentsid. 20–34-aastaste eestlaste seas on hõivatuid 10 protsendipunkti võrra rohkem kui samas vanuses venelaste hulgas. Töötuid on noorte venelaste seas kaks korda rohkem kui eestlaste seas. Vanuses 35–54 erinevused süvenevad. Kui selles vanuses eestlastest on hõivatud 83%, siis venelastest vaid 71%. 55–64-aastaste venelastest on üle kolmandiku tööhõivest väljunud. Iga neljas 55–64-aastane eestlane on majanduslikult mitteaktiivne.

Joonis 13. Tallinna 20–64-aastaste hõiveseisund vanuserühma ja rahvuse järgi, 31.12.2011

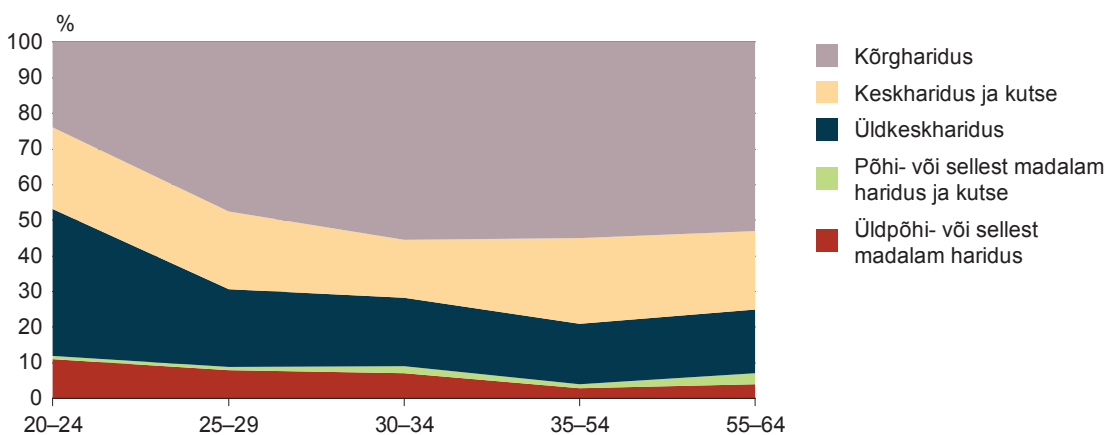

Omandatud haridustase

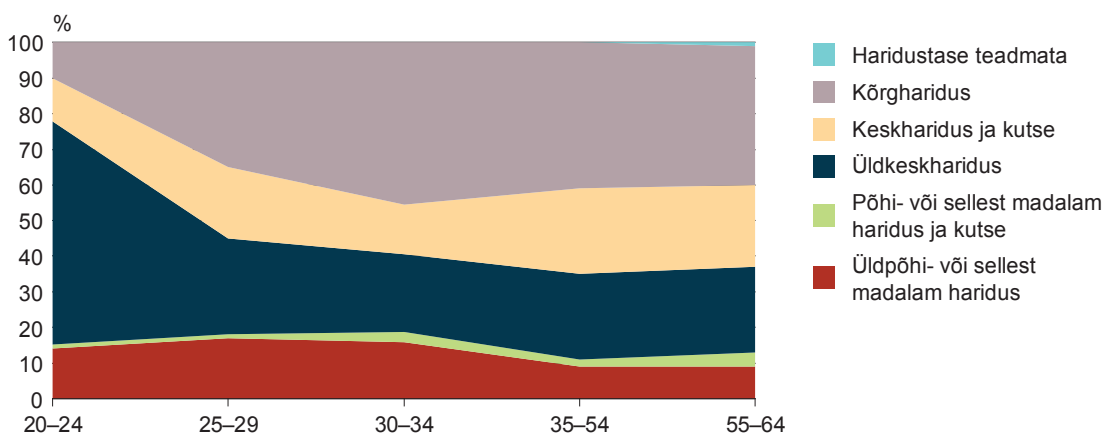
Tallinnas hõivatute ja majanduslikult mitteaktiivsete haridustasemes suuri erinevusi ei ole. Nii palju kui on kõrgharitud hõivatute hulgas, on neid ka mitteaktiivsete seas. 20–24-aastastest hõivatutest on kõrgharidusega ligikaudu pooled, mitteaktiivsete seas on neid veidi vähem. Ka kutse- ja üldkeskharidusega elanike osatähtsused eri vanuses hõivatute ja mitteaktiivsete seas on küllaltki sarnased. Vaid nooremates vanuserühmades on majanduslikult mitteaktiivsete hulgas kutseharidusega elanikke vähem ja üldkeskharidusega elanikke rohkem kui hõivatute hulgas. Selle põhjuseks on noorte gümnaasiumilõpetanute edasiõppimine. Kui kutseharidusega noored suunduvad tööturule, siis üldkeskharidusega noored õpivad edasi ja on sotsiaal-majandusliku staatuse poolest tihti mitteaktiivsed.

Madala haridustasemega elanikke on veidi rohkem majanduslikult mitteaktiivsete seas, kuid nende osatähtsus on Tallinnas võrreldes paljude maakondadega väga tagasihoidlik. Kõige rohkem põhi- või sellest madalama haridusega elanikke on vanuserühmades 25–29 ja 30–34, kus peaaegu iga viies majanduslikult mitteaktiivne on madala haridustasemega.

Joonis 14. Tallinna 20–64-aastaste hõivatute kõrgeim omandatud haridustase vanuserühma järgi, 31.12.2011

Joonis 15. Tallinna 20–64-aastaste majanduslikult mitteaktiivsete kõrgeim omandatud haridustase vanuserühma järgi, 31.12.2011

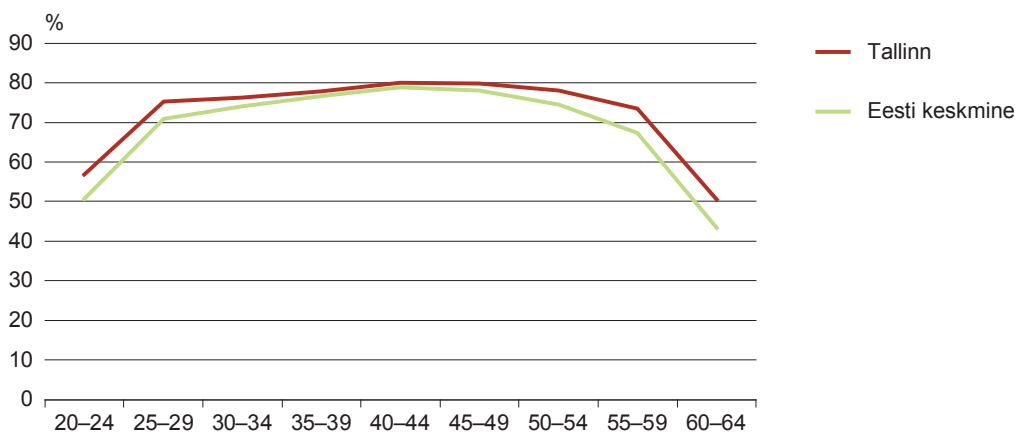

Hõivemäär

Tallinna elanike hõivemäär oli rahvaloenduse andmetel 57,4% – oluliselt kõrgem Eesti keskmisest (52,1%) ja kõikide maakondade, v.a Harjumaa näitajast. Tallinna elanike hõivemäär on ühtlaselt kõrge peaaegu kõigis vanuserühmades peale 20–24- ja 60–64-aastaste. Kõige suurem on hõivatute osatähtsus 40–44-aastaste (80%) ja 45–49-aastaste seas (79,9%). Eesti keskmisest oluliselt kõrgem on ka 55–59-aastaste hõivemäär – 73,5% (Eesti keskmine 67,3%).

Kõige kehvemas positsioonis on Tallinnas tööturul 20–34- ja 55–64-aastased põhi- või sellest madalama haridusega elanikud, kellest on hõivatud vastavalt 55% ja 47%, ning 55–64-aastased üldkeskharidusega elanikud, kelle hõivemäär on 56%. Kõrgharitude hõivemäärad on aga järgmised: 20–34-aastastel 80%, 35–54-aastastel 84% ja 55–64-aastastel 69%. Tabeli hõivemäära kohta haridustasemeti leiab lisast 2.

Joonis 16. Tallinna 20–64-aastaste hõivemäär vanuserühma järgi, 31.12.2011

Tervis

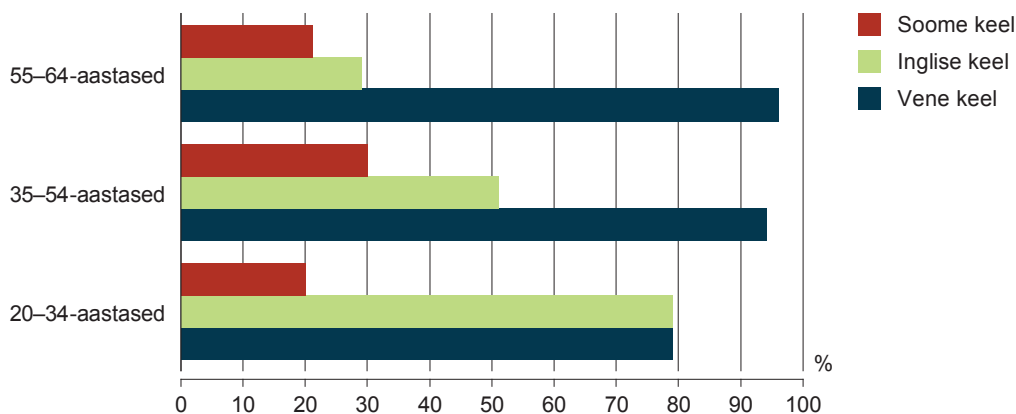
Tallinna 20–64-aastasest ligikaudu 11 600 isikut ehk 4% on puudega. Neist ligikaudu kaks kolmandikku on majanduslikult mitteaktiivsed ja 23% hõivatud. Tabeli puuetega isikute arvudega leiab lisast 3.

Keeleoskus

Tallinnas elab palju riigikeeleoskuseta elanikke. Iga viies 20–64-aastane tallinlane ei räägi üldse eesti keelt (50 354 isikut), neist suurem osa – 24 516 isikut – on 35–54-aastased. 55–64-aastaseid riigikeeleoskuseta inimesi on 15 587 ja 20–34-aastaseid 10 251.

Pealinna elanikkonnale on omane ka hea keeleoskus. Vene keelt valdab 79% 20–34-aastastest, 94% 35–54-aastastest ja 96% 55–64-aastastest. Hea vene keele oskus tuleneb mõistagi linna suurest venekeelsest kogukonnast. Inglise keelt oskab 79% noortest, 51% 35–54-aastastest ja 29% vanemaealistest. Kõik need näitajad on Eesti keskmistest keeleoskuse näitajatest kõrgemad. Ka soome keele oskajaid on igas vanuserühmas omajagu, näiteks 20–34-aastastest oskab soome keelt iga viies.

Joonis 17. Tallinna 20–64-aastased keeleoskuse järgi, 31.12.2011

Madala haridustasemega väikelastevanemad

Nagu eespool öeldud, on Tallinnas madala haridustasemega elanikke vähe. Seetõttu elab linnas ka vähe madala haridustasemega väikelastevanemaid – vaid 10% (ligikaudu 4400 isikut) alla 7-aastaste laste vanematest on omandanud põhi- või sellest madalama hariduse (vt ka lisa 5, kaart 1). Arvuliselt on madala haridustasemega vanemaid kõige rohkem 25–29- ja 30–34-aastaste hulgas – vastavalt 1218 ja 1295. Kõigist madala haridustasemega väikelastevanematest ligi 60% on hõivatud, 14% töötud ja 27% majanduslikult mitteaktiivsed.

Tallinnas on 3229 leibkonda, kus üks vanematest on madala haridustasemega, ja 585 leibkonda, kus madala haridustasemega on mõlemad vanemad. Need 585 leibkonda on 15% kõigist madala haridustasemega väikelastevanematega leibkondadest.

Ettevõtlus linnas

Suurem osa Tallinnas töötavatest inimestest on tööl hulgi- ja jaekaubanduse, töötleva tööstuse, avaliku halduse või hariduse tegevusalal. Töötajate arv kõigil tegevusaladel on lisas 4.

Ettevõtluse demograafia

Tallinnas tegutseb 2012. aasta seisuga 34 307 majanduslikult aktiivset ettevõtet (tabel 8). 2012. aasta jooksul alustas tegevust 4809 ja lõpetas tegevuse 3540 ettevõtet. Kõige rohkem ettevõtteid tegutseb Tallinnas hulgi- ja jaekaubanduse, kutse-, teadus- ja tehnikategevuse ning ehituse valdkonnas. Samadel tegevusaladel ka alustab tegevust ja lõpetab tegevuse kõige rohkem ettevõtteid.

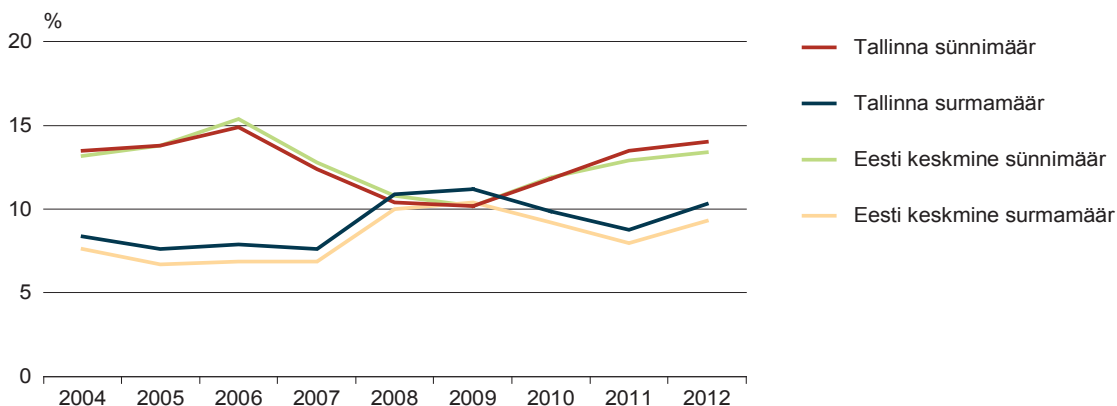
Tabel 8. Tallinna ettevõtluse demograafia põhinäitajad, 2012

Tegevusala	Majanduslikult aktiivsete ettevõtete arv	Sündinud ettevõtete arv	Surnud ettevõtete arv
Tegevusalad kokku	34 307	4 809	3 540
Mäetööstus	23	4	1
Töötlev tööstus	2 315	253	185
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	86	6	5
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	99	11	12
Ehitus	3 486	435	504
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	8 062	1 184	882
Veondus ja laondus	1 918	218	162
Majutus ja toitlustus	965	118	86
Info ja side	2 435	419	236
Finants- ja kindlustustegevus	662	127	85
Kinnisvaraala tegevus	2 860	251	216
Kutse-, teadus- ja tehnikaala tegevus	6 180	811	577
Haldus- ja abitegevused	2 454	500	338
Haridus	517	63	45
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	497	39	13
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	763	157	71
Muud teenindavad tegevused	985	213	122

Tallinna ettevõtete sünni- ja surmamäär on väga sarnased Eesti üldiste trendidega. Aastatel 2006–2009 vähenes uute ettevõtete osatähtsus majanduslikult aktiivsete ettevõtete hulgas iga aastaga. Majanduskriisi leevendudes pöördus trend pärast 2009. aastat taas kasvule. Tallinna ettevõtete surmamäär püsis stabiilselt madal kuni 2007. aastani, kui see järsult tõusis. Aastatel 2008 ja 2009 oli tegutsemise lõpetanud ettevõtete osatähtsus majanduslikult aktiivsete ettevõtete hulgas

suurem kui loodud ettevõtete seas. Praeguseks on ettevõtluse demograafia olukord taas stabiliseerunud. Ettevõtete sündimäär on nende surmamäärast oluliselt kõrgem, mis tähendab, et loodavate ettevõtete arv ületab tegevuse lõpetavate oma.

Joonis 18. Tallinna ettevõtete sünni- ja surmamäär, 2004–2012

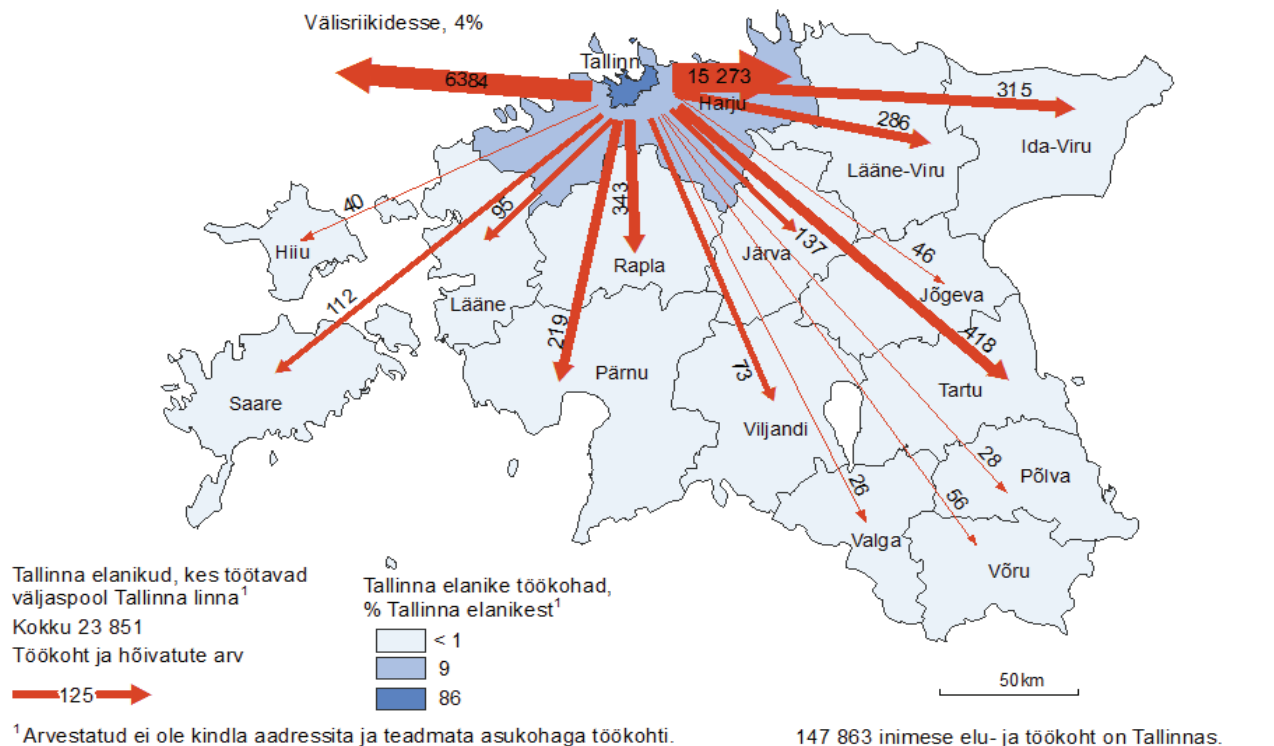

Töökohad

Tallinnas asub töökoht 195 798 inimesel. Hõivatuid on pealinna elanike seas 190 260. Tallinnas elab ja töötab 147 863 inimest. Tallinn on Eesti kõige olulisem tömbekeskus, mille mõjuala ulatub kaugemale üle Harju maakonna piiride ja kuhu käib mõni inimene tööle isegi Eesti kaugematest asulatest. Lähivaldadest Viimsist, Harkust, Kiilist ja Raest käib pealinnas tööle üle 60% hõivatutest. Peale Harju maakonna valdade käib palju inimesi Tallinnas tööle ka Raplamaalt (2808 isikut), Ida-Virumaalt (1569 isikut) ja Tartumaalt (1280 isikut). Tallinna pendelrändesaldo on positiivne, mis tähendab, et kuigi Tallinnast väljapoole käib tööle ligikaudu 35 000 inimest, siis Tallinnasse tuleb väljastpoolt tööle 48 000 inimest ja seetõttu päevasel ajal Tallinna rahvastik mitmekordistub. Enamik Tallinnast väljaspool tööle käivatest inimestest töötab Harju maakonnas ja üle 6000 hõivatu välisriigis. Pendelrändevood teistesse maakondadesse on väiksearvulisemad (vt kaart 2). Linnal on ka tugev tööjõupotentsiaali näitaja – 1,03 –, seega on Tallinnas töökohti rohkem kui hõivatuid. Kaardi linnaliste asulate tööjõupotentsiaali kohta leiab lisast 5 (kaart 2).

Nii nagu linnades üldiselt töötab Tallinnas kõige suurem arv inimesi äri- ja haldusala keskastme- ja tippspetsialistidena. Palju on pealinnas ka müüjaametit pidavaid inimesi ja eri tegevusalade juhte. Kümnel enim levinud ametikohal töötab 53% kõigist Tallinnas töötavatest inimestest.

Kaart 2. Tallinna elanike tööranne Eesti maakondadesse ja välismaale, 31.12.2011

Tabel 9. Tallinna töötajate kümme enim levinud ametit, 31.12.2011

Amet	Töötajate arv
Äri- ja haldusala keskastme spetsialistid	21 542
Äri- ja haldusala tippspetsialistid	12 222
Müüjad	12 166
Juhid tegevusala järgi	11 167
Pedagoogika tippspetsialistid	8 621
Isikuteenindajad	8 587
Õigus-, sotsiaal- ja kultuurivaldkonna tippspetsialistid	7 760
Mootorsõidukite ja liikurmasinate juhid	7 632
Loodus- ja tehnikateaduste tippspetsialistid	6 975
Majutus-, toitlustus-, kaubandus. jm teenuseid osutavate asutuste juhid	6 743

Tallinnas töötavast rohkem kui 100 000 kõrgharidusega inimesest 81% on sõjaväelased, juhid, spetsialistid või ametnikud, 8% teenindus- või müügitöötajad, 7% oskustöötajad või seadme- või masinaoperaatorid ning 3% lihttöölised. Madala haridustasemega inimestest töötab 21% kõrgharidust eeldaval ametikohal, 57% teenindus-, oskustöötaja või seadme- ja masinaoperaatorina ning 20% lihttöölisena.

Tabel 10. Tallinna töötajad ameti pearühma ja haridustaseme järgi, 31.12.2011

Ameti pearühm	Kokku	Põhi- või sellest madalam haridus	Põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus	Keskharidus ja kutse	Kõrgharidus	Haridustase teadmata
Kokku	195 798	10 462	3 047	39 503	42 122	100 630	34
Sõjaväelased	1 084	11	8	201	301	563	0
Juhid	25 274	409	95	3 822	3 352	17 596	0
Tippspetsialistid	44 757	189	36	3 248	2 271	39 007	6
Tehnikud ja keskastme spetsialistid	35 085	865	240	7 874	7 852	18 251	3
Ametnikud	14 633	799	159	4 513	3 237	5 923	2
Teenindus- ja müügitöötajad	27 401	2 269	602	8 150	8 604	7 773	3
Põllumajanduse, metsanduse, jahinduse ja kalanduse oskustöötajad	208	24	8	45	52	79	0
Oskustöötajad ja käsitöölised	17 372	2 023	706	3 547	7 164	3 928	4
Seadme- ja masinaoperaatorid ja koostajad	13 248	1 479	628	3 461	4 803	2 872	5
Lihttöölised	13 661	2 166	538	3 871	3 790	3 293	3
Teadmata	3 075	228	27	771	696	1 345	8

Pealinnas teenivad väikseimat töötasu muu teeninduse ning hoonete ja maastike hooldusega tegelevate ettevõtete töötajad. Kümne kõige vähem tasustatud tegevusala hulgas on ka ilma majutuseta sotsiaalhoolekanne ja kinnisvara, kus üle poole töötajatest on kõrgharidusega. Näiteks sotsiaalhoolekandetöötajate keskmine töine brutotulu on 645–723 eurot (mediaantulu 580 eurot), kuid 58% neist on omandanud kõrghariduse.

Tabel 11. Tallinnas vähe tasustatud tegevusalade töötajate töine tulu ja haridustase, 2011

Tegevusala ^a	Arv ^b	Töine mediaantulu, eurot	Keskmine töine tulu, eurot	Keskmise töise tulu 95% usaldusvahemik, eurot	Omandatud haridustase, %			
					Kokku ^c	Põhi- või sellest madalam haridus; põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus; keskharidus ja kutse	Kõrgharidus
Muu teenindus	1 665	358	463	±18	100	10,8	46,1	43,1
Hoonete ja maastike hooldus	2 422	340	471	±16	100	12,9	54,9	32,2
Rõivatootmine	1 647	435	507	±15	100	8,9	53,1	38,0
Toidu ja joogi serveerimine	4 860	422	508	±10	100	10,8	63,9	25,3
Arvutite ning tarbeesemete ja kodutarvete parandus	279	543	641	±47	100	6,8	57,4	35,8
Tekstiilitootmine	369	521	653	±52	100	6,7	59,3	33,9
Nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	233	574	656	±52	100	15,5	51,5	33,1
Jaekaubandus, v.a mootorsõidukid ja mootorrattad	1 2614	528	663	±10	100	7,6	54,1	38,3
Kinnisvaraalane tegevus	3 037	381	667	±29	100	6,8	42,5	50,6
Sotsiaalhoolekanne majutuseta	441	580	684	±39	100	7,5	34,9	57,6

^a Tabelis on esitatud vähemalt 50 töötajaga tegevusalad.

^b Näitab nende inimeste arvu, kelle põhitööandja rahva ja eluruumide loenduse ning Maksu- ja Tolliameti andmestikes katus, mitte tegevusalal töötavate inimeste koguarvu maakonnas.

^c Andmed haridustaseme kohta on ümardatud, mistõttu lahter „Kokku“ ei pruugi olla 100%.

Ametiti teenivad Tallinnas kõige vähem koristajad, toitlustuse abitöölised ja prügivedajad. Kõige rohkem madala haridustasemega inimesi töötab lihttöolisena põllumajanduses, metsanduses ja kalanduses (21% nendel ametikohtadel töötajatest) ning mäe-, ehitus-, tootmis- ja veonduslihttöolisena (21% nendel ametikohtadel töötajatest) (tabel 12).

Tabel 12. Tallinnas vähe tasustatud ametitel töötajate töine tulu ja haridustase, 2011

Amet ^a	Arv ^b	Töine mediaantulu, eurot	Keskmine töine tulu, eurot	Keskmise töise tulu 95% usaldusvahemik, eurot	Kokku ^c	Omandatud haridustase, %		
						Põhi- või sellest madalam haridus; põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus; keskharidus ja kutse	Kõrgharidus
Koristajad ja abilised	3 457	322	354	±6	100	14,2	57,2	28,7
Toitlustuse abitöölised	799	360	375	±10	100	15,9	62,8	21,3
Prügivedajad jms lihttöölised	2 167	322	388	±10	100	17,3	56,3	26,4
Isikuhooldustöötajad	2 147	425	451	±8	100	12,8	55,1	32,0
Lihttöölised põllumajanduses, metsanduses ja kalanduses	67	429	464	±58	100	20,9	64,2	14,9
Isikuteenindajad	5 013	437	498	±8	100	8,8	66,4	24,8
Müüjad	8 566	474	522	±6	100	8,8	62,5	28,7
Turule orienteeritud aia- ja põllusaaduste kasvatajad	60	499	533	±65	100	15,0	40,0	45,0
Seadme- ja masinaoperaatorid	2 633	524	582	±11	100	15,4	59,8	24,8
Mäe-, ehitus-, tootmis- ja veonduslihttöölised	2 044	543	597	±12	100	20,7	59,3	20,0

^a Tabelis on esitatud vähemalt 50 töötajaga ametirühmad.

^b Näitab nende inimeste arvu, kelle põhitööandja rahva ja eluruumide loenduse ning Maksu- ja Tolliameti andmestikes katus, mitte ametirühmas töötavate inimeste koguarvu maakonnas.

^c Andmed haridustaseme kohta on ümardatud, mistõttu lahter „Kokku“ ei pruugi olla 100%.

Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad (%)

Näitaja	Maakonna / linna tulemus	Eesti keskmine	Halvim tulemus	Halvim maakond	Positsioon Eesti keskmise suhtes	Parim tulemus	Parim maakond
20–64-aastaste osatähtsus elanikkonnas	64,7	61,6	56,4	Valga		64,7	Tallinn
Hõivatute osatähtsus 20–64-aastaste seas	70,7	67,1	56,7	Ida-Viru		73,1	Harju
Majanduslikult mitteaktiivsete osatähtsus 20–64-aastaste seas	19,0	22,7	31,2	Põlva		18,9	Harju
(Üli)õpilaste osatähtsus 20–64-aastaste seas	3,4	3,3	1,9	Hiiu		9,8	Tartu linn
Vanadus- ja töövõimetuspensionäride osatähtsus 20–64-aastaste seas	6,9	10,2	18,7	Põlva		6,7	Harju
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	8,7	14,8	25,6	Hiiu		8,7	Tallinn
Kutseharidusega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	22,1	27,4	20,8	Tartu linn		36,8	Hiiu
Kõrgharidusega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	45,1	35,5	22,0	Järva		45,1	Tallinn
Hõivatute osatähtsus 35–54-aastaste eestlaste seas	83,0	79,0	70,0	Põlva		84,0	Harju
Hõivatute osatähtsus 35–54-aastaste venelaste seas	71,0	69,0	48,0	Põlva		77,0	Hiiu
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 25–29-aastaste hõivatute seas	9,0	13,0	26,0	Järva		9,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 25–29-aastaste mitteaktiivsete seas	18,0	26,0	43,0	Põlva		18,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 55–64-aastaste hõivatute seas	7,0	12,0	27,0	Saare		7,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 55–64-aastaste mitteaktiivsete seas	13,0	28,0	54,0	Hiiu		13,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike hõivemäär	54,8	49,9	34,0	Ida-Viru		58,2	Harju
Kutseharidusega elanike hõivemäär	64,0	61,2	47,9	Ida-Viru		68,5	Saare
Kõrgharidusega elanike hõivemäär	79,4	78,9	69,1	Ida-Viru		83,3	Saare
Puuetega inimeste osatähtsus 20–64-aastaste seas	4,5	6,5	20,0	Jõgeva		3,0	Harju
Riigikeeleoskusega inimeste osatähtsus 20–64-aastaste seas	19,8	16,1	59,3	Ida-Viru		0,2	Hiiu
Inglise keele oskajate osatähtsus 35–54-aastaste seas	51,0	41,0	15,0	Ida-Viru		53,0	Harju
Vene keele oskajate osatähtsus 20–34-aastaste seas	79,0	68,0	36,0	Hiiu		97,0	Ida-Viru
25–29-aastaste hõivemäär	75,3	71,0	57,1	Ida-Viru		75,3	Tallinn
55–59-aastaste hõivemäär	73,5	67,3	54,1	Põlva		73,6	Harju
Madala haridustasemega lapsevanemad ^a	10,0	16,0	31,0	Järva		10,0	Tallinn
Leibkonnad, kus mõlemad vanemad on madala haridustasemega ^b	15,3	21,1	28,0	Järva		15,3	Tallinn
Ettevõtete sünnimäär	14,0	13,4	9,7	Hiiu		14,0	Tallinn
Ettevõtete surmamäär	10,3	9,3	10,3	Tallinn		6,4	Hiiu
Kõrgharidusega teenindus-, oskus- ja lihttöötajad ^c	17,8	21,3	34,0	Ida-Viru		14,7	Tartu linn
Lihttöölise osatähtsus madala haridustasemega töötajate hulgas	20,0	18,6	22,7	Tartu linn		17,1	Harju
Madala haridustasemega isikud kõrgharidust eeldaval ametikohtal ^d	20,8	14,1	7,7	Järva		20,8	Tallinn
Oma maakonnas töötajate osatähtsus maakonna hõivatute hulgas	77,7	77,0	38,0	Harju		81,0	Ida-Viru

^a Madala haridustasemega lapsevanemate osatähtsus alla 7-aastaste laste vanemate hulgas.

^b Kahe madala haridustasemega väikelapsevanemaga leibkondade osatähtsus kõigi madala haridustasemega vanematega leibkondade hulgas.

^c Teenindus-, oskus- ja lihttöötajate osatähtsus kõrgharidusega töötajate hulgas.

^d Kõrgharidust eeldaval ametikohtadel töötajate osatähtsus madala haridustasemega inimeste seas.

Joonisel on võrreldud selle maakonna konkurentsivõimenäitajaid ülejäänud maakondade omadega. Maakonna positsiooni Eesti keskmise suhtes näitab värviline ring. Kui maakonna näitaja väärtus on Eesti keskmisest parem või sellega võrdne, on ring roheline, kui väärtus kehvem, on ring punane. Halli ribaga on esitatud vahemik, mille otstes on Eesti parim ja halvim väärtus. Tumehalli riba sees on poolte Eesti maakondade näitajate väärtused.

Graafiku prototüüp: West Midlands Public Health Observatory

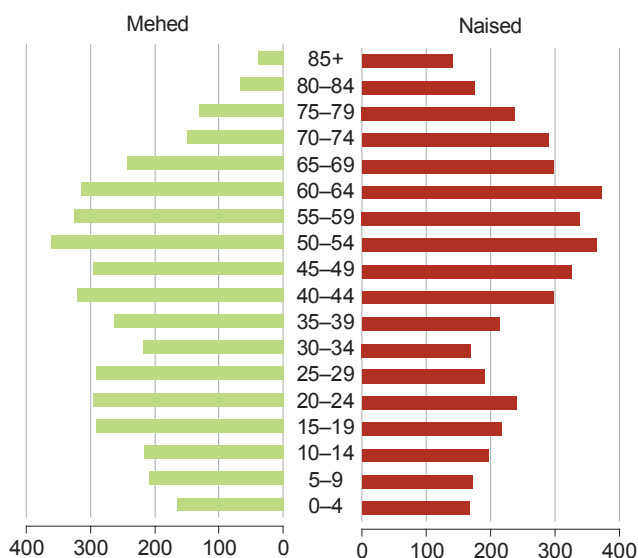
Täiskasvanuhariduse sihtrühmad võiksid Tallinnas olla järgmised:

- 20–34- ja 55–64-aastased madala haridustasemega hõivatud ja majanduslikult mitteaktiivsed
- 55–64-aastased üldkeskharidusega elanikud
- igas vanuses majanduslikult mitteaktiivsed ja töötud mitte-eestlased
- riigikeeleoskuseeta inimesed
- vähe tasustatud ametikohtadel töötavad kõrgharidusega inimesed
- vähe tasustatud ametikohtadel töötavad madala haridustasemega inimesed

Hiiu maakond

Hiiu maakonnas on 2014. aasta 1. jaanuari seisuga 8589 elanikku ehk alla 1% Eesti kogurahvastikust. Mehi on 49% ja naised 51% maakonna rahvastikust. Hiiu maakonna rahvastik on vananev. Alla 15-aastaste osatähtsus elanikkonnas on vaid 13,1% ja vähemalt 65-aastaste osatähtsus 20,6%. Ka rahvastikupüramiidilt (joonis 19) on näha, et 50. ja 60. eluaastates mehi ja naised on maakonna rahvastikus kõige rohkem. Püramiidil paistavad silma ka soolised erinevused – vanemates vanuserühmades on rohkem naisi, nooremates mehi.

Joonis 19. Hiiu maakonna rahvastikupüramiid, 01.01.2014

Täiskasvanuhariduse sihtrühma sotsiaal-demograafiline profiil

2011. aasta 31. detsembri seisuga elab Hiiu maakonnas 20–64-aastasi 5065 (60% maakonna rahvastikust). Neist 25% on 20–34-aastased, 49% 35–54-aastased ja 26% 55–64-aastased. 20–64-aastastest on hõivatud 68%, töötud 8% ja majanduslikult mitteaktiivsed 22%. 2% elanike sotsiaal-majanduslik seisund on teadmata. Töötute hulgas on mehi rohkem kui naisi (58% mehed, 42% naised), hõivatute ja mitteaktiivsete seas soolised erinevused puuduvad. Hõivatute osatähtsus on suurim 35–54-aastaste seas (79%), töötuid on enim kõige nooremas ehk 20–34-aastaste vanuserühmas (11%). Majanduslikult mitteaktiivsete hulgas on suurima osatähtsusega vanadus- ja töövõimetuspensionärid.

Tabel 13. Hiiu maakonna 20–64-aastased vanuserühma ja hõiveseisundi järgi, 31.12.2011

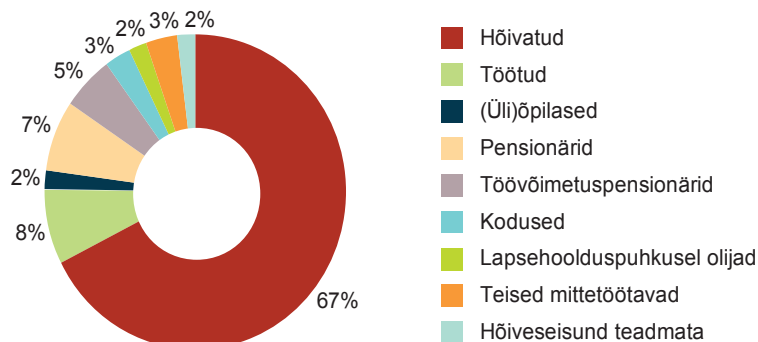
Vanus	Kokku	Hõivatud	Töötud	Majanduslikult mitteaktiivsed	Hõiveseisund teadmata
Kokku	5 065	3 415	403	1 148	99
20–34	1 274	787	141	279	67
35–54	2 454	1 933	200	299	22
55–64	1 337	695	62	570	10

Hiiu maakonna 20–34-aastaste hulgas on palju kutsehariduse omandanud (38%). Võrreldes teiste maakondadega elab seal vähem üldkeskharidusega inimesi. Iga neljas 20–64-aastane Hiiu maakonna elanik aga on madala haridustasemega (põhi- või sellest madalam haridus; põhi- või sellest madalam haridus ja kutse) ning peaaegu sama paljud kõrgharidusega.

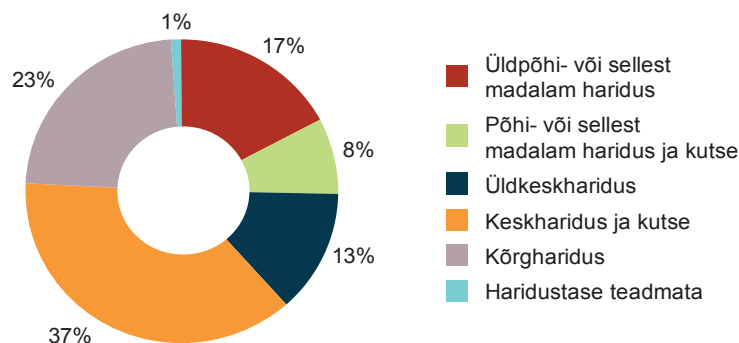
20–64-aastastest Hiiu maakonna elanikest osaleb tasemeõppes 354, s.o 7% maakonna 20–64-aastastest. Võrreldes õppijate ja mitteõppijate töist tulu, selgub, et kõige nooremas

vanuserühmas (20–34-aastased) teenivad mitteõppijad rohkem. Nende tõine brutotulu jääb vahemikku 649–715 eurot (mediaantulu 606 eurot). Samal ajal teenivad samas vanuses õppijad 565–702 eurot (mediaantulu 551 eurot). 35–54- ja 55–64-aastaste tasemeõppes osalejate ja mitteosalejate tõist tulu valimi väiksuse tõttu võrrelda ei saa.

Joonis 20. Hiiu maakonna 20–64-aastased sotsiaal-majandusliku staatuse järgi, 31.12.2011

Joonis 21. Hiiu maakonna 20–64-aastased haridustaseme järgi, 31.12.2011

Maakonna konkurentsivõime mõõdikud

Rahvuskoosseis

Maakonna rahvuskoosseis on homogeenne – 98,5% elanikest on eestlased. Venelasi elab maakonnas 61, soomlasi 16 ja ukrainlasi 13.

Kuna teiste rahvuste esindajaid on Hiiumaal väga vähe, ei ole võimalik eestlaste ja teiste rahvuste hõiveseisundit vanuseti võrrelda. Siiski saab öelda, et üldiselt on eestlaste hõivemäär kõrgem kui mitte-eestlastel.

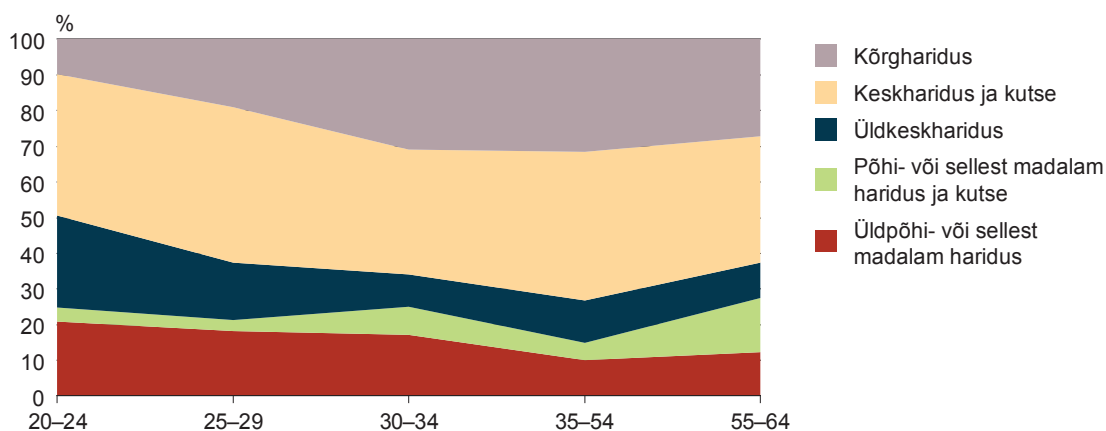
Omandatud haridustase

Hiiu maakonna 20–64-aastaste hõivatute seas on igas vanuserühmas palju kutsehariduse omandanud. Kõige rohkem on neid 25–29-aastaste ja 35–54-aastaste seas – 43% ja 42%. Kõrgharidusega inimesi on palju 30–34- ja 35–54-aastaste hõivatute hulgas. Kui võrrelda hõivatuid ja majanduslikult mitteaktiivseid hariduse järgi, hakkavad silma selged erinevused. Esiteks on mitteaktiivsete seas oluliselt vähem kutseharidusega elanikke. 25–29- ja 35–54-aastastest mitteaktiivsetest on kutseharidusega vaid kolmandik. Teine oluline erinevus puudutab madala haridustasemega inimeste osatähtsust – mitteaktiivsete, eriti vanemaealiste seas on palju madala haridustasemega elanikke. 55–64-aastastest on üldhariduskoolis põhi- või sellest madala hariduse omandanud iga kolmas, 35–54-aastastest 30%. Põhi- või sellest madalama hariduse ja kutsega on 21%

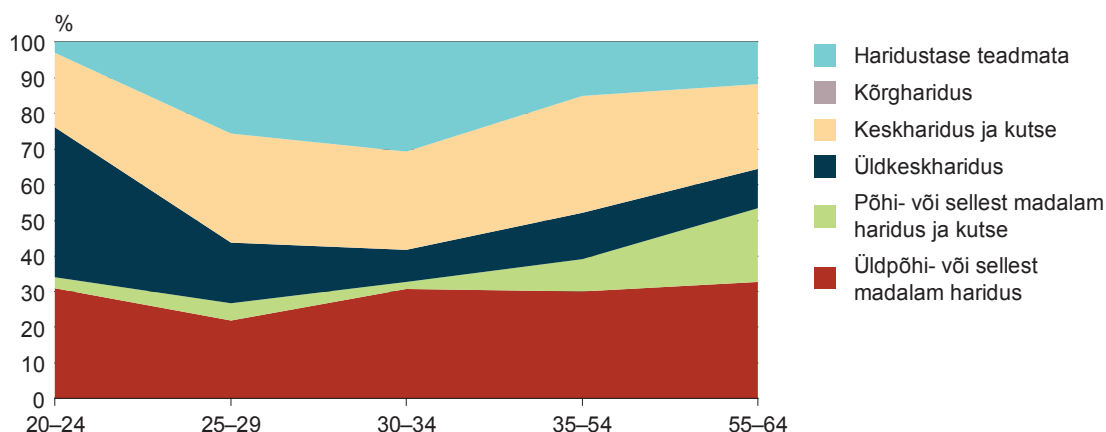
55–64-aastastest ja 9% 35–54-aastastest. Seega on vanima vanuserühma mitteaktiivsetest üle poole madala haridustasemega. Maakondade võrdluses on see näitaja kõige kõrgem. Huvitava nähtusena võib välja tuua, et Hiiumaa noorte mitteaktiivsete seas on ka palju kõrgharidusega inimesi. Tulemus viitab sellele, et üksjagu Hiiu maakonnas elavatest kõrgharidusega noortest on

lapsehoolduspuhkudel. Samasugune trend on ka Harju ja Tartu maakonnas. Teistes maakondades on kõrgharidusega mitteaktiivsete osatähtsus noorte seas pigem väike.

Joonis 22. Hiiu maakonna 20–64-aastaste hõivatute kõrgeim omandatud haridustase vanuserühma järgi, 31.12.2011

Joonis 23. Hiiu maakonna 20–64-aastaste majanduslikult mitteaktiivsete kõrgeim omandatud haridustase vanuserühma järgi, 31.12.2011

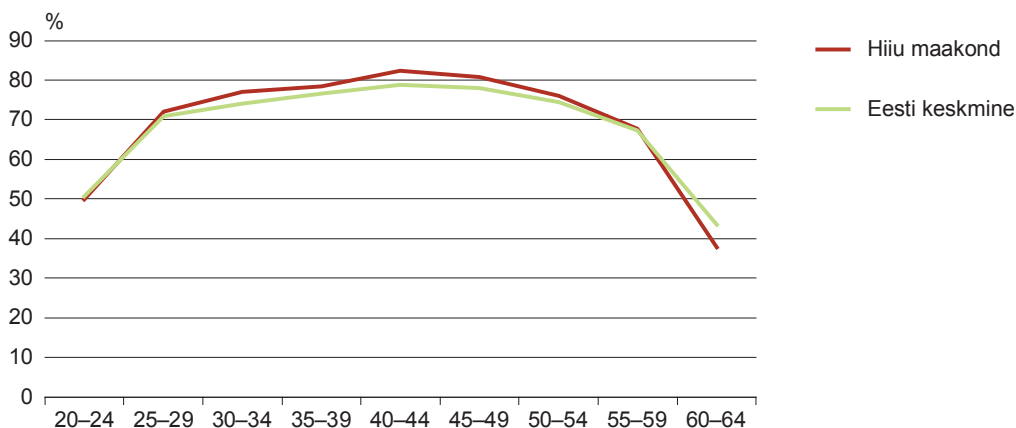

Hõivemäär

Hiiu maakonna elanike hõivemäär on viimase rahvaloenduse seisuga 49,4%. Võrreldes teiste maakondadega on see keskpärane tulemus, paigutades Hiiumaa kaheksandale kohale. Kõige kõrgem on 40–44-aastaste hõivemäär (82,4%), mis on kõrgem isegi selle vanuserühma Eesti keskmisest (78,8%). Vanemates vanuserühmades on tööhõive määr madalam. Kiirem hõivemäära langus toimub vanuses 55–59, kui see langeb 67,7%-ni (50–54-aastastel 76,1%), ja 60. eluaastate alguses, kui väga suur osa hõivatutest tööturul väljub.

Kõige kõrgem hõivemäär on Hiiumaal 35–54-aastastel kõrgharidusega (89%) ja 35–54-aastastel kutseharidusega elanikel (82%). Kõige madalam on aga üldkeskhariduse ja põhi- või sellest madalama haridusega vanemaealiste hõivemäär, vastavalt 51% ja 37%. Tabeli Hiiumaa elanike hõivemäära kohta haridustaseme ja vanuserühma järgi leiab lisast 2.

Joonis 24. Hiiu maakonna 20–64-aastaste hõivemäär vanuserühma järgi, 31.12.2011

Tervis

Hiiumaal elab 419 puudega inimest, s.o 8% maakonna 20–64-aastastest. Puuetega inimeste jaotust sotsiaal-majandusliku staatuse järgi ei saa Eesti tööjõu-uuringu valimi väiksuse tõttu Hiiumaa kohta esitada. Puuetega inimeste arvud on esitatud lisas 3.

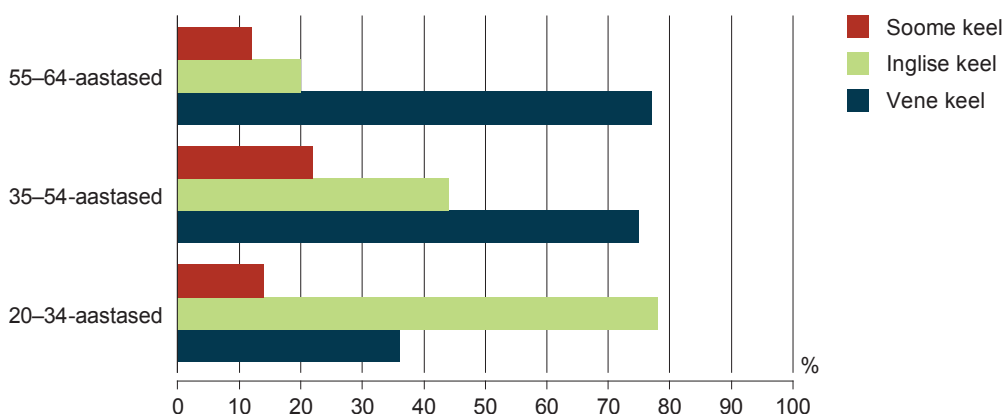
Keeleoskus

Hiiumaa on alati olnud eestikeelne maakond, mille rahvuskoosseisus on teisi rahvusi väga vähe. Seetõttu on maakonna 20–64-aastaste seas vaid 9 eesti keele oskusega inimest.

Noortest ehk 20–34-aastastest oskavad paljud inglise keelt (78%), vähem räägib vene (36%) ja soome keelt (14%). Ka 35–54-aastaste inglise keele oskus on hea – 44% selles vanuses elanikest oskab inglise keelt (Eesti keskmine on 41%). 22% 35–54-aastastest oskab ka soome keelt, mis maakondade võrdluses on korralik tulemus. Ilmselt on Hiiu maakonna elanike inglise ja soome keele oskuse näitaja hea tänu turismiettevõtete töötajatele.

Vanemaealistest oskab 77% vene keelt, 20% inglise keelt ja 12% soome keelt. Need näitajad on võrreldes Eesti keskmistega pigem madalad, kuid võrreldes teiste eestikeelsete maakondadega ootus- ja tavapärased.

Joonis 25. Hiiu maakonna 20–64-aastased keeleoskuse järgi, 31.12.2011

Madala haridustasemega väikelastevanemad

Alla 7-aastaste laste vanemaid elab Hiiu maakonnas 785, neist 181 on madala haridustasemega – 23% kõigist alla 7-aastaste laste vanematest (vt ka lisa 5, kaart 1). Nii nagu teistes maakondades on madala haridustasemega vanematest hõivatud rohkem mehi kui naisi. Töötuidki on meeste seas rohkem, kuid majanduslikult mitteaktiivsete seas domineerivad lapsehoolduspuhkusel olevad naised.

Maakonnas on 128 leibkonda, kus üks vanematest on madala haridustasemega, ja 25 leibkonda, kus mõlemad vanemad on madala haridustasemega.

Ettevõtlus maakonnas

Hiiu maakonnas töötab kõige rohkem inimesi töötleva tööstuse, hariduse, hulgi- ja jaekaubanduse ning avaliku halduse tegevusalal (vt kõigil tegevusaladel töötajate arvu lisast 4). Põllumajandus-sektoris töötab 9% maakonnas tööl käivatest inimestest, ent kuna ettevõtluse demograafia põllumajanduse andmeid ei hõlma, tuleb andmete tõlgendamisse suhtuda ettevaatlikult. Majanduslikult aktiivsete, sündinud ja surnud ettevõtete koguarvust on põllumajandusettevõtteid puudu.

Ettevõtluse demograafia

2012. aasta seisuga on Hiiu maakonnas 361 majanduslikult aktiivset ettevõtet. Kõige rohkem ettevõtteid on maakonnas loodud töötleva tööstuse, ehituse ning hulgi- ja jaekaubanduse tegevusalal. 2012. aasta jooksul alustas tegevust 35 uut ettevõtet, peamiselt töötleva tööstuse ning kutse-, tehnika- ja teadustegevuse valdkonnas, ning tegevuse lõpetas 23 ettevõtet (tabel 14). Hiiumaal moodustasid 2012. aasta jooksul loodud ettevõtted majanduslikult aktiivsetest ettevõtetest 9,7%, tegevuse lõpetanud ettevõtteid 6,4%. Pärast majanduskriisi on Hiiumaa ettevõtete surmamäär stabiilselt langenud, sünnimäära kohta nii stabiilset trendi välja tuua ei saa. Ilmselt mängib siinkohal oma osa ka maakonna väiksus ja ettevõtete vähesus – iga tegevust alustanud ja tegevuse lõpetanud ettevõtte mõjutab näitajaid niivõrd tugevalt, et iga-aastased hüpped näitajate väärtustes on paratamatud.

Tabel 14. Hiiu maakonna ettevõtluse demograafia põhinäitajad, 2012

Tegevusala	Majanduslikult aktiivsete ettevõtete arv	Sündinud ettevõtete arv	Surnud ettevõtete arv
Tegevusalad kokku	361	35	23
Mäetööstus	0	0	0
Töötlev tööstus	54	7	5
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	0	0	0
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	2	0	0
Ehitus	61	4	5
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	64	5	4
Veendus ja laondus	24	1	2
Majutus ja toitlustus	40	6	0
Info ja side	7	0	0
Finants- ja kindlustustegevus	1	0	0
Kinnisvaraalaane tegevus	20	2	2
Kutse-, teadus- ja tehnikaalaane tegevus	46	7	3
Haldus- ja abitegevused	15	1	1
Haridus	1	0	0
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	10	0	1
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	8	1	0
Muud teenindavad tegevused	5	0	0

Tõmbekeskused ja ääremaalsed alad maakonnas

Hiiu maakonnas asub 2816 töökohta ja hõivatuid elab maakonnas 3548. Nende arvude suhe näitab, et Hiiumaa elanikud käivad tööl maakonnast väljaspoolgi. Hiiumaal elab ja töötab 2874 inimest. Maakonnast väljaspool töөлkäijate peamine sihtkoht on Harjumaa (240 inimest), kellest 197 töötab Tallinnas. Peale selle käib 219 inimest tööl välismaal. Tööränne Hiiu maakonda on tagasihoidlik – Harju maakonnast käib Hiiumaale tööle 64, Saaremaalt 18 ja Läänemaalt 17 inimest (vt kaart 3).

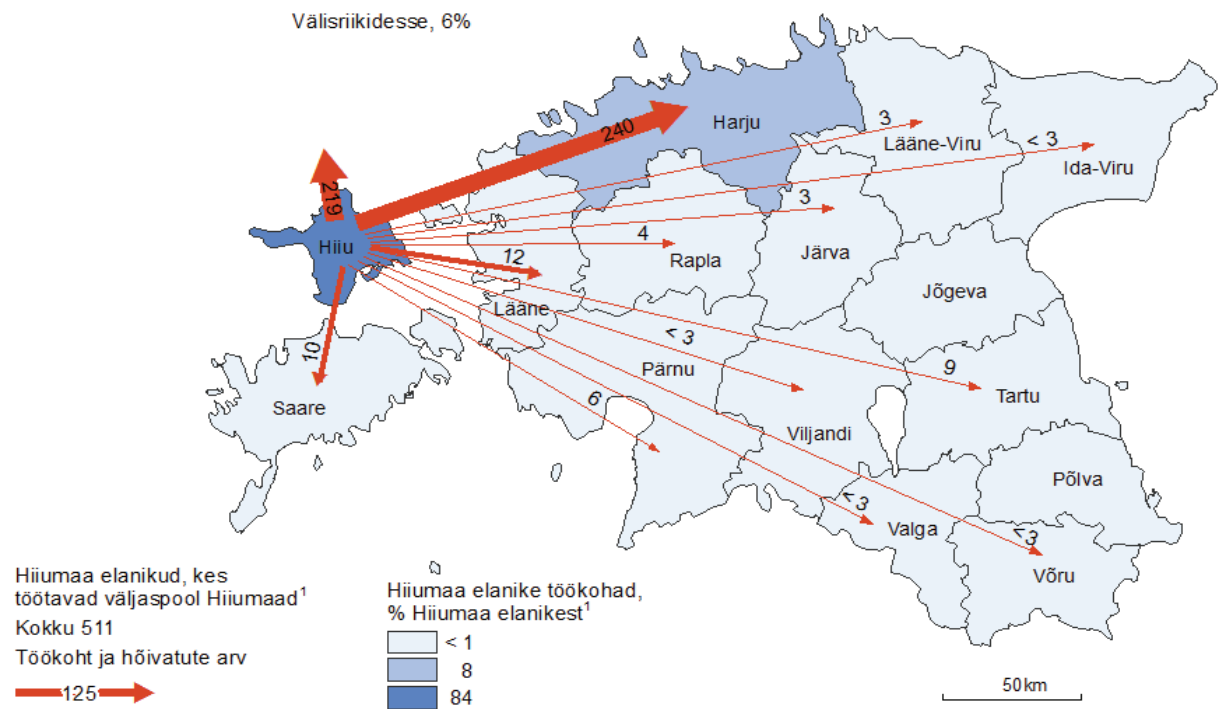
Maakonna tähtsaim tõmbekeskus on maakonnakeskus Kärkla, kus asub 1362 töökohta. Linna tööjõupotentsiaali näitaja väärtus 0,98 viitab sellele, et linnas asub peaaegu sama palju töökohti kui

hõivatud inimesi. Seega on maakonnakeskus oluline töökohtade koondumiskoht saarel, pakkudes töökohti ka teistele maakonna omavalitsusüksuste elanikele.

Kärdlaga on töörande kaudu nõrgemalt seotud vaid Emmaste vald, kust käib keskuslinna tööle alla 11% hõivatutest. Emmaste vallas elab 1102 elanikku, kellest hõivatud on 421. Valla hõivemäär vanuserühmiti on ääremaal asuva valla kohta kõrge – 20–34-aastastel 65,9%, 35–54-aastastel 75,9% ja 55–64-aastastel 47,4%. 255 hõivatut elab ja töötab samas vallas, ülejäänud käivad tööl teistes Hiiu maakonna valdades, sh 30 inimest Kärdlas. Maakonna vähemalt 10-aastasest rahvastikust 45% on madala haridustasemega, vaid 15%-l on kõrgharidus.

Kaardid linnaliste asulate tööjõupotentsiaali ning ääremaaliste valdade elanike arvu ja hõivemäära kohta haridustaseme ja vanuse järgi leiab lisast 5 (kaardid 2–5).

Kaart 3. Hiiu maakonna elanike tööränne Eesti maakondadesse ja välismaale, 31.12.2011

¹ Arvestatud ei ole kindla aadressita ja teadmata asukohaga töökohti.

2674 inimese elu- ja töökoht on Hiiumaal.

Töökohad

Hiiu maakonnas töötab arvuliselt kõige rohkem inimesi pedagoogika tippspetsialisti, mootorsõiduki või liikurmasina juhi või seadme- või masinaoperaatorina. Kümnel enim levinud ametikohal töötab 52% kõigist maakonnas töötavatest inimestest.

23% maakonna töötajatest on hõivatud töötleva tööstuse ettevõtetes, kõige suurem osa neist plasttoodete, elektrimootorite ja -generaatorite, trafode, elektrijaotusseadmete ja juhtaparatuuri ning elektriliste valgustusseadmete tootmisega tegelevates ettevõtetes.

Tabel 15. Hiiu maakonna töötajate kümme enim levinud ametit, 31.12.2011

Amet	Töötajate arv
Pedagoogika tippspetsialistid	187
Mootorsõidukite ja liikurmasinade juhid	183
Seadme- ja masinaoperaatorid	176
Äri- ja haldusalal töötavad keskastme spetsialistid	168
Müüjad	161
Juhid tegevusala järgi	143
Isikuteenindajad	119
Koostajad	112
Metallitöötluste, masinaehituse jms alade oskustöötajad	108
Loodus- ja inseneriteaduste keskastme spetsialistid	105

64% Hiiu maakonnas töötavast 1059-st kõrgharidusega inimesest on teenindus- või oskustöötajad, masinaoperaatorid või lihttöölised ning vaid 35% töötab kõrgharidust eeldaval ametikohal. 71% madala haridustasemega töötajatest on lihttöölised (tabel 16).

Tabel 16. Hiiu maakonna töötajad ameti ja haridustaseme järgi, 31.12.2011

Amet	Kokku	Põhi- või sellest madalam haridus	Põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus	Keskharidus ja kutse	Kõrgharidus
Kokku	2 816	355	205	334	1 059	863
Sõjaväelased	5	0	0	0	2	3
Juhid	274	7	5	26	98	138
Tippspetsialistid	424	6		18	58	342
Tehnikud ja keskastme spetsialistid	376	18	12	49	156	141
Ametnikud	137	11	3	25	54	44
Teenindus- ja müügitöötajad	391	50	42	65	163	71
Põllumajanduse, metsanduse, jahinduse ja kalanduse oskustöötajad	127	16	15	10	56	30
Oskustöötajad ja käsitöölised	348	65	42	40	171	30
Seadme- ja masinaoperaatorid ja koostajad	472	106	56	61	209	40
Lihttöölised	235	73	26	35	79	22
Teadmata	27	3	4	5	13	2

Hiiu maakonnas ei saa välja tuua kõige vähem tasustatud tegevusalasid, sest maakonnas on vaid 9 tegevusala, mille puhul nii rahvaloenduse kui ka Maksu- ja Tolliameti andmete kohaselt põhitöökoht kattub ja kus töötajate arv on üle 50, ning sel juhul oleks need kõik vähe tasustatud. Tabelis 17 on niisiis esitatud vähemalt 50 töötajaga ettevõtete töötajate tõine tulu ja haridustase. Nii nagu teistes maakondades on madala haridustasemega inimesi rohkem tööl ehituse ja tootmisega seotud ettevõtetes ning kõrgharidusega inimesi rohkem hariduses, tervishoius ja avaliku haldusega seotud tegevusaladel.

Tabel 17. Hiiu maakonna vähemalt 50 töötajaga ettevõtetes hõivatute tööine tulu ja haridustase, 2011

Tegevusala ^a	Arv ^b	Tööine mediaantulu, eurot	Keskmine tööine tulu, eurot	Keskmise tööine tulu 95% usaldusvahemik, eurot	Kokku ^c	Omandatud haridustase, %		
						Põhi- või sellest madalam haridus; põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus; keskharidus ja kutse	Kõrgharidus
Hoonete ehitus	68	466	514	±71	100	29,4	58,8	11,8
Jaekaubandus, v.a mootorsõidukid ja mootorrattad	195	472	521	±31	100	16,4	58,5	25,1
Elektriseadmete tootmine	131	575	614	±39	100	26,0	64,1	9,9
Haridus	52	505	635	±117	100	11,5	36,5	51,9
Maismaa-veendus ja torutransport	109	776	777	±92	100	24,8	56,0	19,3
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	265	750	799	±42	100	7,2	39,6	53,2
Tervishoid	74	785	872	±122	100	13,5	37,8	48,7
Rajatiste ehitus	52	790	895	±116	100	25,0	61,5	13,5
Kummi- ja plasttoodete tootmine	170	817	917	±80	100	27,7	60,6	11,8

^a Tabelis on esitatud vähemalt 50 töötajaga tegevusalad.

^b Näitab nende inimeste arvu, kelle põhitööandja rahva ja eluruumide loenduse ning Maksu- ja Tolliameti andmestikes katus, mitte tegevusalal töötavate inimeste koguarvu maakonnas.

^c Andmed haridustaseme kohta on ümardatud, mistõttu lahter „Kokku“ ei pruugi olla 100%.

Hiiumaal on ainult 13 ametikohta, kus töötab kokku vähemalt 50 inimest. Neist kümne ametikoha töötajate tööine tulu ja haridustase on esitatud tabelis 18 järjestatuna kõige väiksema keskmise sissetuleku alusel. Madala haridustasemega töötajaid on enim seadme- ja masinaoperaatorite, mootorsõidukijuhtide ning metallitööstuse ja masinaehituse oskustöötajate seas.

Tabel 18. Hiiu maakonna vähe tasustatud ametitel töötajate tööine tulu ja haridustase, 2011

Amet ^a	Arv ^b	Tööine mediaantulu, eurot	Keskmine tööine tulu, eurot	Keskmise tööine tulu 95% usaldusvahemik, eurot	Kokku ^c	Omandatud haridustase, %		
						Põhi- või sellest madalam haridus; põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus; keskharidus ja kutse	Kõrgharidus
Müüjad	128	447	454	±26	100	18,8	64,8	16,4
Koostajad	83	514	524	±26	100	28,9	65,1	6,0
Ehitustöölised, v.a elektrikud	60	492	546	±80	100	35,0	58,3	6,7
Toiduaine- ja puidutöötajad, rõivatööstuse ja muude käsitöölalade töötajad	51	461	556	±92	100	23,5	64,7	11,8
Seadme- ja masinaoperaatorid	133	626	611	±39	100	30,8	57,1	12,0
Mäe-, ehitus-, tootmis- ja veonduslihttöölised	59	507	611	±69	100	25,4	67,8	6,8
Kaitseteenindajad	56	685	714	±53	100	8,9	64,3	26,8
Mootorsõidukite ja liikurmasinate juhid	117	773	760	±43	100	35,0	61,5	3,4
Äri- ja haldusalal töötavad keskastme spetsialistid	129	750	782	±71	100	2,3	51,2	46,5
Metallitöötuse, masinaehituse jms alade oskustöötajad	66	772	797	±68	100	28,8	63,6	7,6

^a Tabelis on esitatud vähemalt 50 töötajaga ametirühmad.

^b Näitab nende inimeste arvu, kelle põhitööandja rahva ja eluruumide loenduse ning Maksu- ja Tolliameti andmestikes katus, mitte ametirühmas töötavate inimeste koguarvu maakonnas.

^c Andmed haridustaseme kohta on ümardatud, mistõttu lahter „Kokku“ ei pruugi olla 100%.

Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad (%)

Näitaja	Maakonna / linna tulemus	Eesti keskmine	Halvim tulemus	Halvim maakond	Positsioon Eesti keskmise suhtes	Parim tulemus	Parim maakond
20–64-aastaste osatähtsus elanikkonnas	59,7	61,6	56,4	Valga		64,7	Tallinn
Hõivatute osatähtsus 20–64-aastaste seas	67,4	67,1	56,7	Ida-Viru		73,1	Harju
Majanduslikult mitteaktiivsete osatähtsus 20–64-aastaste seas	22,7	22,7	31,2	Põlva		18,9	Harju
(Üli)õpilaste osatähtsus 20–64-aastaste seas	1,9	3,3	1,9	Hiiu		9,8	Tartu linn
Vanadus- ja töövõimetuspensionäride osatähtsus 20–64-aastaste seas	12,7	10,2	18,7	Põlva		6,7	Harju
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	25,6	14,8	25,6	Hiiu		8,7	Tallinn
Kutseharidusega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	36,8	27,4	20,8	Tartu linn		36,8	Hiiu
Kõrgharidusega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	23,4	35,5	22,0	Järva		45,1	Tallinn
Hõivatute osatähtsus 35–54-aastaste eestlaste seas	79,0	79,0	70,0	Põlva		84,0	Harju
Hõivatute osatähtsus 35–54-aastaste venelaste seas	77,0	69,0	48,0	Põlva		77,0	Hiiu
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 25–29-aastaste hõivatute seas	21,0	13,0	26,0	Järva		9,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 25–29-aastaste mitteaktiivsete seas	27,0	26,0	43,0	Põlva		18,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 55–64-aastaste hõivatute seas	27,0	12,0	27,0	Saare		7,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 55–64-aastaste mitteaktiivsete seas	54,0	28,0	54,0	Hiiu		13,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike hõivemäär	50,1	49,9	34,0	Ida-Viru		58,2	Harju
Kutseharidusega elanike hõivemäär	64,2	61,2	47,9	Ida-Viru		68,5	Saare
Kõrgharidusega elanike hõivemäär	82,0	78,9	69,1	Ida-Viru		83,3	Saare
Puuetega inimeste osatähtsus 20–64-aastaste seas	8,0	6,5	20,0	Jõgeva		3,0	Harju
Riigikeeleoskuseta inimeste osatähtsus 20–64-aastaste seas	0,2	16,1	59,3	Ida-Viru		0,2	Hiiu
Inglise keele oskajate osatähtsus 35–54-aastaste seas	44,0	41,0	15,0	Ida-Viru		53,0	Harju
Vene keele oskajate osatähtsus 20–34-aastaste seas	36,0	68,0	36,0	Hiiu		97,0	Ida-Viru
25–29-aastaste hõivemäär	72,0	71,0	57,1	Ida-Viru		75,3	Tallinn
55–59-aastaste hõivemäär	67,7	67,3	54,1	Põlva		73,6	Harju
Madala haridustasemega lapsevanemad ^a	23,0	16,0	31,0	Järva		10,0	Tallinn
Leibkonnad, kus mõlemad vanemad on madala haridustasemega ^b	16,2	21,1	28,0	Järva		15,3	Tallinn
Ettevõtete sünnimäär	9,7	13,4	9,7	Hiiu		14,0	Tallinn
Ettevõtete surmamäär	6,4	9,3	10,3	Tallinn		6,4	Hiiu
Kõrgharidusega teenindus-, oskus- ja lihttöötajad ^c	22,4	21,3	34,0	Ida-Viru		14,7	Tartu linn
Lihttöölise osatähtsus madala haridustasemega töötajate hulgas	17,7	18,6	22,7	Tartu linn		17,1	Harju
Madala haridustasemega isikud kõrgharidust eeldaval ametikohal ^d	11,1	14,1	7,7	Järva		20,8	Tallinn
Oma maakonnas töötajate osatähtsus maakonna hõivatute hulgas	75,4	77,0	38,0	Harju		81,0	Ida-Viru

^a Madala haridustasemega lapsevanemate osatähtsus alla 7-aastaste laste vanemate hulgas.

^b Kahe madala haridustasemega väikelapsevanemaga leibkondade osatähtsus kõigi madala haridustasemega vanematega leibkondade hulgas.

^c Teenindus-, oskus- ja lihttöötajate osatähtsus kõrgharidusega töötajate hulgas.

^d Kõrgharidust eeldaval ametikohtadel töötajate osatähtsus madala haridustasemega inimeste seas.

Joonisel on võrreldud selle maakonna konkurentsivõimenäitajaid ülejäänud maakondade omadega. Maakonna positsiooni Eesti keskmise suhtes näitab värviline ring. Kui maakonna näitaja väärtus on Eesti keskmisest parem või sellega võrdne, on ring roheline, kui väärtus kehvem, on ring punane. Halli ribaga on esitatud vahemik, mille otstes on Eesti parim ja halvim väärtus. Tumehalli riba sees on poolte Eesti maakondade näitajate väärtused.

Graafiku prototüüp: West Midlands Public Health Observatory

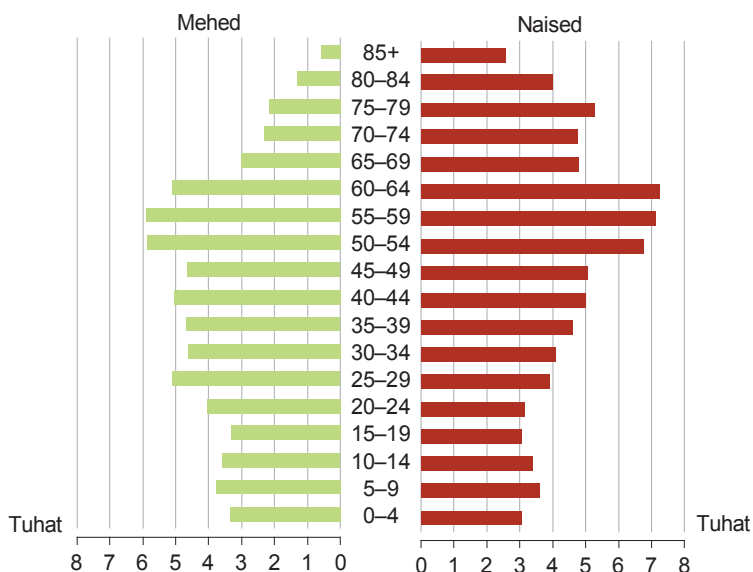
Täiskasvanuhariduse sihtrühmad võiksid Hiiu maakonnas olla järgmised:

- majanduslikult mitteaktiivsed madala haridustasemega vanemaealised
- üldkeskharidusega vanemaealised
- majanduslikult mitteaktiivsed puuetega inimesed
- inglise ja soome keele oskuseta vanemaealised elanikud
- madala haridustasemega väikelastevanemad
- madalat haridustaset eeldavatel ametikohtadel töötavad kõrgharidusega elanikud
- madala haridustasemega oskustöötajad

Ida-Viru maakond

Ida-Viru maakonnas elab 2014. aasta 1. jaanuari seisuga 149 483 elanikku ehk 11,4% Eesti rahvastikust. Neist 54,2% on naised ja 45,8% mehed. Rahvaarvu poolest on Ida-Virumaa Eesti suuruselt kolmas maakond. Ida-Virumaa rahvastikus on Eesti keskmisest rohkem vanemaealisi ehk vähemalt 65-aastaseid (20,5%) ja vähem alla 15-aastaseid (13,8%). 15–64-aastasi on maakonna rahvastikust 65,6%. Rahvastikupüramiidilt (joonis 26) on näha, et kui nooremates vanuserühmades on mehi ja naisi rahvastikus enam-vähem võrdselt, siis vanemaealiste seas on naisi mitu korda rohkem.

Joonis 26. Ida-Viru maakonna rahvastikupüramiid, 01.01.2014

Täiskasvanuhariduse sihtrühma sotsiaal-demograafiline profiil

2011. aasta rahva ja eluruumide loenduse kohaselt elab Ida-Virumaal 20–64-aastaseid elanikke 93 346, s.o 63% maakonna rahvastikust – rohkem kui enamikus teistes maakondades. Neist 28% on 20–34-aastased, 46% 35–54-aastased ja 26% 55–64-aastased (tabel 19). Hõivatute osatähtsus 20–64-aastaste seas on väiksem (58%) kui paljudes teistes maakondades ja töötuid peaaegu poole rohkem kui näiteks naabermaakonnas Lääne-Virumaal. Noorte ehk 20–34-aastaste hõivemäär on Ida-Virumaal madal – tööl käib vaid 50% selles vanuses inimestest. Ka töötuse määr on kõige kõrgem (18%) 20–34-aastastel, mis kinnitab, et noorte töötus on maakonnas kindlasti probleem. 55–64-aastastest on hõivatud vaid 45%. Võrreldes teiste maakondadega on aga selles vanuserühmas eriti suur (vanadus)pensionäride osatähtsus – 31%, s.t ligikaudu iga kolmas selles vanuses inimene on pensionil. Töövõimetuspensionäre on samas vanuserühmas 13%.

Ida-Virumaa hõive- ja töötusnäitajaid analüüsid tuleb arvestada ka suure varimajanduse osaga maakonnas. Selle kohta, kui suur võiks olla näiteks ümbrikupalga saajate osatähtsus Ida-Virumaal, on antud mitmesuguseid hinnanguid. Eesti Konjunktuuriinstituudi varimajandusuuringu kohaselt on illegaalse töötasu maksmine enim levinud Kirde-Eestis, kus 23% töötajatest saab ümbrikupalka (Orro 2013: 13).

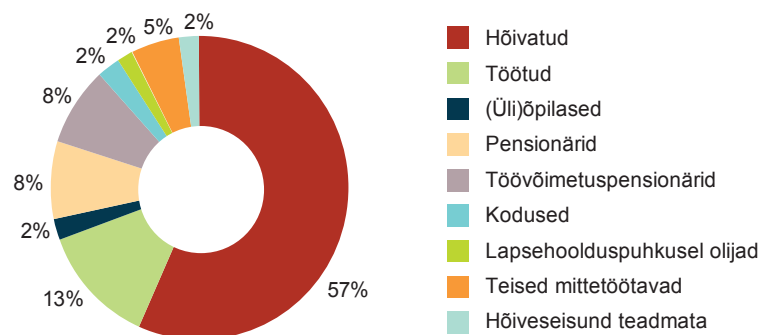
Tabel 19. Ida-Viru maakonna 20–64-aastased vanuserühma ja hõiveseisundi järgi, 31.12.2011

Vanus	Kokku	Hõivatud	Töötud	Majanduslikult mitteaktiivsed	Hõiveseisund teadmata
Kokku	93 346	52 931	11 744	26 585	2 086
20–34	26 026	13 056	4 575	7 187	1 208
35–54	43 116	29 020	5 622	7 778	696
55–64	24 204	10 855	1 547	11 620	182

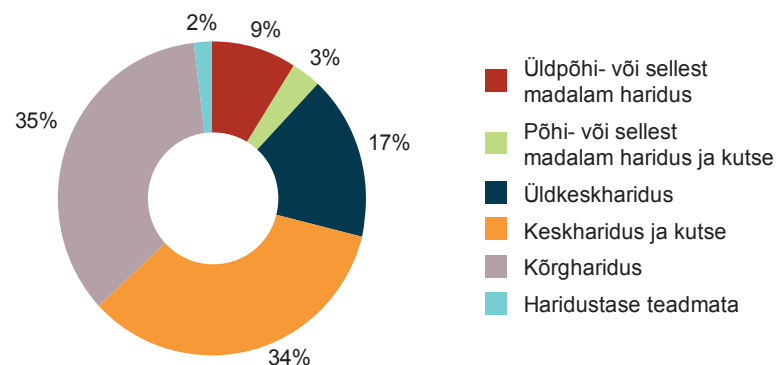
Ida-Virumaa 20–64-aastaste elanike haridustase on teiste maakondadega võrreldes kõrge – 35% neist on kõrgharidusega ja vaid 12%-l on madal haridustase. Kolmandik 20–64-aastastest on kutseharidusega. Ida-Virumaa kõrge haridustasemega elanikud on aga enamasti vanemad inimesed, nõukogude ajal siia sisserännanud, endistes Nõukogude Liidu liikmesriikides omandatud kõrgharidusega inimesed. Sel ajal omandatud haridus aga ei kindlusta tänapäeva Eestis (riigikeeleoskusega) enam head töökohta ega võimalda olla tööturul konkurentsivõimeline.

20–64-aastastest elanikest osaleb tasemeõppes 5750, s.o 6% kõigist selles vanuses inimestest. Tõist tulu teenivad neist 2239, seega alla poole õppijatest. Noored mitteõppijad teenivad õppijatest rohkem. See on ootuspärane, sest suurem osa varajastes kahekümnendates noori töötab õpingute kõrvalt osalise tööajaga ja vähem tasustatud ametikohtadel. 35–54-aastaste olukord on vastupidine – õppijate tõine tulu ületab mitteõppijate oma. Kui õppijate keskmine brutosissetulek maakonnas jääb vahemikku 728–804 eurot, (mediaantulu 674 eurot), siis mitteõppijate sissetulek on väiksem, 690–702 eurot (mediaantulu 580 eurot). Niisiis võib kaudselt teha järelduse, et enese-täiendamine tasub end hiljem ka kõrgema töötasuna ära. Tabeli õppijate ja mitteõppijate tõise tulu kohta leiab lisast 1.

Joonis 27. Ida-Viru maakonna 20–64-aastased sotsiaal-majandusliku staatuse järgi, 31.12.2011

Joonis 28. Ida-Viru maakonna 20–64-aastased haridustaseme järgi, 31.12.2011

Maakonna konkurentsivõime mõõdikud

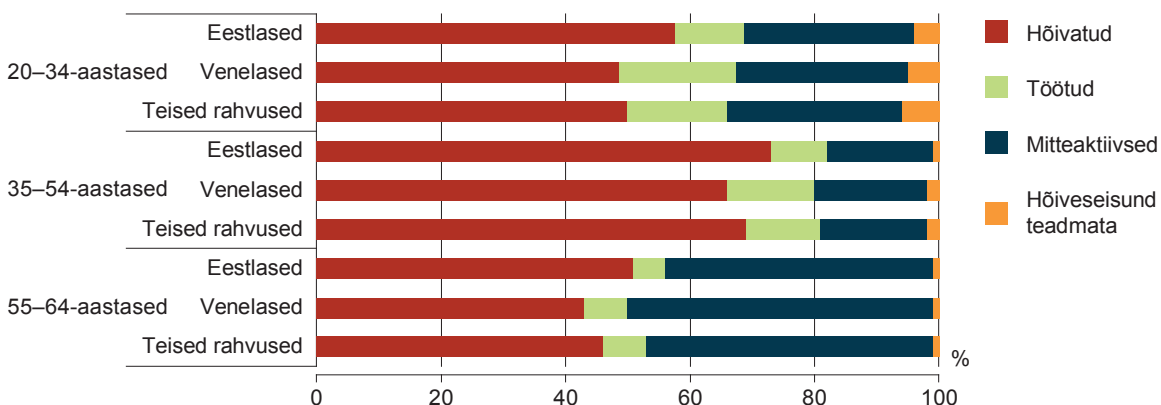
Rahvuskoosseis

Ida-Viru maakonna elanikest 20% on eestlased, 73% venelased ja 7% muust rahvusest. Eestlaste ja venelaste kõrval on suurimad rahvusrühmad ukrainlased (3372 isikut) ja valgevenelased (3410 isikut). Ida-Virumaa on ainus maakond Eestis, kus eestlased on rahvusrühmana vähemuses.

Hõive- ja töötusnäitajad rahvusesti palju ei erine (joonis 29). Igas vanuserühmas on küll eestlaste hulgas hõivatuid veidi rohkem kui venelaste ja teiste rahvuste seas, kuid erinevused eestlaste ja venelaste vahel on isegi väiksemad kui teistes maakondades. Eestlaste kõrgemat hõivemäära selgitab ilmselt ka keeleoskus. Olles maakonnas vähemuses, oskavad paljud kohalikud eestlased vene keelt. Tööturul on kahtlemata eelis neil, kes oskavad nii riigi- kui ka vene keelt.

Töötuid on noorte venelaste seas rohkem kui eestlaste hulgas – vastavalt 19% ja 11%. Sama tendents püsib ka 35–54-aastaste puhul.

Joonis 29. Ida-Viru maakonna 20–64-aastaste hõiveseisund vanuserühma ja rahvuse järgi, 31.12.2011

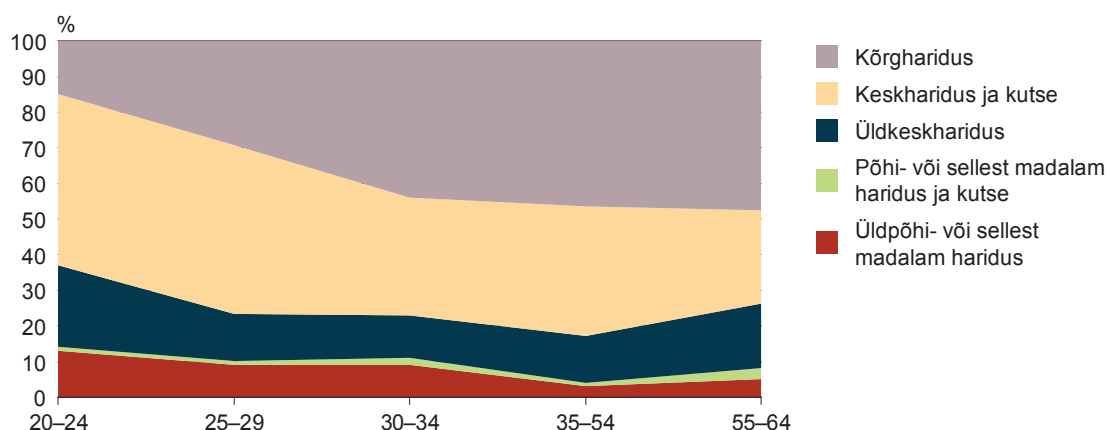
Omandatud haridustase

Ida-Virumaa hõivatute seas on rohkem kõrgharitud kui majanduslikult mitteaktiivsete seas. Kõrgharidusega inimesi on kõige rohkem 35–54- ja 55–64-aastaste hõivatute hulgas, vastavalt 47% ja 46%. Mitteaktiivsete seas on samades vanuserühmades kõrgharidusega inimesi vaid 30% ja 31%. Need näitajad on võrreldes teiste maakondadega kõrged, kuid ei pruugi inimesi veel tööturul konkurentsivõimeliseks teha, kuna vanemaealised on kõrghariduse omandanud ammu.

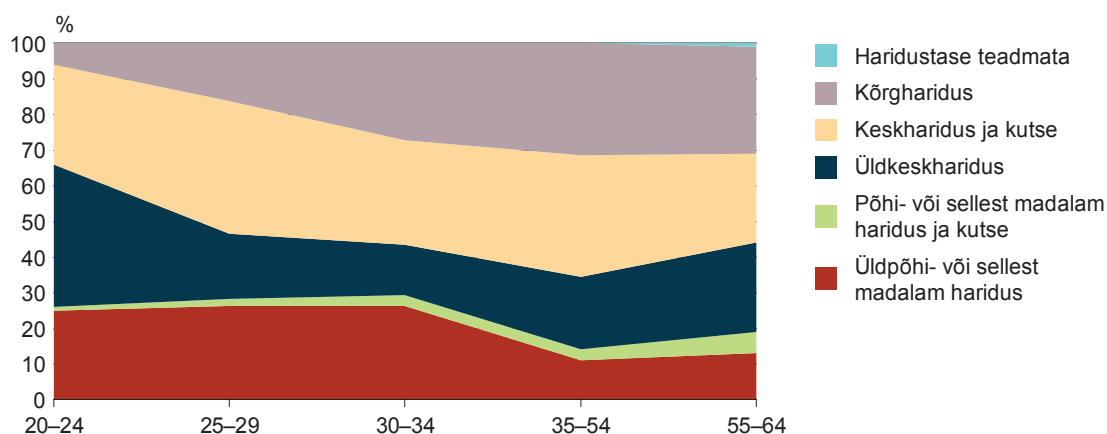
Noorte hõivatute (20–24- ja 25–29-aastaste) hulgas on palju kutseharidusega elanikke (vastavalt 48% ja 47%). Kõigis vanuserühmades on hõivatute hulgas kutseharidusega inimesi rohkem kui mitteaktiivsete seas.

Mitteaktiivsete, eriti noorte seas on madala haridustasemega inimesi märksa rohkem kui hõivatute hulgas. Iga neljas 20–24-aastane majanduslikult mitteaktiivne elanik on põhi- või sellest madalama haridusega. 25–29-aastastest ja 30–34-aastastest mitteaktiivsetest on madala haridustasemega 26%.

Joonis 30. Ida-Viru maakonna hõivatute kõrgeim omandatud haridustase vanuserühma järgi, 31.12.2011

Joonis 31. Ida-Viru maakonna majanduslikult mitteaktiivsete kõrgeim omandatud haridustase vanuserühma järgi, 31.12.2011

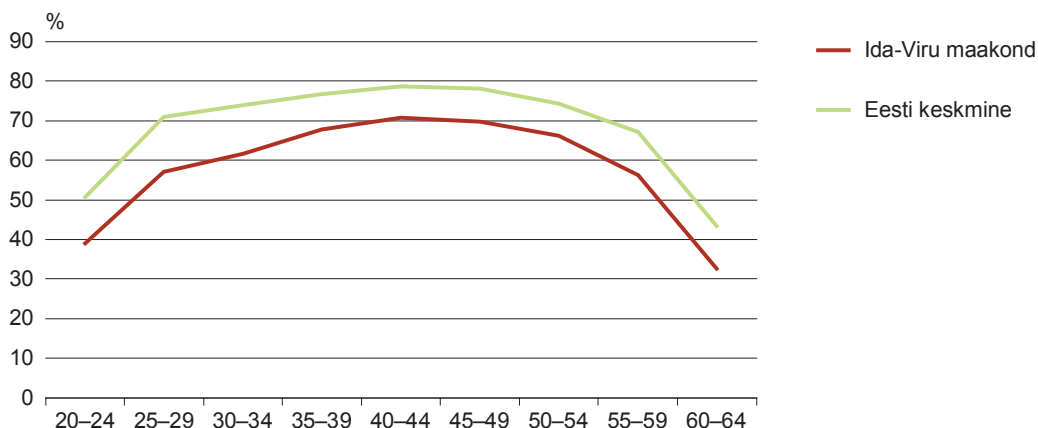

Hõivemäär

Ida-Viru maakonna elanike tööhõive määr on viimase rahvaloenduse seisuga 42,9%. Maakondade võrdluses paigutub Ida-Virumaa selle näitaja poolest eelviimasele kohale. Jooniselt 32 on näha, et maakonna hõivemäär jääb igas vanuserühmas alla Eesti keskmisele. Kõige kõrgem on 40–44-aastaste hõivemäär – 70,8%. Eriti madal on 20–24-aastaste ja 60–64-aastaste hõivemäär, vastavalt 39% ja 32,7%. Need näitajad on Eesti keskmisest vastavalt 10,3 ja 8 protsendipunkti madalamad.

Kõrgem haridustase tähendab tavaliselt ka kõrgemat hõivemäära. Ida-Virumaal nagu teisteski maakondades on kõige kõrgem 35–54-aastaste kõrgharidusega elanike hõivemäär (76%). Kõige madalam on maakonnas 20–34-aastaste ja 55–64-aastaste madala haridustasemega elanike hõivemäär, vastavalt 33% ja 27%. Tabeli hõivemäära kohta haridustasemeti leiab lisast 2.

Joonis 32. Ida-Viru maakonna 20–64-aastaste hõivemäär vanuserühma järgi, 31.12.2011

Tervis

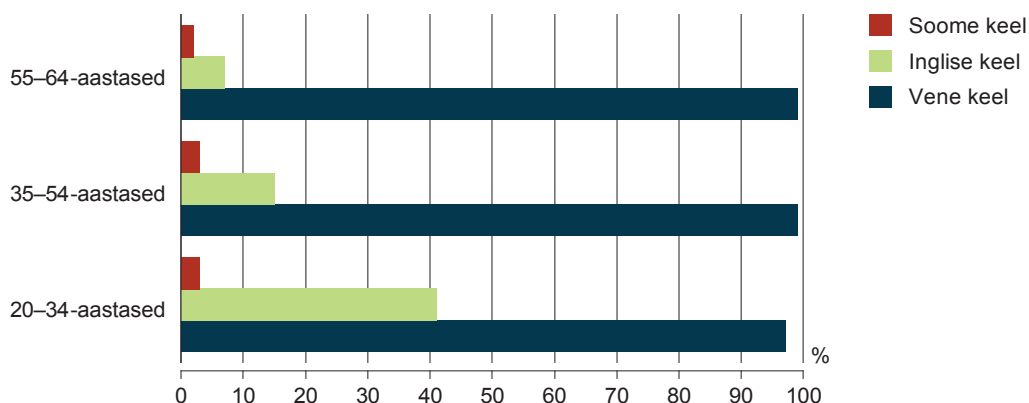
Ida-Viru maakonna 20–64-aastastest elanikest on puudega ligikaudu 7000, s.o 7% 20–64-aastastest. Hõivatud on 17% puuetega inimestest, majanduslikult mitteaktiivsed 78%. Tabeli puuetega inimeste arvude kohta leiab lisast 3.

Keeleoskus

Erinevalt teistest maakondadest (v.a Harju maakond) moodustavad Ida-Virumaal riigikeeleoskusega inimesed märkimisväärse osa maakonna 20–64-aastastest. 55 353 inimest ehk 59% kõigist maakonna 20–64-aastastest elanikest ei oska üldse eesti keelt. Riigikeelt ei oska 43% 20–34-aastastest, 64% 35–54-aastastest ja 69% 55–64-aastastest.

Küllaltki kehvaks võib pidada ka ida-virumaalaste inglise ja soome keele oskust. Ilmselt ei lähe võõrkeeleoskust maakonnas töö leidmiseks tarvis. Et Ida-Virumaal elab palju nõukogude ajal sisserännanute perekondi ja nende järeltulijaid, on loogiline, et vene keele oskus on kõigis vanuserühmades väga hea – see on nende emakeel. See-eest inglise keelt oskab 20–34-aastastest 41%, 35–54-aastastest 15% ja 55–64-aastastest üksnes 7%. Võrreldes Eesti keskmiste näitajatega – vastavalt 74%, 41%, 21% – on Ida-Virumaa näitajad väga madalad.

Joonis 33. Ida-Viru maakonna 20–64-aastased keeleoskuse järgi, 31.12.2011

Madala haridustasemega väikelastevanemad

Alla 7-aastaste laste vanemaid elab Ida-Virumaal kokku 13 753, neist 1860-l ehk 14%-l kõigist alla 7-aastaste laste vanematest on madal haridustase (vt lisa 5, kaart 1). Maakondade võrdluses on see üks parimaid näitajaid. Kaks kolmandikku madala haridustasemega hõivatud vanematest on mehed (541 isikut), majanduslikult mitteaktiivsete seas on aga rohkem naisi (79% ehk 525 isikut), kes on lapsehoolduspuhkusel või otsustanud jääda koduseks. Arvuliselt on madala haridustasemega väikelastevanemaid kõige rohkem 25–29- ja 30–34-aastaste seas, vastavalt 493 ja 498 isikut.

Maakonnas elab 1278 leibkonda, kus üks vanematest on madala haridustasemega, ja 282 leibkonda, kus mõlemad vanemad on madala haridustasemega. Seega on leibkondi, kus mõlemad vanemad on omandanud vaid põhi- või sellest madalama hariduse, ainult 18% kõigist madala haridustasemega väikelastevanematega leibkondadest.

Ettevõtlus maakonnas

Ida-Virumaa suurimad tööandjad on töötleva tööstuse ettevõtted – sellel tegevusalal töötab 23% maakonnas tööl käivatest inimestest. Põllumajandussektoris on tööl vaid 1% töötajatest. Ülejäänud tegevusalade töötajate arvud on lisas 4.

Ettevõtluse demograafia

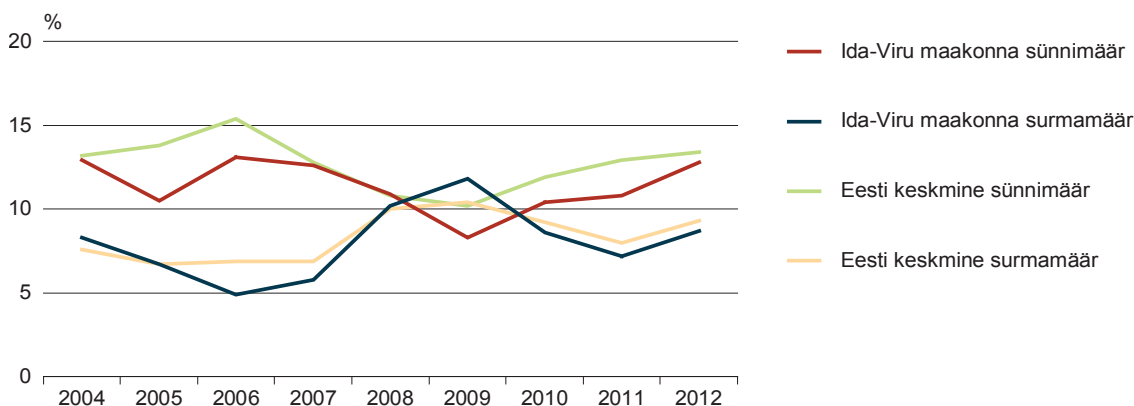
2012. aasta seisuga tegutseb Ida-Virumaal 3257 majanduslikult aktiivset ettevõtet – 4,7% kõigist Eesti ettevõtetest. Kõige rohkem ettevõtteid tegutseb hulgi- ja jaekaubanduse, ehituse ning töötleva tööstuse tegevusalal. Aasta jooksul alustas tegevust 416 ja lõpetas tegevuse 282 ettevõtet. Peamiselt sündis ja suri ettevõtteid kahel tegevusalal – hulgi- ja jaekaubandus ning ehitus (tabel 20).

Tabel 20. Ida-Viru maakonna ettevõtluse demograafia põhinäitajad, 2012

Tegevusala	Majanduslikult aktiivsete ettevõtete arv	Sündinud ettevõtete arv	Surnud ettevõtete arv
Tegevusalad kokku	3 257	416	282
Mäetööstus	8	1	0
Töötlev tööstus	400	33	34
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	21	0	1
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	20	0	1
Ehitus	483	60	47
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrattaste remont	825	114	67
Veondus ja laondus	383	49	25
Majutus ja toitlustus	129	20	10
Info ja side	82	12	15
Finants- ja kindlustustegevus	20	3	0
Kinnisvaraala tegevus	204	18	13
Kutse-, teadus- ja tehnikaala tegevus	251	31	24
Haldus- ja abitegevused	172	36	21
Haridus	44	3	6
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	90	1	1
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	30	8	7
Muud teenindavad tegevused	95	27	10

Aastate jooksul on Ida-Virumaa ettevõtluskeskkond teinud läbi suure arengu. Üldine trend näitab, et aastatel 2006–2009 ettevõtete sündimäär maakonnas langes, kuid pärast seda on sündimäär igal aastal tõusnud, jõudes 2012. aastaks juba Eesti keskmise näitaja – 13,4% – lähedale. Ettevõtete surmamäär näitab vastupidist trendi – aastatel 2006–2009 tõusis surmamäär aasta-aastalt, saavutades haripunkti 2009. aastal, kui see ületas sündimäära, s.t maakonnas lõpetas tegevuse oluliselt rohkem ettevõtteid, kui alustas tegevust. Majanduslanguse möödumisega on trend taas pöördunud. Aastatel 2010–2012 alustas maakonnas tegevust ligikaudu poole rohkem ettevõtteid, kui tegevuse lõpetas.

Joonis 34. Ida-Viru maakonna ettevõtete sünni- ja surmamäär, 2004–2012

Tõmbekeskused ja ääremaalised alad maakonnas

Ida-Virumaal asub 45 523 töökohta, hõivatuid elab maakonnas 54 484. Ida-Virumaad võib pidada küllaltki kinniseks maakonnaks, s.t tööränne maakonnast väljapoole ei ole ulatuslik. Kõige suuremad pendelrändevood lähevad Harjumaale (1873 isikut), Lääne-Virumaale (659 isikut) ja välismaale (1673 isikut). Maakonnas hõivatute koguarvust moodustavad välismaal töökäijad 2–3%. Ida-Virumaa ise atraktiivne töörände sihtkoht ei ole. Sinna käib tööle üle 400 hõivatu Harjumaalt ja 380 inimest Lääne-Virumaalt, kuid ülejäänud maakondadest juba märksa vähem (vt kaart 4).

Ida-Virumaa on omanäoline maakond, kuna seal asub palju suuri linnu. Nõukogude ajal ehitatud tööstuslinnad ja nende linnaosad on siiani tihedalt asustatud, kuigi osa neist linnadest on oma tugeva keskuse potentsiaali ammu minetanud. Suurimad tõmbekeskused maakonnas on Jõhvi, Kohtla-Järve, Sillamäe, Narva ja Kiviõli. Tööjõupotentsiaali näitaja järgi on kõige tugevam keskus Jõhvi. Sealne tööjõupotentsiaali näitaja väärtus 1,31 on linnaliste asulate võrdluses kaugelt parim tulemus ja viitab sellele, et linnas on töökohti palju rohkem, kui seal elab hõivatuid. Seega on Jõhvi ümberkaudsetele omavalitsusüksustele atraktiivne töökohtade pakkuja. Linnas asub 5576 töökohta. Tööjõupotentsiaali näitajad teistes tõmbekeskustes on järgmised: Kiviõli 0,82, Narva 0,79, Sillamäe 0,69 ja Kohtla-Järve 0,61. Kui näitaja väärtus on väiksem kui 1, asub linnas vähem töökohti, kui seal elab hõivatuid.

Ida-Virumaal asub viis omavalitsusüksust, kust käib suurematesse tõmbekeskustesse tööle vaid tagasihoidlik osa valla hõivatutest. Et need omavalitsusüksused ei kuulu ühegi suurema keskuse tagamaale, võib need klassifitseerida ääremaalisteks aladeks. Sellised omavalitsusüksused on Alajõe, Aseri, Avinurme, Tudulinna ja Lohusuu vald.

Alajõe valla elanike arv on 320, neist tööle käib vaid 71. Noori (20–34-aastaseid) hõivatuid elab vallas vaid 14, kuid nende hõivemäär on see-eest kõrge – 73,7%. 35–54-aastaste hõivemäär on 44,4% ja 55–64-aastastel vaid 26,5%. Vallas elab küllaltki palju madala haridustasemega inimesi – iga kolmas vähemalt 10-aastane elanik on põhi- või sellest madalama hariduse ja/või kutseharidusega. Kõrgharidusega on valla 320 elanikust 84.

Avinurme vallas elab 1305 elanikku, kellest hõivatud on 445. Hõivemäär on kõrgeim 35–54-aastastel – 69,4% –, nooremate ja vanemate hõivemäär jääb sellest madalamaks. Avinurme vähemalt 10-aastastest elanikest peaaegu pooled (46%) on madala haridustasemega.

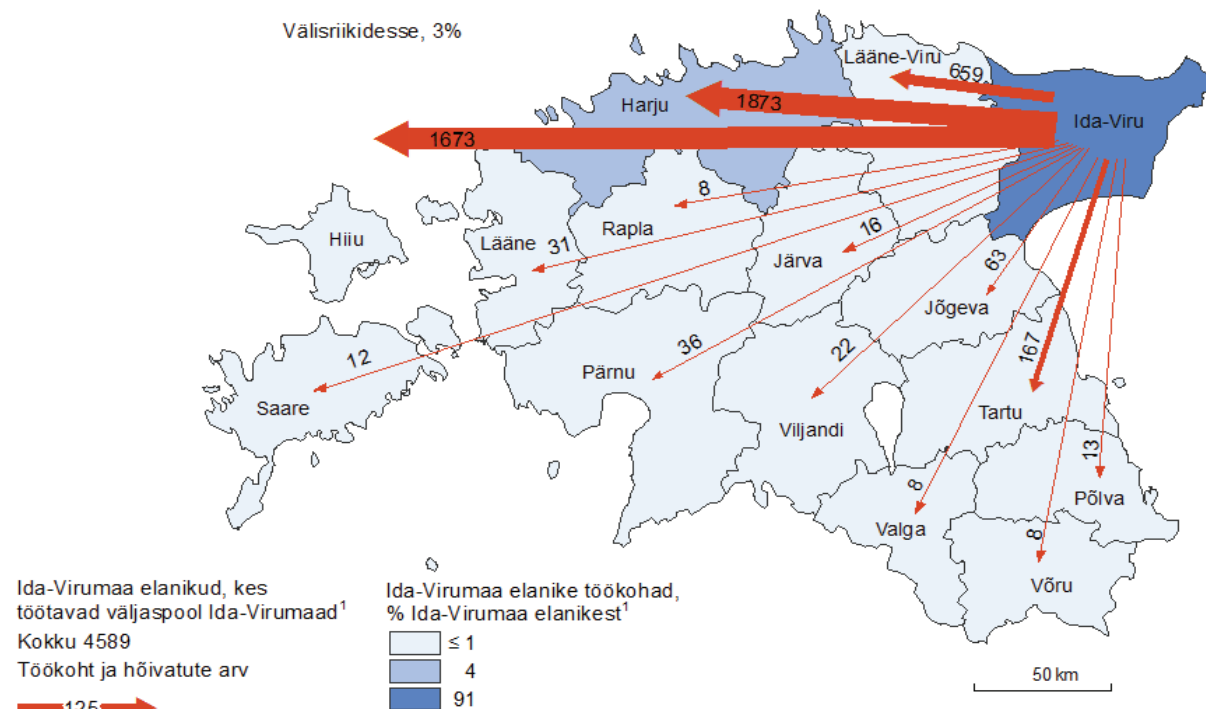
Lohusuu vallas on elanikke 687, kellest 203 on hõivatud. Noorte ja vanemaealiste hõivemäär on vallas küllaltki madal, 20–34-aastastel 47,2% ja 55–64-aastastel 30%. Lohusuu valla vähemalt 10-aastastest elanikest 36% on madala haridustasemega.

Tudulinna 462 elanikust on hõivatud 142. 20–34- ja 35–54-aastastest ning vanematest käib tööle kolmest inimesest kaks, vanemaealistest ligikaudu pooled. Valla vähemalt 10-aastastest 42% on madala haridustasemega.

Aseri vallas elab 1807 elanikke, kellest 617 on hõivatud. 20–34-aastaste hõivemäär on 57,8%, 35–54-aastastel 67,6% ja 55–64-aastastel 47,3%. Võrreldes näiteks Avinurme ja Tudulinna Aseri valla vähemalt 10-aastaste seas märksa vähem madala haridustasemega elanikke – 36%.

Kaardid linnaliste asulate tööjõupotentsiaali ning ääremaaliste valdade elanike arvu ja hõivemäära kohta haridustaseme ja vanuse järgi leiab lisast 5 (kaardid 2–5).

Kaart 4. Ida-Viru maakonna elanike tööränne Eesti maakondadesse ja välismaale, 31.12.2011

¹ Arvestatud ei ole kindla aadressita ja teadmata asukohaga töökohti.

44 327 inimese elu- ja töökoht on Ida-Virumaal.

Töökohad

Ida-Virumaal töötab ligi 4000 inimest metallitöötuse ja masinaehituse oskustöötajana ja veidi üle 3000 inimese mootorsõidukijuhina. Kokku on kümnel enim levinud ametikohal hõivatud 57% 45 523-st maakonnas töölkäivast inimesest. Kõige rohkem inimesi töötab järgmistel töötleva tööstuse tegevusaladel: rõivatootmine, metalltarindite tootmine, puhastatud naftatoodete tootmine, põhikemikaalide ja väetise tootmine ning plasti tootmine algkujul. Ida-Virumaa olulisimad tööandjad on põlevkivi töötlemise ja kaevandamise ning elektrienergia tootmisega seotud ettevõtted.

Tabel 21. Ida-Viru maakonna töötajate kümme enim levinud ametit, 31.12.2011

Amet	Töötajate arv
Metallitöötuse, masinaehituse jms alade oskustöötajad	3 830
Mootorsõidukite ja liikurmasinate juhid	3 051
Müüjad	2 981
Loodus- ja inseneriteaduste keskastme spetsialistid	2 853
Äri- ja haldusalal töötavad keskastme spetsialistid	2 832
Pedagoogika tippspetsialistid	2 749
Seadme- ja masinaoperaatorid	2 690
Juhid tegevusala järgi	1 943
Prügivedajad jms lihttöölised	1 564
Ehitustöölised, v.a elektrikud	1 511

Maakondade võrdluses paistab Ida-Viru maakond silma sellega, et iga kolmas kõrgharidusega inimene töötab teenindus- või oskustöötaja või lihttöölisena. Selle näitaja poolest on Ida-Virumaa esimesel kohal. Tuleb arvestada, et suur osa Ida-Virumaa kõrgharidusega inimestest on nõukogude ajal Eestisse tulnud vanemad inimesed, mistõttu nende kõrgharidus ei ole hästi võrreldav tänapäeval saadava haridusega. Iga viies madala haridustasemega töötaja on lihttöölise, kõrgharidust eeldavatel ametikohtadel töötab 12% maakonnas töötajatest.

Tabel 22. Ida-Viru maakonna töötajad ameti pearühma ja haridustaseme järgi, 31.12.2011

Amet	Kokku	Põhi- või sellest madalam haridus	Põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus	Keskharidus ja kutse	Kõrgharidus	Haridustase teadmata
Kokku	4 5523	2 398	900	6 527	15 704	19 968	26
Sõjaväelased	110	4	1	25	41	39	0
Juhid	3 474	39	17	305	669	2 443	1
Tippspetsialistid	6 290	20	8	188	544	5 530	0
Tehnikud ja keskastme spetsialistid	7 629	136	60	853	2 589	3 989	2
Ametnikud	2 128	74	21	373	659	1 001	0
Teenindus- ja müügitöötajad	6 520	301	114	1 132	2 694	2 278	1
Põllumajanduse, metsanduse, jahinduse ja kalanduse oskustöötajad	342	43	18	66	136	79	0
Oskustöötajad ja käsitöölised	8 047	680	241	1 323	3 911	1 888	4
Seadme- ja masinaoperaatorid ja koostajad	6 203	537	236	1 207	2 733	1 486	4
Lihttöölised	4 289	528	174	983	1 550	1 050	4
Teadmata	491	36	10	72	178	185	10

Ida-Viru maakonnas saavad kõige väiksemat sissetulekut kinnisvara, toidu ja joogi serveerimise ning muu teeninduse valdkonna töötajad, kelle mediaantulu jääb alla 300 euro. Võrreldes teiste maakondadega töötab Ida-Virumaal vähe tasustatud tegevusaladel väga vähe madala haridustasemega inimesi. Tabelis 23 esitatud tegevusalade võrdluses on nende osatähtsus kõige suurem toiduainete tootmise ning hoonete ja maastike hooldusega tegutsevate ettevõtete töötajate seas.

Tabel 23. Ida-Viru maakonnas vähe tasustatud tegevusaladel töötajate tõine tulu ja haridustase, 2011

Tegevusala ^a	Arv ^b	Tõine mediaantulu, eurot	Keskmine tõine tulu, eurot	Keskmise tõise tulu 95% usaldusvahemik, eurot	Kokku ^c	Omandatud haridustase, %		
						Põhi- või sellest madalam haridus; põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus; keskharidus ja kutse	Kõrgharidus
Kinnisvaraalane tegevus	787	269	316	±20	100	10,9	45,4	43,7
Toidu ja joogi serveerimine	457	292	321	±13	100	8,1	59,3	32,6
Muu teenindus	146	278	345	±47	100	8,9	56,2	34,9
Posti- ja kullriteenistus	196	334	368	±19	100	5,6	57,7	36,7
Hoonete ja maastike hooldus	357	320	376	±27	100	11,2	60,5	28,3
Arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	97	299	383	±76	100	3,1	63,9	33,0
Tekstiilitootmine	156	310	420	±69	100	7,1	50,0	43,0
Toiduainete tootmine	647	372	424	±16	100	12,5	51,2	36,3
Majutus	205	374	430	±32	100	5,4	54,6	40,0
Rõivatootmine	1 170	382	432	±16	100	9,0	57,6	33,4

^a Tabelis on esitatud vähemalt 50 töötajaga tegevusalad.

^b Näitab nende inimeste arvu, kelle põhitööandja rahva ja eluruumide loenduse ning Maksu- ja Tolliameti andmestikes katus, mitte tegevusalal töötavate inimeste koguarvu maakonnas.

^c Andmed haridustaseme kohta on ümardatud, mistõttu lahter „Kokku“ ei pruugi olla 100%.

Ametiti on Ida-Virumaal kõige väiksema sissetulekuga toitlustuse abitöölised, koristajad ja prügivedajad (tabel 24). Kõigil vähe tasustatud ametikohtadel on küllaltki palju kõrgharidusega inimesi, kuid arvestades maakonna üldist haridusprofiili, on see loogiline tulemus. Madala haridustasemega töötajaid on küllaltki palju toitlustuse abitöölise ja prügivedajate seas.

Tabel 24. Ida-Viru maakonnas vähe tasustatud ametitel töötajate tõine tulu ja haridustase, 2011

Amet ^a	Arv ^b	Tõine mediaantulu, eurot	Keskmine tõine tulu, eurot	Keskmise tõise tulu 95% usaldusvahemik, eurot	Kokku ^c	Omandatud haridustase		
						Põhi- või sellest madalam haridus; põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus; keskharidus ja kutse	Kõrgharidus
Toitlustuse abitöölised	197	301	275	±15	100	17,8	56,9	25,4
Koristajad ja abilised	823	299	294	±8	100	11,4	59,3	29,3
Prügivedajad jms lihttöölised	895	302	315	±11	100	17,1	58,7	24,3
Isikuteenindajad	547	332	362	±14	100	8,4	60,7	30,9
Müüjad	2 048	367	392	±7	100	4,6	60,6	34,7
Koostajad	325	321	398	±23	100	11,4	67,1	21,5
Isikuhoidustöötajad	443	399	411	±12	100	6,8	57,6	35,7
Toiduaine- ja puidutöötajad, rõivatööstuse ja muude käsitööalade töötajad	735	395	453	±18	100	11,8	59,7	28,4
Muud teenindusala lihtametnikud	213	364	462	±34	100	3,8	57,8	38,5
Seadme- ja masinaoperaatorid	1 654	427	486	±12	100	11,5	59,7	28,8

^a Tabelis on esitatud vähemalt 50 töötajaga ametirühmad.

^b Näitab nende inimeste arvu, kelle põhitööandja rahva ja eluruumide loenduse ning Maksu- ja Tolliameti andmestikes katus, mitte ametirühmas töötavate inimeste koguarvu maakonnas.

^c Andmed haridustaseme kohta on ümardatud, mistõttu lahter „Kokku“ ei pruugi olla 100%.

Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad (%)

Näitaja	Maakonna / linna tulemus	Eesti keskmine	Halvim tulemus	Halvim maakond	Positsioon Eesti keskmise suhtes	Parim tulemus	Parim maakond
20–64-aastaste osatähtsus elanikkonnas	62,6	61,6	56,4	Valga		64,7	Tallinn
Hõivatute osatähtsus 20–64-aastaste seas	56,7	67,1	56,7	Ida-Viru		73,1	Harju
Majanduslikult mitteaktiivsete osatähtsus 20–64-aastaste seas	28,5	22,7	31,2	Põlva		18,9	Harju
(Üli)õpilaste osatähtsus 20–64-aastaste seas	2,4	3,3	1,9	Hiiu		9,8	Tartu linn
Vanadus- ja töövõimetuspensionäride osatähtsus 20–64-aastaste seas	16,6	10,2	18,7	Põlva		6,7	Harju
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	11,8	14,8	25,6	Hiiu		8,7	Tallinn
Kutseharidusega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	33,9	27,4	20,8	Tartu linn		36,8	Hiiu
Kõrgharidusega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	35,3	35,5	22,0	Järva		45,1	Tallinn
Hõivatute osatähtsus 35–54-aastaste eestlaste seas	73,0	79,0	70,0	Põlva		84,0	Harju
Hõivatute osatähtsus 35–54-aastaste venelaste seas	66,0	69,0	48,0	Põlva		77,0	Hiiu
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 25–29-aastaste hõivatute seas	10,0	13,0	26,0	Järva		9,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 25–29-aastaste mitteaktiivsete seas	28,0	26,0	43,0	Põlva		18,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 55–64-aastaste hõivatute seas	8,0	12,0	27,0	Saare		7,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 55–64-aastaste mitteaktiivsete seas	19,0	28,0	54,0	Hiiu		13,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike hõivemäär	34,0	49,9	34,0	Ida-Viru		58,2	Harju
Kutseharidusega elanike hõivemäär	47,9	61,2	47,9	Ida-Viru		68,5	Saare
Kõrgharidusega elanike hõivemäär	69,1	78,9	69,1	Ida-Viru		83,3	Saare
Puuetega inimeste osatähtsus 20–64-aastaste seas	7,5	6,5	20,0	Jõgeva		3,0	Harju
Riigikeeleoskusega inimeste osatähtsus 20–64-aastaste seas	59,3	16,1	59,3	Ida-Viru		0,2	Hiiu
Inglise keele oskajate osatähtsus 35–54-aastaste seas	15,0	41,0	15,0	Ida-Viru		53,0	Harju
Vene keele oskajate osatähtsus 20–34-aastaste seas	97,0	68,0	36,0	Hiiu		97,0	Ida-Viru
25–29-aastaste hõivemäär	57,1	71,0	57,1	Ida-Viru		75,3	Tallinn
55–59-aastaste hõivemäär	56,3	67,3	54,1	Põlva		73,6	Harju
Madala haridustasemega lapsevanemad ^a	14,0	16,0	31,0	Järva		10,0	Tallinn
Leibkonnad, kus mõlemad vanemad on madala haridustasemega ^d	17,9	21,1	28,0	Järva		15,3	Tallinn
Ettevõtete sünnimäär	12,8	13,4	9,7	Hiiu		14,0	Tallinn
Ettevõtete surmamäär	8,7	9,3	10,3	Tallinn		6,4	Hiiu
Kõrgharidusega teenindus-, oskus- ja lihttöötajad ^c	34,0	21,3	34,0	Ida-Viru		14,7	Tartu linn
Lihttöölise osatähtsus madala haridustasemega töötajate hulgas	21,3	18,6	22,7	Tartu linn		17,1	Harju
Madala haridustasemega isikud kõrgharidust eeldaval ametikohtal ^d	11,5	14,1	7,7	Järva		20,8	Tallinn
Oma maakonnas töötajate osatähtsus maakonna hõivatute hulgas	81,4	77,0	38,0	Harju		81,0	Ida-Viru

^a Madala haridustasemega lapsevanemate osatähtsus alla 7-aastaste laste vanemate hulgas.

^b Kahe madala haridustasemega väikelapsevanemaga leibkondade osatähtsus kõigi madala haridustasemega vanematega leibkondade hulgas.

^c Teenindus-, oskus- ja lihttöötajate osatähtsus kõrgharidusega töötajate hulgas.

^d Kõrgharidust eeldaval ametikohtadel töötajate osatähtsus madala haridustasemega inimeste seas.

Joonisel on võrreldud selle maakonna konkurentsivõime näitajaid ülejäänud maakondade omadega. Maakonna positsiooni Eesti keskmise suhtes näitab värviline ring. Kui maakonna näitaja väärtus on Eesti keskmisest parem või sellega võrdne, on ring roheline, kui väärtus kehvem, on ring punane. Halli ribaga on esitatud vahemik, mille otstes on Eesti parim ja halvim väärtus. Tumehalli riba sees on poolte Eesti maakondade näitajate väärtused.

Graafiku prototüüp: West Midlands Public Health Observatory

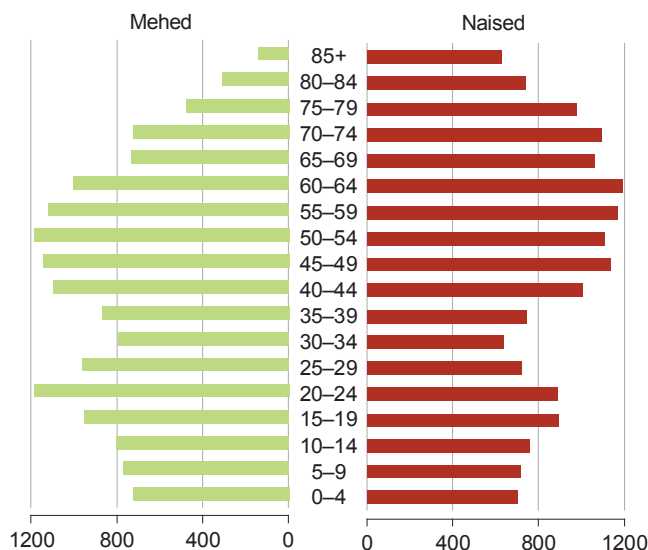
Täiskasvanuhariduse sihtrühmad võiksid Ida-Viru maakonnas olla järgmised:

- majanduslikult mitteaktiivsed eestlased ja venelased (eriline tähelepanu noortele, 20–34-aastastele ja 55–64-aastastele pensionäridele)
- kutsehariduseta mitte-eestlased
- 20–34- ja 55–64-aastased madala haridustasemega elanikud
- 20–34-aastased madala haridusastemega mitteaktiivsed
- majanduslikult mitteaktiivsed puuetega inimesed
- riigikeeleoskuseta inimesed
- kehva inglise keele oskusega elanikud (eelkõige noored)
- ääremaaliste valdade madala haridustasemega elanikud
- kõrgharidusega teenindus- ja oskustöötajad ning lihttöölised
- kõrgharidust nõudvatel ametikohtadel töötavad madala haridustasemega elanikud

Jõgeva maakond

Jõgeva maakonnas elab 2014. aasta 1. jaanuari seisuga 31 145 inimest ehk 2,4% kogu riigi rahvastikust. Neist 52% on naised ja 48% mehed. Jõgevamaa elanikkond on vananev. Maakonnas on alla 15-aastaseid 14,4% ja tööelisi 63,4% – võrreldes Eesti keskmistega on need näitajad madalamad. Vähemalt 65-aastaste elanike osatähtsus on aga 22,1%. Rahvastikupüramiidilt (joonis 35) on näha, et mehi on rohkem kuni 50-aastaste elanike seas, kuid vanemate inimeste seas on suures ülekaalus naised.

Joonis 35. Jõgeva maakonna rahvastikupüramiid, 01.01.2014

Täiskasvanuhariduse sihtrühma sotsiaal-demograafiline profiil

Viimase rahva ja eluruumide loenduse kohaselt elab Jõgeva maakonnas 17 943 20–64-aastast elanikku (57% maakonna elanikest), kellest 28% on 20–34-aastased, 48% 35–54-aastased ja 25% 55–64-aastased. Hõivatud on 20–64-aastastest 60%, töötud 7% ja mitteaktiivsed 31%. Töötus on levinud pigem meestel – 57% töötutest on mehed, 43% naised. Hõivatute ja mitteaktiivsete seas suuri soolisi erinevusi ei ole. Vanuserühmiti on töötuse määr kõrgeim 20–34-aastastel – 10%. Hõivemäär on kõrgeim 35–54-aastastel – 70%. Noortest on hõivatud vaid 55%.

Tabel 25. Jõgeva maakonna 20–64-aastased vanuserühma ja hõiveseisundi järgi, 31.12.2011

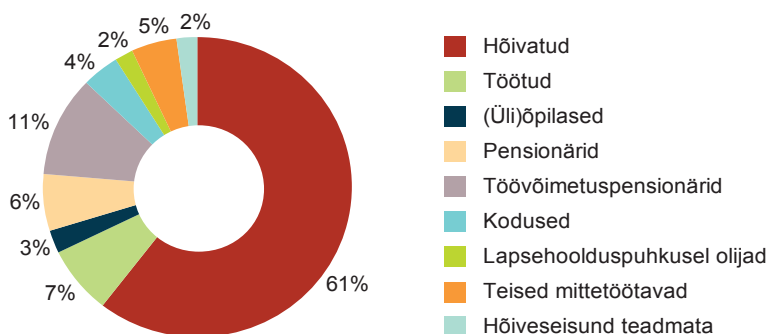
Vanus	Kokku	Hõivatud	Töötud	Majanduslikult mitteaktiivsed	Hõiveseisund teadmata
Kokku	17 943	10 867	1 279	5 384	413
20–34	4 967	2 730	501	1 481	255
35–54	8 533	5 999	607	1 800	127
55–64	4 443	2 138	171	2 103	31

Jõgevamaa on üks neist maakondadest, kus on äärmiselt suur töövõimetuspensionäride osatähtsus – 11% 20–64-aastastest. Seejuures on töövõimetuspensionäride osatähtsus suur juba 35–54-aastaste vanuserühmas (11%). 55–64-aastaste seas on töövõimetuspensionäre juba 19% ja vanaduspensionäre 24%. Noorte ehk 25–34-aastaste seas on võrreldes Eesti keskmise näitajaga aga vähem (üli)õpilasi – vaid 7% (Eestis keskmiselt 9%).

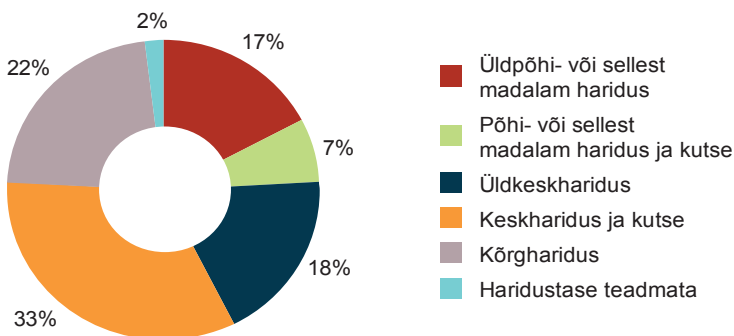
Jõgevamaa 20–64-aastaste elanike levinuim haridustase on kutseharidus – 34% selles vanuses elanikest on omandanud kutsehariduse koos keskharidusega või pärast keskhariduse omandamist (joonis 35). Iga neljas maakonna 20–64-aastane elanik on aga kas põhi- või sellest madalama haridusega.

Jõgeva maakonna 20–64-aastastest elanikest osaleb tasemeõppes 6% (1156 isikut). Suurem osa neist on noored ehk 20–24-aastased (686 isikut) ja 25–29-aastased (176 isikut). 1156 õppijast saab töist tulu 452. Noored mitteõppijad teenivad tasemeõppes osalejatest suuremat sissetulekut. Vanuses 35–54 muutub aga olukord õppijate kasuks – selles vanuses on õppijate keskmine tõine brutotulu 686–800 eurot (mediaantulu 680 eurot), mitteõppijate sissetulek aga 681–705 eurot (mediaantulu 585 eurot). 55–64-aastaste õppijate ja mitteõppijate töist tulu ei saa valimi väiksuse tõttu usaldusväärselt võrrelda.

Joonis 34. Jõgeva maakonna 20–64-aastased sotsiaal-majandusliku staatuse järgi, 31.12.2011

Joonis 35. Jõgeva maakonna 20–64-aastased haridustaseme järgi, 31.12.2011

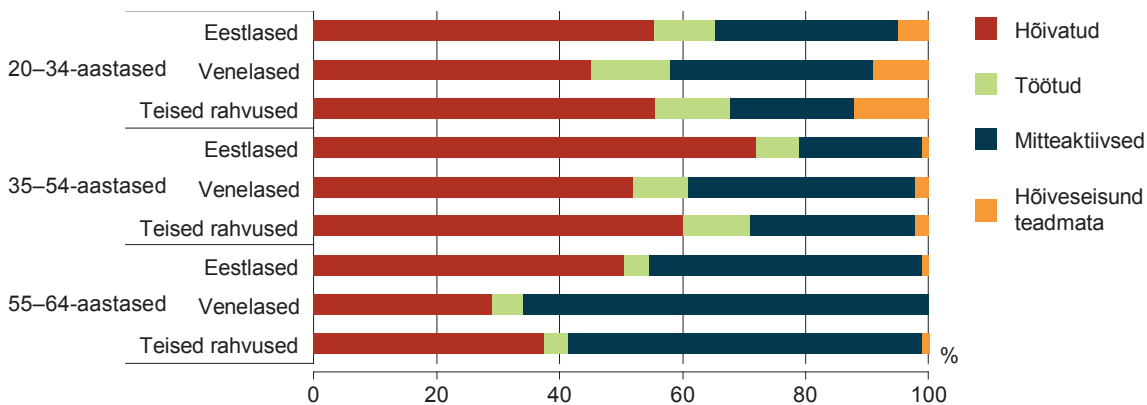
Maakonna konkurentsivõime mõõdikud

Rahvuskoosseis

91% Jõgevamaa elanikkonnast on eestlased, 7% venelased ja 2% muu rahvuse esindajad. Vene rahvusest inimeste kõrval on suuremad rahvusrühmad veel ukrainlased (192 isikut) ja soomlased (158 isikut).

Eestlaste ja mitte-eestlaste hõiveerinevused on Jõgevamaal märkimisväärsed. 20–34-aastastest eestlastest on hõivatud 56%, venelastest 45% ja muu rahvuse esindajatest 55%. Vanemate elanike seas on rahvuslikud erinevused suuremad: 35–54-aastastest eestlastest on hõivatud 72%, venelastest vaid 52% ja muu rahvuse esindajatest 60%. Kõige vanemasse vanuserühma kuuluvatest eestlastest käib tööle 51%, venelastest vaid 29% ja teisest rahvusest elanikest 37%. Suurem osa mitte-eestlastest on selles vanuses juba kas töövõimetus- või vanaduspensionärid.

Joonis 36. Jõgeva maakonna 20–64-aastaste hõiveseisund vanuserühma ja rahvuse järgi, 31.12.2011

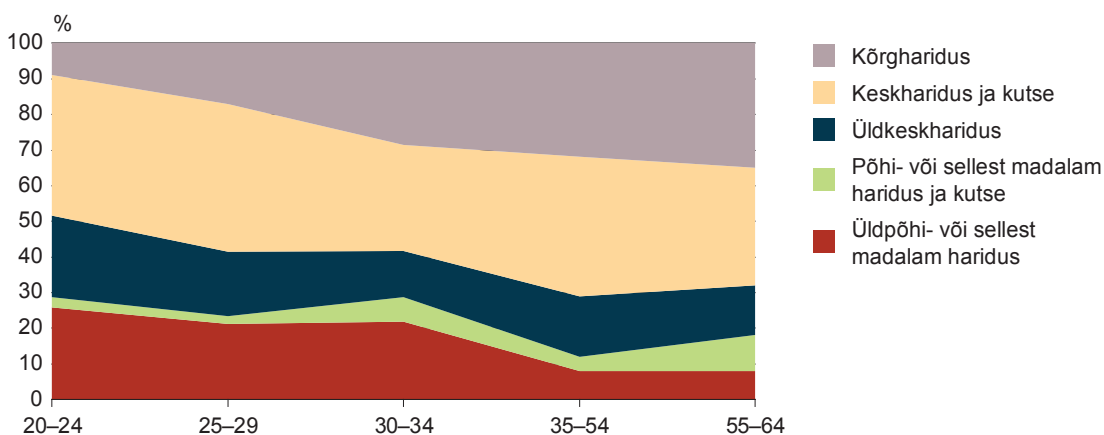
Omandatud haridustase

Kõige rohkem on Jõgevamaa hõivatute seas kutseharidusega elanikke. 20–24- ja 25–29-aastastest on kutseharidusega vastavalt 40% ja 41%. Mitteaktiivsete seas on kutsehariduse omandanud vähem – 20–24-aastastest 22% ja 25–29-aastastest 27% (joonised 37 ja 38)

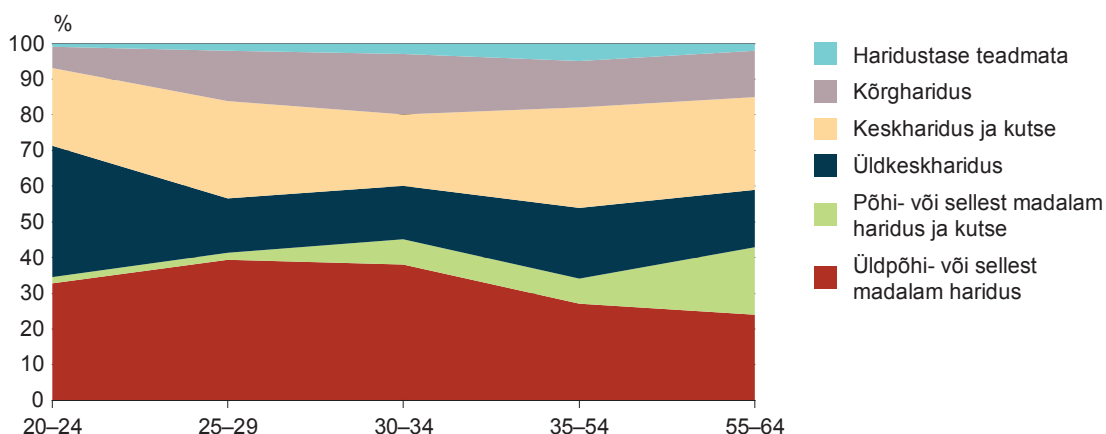
29% Jõgevamaa 20–24-aastastest hõivatutest on madala haridustasemega, kuid madala haridustasemega inimeste osatähtsus on suur ka teistes vanuserühmades. Näiteks 30–34-aastastest on põhi- või sellest madalama haridusega 29%. Võrreldes Eesti keskmiste näitajatega on Jõgevamaa omad märksa kehvemad. Ka kõrgharidusega inimesi on Jõgevamaal kõigis vanuserühmades vähem kui Eestis keskmiselt. Kui Eestis keskmiselt on 25–29-aastastest hõivatutest kõrgharidusega 38%, siis Jõgevamaal vaid 17%, 30–34-aastaste Eesti keskmine on 46%, Jõgevamaal aga 29%.

Mitteaktiivsete elanike hulgas on madala haridustasemega elanikke veelgi rohkem ja kõrgharidusega inimesi igas vanuserühmas oluliselt vähem kui hõivatute seas. Väga suur on 30–34-aastaste majanduslikult mitteaktiivsete põhi- või sellest madalama haridusega elanike osatähtsus – 45%. Ka 25–29-aastaste mitteaktiivsete seas on palju madala haridustasemega elanikke – 41%. See tähendab, et noortest on peaaegu iga teine tööturul mitteaktiivne isik madala haridustasemega, mis omakorda raskendab nende sisenemist tööturule.

Joonis 37. Jõgeva maakonna hõivatute kõrgeim omandatud haridustase vanuserühma järgi, 31.12.2011

Joonis 38. Jõgeva maakonna majanduslikult mitteaktiivsete kõrgeim omandatud haridustase vanuserühma järgi, 31.12.2011

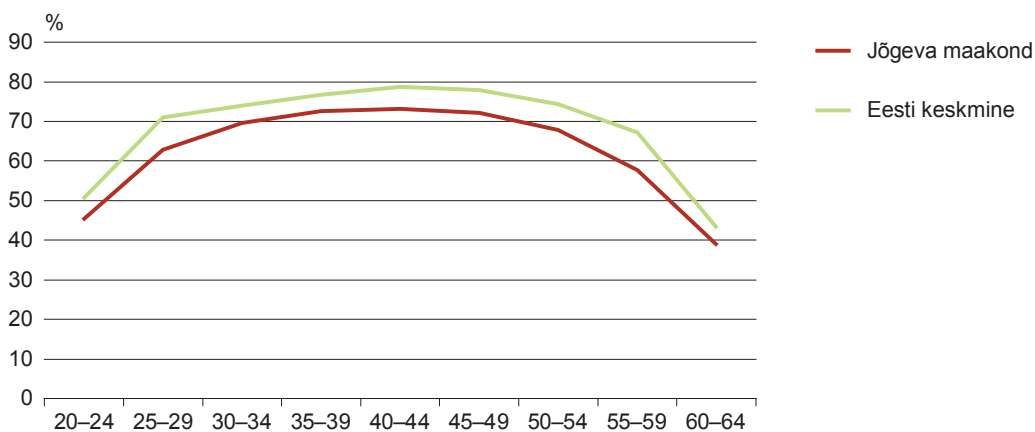
Hõivemäär

Viimase rahvaloenduse andmetel on Jõgeva maakonna elanike hõivemäär 43,7%, millega ta on maakondade võrdluses tagantpoolt neljandal kohal.

Hõivemäär on igas vanuserühmas Eesti keskmisest madalam (joonis 41). Maakonna murekoht on noorte ja vanemaealiste hõive – 20–24-aastastest on hõivatud vaid 45,4% (Eesti keskmine 50,7%) ning 60–64-aastastest 39,2% (Eesti keskmine näitaja 43,4%). Kõrgeim on 40–44-aastaste hõivemäär – 73,2% –, pärast seda hakkab see vaikselt langema.

Peale vanuse oleneb hõivemäär suuresti ka inimese haridusest – mida kõrgem on inimese haridustase, seda suurema tõenäosusega ta hõivatud on. Näiteks Jõgevamaa 35–54-aastastest madala haridustasemega elanikest töötab 49%, üldkeskharidusega elanikest 67%, kutseharidusega inimestest 76% ja kõrgharidusega inimestest 86%. Madalaim on 55–64-aastaste madala haridustasemega elanike hõivemäär (29%). Tabeli hõivemäära kohta haridustasemeti leiab lisast 2.

Joonis 41. Jõgeva maakonna 20–64-aastaste hõivemäär vanuserühma järgi, 31.12.2011

Tervis

Jõgeva maakonnas elab ligikaudu 3700 puudega inimest – 20% 20–64-aastastest. Enamik neist on majanduslikult mitteaktiivsed (68%), hõivatud on 31%. Tabeli puuetega isikute arvude kohta leiab lisast 3.

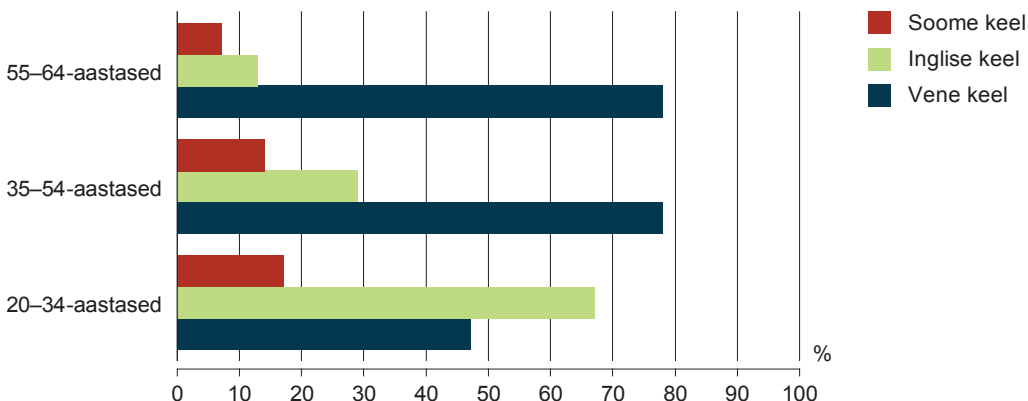
Keeleoskus

Jõgevamaa elanike riigikeeleoskust võib pidada küllaltki heaks. Eesti keele oskusega on 20–64-aastastest vaid 505 ehk ligikaudu 2,8%.

Vene ja inglise keele oskus on Jõgevamaa 20–64-aastaste seas kõigis vanuserühmades alla Eesti keskmise. 20–34-aastastest valdab inglise keelt 67% ja vene keelt 47%. Vanemates vanuserühmades on inglise keele oskus kehv – 35–54-aastastest oskab inglise keelt vaid 29% ja 55–64-aastastest 13%.

Soome keele oskajaid on noorte seas küllaltki palju, ilmselt seetõttu, et märkimisväärne osa maakonna elanikest käib Soomes tööl (624 inimest ehk 5% hõivatutest).

Joonis 42. Jõgeva maakonna 20–64-aastased keeleoskuse järgi, 31.12.2011

Madala haridustasemega väikelastevanemad

Jõgeva maakonnas elab veidi alla 2900 alla 7-aastase lapse vanema. Neist peaaegu 28%-l (800 isikut) on madal haridustase (vt lisa 5, kaart 1). Pooled madala haridustasemega väikelastevanematest töötavad, seejuures on hõivatute hulgas mehi poole rohkem kui naisi. Alla kolmandiku vanematest on majanduslikult mitteaktiivsed, kellest naisi kolm korda rohkem kui mehi. Vanuse järgi on madala haridustasemega vanemaid kõige rohkem 25–29-aastaste (186 isikut) ja 30–34-aastaste (197 isikut) seas.

Maakonnas on 479 leibkonda, kus üks vanematest on madala haridustasemega, ja 152 leibkonda, kus mõlemad vanemad on madala haridustasemega. Seega moodustavad kahe madala haridustasemega vanematega leibkonnad 24% kõigist madala haridustasemega vanematega leibkondadest.

Ettevõtlus maakonnas

Jõgeva maakond on üks maakondadest, kus paljud ettevõtted asuvad primaarsektoris. Kõige suurem osa maakonnas töötavatest inimestest on hõivatud põllumajanduses ja töötlevas tööstuses – vastavalt 17% ja 20% (vt kõigi tegevusalade töötajate arvu lisast 4). Ettevõtluse demograafia põllumajanduse andmeid ei hõlma, mistõttu tuleb andmete tõlgendamisse suhtuda ettevaatlikult. Majanduslikult aktiivsete, loodud ja tegutsemise lõpetanud ettevõtete koguarvust on põllumajandussektori ettevõtted puudu.

Ettevõtluse demograafia

2012. aastal oli Jõgeva maakonnas majanduslikult aktiivseid ettevõtteid 791 (tabel 26). Aasta jooksul alustas tegevust 87 ettevõtet, peamiselt ehituse (23 ettevõtet) ning hulgi- ja jaekaubanduse tegevusalal (14 ettevõtet). Tegevuse lõpetas 63 ettevõtet, Enamik neist ehituse (17 ettevõtet), hulgi- ja jaekaubanduse (8 ettevõtet) ning kunsti, meelelahutuse ja vaba aja (8 ettevõtet) valdkonnas. Ettevõtluse demograafia andmete kohaselt moodustasid 2012. aastal sündinud ettevõtted majanduslikult aktiivsete ettevõtete koguarvust suurema osa kui surnud ettevõtted, kuid tuleb arvestada, et põllumajandussektori andmete puudumine võib olla tulemusi moonutanud.

Tabel 26. Jõgeva maakonna ettevõtluse demograafia põhinäitajad, 2012

Tegevusala	Majanduslikult aktiivsete ettevõtete arv	Sündinud ettevõtete arv	Surnud ettevõtete arv
Tegevusalad kokku	791	87	63
Mäetööstus	5	0	0
Töötlev tööstus	110	6	5
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	5	0	0
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	6	0	0
Ehitus	154	23	17
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	173	14	8
Veondus ja laondus	72	3	4
Majutus ja toitlustus	31	2	3
Info ja side	19	4	2
Finants- ja kindlustustegevus	3	0	1
Kinnisvaraala tegevus	28	1	0
Kutse-, teadus- ja tehnikaala tegevus	65	6	4
Haldus- ja abitegevused	41	8	6
Haridus	4	0	0
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	27	1	0
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	19	6	8
Muud teenindavad tegevused	29	13	5

Tõmbekeskused ja ääremaalsed alad maakonnas

Jõgevamaal asub töökoht 8397 inimesel. Hõivatuid elab maakonnas 11 485, kuid osa neist töötab väljaspool Jõgevamaad. Peamised töörände sihtkohad on Tartu, kuhu käib tööle üle 800 inimese, ja välisriigid, kus käib tööle 797 hõivatut (7% kõigist hõivatuid). Tööränne Jõgevamaale on küllaltki tagasihoidlik, sest maakonnas ei asu tugevaid tõmbekeskusi. Kõige rohkem inimesi käib Jõgevamaal tööle Tartu ja Viljandi maakonnast, vastavalt 355 ja 99.

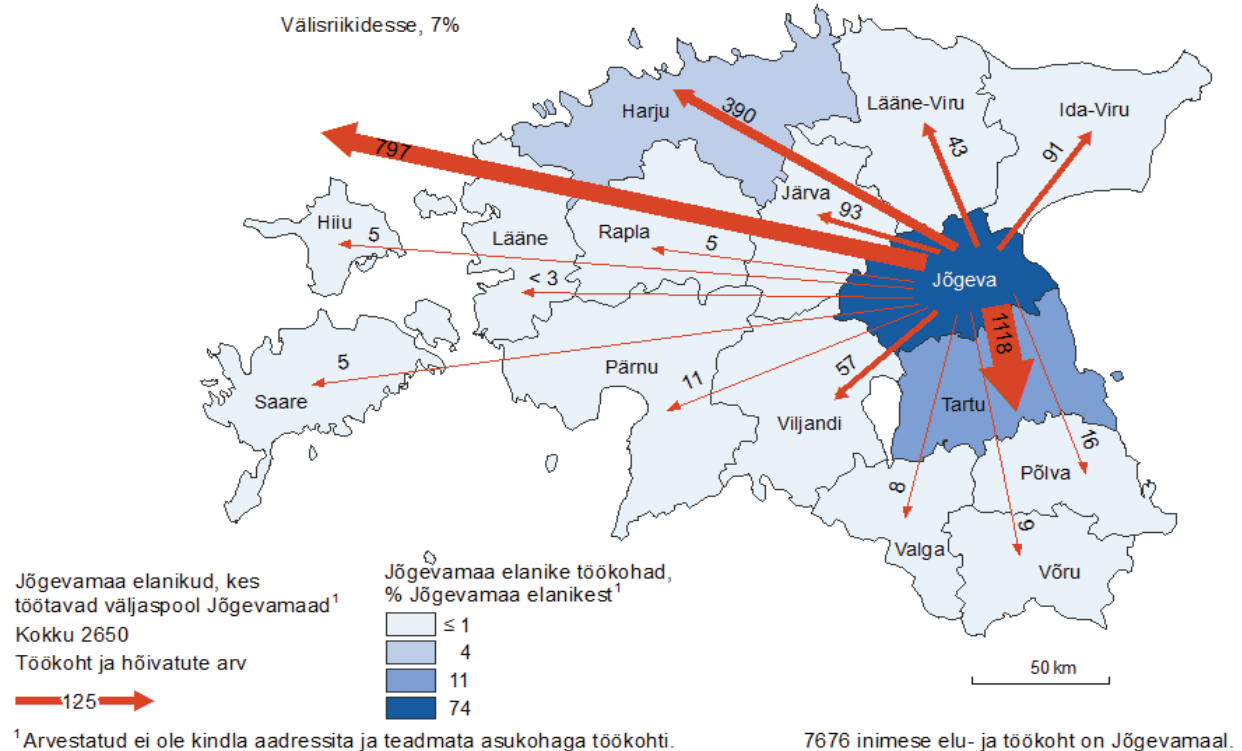
Jõgeva maakonnas asub kaks olulist tõmbekeskust, kus käivad tööle ka paljud ümberkaudsete omavalitsusüksuste elanikud – maakonnakeskus Jõgeva ja Põltsamaa. Maakonnas sees asub suur osa töökohti Jõgeval, kus neid on 2006, ja Põltsamaal, kus neid on 1525. Jõgeva tööjõupotentsiaali näitaja väärtus on 0,9, Põltsamaal 0,88. Seega asub mõlemas linnas töökohti vähem kui hõivatuid, kuid 1-le lähedane näitaja on märk sellest, et linnad suudavad siiski küllaltki suurele osale nii kohalikele kui ka ümberkaudsete valdade elanikele töökohti pakkuda.

Jõgevamaal on kaks valda, kust suurtes tõmbekeskustes käib tööle vähe inimesi – Puurmani ja Torma vald. Ligikaudu 1400 elanikuga Puurmani vallas elab 545 hõivatut. Valla tööhõive määr on 20–34-aastastel 61,4%, 35–54-aastastel 76,2% ja 55–64-aastastel 48,7%. Vallas kohapeal elab ja töötab 252 inimest. Puurmani valla vähemalt 10-aastastest elanikest 47% on madala haridustasemega ja 15% kõrgharidusega.

Torma vallas on elanikke peaaegu 1900 ja hõivatuid 595, kuid hõivemäär on kõigis vanuserühmades madalam kui Puurmani vallas – 20–34-aastastel 53,9%, 35–54-aastastel 63,3% ja 55–64-aastastel 39,5%. 309 hõivatut elab ja töötab Torma vallas. Paljudel Torma valla elanikel on madal haridustase. Vähemalt 10-aastastest on 46% madala haridustaseme ja 15% kõrgharidusega.

Kaardid linnaliste asulate tööjõupotentsiaali ning ääremaaliste valdade elanike arvu ja hõivemäära kohta haridustaseme ja vanuse järgi leiab lisast 5 (kaardid 2–5).

Kaart 5. Jõgeva maakonna elanike tööränne Eesti maakondadesse ja välismaale, 31.12.2011

Töökohad

Tabelist 27 on näha, et Jõgeva maakonnas on populaarsed ametikohad mootorsõiduki ja liikurmasina juht, pedagoogika tippspetsialist ning müüja. Kümnel enim levinud ametikohal töötab 55% kõigist Jõgevamaal töötavatest inimestest.

Palju inimesi on töö ka töötleva tööstuse ettevõtetes – puidust, korgist, õlest ja punumismaterjalist toodete valmistamise, puidu saagimise ja hõõveldamise ning mööblitootmisega seotud ettevõtetes.

Tabel 27. Jõgeva maakonna töötajate kümme enim levinud ametit, 31.12.2011

Amet	Töötajate arv
Mootorsõidukite ja liikurmasinade juhid	665
Pedagoogika tippspetsialistid	654
Müüjad	507
Turule orienteeritud aia- ja põllusaaduste kasvatajad	460
Äri- ja haldusalal töötavad keskastme spetsialistid	453
Seadme- ja masinaoperaatorid	453
Toiduaine- ja puidutöötajad, rõivatööstuse jm käsitöölade töötajad	436
Juhid tegevusala järgi	392
Metallitöötajad, masinaehituse jms alade oskustöötajad	353
Isikuteenindajad	287

Töõjõu ülekvalifitseeritus iseloomustab ka Jõgeva maakonda. Iga neljas kõrgharidusega töötaja on hõivatud kas teenindus- või oskustöötaja või lihttöölisena. 10% kutseharidusega inimestest töötab lihttöölisena. Suurem osa madala haridustasemega inimestest töötab oskustöötaja või lihttöölisena, kuid 8% neist ka kõrgharidust eeldavatel ametikohtadel, nagu juht, spetsialist ja ametnik.

Tabel 28. Jõgeva maakonna töötajad ameti pearühma ja haridustaseme järgi, 31.12.2011

Amet	Kokku	Põhi- või sellest madalam haridus	Põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus	Keskharidus ja kutse	Kõrgharidus	Haridustase teadmata
Kokku	8 397	970	475	1 287	2 948	2 713	4
Sõjaväelased	33	0	0	5	14	14	0
Juhid	708	19	7	75	195	412	0
Tippspetsialistid	1 332	4	3	50	161	1 114	0
Tehnikud ja keskastme spetsialistid	1 006	39	29	160	381	397	0
Ametnikud	297	14	7	65	121	90	0
Teenindus- ja müügitöötajad	1 224	118	63	232	576	235	0
Põllumajanduse, metsanduse, jahinduse ja kalanduse oskustöötajad	589	117	37	100	221	114	0
Oskustöötajad ja käsitöölised	1 132	189	102	210	495	136	0
Seadme- ja masinaoperaatorid ja koostajad	1 158	245	149	211	452	101	0
Lihttöölised	841	207	71	158	315	90	0
Teadmata	77	18	7	21	17	10	4

Kõige madalamalt on Jõgevamaal nagu paljudes teistes maakondadeski tasustatud posti- ja kulleriteenistuse ning toidu ja joogi serveerimisega tegelevate ettevõtete töötajad. Samal ajal on üle neljandiku posti- ja kulleriteenistuse tegevusala töötajatest kõrgharidusega. Toidu ja joogi serveerimisega tegelevates ettevõtetes hõivatud inimestest on iga viies madala haridustasemega. Küllaltki palju töötab madala haridustasemega inimesi ka mööblitootmise ning maismaaveonduse ja torustranspordiga tegelevates ettevõtetes, vastavalt 31% ja 22%.

Tabel 29. Jõgeva maakonna vähe tasustatud tegevusaladel töötajate tõine tulu ja haridustase, 2011

Tegevusala ^a	Arv ^b	Tõine mediaantulu, eurot	Keskmine tõine tulu, eurot	Keskmise tõise tulu 95% usaldusvahemik, eurot	Kokku ^c	Omandatud haridustase, %		
						Põhi- või sellest madalam haridus; põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus; keskharidus ja kutse	Kõrgharidus
Posti- ja kulleriteenistus	55	353	372	±35	100	14,6	60,0	25,5
Toidu ja joogi serveerimine	59	363	378	±36	100	20,3	64,4	15,3
Tekstiilitootmine	63	423	464	±38	100	14,3	68,3	17,5
Mootorsõidukite ja mootorrattaste hulgi- ja jaemüük ning remont	68	354	481	±121	100	17,7	63,2	19,1
Hoolekandetasutuste tegevus	184	501	501	±24	100	14,1	58,7	27,2
Jaekaubandus, v.a mootorsõidukid ja mootorrattad	578	456	509	±26	100	10,4	62,8	26,8
Mööblitootmine	157	493	549	±44	100	31,2	54,8	14,0
Hoonete ehitus	114	577	608	±57	100	15,8	61,4	22,8
Maismaaveondus ja torustransport	148	581	612	±52	100	21,6	61,5	16,9
Toiduainete tootmine	377	531	669	±57	100	17,0	55,2	27,9

^a Tabelis on esitatud vähemalt 50 töötajaga tegevusalad.

^b Näitab nende inimeste arvu, kelle põhitöoandja rahva ja eluruumide loenduse ning Maksu- ja Tolliameti andmestikes katus, mitte tegevusalal töötavate inimeste koguarvu maakonnas.

^c Andmed haridustaseme kohta on ümardatud, mistõttu lahter „Kokku“ ei pruugi olla 100%.

Jõgeva maakonnas on kõige vähem tasustatud koristajad ja abilised, kelle keskmine töine tulu jääb vahemikku 295–333 eurot (mediaantulu 316 eurot). Iga viies koristajana töötav inimene on madala haridustasemega. Väike sissetulek on Jõgeva maakonnas ka sellistel ametikohtadel, kus üle kolmandiku töötajatest on kõrgharidusega, näiteks muud teenindusala lihtametnikud, õigus-, sotsiaal-, kultuuri- jms alade keskastme spetsialistid ning klienditeenindajad.

Tabel 30. Jõgeva maakonnas vähe tasustatud ametitel töötajate töine tulu ja haridustase, 2011

Amet ^a	Arv ^b	Töine mediaantulu, eurot	Keskmine töine tulu, eurot	Keskmise töise tulu 95% usaldusvahemik, eurot	Kokku ^c	Omandatud haridustase, %		
						Põhi- või sellest madalam haridus; põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus; keskharidus ja kutse	Kõrgharidus
Koristajad ja abilised	134	316	314	±19	100	20,2	62,7	17,2
Prügivedajad jms lihttöölised	85	345	378	±41	100	25,9	67,1	7,1
Isikuteenindajad	126	371	420	±42	100	20,6	62,7	16,7
Müüjad	375	425	436	±16	100	13,6	68,8	17,6
Isikuhooldustöötajad	147	429	451	±27	100	15,0	64,0	21,1
Mäe-, ehitus-, tootmis- ja veonduslihttöölised	97	435	484	±40	100	34,0	58,8	7,2
Muud teenindusala lihtametnikud	53	422	488	±48	100	9,4	45,3	45,3
Õigus-, sotsiaal-, kultuuri- jms alade keskastme spetsialistid	129	501	502	±33	100	9,3	55,0	35,7
Seadme- ja masinaoperaatorid	318	477	514	±25	100	30,2	56,9	12,9
Klienditeenindajad	54	434	516	±66	100	3,7	61,1	35,2

^a Tabelis on esitatud vähemalt 50 töötajaga ametirühmad.

^b Näitab nende inimeste arvu, kelle põhitööandja rahva ja eluruumide loenduse ning Maksu- ja Tolliameti andmestikes kattus, mitte ametirühmas töötavate inimeste koguarvu maakonnas.

^c Andmed haridustaseme kohta on ümardatud, mistõttu lahter „Kokku“ ei pruugi olla 100%.

Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad (%)

Näitaja	Maakonna / linna tulemus	Eesti keskmine	Halvim tulemus	Halvim maakond	Positsioon Eesti keskmise suhtes	Parim tulemus	Parim maakond
20–64-aastaste osatähtsus elanikkonnas	57,2	61,6	56,4	Valga		64,7	Tallinn
Hõivatute osatähtsus 20–64-aastaste seas	60,6	67,1	56,7	Ida-Viru		73,1	Harju
Majanduslikult mitteaktiivsete osatähtsus 20–64-aastaste seas	30,0	22,7	31,2	Põlva		18,9	Harju
(Üli)õpilaste osatähtsus 20–64-aastaste seas	2,5	3,3	1,9	Hiiu		9,8	Tartu linn
Vanadus- ja töövõimetuspensionäride osatähtsus 20–64-aastaste seas	17,0	10,2	18,7	Põlva		6,7	Harju
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	24,4	14,8	25,6	Hiiu		8,7	Tallinn
Kutseharidusega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	33,3	27,4	20,8	Tartu linn		36,8	Hiiu
Kõrgharidusega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	22,3	35,5	22,0	Järva		45,1	Tallinn
Hõivatute osatähtsus 35–54-aastaste eestlaste seas	72,0	79,0	70,0	Põlva		84,0	Harju
Hõivatute osatähtsus 35–54-aastaste venelaste seas	52,0	69,0	48,0	Põlva		77,0	Hiiu
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 25–29-aastaste hõivatute seas	23,0	13,0	26,0	Järva		9,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 25–29-aastaste mitteaktiivsete seas	41,0	26,0	43,0	Põlva		18,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 55–64-aastaste hõivatute seas	18,0	12,0	27,0	Saare		7,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 55–64-aastaste mitteaktiivsete seas	43,0	28,0	54,0	Hiiu		13,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike hõivemäär	43,0	49,9	34,0	Ida-Viru		58,2	Harju
Kutseharidusega elanike hõivemäär	56,7	61,2	47,9	Ida-Viru		68,5	Saare
Kõrgharidusega elanike hõivemäär	79,6	78,9	69,1	Ida-Viru		83,3	Saare
Puuetega inimeste osatähtsus 20–64-aastaste seas	20,5	6,5	20,0	Jõgeva		3,0	Harju
Riigikeeleoskuseta inimeste osatähtsus 20–64-aastaste seas	2,8	16,1	59,3	Ida-Viru		0,2	Hiiu
Inglise keele oskajate osatähtsus 35–54-aastaste seas	29,0	41,0	15,0	Ida-Viru		53,0	Harju
Vene keele oskajate osatähtsus 20–34-aastaste seas	47,0	68,0	36,0	Hiiu		97,0	Ida-Viru
25–29-aastaste hõivemäär	62,8	71,0	57,1	Ida-Viru		75,3	Tallinn
55–59-aastaste hõivemäär	57,6	67,3	54,1	Põlva		73,6	Harju
Madala haridustasemega lapsevanemad ^a	28,0	16,0	31,0	Järva		10,0	Tallinn
Leibkonnad, kus mõlemad vanemad on madala haridustasemega ^b	23,9	21,1	28,0	Järva		15,3	Tallinn
Ettevõtete sünnimäär	11,0	13,4	9,7	Hiiu		14,0	Tallinn
Ettevõtete surmamäär	8,0	9,3	10,3	Tallinn		6,4	Hiiu
Kõrgharidusega teenindus-, oskus- ja lihttöötajad ^c	24,9	21,3	34,0	Ida-Viru		14,7	Tartu linn
Lihttöölise osatähtsus madala haridustasemega töötajate hulgas	19,2	18,6	22,7	Tartu linn		17,1	Harju
Madala haridustasemega isikud kõrgharidust eeldaval ametikohal ^d	8,4	14,1	7,7	Järva		20,8	Tallinn
Oma maakonnas töötajate osatähtsus maakonna hõivatute hulgas	66,8	77,0	38,0	Harju		81,0	Ida-Viru

^a Madala haridustasemega lapsevanemate osatähtsus alla 7-aastaste laste vanemate hulgas.

^b Kahe madala haridustasemega väikelapsevanemaga leibkondade osatähtsus kõigi madala haridustasemega vanematega leibkondade hulgas.

^c Teenindus-, oskus- ja lihttöötajate osatähtsus kõrgharidusega töötajate hulgas.

^d Kõrgharidust eeldaval ametikohtadel töötajate osatähtsus madala haridustasemega inimeste seas.

Joonisel on võrreldud selle maakonna konkurentsivõimenäitajaid ülejäänud maakondade omadega. Maakonna positsiooni Eesti keskmise suhtes näitab värviline ring. Kui maakonna näitaja väärtus on Eesti keskmisest parem või sellega võrdne, on ring roheline, kui väärtus kehvem, on ring punane. Halli ribaga on esitatud vahemik, mille otstes on Eesti parim ja halvim väärtus. Tumehalli riba sees on poolte Eesti maakondade näitajate väärtused.

Graafiku prototüüp: West Midlands Public Health Observatory

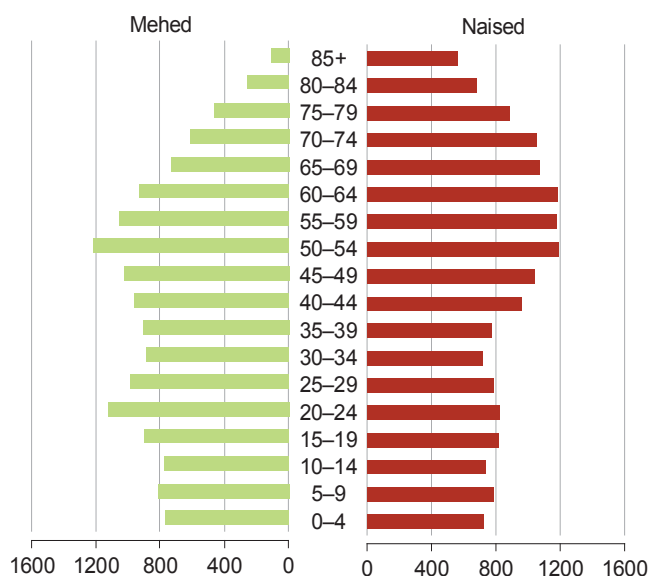
Täiskasvanuhariduse sihtrühmad võiksid Jõgeva maakonnas olla järgmised:

- noored majanduslikult mitteaktiivsed elanikud
- 35–54- ja 55–64-aastased pensionärid
- 20–24- ja 60–64-aastased madala haridustasemega elanikud
- 25–29- ja 30–34-aastased madala haridustasemega majanduslikult mitteaktiivsed
- igas vanuses majanduslikult mitteaktiivsed vene rahvusest elanikud
- majanduslikult mitteaktiivsed puuetega elanikud
- noored inglise keele oskuseta elanikud
- madala haridustasemega väikelastevanemad
- madala haridustasemega ääremaaliste valdade elanikud
- vähe tasustatud ametikohtadel töötavad kõrgharidusega elanikud
- vähe tasustatud ametikohtadel töötavad madala haridustasemega elanikud

Järva maakond

Järva maakonnas elab 2014. aasta 1. jaanuari seisuga 30 425 elanikku – 2,3% kogu Eesti rahvastikust. Mehi on maakonnas 47,6% ja naised 52,4%. Võrreldes Eesti keskmiste näitajatega, elab Järvamaal veidi rohkem vanemaealisi ja vähem tööealisi elanikke. Alla 15-aastasi on 15,1% rahvastikust, 15–64-aastasi 63,8% ja vähemalt 65-aastasi 21,1%. Rahvastikupüramiidilt (joonis 43) selgub, et vanemaealiste seas on märgatavalt suurem naiste ülekaal ning laste seas on poisse ja tüdrukuid peaaegu võrdselt. 20. eluaastates mehi elab aga maakonnas oluliselt rohkem kui naisi.

Joonis 43. Järva maakonna rahvastikupüramiid, 01.01.2014

Täiskasvanuhariduse sihtrühma sotsiaal-demograafiline profiil

2011. aasta rahva ja eluruumide loenduse kohaselt elab Järvamaal 17 810 20–64-aastast elanikku (58% maakonna elanikest), kellest 29% on 20–34-aastased, 47% 35–54-aastased ja 24% 55–64-aastased. Hõiveseisundi järgi jagunevad 20–64-aastased järgmiselt: hõivatuid 68%, töötuid 7% ja majanduslikult mitteaktiivseid 23%. Kui hõivatute ja töötute hulgas on mehi ja naisi peaaegu võrdselt (51% mehi ja 49% naisi), siis mitteaktiivsete seas on selge naiste ülekaal – 55% neist on naised. Vanuserühmiti on naiste ja meeste vaheline erinevus suurim 20–34-aastastel – majanduslikult mitteaktiivsed on 33% naistest ja 17% meestest. Selles vanuses naised on enamasti lapsehoolduspuhkusel või õpivad. 20–34-aastastest on hõivatud 62%, 35–54-aastastest 77% ja 55–64-aastastest 56%.

Tabel 31. Järva maakonna 20–64-aastased vanuserühma ja hõiveseisundi järgi, 31.12.2011

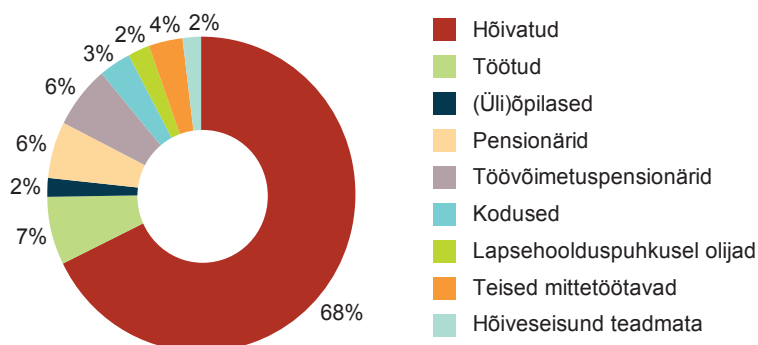
Vanus	Kokku	Hõivatud	Töötud	Majanduslikult mitteaktiivsed	Hõiveseisund teadmata
Kokku	17 810	12 048	1 227	4 171	364
20–34	5 188	3 206	498	1 249	235
35–54	8 304	6 432	554	1 215	103
55–64	4 318	2 410	175	1 707	26

12% maakonna 20–64-aastasest rahvastikust on vanadus- või töövõimetuspensionärid. See näitaja on kõrgem Eesti keskmisest näitajast, milleks on 10%.

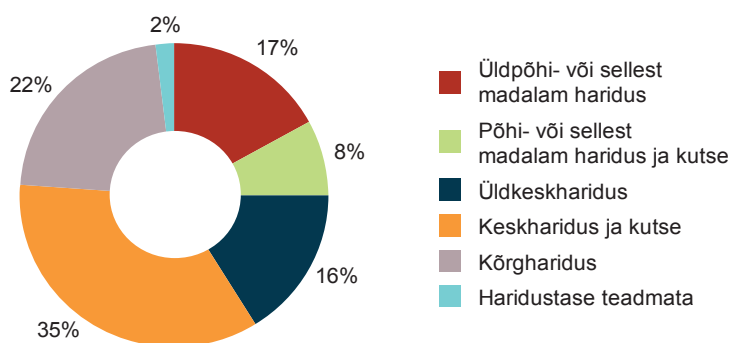
Rahvastiku haridusjaotuse poolest sarnaneb Järvamaa Jõgeva maakonnaga. 35% maakonna 20–64-aastastest on kutseharidusega, ligikaudu viiendikul on kõrgharidus ja iga neljas 20–64-aastane elanik on madala haridustasemega.

Tasemeõppes osaleb 20–64-aastastest 6% ehk 1130 isikut. Töist tulu teenib neist 545. Nooremas vanuserühmas saavad mitteõppijad õppijatest suuremat sissetulekut, ent vanuses 35–54 teenivad õppijad veidi rohkem – keskmiselt 760–944 eurot (mediaantulu 763 eurot), mitteõppijate keskmine töine brutotulu jääb vahemikku 735–759 eurot (mediaantulu 735 eurot). Tabel tasemeõppes osalejate ja mitteosalejate töise tulu kohta on lisas 1.

Joonis 44. Järva maakonna 20–64-aastased sotsiaal-majandusliku staatuse järgi, 31.12.2011

Joonis 45. Järva maakonna 20–64-aastased haridustaseme järgi, 31.12.2011

Maakonna konkurentsivõime mõõdikud

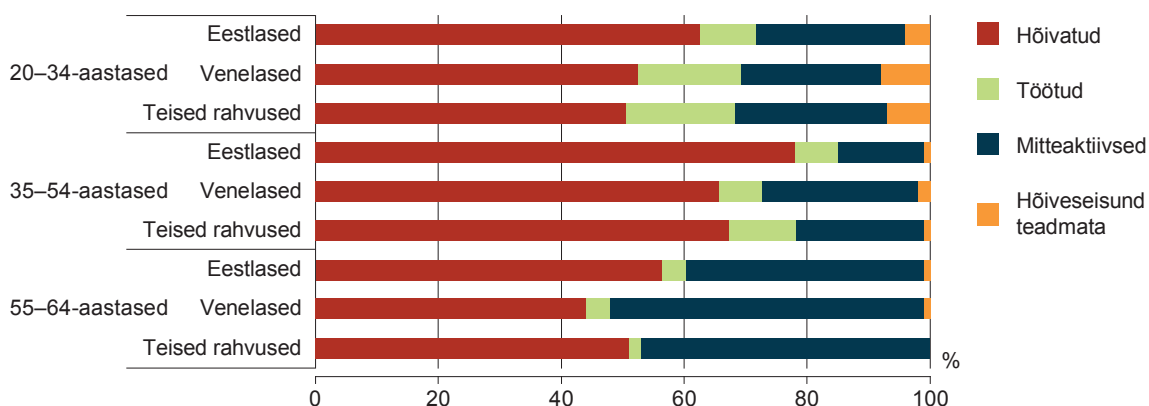
Rahvuskoosseis

95% maakonna elanikest on eestlased, 3% venelased ja 2% muu rahvuse esindajad. Suurematest rahvusrühmadest elab Järvamaal veel 299 ukrainlast ja 211 soomlast.

Kuigi Järvamaal ei ole eestlaste ja mitte-eestlaste hõiveerinevused nii suured nagu paljudes teistes maakondades, on mitte-eestlaste hõivenäitajad kõigis vanuserühmades siiski madalamad kui eestlastel. Kõige suurem lõhe on 35–54-aastase vanuserühmas, kus hõivatud on 78% eestlastest, kuid vaid 65% venelastest ja 68% muu rahvuse esindajatest. Noorte venelaste seas on töötuid oluliselt rohkem kui eestlaste seas, vastavalt 17% ja 9%. Erinevused vähenevad veidi 35–54-aastaste vanuserühmas, kus nii eestlaste kui ka venelaste töötuse määr on 7%. Kõige vanemas vanuserühmas on rahvustevaheline erinevus suurim mitteaktiivsete seas. 55–64-aastastest venelastest on 51% majanduslikult mitteaktiivsed, muu rahvuse esindajatest 47% ja eestlastest oluliselt vähem – 39%.

Hõiveseisundi rahvustevaheliste erinevuste poolest sarnaneb Järvamaa Viljandimaaga, kuigi noorte eestlaste ja mitte-eestlaste erinevused ei ole Järvamaal nii suured, ja Raplamaaga, kus on samuti just vanemaealiste mitteaktiivsete osatähtsus mitte-eestlaste seas suurem kui eestlaste seas.

Joonis 46. Järva maakonna 20–64-aastaste hõiveseisund vanuserühma ja rahvuse järgi, 31.12.2011

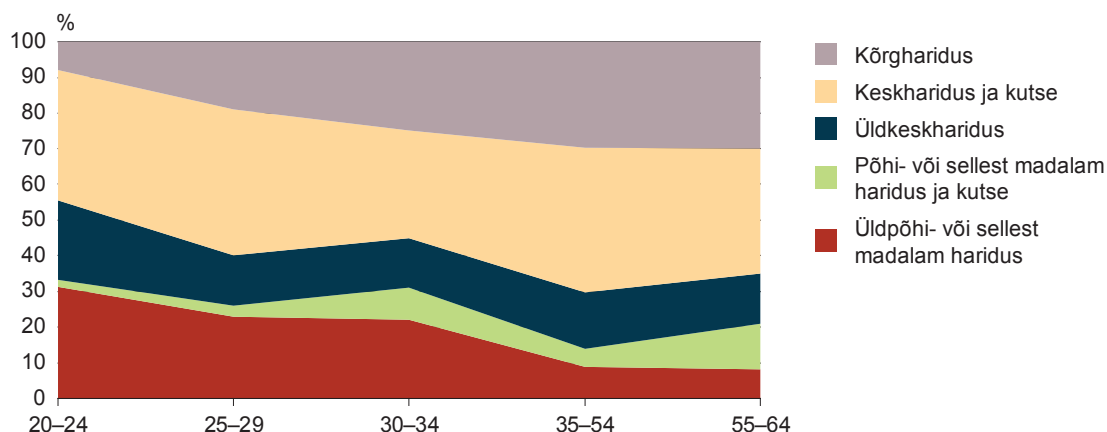
Omandatud haridustase

Järva maakonnas on hõivatute haridustase mitteaktiivsete omast üldiselt kõrgem. Hõivatute seas on igas vanuserühmas kõrgharidusega inimeste osatähtsus suurem kui mitteaktiivsete seas. Eriti palju – 30% – on kõrgharitud Järvemaal 35–54- ja 55–64-aastaste hõivatute hulgas. Nii hõivatute kui ka mitteaktiivsete seas on palju ka kutseharidusega elanikke. 41% 25–29- ja 35–54-aastastest hõivatutest on omandanud kutsehariduse, mitteaktiivsetest samades vanuserühmades vastavalt 27% ja 32%.

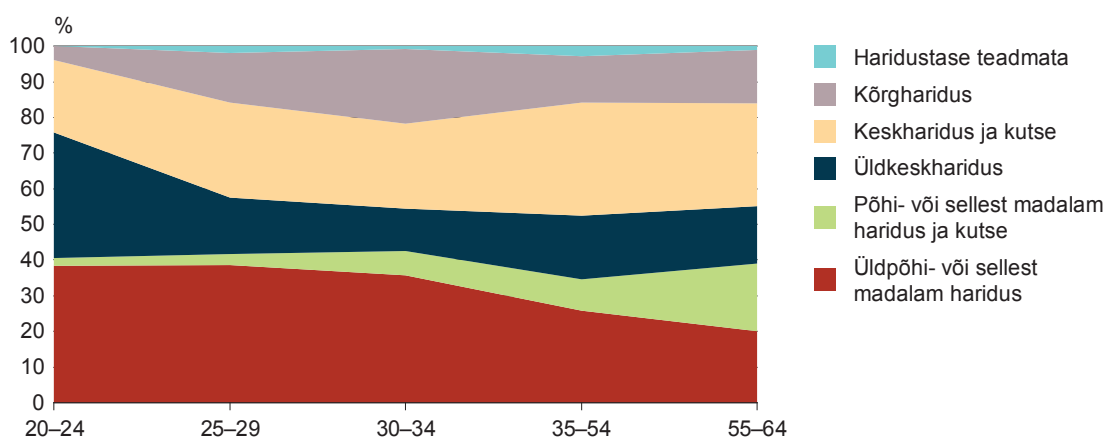
Teiste maakondade seas paistab Järva maakond silma erakordselt suure madala haridustasemega elanike osatähtsusega – iga neljas 20–64-aastane on omandanud vaid põhihariduse ja/või kutse või isegi madalama hariduse. Madala haridustasemega elanike osatähtsus on suurim 30–34-aastaste mitteaktiivsete seas (43%). Ka nooremates vanuserühmades on majanduslikult mitteaktiivsete elanike hulgas palju madala haridustasemega inimesi – 20–24-aastastest 40% ja 25–29-aastastest 42%. Hõivatute seas on madala haridustasemega elanike osatähtsus suurim 30–34-aastaste seas, kus peaaegu iga kolmas töötaja on põhi- ja/või kutseharidusega või madalama haridusega.

Rahvastiku haridusnäitajate poolest sarnaneb Järva maakond Põlva maakonnaga.

Joonis 47. Järva maakonna 20–64-aastaste hõivatute kõrgeim omandatud haridustase vanuserühma järgi, 31.12.2011

Joonis 48. Järva maakonna 20–64-aastaste majanduslikult mitteaktiivsete kõrgeim omandatud haridustase vanuserühma järgi, 31.12.2011

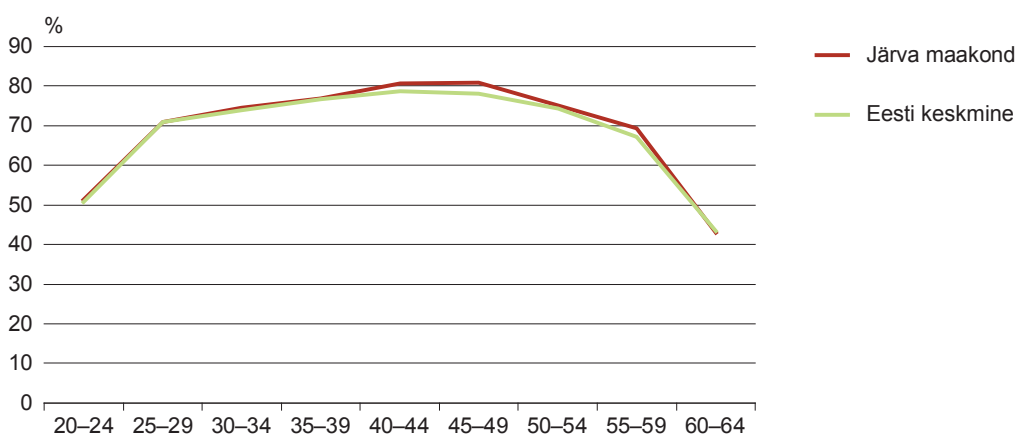

Hõivemäär

Viimase rahvaloenduse kohaselt on Järva maakonna hõivemäär 49,9%, mis on maakondade võrdluses hea tulemus ja paigutab Järvamaa viiendale kohale. Hõivemäär vanuserühmiti on küllaltki hästi kooskõlas Eesti keskmiste näitajatega. Seda kinnitavad joonisel 49 Järvamaa ja Eesti kattuvad jooned peaaegu kõigis vanuserühmades. Hõivemäär on kõrgeim 40–44- ja 45–49-aastastel – üle 80%. Heaks võib pidada ka 50–54-aastaste hõivemäära, mis on 75,2%. Eesti keskmisest kõrgem näitaja selles vanuserühmas on märk sellest, et Järvamaal püsivad inimesed kauem tööturul. 60. eluaastates inimeste hõivemäär langeb kiiresti, neist on hõivatud veel vaid 43%.

Kõige madalam on 55–64-aastaste madala haridustasemega ja üldkeskharidusega inimeste hõivemäär, vastavalt 42% ja 52%. Üldiselt kehtib aga tendents, et kõrgharidusega inimeste hõivemäär on kõrgem kui teistel. Väga heaks võib pidada Järvamaa 35–54-aastaste kõrgharidusega inimeste olukorda, sest nende hõivemäär on 89%. See näitaja on kõrgem ka Eesti keskmisest, milleks on 84%. Tabeli hõivemäära kohta haridustasemeti leiab lisast 2.

Joonis 49. Järva maakonna 20–64-aastaste hõivemäär vanuserühma järgi, 31.12.2011

Tervis

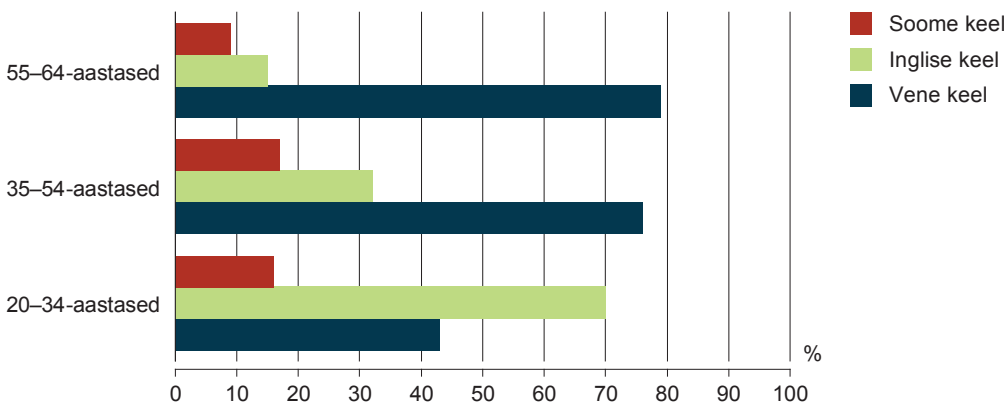
7% Järvamaa 20–64-aastastest on puudega (ligikaudu 1200 isikut). Enamik neist on majanduslikult mitteaktiivsed (67%). Tabeli puuetega inimeste kohta leiab lisast 3.

Keeleoskus

Riigikeeleoskusega inimesi on Järvamaa 20–64-aastaste seas vaid 192 – 1% selles vanuses elanikest. Seega võib Järvamaad pidada eestikeelseks maakonnaks. Elanike keeleoskuse poolest sarnaneb Järvamaa paljuski Jõgevamaaga, kus 35–54- ja 55–64-aastaste keeleoskus, sh vene keele oskus, jääb alla Eesti keskmisele tasemele.

Noortest oskavad paljud inglise keelt, vanematest jällegi vene keelt. 35–54-aastastest oskab inglise keelt vaid iga kolmas. Soome keelt valdab 20–34-aastastest 16%, 35–54-aastastest 17%, kuid ka need näitajad jäävad madalamaks Eesti keskmistest, milleks on vastavalt 17% ja 22%.

Joonis 50. Järva maakonna 20–64-aastased keeleoskuse järgi, 31.12.2011

Madala haridustasemega väikelastevanemad

Järvamaal elab 3130 alla 7-aastase lapse vanemat, kellest 31% (974 isikul) on madala haridustasemega (vt lisa 5, kaart 1). Maakondade võrdluses on just Järvamaal madala haridustasemega väikelastevanemaid kõige rohkem. Arvuliselt on neid kõige rohkem 30–34-aastaste (240 isikut) ja 25–29-aastaste seas (225 isikut), kuid maakonnas elab ka 42 15–19-aastast madala haridustasemega lapsevanemat. Üle poole neist lapsevanematest käib tööl, nende hulgas rohkem mehi kui naisi. Veidi alla kolmandiku madala haridustasemega väikelastevanematest, enamasti naised, on majanduslikult mitteaktiivsed.

Leibkondi, kus üks vanematest on madala haridustasemega, on maakonnas 535, ja leibkondi, kus mõlemad vanemad on madala haridustasemega, 213 (28% kõigist madala haridustasemega vanematega leibkondadest).

Ettevõtlus maakonnas

Järvamaa on üks neist maakondadest, kus arvestatav osa ettevõtetest tegutseb põllumajanduse tegevusalal. 13% maakonnas tööl käivatest inimestest teenib leiba põllumajandussektori ettevõtetes (ülejäanud tegevusaladel töötajate arvud on esitatud lisa 4). Ettevõtluse demograafia põllumajanduse andmeid ei hõlma, mistõttu tuleb andmete tõlgendamise suhtuda ettevaatlikult. Majanduslikult aktiivsete, sündinud ja surnud ettevõtete koguarvust on põllumajanduse ettevõtteid puudu.

Ettevõtluse demograafia

Järvamaal tegutses 2012. aastal 931 majanduslikult aktiivset ettevõtet. Peale põllumajandussektori ettevõtete, mis ettevõtluse demograafias ei kajastu, tegutsevad maakonnas peamiselt veel hulgi- ja jaekaubandus- ning ehitus- ja töötleva töötuse ettevõtteid. 2012. aastal alustas tegevust 104 uut ettevõtet ja tegevuse lõpetas 76 ettevõtet, ligikaudu pooled neist ehituse ning hulgi- ja jaekaubanduse tegevusalal. Ettevõtete sünid ületasid 2012. aastal surmasid. Loodud ettevõtteid oli 11,2% kõigist majanduslikult aktiivsetest ettevõtetest, surnud ettevõtteid 8,2%. Ettevõtlusmaastikul toimuva poolest sarnaneb Järvamaa Jõgevamaaga, kus viimastel aastatel on tegevust alustavaid ettevõtteid jäänud vähemaks ja surnud ettevõtete arv kasvanud.

Tabel 32. Järva maakonna ettevõtluse demograafia põhinäitajad, 2012

Tegevusala	Majanduslikult aktiivsete ettevõtete arv	Sündinud ettevõtete arv	Surnud ettevõtete arv
Tegevusalad kokku	931	104	76
Mäetööstus	4	0	0
Töötlev tööstus	133	9	9
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	6	0	0
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	8	1	0
Ehitus	151	24	16
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	208	24	20
Veendus ja laondus	82	5	3
Majutus ja toitlustus	45	3	4
Info ja side	26	2	2
Finants- ja kindlustustegevus	8	0	0
Kinnisvaraala tegevus	46	4	4
Kutse-, teadus- ja tehnikaala tegevus	102	12	10
Haldus- ja abitegevused	46	14	5
Haridus	6	0	0
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	18	1	1
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	11	1	1
Muud teenindavad tegevused	31	4	1

Tõmbekeskused ja ääremaalsed alad maakonnas

Järva maakonnas asub töökoht 9904 inimesel ja elab 12 661 hõivatut. Järvamaalaste tööranne viib nad peamiselt Harjumaale (1022 isikut) (vt kaart 6). 6% hõivatutest töötab välisriigis, peamiselt Soomes. Järvamaa ise teistele maakondadele oluline tõmbekeskus ei ole, seal käib töö tagasihoidlik hulk inimesi. Kõige rohkem inimesi käib Järvamaale tööle Lääne-Viru maakonnast (162 inimest) ja Harju maakonnast (194 isikut).

Järvamaal on kaks peamist tööalase pendelrände sihtkohta ehk tõmbekeskust – Paide ja Türi. Paides töötab 3251, Türil 1399 inimest. Tööjõupotentsiaali näitaja järgi peaks Paide töökohtade pakkujana olema küllaltki tugev linn. Näitaja väärtus 0,89 viitab sellele, et linnas elab küll rohkem hõivatuid, kui asub töökohti, kuid Eesti linnaliste asulate võrdluses on tegemist siiski hea tulemusega. Türi vallaselise linna hõivatute ja töökohtade suhtarvu väärtus on aga vaid 0,64, mis asetab Türi linnaliste asulate võrdluses tagantpoolt kolmandale kohale.

Järvamaal asub neli valda, mida võib pidada ääremaalisteks aladeks, kuna sealt väga palju inimesi suuremas keskses tööl ei käi. Need on Albu, Ambla, Järva-Jaani ja Koeru vald. Võrreldes teiste maakondade ääremaaliste valdadega iseloomustab Järva maakonna nimetatud valdu küllaltki kõrge hõivemäär. Samal ajal on kõikidel Järvamaa ääremaalistel valdadel ka negatiivsem ühine näitaja – elanike madal haridustase.

Albu vallas elab viimase rahvaloenduse andmetel 1140 elanikku, kellest hõivatud on 484. Hõivemäär on kõrgeim 35–54-aastastel – 81,6% – ja madalaim 55–64-aastastel, kellest käivad tööl vaid pooled (50,3%). Peaaegu pooltel valla elanikest on madal haridustase (põhiharidus ja/või kutse või sellest madalam haridustase), kõrgharidusega inimesi on vaid 13%. Koduvallas töötab 225 inimest.

1935 elanikuga Ambla vallas elab hõivatuid 785. Ka Ambla valla elanike hõivemäär on küllaltki kõrge – 20–34-aastastel 60,8%, 35–54-aastastel 79,3% ja 55–64-aastastel 53%. Siiski näitab elanike haridusjaotus, et 40% valla elanikest on madala haridustasemega. Ambla vallas elab ja töötab 363 inimest.

Järva-Jaani vallas elab 1488 elanikku, kellest hõivatud on 596. Ka selle valla elanike hulgas on palju (40%) madala haridustasemega inimesi, kuid hõivenäitajad on sellegipoolest head – 20–34-aastaste

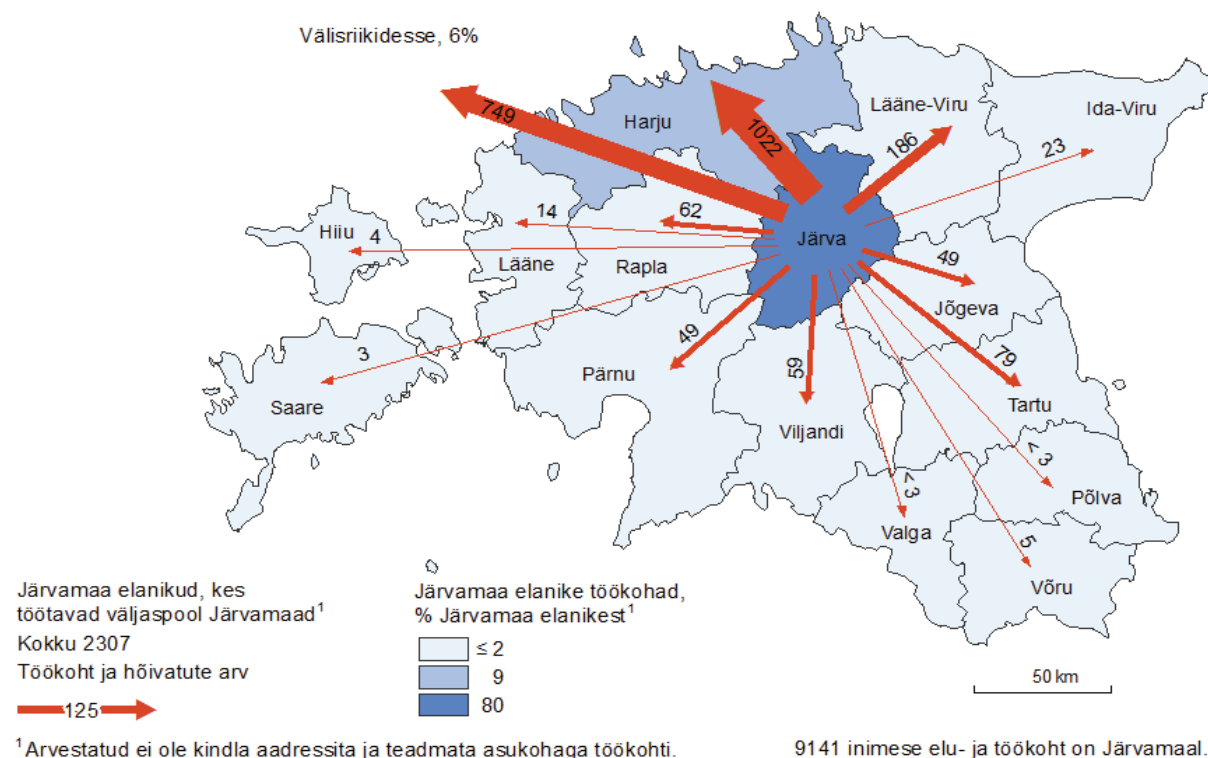
hõivemäär on 64,9%, 35–54-aastastel 76,5% ja 55–64-aastastel 56%. Järva-Jaani vallas elab ja töötab kohapeal 291 inimest.

Koeru vallas on elanikke 2203, kellest hõivatud on 792. Võrreldes eespool kirjeldatud valdadega on Koeru vallas kõige kõrgem noorte hõivemäär (20–34-aastastel 66,3%), kuid ka kõige madalam vanemaeliste hõivemäär (55–64-aastastel 49,6%). 792 hõivatust 513 elab ja töötab kohapeal.

Nii Järva-Jaani kui ka Koeru vallas asub mitu olulist ettevõtet, mis kohalikele tööd pakuvad, seetõttu ei saa neid valdu pidada klassikaliselt ääremaalisteks valdadeks – pigem viitab nõrgem side Paide linnaga sellele, et elanikud leiavad tööd kas kodukohas või ümberkaudsetes valdades.

Kaardid linnaliste asulate tööjõupotentsiaali ning ääremaaliste valdade elanike arvu ja hõivemäära kohta haridustaseme ja vanuse järgi leiab lisast 5 (kaardid 2–5).

Kaart 6. Järva maakonna elanike tööränne Eesti maakondadesse ja välismaale, 31.12.2011

Töökohad

Tabelis 33 on esitatud Järva maakonna populaarseimad ametikohad. Kõige rohkem inimesi töötab maakonnas mootorsõidukijuhtide ja pedagoogika spetsialistidena, kuid maakonnas on palju ka keskastme spetsialiste, kes töötavad äri- ja haldusalal. 55% kõigist maakonnas töötavatest inimestest on hõivatud maakonna kümnel populaarseimal ametikohal.

26% maakonnas töökohtadest asub töötleva tööstuse tegevusalal. Kõige suuremad tööandjad on puidu saagimise ja hõoveldamisega tegelevad ettevõtted, puidust, korgist, õlest ja punumismaterjalist toodete valmistamise, pagari- ja makarontoodete valmistamise, elektrimootorite ja -generaatorite, trafode, elektri jaotusseadmete ja juhtaparatuuri tootmise ning mööblitootmisega tegelevad ettevõtted.

Tabel 33. Järva maakonna töötajate kümme enim levinud ametit, 31.12.2011

Amet	Töötajate arv
Mootorsõidukite ja liikurmasinate juhid	822
Pedagoogika tippspetsialistid	648
Äri- ja haldusalal töötavad keskastme spetsialistid	604
Metallitöötluste, masinaehituse jms alade oskustöötajad	586
Müüjad	567
Seadme- ja masinaoperaatorid	521
Juhid tegevusala järgi	482
Toiduaine- ja puidutöötajad, rõivatööstuse jm käsitöölade töötajad	466
Turule orienteeritud aia- ja põllusaaduste kasvatajad	443
Ehitustöölised, v.a elektrikud	338

Kolmveerand Järva maakonna kõrgharitud töötajatest on hõivatud ametikohtadel, mis üldjuhul eeldavad kõrgharidust (juhid, spetsialistid, ametnikud) (tabel 34). Oskus- või teenindustöötajana töötab 20% ja lihttöölisena 4% kõrgharitudest. Madala haridustasemega töötajad on enamasti oskustöötajad või seadme- ja masinaoperaatorid (59%), lihttöölised (22%) või teenindus- ja müügitöötajad (11%).

Tabel 34. Järva maakonna töötajad ameti pearühma ja haridustaseme järgi, 31.12.2011

Ameti pearühm	Kokku	Põhi- või sellest madalam haridus	Põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus	Keskharidus ja kutse	Kõrgharidus	Haridustase teadmata
Kokku	9 904	1 314	671	1 498	3 595	2 825	1
Sõjaväelased	15	0	0	3	7	5	0
Juhid	864	16	13	129	232	474	0
Tippspetsialistid	1 323	7	3	68	172	1 073	0
Tehnikud ja keskastme spetsialistid	1 186	32	25	191	477	461	0
Ametnikud	470	36	20	94	203	117	0
Teenindus- ja müügitöötajad	1 299	144	69	260	573	253	0
Põllumajanduse, metsanduse, jahinduse ja kalanduse oskustöötajad	499	111	42	67	198	81	0
Oskustöötajad ja käsitöölised	1 575	320	138	288	705	124	0
Seadme- ja masinaoperaatorid ja koostajad	1 542	335	230	215	653	109	0
Lihttöölised	1 045	299	129	173	340	103	1
Teadmata	86	14	2	10	35	25	0

Järva maakonnas saavad väikseimat töist tulu posti- ja kulleriteenistuse ning toidu ja joogi serveerimise tegevusalal tegutsevate ettevõtete töötajad. Üle viiendiku postiteenistuse töötajatest on kõrgharidusega. Ka jaekaubanduse ja hoolekandeesutuste ning kinnisvaraettevõtete töötajatest on üle neljandiku kõrgharidusega. Madala haridustasemega töötajaid on Järvemaal rohkem tekstiili- ja toiduainetootmise tegevusalal hõivatute seas.

Tabel 35. Järva maakonna vähe tasustatud tegevusaladel töötajate tööine tulu ja haridustase, 2011

Tegevusala ^a	Arv ^b	Tööine mediaantulu, eurot	Keskmine tööine tulu, eurot	Keskmise tööine tulu 95% usaldusvahemik, eurot	Kokku ^c	Omandatud haridustase, %		
						Põhi- või sellest madalam haridus; põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus; keskharidus ja kutse	Kõrgharidus
Posti- ja kulleriteenistus	73	347	374	±31	100	13,7	63,0	23,3
Toidu ja joogi serveerimine	75	339	389	±33	100	28,0	56,0	16,0
Rõivatootmine	110	362	433	±53	100	15,5	70,0	14,6
Turvatöö ja juurdlus	51	422	480	±54	100	23,5	60,8	15,7
Jaekaubandus, v.a mootorsõidukid ja mootorrattad	655	428	500	±23	100	13,4	59,4	27,2
Tekstiilitootmine	57	398	502	±77	100	28,1	56,1	15,8
Kinnisvaraala tegevus	96	362	527	±86	100	22,9	43,8	33,3
Hoolekandeasutuste tegevus	80	459	565	±67	100	21,3	52,5	26,3
Mootorsõidukite ja mootorrataste hulgi- ja jaemüük ning remont	87	452	568	±69	100	19,5	64,4	16,1
Toiduainete tootmine	370	548	648	±43	100	25,4	56,2	18,4

^a Tabelis on esitatud vähemalt 50 töötajaga tegevusalad.

^b Näitab nende inimeste arvu, kelle põhitööandja rahva ja eluruumide loenduse ning Maksu- ja Tolliameti andmestikes katus, mitte tegevusalal töötavate inimeste koguarvu maakonnas.

^c Andmed haridustaseme kohta on ümardatud, mistõttu lahter „Kokku“ ei pruugi olla 100%.

Ametiti teenivad kõige vähem koristajad ja prügiveedajad, aga ka näiteks õigus-, sotsiaal-, kultuurijms alade keskastme spetsialistid, kellest 41% on kõrgharidusega (tabel 36). Madala haridustasemega inimeste osatähtsus on suurim prügiveedajate, mäe-, ehitus-, tootmis- ja veonduslihttöölise ning seadme- ja masinaoperaatorite seas.

Tabel 36. Järva maakonna vähe tasustatud ametitel töötajate tõine tulu ja haridustase, 2011

Amet ^a	Arv ^b	Tõine mediaantulu, eurot	Keskmine tõine tulu, eurot	Keskmise tõise tulu 95% usaldusvahemik, eurot	Kokku ^c	Omandatud haridustase, %		
						Põhi- või sellest madalam haridus; põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus; keskharidus ja kutse	Kõrgharidus
Koristajad ja abilised	138	300	298	±23	100	24,6	60,9	14,5
Prügivedajad jms lihttöölised	105	375	378	±36	100	39,1	53,3	7,6
Isikuteenindajad	129	371	402	±33	100	24,0	59,7	16,3
Müüjad	455	402	426	±15	100	12,1	67,3	20,7
Isikuhooldustöötajad	97	443	439	±29	100	16,5	68,0	15,5
Muud teenindusala lihtametnikud	57	381	460	±64	100	14,0	61,4	24,6
Õigus-, sotsiaal-, kultuuri- jms alade keskastme spetsialistid	80	464	532	±55	100	7,5	51,3	41,3
Mäe-, ehitus-, tootmis- ja veonduslihttöölised	228	478	536	±30	100	41,2	49,6	9,2
Klienditeenindajad	112	506	544	±44	100	3,6	68,8	27,7
Seadme- ja masinaoperaatorid	402	584	640	±29	100	31,8	60,5	7,7

^a Tabelis on esitatud vähemalt 50 töötajaga ametirühmad.

^b Näitab nende inimeste arvu, kelle põhitööandja rahva ja eluruumide loenduse ning Maksu- ja Tolliameti andmestikes kattus, mitte ametirühmas töötavate inimeste koguarvu maakonnas.

^c Andmed haridustaseme kohta on ümardatud, mistõttu lahter „Kokku“ ei pruugi olla 100%.

Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad (%)

Näitaja	Maakonna / linna tulemus	Eesti keskmine	Halvim tulemus	Halvim maakond	Positsioon Eesti keskmise suhtes	Parim tulemus	Parim maakond
20–64-aastaste osatähtsus elanikkonnas	58,3	61,6	56,4	Valga		64,7	Tallinn
Hõivatute osatähtsus 20–64-aastaste seas	67,6	67,1	56,7	Ida-Viru		73,1	Harju
Majanduslikult mitteaktiivsete osatähtsus 20–64-aastaste seas	23,4	22,7	31,2	Põlva		18,9	Harju
(Üli)õpilaste osatähtsus 20–64-aastaste seas	2,0	3,3	1,9	Hiiu		9,8	Tartu linn
Vanadus- ja töövõimetuspensionäride osatähtsus 20–64-aastaste seas	12,3	10,2	18,7	Põlva		6,7	Harju
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	24,7	14,8	25,6	Hiiu		8,7	Tallinn
Kutseharidusega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	35,3	27,4	20,8	Tartu linn		36,8	Hiiu
Kõrgharidusega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	22,0	35,5	22,0	Järva		45,1	Tallinn
Hõivatute osatähtsus 35–54-aastaste eestlaste seas	78,0	79,0	70,0	Põlva		84,0	Harju
Hõivatute osatähtsus 35–54-aastaste venelaste seas	65,0	69,0	48,0	Põlva		77,0	Hiiu
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 25–29-aastaste hõivatute seas	26,0	13,0	26,0	Järva		9,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 25–29-aastaste mitteaktiivsete seas	42,0	26,0	43,0	Põlva		18,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 55–64-aastaste hõivatute seas	21,0	12,0	27,0	Saare		7,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 55–64-aastaste mitteaktiivsete seas	39,0	28,0	54,0	Hiiu		13,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike hõivemäär	53,8	49,9	34,0	Ida-Viru		58,2	Harju
Kutseharidusega elanike hõivemäär	64,2	61,2	47,9	Ida-Viru		68,5	Saare
Kõrgharidusega elanike hõivemäär	82,4	78,9	69,1	Ida-Viru		83,3	Saare
Puuetega inimeste osatähtsus 20–64-aastaste seas	6,7	6,5	20,0	Jõgeva		3,0	Harju
Riigikeeleoskusega inimeste osatähtsus 20–64-aastaste seas	1,1	16,1	59,3	Ida-Viru		0,2	Hiiu
Inglise keele oskajate osatähtsus 35–54-aastaste seas	32,0	41,0	15,0	Ida-Viru		53,0	Harju
Vene keele oskajate osatähtsus 20–34-aastaste seas	43,0	68,0	36,0	Hiiu		97,0	Ida-Viru
25–29-aastaste hõivemäär	71,1	71,0	57,1	Ida-Viru		75,3	Tallinn
55–59-aastaste hõivemäär	69,4	67,3	54,1	Põlva		73,6	Harju
Madala haridustasemega lapsevanemad ^a	31,0	16,0	31,0	Järva		10,0	Tallinn
Leibkonnad, kus mõlemad vanemad on madala haridustasemega ^b	28,3	21,1	28,0	Järva		15,3	Tallinn
Ettevõtete sünnimäär	11,2	13,4	9,7	Hiiu		14,0	Tallinn
Ettevõtete surmamäär	8,2	9,3	10,3	Tallinn		6,4	Hiiu
Kõrgharidusega teenindus-, oskus- ja lihttöötajad ^c	23,7	21,3	34,0	Ida-Viru		14,7	Tartu linn
Lihttöölise osatähtsus madala haridustasemega töötajate hulgas	21,6	18,6	22,7	Tartu linn		17,1	Harju
Madala haridustasemega isikud kõrgharidust eeldaval ametikohal ^d	7,7	14,1	7,7	Järva		20,8	Tallinn
Oma maakonnas töötajate osatähtsus maakonna hõivatute hulgas	72,2	77,0	38,0	Harju		81,0	Ida-Viru

^a Madala haridustasemega lapsevanemate osatähtsus alla 7-aastaste laste vanemate hulgas.

^b Kahe madala haridustasemega väikelapsevanemaga leibkondade osatähtsus kõigi madala haridustasemega vanematega leibkondade hulgas.

^c Teenindus-, oskus- ja lihttöötajate osatähtsus kõrgharidusega töötajate hulgas.

^d Kõrgharidust eeldaval ametikohtadel töötajate osatähtsus madala haridustasemega inimeste seas.

Joonisel on võrreldud selle maakonna konkurentsivõimenäitajaid ülejäänud maakondade omadega. Maakonna positsiooni Eesti keskmise suhtes näitab värviline ring. Kui maakonna näitaja väärtus on Eesti keskmisest parem või sellega võrdne, on ring roheline, kui väärtus kehvem, on ring punane. Halli ribaga on esitatud vahemik, mille otstes on Eesti parim ja halvim väärtus. Tumehalli riba sees on poolte Eesti maakondade näitajate väärtused.

Graafiku prototüüp: West Midlands Public Health Observatory

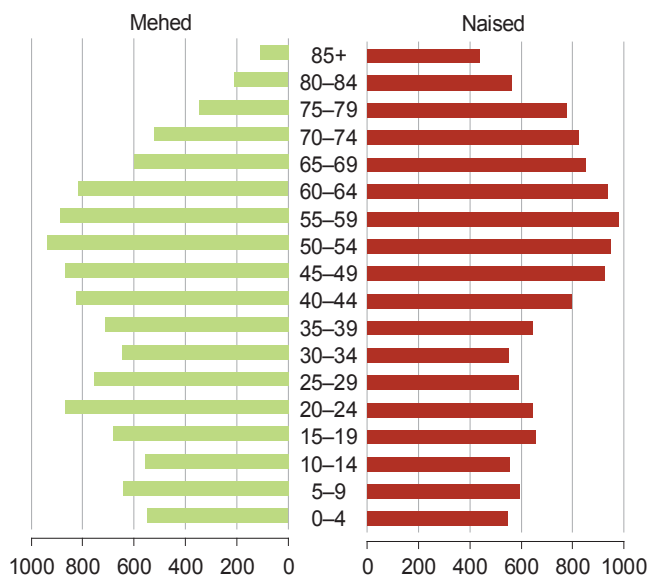
Täiskasvanuhariduse sihtrühmad võiksid Järva maakonnas olla järgmised:

- majanduslikult mitteaktiivsed elanikud, eelkõige vanadus- ja töövõimetuspensionärid
- majanduslikult mitteaktiivsed ja töötud mitte-eestlastest noored
- 55–64-aastased majanduslikult mitteaktiivsed mitte-eestlased
- 20–34-aastased madala haridustasemega majanduslikult mitteaktiivsed elanikud
- 20–34-aastased madala haridustasemega hõivatud
- 55–64-aastased madala haridustasemega ja üldkeskharidusega elanikud
- 35–54- ja 55–64-aastased inglise keelte oskuseta elanikud
- madala haridustasemega väikelastevanemad
- ääremaavaldade madala haridustasemega elanikud
- madalat haridustaset nõudvatel ametikohtadel töötavad madala haridustasemega inimesed
- vähe tasustatud ametikohtadel töötavad madala haridustasemega inimesed

Lääne maakond

2014. aasta 1. jaanuari seisuga on Läänemaal 24 323 elanikku (1,8% Eesti elanikkonnast), kellest 47,4% on mehed ja 52,6% naised. Lääne maakonna rahvastik on vana – alla 15-aastaseid on vaid 14,1%, 15–64-aastaseid 64,4% ja vanemaealisi 21,5%. Seega on maakonnas Eesti keskmisest vähem nii lapsi kui ka tööealisi ning rohkem vanemaid elanikke. See peegeldub ka maakonna rahvastikupüramiidilt (joonis 51), kust näeb, et vanemad sünüpõlvkonnad on arvukuselt märksa suuremad, peale selle on vanemaealiste seas ka oluliselt rohkem naisi.

Joonis 51. Lääne maakonna rahvastikupüramiid, 01.01.2014

Täiskasvanuhariduse sihtrühma sotsiaal-demograafiline profiil

Viimase rahvaloenduse seisuga elab Läänemaal 14 201 20–64-aastast elanikku, kellest 27% on 20–34-aastased, 48% 35–54-aastased ja 25% 55–64-aastased (tabel 37). Võrreldes teiste maakondadega on Läänemaa 20–64-aastaste seas palju hõivatuid (68%). Hõivemäär on kõige kõrgem 35–54-aastastel (78%). Töötuid on enim 20–34-aastaste seas (9%). Läänemaa vanemaealisi iseloomustab võrreldes teiste maakondade vanemaealistega küllaltki suur hõivatute osatähtsus (56%) ja väiksem (vanadus)pensionäride ja töövõimetuspensionäride osatähtsus – vastavalt 24% ja 10%.

Elanike haridusnäitajate põhjal võib öelda, et Läänemaa on tüüpiline Eesti maaline maakond, s.t suuremal osal 20–64-aastastest elanikest on kutseharidus ja sama palju kui elab maakonnas kõrgharidusega inimesi, on ka põhi- või sellest või madalama haridusega inimesi.

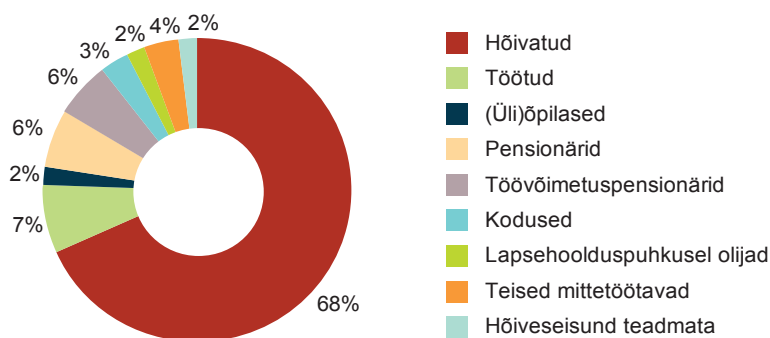
Elanike sotsiaal-majandusliku profiili poolest sarnaneb Lääne maakond Rapla ja Pärnu maakonnaga, mida iseloomustab samuti suur töötava rahvastiku ja pigem väike pensionäride osatähtsus 20–64-aastaste seas. Elanike haridusjaotuses saab tuua paralleele Rapla- ja Lääne-Virumaaga.

Tabel 37. Lääne maakonna 20–64-aastased vanuserühma ja hõiveseisundi järgi, 31.12.2011

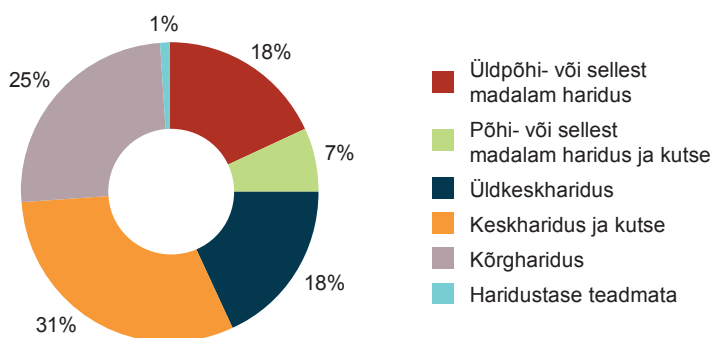
Vanus	Kokku	Hõivatud	Töötud	Majanduslikult mitteaktiivsed	Hõiveseisund teadmata
Kokku	14 201	9 678	1 048	3 206	269
20–34	3 881	2 403	361	949	168
35–54	6 804	5 306	497	923	78
55–64	3 516	1 969	190	1 334	23

Tasemeõppes osaleb 6% (865 isikut) Läänemaa 20–64-aastastest elanikest. Pooled neist on 20–24-aastased, 143 õppijat on 25–29-aastased ja vanemates vanuserühmades on õppijate arv alla 100. Maksu- ja Tolliameti andmeil saab 865-st rahvaloenduse hetkel hõivatud õppijast tõist tulu 412. Läänemaal erinevalt paljudest teistest maakondadest õppimine inimese tõist sissetulekut palju ei mõjuta. Eesti üldine tendents kehtib ka siin – noored mitteõppijad teenivad tasemeõppes osalejatest suuremat sissetulekut, kuna õppes osalejad töötavad tihti osakoormusega ja sektorites, kus ei maksta väga kõrget palka, kuid vanemates vanuserühmades saavad õppijad mitteõppijatest suuremat tulu. Nii on ka Läänemaal – 35–54-aastaste mitteõppijate keskmine tõine brutosissetulek jääb vahemikku 722–752 eurot (mediaantulu 637 eurot), õppijad teenivad keskmiselt 678–815 eurot (mediaantulu 687 eurot). Seega ei ole erinevused väga suured. Tabeli õppijate ja mitteõppijate tõise tulu kohta leiab lisast 1.

Joonis 52. Lääne maakonna 20–64-aastased sotsiaal-majandusliku staatusse järgi, 31.12.2011

Joonis 53. Lääne maakonna 20–64-aastased haridustaseme järgi, 31.12.2011

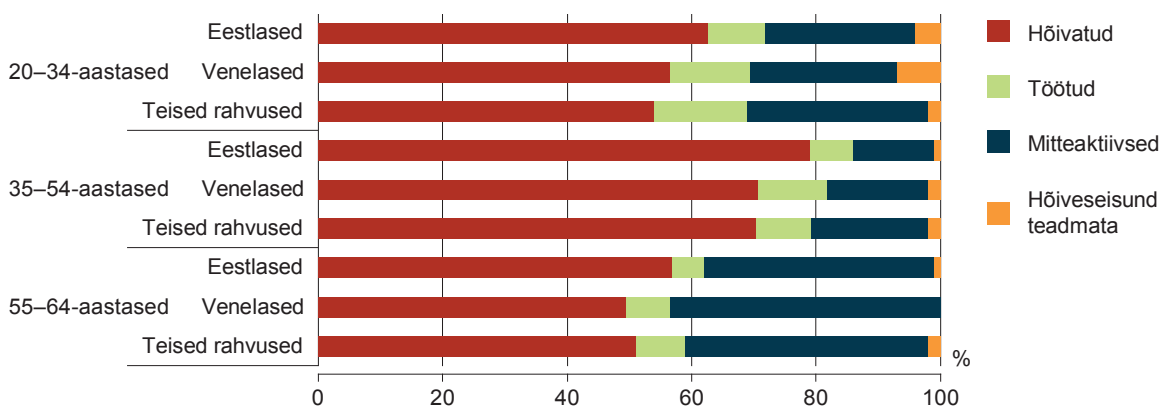
Maakonna konkurentsivõime mõõdikud

Rahvuskoosseis

89% Lääne maakonna elanikest on eestlased, 8% venelased ja 3% muude rahvuste esindajad. Suuremad maakonnas elavad rahvusrühmad on veel ukrainlased (250 isikut) ja soomlased (100 isikut).

Läänemaa on Pärnu- ja Lääne-Virumaa kõrval üks väiksemate rahvustevaheliste hõiveerinevustega maakond. Igas vanuserühmas on küll eestlaste hulgas hõivatuid rohkem, kuid mitte märkimisväärselt. Kõige suurem lõhe on 35–54-aastaste vanuserühmas, kus eestlastest on hõivatud 79% ja venelastest 70%. Töötuid on mitte-eestlaste seas rohkem kui eestlaste hulgas. Suurim erinevus on 20–34-aastaste vanuserühmas, kus eestlastest on töötud 9%, venelastest 13%. Majanduslikult mitteaktiivseid on Läänemaal kõigis vanuserühmades eestlaste ja venelaste seas peaaegu võrdselt.

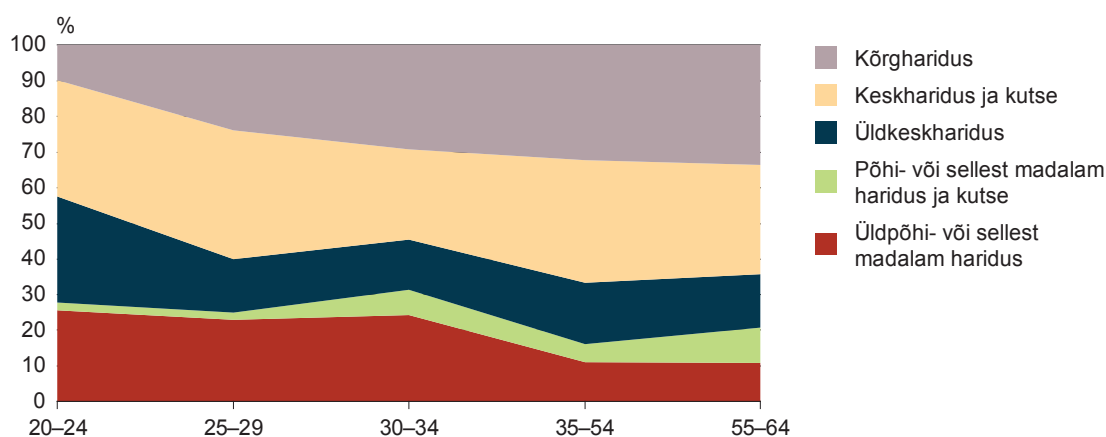
Joonis 54. Lääne maakonna 20–64-aastaste hõiveseisund vanuserühma ja rahvuse järgi, 31.12.2011

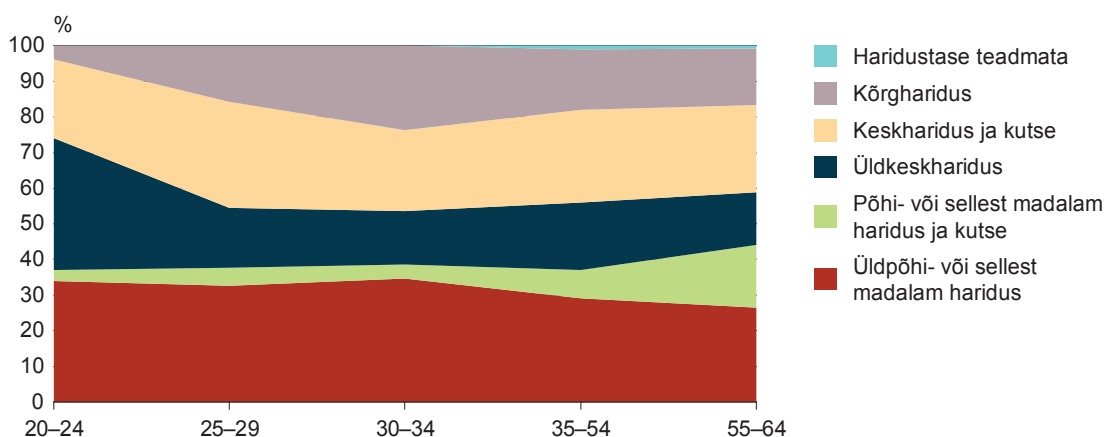
Omandatud haridustase

Võrreldes Lääne maakonna hõivatuid majanduslikult mitteaktiivsetega, saab välja tuua kolm peamist erinevust. Esiteks on hõivatute seas oluliselt rohkem kõrgharidusega elanikke. Kõige suurem on kõrghariduse osatähtsus just vanemaealiste seas, kellest ligikaudu kolmandik on omandanud kõrghariduse. Majanduslikult mitteaktiivsete hulgas on kõrgharidusega elanikke kõige rohkem 30–34-aastaste vanuserühmas (24%). Üldiselt jääb aga kõrgharidusega elanike osatähtsus mitteaktiivsetel kõigis vanuserühmades hõivatute omast madalamaks. Teiseks on hõivatute seas veidi rohkem kutseharidusega elanikke. Suurimad erinevused iseloomustavad just 20–24- ja 35–54-aastaste vanuserühma (joonised 55 ja 56). Kolmandaks on hõivatute seas oluliselt vähem madala haridustasemega elanikke. Võrreldes teiste maakondadega on Läänemaal ka hõivatute seas palju madala haridustasemega elanikke, näiteks 31% 30–34-aastastest hõivatutest on põhi- või sellest madalama haridusega. Ent majanduslikult mitteaktiivsete seas on kõigis vanuserühmades pea 40% madala haridustasemega, 55–64-aastastest isegi 45%.

Joonis 55. Lääne maakonna 20–64-aastaste hõivatute kõrgeim omandatud haridustase vanuserühma järgi, 31.12.2011

Joonis 56. Lääne maakonna 20–64-aastaste majanduslikult mitteaktiivsete kõrgeim omandatud haridustase vanuserühma järgi, 31.12.2011

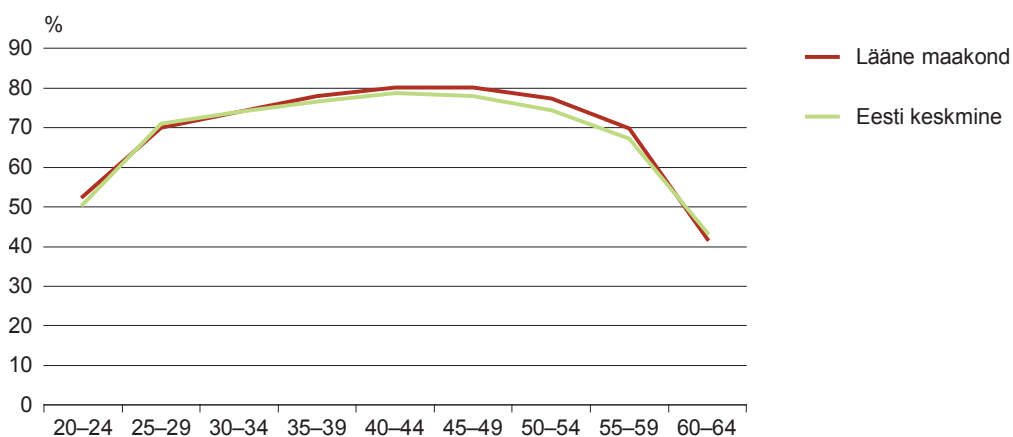
Hõivemäär

Viimase rahvaloenduse kohaselt on Läänemaa hõivemäär 49,9%, mis paigutab ta maakondade võrdluses viiendale kohale. Kõige kõrgem on hõivemäär vanuserühmades 40–44 ja 45–49, kellest on hõivatud 80,1%. Lääne maakond paistab silma ka vanemaealiste kõrge hõivemääraga – 50–54-aastaste tööhõive määr on 77,4%, 55–59-aastastel 69,8%.

Läänemaa elanikud väljuvad tööturult 60. eluaastaste alguses ja küllaltki järsku. Kui 55–59-aastaste hõivemäär ulatus ligi 70%-ni, siis 60–64-aastastel on see vaid 41,9%.

Kõrgem hõivemäär on seotud kõrgema haridustasemega. Nii nagu kõigis teistes maakondades on ka Läänemaal hõivemäär kõige kõrgem just 35–54-aastastel kõrgharitudel ja samas vanuses kutseharidusega elanikel, kellest on hõivatud vastavalt 88% ja 82%. Need näitajad on Eesti keskmistest (vastavalt 84% ja 77%) oluliselt kõrgemad. Madal on hõivemäär pigem vanemaealistel, kes on kas madala haridustasemega või üldkeskharidusega – vastavalt 39% ja 55% –, kuid needki näitajad on tegelikult Eesti keskmisest (37% ja 51%) paremad. Tabeli hõivemäära kohta haridustasemeti leiab lisast 2.

Joonis 57. Lääne maakonna 20–64-aastaste hõivemäär vanuserühma järgi, 31.12.2011

Tervis

Lääne maakonna 20–64-aastastest 5% ehk ligikaudu 770 inimest on puudega. Hõivatud on neist väga väike osa, mitteaktiivseid on umbes 90%. Tabeli puuetega inimeste kohta leiab lisast 3.

Keeleoskus

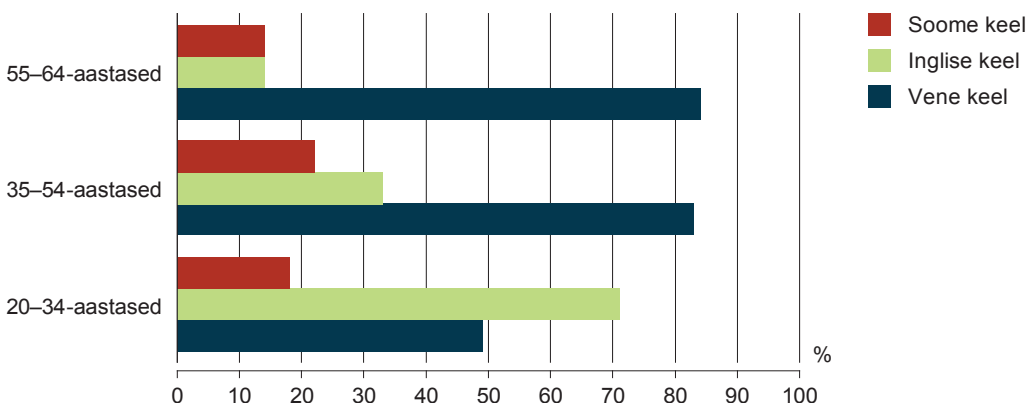
Lääne maakonnas elab 582 eesti keele oskuseeta elanikku, s.o 4,2% 20–64-aastastest. Suurem osa riigikeeleoskuseeta inimestest on 35–54-aastased (304 isikut), vähem on neid vanemaealiste ja 20–34-aastaste seas – vastavalt 230 ja 58.

Läänemaa noorte inglise keele oskust võib pidada keskpäraseks. 20–34-aastastest valdab inglise keelt 71%. 35–54-aastaste inglise keele oskuse tase on aga Eesti keskmisest oluliselt madalam, vaid 33% oskab inglise keelt (Eesti keskmine 41%). Sama kehtib ka 55–64-aastaste puhul.

Kasin vene keele oskus iseloomustab rohkem noori, kellest oskab vene keelt vaid 49%. Vanemaealiste vene keele oskus on hea.

Läänemaale on iseloomulik elanike hea soome keele oskus. Soome keelt räägib 18% noortest, 22% 35–54-aastastest ja 14% 55–64-aastastest.

Joonis 58. Lääne maakonna 20–64-aastased keeleoskuse järgi, 31.12.2011

Madala haridustasemega väikelastevanemad

29% kõigist alla 7-aastaste laste vanematest Läänemaal on madala haridustasemega (vt lisa 5, kaart 1). Arvuliselt on neid maakonnas ligi 700 ja enim on neid 25–29-aastaste (149 isikut), 30–34-aastaste (177 isikut) ja 35–39-aastaste (151 isikut) seas. Kaks kolmandikku madala haridustasemega lapsevanematest töötab, peamiselt on hõivatud mehed. Majanduslikult mitteaktiivse staatuses on pigem naised.

Leibkondi, kus üks vanematest on madala haridustasemega, elab Läänemaal kokku 384. 150 leibkonnas on aga mõlemad vanemad põhi- või sellest madalama haridusega. Seega moodustavad kahe madala haridustasemega lapsevanemaga leibkonnad 28% kõigist madala haridustasemega leibkondadest.

Ettevõtlus maakonnas

Suurem osa Läänemaal töölkäivatest inimestest leiab rakendust järgmistel tegevusaladel: töötlev tööstus (24% töötajatest), hulgi- ja jaekaubandus (12%), haridus (12%) ja põllumajandus (8%). Kõigil tegevusaladel töötajate arvud leiab lisast 4. Ettevõtluse demograafia põllumajanduse andmeid ei hõlma, mistõttu tuleb andmete tõlgendamisse suhtuda ettevaatlikult. Majanduslikult aktiivsete, sündinud ja surnud ettevõtete koguarvust ja pikaajalistest trendidest ettevõtete sünni- ja surmamäära kohta on põllumajandussektoris tegutsevad ettevõtted puudu.

Ettevõtluse demograafia

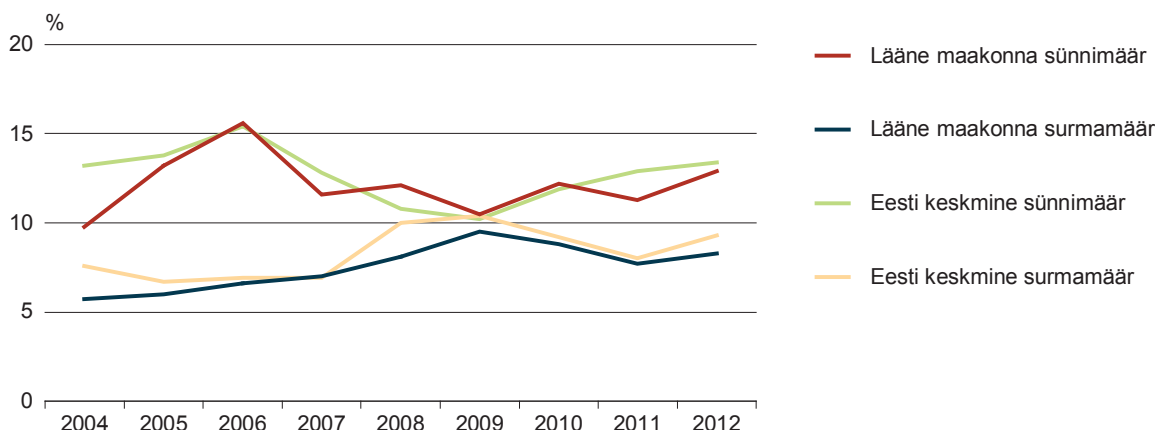
Lääne maakonnas tegutses 2012. aastal 913 ettevõtet, neist 160 hulgi- ja jaekaubanduse, 125 töötleva tööstuse ja 112 kutse-, teadus- ja tehnikategevuse alal (tabel 38). Aasta jooksul alustas tegevust 118 uut ning lõpetas tegevuse 76 ettevõtet. Sündinud ja surnud ettevõtete seas oli kõige rohkem hulgi- ja jaekaubandusega tegelejad.

Tabel 38. Lääne maakonna ettevõtluse demograafia põhinäitajad, 2012

Tegevusala	Majanduslikult aktiivsete ettevõtete arv	Sündinud ettevõtete arv	Surnud ettevõtete arv
Tegevusalad kokku	913	118	76
Mäetööstus	5	1	0
Töötlev tööstus	125	16	7
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	7	0	0
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	8	1	1
Ehitus	132	14	13
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	160	23	14
Veendus ja laondus	57	8	4
Majutus ja toitlustus	58	7	7
Info ja side	24	2	0
Finants- ja kindlustustegevus	7	0	1
Kinnisvaraala tegevus	69	4	2
Kutse-, teadus- ja tehnikala tegevus	112	18	9
Haldus- ja abitegevused	71	14	7
Haridus	6	0	1
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	20	0	1
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	18	3	2
Muud teenindavad tegevused	34	7	7

Lääne maakonna ettevõtete sündimäär trend katus aastatel 2005–2012 Eesti üldise trendiga. Majandusbuumi ajal uute ettevõtete arv kasvas, ent kahanes aastatel 2008–2009 madalaimale tasemele, seejärel on sündivate ettevõtete osatähtsus majanduslikult aktiivsete ettevõtete hulgas hakanud taas kasvama. Läänemaa sündimäär trend sarnaneb Valgamaa omaga – mõlemat iseloomustavad iga-aastased väikesed kõikumised küll languse, seejärel taas tõusu poole. Ettevõtete surmamäär kasvas aastani 2009, langes seejärel taas, v.a 2012. aastal. 2012. aastal oli Läänemaal sündinud ettevõtte osatähtsus majanduslikult aktiivsete ettevõtete hulgas 12,9% ja surnud ettevõtete oma 8,3%. Uute ettevõtete arv ületab tegevuse lõpetanud ettevõtete oma.

Joonis 59. Lääne maakonna ettevõtete sünni- ja surmamäär, 2004–2012

Tömbekeskused ja ääremaalsed alad maakonnas

Töökoht asub Lääne maakonnas 7924 inimesel, hõivatuid elab maakonnas aga 10 185. Maakonna piiresse jääb töökoht 7490-l hõivatul, ülejäänud käivad tööl kaugemal. Ligi tuhat neist käib tööl Harjumaal, peamiselt Tallinnas (697 isikut) (vt kaart 7). Suurem töörande sihtkoht on ka välismaa,

kus töötab 630 maakonna elanikku. Tööränne Lääne maakonda ei ole kuigi märkimisväärne. 162 inimest käib seal tööil Harjumaalt ja 80 Pärnumaalt, ülejäänud maakondadest veel vähem.

Lääne maakonnas asub kaks tömbekeskust – maakonnakeskus Haapsalu ja Lihula vallasisene linn. Haapsalus asub 4070 töökohta, mis tähendab, et linnas töötavad pooled kõigist Läänemaal töölkäivatest elanikest. Haapsalu tööjõupotentsiaali näitaja väärtus on 0,89. Niisiis asub linnas küll töökohti mõnevõrra vähem, kui seal elab hõivatuid, kuid näitaja väärtust võib siiski pidada heaks tulemuseks. Lihula vallasiseses linnas töötab 413 inimest ja linna tööjõupotentsiaali näitaja väärtus on 0,81. Lihula on oluline pendelränne sihtkoht eelkõige Lihula valla elanikele, kellest paljud käivad vallasiseses linnas tööil.

Lääne maakonnas asub kolm valda, mis ei ole töörände kaudu Haapsaluga tugevalt seotud. Need on Lihula, Kullamaa ja Hanila vald.

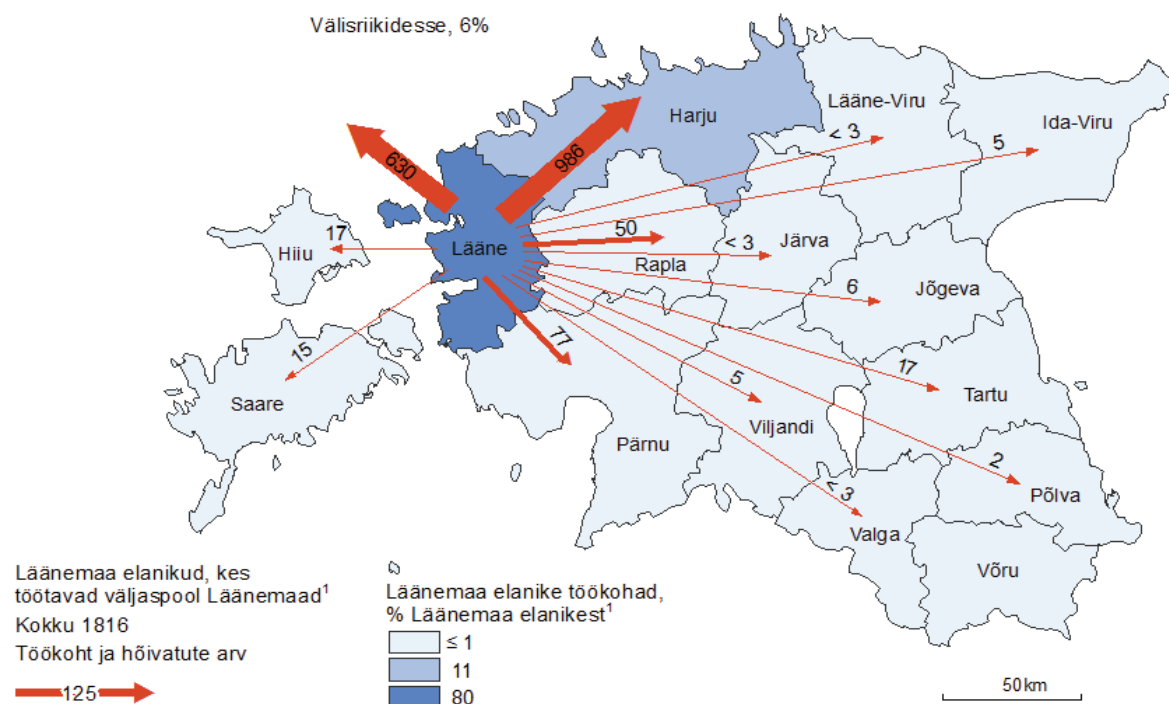
Lihula 2310 elanikuga vallas elab 873 hõivatut. Neist elab ja töötab samas vallas 522. Ülejäänud hõivatud liiguvad pigem Tallinna kui Haapsalu poole, kuna maanteeühendus pealinnaga on parem. Lihula valla 20–34-aastaste hõivemäär on 53,7%, 35–54-aastastel 75,9% ja 55–64-aastastel 54,6%. Peaaegu pooled valla vähemalt 10-aastastest (47%) elanikest on põhi- või sellest madalama haridusega, kõrgharidusega elanikke on vallas vaid 16%.

Hanila vallas elab 1371 elanikku, kellest 504 on hõivatud. Hanila vallas kohapeal elab ja töötab 270 inimest. 20–34-aastaste hõivemäär on võrreldes Lihula ja Kullamaa vallaga üpris kõrge – 59,5% –, 35–54-aastastel 74,7% ja 55–64-aastastel väga madal – 44,1%. Hanila valla vähemalt 10-aastasest rahvastikust 43% on madala haridustasemega.

Kullamaa vald on oma 1127 elaniku ja vaid 343 hõivatuga kirjeldatud kolmest vallast kõige klassikalisem ääremaaline omavalitsusüksus. Valla elanike hõivemäär on madal igas vanuserühmas – 20–34-aastastel 42,7%, 35–54-aastastel 62,1% ja 55–64-aastastel 34,7%. Üle poole valla vähemalt 10-aastastest on põhi- või sellest madalama haridusega. Valla rahvastik vananeb ja väheneb.

Kaardid linnaliste asulate tööjõupotentsiaali ning ääremaaliste valdade elanike arvu ja hõivemäära kohta haridustaseme ja vanuse järgi leiab lisast 5 (kaardid 2–5).

Kaart 7. Lääne maakonna elanike tööränne Eesti maakondadesse ja välismaale, 31.12.2011

¹ Arvestatud ei ole kindla aadressita ja teadmata asukohaga töökohti.

7490 inimese elu- ja töökoht on Läänemaal.

Töökohad

Lääne maakonna kümnel enim levinud ametikohal on hõivatud veidi üle poole maakonna töötajatest. Populaarseimad ametid on seadme- ja masinaoperaator, pedagoogika tippspetsialist ja müüja (tabel 39).

Suur osa maakonna elanikest töötab sellistel töötleva tööstuse tegevusaladel nagu mootorsõidukite osade ja lisaseadmete tootmine, rõivatootmine, puidust, korgist, õlest ja punumismaterjalist toodete valmistamine, mööblitootmine ja muude metalltoodete valmistamine. Praeguseks aga on teada, et üks suuremaid töötleva tööstuse ettevõtteid, autotööstusele juhtmekõidiseid valmistav PKC Group sulgeb Haapsalu tehase, mis mõjutab oluliselt maakonna töökohtade profiili.

Tabel 39. Lääne maakonna töötajate kümme enim levinud ametit, 31.12.2011

Amet	Töötajate arv
Seadme- ja masinaoperaatorid	555
Pedagoogika tippspetsialistid	539
Müüjad	537
Äri- ja haldusalal töötavad keskastme spetsialistid	490
Mootorsõidukite ja liikurmasinate juhid	467
Toiduaine- ja puidutöötajad, rõivatööstuse jm käsitöölalade töötajad	420
Juhid tegevusala järgi	363
Isikuteenindajad	353
Metallitöötuse, masinaehituse jms alade oskustöötajad	269
Koristajad ja abilised	244

18% põhi- või sellest madalama haridusega töötajatest on lihttöölised, 54% oskustöötajad või seadme- või masinaoperaatorid ning 17% teenindus- või müügitöötajad. Kõrgharidusega töötajatest 75% töötab juhi, spetsialisti või ametnikuna, 9% teenindus- või müügitöötajana ning ülejäänud oskustöötaja, seadme- või masinaoperaatori või lihttöölisena.

Tabel 40. Lääne maakonna töötajad ameti pearühma ja haridustaseme järgi, 31.12.2011

Amet	Kokku	Põhi- või sellest madalam haridus	Põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus	Keskharidus ja kutse	Kõrgharidus	Haridustase teadmata
Kokku	7 924	1 144	485	1 301	2 499	2 487	8
Sõjaväelased	15	0	0	1	4	9	1
Juhid	722	24	9	100	173	416	0
Tippspetsialistid	1 106	9	4	55	141	897	0
Tehnikud ja keskastme spetsialistid	1 082	55	32	163	395	437	0
Ametnikud	350	28	11	86	116	109	0
Teenindus- ja müügitöötajad	1 237	194	75	257	498	212	1
Põllumajanduse, metsanduse, jahinduse ja kalanduse oskustöötajad	306	49	30	48	125	54	0
Oskustöötajad ja käsitöölised	1 068	242	107	206	375	137	1
Seadme- ja masinaoperaatorid ja koostajad	1 247	307	144	230	440	126	0
Lihttöölised	724	224	70	140	212	78	0
Teadmata	67	12	3	15	20	12	5

Lääne maakonnas saavad kõige väiksemat töist tulu toidu ja joogi serveerimise, posti- ja kulleriteenistuse, sporditegevuse ning lõbustus- ja vaba aja tegevustega ettevõtete töötajad.

Tegevusaladest on kõige rohkem madala haridustasemega töötajaid hoonete ehituse tegevusalal ning enim kõrgharidusega töötajaid hoolekandeesutustes ja rõivatootmisettevõtetes (tabel 41).

Tabel 41. Lääne maakonnas vähe tasustatud tegevusaladel töötajate tõine tulu ja haridustase, 2011

Tegevusala ^a	Arv ^b	Tõine mediaantulu, eurot	Keskmine tõine tulu, eurot	Keskmise tõise tulu 95% usaldusvahemik, eurot	Kokku ^c	Omandatud haridustase, %		
						Põhi- või sellest madalam haridus; põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus; keskharidus ja kutse	Kõrgharidus
Toidu ja joogi serveerimine	104	311	425	±72	100	17,3	60,6	22,1
Posti- ja kulleriteenistus	52	442	460	±47	100	19,2	55,8	25,0
Sportitegevus ning lõbustus- ja vaba aja tegevused	61	406	475	±70	100	13,1	57,4	29,5
Rõivatootmine	241	454	509	±30	100	20,3	49,8	29,9
Hoolekandeesutuste tegevus	98	503	510	±35	100	17,4	52,0	30,6
Majutus	60	461	517	±76	100	11,7	61,7	26,7
Kinnisvaraala tegevus	66	426	526	±88	100	10,6	60,6	28,8
Jaekaubandus, v.a mootorsõidukid ja mootorrattad	558	506	543	±20	100	17,9	60,6	21,5
Hoonete ehitus	69	531	565	±81	100	27,5	53,6	18,8
Tekstiilitootmine	54	573	595	±69	100	24,1	57,4	18,5

^a Tabelis on esitatud vähemalt 50 töötajaga tegevusalad.

^b Näitab nende inimeste arvu, kelle põhitööandja rahva ja eluruumide loenduse ning Maksu- ja Tolliameti andmestikes katus, mitte tegevusalal töötavate inimeste koguarvu maakonnas.

^c Andmed haridustaseme kohta on ümardatud, mistõttu lahter „Kokku“ ei pruugi olla 100%.

Vähe tasustatud ametite jaotuse poolest sarnaneb Lääne maakonna esikolmik väga paljude teiste maakondade omaga. Sinna kuuluvad koristajad, prügivedajad ja isikuteenindajad. Vähe tasustatud ametikohtadel töötavad inimesed on enamasti kas üldkesk- või kutseharidusega. Madala haridusega töötajaid on küllaltki palju prügivedajate, seadme- ja masinaoperaatorite ning ehitustöölise seas. Samal ajal on maakonnas vähe tasustatud ka õigus-, sotsiaal-, kultuuri jms alade spetsialistid, kellest 41% on kõrgharidusega.

Tabel 42. Lääne maakonna vähe tasustatud ametikohtadel töötajate tööine tulu ja haridustase, 2011

Amet ^a	Arv ^b	Tööine mediaantulu, eurot	Keskmine tööine tulu, eurot	Keskmise tööine tulu 95% usaldusvahemik, eurot	Kokku ^c	Omandatud haridustase, %		
						Põhi- või sellest madalam haridus; põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus; keskharidus ja kutse	Kõrgharidus
Koristajad ja abilised	130	315	322	±23	100	28,5	56,2	15,4
Prügivedajad jms lihttöölised	71	323	362	±38	100	36,6	50,7	12,7
Isikuteenindajad	157	394	433	±28	100	23,6	58,6	17,8
Isikuhooldustöötajad	112	418	447	±30	100	24,1	51,8	24,1
Mäe-, ehitus-, tootmis- ja veondus-lihttöölised	122	466	477	±34	100	41,0	54,1	4,9
Müüjad	394	470	483	±18	100	19,8	65,7	14,5
Ehitustöölised, v.a elektrikud	143	492	558	±48	100	36,4	54,6	9,1
Seadme- ja masinaoperaatorid	413	518	561	±23	100	33,7	52,8	13,6
Õigus-, sotsiaal-, kultuuri- jms alade keskastme spetsialistid	116	544	579	±44	100	7,8	51,7	40,5
Klienditeenindajad	107	533	582	±60	100	7,5	63,6	29,0

^a Tabelis on esitatud vähemalt 50 töötajaga ametirühmad.

^b Näitab nende inimeste arvu, kelle põhitööandja rahva ja eluruumide loenduse ning Maksu- ja Tolliameti andmestikes katus, mitte ametirühmas töötavate inimeste koguarvu maakonnas.

^c Andmed haridustaseme kohta on ümardatud, mistõttu lahter „Kokku“ ei pruugi olla 100%.

Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad (%)

Näitaja	Maakonna / linna tulemus	Eesti keskmine	Halvim tulemus	Halvim maakond	Positsioon Eesti keskmise suhtes	Parim tulemus	Parim maakond
20–64-aastaste osatähtsus elanikkonnas	58,8	61,6	56,4	Valga		64,7	Tallinn
Hõivatute osatähtsus 20–64-aastaste seas	68,2	67,1	56,7	Ida-Viru		73,1	Harju
Majanduslikult mitteaktiivsete osatähtsus 20–64-aastaste seas	22,6	22,7	31,2	Põlva		18,9	Harju
(Üli)õpilaste osatähtsus 20–64-aastaste seas	2,0	3,3	1,9	Hiiu		9,8	Tartu linn
Vanadus- ja töövõimetuspensionäride osatähtsus 20–64-aastaste seas	11,8	10,2	18,7	Põlva		6,7	Harju
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	25,6	14,8	25,6	Hiiu		8,7	Tallinn
Kutseharidusega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	30,6	27,4	20,8	Tartu linn		36,8	Hiiu
Kõrgharidusega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	24,8	35,5	22,0	Järva		45,1	Tallinn
Hõivatute osatähtsus 35–54-aastaste eestlaste seas	79,0	79,0	70,0	Põlva		84,0	Harju
Hõivatute osatähtsus 35–54-aastaste venelaste seas	70,0	69,0	48,0	Põlva		77,0	Hiiu
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 25–29-aastaste hõivatute seas	25,0	13,0	26,0	Järva		9,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 25–29-aastaste mitteaktiivsete seas	38,0	26,0	43,0	Põlva		18,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 55–64-aastaste hõivatute seas	21,0	12,0	27,0	Saare		7,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 55–64-aastaste mitteaktiivsete seas	45,0	28,0	54,0	Hiiu		13,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike hõivemäär	54,2	49,9	34,0	Ida-Viru		58,2	Harju
Kutseharidusega elanike hõivemäär	66,3	61,2	47,9	Ida-Viru		68,5	Saare
Kõrgharidusega elanike hõivemäär	82,2	78,9	69,1	Ida-Viru		83,3	Saare
Puuetega inimeste osatähtsus 20–64-aastaste seas	5,3	6,5	20,0	Jõgeva		3,0	Harju
Riigikeeleoskusega inimeste osatähtsus 20–64-aastaste seas	4,2	16,1	59,3	Ida-Viru		0,2	Hiiu
Inglise keele oskajate osatähtsus 35–54-aastaste seas	33,0	41,0	15,0	Ida-Viru		53,0	Harju
Vene keele oskajate osatähtsus 20–34-aastaste seas	49,0	68,0	36,0	Hiiu		97,0	Ida-Viru
25–29-aastaste hõivemäär	70,0	71,0	57,1	Ida-Viru		75,3	Tallinn
55–59-aastaste hõivemäär	69,8	67,3	54,1	Põlva		73,6	Harju
Madala haridustasemega lapsevanemad ^a	29,0	16,0	31,0	Järva		10,0	Tallinn
Leibkonnad, kus mõlemad vanemad on madala haridustasemega ^b	28,0	21,1	28,0	Järva		15,3	Tallinn
Ettevõtete sünnimäär	12,9	13,4	9,7	Hiiu		14,0	Tallinn
Ettevõtete surmamäär	8,3	9,3	10,3	Tallinn		6,4	Hiiu
Kõrgharidusega teenindus-, oskus- ja lihttöötajad ^c	24,4	21,3	34,0	Ida-Viru		14,7	Tartu linn
Lihttöölise osatähtsus madala haridustasemega töötajate hulgas	18,0	18,6	22,7	Tartu linn		17,1	Harju
Madala haridustasemega isikud kõrgharidust eeldaval ametikohtal ^d	10,6	14,1	7,7	Järva		20,8	Tallinn
Oma maakonnas töötajate osatähtsus maakonna hõivatute hulgas	73,5	77,0	38,0	Harju		81,0	Ida-Viru

^a Madala haridustasemega lapsevanemate osatähtsus alla 7-aastaste laste vanemate hulgas.

^b Kahe madala haridustasemega väikelapsevanemaga leibkondade osatähtsus kõigi madala haridustasemega vanematega leibkondade hulgas.

^c Teenindus-, oskus- ja lihttöötajate osatähtsus kõrgharidusega töötajate hulgas.

^d Kõrgharidust eeldaval ametikohtadel töötajate osatähtsus madala haridustasemega inimeste seas.

Joonisel on võrreldud selle maakonna konkurentsivõimenäitajaid ülejäänud maakondade omadega. Maakonna positsiooni Eesti keskmise suhtes näitab värviline ring. Kui maakonna näitaja väärtus on Eesti keskmisest parem või sellega võrdne, on ring roheline, kui väärtus kehvem, on ring punane. Halli ribaga on esitatud vahemik, mille otstes on Eesti parim ja halvim väärtus. Tumehalli riba sees on poolte Eesti maakondade näitajate väärtused.

Graafiku prototüüp: West Midlands Public Health Observatory

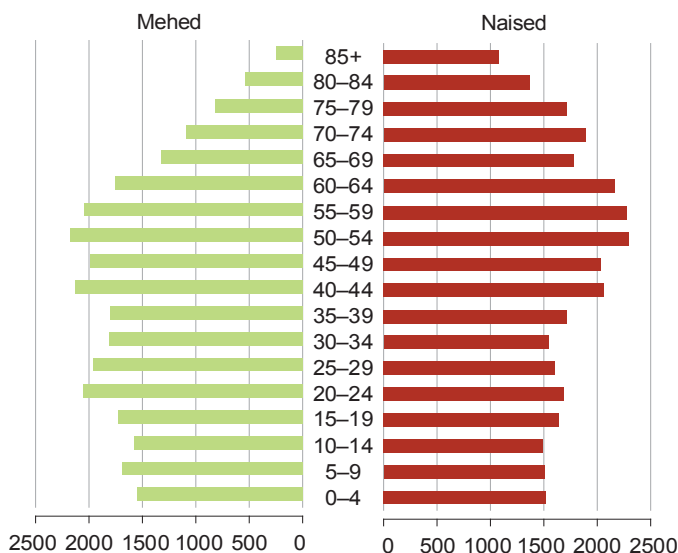
Täiskasvanuhariduse sihtrühmad võiksid Lääne maakonnas olla järgmised:

- igas vanuses majanduslikult mitteaktiivsed
- vähemalt 55-aastased hõivatud
- madala haridustasemega hõivatud ja majanduslikult mitteaktiivsed vanemaealised elanikud
- igas vanuses inglise keele oskuseta elanikud
- madala haridustasemega väikelastevanemad
- vähe tasustatud ametikohtadel töötavad madala haridustasemega inimesed

Lääne-Viru maakond

2014. aasta 1. jaanuari seisuga elab Lääne-Viru maakonnas 59 583 elanikku ehk 4,5% Eesti rahvastikust. Maakonnas on veidi rohkem naisi kui mehi – naisi 52,5%, mehi 47,5%. Lääne-Virumaa elanikest 15,7% on alla 15-aastased, 64,8% 15–64-aastased ja 19,8% vähemalt 65-aastased. Võrreldes Eesti keskmiste näitajatega on Lääne-Virumaal veidi vähem tööealisi ja rohkem vanemaealisi elanikke. Rahvastikupüramiidilt (joonis 60) võib näha, et 20. eluaastates noorte seas on Lääne-Virumaal rohkem mehi, kuid vanemates vanuserühmades on selgelt ülekaalus naised.

Joonis 60. Lääne-Viru maakonna rahvastikupüramiid, 01.01.2014

Täiskasvanuhariduse sihtrühma sotsiaal-demograafiline profiil

Viimase rahvaloenduse andmetel elab Lääne-Viru maakonnas 20–64-aastaseid elanikke 35 271 (59% maakonna elanikest). Neist 30% on 20–34-aastased, 47% 35–54-aastased ja 23% 55–64-aastased. 20–64-aastastest 67% on hõivatud, 8% töötud, 23% majanduslikult mitteaktiivsed ja 2%-l jäi sotsiaal-majanduslik staatus teadmata. Kui 20–64-aastaste töötute seas on mehi rohkem kui naisi (vastavalt 54% ja 46%), siis majanduslikult mitteaktiivsete hulgas on olukord vastupidine – mehi 44% ja naisi 56%. Hõivatute osatähtsus on suurim 35–54-aastaste hulgas, töötute osatähtsus aga kõige nooremas ehk 20–34-aastaste vanuserühmas (11%). Vanimas vanuserühmas on hõivatute osatähtsus pigem tagasihoidlik – 55–64-aastastest on hõivatud vaid 54%, kuid (vanadus)pensionäre 25% ja töövõimetuspensionäre 10%. Seega üle kolmandiku 55–64-aastastest tööl ei käi. Keskmisest vähem on Lääne-Virumaal ka (üli)õpilasi, näiteks 20–34-aastastest vaid 7% (Eestis keskmiselt 9%).

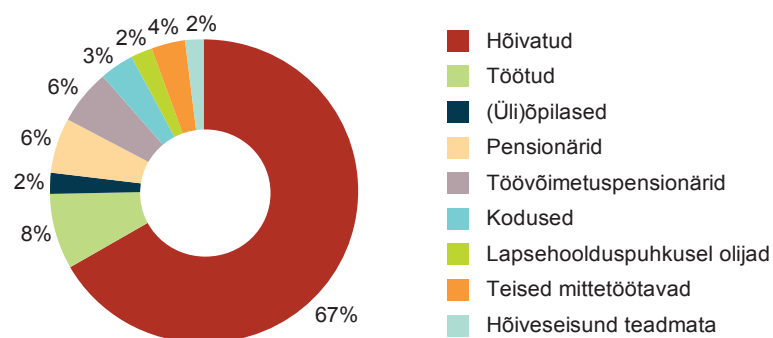
Tabel 43. Lääne-Viru maakonna 20–64-aastased vanuserühma ja hõiveseisundi järgi, 31.12.2011

Vanus	Kokku	Hõivatud	Töötud	Majanduslikult mitteaktiivsed	Hõiveseisund teadmata
Kokku	35 271	23 506	2 854	8 250	661
20–34	10 608	6 480	1 119	2 608	401
35–54	16 577	12 686	1 282	2 398	211
55–64	8 086	4 340	453	3 244	49

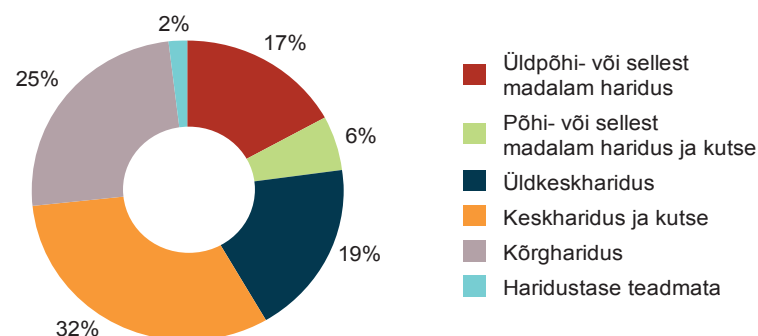
Lääne-Virumaa 20–64-aastastest kõige suuremal osal on kutseharidus (31%) ning peaaegu võrdselt elab maakonnas kõrghariduse ja madala haridustasemega inimesi (joonis 62).

Tasemeõppes osaleb Lääne-Virumaa 20–64-aastastest elanikest 6% ehk 2209 inimest. Pea pooled õppijad (1020 isikut) said Maksu- ja Tolliameti andmeil 2011. aastal töist tulu. Kõige nooremas vanuserühmas (20–34-aastased) teenivad mitteõppijad suuremat sissetulekut kui õppijad, kuid erinevus ei ole suur – õppijate keskmine brutotulu jääb vahemikku 607–671 eurot ja mitteõppijatel 675–698 eurot (vastavad mediaansissetulekud on 552 eurot ja 598 eurot). Vanemas vanuserühmas (35–54-aastased) aga on õppijatel parem sissetulek. Kui mitteõppijate keskmine töine brutotulu selles vanuses on 743–763 eurot (mediaan 632 eurot), siis õppijate tulu on oluliselt suurem – 801–921 eurot (mediaan 755 eurot). Tabeli tasemeõppes osalejate töise tulu kohta leiab lisast 1.

Joonis 61. Lääne-Viru maakonna 20–64-aastased sotsiaal-majandusliku staatuse järgi, 31.12.2011

Joonis 62. Lääne-Viru maakonna 20–64-aastased haridustaseme järgi, 31.12.2011

20–64-aastaste sotsiaal-demograafilise profiili poolest sarnaneb Lääne-Virumaa Järva- ja Tartumaaga, kus on samuti palju hõivatuid ja vähem majanduslikult mitteaktiivseid elanikke.

Maakonna konkurentsivõime mõõdikud

Rahvuskoosseis

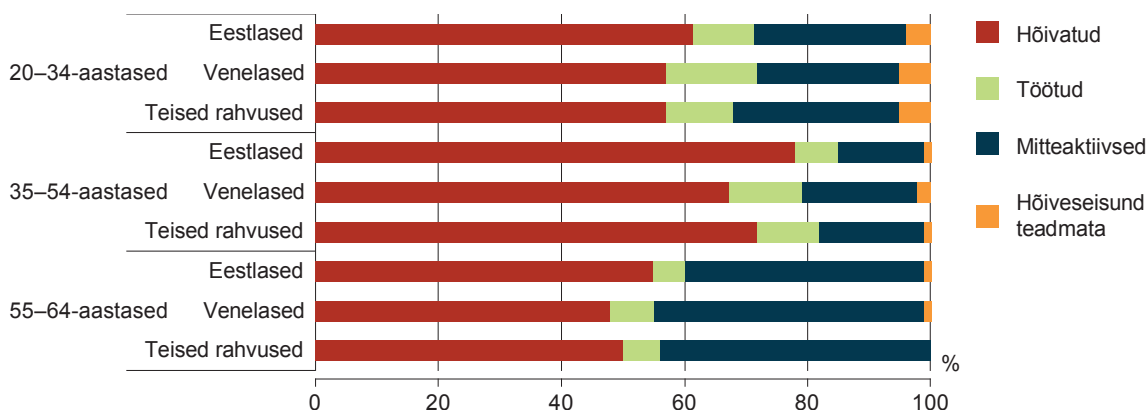
Lääne-Virumaal on eestlasi 87% ja venelasi 10% rahvastikust. Arvukuselt suuremad rahvusrühmad on veel ukrainlased (726 isikut), soomlased (553 isikut) ja valgevenelased (269 isikut).

Hõivatute osatähtsuses noorte eestlaste ja mitte-eestlaste vahel suuri erinevusi ei ole. 20–34-aastastest eestlastest on hõivatud 62%, venelastest 57%. Küll aga on vene rahvusest noorte seas rohkem töötuid (15%) kui eesti noorte seas (10%).

35–54-aastaste seas on erinevused suuremad. Eestlaste hulgas on hõivatute osatähtsus maakonnas suurem kui venelaste ja teiste rahvuste hulgas (vastavalt 78%, 68% ja 72%). Ka selles vanuserühmas on vene rahvusest elanike hulgas töötuid rohkem kui eestlaste seas.

55–64-aastaste vanuserühmas on eestlaste seas tööturul aktiivseid elanikke rohkem (hõivatuid ja töötuid kokku 60%) kui venelaste ja muude rahvuste seas (joonis 63).

Joonis 63. Lääne-Viru maakonna 20–64-aastaste hõiveseisund vanuserühma ja rahvuse järgi, 31.12.2011

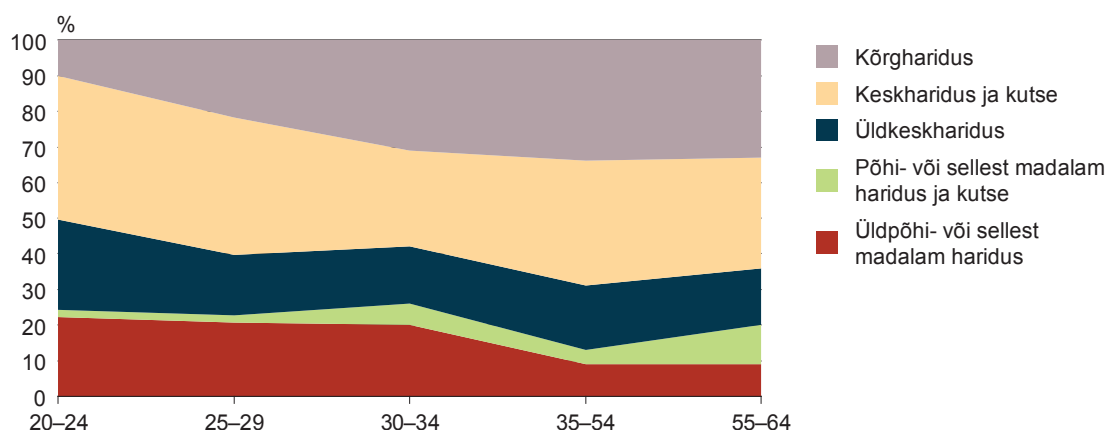

Omandatud haridustase

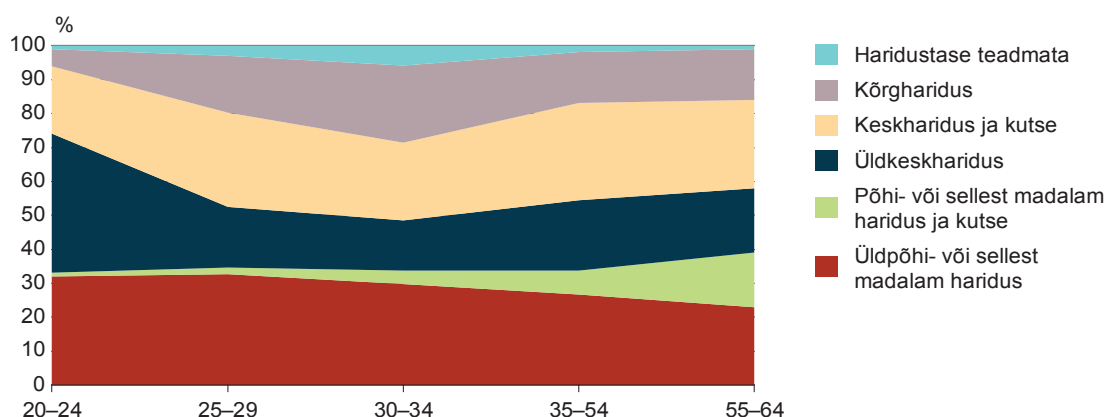
Võrreldes Lääne-Virumaa 20–64-aastaseid hõivatuid ja mitteaktiivseid elanikke haridustaseme järgi, selgub, et mitteaktiivsete hulgas on rohkem madala haridustasemega ja vähem kõrgharidusega inimesi. Kui 20–24-aastastest hõivatutest on põhi- või sellest madalama hariduse ja/või kutsega 24%, siis samas vanuses mitteaktiivsetest 33%. Samuti on selge erinevus 35–54-aastaste kõrgharidusega elanike seas – selles vanuses hõivatutest on kõrgharidus igal kolmandal elanikul, mitteaktiivsetest ligikaudu igal seitsmendal.

Suur osa Lääne-Virumaa elanikest on omandanud kutsehariduse. Kõige suurem on kutseharidusega inimeste osatähtsus 20–24-, 25–29- ja 35–54-aastaste hõivatute seas ning kõige väiksem 20–24- ja 30–34-aastaste mitteaktiivsete seas. Lääne-Virumaa rahvastikus on eriti suur just noorte kutseharidusega elanike osatähtsus. Võrreldes Eesti keskmiste näitajatega on maakonnas kutseharidusega inimesi rohkem igas vanuserühmas. Suur kutseharidusega elanike osatähtsus (eriti hõivatute hulgas) iseloomustab veel Jõgeva, Valga ja Põlva maakonda.

Joonis 64. Lääne-Viru maakonna 20–64-aastaste hõivatute kõrgeim omandatud haridustase vanuserühma järgi, 31.12.2011

Joonis 65. Lääne-Viru maakonna 20–64-aastaste majanduslikult mitteaktiivsete kõrgeim omandatud haridustase vanuserühma järgi, 31.12.2011

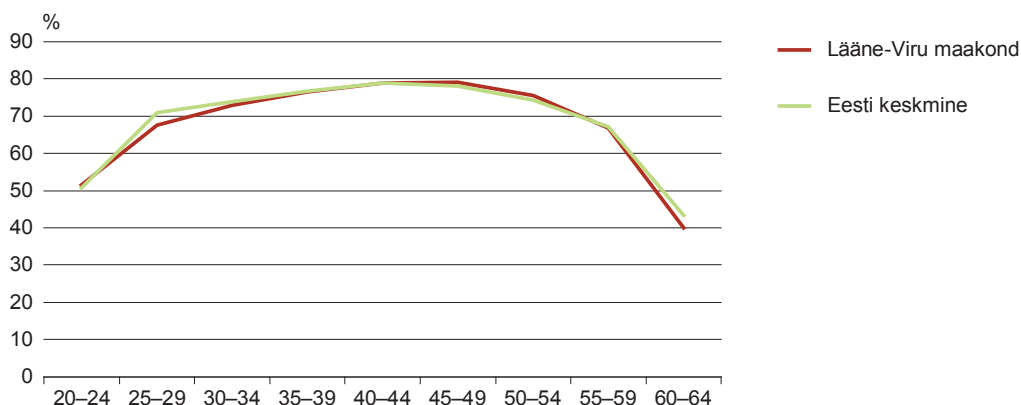
Hõivemäär

2011. aasta lõpu seisuga on Lääne-Virumaa hõivemäär 49,2%, mis on oluliselt madalam Eesti keskmisest näitajast (52,1%), kuid maakondade võrdluses keskpärane, paigutades Lääne-Virumaa maakondade pingereas üheksandale kohale.

Jooniselt 66 on näha, et Lääne-Virumaa hõivemäär langeb pea kõigis vanuserühmades kokku Eesti keskmisega. Väike erinevus on näha 25–29- ja 60–64-aastaste seas – Lääne-Virumaal jääb noorte ja vanemaealiste hõivemäär Eesti keskmisest madalamaks. Parimas tööeas elanike hõivemäär maakonnas on hea – 40. eluaastates elanikest on tööturul hõivatud ligi 80%. Hõivemäär hakkab langema pärast 50. eluaastat.

Hõiveseisundit mõjutab oluliselt ka inimese haridustase. Üldine tendents näitab, et kõrgema haridustasemega inimeste hõivemäär on kõrgem. See peab paika ka Lääne-Virumaal. Näiteks 35–54-aastaste kõrgharidusega elanike hõivemäär on 88%, samal ajal kui 35–54-aastaste madala haridustasemega inimestel vaid 60%. Kutsehariduse omandanute hõivemäär on üldkeskharidusega elanike omast kõrgem. 20–34-aastaste üldkeskharidusega noorte hõivemäär on 57%, kuid kutseharidusega noortel 72%. Siin võib põhjus olla ka selles, et üldkeskharidusega noored suunduvad edasi õppima ega sisene veel tööturule. Tabeli hõivemäära kohta haridustaseme ja vanuserühma järgi leiab lisast 2.

Joonis 66. Lääne-Viru maakonna 20–64-aastaste hõivemäär vanuserühma järgi, 31.12.2011

Tervis

Lääne-Viru maakonnas elab 20–64-aastaseid puudega elanikke ligikaudu 2200, mis on 6% kõigist selles vanuses elanikest. 70% neist on majanduslikult mitteaktiivsed. Tabel puuetega inimeste kohta on lisas 3.

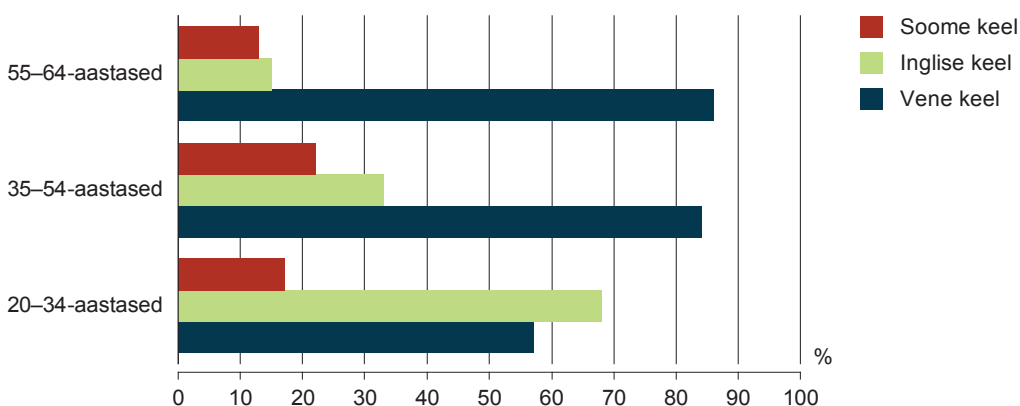
Keeleoskus

Lääne-Virumaa elanikest veidi üle kümnendiku on mitte-eestlased. 5% maakonna 20–64-aastastest ei räägi eesti keelt ei ema- ega võõrkeelena (1849 isikut). Kõige rohkem on riigikeeleoskusega inimesi vanemaaliste seas – 8% 55–64-aastastest, 6% 35–54-aastastest ja vaid 3% 20–34-aastastest ei oska eesti keelt.

Võrreldes teiste maakondadega on Lääne-Virumaal just noorte hulgas palju vene keele oskajaid. 20–34-aastastest oskab vene keelt 57%. 35–54- ja 55–64-aastastest valdab vene keelt üle 80% (joonis 67). Samal ajal on inglise keele oskus igas vanuserühmas kehvem maakondade keskmisest näitajast. Kui Eestis keskmiselt oskab 20–34-aastastest inglise keelt 74%, siis Lääne-Virumaal vaid 68%. 35–54-aastastest oskab inglise keelt vaid iga kolmas (Eestis keskmiselt 41%). Kehv inglise keele oskus võib aga takistada tööturul konkurentsivõimelisena püsimist.

Soome keele oskajate osatähtsus on suurim 20–34- ja 35–54-aastaste seas. Lääne-Virumaa peamine tööalase pendelrände sihtkoht välismaal on Soome. Võõrsil tööl käimine on ilmselt motiveerinud (või sundinud) inimesi ka keelt õppima.

Joonis 67. Lääne-Viru maakonna 20–64-aastased keeleoskuse järgi, 31.12.2011

Madala haridustasemega väikelastevanemad

Lääne-Virumaal elab alla 7-aastaste laste vanemaid üle 6400. Neist üle veerandi (27% ehk 1726 isikut) on madala haridustasemega (vt lisa 5, kaart 1). Arvuliselt on madala haridustasemega vanemaid palju noorema elanikkonna hulgas – 30–34-aastasi 434, 25–29-aastasi 395 ja 35–39-aastasi 339. Maakonnas elab ka 47 15–19-aastast madala haridustasemega lapsevanemat. Üle poole madala haridustasemega väikelastevanematest on hõivatud, peamiselt mehed (667 meest, 315 naist). Naised kuuluvad pigem mitteaktiivsete rühma (430 naist, 95 meest).

Leibkondi, kus üks vanematest on madala haridustasemega, on Lääne-Virumaal kokku 1000. Kahe madala haridustasemega vanemaga leibkondi on 352 – 26% kõigist madala haridustasemega vanematega leibkondadest.

Ettevõtlus maakonnas

9% Lääne-Viru maakonnas töötavatest inimestest on tööl põllumajanduse tegevusalal. Rohkem kui põllumajandussektoris töötab maakonnas inimesi töötleva tööstuse (28%), hulgi- ja jaekaubanduse (13%) ning hariduse (11%) tegevusalal (vt kõigi tegevusalade töötajate arvu lisast 4). Ettevõtluse demograafia põllumajanduse andmeid ei hõlma, mistõttu tuleb andmete tõlgendamisse suhtuda ettevaatlikult. Majanduslikult aktiivsete, sündinud ja surnud ettevõtete koguarvust ning pikaajalistest trendidest ettevõtete sünni- ja surmamäärade kohta on põllumajandussektoris tegutsevad ettevõtted puudu.

Ettevõtluse demograafia

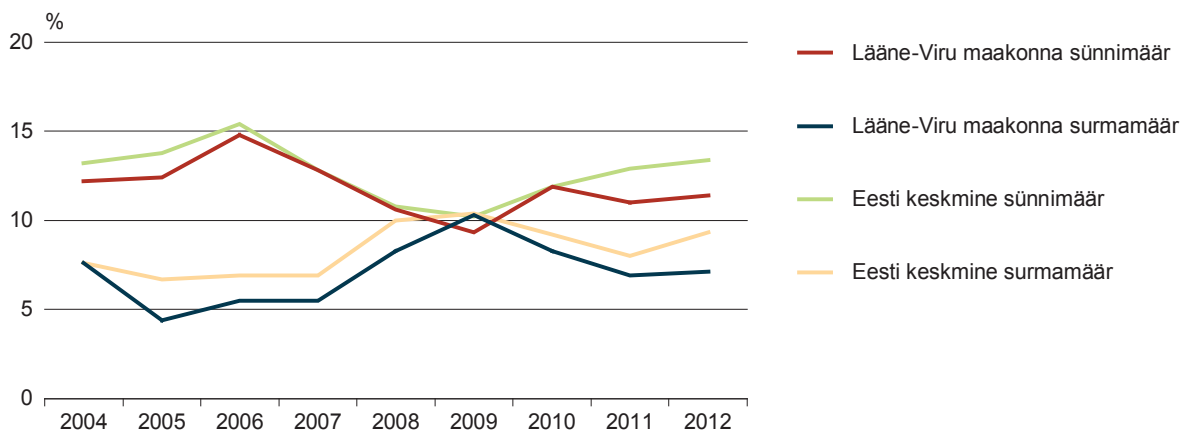
2012. aastal tegutses Lääne-Virumaal 1992 majanduslikult aktiivset ettevõtet. Suurim arv ettevõtteid tegutseb hulgi- ja jaekaubanduse, ehituse ning töötleva tööstuse tegevusalal (tabel 44). 2012. aastal alustas maakonnas tegevust 227 ettevõtet, neist 42 ehituse ning 40 haldus- ja abitegevuste alal. Tegevuse lõpetas 142 ettevõtet, sh 35 hulgi- ja jaekaubandus-, 33 ehitus- ning 22 haldus- ja abitegevusega ettevõtet.

Tabel 44. Lääne-Viru maakonna ettevõtluse demograafia põhinäitajad, 2012

Tegevusala	Majanduslikult aktiivsete ettevõtete arv	Sündinud ettevõtete arv	Surnud ettevõtete arv
Tegevusalad kokku	1 992	227	142
Mäetööstus	8	1	0
Töötlev tööstus	248	24	8
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	9	0	0
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	14	1	0
Ehitus	348	42	33
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	399	35	35
Veendus ja laondus	205	14	6
Majutus ja toitlustus	87	9	5
Info ja side	46	5	2
Finants- ja kindlustustegevus	7	2	2
Kinnisvaraala tegevus	98	5	6
Kutse-, teadus- ja tehnikaala tegevus	211	27	9
Haldus- ja abitegevused	129	40	22
Haridus	22	2	1
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	60	2	2
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	28	5	3
Muud teenindavad tegevused	73	13	8

Pikaajalistest trendidest on näha, et Euroopa Liiduga ühinemise järgsetel aastatel ettevõtete sündimäär tõusis, maakonnas loodi aktiivselt uusi ettevõtteid (joonis 68). Aastatel 2006–2009 toimus aga pööre – iga aastaga jäi loodud ettevõtete osa kõigi majanduslikult aktiivsete ettevõtete hulgas aina väiksemaks. Ettevõtete surmamäär on alates 2005. aastast tõusnud, kusjuures hüppeliselt tõusis see aastatel 2007–2009, kulmineerudes sellega, et majanduskriisi haripunktil, 2009. aastal lõpetas tegevuse rohkem ettevõtteid, kui neid loodi. 2010. aastal hakkas ettevõtete sündimäär taas tõusma ja surmamäär langema ning mõlemad näitajad püsisid järgmistel aastatel stabiilsena. Hea märk on, et 2012. aastal alustas maakonnas tegevust poole rohkem ettevõtteid, kui tegevuse lõpetas.

Joonis 68. Lääne-Viru maakonna ettevõtete sünni- ja surmamäär, 2004–2012

Tömbekeskused ja ääremaalsed alad maakonnas

Töökoht asub Lääne-Virumaal 19 929 inimesel, hõivatuid elab 24 451. See näitab, et osa elanikest käib tööl maakonnast väljaspool. Peamised sihtkohad on Harjumaa, peamiselt Tallinn, kus käib tööl 1166 Lääne-Virumaa elanikku, ja välismaa, kus töötab 1450 hõivatut. Lääne-Virumaal käiakse tööl peamiselt naabermaakondadest Ida-Virumaalt (659 isikut), Harjumaalt (470 isikut) ja Järvamaalt (186 isikut).

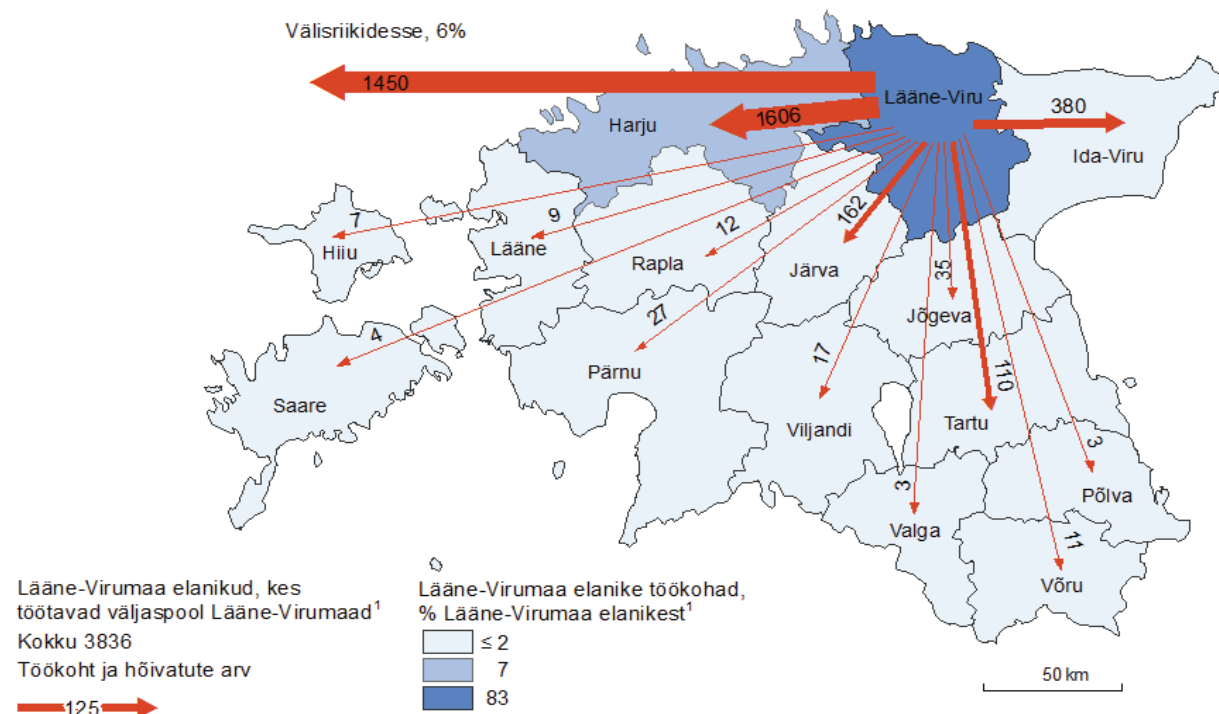
Maakonnas asub kaks olulist tömbekeskust, kuhu on koondunud suur osa maakonna töökohtadest. Need on maakonnakeskus Rakvere ja Tapa vallasisene linn. Väiksemaks tömbekeskuseks võib pidada ka maakonna põhjapiiril asuvat Kundat. Rakveres asub 6993, Tapal 1646 ja Kundas 1040 töökohta. Linnade tööjõupotentsiaali näitaja järgi on tugevaim tömbekeskus Rakvere. Hõivatute ja töökohtade suhtarvu väärtus 1,03 viitab sellele, et linnas on töökohti rohkem kui hõivatuid. See omakorda tähendab, et Rakveres on võimalik tööd leida ka kaugemal elavatel inimestel. Kunda ja Tapa suhtarvu väärtus on vastavalt 0,76 ja 0,72 – nendes linnades on töökohti vähem, kui seal elab hõivatud inimesi. See tähendab, et isegi ideaalolukorras, kus kõik Tapal või Kundas elavad hõivatud sooviksid kohapeal töötada, ei jätkuks töökohti kõigile. Osa töötavast rahvastikust peab tööd otsima linnast väljaspool.

Lääne-Virumaal asub neli valda, mis ei ole tööränne kaudu suurema keskusega tugevalt seotud – Laekvere, Rakke, Vihula ja Väike-Maarja vald. Kõigis neis on küllaltki kõrge 35–54-aastaste tööhõive määr, kuid madalam noorte hõivemäär. Laekvere valla 35–54-aastaste hõivemäär on 73,5%, Rakke vallas 73,1%, Vihula vallas 80,8% ja Väike-Maarja vallas 72,9%. Samal ajal on noorte hõivemäär valdades küllaltki madal, jäädes kõigis neljas vallas 54–65% piiresse. Vanemaaliste hõivenäitaja on kõrge vaid Vihula vallas (54%), teistes on see madalam – Laekvere vallas 37,8%, Rakke vallas 42,7% ja Väike-Maarja vallas 45,8%.

Kõigis neis valdades on suur madala haridustasemega elanike osatähtsus. Laekvere ja Rakke vähemalt 10-aastastest on madala haridustasemega 48%, Väike-Maarja vallas 44% ja Vihula vallas 34%. Kõrgharidusega inimesi on enim Vihula vallas – 23% vähemalt 10-aastasest rahvastikust. Teistes valdades on kõrgharitud alla 20%.

Kaardid linnaliste asulate tööjõupotentsiaali ning ääremaaliste valdade elanike arvu ja hõivemäära kohta haridustaseme ja vanuse järgi leiab lisast 5 (kaardid 2–5).

Kaart 8. Lääne-Viru maakonna elanike tööränne Eesti maakondadesse ja välismaale, 31.12.2011

¹Arvestatud ei ole kindla aadressita ja teadmata asukohaga töökohti.

18 318 inimese elu- ja töökoht on Lääne-Virumaal.

Töökohad

Tabelist 45 on näha, et populaarseimad ametikohad maakonnas on mootorsõiduki ja liikurmasina juht, müüja ja pedagoogika tippspetsialist. Kümnel enim levinud ametikohal töötab 59% kõigist Lääne-Virumaal töötavatest inimestest.

Paljud Lääne-Virumaal töötavad inimesed on hõivatud töötleva tööstuse ettevõtetes, mis tegelevad puidust, korgist, õlest ja punumismaterjalist toodete valmistamise, liha töötlemise ja säilitamise ning lihatoodete valmistamise, mööblitootmise, puidu saagimise ja hõõveldamise, betoon-, tsement- ja kipsisoodete valmistamise ning pagari- ja makarontoodete valmistamisega. Populaarsemad ametikohad neil tegevusaladel on puidutöötuspinkide seadistaja ja operaator, puidutöötlemis-seadmete operaator, juht, töödejuhataja, keevitaja jne.

Tabel 45. Lääne-Viru maakonna töötajate kümme enim levinud ametit, 31.12.2011

Amet	Töötajate arv
Mootorsõidukite ja liikurmasinate juhid	1 561
Müüjad	1 340
Pedagoogika tippspetsialistid	1 233
Toiduaine- ja puidutöötajad, rõivatööstuse jm käsitöölade töötajad	1 177
Äri- ja haldusalal töötavad keskastme spetsialistid	1 172
Seadme- ja masinaoperaatorid	1 169
Metallitöötuse, masinaehituse jms alade oskustöötajad	1 081
Juhid tegevusala järgi	919
Ehitustöölised, v.a elektrikud	734
Isikuteenindajad	704
Loodus- ja inseneriteaduste keskastme spetsialistid	646

Lääne-Viru maakonnas töötab üle 6000 kõrgharidusega inimese, neist 18% ametikohal, millel töötamiseks ei ole üldjuhul kõrgharidust tarvis (nt oskustöötajad, lihttöölised). 72% kõrgharidusega inimestest töötab sõjaväelase, juhi, spetsialisti või ametnikuna. Teenindussektoris on hõivatud 10% kõrgharitudest.

19% madala haridustasemega inimestest töötab lihttöölisena, 26% oskustöötajana, seadme- või masinaoperaatorina ja 13% teenindus- või müügitöötajana. 11% madala haridustasemega inimestest töötab aga ametikohal, kus tavapäraselt on nõutav kõrgharidus.

Tabel 46. Lääne-Viru maakonna töötajad ameti pearühma ja haridustaseme järgi, 31.12.2011

Amet	Kokku	Põhi- või sellest madalam haridus	Põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus	Keskharidus ja kutse	Kõrgharidus	Haridustase teadmata
Kokku	19 929	2 534	1 105	3 445	6 565	6 274	6
Sõjaväelased	233	5	5	44	81	98	0
Juhid	1 694	56	29	233	455	921	0
Tippspetsialistid	2 542	20	9	97	274	2 142	0
Tehnikud ja keskastme spetsialistid	2 485	102	51	450	828	1 053	1
Ametnikud	1 024	80	36	236	371	301	0
Teenindus- ja müügitöötajad	2 846	315	150	619	1 148	613	1
Põllumajanduse, metsanduse, jahinduse ja kalanduse oskustöötajad	737	158	58	111	271	139	0
Oskustöötajad ja käsitöölised	3 299	652	249	639	1 349	409	1
Seadme- ja masinaoperaatorid ja koostajad	2 967	593	335	592	11 39	308	0
Lihttöölised	1 893	511	175	384	574	249	0
Teadmata	209	42	8	40	75	41	3

Lääne-Viru maakonna vähe tasustatud tegevusalad on esitatud tabelis 47. Paradoksaalselt selgub, et paljud nendel tegevusaladel töötajatest on kõrgharidusega. Näiteks muu teeninduse alal töötavate inimeste keskmine töine tulu jääb vahemikku 242–314 eurot (mediaantulu 278 eurot), kuid igal neljandal valdkonnas töötaval inimesel on kõrgharidus. Hoolekandeesutuste tegevusega seotud ettevõtetes töötavate inimeste sissetulek on 467–519 eurot (mediaantulu 472 eurot), kuid neist on kõrgharidusega peaaegu iga kolmas.

Tabel 47. Lääne-Viru maakonna vähe tasustatud tegevusaladel töötajate töine tulu ja haridustase, 2011

Tegevusala ^a	Arv ^b	Töine mediaantulu, eurot	Keskmine töine tulu, eurot	Keskmise töise tulu 95% usaldusvahemik, eurot	Kokku ^c	Omandatud haridustase, %		
						Põhi- või sellest madalam haridus; põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus; keskharidus ja kutse	Kõrgharidus
Muu teenindus	89	278	310	±36	100	9	66	25
Hoonete ja maastike hooldus	130	314	378	±41	100	30	48	22
Kinnisvaraalane tegevus	121	294	401	±68	100	19	51	31
Toidu ja joogi serveerimine	240	364	418	±27	100	17	64	20
Posti- ja kulleriteenistus	119	404	430	±28	100	11	67	23
Sportitegevus ning lõbustus- ja vaba aja tegevused	63	375	458	±78	100	18	51	32
Hoolekandeesutuste tegevus	127	472	493	±26	100	19	49	32
Jaekaubandus, v.a mootorsõidukid ja mootorrattad	1 513	450	494	±12	100	11	59	29
Rõivatootmine	141	459	502	±58	100	13	60	26
Turvatöö ja juurdlus	116	437	507	±45	100	17	56	27

^a Tabelis on esitatud vähemalt 50 töötajaga tegevusalad.

^b Näitab nende inimeste arvu, kelle põhitööandja rahva ja eluruumide loenduse ning Maksu- ja Tolliameti andmestikes katus, mitte tegevusalal töötavate inimeste koguarvu maakonnas.

^c Andmed haridustaseme kohta on ümardatud, mistõttu lahter „Kokku“ ei pruugi olla 100%.

Ametiti on Lääne-Viru maakonnas kõige väiksema sissetulekuga peamiselt lihttöölised ning teenindus- ja müügitöötajad. Kõige väiksemat sissetulekut saavad koristajad ja abilised (keskmiselt 312–344 eurot) ning toitlustuse abitöötajad (keskmiselt 349–391 eurot). Iga viies koristajana töötav inimene on kõrgharidusega. Madala haridustasemega töötajaid on küllaltki palju koristajate, prügivedajate ning mäe-, ehitus-, tootmis- ja veonduslihttöölise seas.

Tabel 48. Lääne-Viru maakonna vähe tasustatud ametitel töötajate tõine tulu ja haridustase, 2011

Amet ^a	Arv ^b	Tõine mediaantulu, eurot	Keskmine tõine tulu, eurot	Keskmise tõise tulu 95% usaldusvahemik, eurot	Kokku ^c	Omandatud haridustase, %		
						Põhi- või sellest madalam haridus; põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus; keskharidus ja kutse	Kõrgharidus
Koristajad ja abilised	256	318	328	±16	100	29	51	20
Toitlustuse abitöölised	80	376	370	±21	100	24	62	15
Prügivedajad jms lihttöölised	236	398	396	±25	100	27	57	14
Isikuteenindajad	339	396	424	±21	100	19	63	18
Müüjad	1 020	427	452	±11	100	12	67	22
Isikuhooldustöötajad	189	439	460	±24	100	20	55	14
Muud teenindusala lihtametnikud	100	467	500	±39	100	16	60	14
Mäe-, ehitus-, tootmis- ja veonduslihttöölised	435	501	529	±19	100	33	52	15
Klienditeenindajad	186	510	559	±44	100	5	60	35
Õigus-, sotsiaal-, kultuuri- jms alade keskastme spetsialistid	167	527	562	±41	100	5	56	39

^a Tabelis on esitatud vähemalt 50 töötajaga ametirühmad.

^b Näitab nende inimeste arvu, kelle põhitööandja rahva ja eluruumide loenduse ning Maksu- ja Tolliameti andmestikes katus, mitte ametirühmas töötavate inimeste koguarvu maakonnas.

^c Andmed haridustaseme kohta on ümardatud, mistõttu lahter „Kokku“ ei pruugi olla 100%.

Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad (%)

Näitaja	Maakonna / linna tulemus	Eesti keskmine	Halvim tulemus	Halvim maakond	Positsioon Eesti keskmise suhtes	Parim tulemus	Parim maakond
20–64-aastaste osatähtsus elanikkonnas	58,9	61,6	56,4	Valga		64,7	Tallinn
Höivatute osatähtsus 20–64-aastaste seas	66,6	67,1	56,7	Ida-Viru		73,1	Harju
Majanduslikult mitteaktiivsete osatähtsus 20–64-aastaste seas	23,4	22,7	31,2	Põlva		18,9	Harju
(Üli)õpilaste osatähtsus 20–64-aastaste seas	2,1	3,3	1,9	Hiiu		9,8	Tartu linn
Vanadus- ja töövõimetuspensionäride osatähtsus 20–64-aastaste seas	11,9	10,2	18,7	Põlva		6,7	Harju
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	23,0	14,8	25,6	Hiiu		8,7	Tallinn
Kutseharidusega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	31,6	27,4	20,8	Tartu linn		36,8	Hiiu
Kõrgharidusega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	25,1	35,5	22,0	Järva		45,1	Tallinn
Höivatute osatähtsus 35–54-aastaste eestlaste seas	78,0	79,0	70,0	Põlva		84,0	Harju
Höivatute osatähtsus 35–54-aastaste venelaste seas	68,0	69,0	48,0	Põlva		77,0	Hiiu
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 25–29-aastaste höivatute seas	23,0	13,0	26,0	Järva		9,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 25–29-aastaste mitteaktiivsete seas	35,0	26,0	43,0	Põlva		18,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 55–64-aastaste höivatute seas	20,0	12,0	27,0	Saare		7,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 55–64-aastaste mitteaktiivsete seas	39,0	28,0	54,0	Hiiu		13,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike hõivemäär	51,8	49,9	34,0	Ida-Viru		58,2	Harju
Kutseharidusega elanike hõivemäär	63,6	61,2	47,9	Ida-Viru		68,5	Saare
Kõrgharidusega elanike hõivemäär	81,0	78,9	69,1	Ida-Viru		83,3	Saare
Puuetega inimeste osatähtsus 20–64-aastaste seas	6,8	6,5	20,0	Jõgeva		3,0	Harju
Riigikeeleoskuseta inimeste osatähtsus 20–64-aastaste seas	5,2	16,1	59,3	Ida-Viru		0,2	Hiiu
Inglise keele oskajate osatähtsus 35–54-aastaste seas	33,0	41,0	15,0	Ida-Viru		53,0	Harju
Vene keele oskajate osatähtsus 20–34-aastaste seas	57,0	68,0	36,0	Hiiu		97,0	Ida-Viru
25–29-aastaste hõivemäär	67,6	71,0	57,1	Ida-Viru		75,3	Tallinn
55–59-aastaste hõivemäär	66,7	67,3	54,1	Põlva		73,6	Harju
Madala haridustasemega lapsevanemad ^a	27,0	16,0	31,0	Järva		10,0	Tallinn
Leibkonnad, kus mõlemad vanemad on madala haridustasemega ^b	25,9	21,1	28,0	Järva		15,3	Tallinn
Ettevõtete sünnimäär	11,4	13,4	9,7	Hiiu		14,0	Tallinn
Ettevõtete surmamäär	7,1	9,3	10,3	Tallinn		6,4	Hiiu
Kõrgharidusega teenindus-, oskus- ja lihttöötajad ^c	27,4	21,3	34,0	Ida-Viru		14,7	Tartu linn
Lihttöölise osatähtsus madala haridustasemega töötajate hulgas	18,9	18,6	22,7	Tartu linn		17,1	Harju
Madala haridustasemega isikud kõrgharidust eeldaval ametikohtal ^d	10,8	14,1	7,7	Järva		20,8	Tallinn
Oma maakonnas töötajate osatähtsus maakonna höivatute hulgas	74,9	77,0	38,0	Harju		81,0	Ida-Viru

^a Madala haridustasemega lapsevanemate osatähtsus alla 7-aastaste laste vanemate hulgas.

^b Kahe madala haridustasemega väikelapsevanemaga leibkondade osatähtsus kõigi madala haridustasemega vanematega leibkondade hulgas.

^c Teenindus-, oskus- ja lihttöötajate osatähtsus kõrgharidusega töötajate hulgas.

^d Kõrgharidust eeldaval ametikohtadel töötajate osatähtsus madala haridustasemega inimeste seas.

Joonisel on võrreldud selle maakonna konkurentsivõimenäitajaid ülejäänud maakondade omadega. Maakonna positsiooni Eesti keskmise suhtes näitab värviline ring. Kui maakonna näitaja väärtus on Eesti keskmisest parem või sellega võrdne, on ring roheline, kui väärtus kehvem, on ring punane. Halli ribaga on esitatud vahemik, mille otstes on Eesti parim ja halvim väärtus. Tumehalli riba sees on poolte Eesti maakondade näitajate väärtused.

Graafiku prototüüp: West Midlands Public Health Observatory

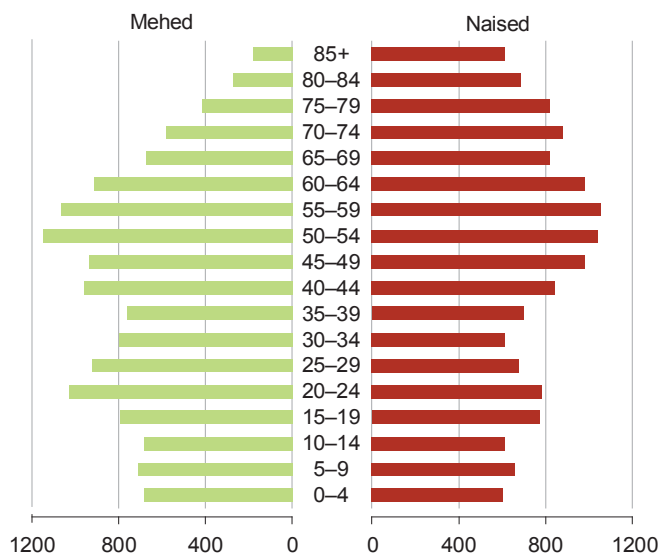
Täiskasvanuhariduse sihtrühmad võiksid Lääne-Viru maakonnas olla järgmised:

- 55–64-aastased majanduslikult mitteaktiivsed
- töötud mitte-eestlased
- 55–64-aastased majanduslikult mitteaktiivsed mitte-eestlased
- noored madala haridustasemega majanduslikult mitteaktiivsed
- 35–54-aastased madala haridustasemega hõivatud
- 20–34-aastased üldkeskharidusega majanduslikult mitteaktiivsed
- riigikeeleoskuseeta elanikud
- kehva inglise keele oskusega elanikud kõigis vanuserühmades
- madala haridustasemega väikelastevanemad
- kõrgharidusega teenindus- ja oskustöötajad ning lihttöölised
- vähe tasustatud ametikohtadel töötavad madala haridustasemega inimesed

Põlva maakond

Põlva maakonnas elab 2014. aasta 1. jaanuari seisuga 27 641 elanikku ehk 2,1% Eesti rahvastikust. Neist 48,8% on mehed ja 51,2% naised. Maakonna rahvastikus on vähem lapsi ja tööealisi (alla 15-aastaseid 14,3%, 15–64-aastaseid 64,2%) ning rohkem vanemaealisi (vähemalt 65-aastaseid 21,5%) kui Eestis keskmiselt. Rahvastikupüramiidilt (joonis 69) on näha, et laste ja tööealiste hulgas on peaaegu kõigis vanuserühmades mehi veidi rohkem kui naisi. Alates 60. eluaastast see trend muutub – vanemaealises rahvastikus on naisi tunduvalt rohkem kui mehi.

Joonis 69. Põlva maakonna rahvastikupüramiid, 01.01.2014

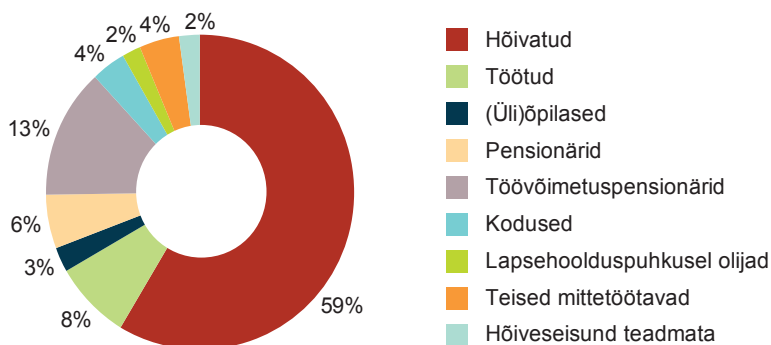
Täiskasvanuhariduse sihtrühma sotsiaal-demograafiline profiil

Viimase rahva ja eluruumide loenduse kohaselt elab Põlvamaal 20–64-aastaseid kokku 15 858 (58% maakonna rahvastikust). Neist 20–34-aastasi on 28%, 35–54-aastasi 48% ja 55–64-aastasi 24% (tabel 49). Hõivatuid on 20–64-aastaste seas võrreldes teiste maakondadega vähe, vaid 59% (joonis 70). Hõivatute osatähtsus on suurim 35–54-aastaste seas (68%), kuid äärmiselt väike 20–34-aastaste seas – 54%. Töötuid on maakonnas kokku 8%, kellest peaaegu kaks kolmandikku on mehed. Põlvamaa murekoht on noorte töötus, sest 20–34-aastaste töötuse määr on vanuserühmade võrdluses kõige kõrgem – 11%. Põlvamaal on maakondadest kõige suurem majanduslikult mitteaktiivse rahvastiku osatähtsus elanikkonnas. Suurima rühma mitteaktiivsetest moodustavad töövõimetuspensionärid, keda on 13% 20–64-aastastest mitteaktiivsetest (35–54-aastaste seas 13% ja 55–64-aastaste seas lausa 24%).

Tabel 49. Põlva maakonna 20–64-aastased vanuserühma ja hõiveseisundi järgi, 31.12.2011

Vanus	Kokku	Hõivatud	Töötud	Majanduslikult mitteaktiivsed	Hõiveseisund teadmata
Kokku	15 858	9 286	1 267	4 954	351
20–34	4 439	2 399	509	1 309	222
35–54	7 584	5 195	595	1 693	101
55–64	3 835	1 692	163	1 952	28

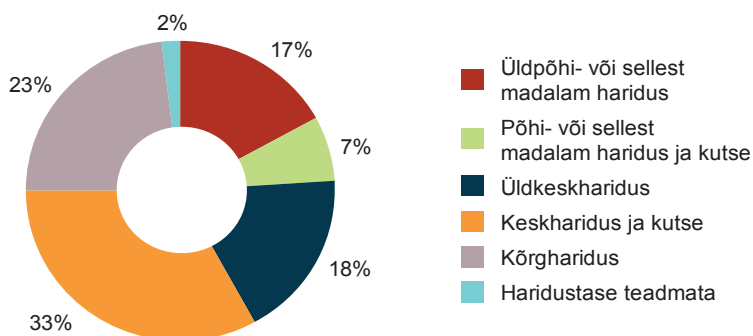
Joonis 70. Põlva maakonna 20–64-aastased sotsiaal-majandusliku staatuse järgi, 31.12.2011

Joonisel 71 on Põlvamaa 20–64-aastased haridustasemeti. Kolmandikul maakonna 20–64-aastastest on kutseharidus, kõrgharidusega elanike osatähtsus on võrreldes teiste maakondadega pigem väike – 23%. Põlvamaa paistab silma ka suure madala haridustasemega inimeste osatähtsuse poolest – 24%-l 20–64-aastastest on vaid põhi- või sellest madalam haridus.

7% täiskasvanuhariduse sihtrühma vanuses (20–64-aastased) elanikku osaleb tasemeõppes (1031 isikut). Arvuliselt on õppijaid kõige rohkem 20–24-aastaste (661 isikut), 25–29-aastaste (138 isikut) ja 30–34-aastaste seas (91 isikut). Mida vanuserühm edasi, seda väiksemaks tasemeõppes osalejate arv jääb. 1031-st rahvaloenduse andmetel hõivatud õppijast saab Maksu- ja Tolliamet kohaselt töist tulu 365. 20–34-aastaste õppijate keskmine brutosissetulek jääb 95% tõenäosusega vahemikku 507–595 eurot (mediaantulu 461 eurot). Samas vanuses mitteõppijate teenistus on 602–634 eurot (mediaantulu 550 eurot). Selles vanuserühmas saavad tasemeõppes osalejad mitteõppijatest väiksemat sissetulekut loogilistel põhjustel – noored töötavad tihti õpingute kõrvalt osaaajaga ja vähem tasustatud töökohtadel. 35–54-aastaste õppijate keskmine töine brutotulu jääb 95% usaldusnivool vahemikku 630–838 eurot (mediaantulu 693 eurot), mitteõppijatel vahemikku 682–710 eurot (mediaantulu 598 eurot). Seega on siin vanuserühmas tasemeõppes osalevate elanike töine sissetulek mitteõppijate omast suurem. Kõige vanema vanuserühma elanike töist tulu ei saa valimi väiksuse tõttu usaldusväärselt hinnata. Tabeli õppijate ja mitteõppijate töise tulu kohta leiab lisast 1.

Joonis 71. Põlva maakonna 20–64-aastased haridustaseme järgi, 31.12.2011

Põlvamaa elanike jagunemine sotsiaal-majandusliku staatuse ja hariduse alusel sarnaneb Jõgeva maakonnaga, kus hõivatute osatähtsus 20–64-aastaste seas on samuti väike, noorte seas on palju töötuid ning maakonnas on silmapaistvalt suure osatähtsusega töövõimetuspensionärid. Igal kolmandal 20–64-aastasel on kutseharidus ja iga neljas on omandanud vaid põhi- või sellest madalama hariduse.

Maakonna konkurentsivõime mõõdikud

Rahvuskoosseis

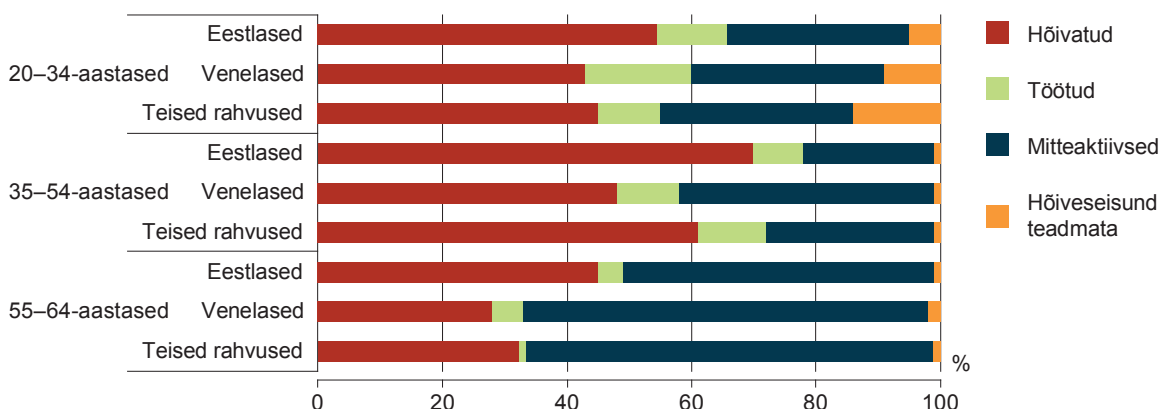
95,1% Põlva maakonna rahvastikust on eestlased. Suurimad vähemusrahvused on venelased (1018 isikut) ja ukrainlased (138 isikut).

Põlvamaa eestlaste ja mitte-eestlaste vahel on olulised hõiveerinevused. Peamine erinevus on see, et venelaste ja teiste rahvuste esindajate seas on hõivatute osatähtsus igas vanuserühmas väiksem kui eestlastel (joonis 72). Eriti suur lõhe on 35–54-aastaste vanuserühmas, kus eestlastest on hõivatud 70%, venelastest vaid 48%.

20–34-aastastest eestlastest on töötud 11% ja venelastest 17%, mis viitab sellele, et töö leidmine on probleem eelkõige vene rahvusest noortele. Vene rahvusest elanike seas on ka tunduvat rohkem mitteaktiivseid kui eestlaste seas. Näiteks 35–54-aastastest eestlastest on mitteaktiivsed 21%, venelastest aga kaks korda rohkem ehk 41%. Ka 55–64-aastaste venelaste ja muu rahvuse esindajate hulgas on majanduslikult mitteaktiivseid märksa rohkem kui eestlaste seas.

Suurte rahvustevaheliste hõiveerinevuste poolest sarnaneb Põlva maakond Jõgeva- ja Võrumaaga, kuid võib öelda, et Põlvamaal on probleem tööealiste mitte-eestlaste väikese hõivemäära ja suure majandusliku mitteaktiivsusega teravam.

Joonis 72. Põlva maakonna 20–64-aastaste hõiveseisund vanuserühma ja rahvuse järgi, 31.12.2011

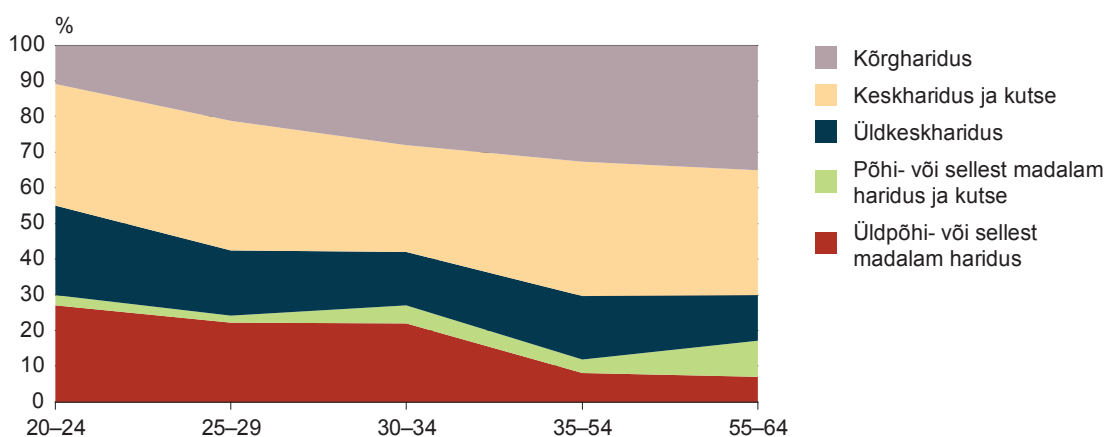
Omandatud haridustase

Põlva maakonna 20–64-aastastest hõivatutest ligikaudu kolmandikul on kutseharidus. Kutseharidus on populaarne igas vanuserühmas, kuid suurim on selle omandanute osatähtsus 35–54-aastaste hõivatute seas. Põlvamaa hõivatud noorte ehk 20–34-aastaste haridustase on Eesti keskmisest mitu korda madalam. Näiteks 20–24-aastaste seas on põhi- ja/või kutsehariduse või sellest madalama haridusega elanike osatähtsus 30%, 25–29-aastaste seas 24% ja 30–34-aastaste seas 27% (joonis 73). Eesti keskmised näitajad on vastavalt 19%, 13% ja 16%. Kõrghariduse omandanuid on rohkem vanemate kui noorte hõivatute seas. Kui näiteks 25–29-aastastest on kõrgharidus vaid 21%-l, siis 55–64-aastastest 35%-l.

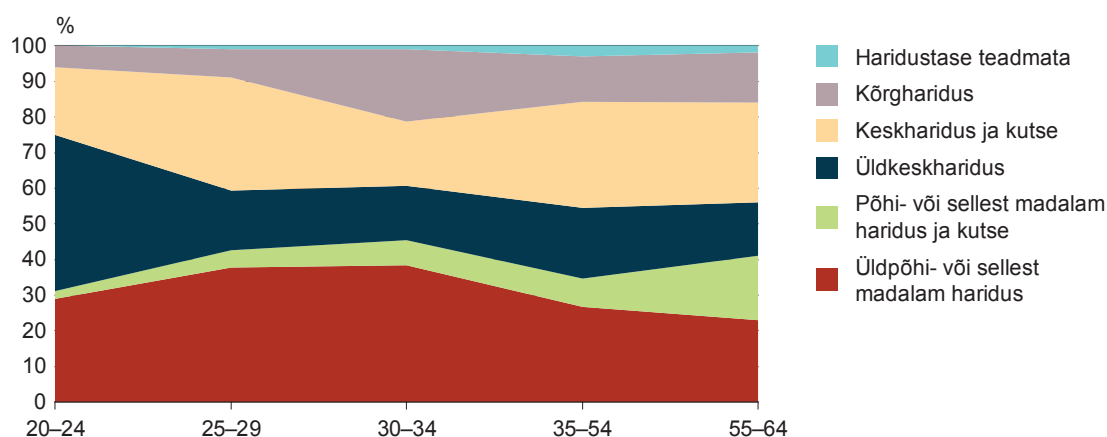
Mitteaktiivse elanikkonna haridustase erineb hõivatute omast mitmel moel. Esiteks on nende seas märksa vähem kõrgharidusega inimesi, üksnes 30–34-aastastest on neid viiendik, ülejäänud vanuserühmades vähem. Teiseks on mitteaktiivsete seas rohkem madala haridustasemega inimesi. Erinevalt hõivatutest iseloomustab mitteaktiivseid just vanemate inimeste madal haridustase. 35–54-aastastest mitteaktiivsetest on madala haridustasemega 35% ja 55–64-aastastest 41%, hõivatute seas on vastavad näitajad 12% ja 17% (joonised 73 ja 74).

Maakondade võrdluses sarnaneb Põlvamaa hõivatute haridusjaotuse poolest Järva ja Lääne-Viru maakonnaga ning mitteaktiivsete haridusjaotuse poolest Järva ja Jõgeva maakonnaga.

Joonis 73. Põlva maakonna 20–64-aastaste hõivatute kõrgeim omandatud haridustase vanuserühma järgi, 31.12.2011

Joonis 74. Põlva maakonna 20–64-aastaste majanduslikult mitteaktiivsete kõrgeim omandatud haridustase vanuserühma järgi, 31.12.2011

Hõivemäär

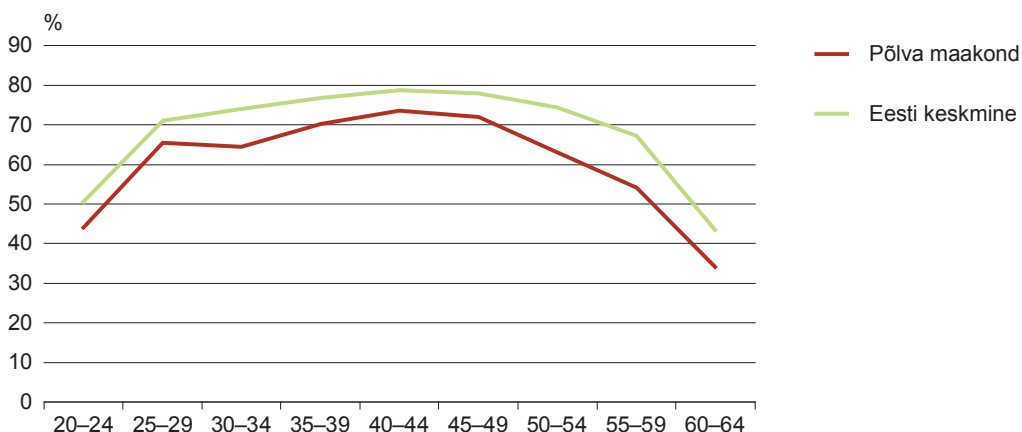
2011. aasta lõpu seisuga on Põlva maakonna elanike hõivemäär 41,7% – maakondade võrdluses on see kõige kehvem tulemus.

Põlvamaal on hõivemäär Eesti keskmisest oluliselt madalam igas vanuserühmas. Kõige suuremad erinevused on 30–34-, 50–54 ja 55–59-aastaste vanuserühmas, kus Eesti keskmine on ligikaudu 10 protsendipunkti kõrgem (vt joonis 75). Maakonnas hakkab hõivatute osatähtsus kiiresti vähenema alates 50. eluaastast. 60–64-aastastest käib tööle veel veidi üle kolmandiku.

Kõige madalam on Põlvamaal 55–64-aastaste madala haridustasemega inimeste hõivemäär, kellest käib tööle vaid 25%. See on ühtlasi kõigi maakondade madalaim näitaja. Kõige kõrgem on maakonnas 35–54-aastaste kõrgharidusega inimeste hõivemäär (84%). Tabeli hõivemäära kohta vanuserühma ja haridustaseme järgi leiab lisast 2.

Maakondade võrdluses sarnaneb Põlva maakond Jõgevamaaga, kus hõivemäär jääb samuti kõigis vanuserühmades alla Eesti keskmisele, kuid Põlvamaal erinevalt Jõgevamaast väljuvad vanemad elanikud tööturul väga varakult.

Joonis 75. Põlva maakonna 20–64-aastaste hõivemäär vanuserühma järgi, 31.12.2011

Tervis

Puuetega inimesi elab Põlva maakonnas veidi üle 3000. See tähendab, et ligikaudu 19%-l 20–64-aastastest Põlvamaa elanikest on mingisuguse raskusastmega puue. Enamik neist on majanduslikult mitteaktiivsed – 77%. Puuetega elanike suur osatähtsus rahvastikus iseloomustab ka Jõgeva maakonda. Tabeli puuetega isikute arvu kohta leiab lisast 3.

Keeleoskus

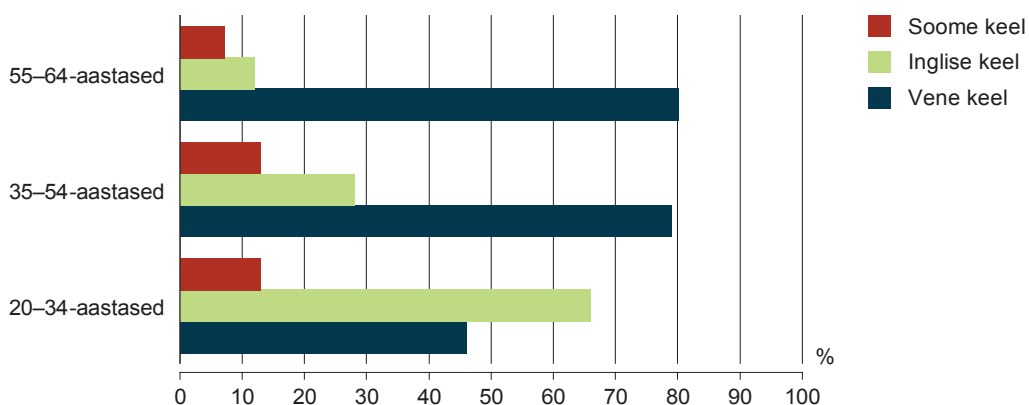
Eesti keele oskusega inimesi elab Põlva maakonnas vähe. 20–64-aastaste seas on vaid 199 inimest, kes ei oska üldse eesti keelt. Eestis on kõigest neli maakonda, kus riigikeeleoskusega elanike arv on väiksem.

Põlvamaa noortel on keskmisest kehvem inglise ja vene keele oskus. 20–34-aastastest oskab inglise keelt 66% ja vene keelt 46% (Eestis keskmiselt vastavalt 68% ja 74%). Vanemate inimeste hulgas on inglise keele oskajaid veelgi vähem – 28% 35–54-aastastest ja 12% 55–64-aastastest. Vene keelt oskavad aga paljud selles vanuses elanikud – ligikaudu 80%. Soome keele oskajaid on maakonnas küllaltki vähe – 20–34- ja 35–54-aastaste seas 13% ning 55–64-aastaste seas vaid 7%.

Nii noorte kui ka kesk- ja vanemaealiste kehv keeleoskus võib tuleneda sellest, et Põlva maakonna tööturul inglise, soome ega vene keele oskust üldiselt ei nõuta. Kesk- ja vanemaealiste puhul on oskuse puudumine arusaadav. Sel ajal, kui nemad koolis käisid, oli õppekavades põhitähelepanu vene keele õppimisel, samuti on koolist palju aega möödunud – praktiseerimata kaob keeleoskus kiiresti.

Keeleoskuse näitajate poolest võib Põlvamaad võrrelda Võru, Järva ja Jõgeva maakonnaga.

Joonis 76. Põlva maakonna 20–64-aastased keeleoskuse järgi, 31.12.2011

Madala haridustasemega väikelastevanemad

Põlva maakonnas elab veidi vähem kui 2600 alla 7 aasta vanuse lapse vanemat. Madala haridustasemega on neist 725 ehk 28% (vt lisa 5, kaart 1). Arvuliselt on madala haridustasemega vanemaid kõige rohkem 30–34-aastaste (190 isikut), 25–29-aastaste (154 isikut) ja 35–39-aastaste seas (146 isikut). Hõivatud on enamasti mehed ja majanduslikult mitteaktiivsed pigem naised. Töötute hulgas on samuti rohkem mehi (62%) kui naisi (38%).

Maakonnas elab 404 leibkonda, kus ühel vanematest on madal haridustase, ja 148 leibkonda, kus mõlemal vanemal on madal haridustase. Seega on 26% kõigist madala haridustasemega vanematega leibkondadest sellised, kus madala haridusega on mõlemad vanemad.

Ettevõtlus maakonnas

Töötleva tööstuse järel asub Põlvamaal enim töökohti hariduse ja põllumajanduse tegevusalal. 13% töötajatest on tööl põllumajandussektoris. Ettevõtluse demograafia aga põllumajanduse andmeid ei hõlma, mistõttu tuleb andmete tõlgendamisse suhtuda ettevaatlikult. Majanduslikult aktiivsete, sündinud ja surnud ettevõtete koguarvust on põllumajandusettevõtteid puudu.

Ettevõtluse demograafia

2012. aastal tegutses Põlva maakonnas 789 majanduslikult aktiivset ettevõtet. Aasta jooksul sündis 100 ja suri 61 ettevõtet. Kõige rohkem ettevõtteid tegutseb hulgi- ja jaekaubanduse, ehituse ja töötleva tööstuse tegevusalal (tabel 50). Enim alustas maakonnas tegevust hulgi- ja jaekaubandus-, ehitus- ning veondus- ja laondusettevõtteid, kuid neist kahel esimesel tegevusalal ka lõpetas tegevuse kõige rohkem ettevõtteid.

Tabel 50. Põlva maakonna ettevõtluse demograafia põhinäitajad, 2012

Tegevusala	Majanduslikult aktiivsete ettevõtete arv	Sündinud ettevõtete arv	Surnud ettevõtete arv
Tegevusalad kokku	789	100	61
Mäetööstus	0	0	0
Töötlev tööstus	123	9	6
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	16	0	0
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	2	0	0
Ehitus	131	17	16
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	146	19	12
Veondus ja laondus	79	10	3
Majutus ja toitlustus	43	6	3
Info ja side	20	6	1
Finants- ja kindlustustegevus	4	2	1
Kinnisvaraalaane tegevus	34	1	1
Kutse-, teadus- ja tehnikaalaane tegevus	78	7	10
Haldus- ja abitegevused	41	13	3
Haridus	7	0	1
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	28	1	1
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	7	3	1
Muud teenindavad tegevused	30	6	2

Tõmbekeskused ja ääremaalised alad maakonnas

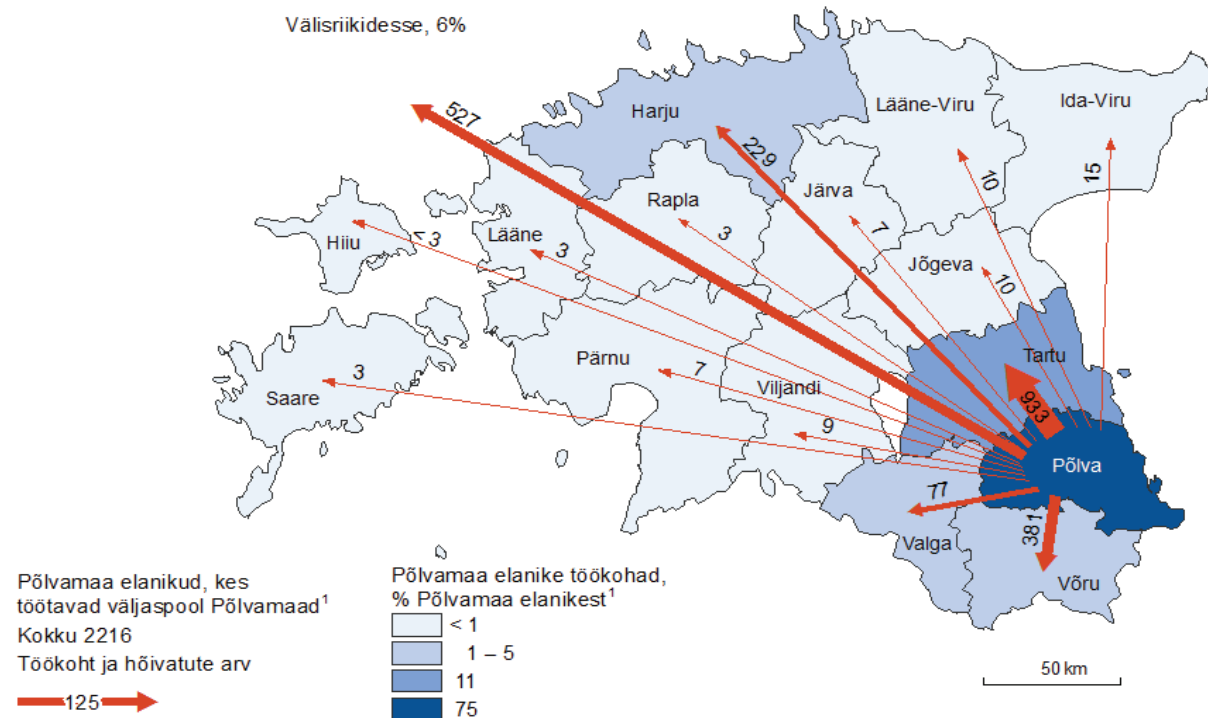
Põlvamaal töötab 7198 inimest ja hõivatuid elab maakonnas 9636. Paljud maakonna elanikud käivad tööl naabermaakondades. 10% hõivatutest käib tööl Tartu maakonnas, peamiselt Tartus (716 inimest). Ligi 400 inimest töötab Võru maakonnas ja üle 500 käib tööl välismaal (vt kaart 9). Põlvamaa ise teiste maakondade elanikele atraktiivne töökohtade pakkuja ei ole. Kõige rohkem käib Põlvamaal tööl Tartu- ja Võrumaa elanikke, vastavalt 342 ja 222, Teistest maakondadest Põlvamaale suunduvad vood on väiksed.

Põlva maakonnas asub kaks tõmbekeskust – Põlva ja Räpina vallasisene linn. Maakonnakeskus Põlva pakub töökohta 2541 inimesele. Linna tööjõupotentsiaali näitaja väärtus 1,03 näitab, et linnas asub rohkem töökohti, kui seal elab hõivatud inimesi. Seega on Põlva linn ümberkaudsete valdade elanikele oluline töökohtade looja. Räpinas töötab 689 inimest ja linna tööjõupotentsiaali näitaja 0,76 viitab sellele, et tegemist ei ole niivõrd tugeva tõmbekeskusega kui Põlva. Samas võib pendelrändevoogude põhjal kindlalt väita, et Räpina ümbruse elanikele on linn väga oluline töökohtade koondumise paik.

Põlvamaal asub kaks omavalitsust, mis ei ole pendelrände kaudu suuremate tõmbekeskustega tugevalt seotud. Need on Kanepi ja Orava vald. Kanepi vallas elab viimase rahvaloenduse andmete kohaselt 2277 inimest, kellest 677 on hõivatud. Orava vallas on elanikke 689 ja neist on hõivatud 203. Mõlema valla vähemalt 10-aastastest elanikest suurima osa (43%) moodustavad madala haridustasemega inimesed. Kõrgharidusega on aga vaid 15% Kanepi ja 16% Orava valla vähemalt 10-aastastest. Kanepi valla noorte hõivemäär on kõrge – 20–34-aastastel 55,7% –, Orava vallas aga vaid 35,3%. 35–54-aastaste tööhõive määr on Kanepi vallas madalam kui Orava vallas – vastavalt 59,6% ja 66,8%. Kõige vanemas vanuserühmas on hõivemäär mõlemas ääremaalises vallas madal – Kanepi vallas 35,4% ja Orava vallas 42,2%. Kui Kanepi vallas asub töökoht 486 inimesel, siis Orava vallas saab tööd vaid 113 inimest.

Kaardid linnaliste asulate tööjõupotentsiaali ning ääremaaliste valdade elanike arvu ja hõivemäära kohta haridustaseme ja vanuse järgi leiab lisast 5 (kaardid 2–5).

Kaart 9. Põlva maakonna elanike tööränne Eesti maakondadesse ja välismaale, 31.12.2011

¹Arvestatud ei ole kindla aadressita ja teadmata asukohaga töökohti.

6480 inimese elu- ja töökoht on Põlvamaal.

Töökohad

Põlva maakonnas töötavad inimesed peamiselt hariduse valdkonnas pedagoogika tippspetsialistidena ning äri- ja haldusalal keskastme spetsialistide või mootorsõidukijuhtidena (tabel 51). 55% Põlvamaal töötavast inimesest on hõivatud maakonna kümnel enim levinud ametikohal. Palju töökohti on loodud ka töötleva tööstuse tegevusalal. Põlvamaal on peamised töötleva tööstuse tegevusalad mööblitootmine, puidust, korgist, õlest ja punumismaterjalist toodete valmistamine, puidu saagimine ja hõoveldamine ning piimatoodete valmistamine ning populaarsemad ametikohad töötleva tööstuse tegevusaladel on juhid, puidutöötlemisseadmete operaatorid, tiserid ja puidutöötuspinkide seadistajad ja operaatorid.

Tabel 51. Põlva maakonna töötajate kümme enim levinud ametit, 31.12.2011

Amet	Töötajate arv
Pedagoogika tippspetsialistid	534
Äri- ja haldusalal töötavad keskastme spetsialistid	526
Mootorsõidukite ja liikurmasinate juhid	506
Müüjad	424
Seadme- ja masinaoperaatorid	418
Juhid tegevusala järgi	362
Toiduaine- ja puidutöötajad, rõivatööstuse jm käsitöölade töötajad	359
Turule orienteeritud aia- ja põllusaaduste kasvatajad	317
Isikuteenindajad	278
Isikuhooldustöötajad	236

Kõrgharidusega töötajaid on maakonnas 2373 ja neist 596 ehk 25% töötab ametikohal, mis kõrghariduse olemasolu ei eelda (tabel 52). Näiteks iga viies teenindus- või müügitöötaja ning 12% oskus- ja käsitöölised on kõrgharidusega. 10% kutseharidusega inimestest töötab lihttöölisena ja 34% juhi, tipp- või keskastme spetsialisti või ametnikuna. Madala haridustasemega töötajatest 11% on lihttöölised, 37% teenindus- või oskustöötajad, seadme- või masinaoperaatorid ning vaid 5% juhid, tipp- või keskastme spetsialistid või ametnikud.

Tabel 52. Põlva maakonna töötajad ameti pearühma ja haridustaseme järgi, 31.12.2011

Amet	Kokku	Põhi- või sellest madalam haridus	Põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus	Keskharidus ja kutse	Kõrgharidus	Haridustase teadmata
Kokku	7 198	794	336	1 216	2 476	2 373	3
Sõjaväelased	14	0	0	3	6	5	0
Juhid	644	13	6	92	176	357	0
Tippspetsialistid	1 138	4	3	60	122	948	1
Tehnikud ja keskastme spetsialistid	1 025	30	14	175	431	375	0
Ametnikud	321	26	10	84	109	92	0
Teenindus- ja müügitöötajad	1 062	109	38	229	470	216	0
Põllumajanduse, metsanduse, jahinduse ja kalanduse oskustöötajad	397	65	23	78	145	86	0
Oskustöötajad ja käsitöölised	856	165	78	146	366	101	0
Seadme- ja masinaoperaatorid ja koostajad	957	198	107	180	388	84	0
Lihttöölised	715	169	55	155	242	94	0
Teadmata	69	15	2	14	21	15	2

Kõige väiksemat keskmist töist tulu teenivad Põlva maakonnas need, kellel on töökoht toidu ja joogi serveerimise, jaekaubanduse või hoolekandeesutustega tegelevates ettevõtetes. Hoolekandeesutuste tegevusega ja jaekaubandusettevõtete töötajatest neljandikul on kõrgharidus, ometi on nendel tegevusaladel väga väike palk (tabel 53). Madala haridustasemega töötajaid on küllaltki palju puidutöötlemise ning puit- ja korktoodete valmistamisega tegelevates ettevõtetes (30% seal töötajatest) ning ka paberi ja pabertoodete valmistamise ettevõtetes, kus 23%-l töötajatest on põhi- või sellest madalam haridus ja/või kutse.

Tabel 53. Põlva maakonna vähe tasustatud tegevusaladel töötajate töine tulu ja haridustase, 2011

Tegevusala ^a	Arv ^b	Töine mediaantulu, eurot	Keskmine töine tulu, eurot	Keskmise töise tulu 95% usaldusvahemik, eurot	Kokku ^c	Omandatud haridustase, %		
						Põhi- või sellest madalam haridus; põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus; keskharidus ja kutse	Kõrgharidus
Toidu ja joogi serveerimine	60	305	349	±36	100	19	66	15
Jaekaubandus, v.a mootorsõidukid ja mootorrattad	491	435	473	±23	100	13	63	24
Hoolekandeesutuste tegevus	107	468	494	±33	100	12	61	26
Mööblitootmine	242	502	543	±27	100	29	58	13
Hoonete ehitus	68	446	549	±69	100	19	59	22
Maismaaveondus ja torustransport	165	526	569	±42	100	22	64	14
Puidutöötlemine ning puit- ja korktoodete tootmine, v.a mööbel; ölest ja punumis- materjalist toodete tootmine	304	557	610	±33	100	30	54	17
Organisatsioonide tegevus	50	483	614	±130	100	4	40	56
Paberi ja pabertoodete tootmine	83	623	659	±67	100	23	54	23
Toiduainete tootmine	331	593	679	±35	100	16	62	22

^a Tabelis on esitatud vähemalt 50 töötajaga tegevusalad.

^b Näitab nende inimeste arvu, kelle põhitööandja rahva ja eluruumide loenduse ning Maksu- ja Tolliameti andmestikes katus, mitte tegevusalal töötavate inimeste koguarvu maakonnas.

^c Andmed haridustaseme kohta on ümardatud, mistõttu lahter „Kokku“ ei pruugi olla 100%.

Ametiti saavad maakonnas kõige väiksemat töist tulu koristajad, isikuteenindajad ja prügivedajad. Nendel ametikohtadel töötajatest on iga viies madala haridustasemega. Samal ajal on näiteks 20% koristajatest kõrgharidusega. Üle kolmandiku töötajatest on kõrgharidusega õigus-, sotsiaal-, kultuuri- jms alade keskastme spetsialistide ja klienditeenindajate seas (tabel 54). Madala haridustasemega inimesi on palju ka mäe-, ehitus-, tootmis- ja veonduslihttöölise ning toiduaine- ja puidutöötlemise ning rõivatööstuse ja muude käsitöölade töötajate hulgas.

Tabel 54. Põlva maakonnavähe tasustatud ametitel töötajate tööine tulu ja haridustase, 2011

Amet ^a	Arv ^b	Tööine mediaantulu, eurot	Keskmine tööine tulu, eurot	Keskmise tööine tulu 95% usaldusvahemik, eurot	Kokku ^c	Omandatud haridustase, %		
						Põhi- või sellest madalam haridus; põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus; keskharidus ja kutse	Kõrgharidus
Koristajad ja abilised	115	294	303	±26	100	21	59	20
Isikuteenindajad	129	372	385	±28	100	20	65	16
Prügivedajad jms lihttöölised	70	373	386	±46	100	25	61	13
Müüjad	318	408	414	±16	100	11	71	17
Klienditeenindajad	82	402	463	±44	100	3	62	34
Isikuhaldustöötajad	94	453	488	±32	100	10	66	23
Mäe-, ehitus-, tootmis- ja veonduslihttöölised	115	495	526	±35	100	31	56	13
Õigus-, sotsiaal-, kultuuri- jms alade keskastme spetsialistid	85	508	546	±56	100	5	65	31
Toiduaine- ja puidutöötajad, rõivatööstuse ja muude käsitöölade töötajad	274	519	553	±25	100	31	59	10
Seadme- ja masinaoperaatorid	318	516	560	±25	100	25	64	11

^a Tabelis on esitatud vähemalt 50 töötajaga ametirühmad.

^b Näitab nende inimeste arvu, kelle põhitööandja rahva ja eluruumide loenduse ning Maksu- ja Tolliameti andmestikes katus, mitte ametirühmas töötavate inimeste koguarvu maakonnas.

^c Andmed haridustaseme kohta on ümardatud, mistõttu lahter „Kokku“ ei pruugi olla 100%.

Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad (%)

Näitaja	Maakonna / linna tulemus	Eesti keskmine	Halvim tulemus	Halvim maakond	Positsioon Eesti keskmise suhtes	Parim tulemus	Parim maakond
20–64-aastaste osatähtsus elanikkonnas	57,8	61,6	56,4	Valga		64,7	Tallinn
Hõivatute osatähtsus 20–64-aastaste seas	58,6	67,1	56,7	Ida-Viru		73,1	Harju
Majanduslikult mitteaktiivsete osatähtsus 20–64-aastaste seas	31,2	22,7	31,2	Põlva		18,9	Harju
(Üli)õpilaste osatähtsus 20–64-aastaste seas	2,7	3,3	1,9	Hiiu		9,8	Tartu linn
Vanadus- ja töövõimetuspensionäride osatähtsus 20–64-aastaste seas	18,7	10,2	18,7	Põlva		6,7	Harju
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	24,0	14,8	25,6	Hiiu		8,7	Tallinn
Kutseharidusega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	32,9	27,4	20,8	Tartu linn		36,8	Hiiu
Kõrgharidusega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	22,9	35,5	22,0	Järva		45,1	Tallinn
Hõivatute osatähtsus 35–54-aastaste eestlaste seas	70,0	79,0	70,0	Põlva		84,0	Harju
Hõivatute osatähtsus 35–54-aastaste venelaste seas	48,0	69,0	48,0	Põlva		77,0	Hiiu
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 25–29-aastaste hõivatute seas	24,0	13,0	26,0	Järva		9,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 25–29-aastaste mitteaktiivsete seas	43,0	26,0	43,0	Põlva		18,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 55–64-aastaste hõivatute seas	17,0	12,0	27,0	Saare		7,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 55–64-aastaste mitteaktiivsete seas	41,0	28,0	54,0	Hiiu		13,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike hõivemäär	39,7	49,9	34,0	Ida-Viru		58,2	Harju
Kutseharidusega elanike hõivemäär	55,5	61,2	47,9	Ida-Viru		68,5	Saare
Kõrgharidusega elanike hõivemäär	77,5	78,9	69,1	Ida-Viru		83,3	Saare
Puuetega inimeste osatähtsus 20–64-aastaste seas	18,8	6,5	20,0	Jõgeva		3,0	Harju
Riigikeeleoskusega inimeste osatähtsus 20–64-aastaste seas	1,3	16,1	59,3	Ida-Viru		0,2	Hiiu
Inglise keele oskajate osatähtsus 35–54-aastaste seas	28,0	41,0	15,0	Ida-Viru		53,0	Harju
Vene keele oskajate osatähtsus 20–34-aastaste seas	46,0	68,0	36,0	Hiiu		97,0	Ida-Viru
25–29-aastaste hõivemäär	65,4	71,0	57,1	Ida-Viru		75,3	Tallinn
55–59-aastaste hõivemäär	54,1	67,3	54,1	Põlva		73,6	Harju
Madala haridustasemega lapsevanemad ^a	28,0	16,0	31,0	Järva		10,0	Tallinn
Leibkonnad, kus mõlemad vanemad on madala haridustasemega ^b	26,4	21,1	28,0	Järva		15,3	Tallinn
Ettevõtete sünnimäär	12,7	13,4	9,7	Hiiu		14,0	Tallinn
Ettevõtete surmamäär	7,7	9,3	10,3	Tallinn		6,4	Hiiu
Kõrgharidusega teenindus-, oskus- ja lihttöötajad ^c	24,5	21,3	34,0	Ida-Viru		14,7	Tartu linn
Lihttöölise osatähtsus madala haridustasemega töötajate hulgas	19,8	18,6	22,7	Tartu linn		17,1	Harju
Madala haridustasemega isikud kõrgharidust eeldaval ametikohal ^d	9,4	14,1	7,7	Järva		20,8	Tallinn
Oma maakonnas töötajate osatähtsus maakonna hõivatute hulgas	67,2	77,0	38,0	Harju		81,0	Ida-Viru

^a Madala haridustasemega lapsevanemate osatähtsus alla 7-aastaste laste vanemate hulgas.

^b Kahe madala haridustasemega väikelapsevanemaga leibkondade osatähtsus kõigi madala haridustasemega vanemate leibkondade hulgas.

^c Teenindus-, oskus- ja lihttöötajate osatähtsus kõrgharidusega töötajate hulgas.

^d Kõrgharidust eeldavatel ametikohtadel töötajate osatähtsus madala haridustasemega inimeste seas.

Joonisel on võrreldud selle maakonna konkurentsivõime näitajaid ülejäänud maakondade omadega. Maakonna positsiooni Eesti keskmise suhtes näitab värviline ring. Kui maakonna näitaja väärtus on Eesti keskmisest parem või sellega võrdne, on ring roheline, kui väärtus kehvem, on ring punane. Halli ribaga on esitatud vahemik, mille otstes on Eesti parim ja halvim väärtus. Tumehalli riba sees on poolte Eesti maakondade näitajate väärtused.

Graafiku prototüüp: West Midlands Public Health Observatory

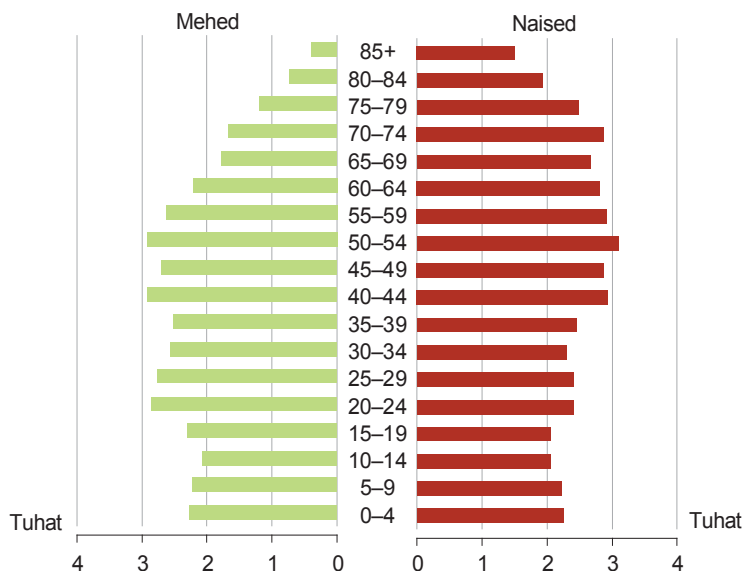
Täiskasvanuhariduse sihtrühmad võiksid Põlva maakonnas olla järgmised:

- majanduslikult mitteaktiivsed elanikud, eriti töövõimetuspensionärid
- majanduslikult mitteaktiivsed puuetega inimesed
- majanduslikult mitteaktiivsed (ja töötud) mitte-eestlased vanuses 35–54 ja 55–64
- 20–34-aastased madala haridustasemega hõivatud
- 35–54- ja 55–64-aastased majanduslikult mitteaktiivsed madala haridustasemega elanikud
- vähemalt 50-aastased hõivatud
- igas vanuses inglise ja vene keele oskuseta elanikud
- madala haridustasemega väikelastevanemad
- vähe tasustatud ametikohtadel (nt liht- ja oskustöölised või masina- ja seadmeoperaatorid) töötavad kõrgharidusega inimesed

Pärnu maakond

Pärnumaal elab 2014. aasta 1. jaanuari seisuga 82 829 elanikku (6,3% kogu Eesti rahvastikust), neist 46,8% mehed ja 53,2% naised. Alla 15-aastaseid on maakonnas 15,8%, 15–64-aastaseid 63,5% ja vähemalt 65-aastaseid 20,7%. Võrreldes Eesti keskmiste näitajatega on Pärnumaal veidi rohkem vanemaealisi ja vähem tööealisi elanikke. Rahvastikupüramiidilt (joonis 77) on näha, et mehi on rohkem 20. eluaastates noorte seas ja naisi vanemaealises elanikkonnas.

Joonis 77. Pärnu maakonna rahvastikupüramiid, 01.01.2014

Täiskasvanuhariduse sihtrühma demograafiline profiil

Viimase rahvaloenduse kohaselt elab Pärnumaal 20–64-aastasi kokku 48 229, s.o 58% maakonna rahvastikust. Neist 31% on vanuses 20–34, 47% vanuses 35–54 ja 22% vanuses 55–64. Jooniselt 78 selgub, et 20–64-aastastest 67% on hõivatud, 8% töötud ja 23% majanduslikult mitteaktiivsed. Noortest on hõivatud 62%, mis on maakondade võrdluses hea tulemus (Eesti keskmine on 63%), 35–54-aastastest 74%. Majanduslikult mitteaktiivsete seas on suurim rühm vanadus- ja töövõimetuspensionärid, kuid võrreldes paljude Lõuna-Eesti maakondadega on Pärnumaal pensionäride osatähtsus selles vanuses rahvastikus siiski väike. Majanduslikult mitteaktiivseid on enim 55–64-aastaste seas (40%). Noortest on majanduslikult mitteaktiivsed 23%.

Tabel 55. Pärnu maakonna 20–64-aastased vanuserühma ja hõiveseisundi järgi, 31.12.2011

Vanus	Kokku	Hõivatud	Töötud	Majanduslikult mitteaktiivsed	Hõiveseisund teadmata
Kokku	48 229	32 293	3 939	10 922	1 075
20–34	15 159	9 439	1 574	3 487	659
35–54	22 586	17 233	1 793	3 221	339
55–64	10 484	5 621	572	4 214	77

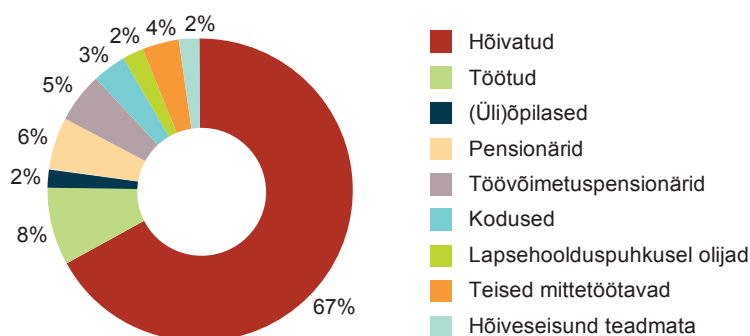
20–64-aastaste haridusjaotus näitab, et peaaegu kolmandik maakonna elanikest on omandanud kutsehariduse ja 27%-l on kõrgharidus. Võrreldes paljude teiste maakondadega on Pärnumaal vähem madala haridustasemega elanikke – 19%.

Tasemeõppes osaleb 20–64-aastastest elanikest 7% ehk 3322 isikut. Suurem osa neist (2400) on vanuses 20–29 eluaastat. Tõist tulu teenib 3322-st õppes osalejast 1591. Võrreldes õppijate tõist sissetulekut mitteõppijate omaga, selgub, et kõige nooremas vanuserühmas (20–34-a) teenivad

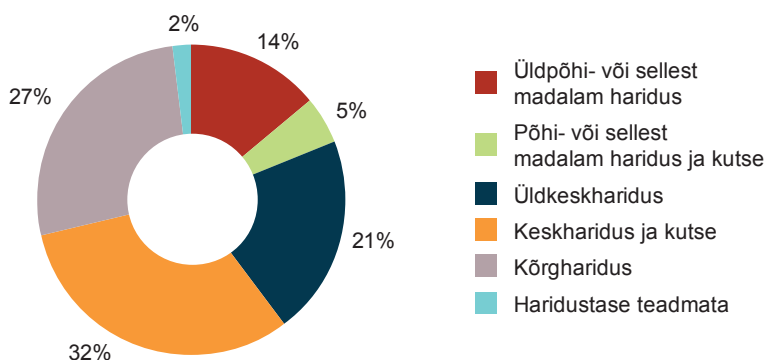
mitteõppijad tasemeõppes osalejatest suuremat tulu. See on ka mõistetav, sest tihti teevad noored kooli kõrvalt tööd osalise ajaga. Vanuses 35–54 on olukord aga muutunud. Selles vanuses teenivad õppijad oluliselt suuremat sissetulekut. Nende keskmine töine brutotulu jääb vahemikku 784–884 eurot (mediaantulu 751 eurot), samal ajal kui mitteõppijad teenivad 734–752 eurot (mediaantulu 613 eurot). See näitab, et enesetäiendamine tasub end tööturul ära. Tabeli õppijate ja mitteõppijate teise tulu kohta leiab lisast 1.

Maakondade võrdluses sarnaneb Pärnu maakond elanike sotsiaal-majandusliku staatuse ja haridustaseme jaotuse poolest enim Tartu ja Lääne-Viru maakonnaga – rahvastikus on palju hõivatuid ning vähe töövõimetus- ja vanaduspensionäre. Haridustasemeti elab maakonnas peaaegu võrdselt kutsehariduse ja kõrgharidusega inimesi.

Joonis 78. Pärnu maakonna 20–64-aastased sotsiaal-majandusliku staatuse järgi, 31.12.2011

Joonis 79. Pärnu maakonna 20–64-aastased haridustaseme järgi, 31.12.2011

Maakonna konkurentsivõime mõõdikud

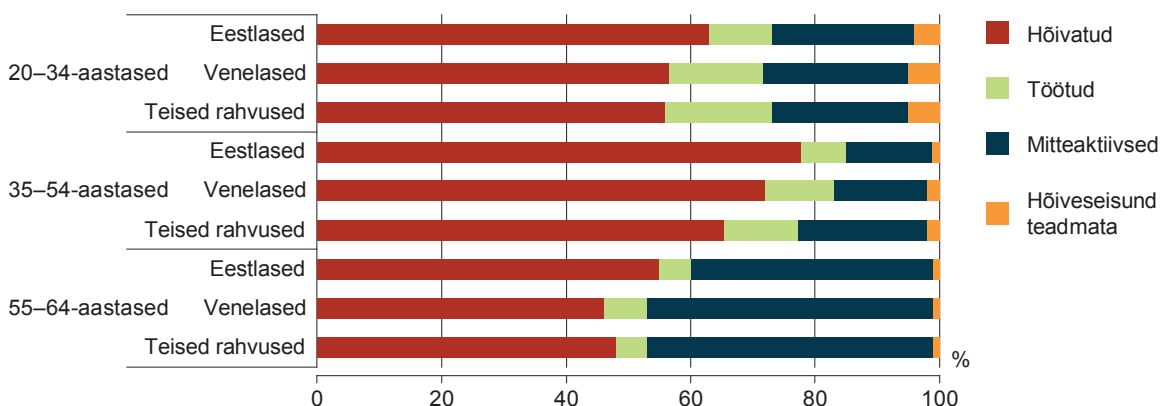
Rahvuskoosseis

Pärnumaa elanikkonnast 88,9% on eestlased ja 8,1% venelased. Suuremad maakonnas elavad rahvusrühmad on veel ukrainlased (914 inimest), soomlased (419), valgevenelased (230) ja lätlased (127).

Pärnu maakonnas ei ole eestlaste ja mitte-eestlaste hõives väga suuri erinevusi üheski vanuserühmas. Nagu Eestis üldiselt on ka Pärnu maakonnas venelaste ja teiste rahvuste hõivemäär madalam, kuid Pärnumaal on mitte-eestlaseid tööturul siiski rohkem kui näiteks Jõgeva- või Põlvamaal. Näiteks 35–54-aastastest eestlastest on Pärnumaal hõivatud 77%, venelastest 72%. Vene noorte seas on töötuid rohkem kui eestlaste seas, vastavalt 15% ja 10%. 55–64-aastaste mitte-eestlaste hulgas on majanduslikult mitteaktiivseid rohkem kui eestlaste hulgas.

Küllaltki väikeste rahvustevaheliste hõiveerinevuste poolest sarnaneb Pärnu maakond Lääne ja Lääne-Viru maakonnaga.

Joonis 80. Pärnu maakonna 20–64-aastaste hõiveseisund vanuserühma ja rahvuse järgi, 31.12.2011

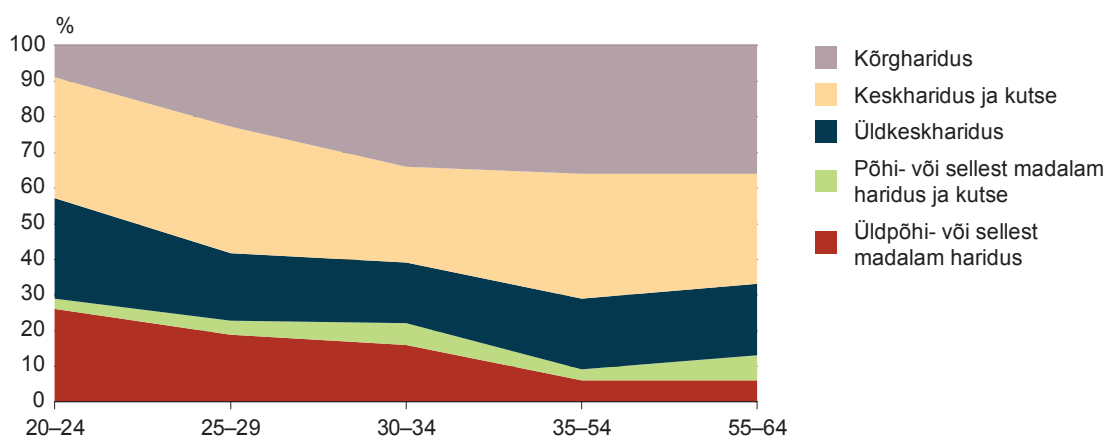

Omandatud haridustase

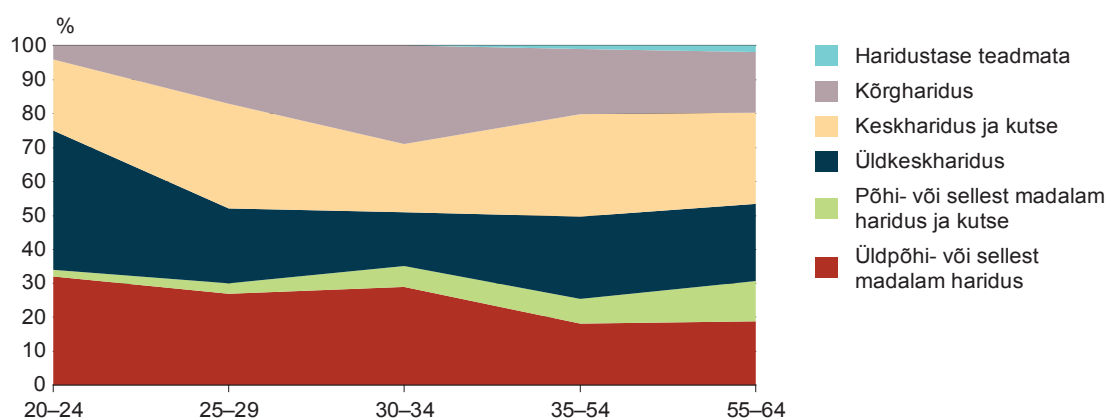
Küllaltki suurel osal Pärnumaa hõivatutest on kõrgharidus. Ent kõrghariduse olemasolu iseloomustab pigem vanemaid elanikke (35–64-a). Noorematest on kõrgharitud 23% (Eestis keskmiselt 36%), nende seas on rohkem madala haridustaseme ja üldkeskharidusega elanikke. See on aga mõistetav, sest alla 30-aastased tavaliselt alles omandavad kõrgharidust.

Kui võrrelda hõivatuid ja majanduslikult mitteaktiivseid (joonised 81 ja 82), on näha, et noorte mitteaktiivsete seas on märksa rohkem üldkeskhariduse ja madala haridustasemega inimesi. Mitteaktiivse elanikkonna seas on igas vanuses ligikaudu 30%-l põhi- või sellest madalam haridus. Hõivatute seas vanuse kasvades madala haridustasemega elanike osatähtsus väheneb. Pärnumaa mitteaktiivsete näitajad sarnanevad Tartu ja Harju maakonna omadega – noorte, eriti 30–34-aastaste hulgas on suur kõrgharidusega inimeste osatähtsus. See on tingitud lapsehoolduspuhkusel olevatest kõrgharitud naistest (joonis 82).

Joonis 81. Pärnu maakonna 20–64-aastaste hõivatute kõrgeim omandatud haridustase vanuserühma järgi, 31.12.2011

Joonis 82. Pärnu maakonna 20–64-aastaste majanduslikult mitteaktiivsete kõrgeim omandatud haridustase vanuserühma järgi, 31.12.2011

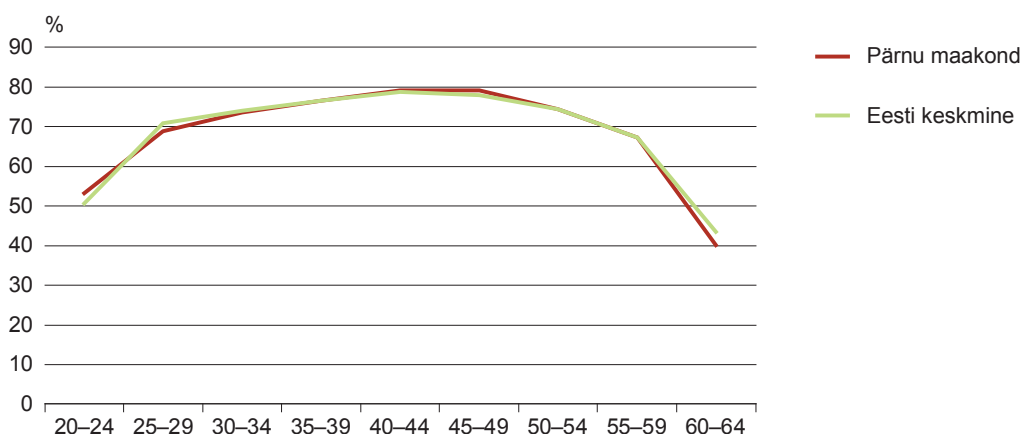
Hõivemäär

Pärnu maakonna tööhõive määr on viimase rahvaloenduse seisuga 49,6%. Maakondade võrdluses on see keskpärane, jäädes alla Eesti keskmisele, mis on 52,1%, kuid on märgatavalt parem Ida-Virumaa ja Valgamaa näitajast, mis jäävad vahemikku 42–43%.

Jooniselt 83 on näha, et vanuserühmiti langeb Pärnumaa elanike hõivemäär peaaegu üksüheselt kokku Eesti keskmiste näitajatega. Mõlemale on iseloomulik suur (ligi 80%) hõivatute osatähtsus 40. eluaastates elanike seas ja selle kiire vähenemine 50ndates elanike seas. See on vanus, mil suur osa Pärnumaa elanikest tööhõivest väljub. Pööre hõivemäära languse poole toimub aga 40. eluaastate teises pooles. Samasugust hõivemäära trendi võib näha ka Järva- ja Lääne-Virumaal.

Haridustasemeti on hõivemäär kõige kõrgem 35–54-aastastel kõrgharitudel (86%), 35–54-aastastel kutsehariduse omandanutel (78%) ja 20–34-aastastel kõrgharitudel (77%). Madalaima hõivemääraga on 55–64-aastased madala haridustasemega inimesed (35%). Võrdluseks, näiteks kõrgharidusega 55–64-aastaste hõivemäär on 69%. Seega on kutse- või kõrgharidusega inimestel suurem tõenäosus hõivatud olla. Tabeli hõivemäära kohta haridustaseme järgi leiab lisast 2.

Joonis 83. Pärnu maakonna 20–64-aastaste hõivemäär vanuserühma järgi, 31.12.2011

Tervis

Pärnu maakonna 20–64-aastastest elanikest 2806 ehk 6% on puudega. Võrreldes teiste maakondadega on Pärnumaal majanduslikult mitteaktiivsete puuetega inimeste osatähtsus madalam – 46%. Küllaltki suur osa puuetega inimestest on hõivatud. Tabeli puuetega isikute arvu kohta leiab lisast 3.

Puuetega inimeste osatähtsus 20–64-aastasest rahvastikus on väike veel Järva, Lääne-Viru ja Tartu maakonnas.

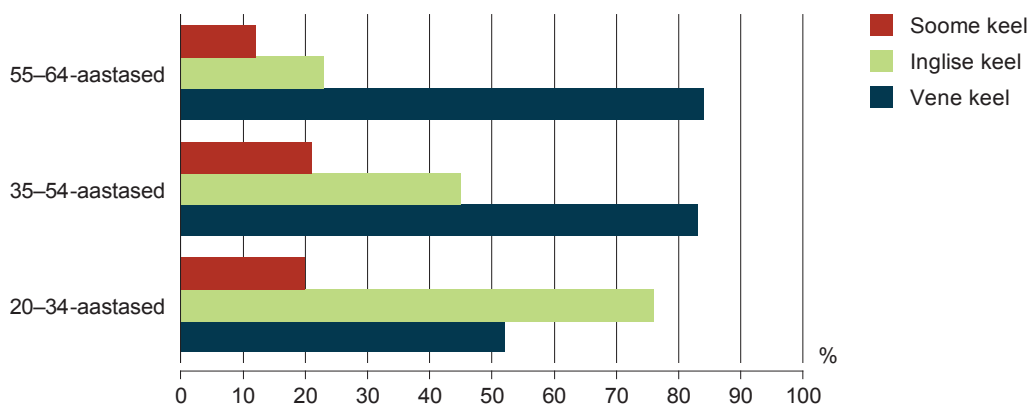
Keeleoskus

1514 Pärnu maakonna 20–64-aastast elanikku ei räägi üldse eesti keelt. Seega ei räägi riigikeelt vaid 3% selles vanuses elanikest, kellest suurem osa (752 isikut) on vanuses 35–54.

Pärnu maakonna elanike keelost kustum võib pidada heaks. Inglise keelt oskab 76% noortest ehk 20–34-aastastest, näitaja on kõrgem kui Eesti keskmine (74%). Vene keelt oskab üle poole maakonna noortest. Erinevalt paljudest teistest maakondadest on hea keeleoskus ka Pärnu maakonna 35–54-aastastel – üle 80% neist räägib vene keelt, 45% inglise keelt ja 21% soome keelt. Soome keele oskus on noortel samuti hea ja sellel on peamiselt kaks põhjust. Esiteks töötab 8% Pärnumaa elanikest välismaal, enamjaolt Soomes. Teiseks on Pärnu populaarne sihtkoht Soome turistidele, mis tähendab, et teenindussektoris töötamiseks tuleb osata soome keelt. Ka 55–64-aastaste seas on inglise keele oskajate osatähtsus Eesti keskmisest suurem.

Hea keeleoskus on ka Tartu, Harju ja Viljandi maakonna elanikel.

Joonis 84. Pärnu maakonna 20–64-aastased keeleoskuse järgi, 31.12.2011

Madala haridustasemega väikelastevanemad

Pärnu maakonnas elab üle 9300 alla 7-aastase lapse vanema. Neist 22% on vaid põhi- või sellest madalama haridusega ja/või kutsega (vt lisa 5, kaart 1). 15–19-aastaseid madala haridustasemega lapsevanemaid elab maakonnas 80, 20–24-aastaseid 415, 25–29-aastaseid 540 ja 30–34-aastaseid 489. Madala haridustasemega väikelastevanematest on hõivatud üle poole, enamasti mehed. Leibkondi, kus elab üks madala haridustasemega vanem, on Pärnumaal kokku 1323. Leibkondi, kus madala haridustasemega on mõlemad vanemad, on kokku 356 – 21% kõigist madala haridustasemega vanematega leibkondadest.

Ettevõtlus maakonnas

Kõige suurem osa Pärnu maakonnas töötavatest inimestest töötab töötleva tööstuse (23%), hulgi- ja jaekaubanduse (14%), hariduse (10%) ja põllumajanduse (7%) tegevusalal (vt kõigil tegevusaladel töötajate arvu lisast 4). Ettevõtluse demograafia ei hõlma põllumajandusandmeid, mistõttu tuleb andmete tõlgendamise suhtuda ettevaatlikult. Pikaajalistest trendidest ettevõtete sünni- ja surmamäärade kohta on puudu põllumajandussektoris tegutsevad ettevõtted.

Ettevõtluse demograafia

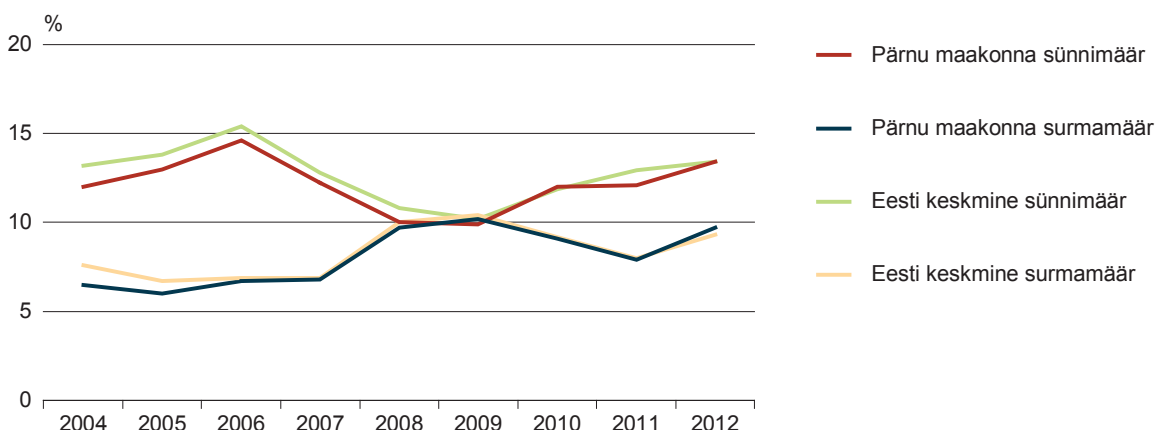
Pärnu maakonnas on 2012. aasta seisuga majanduslikult aktiivseid ettevõtteid 3643, seega asub Pärnu maakonnas 5% kõigist Eesti majanduslikult aktiivsetest ettevõtetest (tabel 56). 2012. aasta jooksul alustas maakonnas tegevust 487 uut ettevõtet, suurem osa neist ehituse, haldus- ja abitegevuse ning hulgi- ja jaekaubanduse tegevusalal. Tegevuse lõpetas 354 ettevõtet, need olid samuti peamiselt ehitus- ning hulgi- ja jaekaubandusettevõtted.

Tabel 56. Pärnu maakonna ettevõtluse demograafia põhinäitajad, 2012

Tegevusala	Majanduslikult aktiivsete ettevõtete arv	Sündinud ettevõtete arv	Surnud ettevõtete arv
Tegevusalad kokku	3 643	487	354
Mäetööstus	19	0	0
Töötlev tööstus	401	60	24
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	8	1	0
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	20	1	2
Ehitus	674	86	88
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	777	94	68
Veendus ja laondus	311	24	25
Majutus ja toitlustus	186	25	16
Info ja side	75	12	15
Finants- ja kindlustustegevus	27	4	5
Kinnisvaraala tegevus	225	16	20
Kutse-, teadus- ja tehnikaala tegevus	396	50	28
Haldus- ja abitegevused	227	62	33
Haridus	30	10	2
Tervishoid ja sotsiaaltoetused	70	4	3
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	67	14	3
Muud teenindavad tegevused	130	24	22

Pärnu maakonna ettevõtete sündimäär tõusis aastani 2006 ja hakkas seejärel kiiresti langema (joonis 85). Aastatel 2008 ja 2009 püsis ettevõtete sündimäär madal, kuid stabiilne ning on pärast seda taas tõusnud. Pärnumaal on sündinud ettevõtete osatähtsus majanduslikult aktiivsete ettevõtete hulgas olnud alati kõrgem surnud ettevõtete omast, v.a aastal 2009, kui surnud ettevõtete arv ületas sündinud ettevõtete oma. Kui majanduslanguse ajal ettevõtete surmamäär tõusis, siis 2009. aastal hakkas see taas langema. 2011. aasta jooksul tegevuse lõpetanud ettevõtete osatähtsus kasvas, kuid seda, kas see trend jätkub või pöördub langusele, näeb alles mõne aasta pärast.

Joonis 85. Pärnu maakonna ettevõtete sünni- ja surmamäär, 2004–2012

Tömbekeskused ja ääremaalised alad maakonnas

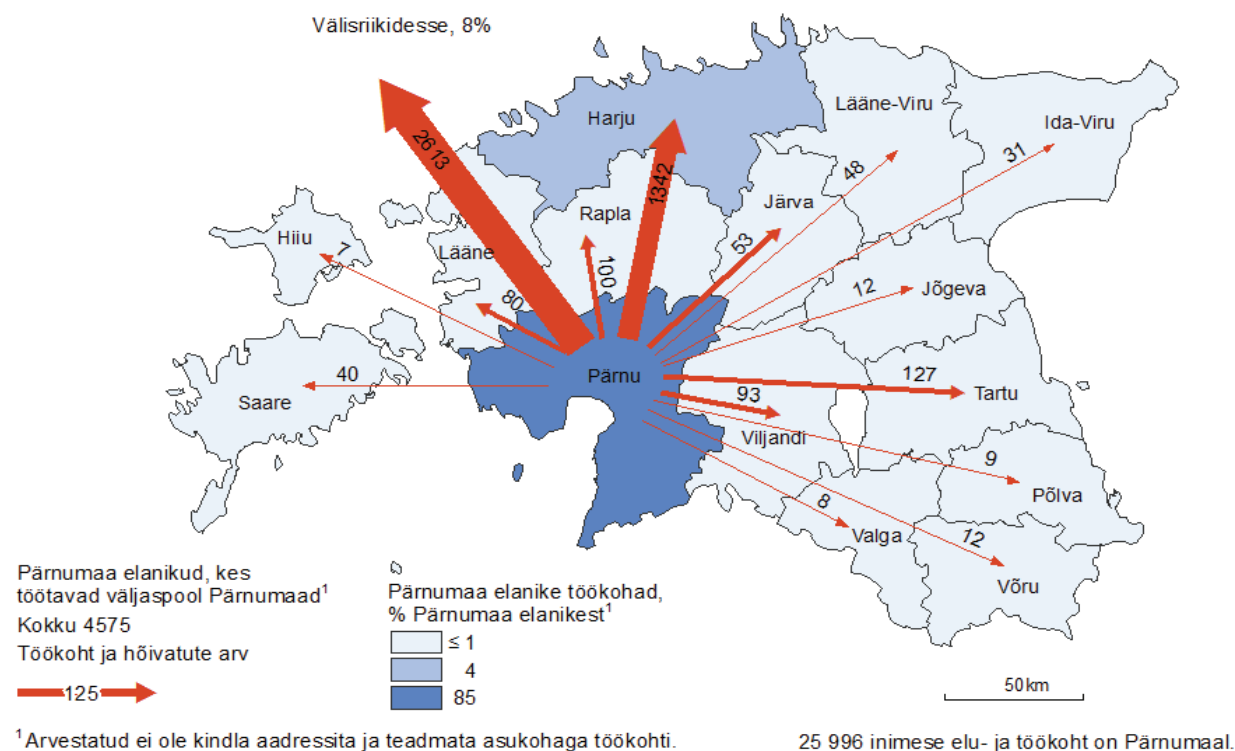
Pärnu maakonnas käib tööl 26 957 inimest. Hõivatuid on maakonnas 33 962, kellest elab ja töötab samas maakonnas ligi 26 000. Harjumaale käib tööle üle 1300 ja välismaale üle 2600 maakonna elaniku (vt kaart 10). Pärnu maakond ise on töörande sihtkoht peamiselt Viljandi- (158 isikut), Rapla- (133 isikut) ja Harjumaa (308 isikut) elanikele.

Pärnumaal asub üks tugev tõmbekeskus – Pärnu linn –, mille mõjuala katab peaaegu kogu maakonna. Pärnus töötab 17 476 inimest ja linna tööjõupotentsiaali näitaja väärtus on 1,02. Seega on linnas töökohti rohkem kui hõivatud inimesi ja linn pakub tööd paljudele maakonna omavalitsusüksuste elanikele.

Pendelrände kaudu ei ole Pärnuga tugevalt seotud vaid Varbla vald, kus on 815 elanikku, kellest hõivatud on 229. Hõivemäär on Varbla vallas madal – vanuses 20–34 ja 35–54 alla 60%, 55–64-aastastel aga vaid 32,7%. Pooltel Varbla valla elanikest on madal haridustase ja iga neljas on omandanud kutsehariduse. Varbla vallas asub töökoht 150 inimesel.

Kaardid linnaliste asulate tööjõupotentsiaali ning ääremaaliste valdade elanike arvu ja hõivemäära kohta haridustaseme ja vanuse järgi leiab lisast 5 (kaardid 2–5).

Kaart 10. Pärnu maakonna elanike tööränne Eesti maakondadesse ja välismaale, 31.12.2011

Töökohad

Pärnu maakonna kümme populaarsemat ametit on esitatud tabelis 57. Ligi 27 000 töötajast 2081 töötab äri- ja haldusala keskastme spetsialisti, 1896 inimest müüja ning 1724 mootorsõidukijuhina. Kümnel enim levinud ametikohal töötab kokku 53% kõigist Pärnumaal töötavatest inimestest.

23% Pärnumaal tööl käivatest inimestest töötab töötleva tööstuse ettevõtetes – 13% neist ettevõtetes, mille peamine tegevusala on puidust, korgist, õlest ja punumismaterjalist toodete valmistamine, 11% tekstiiltootmis- ja 10% mööblitootmisettevõtetes. Töötlevas tööstuses töötab kõige rohkem inimesi juhi, masinõmbleja ning elektri- ja elektroonikaseadmete koostajana.

Tabel 57. Pärnu maakonna töötajate kümme enim levinud ametit, 31.12.2011

Amet	Töötajate arv
Äri- ja haldusalal töötavad keskastme spetsialistid	2 081
Müüjad	1 896
Mootorsõidukite ja liikurmasinate juhid	1 724
Pedagoogika tippspetsialistid	1 595
Seadme- ja masinaoperaatorid	1 376
Juhid tegevusala järgi	1 281
Isikuteenindajad	1 266
Toiduaine- ja puidutöötajad, rõivatööstuse jm käsitöölade töötajad	1 221
Metallitöötajad, masinaehituse jms alade oskustöötajad	1 030
Ehitustöölised, v.a elektrikud	867

9090-st Pärnumaal töötavast kõrgharidusega inimesest töötab 75% kõrgharidust eeldaval ametikohal. Iga neljas neist töötab kas teenindus-, oskus- või lihttöötaja, seadme- või masinaoperaatorina. Kõige suurem osa kutseharidusega inimestest töötab teenindus- või müügitöötaja, oskustöötaja, seadme- või masinaoperaatorina. Ligikaudu pooled põhi- või sellest madalama haridusega inimestest töötavad oskustöötaja, seadme- või masinaoperaatorina, 17% lihttöölise ja vaid 11% kõrgharidust eeldatavatel ametikohtadel (sõjaväelased, juhid, tippspetsialistid, keskastme spetsialistid, ametnikud).

Tabel 58. Pärnu maakonna töötajad ameti pearühma ja haridustaseme järgi, 31.12.2011

Ameti pearühm	Kokku	Põhi-või sellest madalam haridus	Põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus	Keskharidus ja kutse	Kõrgharidus	Haridustase teadmata
Kokku	26 957	2 760	1 202	5 361	8 539	9 090	5
Sõjaväelased	79	3	2	18	30	26	0
Juhid	2 635	69	39	450	653	1 424	0
Tippspetsialistid	3 671	15	2	156	342	3 156	0
Tehnikud ja keskastme spetsialistid	3 909	135	60	736	1 251	1 727	0
Ametnikud	1 408	99	25	383	450	451	0
Teenindus- ja müügitöötajad	4 219	399	165	1 092	1 703	860	0
Põllumajanduse, metsanduse, jahinduse ja kalanduse oskustöötajad	935	136	101	131	391	176	0
Oskustöötajad ja käsitöölised	3 607	643	269	794	1 436	465	0
Seadme- ja masinaoperaatorid ja koostajad	3 733	692	351	858	1 431	399	2
Lihttöölised	2 446	516	176	673	747	334	0
Teadmata	315	53	12	70	105	72	3

Tegevusalati teenivad Pärnu maakonnas väikseimat tulu muu teenindusvaldkonna töötajad (nt tekstiili keemiline puhastus, juuksuri- ja muu iluteenindus). Nende keskmine töine brutotulu jääb vahemikku 306–364 eurot (mediaantulu 287 eurot). Üle veerandi sellel tegevusalal töötajatest on kõrgharidusega. Tegevusalati töötab küllaltki palju madala haridustasemega inimesi hoonete ja maastike hoolduse ning turvatöö ja juurduse tegevusalal, vastavalt 19,3% ja 18,2%. Raamatukogude, arhiivide, muuseumide ja muude kultuuriasutuste töötajatest on kõrgharidus kahel kolmandikul, kuid nende keskmine töine brutotulu jääb vahemikku 446–542 eurot (mediaantulu 471 eurot).

Tabel 59. Pärnu maakonna vähe tasustatud tegevusaladel töötajate töine tulu ja haridustase, 2011

Tegevusala ^a	Arv ^b	Töine mediaantulu, eurot	Keskmine töine tulu, eurot	Keskmise töise tulu 95% usaldusvahemik, eurot	Kokku ^c	Omandatud haridustase, %		
						Põhi- või sellest madalam haridus; põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus; keskharidus ja kutse	Kõrgharidus
Muu teenindus	153	287	335	±29	100	3,9	68,6	27,5
Hoonete ja maastike hooldus	197	311	402	±41	100	19,3	53,8	26,9
Posti- ja kulleriteenistus	154	381	413	±44	100	11,0	63,0	26,0
Toidu ja joogi serveerimine	506	376	432	±21	100	16,0	64,4	19,6
Hoolekandeaastuste tegevus	142	416	461	±27	100	13,4	56,3	30,3
Raamatukogude, arhiivide, muuseumide ja muude kultuuriasutuste tegevus	73	471	494	±48	100	0,0	32,9	67,1
Majutus	261	430	505	±36	100	9,6	56,7	33,7
Turvatöö ja juurdlus	148	440	515	±46	100	18,2	64,2	16,9
Jaekaubandus, v.a mootorsõidukid ja mootorrattad	1 988	468	517	±13	100	10,5	62,9	26,6
Rõivatootmine	317	468	525	±37	100	7,3	69,1	23,7

^a Tabelis on esitatud vähemalt 50 töötajaga tegevusalad.

^b Näitab nende inimeste arvu, kelle põhitööandja rahva ja eluruumide loenduse ning Maksu- ja Tolliameti andmestikes katus, mitte tegevusalal töötavate inimeste koguarvu maakonnas.

^c Andmed haridustaseme kohta on ümardatud, mistõttu lahter „Kokku“ ei pruugi olla 100%.

Nii nagu paljudes teistes maakondades teenivad ka Pärnumaal kõige vähem koristajad ja prügivedajad. Pärnumaal kuuluvad kolme kõige vähem tasustatud ameti hulka veel toitlustuse abitöölised. Palju on madala haridustasemega töötajad toiduaine- ja puidutöötajate ning mäe-, ehitus-, tootmis- ja veonduslihttöölise seas (25–26%). Kõrgharidusega inimesi töötab palju isikuhoidustöötajate ja muude teenindusalade lihtametnike seas (vastavalt 23% ja 38,1%).

Tabel 60. Pärnu maakonna vähe tasustatud ametitel töötajate tõine tulu ja haridustase, 2011

Amet ^a	Arv ^b	Tõine mediaantulu, eurot	Keskmine tõine tulu, eurot	Keskmise tõise tulu 95% usaldusvahemik, eurot	Omandatud haridustase, %			
					Kokku ^c	Põhi- või sellest madalam haridus; põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus; keskharidus ja kutse	Kõrgharidus
Koristajad ja abilised	470	306	317	±12	100	18,9	63,4	17,7
Toitlustuse abitöölised	127	345	341	±17	100	15,8	70,1	14,2
Prügivedajad jms lihttöölised	239	328	348	±22	100	24,3	62,8	13,0
Isikuhoolustöötajad	378	398	412	±11	100	12,7	64,3	23,0
Isikuteenindajad	677	388	414	±14	100	14,5	66,9	18,6
Müüjad	1 390	436	463	±11	100	11,4	69,5	19,1
Muud teenindusala lihtametnikud	147	445	486	±37	100	9,5	52,4	38,1
Toiduaine- ja puidutöötajad, rõivatööstuse ja muude käsitöölade töötajad	918	524	541	±12	100	25,1	60,4	14,6
Mäe-, ehitus-, tootmis- ja veonduslihttöölised	515	523	556	±21	100	25,8	62,7	11,5
Koostajad	530	544	573	±16	100	22,8	63,8	13,4

^a Tabelis on esitatud vähemalt 50 töötajaga ametirühmad.

^b Näitab nende inimeste arvu, kelle põhitööandja rahva ja eluruumide loenduse ning Maksu- ja Tolliameti andmestikes katus, mitte ametirühmas töötavate inimeste koguarvu maakonnas.

^c Andmed haridustaseme kohta on ümardatud, mistõttu lahter „Kokku“ ei pruugi olla 100%.

Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad (%)

Näitaja	Maakonna / linna tulemus	Eesti keskmine	Halvim tulemus	Halvim maakond	Positsioon Eesti keskmise suhtes	Parim tulemus	Parim maakond
20–64-aastaste osatähtsus elanikkonnas	58,4	61,6	56,4	Valga		64,7	Tallinn
Hõivatute osatähtsus 20–64-aastaste seas	67,0	67,1	56,7	Ida-Viru		73,1	Harju
Majanduslikult mitteaktiivsete osatähtsus 20–64-aastaste seas	22,6	22,7	31,2	Põlva		18,9	Harju
(Üli)õpilaste osatähtsus 20–64-aastaste seas	2,1	3,3	1,9	Hiiu		9,8	Tartu linn
Vanadus- ja töövõimetuspensionäride osatähtsus 20–64-aastaste seas	10,9	10,2	18,7	Põlva		6,7	Harju
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	18,9	14,8	25,6	Hiiu		8,7	Tallinn
Kutseharidusega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	31,6	27,4	20,8	Tartu linn		36,8	Hiiu
Kõrgharidusega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	26,8	35,5	22,0	Järva		45,1	Tallinn
Hõivatute osatähtsus 35–54-aastaste eestlaste seas	77,0	79,0	70,0	Põlva		84,0	Harju
Hõivatute osatähtsus 35–54-aastaste venelaste seas	72,0	69,0	48,0	Põlva		77,0	Hiiu
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 25–29-aastaste hõivatute seas	23,0	13,0	26,0	Järva		9,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 25–29-aastaste mitteaktiivsete seas	30,0	26,0	43,0	Põlva		18,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 55–64-aastaste hõivatute seas	13,0	12,0	27,0	Saare		7,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 55–64-aastaste mitteaktiivsete seas	31,0	28,0	54,0	Hiiu		13,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike hõivemäär	51,8	49,9	34,0	Ida-Viru		58,2	Harju
Kutseharidusega elanike hõivemäär	64,3	61,2	47,9	Ida-Viru		68,5	Saare
Kõrgharidusega elanike hõivemäär	80,3	78,9	69,1	Ida-Viru		83,3	Saare
Puuetega inimeste osatähtsus 20–64-aastaste seas	5,7	6,5	20,0	Jõgeva		3,0	Harju
Riigikeeleoskusega inimeste osatähtsus 20–64-aastaste seas	3,1	16,1	59,3	Ida-Viru		0,2	Hiiu
Inglise keele oskajate osatähtsus 35–54-aastaste seas	45,0	41,0	15,0	Ida-Viru		53,0	Harju
Vene keele oskajate osatähtsus 20–34-aastaste seas	52,0	68,0	36,0	Hiiu		97,0	Ida-Viru
25–29-aastaste hõivemäär	69,0	71,0	57,1	Ida-Viru		75,3	Tallinn
55–59-aastaste hõivemäär	67,3	67,3	54,1	Põlva		73,6	Harju
Madala haridustasemega lapsevanemad ^a	22,0	16,0	31,0	Järva		10,0	Tallinn
Leibkonnad, kus mõlemad vanemad on madala haridustasemega ^b	21,1	21,1	28,0	Järva		15,3	Tallinn
Ettevõtete sünnimäär	13,4	13,4	9,7	Hiiu		14,0	Tallinn
Ettevõtete surmamäär	9,7	9,3	10,3	Tallinn		6,4	Hiiu
Kõrgharidusega teenindus-, oskus- ja lihttöötajad ^c	24,6	21,3	34,0	Ida-Viru		14,7	Tartu linn
Lihttöölise osatähtsus madala haridustasemega töötajate hulgas	17,5	18,6	22,7	Tartu linn		17,1	Harju
Madala haridustasemega isikud kõrgharidust eeldaval ametikohal ^d	11,3	14,1	7,7	Järva		20,8	Tallinn
Oma maakonnas töötajate osatähtsus maakonna hõivatute hulgas	76,5	77,0	38,0	Harju		81,0	Ida-Viru

^a Madala haridustasemega lapsevanemate osatähtsus alla 7-aastaste laste vanemate hulgas.

^b Kahe madala haridustasemega väikelapsevanemaga leibkondade osatähtsus kõigi madala haridustasemega vanematega leibkondade hulgas.

^c Teenindus-, oskus- ja lihttöötajate osatähtsus kõrgharidusega töötajate hulgas.

^d Kõrgharidust eeldavatel ametikohtadel töötajate osatähtsus madala haridustasemega inimeste seas.

Joonisel on võrreldud selle maakonna konkurentsivõime näitajaid ülejäänud maakondade omadega. Maakonna positsiooni Eesti keskmise suhtes näitab värviline ring. Kui maakonna näitaja väärtus on Eesti keskmisest parem või sellega võrdne, on ring roheline, kui väärtus kehvem, on ring punane. Halli ribaga on esitatud vahemik, mille otstes on Eesti parim ja halvim väärtus. Tumehalli riba sees on poolte Eesti maakondade näitajate väärtused.

Graafiku prototüüp: West Midlands Public Health Observatory

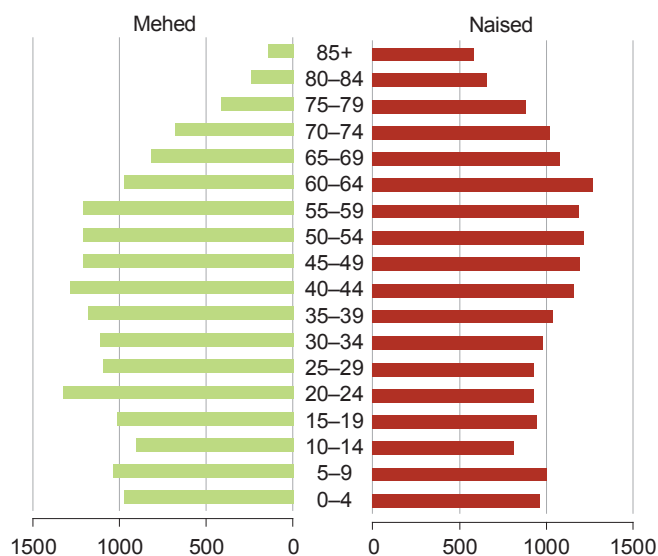
Täiskasvanuhariduse sihtrühmad võiksid Pärnu maakonnas olla järgmised:

- majanduslikult mitteaktiivsed mitte-eestlased (eriti vanemad inimesed)
- madala haridustasemega hõivatud ja majanduslikult mitteaktiivsed
- hõivatud ja majanduslikult mitteaktiivsed üldkeskharidusega noored
- vähemalt 50-aastased hõivatud
- vene keele oskuseta noored
- madala haridustasemega väikelastevanemad
- vähe tasustatud tegevusaladel töötavad kõrgharidusega inimesed

Rapla maakond

2014. aasta 1. jaanuari seisuga elab Rapla maakonnas 34 676 elanikku (2,6% kogu Eesti rahvastikust), kellest 48,6% on mehed ja 51,4% naised. Raplamaa elanikkond on võrreldes paljude teiste maakondadega küllaltki noor. Alla 15-aastaseid on 16,4% rahvastikust (Eestis keskmiselt 15,8%), 15–64-aastaseid 64,8% ja vähemalt 64-aastaseid 18,8%. Rahvastikupüramiidilt (joonis 86) on näha, et mehi on rohkem noorte hulgas, eriti palju näiteks 20–24-aastaste seas, naisi on riigi naiste ja meeste oodatava eluea suure erinevuse tõttu rohkem just vanemaealiste seas.

Joonis 86. Rapla maakonna rahvastikupüramiid, 01.01.2014

Täiskasvanuhariduse sihtrühma sotsiaal-demograafiline profiil

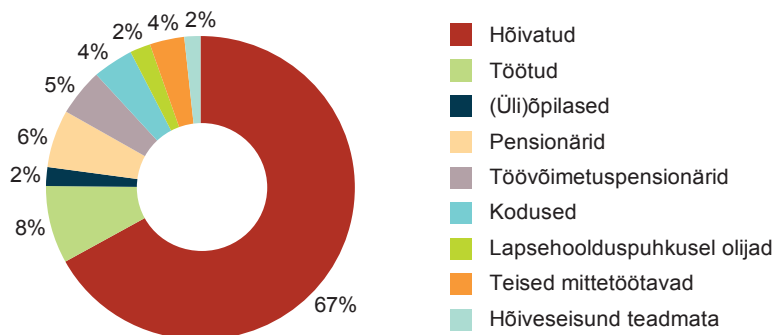
2011. aasta rahva ja eluruumide loenduse kohaselt elab Rapla maakonnas 20–64-aastaseid inimesi 20 600 (59% maakonna elanikest). Neist 31% on 20–34-aastased, 47% 35–54-aastased ja 22% 55–64-aastased. Kaks kolmandikku Raplamaa 20–64-aastastest on hõivatud, 8% töötud ja 23% majanduslikult mitteaktiivsed (joonis 87). Hõivatute osatähtsus on suurim 35–54-aastaste seas (77%) ja väiksem 55–64-aastaste seas (53%), töötuid on kõige rohkem 20–34-aastaste hulgas – 10%. Üle veerandi 55–64-aastastest on (vanadus)pensionärid ja 9% töövõimetuspensionärid.

Tabel 61. Rapla maakonna 20–64-aastased vanuserühma ja hõiveseisundi järgi, 31.12.2011

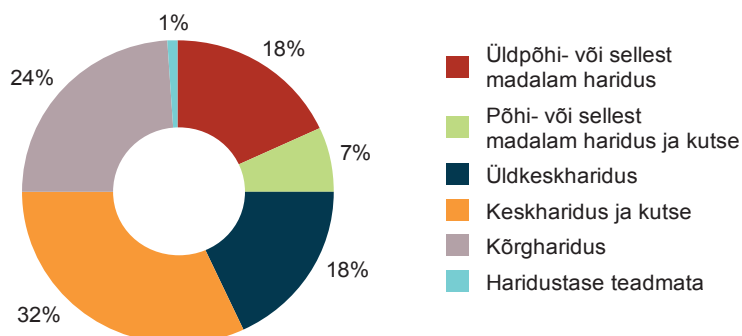
Vanus	Kokku	Hõivatud	Töötud	Majanduslikult mitteaktiivsed	Hõiveseisund teadmata
Kokku	20 600	13 786	1 679	4 815	320
20–34	6 313	3 884	655	1 566	208
35–54	9 712	7 477	774	1 369	92
55–64	4 575	2 425	250	1 880	20

Maakonna 20–64-aastastest elanikest peaaegu kolmandikul on kutseharidus ja veidi alla neljandiku elanikest on kõrgharidusega (joonis 88). Raplamaal elab võrreldes teiste maakondadega palju madala haridustasemega inimesi (25%).

Joonis 87. Rapla maakonna 20–64-aastased sotsiaal-majandusliku staatuse järgi, 31.12.2011

Joonis 88. Rapla maakonna 20–64-aastased haridustaseme järgi, 31.12.2011

Elanike sotsiaal-majandusliku staatuse jaotuse poolest sarnaneb Rapla maakond enim Pärnumaaga – suur osa 20–64-aastastest on hõivatud, töötuid ning vanadus- ja töövõimetuspensionäre on rahvastikus pigem vähe. Elanike haridusnäitajates võib aga ühiseid jooni leida Viljandi ja Valga maakonnaga, kus samuti pea kolmandik elanikest kutseharidusega ja neljandik madala haridustasemega.

Tasemeõppes osaleb Raplamaa 20–64-aastastest 7% ehk 1395 elanikku. 20–24-aastasi on nende seas 760, 25–29-aastasi 220, 30–34-aastasi 149 ja 35–39-aastasi 125. Maksu- ja Tolliameti andmetel saab neist töist tulu 688. Kui kõige nooremas vanuserühmas on õppijate tõine sissetulek mitteõppijate omast väiksem, siis vanuses 35–54 teenivad õppijad rohkem. Nimelt jääb selles vanuses õppijate tõine brutotulu vahemikku 774–914 eurot (mediaantulu 716 eurot), mitteõppijate tõine tulu on aga 795–825 eurot (mediaantulu 675 eurot). Kõige vanema vanuserühma õppijate ja mitteõppijate töist tulu ei saa valimi väiksuse tõttu võrrelda. Tabeli tasemeõppes osalejate ja mitteosalejate tõise tulu kohta leiab lisast 1.

Maakonna konkurentsivõime mõõdikud

Rahvuskoosseis

Rapla maakonna elanikest 94% on eestlased. Venelasi elab maakonnas 4% ja muu rahvuse esindajaid 2%.

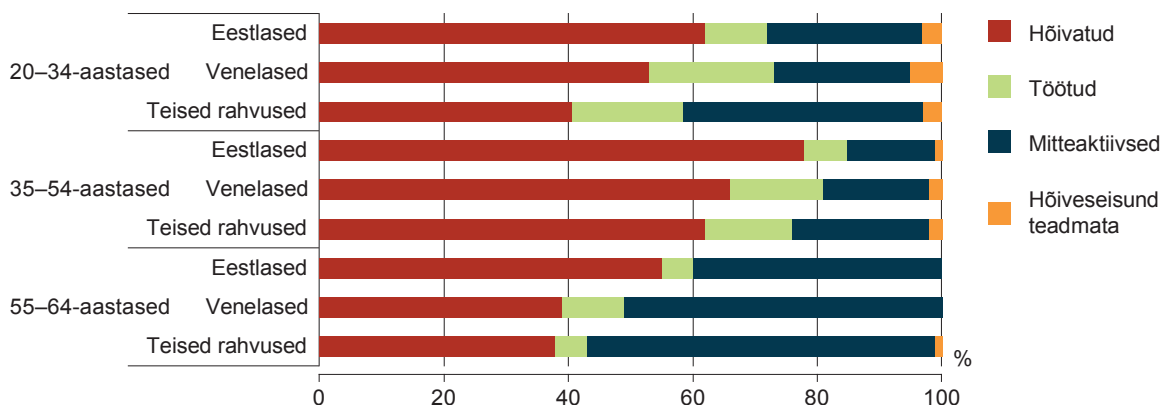
Raplamaal on hõiveseisund ja rahvus omavahel seotud. Maakonnas peavad paika üldised tendentsid – mitte-eestlaste hulgas on hõivatute osatähtsus väiksem, töötute ja mitteaktiivsete oma suurem. Näiteks 20–34-aastastest venelastest on töötud 20%, samas vanuses eestlastest vaid 10%. 35–54-aastaste eestlaste hõivemäär on 78%, samas vanuses venelastel 66%. 55–64-aastastest vene rahvusest elanikest on majanduslikult mitteaktiivsed 51%, samas vanuses eestlastest vaid 40%.

Kui võrrelda Raplamaa näitajaid Eesti üldkeskmistega, selgub, et Raplamaal on eestlaste seas kõigis vanuserühmades hõivatute osatähtsus väiksem ning töötute ja mitteaktiivsete osatähtsus suurem (joonis 89). Ka venelaste puhul kehtivad peaaegu samasugused tendentsid – hõivatuid on Raplamaa

venelaste seas vähem kui venelaste seas Eestis keskmiselt, töötuid aga kõigis vanuserühmades rohkem kui Eestis keskmiselt samas vanuses venelaste seas.

Rahvustevaheliste hõiveerinevuste poolest on Raplamaa sarnane Järva- ja Harjumaa ning pealinn Tallinnaga.

Joonis 89. Rapla maakonna 20–64-aastaste hõiveseisund vanuserühma ja rahvuse järgi, 31.12.2011

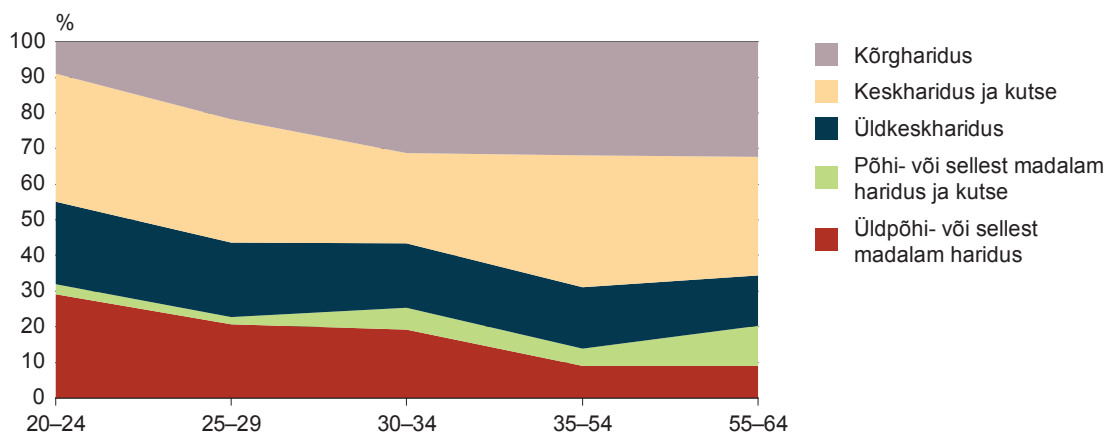

Omandatud haridustase

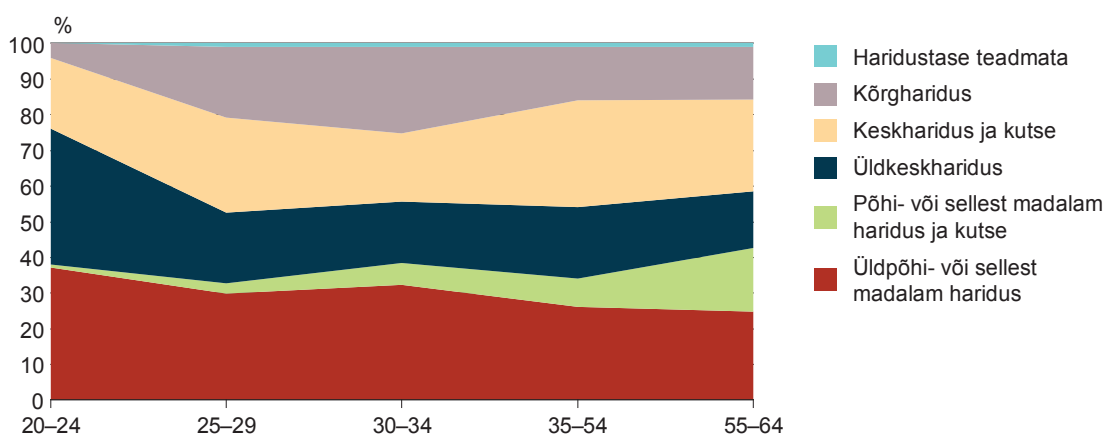
Rapla maakonna 20–64-aastaste hõivatute ja majanduslikult mitteaktiivsete haridustasemed erinevad olulisel määral. Esiteks, hõivatute seas on igas vanuserühmas rohkem kutsehariduse omandanud kui majanduslikult mitteaktiivsete seas. Enim on kutseharidusega inimesi 35–54-aastaste hõivatute seas – 37%. Teiseks on hõivatute, eriti vanemaealiste seas rohkem kõrgharidusega elanikke. Kui 30–34-aastastest mitteaktiivsetest on kõrgharidusega 24%, siis hõivatutest 31%. Kolmandaks eristab hõivatuid ja mitteaktiivseid madala haridustasemega elanike osatähtsus. Kui hõivatute seas madala haridusega inimeste osatähtsus vanuse tõustes üldjoontes väheneb, siis mitteaktiivsete seas on neid igas vanuserühmas stabiilselt ligikaudu 40%. Seejuures ei ole hõivatute seas üheski vanuserühmas madala haridustasemega inimeste osatähtsus nii suur kui mitteaktiivsete seas. Niisiis võib kokkuvõtvalt öelda, et Raplemaal on hõivatud pigem kutse- ja kõrgharidusega elanikud, kusjuures vanemates vanuserühmades on kutse- ja kõrghariduse omandanud rohkem kui noorte hulgas. Mitteaktiivsete seas paistab aga silma madala haridustasemega inimeste suur kontsentratsioon.

Maakondade võrdluses sarnaneb Raplamaa hõivatute profiil Valga- ja Pärnumaa omaga, mitteaktiivsete profiil aga Järva- ja Pärnumaa omaga.

Joonis 90. Rapla maakonna 20–64-aastaste hõivatute kõrgeim omandatud haridustase vanuserühma järgi, 31.12.2011

Joonis 91. Rapla maakonna 20–64-aastaste majanduslikult mitteaktiivsete kõrgeim omandatud haridustase vanuserühma järgi, 31.12.2011

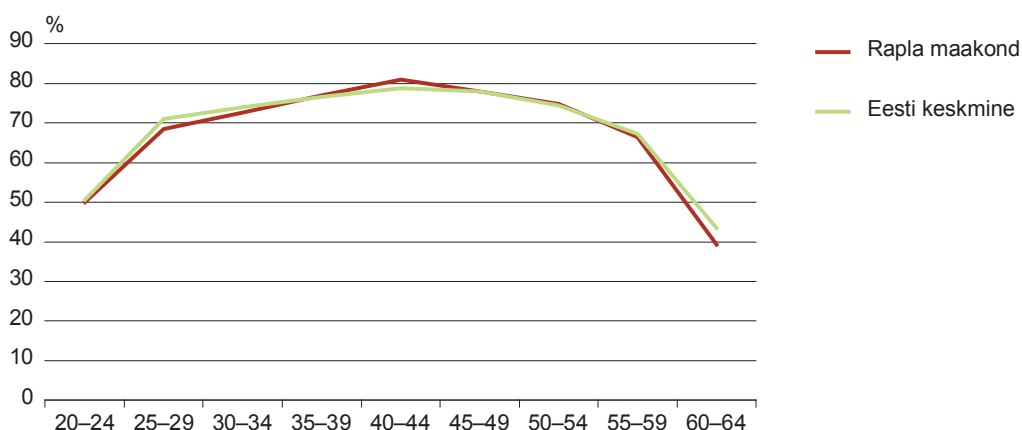

Hõivemäär

Rapla maakonna elanike tööhõive määr on viimase rahvaloenduse seisuga 50,1%. See on väga hea näitaja, paigutades Raplamaa maakondade võrdluses neljandale kohale. Jooniselt 92 on näha, et vanuserühmiti sarnaneb Raplamaa hõivemäär Eesti keskmisega. Mida nooremad on elanikud, seda madalam hõivemäär. Kõige kõrgem on 40–44-aastaste elanike tööhõive määr (81%), pärast seda hakkab hõivemäär vaikselt langema. Pensioniea kätte jõudmine 60. eluaastate alguses mõjutab oluliselt ka hõivemäära – paljud väljuvad tööturult, mistõttu 60–64-aastaste hõivemäär on 55–59-aastaste omast oluliselt madalam (vastavalt 39,3% ja 66,6%).

Haridustaseme järgi on Raplamaal kõige kõrgem 35–54-aastaste kõrgharidusega inimeste hõivemäär – 88% –, neile järgneb 35–54-aastased kutseharidusega elanike näitaja – 80%. Raplamaa on omapärane selle poolest, et seal on küllaltki kõrge 35–54-aastaste madala haridustasemega elanike hõivemäär – 61% (Eesti keskmine on 57%). Tabeli hõivemäära kohta vanuserühma ja haridustaseme järgi leiab lisast 2.

Joonis 92. Rapla maakonna 20–64-aastaste hõivemäär vanuserühma järgi, 31.12.2011

Tervis

Raplamaal on puuetega inimesi 20–64-aastase rahvastiku seas 1273, s.o 6% selles vanuses elanikest. Eesti tööjõu-uuringu andmete põhjal Raplamaa kohta usaldusväärset puuetega isikute jaotust hõiveseisundi järgi välja tuua ei saa. Tabel puuetega isikute arvudega on esitatud lisas 3.

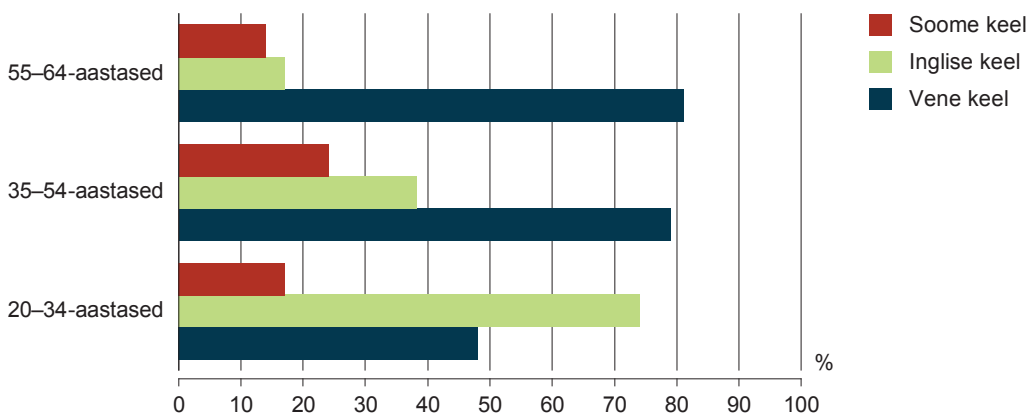
Keeleoskus

Raplamaal elab riigikeeleoskusega 20–64-aastaseid elanikke väga vähe, vaid 372. Neist 39 on 20–34-aastased, 182 35–54-aastased ja 151 55–64-aastased.

Üldiselt võib Raplamaa elanike keeleoskust pidada heaks. Tallinna lähedus ja maakonna elanike pealinnas tööl käimine mõjutab ka seda, et paljud oskavad võõrkeeli. 74% noortest oskab inglise, 48% vene ja 17% soome keelt. Kui enamikus maakondades on murekoht 35–54- ja 55–64-aastaste kehv inglise keele oskus, siis Rapla maakonnas oskab inglise keelt 38% 35–54- ja 17% 55–64-aastastest. Eesti keskmisest suurem on ka 35–54-aastaste soome keele oskajate osatähtsus maakonnas.

Elanike keeleoskuse poolest sarnaneb Rapla maakond Pärnu ja Tartu maakonnaga. Kõigis neis on noortel väga hea keeleoskus ning 35–54- ja 55–64-aastastel hea inglise keele oskus.

Joonis 93. Rapla maakonna 20–64-aastased keeleoskuse järgi, 31.12.2011

Madala haridustasemega väikelastevanemad

Alla 7-aastaste laste vanemaid elab Rapla maakonnas kokku üle 4100, neist 26%-l ehk ligi 1100-l on madal haridustase (vt lisa 5, kaart 1). Arvuliselt on madala haridustasemega vanemaid kõige rohkem vanuses 30–34 (300 isikut) ja 35–39 (247 isikut), kuid maakonnas elab ka näiteks 32 madala haridustasemega väikelapsevanemat vanuses 15–19. Suurem osa nendest naistest on majanduslikult mitteaktiivsed (260 naist, 62 meest), hõivatute seas on aga palju rohkem mehi (460 meest, 172 naist).

Leibkondi, kus üks vanematest on madala haridustasemega, on Raplamaal kokku 674, ja kahe madala haridustasemega vanemaga leibkondi 203 ehk 23% kõigist madala haridustasemega vanematega leibkondadest.

Ettevõtlus maakonnas

24% Rapla maakonnas töötavatest inimestest on tööl töötleva tööstuse ettevõtetes, 14% hariduse valdkonnas, 12% hulgi- ja jaekaubanduses ning 10% põllumajandussektoris (vt kõigi tegevusalade töötajate arvu lisast 4). Ettevõtluse demograafia põllumajanduse andmeid ei hõlma, mistõttu tuleb andmete tõlgendamisse suhtuda ettevaatlikult. Pikaajalistest trendidest ettevõtete sünni- ja surmamäärade kohta ning majanduslikult aktiivsete ettevõtete, sündinud ja surnud ettevõtete koguarvust on põllumajandussektoris tegutsevad ettevõtted puudu.

Ettevõtluse demograafia

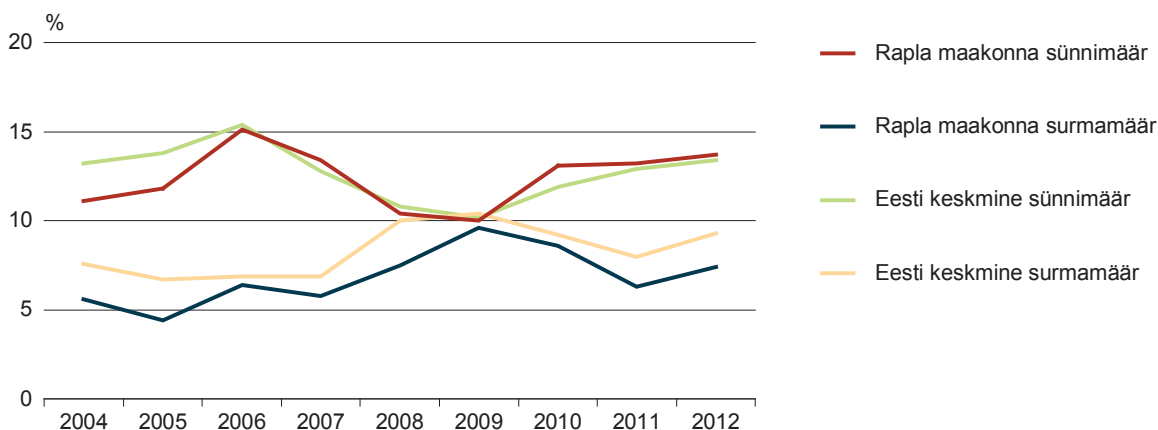
2012. aastal tegutses Rapla maakonnas 1410 majanduslikult aktiivset ettevõtet – 2% kõigist Eesti majanduslikult aktiivsetest ettevõtetest (tabel 62). Kõige rohkem ettevõtteid tegutseb maakonnas hulgi- ja jaekaubanduse, ehituse ning kutse-, teadus- ja tehnikategevuse alal. 2012. aastal loodi 193 uut ettevõtet ja tegevuse lõpetas 104 ettevõtet. Enim sündis ja suri ettevõtteid ehituse, hulgi- ja jaekaubanduse ning haldus- ja abitegevuste alal.

Tabel 62. Rapla maakonna ettevõtluse demograafia põhinäitajad, 2012

Tegevusala	Majanduslikult aktiivsete ettevõtete arv	Sündinud ettevõtete arv	Surnud ettevõtete arv
Tegevusalad kokku	1 410	193	104
Mäetööstus	15	1	0
Töötlev tööstus	193	19	11
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	4	0	0
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	12	1	0
Ehitus	238	32	17
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	280	38	24
Veendus ja laondus	140	10	5
Majutus ja toitlustus	37	5	3
Info ja side	46	7	7
Finants- ja kindlustustegevus	11	2	4
Kinnisvaraala tegevus	56	7	5
Kutse-, teadus- ja tehnikaala tegevus	168	23	10
Haldus- ja abitegevused	90	28	11
Haridus	18	4	2
Tervishoid ja sotsiaaltoetused	27	0	0
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	33	8	2
Muud teenindavad tegevused	42	8	3

Rapla maakonna ettevõtete sünni- ja surmamäärad on aastate jooksul läbi teinud samasuguse muutuse nagu Eesti üldnäitajad. Majanduse kõrgajal oli ettevõtete sünnimäär kõrge ja surmamäär väga madal. Majanduskriisi ajal, aastail 2008–2009, langes ettevõtete sünnimäär väga madalale. Loodud ettevõtteid oli sel ajal vaid 10% kõigist majanduslikult aktiivsetest ettevõtetest. Samal ajal oli ettevõtete surmamäär kõrge – 9,6%. Erinevalt paljudest teistest maakondadest aga ei ületanud Raplamaal kriisi ajal tegevuse lõpetanud ettevõtete arv tegevust alustanud ettevõtete oma. Alates 2009. aastast on Raplamaa ettevõtete sünnimäär tõusnud ja surmamäär langenud (v.a 2012. aastal) ning loodud ettevõtetel on maakonna ettevõtetes märksa suurem osa kui tegevuse lõpetanutel.

Joonis 94. Rapla maakonna ettevõtete sünni- ja surmamäär, 2004–2012

Tömbekeskused ja ääremaalsed alad maakonnas

Töökoht asub Raplamaal 8996 inimesel. Hõivatuid elab maakonnas 14 446, kellest elab ja töötab samas maakonnas vaid 8180. Seega on selge, et paljud Rapla maakonna elanikud käivad tööl mujal – peamiselt Tallinnas. Raplamaalt käib Harjumaal tööl 3670 elanikku, neist Tallinnas 2808 (vt kaart 11). Peale selle liigub suurem voog inimesi tööle ka välismaale (773 isikut), peamiselt

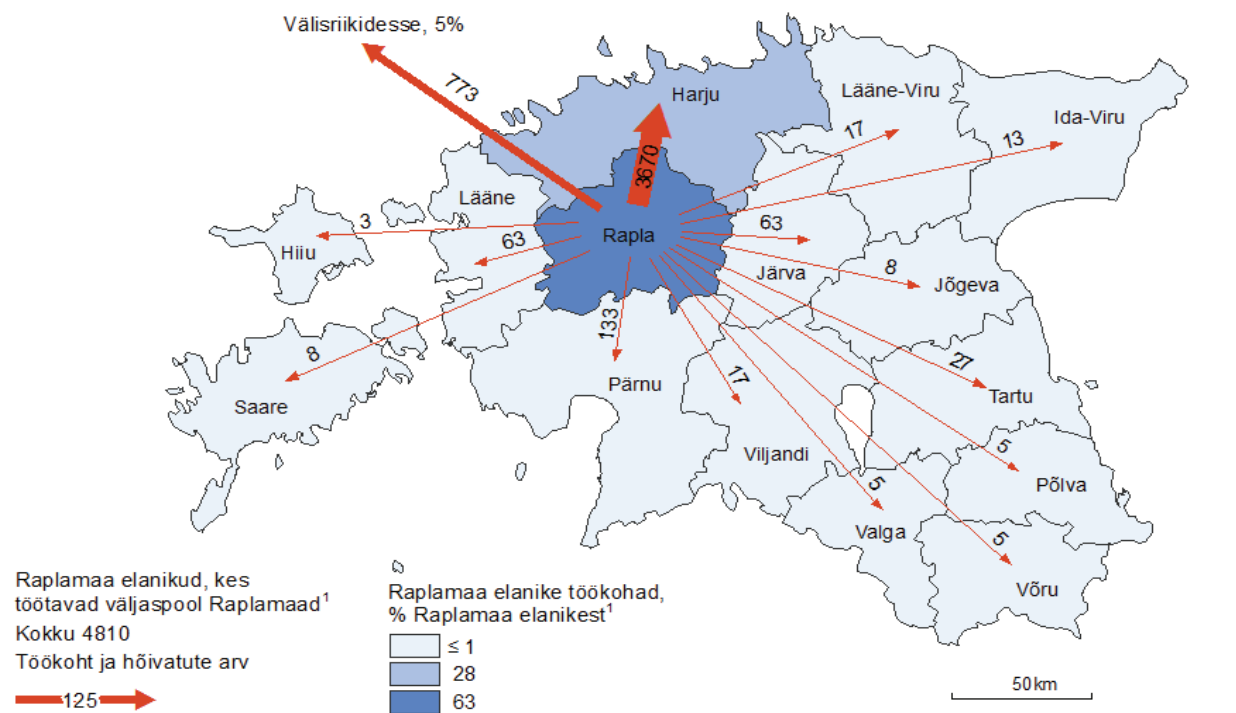
Soome (579 isikut). Raplamaa ise teiste maakondade elanikele atraktiivne töörände sihtkoht ei ole. Suuremad pendelrändevood maakonda on pärit naabermaakondadest Harjumaalt (521 isikut) ja Pärnumaalt (100 isikut).

Rapla maakonnas asub kaks tõmbekeskust – Rapla vallasisene linn ja Märjamaa alev. Raplas asub töökoht 2241 inimesel ja linna tööjõupotentsiaali näitaja väärtus on 0,98. Seega asub linnas peaaegu sama palju töökohti, kui seal elab hõivatud inimesi. Rapla linna mõjuala on pigem väike. Sellel on kaks põhjust. Esiteks meelitab lähedal asuv Tallinn parema palga lootuses paljud Rapla maakonna elanikud sinna tööle ning teiseks asub maakonnas veel Märjamaa alev, kus käib töö üksjagu maakonna elanikest. Märjamaal asub töökoht 795 inimesel. Alevi tööjõupotentsiaali näitaja on nõrk – 0,66, s.t töökohti on seal oluliselt vähem kui hõivatuid.

Rapla maakonnas asub üks vald, mis ei ole töörände kaudu tugevalt Rapla linnaga seotud – 1224 elanikuga Vigala vald. Hõivatuid elab vallas 470. Vigala valla hõivemäär on kõigis vanuserühmades küllaltki kõrge – 20–34-aastastel 51%, 35–54-aastastel 79,5% ja 55–64-aastastel 49,7%. Vallas asub 342 töökohta. Vigala vähemalt 10-aastastest 41% on madala haridustaseme ja 29% kutseharidusega.

Kaardid linnaliste asulate tööjõupotentsiaali ning ääremaaliste valdade elanike arvu ja hõivemäära kohta haridustaseme ja vanuse järgi leiab lisast 5 (kaardid 2–5).

Kaart 11. Rapla maakonna elanike tööränne Eesti maakondadesse ja välismaale, 31.12.2011

¹Arvestatud ei ole kindla aadressita ja teadmata asukohaga töökohti.

8180 inimese elu- ja töökoht on Raplamaal.

Töökohad

Kõige suurem osa Raplamaal tööl käivatest inimestest töötab seadme- ja masinaoperaatori, pedagoogika tippspetsialisti või mootorsõidukijuhina (tabel 63). Kümnel populaarsemal ametikohal töötab 57% kõigist maakonnas töökäijatest.

Kõige suuremale osale maakonnas töötavatest inimestest pakuvad töökohta just töötleva tööstuse ettevõtted, nt puidust, korgist, õlest ja punumismaterjalist toodete valmistamise ning rõiva- ja mööblitootmisettevõtted. Ametitest on töötlevas tööstuses populaarseimad masinõmblejad, juhid ja tislerid.

Tabel 63. Rapla maakonna töötajate kümme enim levinud ametit, 31.12.2011

Amet	Töötajate arv
Seadme- ja masinaoperaatorid	686
Pedagoogika tippspetsialistid	678
Mootorsõidukite ja liikurmasinate juhid	626
Äri- ja haldusalal töötavad keskastme spetsialistid	560
Müüjad	544
Juhid tegevusala järgi	502
Metallitöötluste, masinaehituse jms alade oskustöötajad	419
Toiduaine- ja puidutöötajad, rõivatööstuse jm käsitöölade töötajad	398
Turule orienteeritud aia- ja põllusaaduste kasvatajad	373
Isikuteenindajad	358

Rapla maakonna 1781-st madala haridustasemega töötajast 72% on teenindus- või oskustöötajad ja masina- või seadmeoperaatorid (tabel 64). Lihttöölised on 17% ning juhid, spetsialistid või ametnikud 10% madala haridustasemega inimestest. Suurem osa kõrgharidusega töötajatest – neljast kolm – töötab kõrgharidust eeldaval ametikohal. Ülejäänud töötavad kas teenindus-, oskus- või lihttöölise või seadme- või masinaoperaatorina.

Tabel 64. Rapla maakonna töötajad ameti pearühma ja haridustaseme järgi, 31.12.2011

Amet	Kokku	Põhi- või sellest madalam haridus	Põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus	Keskharidus ja kutse	Kõrgharidus	Haridustase teadmata
Kokku	8 996	1 211	570	1 446	3 066	2 700	3
Sõjaväelased	21	0	0	0	11	10	0
Juhid	854	23	14	109	249	459	0
Tippspetsialistid	1 336	6	6	55	167	1 102	0
Tehnikud ja keskastme spetsialistid	1 074	54	26	189	405	400	0
Ametnikud	376	39	11	101	131	94	0
Teenindus- ja müügitöötajad	1 307	166	91	291	540	219	0
Põllumajanduse, metsanduse, jahinduse ja kalanduse oskustöötajad	442	79	38	53	187	85	0
Oskustöötajad ja käsitöölised	1 260	299	107	215	523	116	0
Seadme- ja masinaoperaatorid ja koostajad	1 370	315	183	247	515	110	0
Lihttöölised	867	217	90	163	305	92	0
Teadmata	89	13	4	23	33	13	3

Tegevusalati teenivad Rapla maakonnas kõige vähem toidu ja joogi serveerimise ning posti- ja kulleriteenistustevõtetes töötavad inimesed (tabel 65). Kolmveerand neil tegevusaladel töötajatest on kas üldkesk- või kutseharidusega. Kõrgharidusega inimesi töötab küllaltki palju spordi- ja hoolekandeesutuste tegevuse alal, vastavalt 28% ja 30% tegevusalal töötajatest.

Tabel 65. Rapla maakonna vähe tasutatud tegevusaladel töötajate tõine tulu ja haridustase, 2011

Tegevusala ^a	Arv ^b	Tõine mediaantulu, eurot	Keskmine tõine tulu, eurot	Keskmise tõise tulu 95% usaldusvahemik, eurot	Kokku ^c	Omandatud haridustase, %		
						Põhi- või sellest madalam haridus; põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus; keskharidus ja kutse	Kõrgharidus
Toidu ja joogi serveerimine	97	312	342	±24	100	20,6	75,3	4,1
Posti- ja kulleriteenistus	51	424	436	±40	100	7,8	72,6	19,6
Sportitegevus ning lõbustus- ja vaba aja tegevused	53	364	459	±70	100	15,1	56,6	28,3
Jaekaubandus, v.a mootorsõidukid ja mootorrattad	612	436	488	±22	100	13,9	63,6	22,6
Rõivatootmine	199	486	520	±33	100	18,6	63,3	18,1
Mootorsõidukite ja mootorrattaste hulgi- ja jaemüük ning remont	78	418	528	±67	100	20,5	60,3	19,2
Hoolekandeaastuste tegevus	95	499	542	±49	100	23,2	47,4	29,5
Muu teenindus	118	523	555	±54	100	19,5	64,4	16,1
Puidutöötlemine ning puit- ja korktoodete tootmine, v.a mööbel; õlest ja punumismaterjalist toodete tootmine	216	484	576	±47	100	37,5	47,7	14,8
Maismaaveondus ja torustransport	280	519	579	±37	100	30,7	58,2	11,1

^a Tabelis on esitatud vähemalt 50 töötajaga tegevusalad.

^b Näitab nende inimeste arvu, kelle põhitöoandja rahva ja eluruumide loenduse ning Maksu- ja Tolliameti andmestikes katus, mitte tegevusalal töötavate inimeste koguarvu maakonnas.

^c Andmed haridustaseme kohta on ümardatud, mistõttu lahter „Kokku“ ei pruugi olla 100%.

Kõige vähem tasustatud ametid on Raplamaal samad nagu enamikus Eesti maakondades – koristajad, prügivedajad ja isikuteenindajad. Koristajatest ja isikuteenindajatest on iga viies töötaja madala haridustasemega, prügivedajatest 38%. Vähe tasustatud on ka õigus-, sotsiaal-, kultuuri- jms alade keskastme spetsialistid, kelle keskmine tõine brutotulu on 442–572 eurot (mediaantulu 479 eurot) ning klienditeenindajad, kes teenivad keskmiselt 506–660 eurot (mediaantulu 577 eurot). Nendel ametikohtadel töötajatest ligikaudu kolmandikul on kõrgharidus.

Tabel 66. Rapla maakonna vähe tasustatud ametitel töötajate tõine tulu ja haridustase, 2011

Amet ^a	Arv ^b	Tõine mediaantulu, eurot	Keskmine tõine tulu, eurot	Keskmise tõise tulu 95% usaldusvahemik, eurot	Kokku ^c	Omandatud haridustase, %		
						Põhi- või sellest madalam haridus; põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus; keskharidus ja kutse	Kõrgharidus
Koristajad ja abilised	110	319	347	±28	100	20,0	66,4	13,6
Prügivedajad jms lihttöölised	72	342	359	±41	100	37,5	55,6	6,9
Isikuteenindajad	137	367	415	±39	100	20,4	65,7	13,9
Müüjad	423	417	424	±14	100	16,8	68,3	15,0
Isikuhooldustöötajad	124	465	464	±26	100	25,0	56,5	18,6
Õigus-, sotsiaal-, kultuuri- jms alade keskastme spetsialistid	57	479	507	±65	100	7,0	61,4	31,6
Mäe-, ehitus-, tootmis- ja veonduslihttöölised	170	528	568	±33	100	30,6	60,0	9,4
Klienditeenindajad	67	503	577	±71	100	9,0	56,7	34,3
Toiduaine- ja puidutöötajad, rõivatööstuse ja muude käsitöölade töötajad	303	556	583	±25	100	30,4	59,7	9,9
Mootorsõidukite ja liikurmasinate juhid	299	563	626	±34	100	37,1	56,9	6,0

^a Tabelis on esitatud vähemalt 50 töötajaga ametirühmad.

^b Näitab nende inimeste arvu, kelle põhitöoandja rahva ja eluruumide loenduse ning Maksu- ja Tolliameti andmestikes katus, mitte ametirühmas töötavate inimeste koguarvu maakonnas.

^c Andmed haridustaseme kohta on ümardatud, mistõttu lahter „Kokku“ ei pruugi olla 100%.

Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad (%)

Näitaja	Maakonna / linna tulemus	Eesti keskmine	Halvim tulemus	Halvim maakond	Positsioon Eesti keskmise suhtes	Parim tulemus	Parim maakond
20–64-aastaste osatähtsus elanikkonnas	59,0	61,6	56,4	Valga		64,7	Tallinn
Hõivatute osatähtsus 20–64-aastaste seas	66,9	67,1	56,7	Ida-Viru		73,1	Harju
Majanduslikult mitteaktiivsete osatähtsus 20–64-aastaste seas	23,4	22,7	31,2	Põlva		18,9	Harju
(Üli)õpilaste osatähtsus 20–64-aastaste seas	2,1	3,3	1,9	Hiiu		9,8	Tartu linn
Vanadus- ja töövõimetuspensionäride osatähtsus 20–64-aastaste seas	11,1	10,2	18,7	Põlva		6,7	Harju
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	24,5	14,8	25,6	Hiiu		8,7	Tallinn
Kutseharidusega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	32,1	27,4	20,8	Tartu linn		36,8	Hiiu
Kõrgharidusega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	23,9	35,5	22,0	Järva		45,1	Tallinn
Hõivatute osatähtsus 35–54-aastaste eestlaste seas	78,0	79,0	70,0	Põlva		84,0	Harju
Hõivatute osatähtsus 35–54-aastaste venelaste seas	66,0	69,0	48,0	Põlva		77,0	Hiiu
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 25–29-aastaste hõivatute seas	23,0	13,0	26,0	Järva		9,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 25–29-aastaste mitteaktiivsete seas	33,0	26,0	43,0	Põlva		18,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 55–64-aastaste hõivatute seas	20,0	12,0	27,0	Saare		7,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 55–64-aastaste mitteaktiivsete seas	43,0	28,0	54,0	Hiiu		13,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike hõivemäär	51,9	49,9	34,0	Ida-Viru		58,2	Harju
Kutseharidusega elanike hõivemäär	64,0	61,2	47,9	Ida-Viru		68,5	Saare
Kõrgharidusega elanike hõivemäär	81,5	78,9	69,1	Ida-Viru		83,3	Saare
Puuetega inimeste osatähtsus 20–64-aastaste seas	6,1	6,5	20,0	Jõgeva		3,0	Harju
Riigikeeleoskuseta inimeste osatähtsus 20–64-aastaste seas	1,8	16,1	59,3	Ida-Viru		0,2	Hiiu
Inglise keele oskajate osatähtsus 35–54-aastaste seas	38,0	41,0	15,0	Ida-Viru		53,0	Harju
Vene keele oskajate osatähtsus 20–34-aastaste seas	48,0	68,0	36,0	Hiiu		97,0	Ida-Viru
25–29-aastaste hõivemäär	68,4	71,0	57,1	Ida-Viru		75,3	Tallinn
55–59-aastaste hõivemäär	66,6	67,3	54,1	Põlva		73,6	Harju
Madala haridustasemega lapsevanemad ^a	26,0	16,0	31,0	Järva		10,0	Tallinn
Leibkonnad, kus mõlemad vanemad on madala haridustasemega ^b	23,0	21,1	28,0	Järva		15,3	Tallinn
Ettevõtete sünnimäär	13,7	13,4	9,7	Hiiu		14,0	Tallinn
Ettevõtete surmamäär	7,4	9,3	10,3	Tallinn		6,4	Hiiu
Kõrgharidusega teenindus-, oskus- ja lihttöötajad ^c	23,0	21,3	34,0	Ida-Viru		14,7	Tartu linn
Lihttöölise osatähtsus madala haridustasemega töötajate hulgas	17,2	18,6	22,7	Tartu linn		17,1	Harju
Madala haridustasemega isikud kõrgharidust eeldaval ametikohal ^d	10,1	14,1	7,7	Järva		20,8	Tallinn
Oma maakonnas töötajate osatähtsus maakonna hõivatute hulgas	56,6	77,0	38,0	Harju		81,0	Ida-Viru

^a Madala haridustasemega lapsevanemate osatähtsus alla 7-aastaste laste vanemate hulgas.

^b Kahe madala haridustasemega väikelapsevanemaga leibkondade osatähtsus kõigi madala haridustasemega vanematega leibkondade hulgas.

^c Teenindus-, oskus- ja lihttöötajate osatähtsus kõrgharidusega töötajate hulgas.

^d Kõrgharidust eeldaval ametikohtadel töötajate osatähtsus madala haridustasemega inimeste seas.

Joonisel on võrreldud selle maakonna konkurentsivõimenäitajaid ülejäänud maakondade omadega. Maakonna positsiooni Eesti keskmise suhtes näitab värviline ring. Kui maakonna näitaja väärtus on Eesti keskmisest parem või sellega võrdne, on ring roheline, kui väärtus kehvem, on ring punane. Halli ribaga on esitatud vahemik, mille otstes on Eesti parim ja halvim väärtus. Tumehalli riba sees on poolte Eesti maakondade näitajate väärtused.

Graafiku prototüüp: West Midlands Public Health Observatory

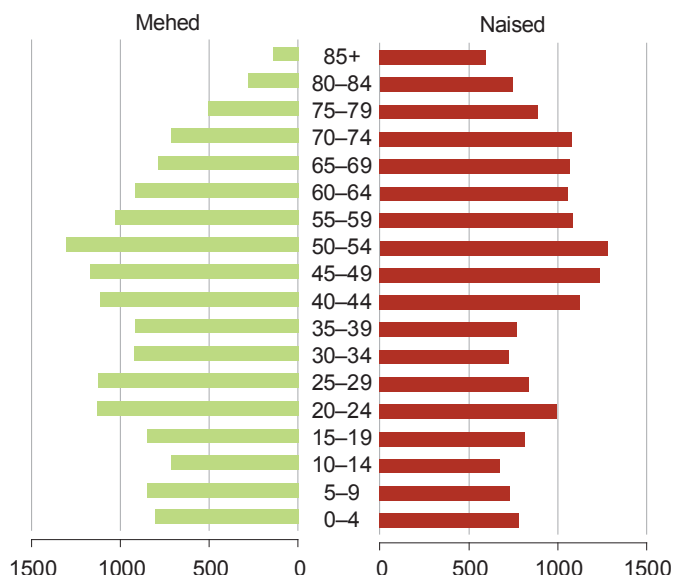
Täiskasvanuhariduse sihtrühmad võiksid Rapla maakonnas olla järgmised:

- igas vanuses majanduslikult mitteaktiivsed madala haridustasemega elanikud
- hõivatud ja majanduslikult mitteaktiivsed mitte-eestlased
- vähemalt 45-aastased hõivatud
- 35–54- ja 55–64-aastased majanduslikult mitteaktiivsed puuetega inimesed
- madala haridustasemega väikelastevanemad
- madala haridustasemega lihttöölised
- vähe tasustatud ametikohtadel töötavad madala haridustasemega inimesed

Saare maakond

2014. aasta 1. jaanuari seisuga elab Saare maakonnas 31 756 elanikku, kellest 48,1% on mehed ja 51,9% naised. Saaremaa elanikkond on vana, alla 15-aastaseid on vaid 14,3% rahvastikust (Eesti keskmine 15,8%), 15–64-aastaseid 64,2% (Eesti keskmine 65,8%) ja vähemalt 65-aastaseid 21,4% (Eesti keskmine 18,4%). Mehi on naistest oluliselt rohkem 20. eluaastastes elanike seas, vanemaealiste seas on naised rahvastikus pea kaks korda rohkem kui mehi.

Joonis 95. Saare maakonna rahvastikupüramiid, 01.01.2014

Täiskasvanuhariduse sihtrühma sotsiaal-demograafiline profiil

Viimase rahvaloenduse andmete kohaselt elab Saaremaal 20–64-aastasi 18 374 (59% kogu-rahvastikust). Neist 29% on 20–34-aastased, 49% 35–54-aastased ja 22% 55–64-aastased. Hõivatud on 20–64-aastastest 69%, töötud 6% ja majanduslikult mitteaktiivsed 23% (joonis 96). Võrreldes paljude teiste maakondadega on Saaremaa noorte seas rohkem hõivatuid (64%) ja vähem töötuid (8%). Ka 35–54-aastaste hõivemäär on kõrge – 79%. Töötuid on samas vanuserühmas 6%.

Suurimad majanduslikult mitteaktiivsete rühmad moodustavad (vanadus)pensionärid ja töövõimetus-pensionärid, keda on kõige rohkem vanemaealiste seas. 55–64-aastastest on töövõimetus-pensionäre 12% ja muid pensionäre 25%.

Tabel 67. Saare maakonna 20-64-aastane rahvastik vanuserühma ja hõiveseisundi järgi, 31.12.2011

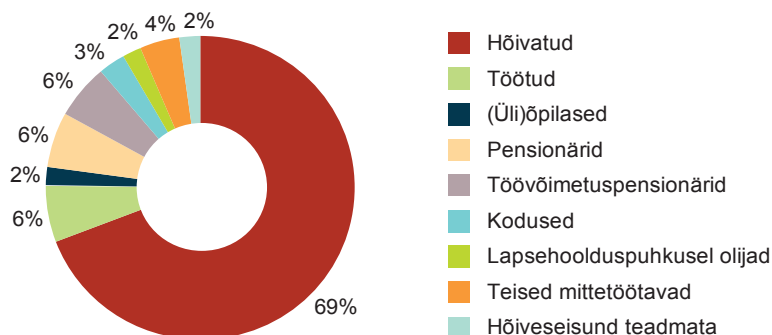
Vanus	Kokku	Hõivatud	Töötud	Majanduslikult mitteaktiivsed	Hõiveseisund teadmata
Kokku	18 374	12 696	1 137	4 129	412
20–34	5 283	3 386	448	1 201	248
35–54	8 957	7 065	533	1 217	142
55–64	4 134	2 245	156	1 711	22

Üle kolmandiku Saare maakonna 20–64-aastastest on omandanud kutsehariduse. Võrreldes teiste maakondadega on Saaremaal vähem üldkeskharidusega elanikke. Nii kõrgharitud kui ka madala haridustasemega elanikke on 20–64-aastaste seas 24%.

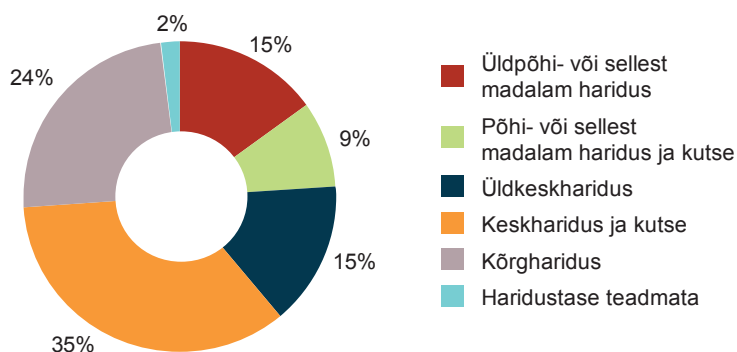
Tasemeõppes osaleb 7% Saaremaa 20–64-aastasest elanikkonnast (1269 isikut). Suurem osa neist on 20–24- ja 25–29-aastased, vastavalt 484 ja 143 isikut. Tõist tulu teenib 641 õppijat.

20–34-aastaste mitteõppijate sissetulek on suurem kui õppijatel. Vanuserühmas 35–54 on olukord vastupidine. Selles vanuses õppijate keskmine töine brutotulu jääb vahemikku 747–873 eurot (mediaantulu 810 eurot). Samas vanuses mitteõppijate keskmine brutosissetulek on 719–743 eurot (mediaantulu 622 eurot). Õppijate ja mitteõppijate töise tulu erinevused on suured, mis viitab kaudselt sellele, et enesetäiendamise tasub end ära. Tabeli õppijate ja mitteõppijate töise tulu kohta leiab lisast 1.

Joonis 96. Saare maakonna 20–64-aastased sotsiaal-majandusliku staatuse järgi, 31.12.2011

Joonis 97. Saare maakonna 20–64-aastased haridustaseme järgi, 31.12.2011

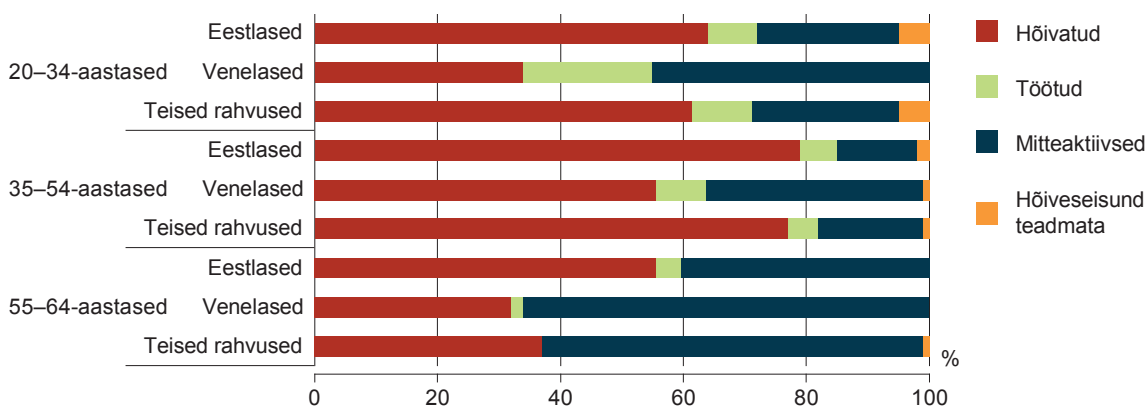
Maakonna konkurentsivõime mõõdikud

Rahvuskoosseis

Saaremaa rahvastikus on eestlaste osatähtsus väga suur – 98,1%. Venelasi elab maakonnas vaid 295, soomlasi 94 ja ukrainlasi 64.

Kui enamikus maakondades sarnanevad muude rahvusrühmade hõiveseisundi trendid pigem venelaste omadega, siis Saaremaal see nii ei ole. Sarnased on hoopis eestlaste ja muude rahvuste esindajate hõivatute ja töötute osatähtsus (v.a 55–64-aastaste seas). Eestlaste ja venelaste vahel aga on erinevused suured. Näiteks 20–34-aastastest eestlastest on hõivatud 64%, venelastest vaid 34%. Samas vanuses eestlastest on töötud 8%, venelastest aga 21%. Ka 35–54-aastaste venelaste seas on hõivatuid märgatavalt vähem kui eestlaste seas – vastavalt 55% ja 79%. Kõige vanemas vanuserühmas on nii venelaste kui ka muude rahvuste esindajate seas oluliselt rohkem majanduslikult mitteaktiivseid (üle 60%). Samas vanuses eestlastest osaleb 55% veel tööhõives, mitteaktiivseid on 40%.

Joonis 98. Saare maakonna 20–64-aastaste hõiveseisund vanuserühma ja rahvuse järgi, 31.12.2011

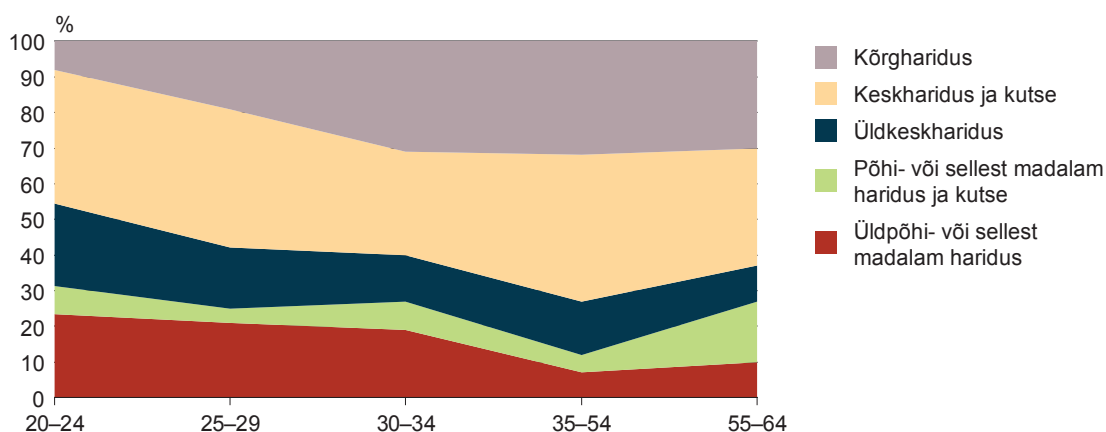

Omandatud haridustase

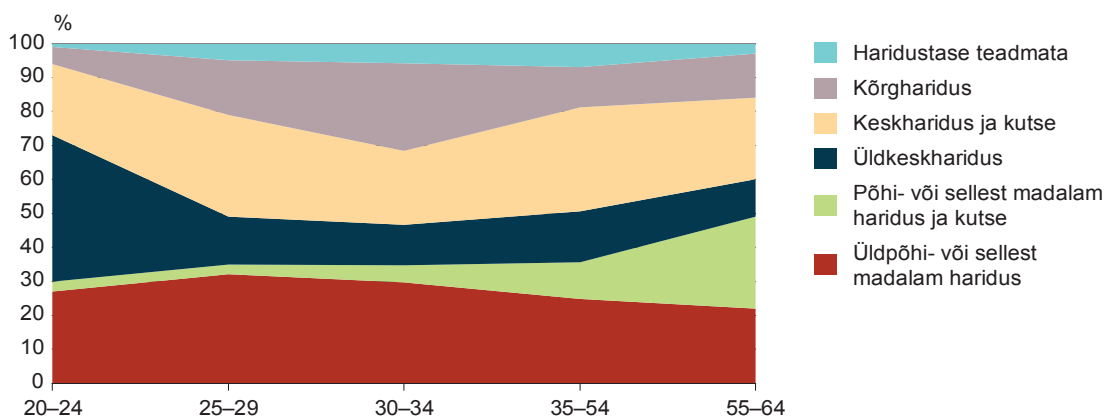
Saare maakonna hõivatute seas on palju kutse- ja kõrgharidusega inimesi. Pea kolmandikul 30–34-, 35–54- ja 55–64-aastastest on kõrgharidus. Nooremates vanuserühmades on neid vähem. Kutseharidusega elanikke on palju kõikides vanuserühmades – 20–24-aastaste seas 37%, 25–29-aastaste seas 39% ja näiteks 35–54-aastaste seas lausa 41%.

Kui võrrelda hõivatuid majanduslikult mitteaktiivse rahvastikuga, hakkab silma, et viimaste seas on oluliselt enam põhi- või sellest madalama haridusega elanikke (joonised 99 ja 100). Kui 20–24-aastastest mitteaktiivsetest on madala haridustasemega 30%, siis 25–29-aastastest 35% ja kõige vanemas vanuserühmas on madala haridustasemega peaaegu pooled ehk 47%. Saare maakonna mitteaktiivse rahvastiku puhul on näha samasugust tendentsi nagu Tallinnas ja Tartus – 30–34-aastaste mitteaktiivsete seas on palju kõrgharitud. Tegemist on peamiselt lapsehoolduspuhkusel olevate kõrgharidusega naistega.

Joonis 99. Saare maakonna 20–64-aastaste hõivatute kõrgeim omandatud haridustase vanuserühma järgi, 31.12.2011

Joonis 100. Saare maakonna 20–64-aastaste majanduslikult mitteaktiivsete kõrgeim omandatud haridustase vanuserühma järgi, 31.12.2011

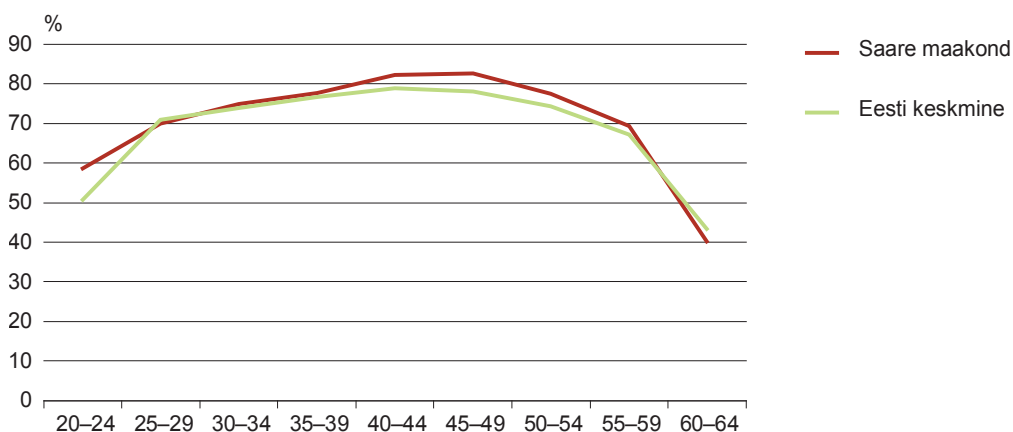
Hõivemäär

Viimase rahvaloenduse kohaselt on Saare maakonna hõivemäär 50,5%, mis on küll madalam kui Eesti keskmine, kuid maakondade võrdluses väga hea tulemus, paigutades Saaremaa Harju ja Tartu maakonna järel kolmandale kohale.

Saaremaal on hõivemäär keskmisest kõrgem just noortel ning 40. ja 50. eluaastates elanikel. 20–24-aastastest on hõivatud 58,6%, 40–44- ja 45–49-aastaste hõivemäär on üle 82%. Kõrge on ka 50–54-aastaste tööhõive määr, neist on hõivatud 77,5%. Saare maakonnas väljuvad töötajad tööturul küllaltki järsku. Kui 55–59-aastaste hõivemäär on veel 69,4%, siis 60–64-aastastel 40,3%.

Kõige paremini läheb Saaremaa tööturul 35–54-aastastel kõrgharitudel ning samas vanuses kutsehariduse ja üldkeskhariidusega elanikel. Nende hõivemäär on vastavalt 90%, 83% ja 81%. Madalaim on hõivemäär 55–64-aastastel madala haridustasemega inimestel (40%) ja samas vanuses üldkeskhariiduse omandanutel (52%). Tabeli hõivemäära kohta haridustaseme ja vanuse järgi leiab lisast 2.

Joonis 101. Saare maakonna 20–64-aastaste hõivemäär vanuserühma järgi, 31.12.2011

Tervis

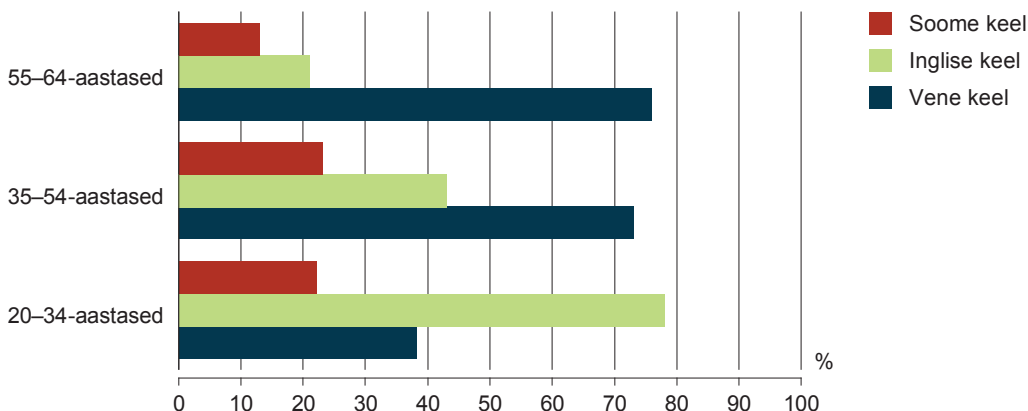
Saaremaa 20–64-aastastest on puudega ligikaudu 1600, s.o 9% 20–64-aastastest. Enamik puuetega inimestest on majanduslikult mitteaktiivsed (82%). Tabeli puuetega inimeste arvudega leiab lisast 3.

Keeleoskus

Et Saare maakonna elanikkond koosneb peaaegu täielikult eestlastest, elab maakonna 20–64-aastaste seas vaid 73 riigikeeleoskuseta inimest, suurem osa neist on vanuses 55–64.

Saare maakonna elanikke iseloomustab üle keskmise hea inglise ja soome keele oskus ja kesine vene keele oskus. Inglise keelt valdab 78% 20–34-aastastest, 43% 35–54-aastastest ja iga viies 55–64-aastane elanik. Vene keelt aga oskab vaid 38% noortest, 73% 35–54-aastastest ja kolmveerand vanemaealistest. Aktiivse turismisektori tõttu on Saaremaal ka palju soome keele oskajaid – üle 20% 20–34-aastastest ja 35–54-aastastest, vanematest elanikest 13%.

Joonis 102. Saare maakonna 20–64-aastased keeleoskuse järgi, 31.12.2011

Madala haridustasemega väikelastevanemad

Saare maakonnas elab ligi 4000 alla 7-aastase lapse vanemat. Neist 23% ehk 750 isikut on põhi- või sellest madalama haridusega (vt lisa 5, kaart 1). Arvuliselt on madala haridustasemega vanemaid kõige rohkem vanuses 25–29 (165 isikut) ja 30–34 (194 isikut). 67% kõigist madala haridustasemega vanematest töötab, peamiselt on hõivatud mehed. Majanduslikult mitteaktiivsete seas on aga ülekaalus naised.

Maakonnas on 491 leibkonda, kus ühel vanematest on madal haridustase, ja 117 leibkonda, kus mõlemal vanemal on madal haridustase. Seega on 19% madala haridustasemega leibkondadest sellised, kus madala haridustasemega on mõlemad vanemad.

Ettevõtlus maakonnas

25% Saare maakonnas töölkäivatest inimestest töötab töötleva tööstuse, 12% hulgi- ja jaekaubanduse, 10% hariduse ja 9% põllumajandusega tegelevates ettevõtetes (vt kõigi tegevusalade töötajate arvu lisast 4). Ettevõtluse demograafia põllumajanduse andmeid ei hõlma, mistõttu tuleb andmete tõlgendamisse suhtuda ettevaatlikult. Majanduslikult aktiivsete ettevõtete, sündinud ja surnud ettevõtete koguarvust ning pikaajalistest trendidest ettevõtete sünni- ja surmamäära kohta on põllumajandussektori andmed puudu.

Ettevõtluse demograafia

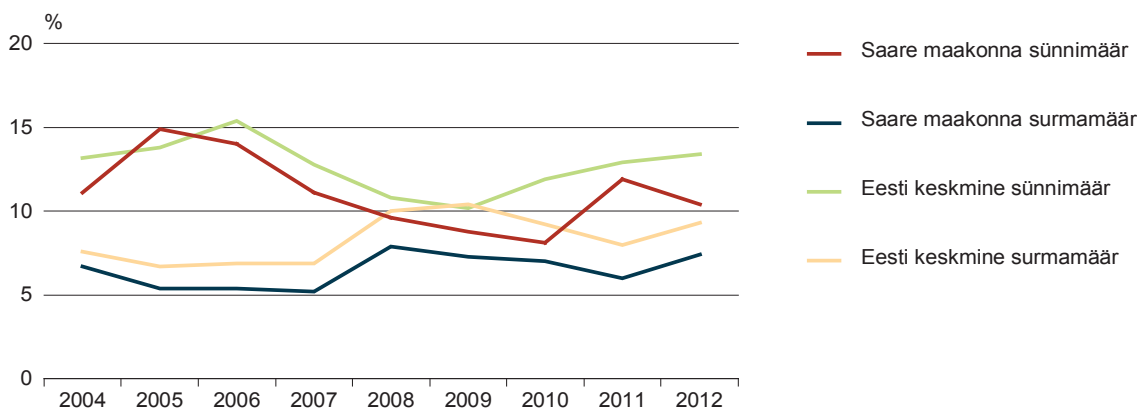
2012. aastal tegutses Saare maakonnas 1340 majanduslikult aktiivset ettevõtet. Kõige rohkem on maakonnas hulgi- ja jaekaubanduse, ehituse, töötleva tööstuse ning majutuse ja toitlustusega tegelevaid ettevõtteid. Aasta jooksul loodi Saaremaal 139 uut ja pandi kinni 99 ettevõtet, peamiselt ehitus- ning hulgi- ja jaekaubandusettevõtteid.

Tabel 68. Saare maakonna ettevõtluse demograafia põhinäitajad, 2012

Tegevusala	Majanduslikult aktiivsete ettevõtete arv	Sündinud ettevõtete arv	Surnud ettevõtete arv
Tegevusalad kokku	1 340	139	99
Mäetööstus	5	0	0
Töötlev tööstus	162	13	5
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	6	1	0
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	13	1	1
Ehitus	232	20	23
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	238	29	15
Veendus ja laondus	90	4	5
Majutus ja toitlustus	120	16	12
Info ja side	54	11	2
Finants- ja kindlustustegevus	10	1	3
Kinnisvaraalane tegevus	83	6	6
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	142	9	7
Haldus- ja abitegevused	73	11	11
Haridus	12	2	2
Tervishoid ja sotsiaaltoetused	29	2	1
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	25	4	4
Muud teenindavad tegevused	46	9	2

Aastatel 2005–2010 ettevõtete sündimäär Saare maakonnas langes. Loodud ettevõtted moodustasid aasta-aastalt aina väiksema osa majanduslikult aktiivsete ettevõtete koguarvust. 2011. aastal loodi varasemate aastatega võrreldes märgatavalt rohkem uusi ettevõtteid, kuid 2012. aastal langes sündimäär taas. Ettevõtete surmamäär on Saaremaal püsinud küllaltki stabiilsena. Isegi majanduslanguse ajal ei ületanud tegevuse lõpetanud ettevõtete osatähtsus majanduslikult aktiivsete ettevõtete hulgas sündinud ettevõtete oma. Ka 2012. aastal moodustasid sündinud ettevõtted kõigest maakonnas tegutsevatest ettevõtetest suurema osa kui surnud ettevõtted.

Joonis 103. Saare maakonna ettevõtete sünni- ja surmamäär, 2004–2012

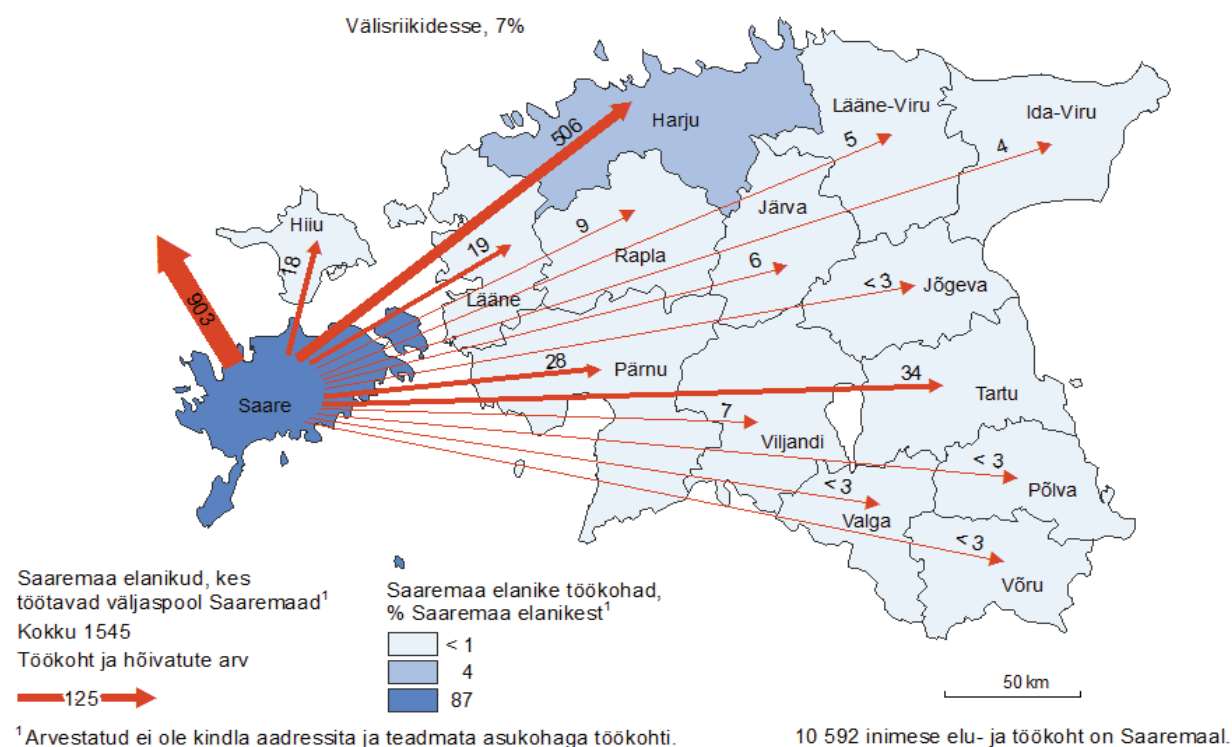
Tõmbekeskused ja ääremaalised alad maakonnas

Töökoht asub Saare maakonnas 10 878 inimesel. Hõivatuid elab maakonnas 13 333, mis viitab sellele, et osa Saaremaa elanikest käib töö väljaspool. Peamised pendelrände sihtkohad on välismaa, kus käib töö 903 Saaremaa elanikku, ja Harjumaa, kus töötab 506 saarlast (vt kaart 12). Saaremaal elab ja töötab 10 582 inimest, mis tähendab, et Saaremaale teistest maakondadest Saaremaal palju rahvast töö ei käi. See on ka mõistetav, arvestades, et maismaalt saarele tööle käimine võtab rohkem aega. Peamiselt käivad Saaremaal töö Harju ja Pärnu maakonna elanikud, vastavalt 147 ja 40 inimest.

Saaremaa peamine tõmbekeskus on Kuressaare, mille mõjuala katab kogu saare. Kuressaares töötab 6353 inimest. Linna tööjõupotentsiaali näitaja väärtus on 1,02, s.t linnas asub rohkem töökohti, kui seal elab hõivatud inimesi.

Saaremaal ei ole ühtegi ääremaalist valda. Isegi maakonna kaugemad vallad kuuluvad Kuressaare linna kaugtagamaale. Sealt käib linna tööle vähemalt 11% hõivatutest. Saare idaosa valdade ja Muhu saare elanikele on oluline töörände sihtkoht ka Orissaare alevik.

Kaart 12. Saare maakonna elanike tööränne Eesti maakondadesse ja välismaale, 31.12.2011

Töökohad

Enim levinud ametikohad Saare maakonnas on müüja, pedagoogika tippspetsialist ja seadme- või masinaoperaator. Kümnel enim levinud ametikohal töötab kokku 5685 inimest ehk 52% kõigist maakonnas töötavatest inimestest.

Neljandik maakonna töötajatest on tööle töötleva tööstuse ettevõtetes, suurim osa neist kummitoodete tootmise, laeva- ja paadiehituse, kala, vähilaadsete ja limuste töötlemise ja säilitamise, liha töötlemise ja säilitamise ning lihatoodete valmistamisega tegelevates ettevõtetes.

Tabel 69. Saare maakonna töötajate kümme enim levinud ametit, 31.12.2011

Amet	Töötajate arv
Müüjad	691
Pedagoogika tippspetsialistid	648
Seadme- ja masinaoperaatorid	639
Äri- ja haldusalal töötavad keskastme spetsialistid	616
Mootorsõidukite ja liikurmasinate juhid	589
Isikuteenindajad	541
Ehitustöölised, v.a elektrikud	541
Toiduainete ja puidutöötajad, rõivatööstuse jm käsitöölised töötajad	508
Juhid tegevusala järgi	485
Turule orienteeritud aia- ja põllusaaduste kasvatajad	427

Neljast kõrgharidusega töötajast kolm töötab kõrgharidust eeldaval ametikohal. 9% kõrgharitudest on teenindus- või müügitöötajad ja 15% oskustöötajad, seadme- või masinaoperaatorid või lihttöölised. Põhi- või sellest madalama haridusega töötajaid on Saaremaal kokku 2148. Neist 19% on lihttöölised, 70% teenindus- või oskustöötajad, seadme- või masinaoperaatorid või lihttöölised ning 4% töötab kõrgharidust eeldaval juhi, spetsialisti või ametniku ametikohal.

Tabel 70. Saare maakonna töötajad ameti pearühma ja haridustaseme järgi, 31.12.2011

Amet	Kokku	Põhi- või sellest madalam haridus	Põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus	Keskharidus ja kutse	Kõrgharidus	Haridustase teadmata
Kokku	10 878	1 275	873	1 581	3 943	3 202	4
Sõjaväelased	21	0	0	2	13	6	0
Juhid	984	26	17	142	251	548	0
Tippspetsialistid	1 513	15	3	59	225	1 211	0
Tehnikud ja keskastme spetsialistid	1 420	48	53	245	571	503	0
Ametnikud	475	33	19	121	162	140	0
Teenindus- ja müügitöötajad	1 651	184	119	317	742	288	1
Põllumajanduse, metsanduse, jahinduse ja kalanduse oskustöötajad	509	72	83	64	197	92	1
Oskustöötajad ja käsitöölised	1 702	326	213	225	767	170	1
Seadme- ja masinaoperaatorid ja koostajad	1 548	293	219	248	662	126	0
Lihttöölised	960	262	142	142	322	91	1
Teadmata	95	16	5	16	31	27	0

Kõige väiksemat töist sissetulekut saavad Saaremaal muu teeninduse, hoonete ja maastike hoolduse ning toidu ja joogi serveerimisega tegelevate ettevõtete töötajad. Kõige vähem tasustatud tegevusaladest on enim madala haridustasemega inimesi tööl tekstiiltootmisettevõtetes ja hoolekandeesutustes. Kõrgharidusega vähe tasustatud inimesi on üle neljandiku majutusasutuste ja jaekaubandusettevõtete töötajaskonnast (tabel 71).

Tabel 71. Saare maakonna vähe tasustatud tegevusaladel töötajate tõine tulu ja haridustase, 2011

Tegevusala ^a	Arv ^b	Tõine mediaantulu, eurot	Keskmine tõine tulu, eurot	Keskmise tõise tulu 95% usaldusvahemik, eurot	Omandatud haridustase, %			
					Kokku ^c	Põhi- või sellest madalam haridus; põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus; keskharidus ja kutse	Kõrg- haridus
Muu teenindus	63	297	341	±45	100	6,4	73,0	20,6
Hoonete ja maastike hooldus	68	313	370	±52	100	23,5	51,5	25,0
Toidu ja joogi serveerimine	172	378	418	±30	100	17,4	69,2	13,4
Posti- ja kulleriteenistus	68	447	437	±36	100	19,1	58,8	22,1
Hoolekandeesutuste tegevus	162	481	499	±23	100	27,2	48,8	24,1
Tekstiilitootmine	126	490	509	±38	100	35,7	50,8	13,5
Majutus	199	460	512	±41	100	10,1	60,3	29,7
Jaekaubandus, v.a mootorsõidukid ja mootorrattad	793	475	532	±22	100	13,0	60,9	26,1
Puidutöötlemine ning puit- ja korktoodete tootmine, v.a mööbel; õlest ja punumismaterjalist toodete tootmine	165	498	540	±44	100	25,5	62,4	12,1
Eriehitustööd	88	514	565	±61	100	26,1	55,7	18,2

^a Tabelis on esitatud vähemalt 50 töötajaga tegevusalad.

^b Näitab nende inimeste arvu, kelle põhitööandja rahva ja eluruumide loenduse ning Maksu- ja Tolliameti andmestikes katus, mitte tegevusalal töötavate inimeste koguarvu maakonnas.

^c Andmed haridustaseme kohta on ümardatud, mistõttu lahter „Kokku“ ei pruugi olla 100%.

Ametitest on kõige väiksema tõise tuluga koristajad, prügivedajad ja isikuteenindajad. Üle kolmandiku koristajatest ja prügivedajatest on madala haridustasemega. Palju on põhi- või sellest madalama haridusega töötajaid ka käsitöölise ja trükitöötajate ning mäe-, ehitus-, tootmis- ja veonduslihttöölise seas. 35% klienditeenindajatest ning õigus-, sotsiaal-, kultuuri- jms alade keskastme spetsialistidest on kõrgharidusega.

Tabel 72. Saare maakonna vähe tasustatud ametitel töötajate tõine tulu ja haridustase, 2011

Amet ^a	Arv ^b	Tõine mediaantulu, eurot	Keskmine tõine tulu, eurot	Keskmise tõise tulu 95% usaldusvahemik, eurot	Kokku ^c	Omandatud haridustase, %		
						Põhi- või sellest madalam haridus; põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus; keskharidus ja kutse	Kõrgharidus
Koristajad ja abilised	166	331	344	±22	100	35,5	52,4	12,1
Prügivedajad jms lihttöölised	116	376	419	±52	100	39,7	53,5	6,0
Isikuteenindajad	291	386	421	±23	100	17,2	72,5	10,3
Müüjad	522	450	454	±14	100	12,3	67,1	20,7
Isikuhooldustöötajad	137	462	463	±24	100	32,9	52,6	14,6
Käsitöölised ja trükitöötajad	70	460	463	±43	100	37,1	50,0	12,9
Muud teenindusala lihtametnikud	63	509	488	±48	100	20,6	50,8	28,6
Mäe-, ehitus-, tootmis- ja veonduslihttöölised	161	518	539	±32	100	39,1	51,6	9,3
Õigus-, sotsiaal-, kultuuri- jms alade keskastme spetsialistid	128	501	549	±46	100	11,7	53,1	35,2
Klienditeenindajad	143	492	567	±46	100	3,5	61,5	35,0

^a Tabelis on esitatud vähemalt 50 töötajaga ametirühmad.

^b Näitab nende inimeste arvu, kelle põhitööandja rahva ja eluruumide loenduse ning Maksu- ja Tolliameti andmestikes katus, mitte ametirühmas töötavate inimeste koguarvu maakonnas.

^c Andmed haridustaseme kohta on ümardatud, mistõttu lahter „Kokku“ ei pruugi olla 100%.

Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad (%)

Näitaja	Maakonna / linna tulemus	Eesti keskmine	Halvim tulemus	Halvim maakond	Positsioon Eesti keskmise suhtes	Parim tulemus	Parim maakond
20–64-aastaste osatähtsus elanikkonnas	58,7	61,6	56,4	Valga		64,7	Tallinn
Hõivatute osatähtsus 20–64-aastaste seas	69,1	67,1	56,7	Ida-Viru		73,1	Harju
Majanduslikult mitteaktiivsete osatähtsus 20–64-aastaste seas	22,5	22,7	31,2	Põlva		18,9	Harju
(Üli)õpilaste osatähtsus 20–64-aastaste seas	2,0	3,3	1,9	Hiiu		9,8	Tartu linn
Vanadus- ja töövõimetuspensionäride osatähtsus 20–64-aastaste seas	11,5	10,2	18,7	Põlva		6,7	Harju
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	24,5	14,8	25,6	Hiiu		8,7	Tallinn
Kutseharidusega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	34,7	27,4	20,8	Tartu linn		36,8	Hiiu
Kõrgharidusega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	23,5	35,5	22,0	Järva		45,1	Tallinn
Hõivatute osatähtsus 35–54-aastaste eestlaste seas	79,0	79,0	70,0	Põlva		84,0	Harju
Hõivatute osatähtsus 35–54-aastaste venelaste seas	55,0	69,0	48,0	Põlva		77,0	Hiiu
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 25–29-aastaste hõivatute seas	25,0	13,0	26,0	Järva		9,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 25–29-aastaste mitteaktiivsete seas	35,0	26,0	43,0	Põlva		18,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 55–64-aastaste hõivatute seas	27,0	12,0	27,0	Saare		7,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 55–64-aastaste mitteaktiivsete seas	49,0	28,0	54,0	Hiiu		13,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike hõivemäär	54,6	49,9	34,0	Ida-Viru		58,2	Harju
Kutseharidusega elanike hõivemäär	68,5	61,2	47,9	Ida-Viru		68,5	Saare
Kõrgharidusega elanike hõivemäär	83,3	78,9	69,1	Ida-Viru		83,3	Saare
Puuetega inimeste osatähtsus 20–64-aastaste seas	8,6	6,5	20,0	Jõgeva		3,0	Harju
Riigikeeleoskusega inimeste osatähtsus 20–64-aastaste seas	0,4	16,1	59,3	Ida-Viru		0,2	Hiiu
Inglise keele oskajate osatähtsus 35–54-aastaste seas	43,0	41,0	15,0	Ida-Viru		53,0	Harju
Vene keele oskajate osatähtsus 20–34-aastaste seas	38,0	68,0	36,0	Hiiu		97,0	Ida-Viru
25–29-aastaste hõivemäär	69,9	71,0	57,1	Ida-Viru		75,3	Tallinn
55–59-aastaste hõivemäär	69,4	67,3	54,1	Põlva		73,6	Harju
Madala haridustasemega lapsevanemad ^a	23,0	16,0	31,0	Järva		10,0	Tallinn
Leibkonnad, kus mõlemad vanemad on madala haridustasemega ^b	19,0	21,1	28,0	Järva		15,3	Tallinn
Ettevõtete sünnimäär	10,4	13,4	9,7	Hiiu		14,0	Tallinn
Ettevõtete surmamäär	7,4	9,3	10,3	Tallinn		6,4	Hiiu
Kõrgharidusega teenindus-, oskus- ja lihttöötajad ^c	24,0	21,3	34,0	Ida-Viru		14,7	Tartu linn
Lihttöölise osatähtsus madala haridustasemega töötajate hulgas	18,8	18,6	22,7	Tartu linn		17,1	Harju
Madala haridustasemega isikud kõrgharidust eeldaval ametikohtal ^d	10,0	14,1	7,7	Järva		20,8	Tallinn
Oma maakonnas töötajate osatähtsus maakonna hõivatute hulgas	79,4	77,0	38,0	Harju		81,0	Ida-Viru

^a Madala haridustasemega lapsevanemate osatähtsus alla 7-aastaste laste vanemate hulgas.

^b Kahe madala haridustasemega väikelapsevanemaga leibkondade osatähtsus kõigi madala haridustasemega vanematega leibkondade hulgas.

^c Teenindus-, oskus- ja lihttöötajate osatähtsus kõrgharidusega töötajate hulgas.

^d Kõrgharidust eeldaval ametikohtadel töötajate osatähtsus madala haridustasemega inimeste seas.

Joonisel on võrreldud selle maakonna konkurentsivõimenäitajaid ülejäänud maakondade omadega. Maakonna positsiooni Eesti keskmise suhtes näitab värviline ring. Kui maakonna näitaja väärtus on Eesti keskmisest parem või sellega võrdne, on ring roheline, kui väärtus kehvem, on ring punane. Halli ribaga on esitatud vahemik, mille otstes on Eesti parim ja halvim väärtus. Tumehalli riba sees on poolte Eesti maakondade näitajate väärtused.

Graafiku prototüüp: West Midlands Public Health Observatory

Täiskasvanuhariduse sihtrühmad võiksid Saare maakonnas olla järgmised:

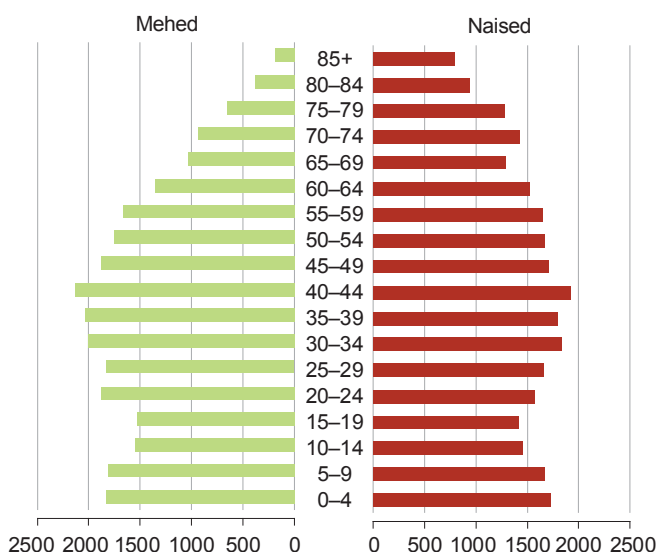
- igas vanuses majanduslikult mitteaktiivsed mitte-eestlased
- 20–34-aastased töötud ja majanduslikult mitteaktiivsed vene rahvusest elanikud
- madala haridustasemega majanduslikult mitteaktiivsed elanikud
- madala haridustasemega ja üldkeskharidusega vanemaealised hõivatud
- majanduslikult mitteaktiivsed puuetega isikud
- vähe tasustatud ametikohtadel töötavad madala haridustasemega inimesed

Tartu maakond

Tartu maakonda on siinses analüüsis käsitletud ilma Tartu linnata. Täiskasvanuhariduse olulised konkurentsivõime mõõdikud ja ettevõtluse põhinäitajad Tartu kohta on esitatud eraldi peatükis.

Tartu maakonnas elab 2014. aasta 1. jaanuari seisuga 53 739 elanikku, s.o 4,1% kogu Eesti rahvastikust. Erinevalt paljudest teistest maakondadest on Tartu maakonna rahvastik noor – alla 15-aastaseid on 18,7%, tööealisi (15–64-aastaseid) 64,7% ja vanemaealisi vaid 16,6%. Rahvastikupüramiidilt (joonis 104) on näha, et noorte ja keskealiste seas on ülekaalus mehed, vanemaealiste hulgas Eestile iseloomulikult naised. Tartu maakonna teeb rahvastiku püsijäämise seisukohalt eriliseks fakt, et viimase kümne aasta jooksul on sündimus seal kasvanud, uued põlvkonnad on suuremad kui eelmised.

Joonis 104. Tartu maakonna rahvastikupüramiid, 01.01.2014

Täiskasvanuhariduse sihtrühma sotsiaal-demograafiline profiil

Tartu maakonnas elab 20–64-aastaseid elanikke viimase rahvaloenduse kohaselt 31 139, kellest 34% on 20–34-aastased, 47% 35–54-aastased ja 19% 55–64-aastased. Kaks kolmandikku neist on hõivatud, 7% töötud ja 24% majanduslikult mitteaktiivsed. Noortest ehk 20–34-aastastest on hõivatud 64%, mis on maakondade võrdluses hea tulemus. 35–54-aastastest on hõivatud 76% ja 55–64-aastastest vaid 50%.

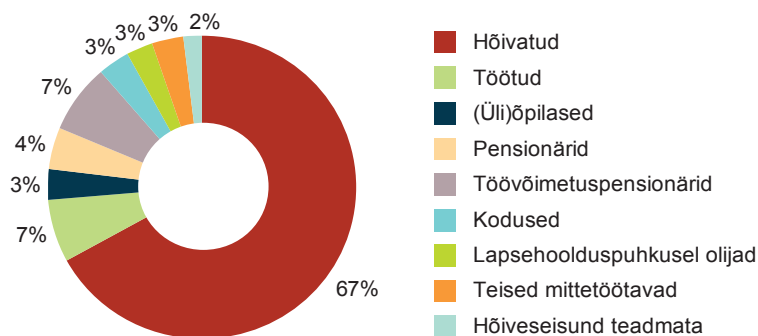
Majanduslikult mitteaktiivsete 20–34-aastaste seas moodustavad suurimad rühmad (üli)õpilased (9%) ja lapsehoolduspuhkusel viibijad (6%). 35–54-aastaste hulgas on suurim mitteaktiivsete rühm töövõimetuspensionärid (7%) ning 55–64-aastaste seas (vanadus)pensionärid (23%) ja töövõimetuspensionärid (17%). Tartu maakonna vanemaealiste hulgas on teiste maakondadega võrreldes väga palju töövõimetuspensionäre, Eestis keskmiselt on neid 55–64-aastaste seas 11%.

Tabel 73. Tartu maakonna 20–64-aastased vanuserühma ja hõiveseisundi järgi, 31.12.2011

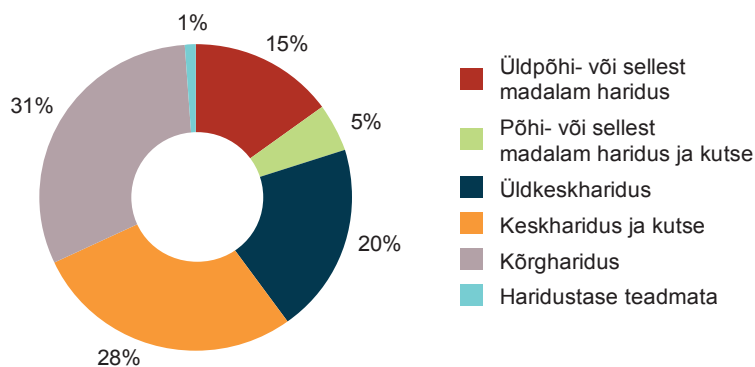
Vanus	Kokku	Hõivatud	Töötud	Majanduslikult mitteaktiivsed	Hõiveseisund teadmata
Kokku	31 139	20 856	2 093	7 624	566
20–34	10 682	6 814	865	2 671	332
35–54	14 602	11 092	970	2 344	196
55–64	5 855	2 950	258	2 609	38

Tartu maakonnas on võrreldes teiste maakondadega rohkem kõrgharidusega inimesi. Selle põhjuseks on suuresti Tartusse ja ka mujale Tartu maakonda koondunud kõrgharidust eeldavad töökohad. Kõrgharidusega on peaaegu kolmandik maakonna elanikest, samal ajal kui kutseharidusega on 28% 20–64-aastastest. Iga viies maakonna elanik on madala haridustasemega, kuid seegi on maakondade võrdluses pigem hea tulemus.

Joonis 105. Tartu maakonna 20–64-aastased sotsiaal-majandusliku staatuse järgi, 31.12.2011

Joonis 106. Tartu maakonna 20–64-aastased haridustaseme järgi, 31.12.2011

Tartu maakonna 20–64-aastastest elanikest osaleb tasemeõppes 2884 inimest, s.o 9% selles vanuses inimestest. Neist suurim osa on loomulikult noored – 20–24-aastasi õppijaid on 1479, 25–29-aastasi 597 ja 30–34-aastasi 357. Tartu maakonnas on erinevalt teistest maakondadest arvuliselt küllaltki palju ka veidi vanemaid tasemeõppes osalejaid – 35–39-aastaseid 205 ja 40–44-aastaseid 128. Vanemates vanuserühmades on õppijaid alla 100. Tõist tulu saab ligi 3000 õppijast 1364. Nooremate õppijate tõine brutotulu on väiksem kui mitteõppijatel, kuid 35–54-aastastel on olukord vastupidine. Nii näiteks teenivad 35–54-aastased tasemeõppes osalejad keskmiselt 853–971 eurot (mediaantulu 826 eurot), kuid mitteõppijad vaid 827–853 eurot (mediaantulu 685 eurot). Erinevused on väga suured ja õppijate kasuks, seega tasub enesetäiendamine end suure tõenäosusega ära. Tabel õppijate ja mitteõppijate tõise tulu kohta on lisas 1.

Demograafilise profiili poolest võib Tartu maakonda selle hõivatute suure osatõhtsuse poolest võrrelda Järvamaaga. Ent peamiselt sarnaneb Tartu maakond Harjumaaga – seal on samuti rahvastik pigem noor, haritud ja tööturul aktiivne.

Maakonna konkurentsivõime mõõdikud

Rahvuskoosseis

Tartu maakonna rahvastikust 90,3% on eestlased, 7,9% venelased ja 1,7% muu rahvuse esindajad. Arvukuselt suured rahvusrühmad on veel ukrainlased (239 elanikku) ja soomlased (263 elanikku).

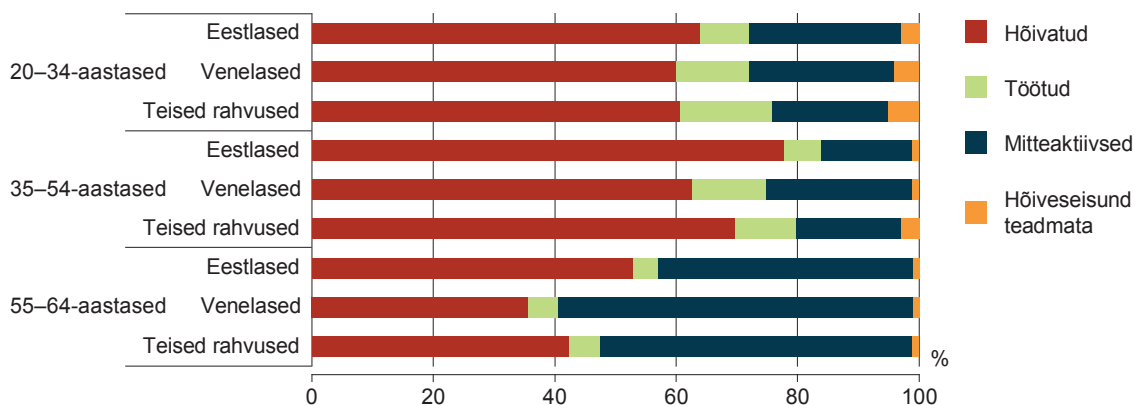
Noorte eestlaste ja teiste rahvuste vahel hõivatute osatõhtsuses erinevused peaaegu puuduvad. Selle poolest erineb Tartu maakond paljudest teistest maakondadest, kus just noorte seas on

rahvuslikud erinevused hõivatute vahel suured. 20–34-aastaste muust rahvusest elanike hulgas aga on töötute osatähtsus peaaegu kaks korda suurem kui eestlaste seas, vastavalt 15% ja 8%.

35–54-aastaste eestlaste ja mitte-eestlaste vahel aga on suured erinevused. Kui selles vanuses eestlastest on hõivatud 77%, siis venelastest vaid 62%. Kõige vanemate ehk 55–64-aastaste mitte-eestlaste hulgas on mitteaktiivseid oluliselt rohkem kui eestlaste seas, vastavalt 59% ja 42%.

Maakondade võrdluses sarnaneb Tartu maakond veidi Valga ja Lääne-Viru maakonnaga, kus noorte hõives rahvusesti suuri erinevusi ei ole, kuid vanemates vanuserühmades ületab hõivatud eestlaste osatähtsus muu rahvuse esindajate oma.

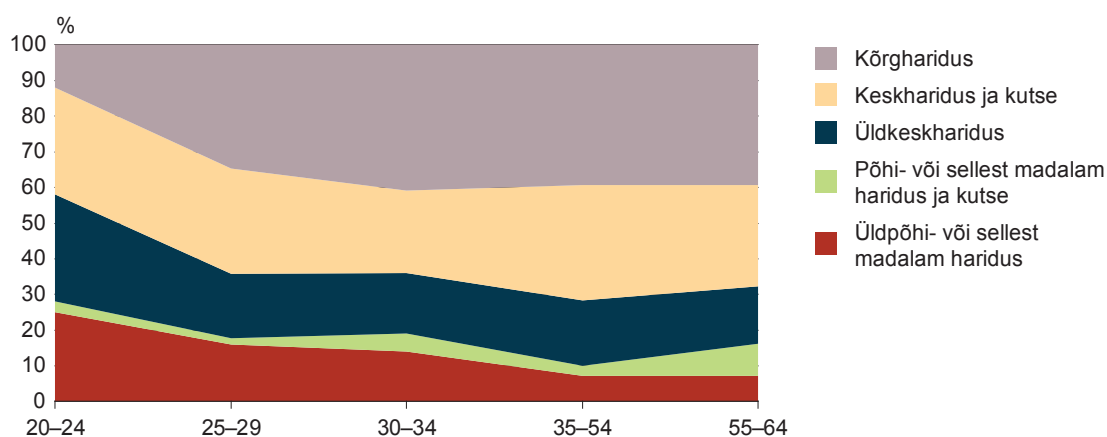
Joonis 107. Tartu maakonna 20–64-aastaste hõiveseisund vanuserühma ja rahvuse järgi, 31.12.2011

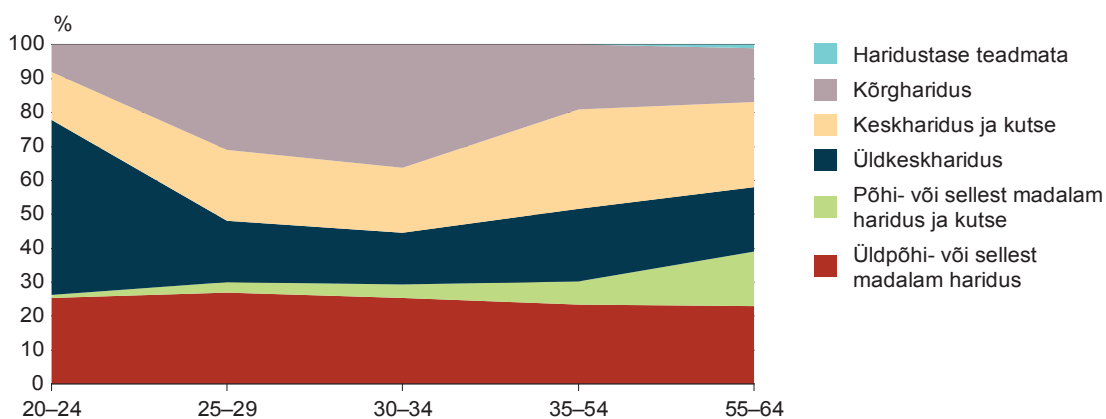
Omandatud haridustase

Tartu maakond eristub teistest suure kõrgharidusega elanike osatähtsuse poolest, kusjuures kõrgharitud inimesi on palju nii hõivatute kui ka majanduslikult mitteaktiivsete seas. Kui 20–24-aastastest hõivatutest on valdav osa veel üldkeskhariduse või kutseharidusega, siis 25–29-aastaste hulgas on kõige suurem osa inimesi kõrgharidusega. 30–34-aastastest on kõrgharidusega lausa 40%. Mitteaktiivsete elanike haridusjaotus erineb hõivatute omast. Esiteks on mitteaktiivsete noorte seas oluliselt rohkem üldkeskharidusega inimesi. Need on suuresti kõrg- ja kutsekoolides õppivad noored, kes ei ole veel kooli lõpetanud ja järgmise taseme haridust omandanud. Nii nagu Hiiu ja Harju maakonnas on ka Tartu maakonna 25–29- ja 30–34-aastaste mitteaktiivsete seas palju kõrgharidusega inimesi. Arvestades, et selles vanuses on naistel peamine mitteaktiivsuse põhjus lapsehoolduspuhkusele jäämine, võib jooniselt 108 välja lugeda, et Tartu maakonnas on palju kõrgharidusega väikelastevanemaid. Mitteaktiivsete seas on aga madala haridustasemega inimesi oluliselt rohkem kui hõivatute seas. 60–64-aastastest mitteaktiivsetest on madala haridustasemega 39%.

Joonis 108. Tartu maakonna 20–64-aastaste hõivatute kõrgeim omandatud haridustase vanuserühma järgi, 31.12.2011

Joonis 109. Tartu maakonna 20–64-aastaste majanduslikult mitteaktiivsete kõrgeim omandatud haridustase vanuserühma järgi, 31.12.2011

Hõivemäär

2011. aasta rahva ja eluruumide loenduse kohaselt on Tartu maakonna hõivemäär 51,2%. Maakondade võrdluses on see üks parimatest näitajatest, mis on loogiline, sest maakonnas asub Eesti suuruselt teine tömbekeskus, kus leiavad tööd väga paljud Tartu maakonnas ja kaugemalgi elavad inimesed.

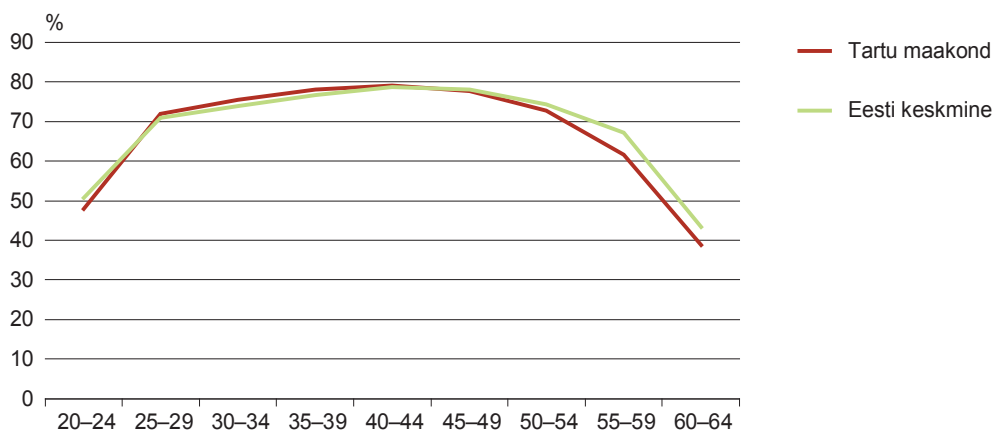
Tartu maakonna elanikud sisenevad tööturule 25–29-aastaselt, selles vanuses elanike hõivemäär on 72%. 30–34-, 35–39- ja 40–44-aastaste hõivemäär püsib väga kõrge – Eesti keskmistega samal tasemel. Vähemalt 45-aastaste elanike hõivemäär hakkab tasapisi langema. 55–60-aastastel on see 61,6% ja 60–64-aastastel 38,9%.

Hõivemäär on seotud inimese vanuse ja haridusega. Üldine tendents näitab, et mida madalam on inimese haridus, seda väiksema tõenäosusega on ta hõivatud. Tartu maakonnas on kõige madalam 55–64-aastaste põhi- või sellest madalama haridustaseme omandanute hõivemäär (30%).

Sama haridustasemega elanike seas on hõivemäär on kõrgem nooremates vanuserühmades ehk 20–34- ja 35–54-aastastel. Näiteks kutseharidusega 20–34-aastastest noortest on hõivatud 73% ja 35–54-aastastest 78%, aga 55–64-aastastest vaid 54%. Vanemaealiste madala hõivemäära põhjuseid võib olla mitu. Kõige vanemas vanuserühmas hakkavad inimesed pensioniea kätte jõudmise tõttu tööturult juba väljuma, kuid oma osa on kindlasti ka vanemaealiste väiksemal konkurentsivõimel. Tabeli hõivemäära kohta haridustaseme ja vanuse järgi leiab lisast 2.

Kõrge hõivemäära poolest sarnaneb Tartu maakond Viljandi, Pärnu ja Lääne-Viru maakonnaga.

Joonis 110. Tartu maakonna 20–64-aastaste hõivemäär vanuserühma järgi, 31.12.2011

Tervis

Puuetega inimesi on Tartu maakonna 20–64-aastaste hulgas 2019 ehk 6% selles vanuses elanikest. Hõivatud on neist 44% ja majanduslikult mitteaktiivsed 53%. See näitaja on maakondade võrdluses erakordselt hea, sest enamikus maakondades on hõivatud vaid väga väike osa puuetega inimestest. Tabeli puuetega inimeste arvu kohta leiab lisast 3.

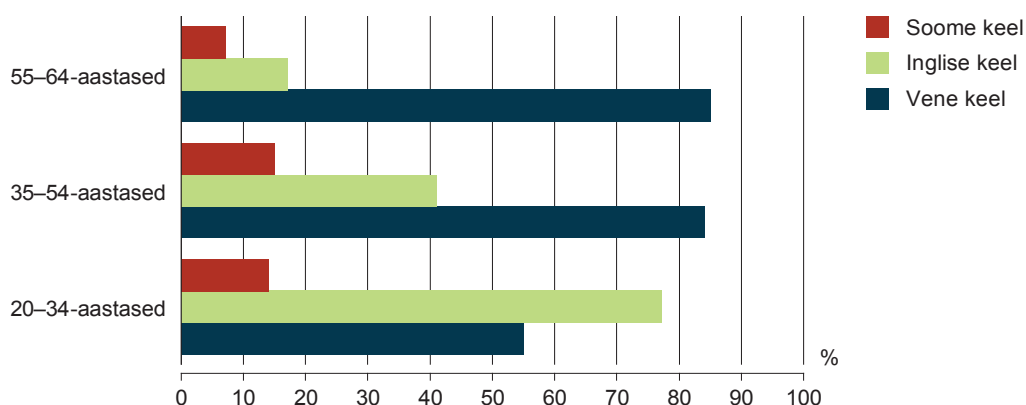
Keeleoskus

Tartu maakonna 20–64-aastastest ei räägi riigikeelt 756 inimest ehk 2,4% selles vanuses elanikest. Kõige vähem on eesti keele oskusega elanikke 20–34-aastaste seas (104) ja kõige rohkem 35–54-aastaste hulgas (403). 55–64-aastastest elanikest ei räägi riigikeelt 249.

Tartu maakonna elanikke iseloomustab hea keeleoskus. Näiteks 20–34-aastastest noortest 77% oskab inglise keelt, 55% vene keelt ja 14% soome keelt. Inglise keele oskajate osatähtsus ületab nii 20–34- kui ka 35–54-aastaste puhul Eesti keskmist. Ka vene keele oskajaid on palju – 55% 20–34-aastastest ja üle 80% 35–54- ja 55–64-aastastest. Nooremate inimeste seas on ka üksjagu soome keele oskajaid, kas siis võõr- või emakeelena.

Hea keeleoskus iseloomustab neid maakondi, kus asuvad kõrgkoolid ja kus pakuvad tööd rahvusvahelised ettevõtted. Õppimiseks ja hiljem tööturul konkurentsivõimelisena püsimiseks on tarvis osata inglise keelt. Ka vene keele oskus tuleb kasuks, kuigi paljude eesti noorte vene keele oskus on kesine.

Joonis 111. Tartu maakonna 20–64-aastased keeleoskuse järgi, 31.12.2011

Madala haridustasemega väikelastevanemad

Tartu maakonnas elab alla 7-aastaste laste vanemaid peaaegu 7500, neist 1366 ehk 18% on madala haridustasemega (vt lisa 5, kaart 1). Arvuliselt on madala haridustasemega vanemaid kõige rohkem vanuses 30–34 (376 isikut), 25–29 (304 isikut) ja 35–39 (255 isikut). Leibkondi, kus elab üks madala haridustasemega vanem, on Tartu maakonnas kokku 812. Leibkondi, kus mõlemal vanemal on madal haridustase, on 258. Seega moodustavad kahe madala haridustasemega vanemaga leibkonnad kõikidest madala haridusega leibkondadest küllaltki suure osa – 24%. Samateemalise kaardi leiab lisast 5 (kaart 1).

Ettevõtlus maakonnas

12% Tartu maakonnas töötavatest inimestest on tööl põllumajandussektoris, mis on töötleva tööstuse ja hariduse kõrval Tartu maakonna ettevõtjate üks enim levinud tegevusalasid (vt kõigi tegevusalade töötajate arvu lisast 4). Ettevõtluse demograafia aga põllumajanduse andmeid ei hõlma, mistõttu tuleb andmete tõlgendamisse suhtuda ettevaatlikult. Majanduslikult aktiivsete, sündinud ja surnud ettevõtete koguarvust on põllumajandusettevõtteid puudu.

Ettevõtluse demograafia

2012. aastal oli Tartu maakonnas (sh Tartu linnas) kokku 7529 majanduslikult aktiivset ettevõtet. Kõige rohkem ettevõtteid tegutseb maakonnas hulgi- ja jaekaubanduse, ehituse ning kutse-, teadus- ja tehnikategevuse alal. Aasta jooksul alustas tegevust rohkem ettevõtteid kui selle lõpetas – sündinud ettevõtteid oli 969 ja surnud ettevõtteid 627. Tegevust alustas ja ka lõpetas selle palju ehitus- ning hulgi- ja jaekaubandusettevõtteid (tabel 74). Tartu maakonnas ületas 2012. aastal sündinud ettevõtete arv tegevuse lõpetanud ettevõtete oma.

Tabel 74. Tartu maakonna ettevõtluse demograafia põhinäitajad, 2012

Tegevusala	Majanduslikult aktiivsete ettevõtete arv	Sündinud ettevõtete arv	Surnud ettevõtete arv
Tegevusalad kokku	7 529	969	627
Mäetööstus	17	0	1
Töötlev tööstus	733	85	48
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	16	0	0
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	33	3	4
Ehitus	1 117	145	115
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	1 641	174	129
Veondus ja laondus	433	37	23
Majutus ja toitlustus	249	34	23
Info ja side	410	63	46
Finants- ja kindlustustegevus	60	8	9
Kinnisvaraalaane tegevus	608	51	45
Kutse-, teadus- ja tehnikaalaane tegevus	1 096	150	80
Haldus- ja abitegevused	393	81	54
Haridus	127	18	10
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	183	19	6
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	146	38	9
Muud teenindavad tegevused	267	63	25

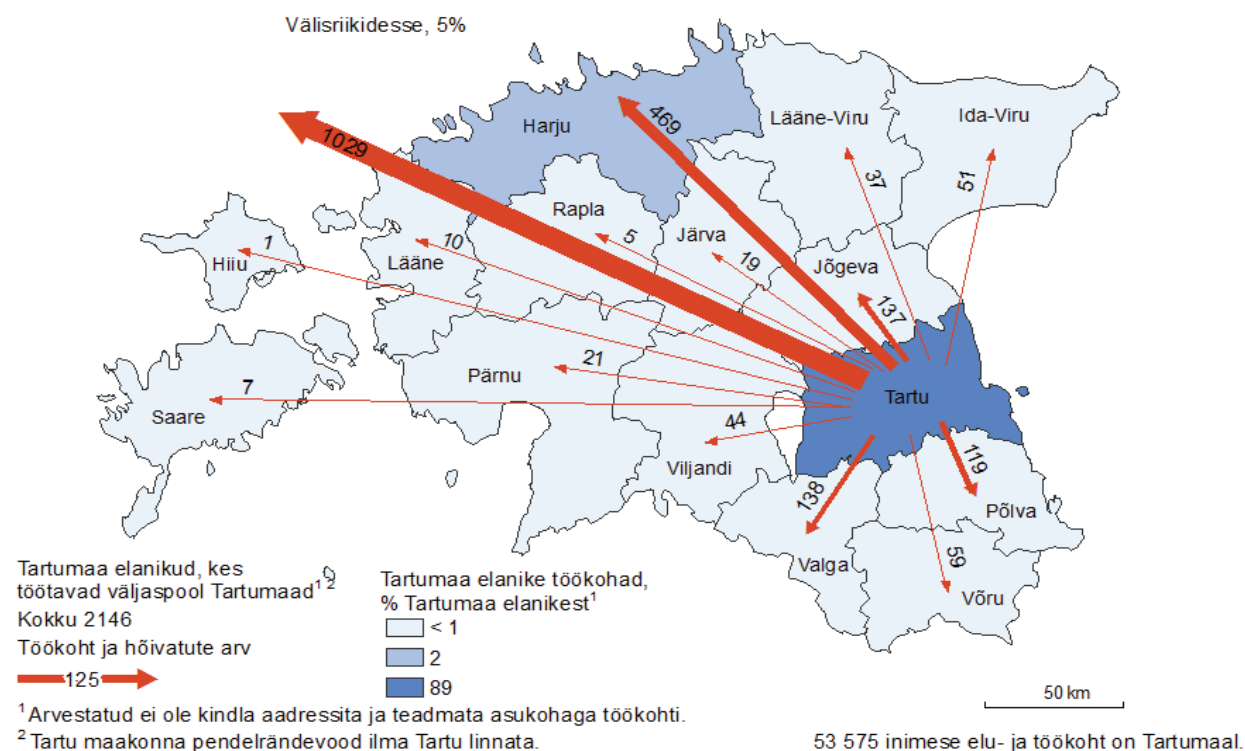
Tõmbekeskused ja ääremaalised alad maakonnas

Tartu maakonnas (v.a Tartu linn) töötab 12 834 inimest. Maakond on väga oluline pendelrände sihtkoht kõigile Lõuna-Eesti maakondadele. Tartu maakonda käib tööle 290 Jõgeva, 217 Põlva ja 375 Valga maakonna elanikku^a. Tartumaa elanikud ise liiguvad maakonnast väljapoole pigem vähe – naabermaakonnad ei ole töökohtade pakkujana atraktiivsemad kui kodumaakond. Seega, kui Tartumaalt väljapoole minnakse, siis tihti on sihtkoht hoopis Tallinn. Tartu maakonnast käib pealinna tööle 378, Jõgeva maakonda 137, Põlva maakonda 119 ja Valga maakonda 138 elanikku^b (vt kaart 13).

Tartu maakonna peamine tõmbekeskus on Tartu linn, kus käib tööle 45 289 inimest. Tartu kõrval on oluline tõmbekeskus ka Elva, mis pakub tööd 2250 inimesele. Elva on peamine töörände sihtkoht just Valgamaa elanikele. Mõlema linna tööjõupotentsiaali näitajad on head – Tartus 1,04 ja Elvas 0,96. See tähendab, et mõlemas linnas asub piisavalt töökohti, et pakkuda neid nii oma linna kui ka ümberkaudsete omavalitsusüksuste elanikele. Kaardi linnaliste asulate tööjõupotentsiaali kohta leiab lisast 5 (kaart 2).

Tartu maakond on tööalase pendelrände kaudu Tartu linnaga nii tugevalt seotud, et maakonnas ei leidu ühtegi kohalikku omavalitsusüksust, mida võiks nimetada ääremaaks.

Kaart 13. Tartu maakonna elanike tööränne Eesti maakondadesse ja välismaale, 31.12.2011

Töökohad

Tabelis 75 on Tartu maakonna kümme populaarsemat ametit. Nendel ametikohtadel töötab 54% kõigist 12 834-st maakonnas töötavast inimesest. Arvuliselt töötab Tartu maakonnas kõige rohkem inimesi mootorsõiduki või liikurmasina juhi, pedagoogika tippspetsialisti, toiduaine- või puidutöötaja, seadme- või masinaoperaatorina.

Suurimad tööandjad töötlevas tööstuses on elektronkomponentide ja trükkplaatide tootmise, puidust, korgist, õlest ja punumismaterjalist toodete valmistamise ning puidu saagimise ja hõõveldamisega tegelevad ettevõtted. Kõigis neis ettevõtetes teenib leiba üle 500 töötaja.

^a Tartu maakonda suunduva pendelrände puhul on käsitletud maakonda ilma Tartu linnata.

^b Tartu maakonnast väljapoole suunduva pendelrände puhul on käsitletud maakonda ilma Tartu linnata.

Tabel 75. Tartu maakonna töötajate kümme enim levinud ametit, 31.12.2011

Amet	Töötajate arv
Mootorsõidukite ja liikurmasinate juhid	916
Pedagoogika tippspetsialistid	904
Toiduaine- ja puidutöötajad, rõivatööstuse jm käsitöölalade töötajad	839
Seadme- ja masinaoperaatorid	825
Juhid	743
Äri- ja haldusalal töötavad keskastme spetsialistid	718
Metallitöötuse, masinaehituse jms alade oskustöötajad	595
Ehitustöölised, v.a elektrikud	500
Loodus- ja inseneriteaduste keskastme spetsialistid	476
Turule orienteeritud aia- ja põllusaaduste kasvatajad	469

Tartu maakonnas töötab 2298 madala haridustasemega inimest, kellest üle kahe kolmandiku töötab teenindus-, oskustöötaja või masinaoperaatorina ja 18% lihttöölisena. 28% kutseharidusega inimestest töötab juhi, tippspetsialisti, tehniku või ametnikuna. See on küllaltki üllatav, arvestades, et neil ametikohtadel töötamiseks eeldatakse enamasti kõrgharidust. Kõrgharidusega inimestest töötab teenindus-, oskus-, lihttöölise või masinaoperaatorina aga 24%.

Tabel 76. Tartu maakonna töötajad ameti pearühma ja haridustaseme järgi, 31.12.2011

Ameti pearühm	Kokku	Põhi- või sellest madalam haridus	Põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus	Keskharidus ja kutse	Kõrgharidus	Haridustase teadmata
Kokku	12 834	1 693	605	2 455	3 962	4 110	9
Sõjaväelased	27	1	0	6	9	11	0
Juhid	1 288	31	20	214	299	724	0
Tippspetsialistid	1 885	8	3	109	199	1 566	0
Tehnikud ja keskastme spetsialistid	1 463	71	33	319	445	595	0
Ametnikud	621	60	21	171	192	177	0
Teenindus- ja müügitöötajad	1 174	121	59	259	512	223	0
Põllumajanduse, metsanduse, jahinduse ja kalanduse oskustöötajad	644	105	36	112	231	160	0
Oskustöötajad ja käsitöölised	2 202	480	127	470	843	280	2
Seadme- ja masinaoperaatorid ning koostajad	2 151	483	196	473	787	212	0
Lihttöölised	1 204	311	103	283	387	120	0
Teadmata	175	22	7	39	58	42	7

Tartu maakonnas saavad kõige väiksemat töist sissetulekut inimesed, kes töötavad toidu ja joogi serveerimise tegevusalal. Nende keskmine brutotulu jääb vahemikku 329–411 eurot (tabel 77). Vähe tasustatud tegevusalad on veel posti- ja kulleriteenistus ning rõivatootmine, kus tööine brutotulu jääb pooltel töötajatel alla 500 euro. Kõrgharidusega töötajate osatähtsus on suur hoolekandetasutuste tegevuse, jaekaubanduse ja rõivatootmise tegevusalal, moodustades üle veerandi nendel tegevusaladel töötajatest. Madala haridustasemega inimesi töötab rohkem ehitussektoris ja kinnisvarategevusega ettevõtetes.

Tabel 77. Tartu maakonna vähe tasustatud tegevusaladel töötajate tõine tulu ja haridustase, 2011

Tegevusala ^a	Arv ^b	Tõine mediaantulu, eurot	Keskmine tõine tulu, eurot	Keskmise tõise tulu 95% usaldusvahemik, eurot	Omandatud haridustase, %			
					Kokku ^c	Põhi- või sellest madalam haridus; põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus; keskharidus ja kutse	Kõrgharidus
Toidu ja joogi serveerimine	70	301	370	±41	100	11,4	70,0	18,6
Posti- ja kulleriteenistus	53	339	446	±104	100	7,6	67,9	24,5
Rõivatootmine	82	453	488	±55	100	9,8	63,4	26,8
Hoolekandeesutuste tegevus	90	500	512	±40	100	18,9	50,0	31,1
Maismaaveondus ja torustransport	249	454	542	±39	100	16,1	69,1	14,9
Tekstiilitootmine	51	481	548	±78	100	11,8	76,5	11,8
Hoonete ehitus	191	398	561	±72	100	27,8	54,5	17,8
Kinnisvaraala tegevus	54	539	577	±100	100	22,2	51,9	25,9
Jaekaubandus, v.a mootorsõidukid ja mootorrattad	483	512	579	±34	100	12,8	60,0	27,1
Eriehitustööd	211	479	623	±69	100	23,2	54,5	22,3

^a Tabelis on esitatud vähemalt 50 töötajaga tegevusalad.

^b Näitab nende inimeste arvu, kelle põhitööandja rahva ja eluruumide loenduse ning Maksu- ja Tolliameti andmestikes katus, mitte tegevusalal töötavate inimeste koguarvu maakonnas.

^c Andmed haridustaseme kohta on ümardatud, mistõttu lahter „Kokku“ ei pruugi olla 100%.

Kõige väiksema tõise tuluga on Tartu maakonnas koristajad ja abilised, isikuteenindajad, prügivedajad, isikuhooldustöötajad ja müüjad. Suuremal osa neil ametikohtadel töötajatest on üldkesk- või kutseharidus. Madalama haridustasemega töötajaid on küllaltki palju prügivedajate seas. Samal ajal on 23% isikuteenindajatest kõrgharidusega.

Vähe tasustatud ametikohad ei hõlma ainult neid, kus üldiselt eeldatakse madalamat haridust, vaid siia kuuluvad ka näiteks õigus-, sotsiaal-, kultuuri- jms alade keskastme spetsialistid, kellest 48%-l on kõrgharidus (tabel 78).

Tabel 78. Tartu maakonna vähe tasustatud ametitel töötajate tõine tulu ja haridustase, 2011

Amet ^a	Arv ^b	Tõine mediaantulu, eurot	Keskmine tõine tulu, eurot	Keskmise tõise tulu 95% usaldusvahemik, eurot	Omandatud haridustase, %			
					Kokku ^c	Põhi- või sellest madalam haridus; põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus; keskharidus ja kutse	Kõrgharidus
Koristajad ja abilised	107	293	325	±33	100	23,4	64,5	12,2
Isikuteenindajad	142	339	388	±30	100	13,4	64,1	22,5
Prügivedajad jms lihttöölised	129	382	426	±39	100	32,6	55,8	11,6
Isikuhooldustöötajad	91	463	465	±39	100	20,9	62,6	16,5
Müüjad	309	467	480	±22	100	14,6	68,0	17,5
Õigus-, sotsiaal-, kultuuri- jms alade keskastme spetsialistid	62	522	550	±70	100	8,1	43,6	48,4
Ehitustöölised, v.a elektrikud	265	478	572	±40	100	32,8	58,1	9,1
Klienditeenindajad	88	479	581	±69	100	5,7	65,9	28,4
Koostajad	338	536	583	±22	100	22,8	63,3	13,9
Mäe-, ehitus-, tootmis- ja veonduslihttöölised	332	547	609	±29	100	32,2	57,5	10,2

^a Tabelis on esitatud vähemalt 50 töötajaga ametirühmad.

^b Näitab nende inimeste arvu, kelle põhitööandja rahva ja eluruumide loenduse ning Maksu- ja Tolliameti andmestikes katus, mitte ametirühmas töötavate inimeste koguarvu maakonnas.

^c Andmed haridustaseme kohta on ümardatud, mistõttu lahter „Kokku“ ei pruugi olla 100%.

Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad (%)

Näitaja	Maakonna / linna tulemus	Eesti keskmine	Halvim tulemus	Halvim maakond	Positsioon Eesti keskmise suhtes	Parim tulemus	Parim maakond
20–64-aastaste osatähtsus elanikkonnas	58,8	61,6	56,4	Valga		64,7	Tallinn
Hõivatute osatähtsus 20–64-aastaste seas	67,0	67,1	56,7	Ida-Viru		73,1	Harju
Majanduslikult mitteaktiivsete osatähtsus 20–64-aastaste seas	24,5	22,7	31,2	Põlva		18,9	Harju
(Üli)õpilaste osatähtsus 20–64-aastaste seas	3,2	3,3	1,9	Hiiu		9,8	Tartu linn
Vanadus- ja töövõimetuspensionäride osatähtsus 20–64-aastaste seas	11,7	10,2	18,7	Põlva		6,7	Harju
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	19,9	14,8	25,6	Hiiu		8,7	Tallinn
Kutseharidusega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	28,2	27,4	20,8	Tartu linn		36,8	Hiiu
Kõrgharidusega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	30,9	35,5	22,0	Järva		45,1	Tallinn
Hõivatute osatähtsus 35–54-aastaste eestlaste seas	77,0	79,0	70,0	Põlva		84,0	Harju
Hõivatute osatähtsus 35–54-aastaste venelaste seas	62,0	69,0	48,0	Põlva		77,0	Hiiu
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 25–29-aastaste hõivatute seas	18,0	13,0	26,0	Järva		9,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 25–29-aastaste mitteaktiivsete seas	30,0	26,0	43,0	Põlva		18,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 55–64-aastaste hõivatute seas	16,0	12,0	27,0	Saare		7,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 55–64-aastaste mitteaktiivsete seas	39,0	28,0	54,0	Hiiu		13,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike hõivemäär	48,9	49,9	34,0	Ida-Viru		58,2	Harju
Kutseharidusega elanike hõivemäär	62,5	61,2	47,9	Ida-Viru		68,5	Saare
Kõrgharidusega elanike hõivemäär	81,0	78,9	69,1	Ida-Viru		83,3	Saare
Puuetega inimeste osatähtsus 20–64-aastaste seas	6,4	6,5	20,0	Jõgeva		3,0	Harju
Riigikeeleoskusega inimeste osatähtsus 20–64-aastaste seas	2,4	16,1	59,3	Ida-Viru		0,2	Hiiu
Inglise keele oskajate osatähtsus 35–54-aastaste seas	41,0	41,0	15,0	Ida-Viru		53,0	Harju
Vene keele oskajate osatähtsus 20–34-aastaste seas	55,0	68,0	36,0	Hiiu		97,0	Ida-Viru
25–29-aastaste hõivemäär	72,0	71,0	57,1	Ida-Viru		75,3	Tallinn
55–59-aastaste hõivemäär	61,6	67,3	54,1	Põlva		73,6	Harju
Madala haridustasemega lapsevanemad ^a	18,0	16,0	31,0	Järva		10,0	Tallinn
Leibkonnad, kus mõlemad vanemad on madala haridustasemega ^b	23,8	21,1	28,0	Järva		15,3	Tallinn
Ettevõtete sünnimäär	12,9	13,4	9,7	Hiiu		14,0	Tallinn
Ettevõtete surmamäär	8,3	9,3	10,3	Tallinn		6,4	Hiiu
Kõrgharidusega teenindus-, oskus- ja lihttöötajad ^c	24,2	21,3	34,0	Ida-Viru		14,7	Tartu linn
Lihttöölise osatähtsus madala haridustasemega töötajate hulgas	18,0	18,6	22,7	Tartu linn		17,1	Harju
Madala haridustasemega isikud kõrgharidust eeldaval ametikohal ^d	10,8	14,1	7,7	Järva		20,8	Tallinn
Oma maakonnas töötajate osatähtsus maakonna hõivatute hulgas	38,8	77,0	38,0	Harju		81,0	Ida-Viru

^a Madala haridustasemega lapsevanemate osatähtsus alla 7-aastaste laste vanemate hulgas.

^b Kahe madala haridustasemega väikelapsevanemaga leibkondade osatähtsus kõigi madala haridustasemega vanemate leibkondade hulgas.

^c Teenindus-, oskus- ja lihttöötajate osatähtsus kõrgharidusega töötajate hulgas.

^d Kõrgharidust eeldavatel ametikohtadel töötajate osatähtsus madala haridustasemega inimeste seas.

Joonisel on võrreldud selle maakonna konkurentsivõime näitajaid ülejäänud maakondade omadega. Maakonna positsiooni Eesti keskmise suhtes näitab värviline ring. Kui maakonna näitaja väärtus on Eesti keskmisest parem või sellega võrdne, on ring roheline, kui väärtus kehvem, on ring punane. Halli ribaga on esitatud vahemik, mille otstes on Eesti parim ja halvim väärtus. Tumehalli riba sees on poolte Eesti maakondade näitajate väärtused.

Graafiku prototüüp: West Midlands Public Health Observatory

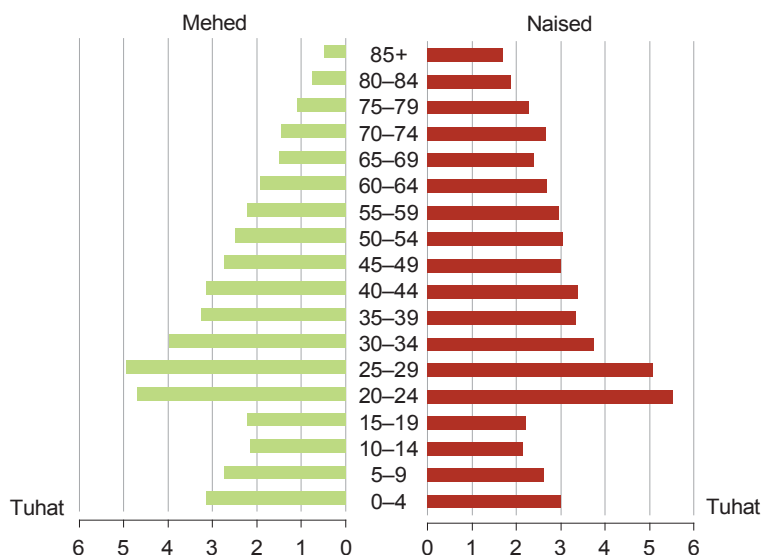
Täiskasvanuhariduse sihtrühmad võiksid Tartu maakonnas olla järgmised:

- töövõimetuspensionärid
- madala haridustasemega majanduslikult mitteaktiivsed vanemaealised (eriti 60–64-aastased)
- 55–64-aastased madala haridustasemega hõivatud
- 35–54- ja 55–64-aastased majanduslikult mitteaktiivsed mitte-eestlased
- kõrgharidusega teenindus- ja oskustöötajad ning lihttöölised

Tartu linn

Tartus elab 2014. aasta 1. jaanuari seisuga 98 449 elanikku (7,5% kogurahvastikust). Maakonnas on suures ülekaalus naised, keda on 54,4% elanikest (mehi 45,6%). Rahvastikupüramiidilt (joonis 112) on näha, et naised on meestest rohkem vanuserühmades 20–24 ja 25–29. Samuti on naised rohkem kõigis üle 40-aastasest vanuserühmades. Lapsi ja vanemaealisi on Tartus pigem vähe – kumbagi 16% linna rahvastikust –, kuid tööealisi ehk 15–64-aastasi keskmisest rohkem – 67,6%. See näitaja on kõrge tänu suurele üliõpilaste kontsentratsioonile.

Joonis 112. Tartu rahvastikupüramiid, 01.01.2014

Täiskasvanuhariduse sihtrühma sotsiaal-demograafiline profiil

Tartus elab 2011. aasta rahvaloenduse kohaselt 61 847 inimest vanuses 20–64. Neist 46% on 20–34-aastased, 38% 35–54-aastased ja 15% 55–64-aastased. Hõivatud on 67%, töötud 7% ja majanduslikult mitteaktiivsed 24% 20–64-aastasest Tartu elanikest. Linnale on iseloomulik väike hõivatud noorte (20–34-aastased) osatähtsus – 58% –, kuid väga suur (üli)õpilaste osatähtsus – 21% – ja suur 35–54- ja 55–64-aastaste hõivatute osatähtsus elanikkonnas, vastavalt 79% ja 63%. Erinevalt maakondadest, kus kõige vanemas vanuserühmas on pensionäre juba üle kolmandiku 20–64-aastasest, on Tartu linnas neid vaid 28%. Järelikult püsivad linnas elavad vanemaealised tööturul kauem aktiivsed.

Tabel 79. Tartu linna 20–64-aastased vanuserühma ja hõivaseisundi järgi, 31.12.2011

Vanus	Kokku	Hõivatud	Töötud	Majanduslikult mitteaktiivsed	Hõivaseisund teadmata
Kokku	61 847	41 299	4 095	15 182	1 271
20–34	28 562	16 502	2 136	9 064	860
35–54	23 727	18 782	1 542	3 061	342
55–64	9 558	6 015	417	3 057	69

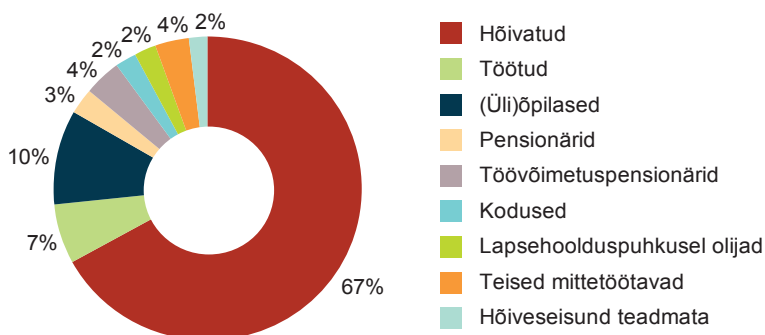
Ülikoolilinnale kohaselt on väga suurel osal ehk 40%-l Tartu 20–64-aastasest elanikest kõrgharidus. Võrreldes teiste maakondadega on Tartus oluliselt rohkem üldkeskharidusega 20–64-aastaseid elanikke, põhjuseks üliõpilaste rohkus linnas – kõrgharidust omandavate inimeste kõrgeim lõpetatud haridustase on tavapäraselt üldkeskharidus. Madala haridustasemega on vaid 11% linna elanikest.

Tasemehariduses osalejate arv on Tartus erakordselt suur – 13 409. Neist kõige suurem osa on 20–24-aastased (8387 isikut), 25–29-aastaseid õppijaid on Tartus 2765, 30–34-aastaseid 1115 ja

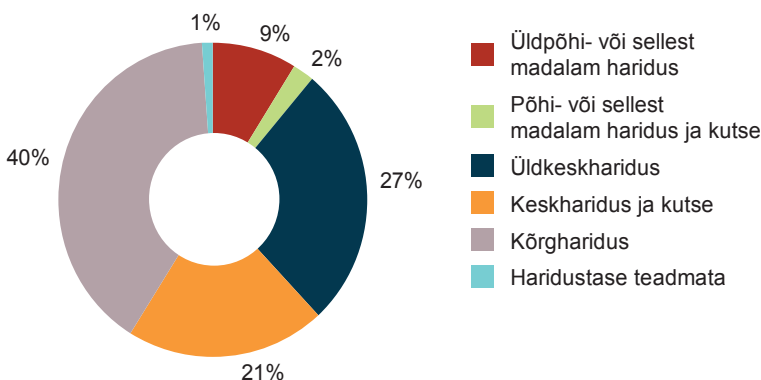
35–39-aastaseid 564. Vanemates vanuserühmades on õppijaid juba alla 300. Tõist tulu teenivad Maksu- ja Tolliamet andmetel 13 409-st tasemeõppes osalejast 5422 ehk vaid alla poole. Kui võrrelda õppijate ja mitteõppijate tõist sissetulekut, näitab üldine tendents, et 20–34-aastased mitteõppijad teenivad keskmiselt suuremat tulu. See on ka mõistetav, kuna õppimise kõrvalt töötatakse osakoormusega. Samuti valitakse kooli kõrvalt töökoht pigem teenindussektoris, kus keskmine töötasu on väiksem. 35–54-aastaste õppijate tõine tulu on aga samas vanuses mitteõppijate omast oluliselt suurem. Kui õppijate keskmine brutosissetulek jääb vahemikku 929–1021 eurot (mediaantulu 818 eurot), siis mitteõppijate tulu on 875–897 eurot (mediaantulu 708 eurot). Tabel õppijate ja mitteõppijate tõise tulu kohta on lisas 1.

Tartu linna ei saa täiskasvanuhariduse sihtrühma poolest hästi võrrelda ühegi Eesti maakonnaga. Üliõpilasilinna eripära muudab keeruliseks isegi võrdluse pealinn Tallinnaga. Ent kui Tartu rahvastiku sotsiaal-majanduslikku staatust ja haridustaset üldse millegagi kõrvutada, on Tallinn muidugi sobiv linn – noor elanikkond, suur kõrgharidusega inimeste kontsentratsioon ja suur majanduslik aktiivsus on kolm näitajat, mis Eesti kahte suuremat tõmbekeskust ühendavad.

Joonis 113. Tartu 20–64-aastased sotsiaal-majandusliku staatuse järgi, 31.12.2011

Joonis 114. Tartu linna 20–64-aastaste haridustase, 31.12.2011

Linna konkurentsivõime mõõdikud

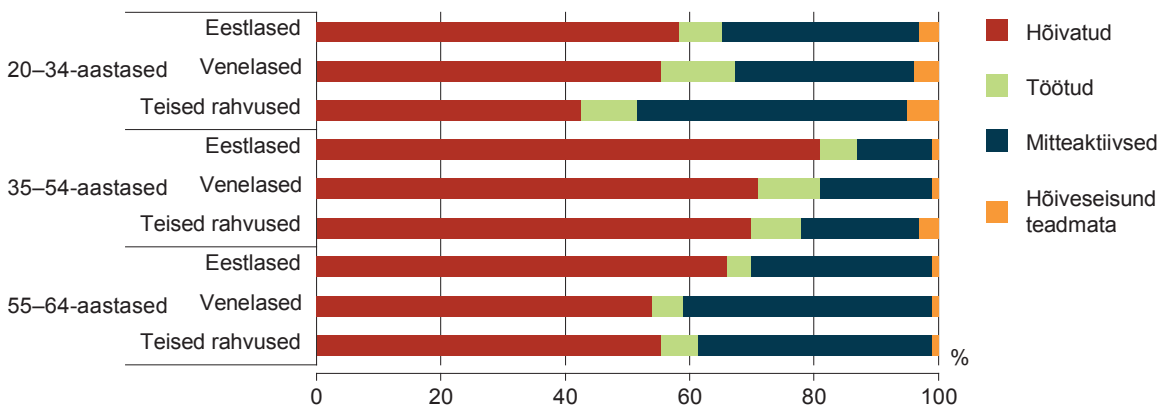
Rahvuskoosseis

Linnade rahvuskoosseis on tavaliselt maakondade omast mitmekesisem. 81,7% Tartu elanikkonnast on eestlased ja 14,7% venelased. Suurematest rahvusrühmadest elab linnas veel 891 ukrainlast, 706 soomlast ja 355 valgevenelast.

Võrreldes eestlaste ja mitte-eestlaste hõiveseisundit, on näha kaks peamist tendentsi. Esiteks, noorte seas hõivatud eestlaste ja venelaste osatähtsus oluliselt ei erine, küll aga on venelaste seas rohkem töötuid. Noorte muulaste seas on suurem mitteaktiivsete osatähtsus. Selle üks põhjuseid on Tartu Ülikoolis õppivate välisüliõpilaste suur osatähtsus. Teiseks on 35–54-aastased eestlased tööturul aktiivsemad kui mitte-eestlased. 35–54-aastastest eestlastest on hõivatud 81% ja venelastest 71%, samuti on venelaste seas rohkem töötuid. Kõige vanemas vanuserühmas

suurenevad erinevused eestlaste ja mitte-eestlaste vahel veelgi – hõivatud on 66% eestlastest, kuid vaid 54% venelastest ja 56% muu rahvuse esindajatest.

Joonis 115. Tartu 20–64-aastaste hõiveseisund vanuserühma ja rahvuse järgi, 31.12.2011

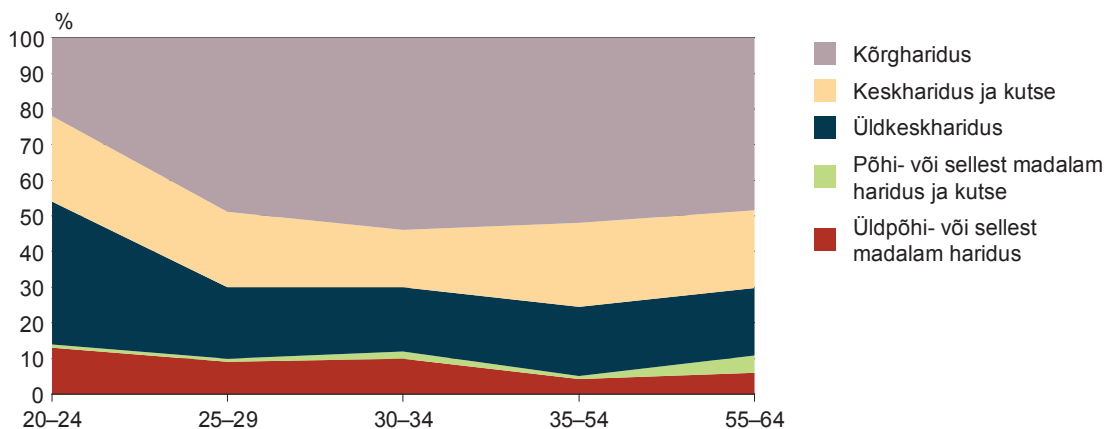

Omandatud haridustase

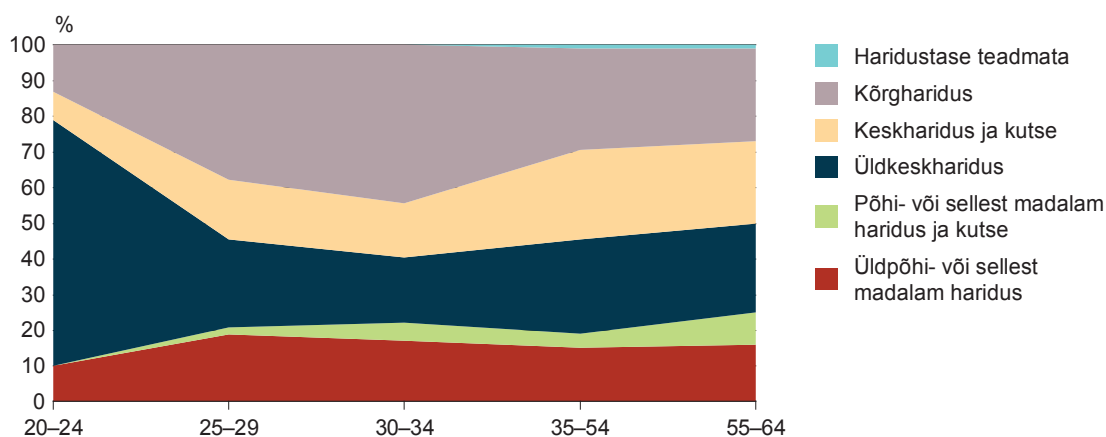
Tartu elanikkonna haridustase on võrreldes paljude maakondadega kõrge. Näiteks hõivatute kõigis vanuserühmades alates 25. eluaastast on ligi 50% elanikest kõrgharidusega. Selle võrra elab linnas vähem madala haridustasemega hõivatuid. Nende osatähtsus on suurim 20–24-aastaste (14%) ja 30–34-aastaste seas (12%). Kutseharidusega hõivatuid on Tartus vähe.

Majanduslikult mitteaktiivsete 20–64-aastaste seas on palju üldkeskharidusega elanikke, eriti suur on nende osatähtsus 20–24-aastaste seas. Selgelt torkab joonisel 116 silma suur kõrgharidusega inimeste osatähtsus 25–29- ja 30–34-aastaste seas, ulatudes 30–34-aastaste puhul 44%-ni, mis tähendab, et pea pooled selle vanuserühma Tartu elanikud on mitteaktiivsed. Madala haridustasemega elanikke on mitteaktiivsete seas rohkem kui hõivatute hulgas, kuid siiski vähem kui enamiku maakondade majanduslikult mitteaktiivsete seas.

Joonis 116. Tartu hõivatute kõrgeim omandatud haridustase vanuserühma järgi, 31.12.2011

Joonis 117. Tartu majanduslikult mitteaktiivsete kõrgeim omandatud haridustase vanuserühma järgi, 31.12.2011

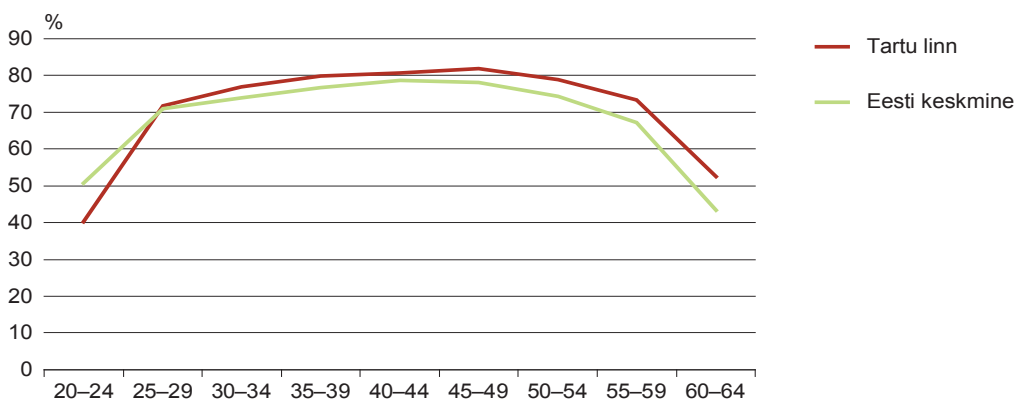
Hõivemäär

Tartu hõivemäär on viimase rahvaloenduse kohaselt 53,5%. Võrreldes Eesti keskmisega (52,1%), on see näitaja oluliselt kõrgem. Linnades aga on hõivemäär alati olnud kõrgem kui maapiirkondades, sest sinna on koondunud suurem osa äri- ja kaubandustegevusest.

Tartu elanike hõivemäär on Eesti keskmisest kõrgem peaaegu igas vanuserühmas, v.a kõige nooremas. Tartus sisenevad noored tööturule 25–29-aastaselt. Vanuserühmades 30–34, 35–39, 40–44 ja 45–49 püsib hõivemäär kõrgena (vähemalt 80%), kuid hakkab pärast seda langema. Tööturult väljuvad paljud 60. eluaastate alguses, kuid sellegipoolest on ka vanemaealiste hõivemäär Tartus kõrge – 60–64-aastastel 52,6%.

Hariduse järgi on kõrgeim hõivemäär 35–54-aastastel kõrgharitudel (88%), 35–54-aastastel kutsehariduse omandanutel (79%) ja 55–64-aastastel kõrgharidusega elanikel (76%). Kõige madalam on põhi- või sellest madalama haridustasemega 20–34- ja 55–64-aastaste hõivemäär, vastavalt 53% ja 42%. Tabeli hõivemäära kohta vanuserühma ja haridustaseme järgi leiab lisast 2.

Joonis 118. Tartu 20–64-aastaste elanike hõivemäär vanuserühma järgi, 31.12.2011

Tervis

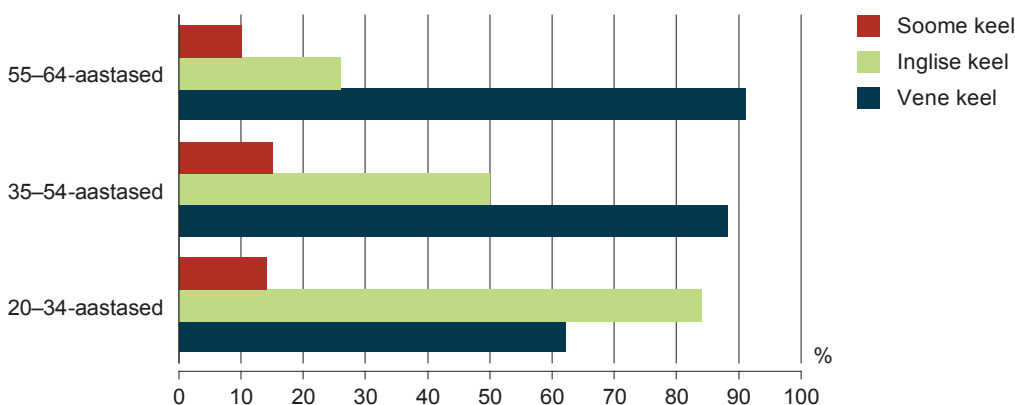
Tartu linnas elab 3981 20–64-aastast puudega inimest – 6% kogu vanuserühmast. Neist 3745 on kas hõivatud või majanduslikult mitteaktiivsed. Kolmveerand puuetega inimestest on majanduslikult mitteaktiivsed. Tabeli puuetega inimeste kohta leiab lisast 3.

Keeleoskus

Tartus elab omajagu inimesi, kes ei oska üldse eesti keelt. Neid on 2802 ehk 5% 20–64-aastastest. Suur eesti keele oskuseeta inimeste osatähtsus on selgitatav suure välisüliõpilaste arvu, küllaltki suure venekeelse elanikkonna ja linnalise asula elukeskkonna eripäraga. Linna on aegade jooksul elama koondunud ka vähemusrahvused. Maal elavad inimesed on traditsioonilisemad, räägivad harvemini võõrkeeli, mistõttu nõuab seal hakkama saamine eesti keele oskust. Seepärast ongi välisriigist sisserännanutel lihtsam kohaneda suurtes linnades, kus on võimalik tööd leida ja inimestega lävida ka riigikeelt oskamata. Suurim osa eesti keele oskuseeta inimestest on vanuses 35–54 eluaastat (1310 isikut).

Väga suur osa Tartu linna elanikest oskab inglise keelt – 84% 20–34-aastastest, pooled 35–54-aastastest ja 26% 55–64-aastastest. Kõik need näitajad on kõrgemad kui Eesti keskmised samades vanuserühmades. Ka vene keele oskus on Tartu elanikel hea – noorte seas on vene keele oskajaid küll vähem, kuid 35–54-aastastest oskab vene keelt 88% ja 55–64-aastastest 91%. Soome keele oskajaid on Tartus võrreldes näiteks mõningate maakondadega (Pärnu, Saare, Viljandi) suhteliselt vähe.

Joonis 119. Tartu 20–64-aastased keeleoskuse järgi, 31.12.2011

Madala haridustasemega väikelastevanemad

Tartus elab üle 11 000 alla 7-aastase lapse vanema, kellest vaid 13% (ligi 1400 isikut) on madala haridustasemega (vt lisa 5, kaart 1). Arvuliselt on madala haridusega lapsevanemaid enim vanuserühmades 30–34 (376 isikut), 25–29 (373 isikut) ja 20–24 (315 isikut). Linnas elab ka 45 15–19-aastast madala haridustasemega vanemat. Et tavapäraselt on väikeste lastega kodus emad, siis ongi madala haridusega naistest suurem osa mitteaktiivsed (339 naist, 86 meest), samal ajal kui enamik meestest on hõivatud (534 meest, 263 naist).

Tartus elab 924 leibkonda, kus üks vanematest on madala haridustasemega, ja 225 leibkonda, kus madala haridusega on mõlemad vanemad. Kahe madala haridustasemega vanemaga leibkondade osatähtsus kõigi madala haridustasemega leibkondade hulgas on võrreldes paljude maakondadega siiski väike – 20% (Eesti keskmine 21%).

Ettevõtlus linnas

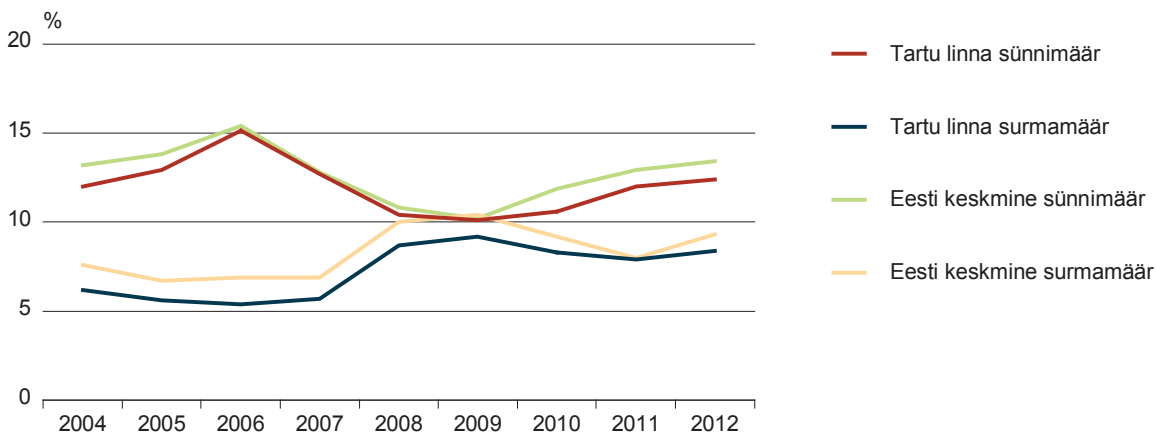
Kõige suurem osa Tartus töötavatest inimestest on tööl hulgi- ja jaekaubanduse, hariduse, töötleva tööstuse ning tervishoiu ja sotsiaalhoolekandega seotud ettevõtetes. Kõigi tegevusalade töötajate arvu leiab lisast 4.

Ettevõtluse demograafia

Tartu kohta eraldi ettevõtluse demograafia andmeid tegevusalati esitada ei saa. Linna andmed kajastuvad Tartu maakonna majanduslikult aktiivsete, sündinud ja surnud ettevõtete arvus (vt Tartu linna peatükki).

Tartu ettevõtete sünni- ja surmamäära trendid kattuvad Eesti keskmistega (joonis 120). Aastani 2006 ettevõtete sündimäär kasvas – uusi ettevõtteid tekkis iga aastaga juurde aina enam. 2006. aastal tendents muutus ja uute, loodud ettevõtete osatähtsus majanduslikult aktiivsete ettevõtete hulgas hakkas aasta-aastalt vähenema, saavutades madalaima taseme aastatel 2008 ja 2009. Majanduslangusest taastudes on uute ettevõtete arv Tartus ja sellega koos ka ettevõtete sündimäär näitaja hakanud taas kasvama. Ettevõtete surmamäär tõusis järsult 2007. aastal ja saavutas oma haripunkti 2009. aastal. Ent ka sel ajavahemikul oli loodud ettevõtete osatähtsus majanduslikult aktiivsete ettevõtete hulgas suurem kui tegutsemise lõpetanud ettevõtete oma. Pärast majanduslanguse tippaega on ettevõtete surmamäär langenud ja Tartut iseloomustab endiselt märksa kõrgem ettevõtete sünni- ja surmamäär, mis kinnitab linna tugevust Lõuna-Eesti regionaalse ettevõtluskeskusena.

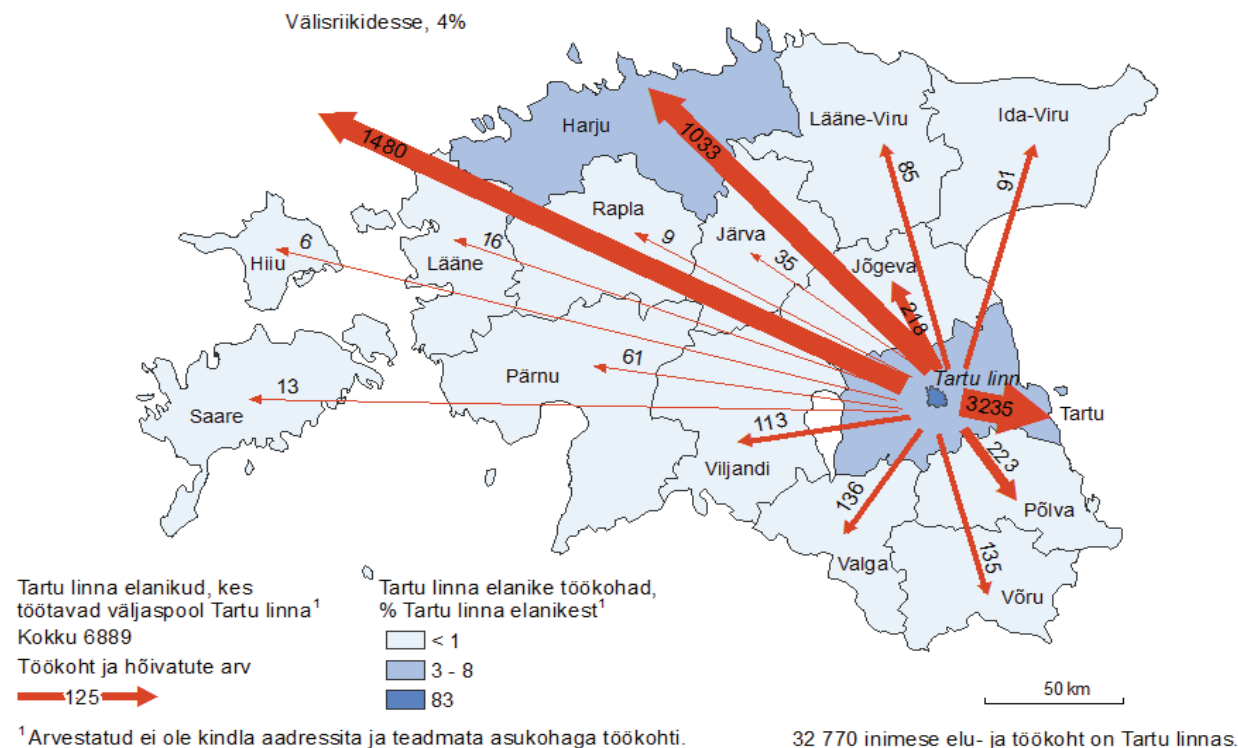
Joonis 120. Tartu ettevõtete sünni- ja surmamäär, 2004–2012

Töökohad

Tartus asub töökoht 45 289 inimesel ja seal elab hõivatuid 43 684. Tartu on oluline pendelrände sihtkoht väga paljude maakondade, eelkõige Jõgevamaa elanikele, kellest käib Tartusse tööle 828, ja Põlvamaa elanikele, kellest käib Tartusse tööle 716. Pendelränne Tartust väljapoole on tagasihoidlik. Peamiselt suunduvad Tartu elanikud Harjumaale (1033 isikut) ja välismaale (1480 isikut) (vt kaart 14). Tartu linna tööjõupotentsiaali näitaja väärtus on 1,04 ja asub linnaliste asulate seas paremuselt kolmandal kohal. Linnas on töökohti rohkem kui hõivatud inimesi, mis tähendab, et linn on tugev majanduskeskus ja suudab peale oma linna elanike tööd pakkuda ka hõivatutele väljastpoolt Tartut. Kaardi linnaliste asulate tööjõupotentsiaali kohta leiab lisast 5 (kaart 2).

Kaart 14. Tartu elanike tööränne Eesti maakondadesse ja välismaale, 31.12.2011

Tartus töötab arvuliselt kõige rohkem inimesi äri- ja haldusala keskastme spetsialistide, pedagoogika tippspetsialistide ja müüjatena (tabel 80). Palju on linnas ka juhte ja tervishoiu tippspetsialiste. Kümnel enim levinud ametikohal leiab rakendust 53% kõigist linnas töötavatest inimestest. Erinevalt enamikust Eesti maakondadest on Tartu linna tööle koondunud just kõrgharidust ja häid erialateadmisi nõudvatel ametikohtadel töötavad inimesed.

Tabel 80. Tartu töötajate kümme enim levinud ametit, 31.12.2011

Ametinimetused	Töötajate arv
Äri- ja haldusala töötavad keskastme spetsialistid	3 959
Pedagoogika tippspetsialistid	3 926
Müüjad	3 252
Juhid tegevusala järgi	2 121
Tervishoiu tippspetsialistid	2 000
Äri- ja haldusala tippspetsialistid	1 877
Loodus- ja tehnikateaduste tippspetsialistid	1 809
Mootorsõidukite ja liikurmasinade juhid	1 751
Õigus-, sotsiaal- ja kultuurivaldkonna tippspetsialistid	1 683
Isikuteenindajad	1 604

Tartus töötab 4055 madala haridustasemega inimest, neist 16% kõrgharidust nõudvatel ametikohtadel (nt juhid, tippspetsialistid, ametnikud jne), 60% teenindus-, oskustöölise või masina- ja seadmeoperaatorina ja 23% lihttöölisena (tabel 81). 22 196-st kõrgharidusega inimesest töötab kõrgharidust eeldavatel ametikohtadel 18 722 ehk 84%. Lihttöölisena töötab kõrgharitud inimestest vaid 2%. Seega võib öelda, et üldiselt ei ole Tartus probleemi sellega, et paljud elanikud teeksid oma haridustasemele sobimatut tööd.

Tabel 81. Tartu linna töötajad ameti pearühma ja haridustaseme järgi, 31.12.2011

Ameti pearühm	Kokku	Põhi- või sellest madalam haridus	Põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus	Keskharidus ja kutse	Kõrgharidus	Haridustase teadmata
Kokku	45 289	3 084	971	9 107	9 923	22 196	8
Sõjaväelased	127	1	2	22	27	75	0
Juhid	4 683	107	19	763	704	3 088	2
Tippspetsialistid	12 427	39	11	729	547	11 101	0
Tehnikud ja keskastme spetsialistid	7 321	215	49	1 780	1 750	3 526	1
Ametnikud	2 572	154	36	815	635	932	0
Teenindus- ja müügitöötajad	6 818	616	193	2 051	2 355	1 601	2
Põllumajanduse, metsanduse, jahinduse ja kalanduse oskustöötajad	109	9	1	21	28	50	0
Oskustöötajad ja käsitöölised	4 590	756	267	1 020	1 812	734	1
Seadme- ja masinaoperaatorid ja koostajad	2 833	399	204	778	1 083	369	0
Lihttöölised	3 317	743	179	992	885	516	2
Teadmata	492	45	10	136	97	204	0

Väikseimat töist tasu teenivad muu teeninduse (nt tekstiili keemiline puhastus, juuksuri- ja muu iluteenindus) ning hoonete ja maastike hooldusega tegelevates ettevõtetes töötavad inimesed. Samal ajal on vähe tasustatud tegevusalade hulgas hoolekandeesutuste tegevus, kus ligi 55%-l töötajatest on kõrgharidus, kuid tegevusala keskmine töine brutotulu jääb vahemikku 507–655 eurot (mediaantulu 517 eurot), ja majutuseta sotsiaalhoolekanne, kus keskmine töine sissetulek on vahemikus 440–612 eurot (mediaantulu 450 eurot) ja 51% töötajatest kõrgharidusega.

Tabel 82. Tartu vähe tasustatud tegevusalade töötajate töine tulu ja haridustase, 2011

Tegevusala ^a	Arv ^b	Töine mediaantulu, eurot	Keskmine töine tulu, eurot	Keskmise töine tulu 95% usaldusvahemik, eurot	Omandatud haridustase, %			
					Kokku ^c	Põhi- või sellest madalam haridus; põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus; keskharidus ja kutse	Kõrgharidus
Muu teenindus	373	286	369	±34	100	8,9	62,5	28,7
Hoonete ja maastike hooldus	438	310	373	±24	100	23,7	55,5	20,8
Toidu ja joogi serveerimine	1 044	381	419	±15	100	13,9	66,2	19,9
Nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	166	428	464	±38	100	16,3	54,8	28,9
Posti- ja kulleriteenistus	194	424	473	±36	100	11,9	55,7	32,5
Rõivatootmine	437	434	509	±35	100	12,1	58,1	29,8
Majutus	248	435	514	±43	100	9,3	61,3	29,4
Sotsiaalhoolekanne majutuseta	78	450	526	±86	100	2,6	46,2	51,3
Jaekaubandus, v.a mootorsõidukid ja mootorrattad	3 463	491	569	±13	100	10,0	60,2	29,7
Hoolekandeesutuste tegevus	95	517	581	±74	100	7,4	37,9	54,7

^a Tabelis on esitatud vähemalt 50 töötajaga tegevusalad.

^b Näitab nende inimeste arvu, kelle põhitööandja rahva ja eluruumide loenduse ning Maksu- ja Tolliameti andmestikes katus, mitte tegevusalal töötavate inimeste koguarvu maakonnas.

^c Andmed haridustaseme kohta on ümardatud, mistõttu lahter „Kokku“ ei pruugi olla 100%.

Kolm kõige vähem tasustatud ametit on peaaegu kõigis maakondades ja ka Tartu linnas samad – koristajad, toitlustuse abitöölised ja prügivedajad (tabel 83). Nendel ametikohtadel töötajate brutotulu on keskmiselt alla 350 euro kuus. Nendel kolmel ametikohal töötajate seas on ka üksjagu madala haridustasemega inimesi. Võrreldes teiste vähe tasustatud ametikohtadega on muude teenindus-alade lihtametnike seas palju kõrgharidusega inimesi (40%), kuid nende keskmine brutotulu jääb vahemikku 519–593 eurot (mediaantulu 504 eurot).

Tabel 83. Tartus vähe tasustatud ametikohtadel töötajate tõine tulu ja haridustase, 2011

Amet ^a	Arv ^b	Tõine mediaantulu, eurot	Keskmine tõine tulu, eurot	Keskmise tõise tulu 95% usaldusvahemik, eurot	Kokku ^c	Omandatud haridustase, %		
						Põhi- või sellest madalam haridus; põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus; keskharidus ja kutse	Kõrgharidus
Koristajad ja abilised	820	303	300	±11	100	27,2	56,8	16,0
Toitlustuse abitöölised	254	347	332	±19	100	24,0	64,2	11,8
Prügivedajad jms lihttöölised	444	309	338	±20	100	24,6	56,8	18,5
Isikuteenindajad	917	371	418	±16	100	9,3	68,7	22,0
Isikuhooldustöötajad	612	455	461	±13	100	16,5	63,2	20,3
Müüjad	2 396	452	478	±9	100	11,1	67,7	21,1
Toiduaine- ja puidutöötajad, rõivatööstuse ja muude käsitöölalade töötajad	533	475	500	±20	100	19,0	60,0	21,0
Muud teenindusala lihtametnikud	292	496	556	±37	100	7,2	53,1	39,7
Mäe-, ehitus-, tootmis- ja veonduslihttöölised	471	504	561	±24	100	25,7	60,5	13,8
Seadme- ja masinaoperaatorid	683	535	600	±22	100	20,1	64,3	15,7

^a Tabelis on esitatud vähemalt 50 töötajaga ametirühmad.

^b Näitab nende inimeste arvu, kelle põhitooandja rahva ja eluruumide loenduse ning Maksu- ja Tolliameti andmestikes katus, mitte ametirühmas töötavate inimeste koguarvu maakonnas.

^c Andmed haridustaseme kohta on ümardatud, mistõttu lahter „Kokku“ ei pruugi olla 100%.

Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad (%)

Näitaja	Maakonna / linna tulemus	Eesti keskmine	Halvim tulemus	Halvim maakond	Positsioon Eesti keskmise suhtes	Parim tulemus	Parim maakond
20–64-aastaste osatähtsus elanikkonnas	63,4	61,6	56,4	Valga		64,7	Tallinn
Hõivatute osatähtsus 20–64-aastaste seas	66,8	67,1	56,7	Ida-Viru		73,1	Harju
Majanduslikult mitteaktiivsete osatähtsus 20–64-aastaste seas	24,5	22,7	31,2	Põlva		18,9	Harju
(Üli)õpilaste osatähtsus 20–64-aastaste seas	9,8	3,3	1,9	Hiiu		9,8	Tartu linn
Vanadus- ja töövõimetuspensionäride osatähtsus 20–64-aastaste seas	6,8	10,2	18,7	Põlva		6,7	Harju
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	11,6	14,8	25,6	Hiiu		8,7	Tallinn
Kutseharidusega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	20,8	27,4	20,8	Tartu linn		36,8	Hiiu
Kõrgharidusega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	39,7	35,5	22,0	Järva		45,1	Tallinn
Hõivatute osatähtsus 35–54-aastaste eestlaste seas	81,0	79,0	70,0	Põlva		84,0	Harju
Hõivatute osatähtsus 35–54-aastaste venelaste seas	71,0	69,0	48,0	Põlva		77,0	Hiiu
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 25–29-aastaste hõivatute seas	10,0	13,0	26,0	Järva		9,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 25–29-aastaste mitteaktiivsete seas	21,0	26,0	43,0	Põlva		18,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 55–64-aastaste hõivatute seas	11,0	12,0	27,0	Saare		7,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 55–64-aastaste mitteaktiivsete seas	25,0	28,0	54,0	Hiiu		13,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike hõivemäär	52,1	49,9	34,0	Ida-Viru		58,2	Harju
Kutseharidusega elanike hõivemäär	53,9	61,2	47,9	Ida-Viru		68,5	Saare
Kõrgharidusega elanike hõivemäär	80,5	78,9	69,1	Ida-Viru		83,3	Saare
Puuetega inimeste osatähtsus 20–64-aastaste seas	6,3	6,5	20,0	Jõgeva		3,0	Harju
Riigikeeleoskusega inimeste osatähtsus 20–64-aastaste seas	4,5	16,1	59,3	Ida-Viru		0,2	Hiiu
Inglise keele oskajate osatähtsus 35–54-aastaste seas	50,0	41,0	15,0	Ida-Viru		53,0	Harju
Vene keele oskajate osatähtsus 20–34-aastaste seas	62,0	68,0	36,0	Hiiu		97,0	Ida-Viru
25–29-aastaste hõivemäär	71,7	71,0	57,1	Ida-Viru		75,3	Tallinn
55–59-aastaste hõivemäär	73,3	67,3	54,1	Põlva		73,6	Harju
Madala haridustasemega lapsevanemad ^a	13,0	16,0	31,0	Järva		10,0	Tallinn
Leibkonnad, kus mõlemad vanemad on madala haridustasemega ^b	19,5	21,1	28,0	Järva		15,3	Tallinn
Ettevõtete sünnimäär	12,4	13,4	9,7	Hiiu		14,0	Tallinn
Ettevõtete surmamäär	8,4	9,3	10,3	Tallinn		6,4	Hiiu
Kõrgharidusega teenindus-, oskus- ja lihttöötajad ^c	14,7	21,3	34,0	Ida-Viru		14,7	Tartu linn
Lihttöölise osatähtsus madala haridustasemega töötajate hulgas	22,7	18,6	22,7	Tartu linn		17,1	Harju
Madala haridustasemega isikud kõrgharidust eeldaval ametikohal ^d	15,6	14,1	7,7	Järva		20,8	Tallinn
Oma maakonnas töötajate osatähtsus maakonna hõivatute hulgas	75,0	77,0	38,0	Harju		81,0	Ida-Viru

^a Madala haridustasemega lapsevanemate osatähtsus alla 7-aastaste laste vanemate hulgas.

^b Kahe madala haridustasemega väikelapsevanemaga leibkondade osatähtsus kõigi madala haridustasemega vanemate leibkondade hulgas.

^c Teenindus-, oskus- ja lihttöötajate osatähtsus kõrgharidusega töötajate hulgas.

^d Kõrgharidust eeldavatel ametikohtadel töötajate osatähtsus madala haridustasemega inimeste seas.

Joonisel on võrreldud selle maakonna konkurentsivõime näitajaid ülejäänud maakondade omadega. Maakonna positsiooni Eesti keskmise suhtes näitab värviline ring. Kui maakonna näitaja väärtus on Eesti keskmisest parem või sellega võrdne, on ring roheline, kui väärtus kehvem, on ring punane. Halli ribaga on esitatud vahemik, mille otstes on Eesti parim ja halvim väärtus. Tumehalli riba sees on poolte Eesti maakondade näitajate väärtused.

Graafiku prototüüp: West Midlands Public Health Observatory

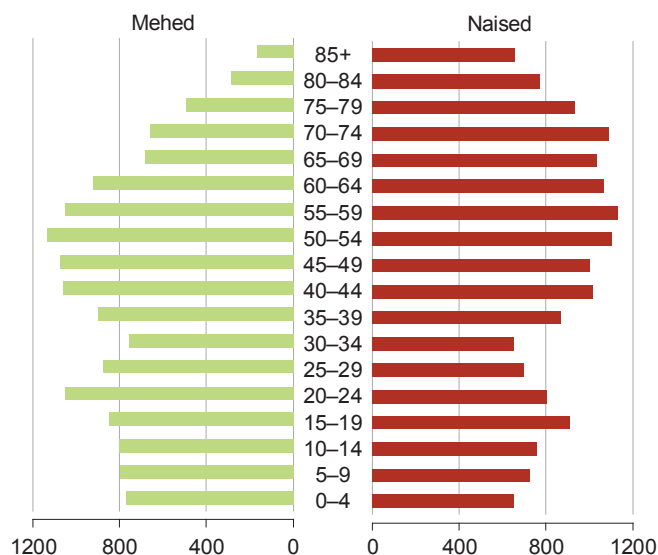
Täiskasvanuhariduse sihtrühmad võiksid Tartu linnas olla järgmised:

- 35–54- ja 55–64-aastased majanduslikult mitteaktiivsed mitte-eestlased
- madala haridustasemega 55–64-aastased hõivatud ja majanduslikult mitteaktiivsed elanikud
- vähe tasustatud ametikohtadel töötavad madala haridustasemega inimesed

Valga maakond

2014. aasta 1. jaanuari seisuga elab Valga maakonnas 30 176 elanikku (2,3% Eesti rahvastikust), kellest 47,5% on mehed ja 52,5% naised. Valgamaal elab keskmisest vähem lapsi (alla 15-aastaseid 14,9%) ja tööealisi (15–64-aastaseid 62,7%) ning rohkem vanemaealisi (vähemalt 65-aastaseid 22,4%). Ka rahvastikupüramiidilt (joonis 121) on näha, et maakonna elanikkond on vana – juba üle kümne aasta on kestnud trend, et iga pealekasvav põlvkond on eelmisest väiksem. Kõige rohkem on meestel 40. ja 50. eluaastates, naistel 50. ja 60. eluaastates inimesi.

Joonis 121. Valga maakonna rahvastikupüramiid, 01.01.2014

Täiskasvanuhariduse sihtrühma sotsiaal-demograafiline profiil

Valga maakonnas elab viimase rahvaloenduse kohaselt 20–64-aastaseid inimesi kokku 16 993 (56% maakonna rahvastikust), kellest 27% on vanuses 20–34, 49% vanuses 35–54 ja 24% vanuses 55–64 (tabel 84). Hõivatud on Valga maakonna 20–64-aastastest 61%, töötud 9% ja majanduslikult mitteaktiivsed 30%. Töötuid on Valgamaal võrreldes teiste maakondadega rohkem. Töötute hulgas on mehi rohkem kui naisi (vastavalt 60% ja 40%). Hõivatute osatähtsus on suurim 35–54-aastaste seas – 70% –, töötute osatähtsus aga noorte seas – 20–34-aastastest on töötud 13%, mis on maakondade võrdluses Ida-Virumaa 18% järel teisel kohal.

Tabel 84. Valga maakonna 20–64-aastased vanuserühma ja hõiveseisundi järgi, 31.12.2011

Vanus	Kokku	Hõivatud	Töötud	Majanduslikult mitteaktiivsed	Hõiveseisund teadmata
Kokku	16 993	10 269	1 551	4 833	340
20–34	4 602	2 574	583	1 231	214
35–54	8 329	5 805	752	1 667	105
55–64	4 062	1 890	216	1 935	21

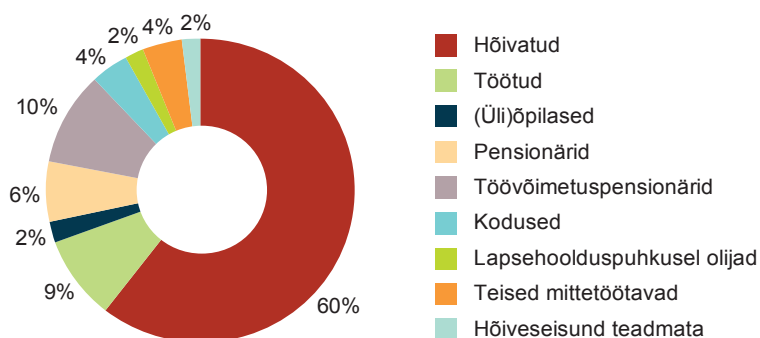
Majanduslikult mitteaktiivsetest moodustavad suurima rühma töövõimetuspensionärid, kellest 10% on 35–54-aastased ja 18% 55–64-aastased. Peale selle on iga neljas 55–64-aastane Valgamaa elanik (vanadus)pensionär.

Kõige suurem osa (32%) Valga maakonna 20–64-aastastest on omandanud kutsehariduse. Ligikaudu neljandikul on kõrgharidus. Võrreldes teiste maakondadega elab Valgamaal küllaltki palju ainult üldkeskhariduse omandanuid, kellel ei ole erialast kõrgharidust ega kutset.

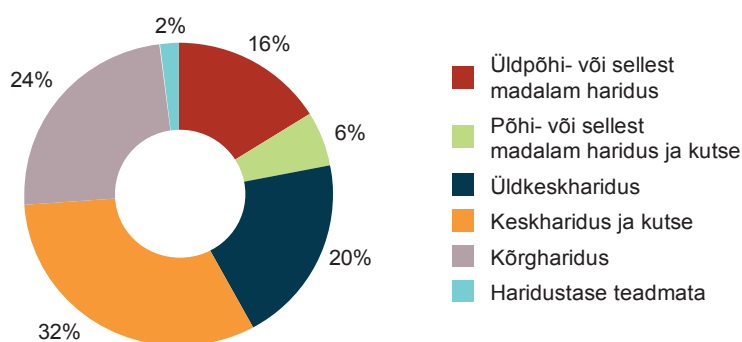
Tasemeõppes osaleb 936 Valga maakonna elanikku, s.o 6% 20–64-aastastest. 550 õppijat on 20–24-aastased ja 144 vanuses 25–29. Ülejäänud vanuserühmades jääb õppijate arv alla saja. Töist tulu teenib 390 tasemeõppes osalejat. Kõige nooremas vanuserühmas teenivad mitteõppijad õppijatest rohkem. Nende keskmine töine sissetulek jääb vahemikku 598–632 eurot (mediaantulu 528 eurot), samal ajal kui õppijate keskmine brutotulu on 532–628 eurot (mediaantulu 483 eurot). 35–54-aastaste õppijate keskmine töine brutotulu aga ületab mitteõppijate oma, jäädes vahemikku 692–938 eurot (mediaantulu 671 eurot). 35–54-aastased mitteõppijad teenivad keskmiselt 672–696 eurot (mediaantulu 594 eurot). 55–64-aastaseid õppijaid on aga liiga vähe, et sissetulekuerinevuste kohta usaldusväärseid järeldusi teha. Tabeli õppijate ja mitteõppijate töise tulu kohta leiab lisast 1.

20–64-aastaste sotsiaal-demograafilise profiili poolest sarnaneb Valgamaa enim Põlva-, Võru- ja Jõgevamaaga. Nii nagu Põlvamaal on ka Valgamaal ligikaudu kolmandik 20–64-aastastest kutseharidusega ja neljandik kõrgharidusega. Palju on maakonnas ka üldkeskharidusega elanikke. Hõivatute osatähtsus Valgamaal on pigem väike, nii nagu ka Võru, Põlva ja Jõgeva maakonnas. Ühine joon Valga, Jõgeva ja Põlva maakonnal on ka töövõimetuspensionäride suur osatähtsus 20–64-aastases rahvastikus.

Joonis 122. Valga maakonna 20–64-aastased sotsiaal-majandusliku staatuse järgi, 31.12.2011

Joonis 123. Valga maakonna 20–64-aastased haridustaseme järgi, 31.12.2011

Maakonna konkurentsivõime mõõdikud

Rahvuskoosseis

Valgamaa rahvastiku koosseis on järgmine: eestlasi 83,1%, venelasi 12,2%, ukrainlasi 1,5%, lätlasi 1% ja muu rahvuse esindajaid 2,2%.

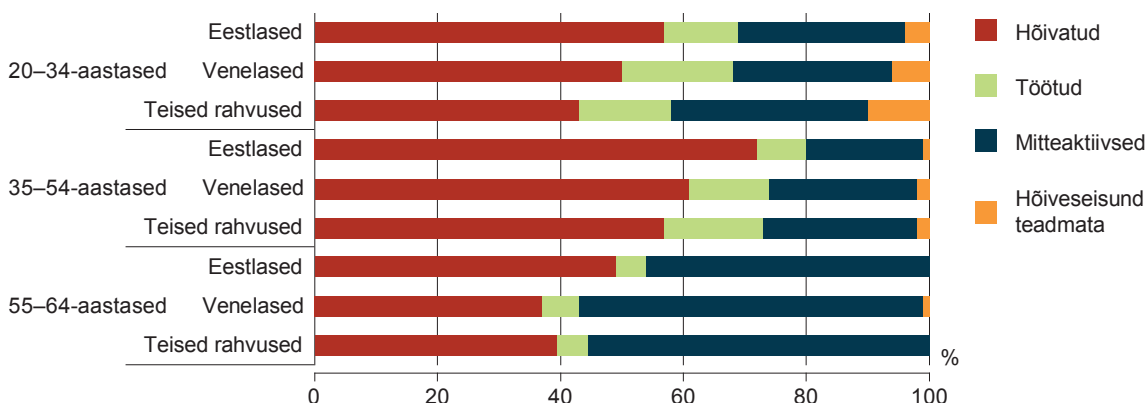
Valgamaa 20–64-aastase elanikkonna igas vanuserühmas on eestlastest hõivatute osatähtsus mitte-eestlaste omast suurem. Näiteks 20–34-aastastest eestlastest on hõivatud 57% ja venelastest 50%, 35–54-aastastest eestlastest on hõivatud 72%, aga venelastest vaid 61%.

Maakonna mitte-eestlaste hulgas on ka rohkem töötuid kui eestlaste hulgas. Eriti hästi paistab see välja 20–34-aastaste vanuserühmas, kus venelastest on töötud 18%, eestlastest vaid 12%, kuid erinevused jäävad püsima ka 35–54-aastaste vanuserühmas, kus venelastest on töötud 13% ja eestlastest 8%.

Mitteaktiivseid on mõistetavalt kõige rohkem 55–64-aastaste seas. Jooniselt 124 on näha, et eestlased püsivad tööturul kauem, selles vanuses on neist mitteaktiivsed 46%, vene rahvusest elanikest aga juba 56%.

Rahvustevaheliste hõiveseisundi erinevuste poolest sarnaneb Valga maakond pigem Järvamaa, mitte teiste Lõuna-Eesti maakondadega. Nimelt on Valgamaal mitte-eestlaste, eriti vene rahvusest inimeste seas hõivatute osatähtsus märksa suurem kui näiteks Põlva- ja Võrumaal.

Joonis 124. Valga maakonna 20–64-aastaste hõiveseisund vanuserühma ja rahvuse järgi, 31.12.2011

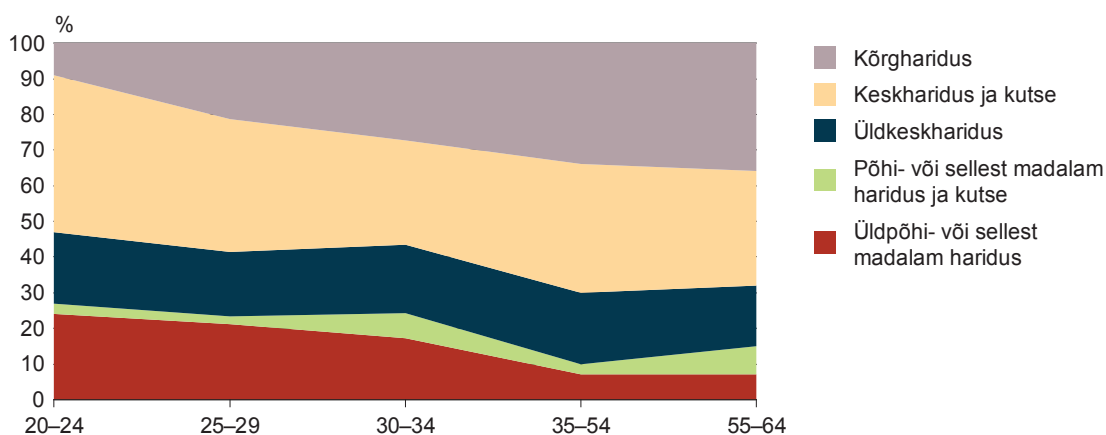

Omandatud haridustase

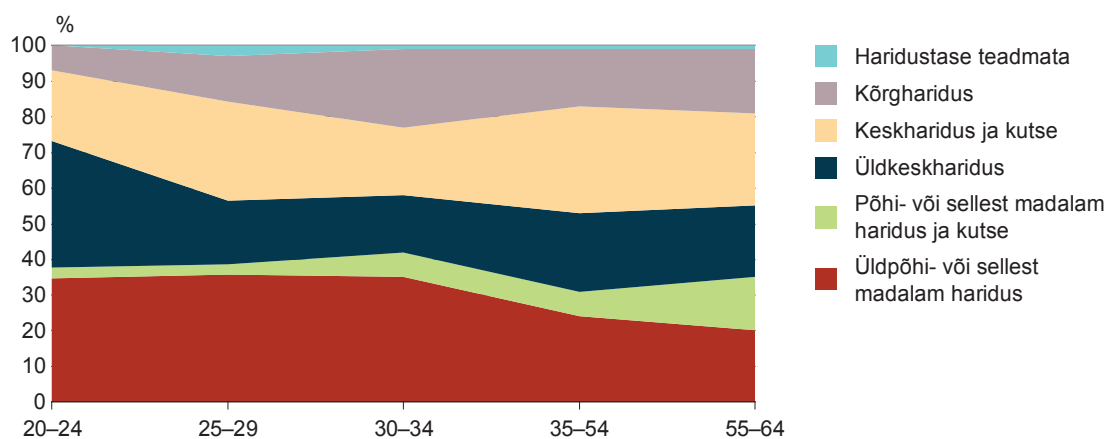
Suur osa Valga maakonna 20–64-aastasest hõivatutest on omandanud kutsehariduse (joonis 125). Vaid 30–34-aastaste vanuserühmas on kutsehariduse omandanuid vähem – 27%. Hõivatute seas on igas vanuserühmas märksa suurema osatähtsusega kõrgharidusega elanikud kui mitteaktiivsete seas. Kui näiteks 35–54- ja 55–64-aastastest hõivatutest on kõrgharidus kolmandikul, siis samade vanuserühmade mitteaktiivsetest vaid alla 20%-l. Valga maakonna probleem on majanduslikult mitteaktiivsete noorte madal haridustase – ligi 40%-l 20–24-, 25–29- ja 30–34-aastastest on vaid põhi- või sellest madalam haridus ja/või kutse (joonis 126). Mitteaktiivsete seas on rohkem ka erialase väljaõppeta elanikke, kes on omandanud vaid üldkeskhariduse. Tööturule sisenedes (või naastes) annaks aga kutse või isegi ülikoolikraad suure konkurentsieelise, eriti noortel, kellel pole veel pikaajalist töökogemust.

Võrreldes Eesti keskmisega on Valga maakonna hõivatute ja mitteaktiivsete seas kõigis vanuserühmades rohkem madala haridustaseme ja kutseharidusega ning vähem kõrgharidusega inimesi. Mitteaktiivsete seas on erinevused Eesti keskmistest suuremad. Maakondade võrdluses võib paralleele tuua Põlva- ja Jõgevamaaga, kus on samuti hõivatute hulgas palju kutseharidusega elanikke ning mitteaktiivsete seas keskmisest oluliselt rohkem madala haridustasemega inimesi.

Joonis 125. Valga maakonna 20–64-aastaste hõivatute kõrgeim omandatud haridustase vanuserühma järgi, 31.12.2011

Joonis 126. Valga maakonna 20–64-aastaste majanduslikult mitteaktiivsete kõrgeim omandatud haridustase vanuserühma järgi, 31.12.2011

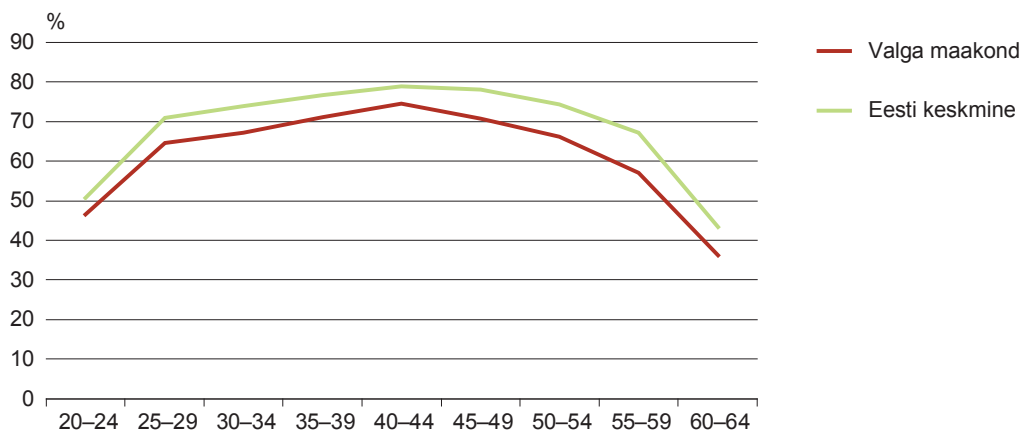

Hõivemäär

Valga maakonna hõivemäär on 2011. aasta lõpu seisuga vaid 42,7%. Maakondade võrdluses on tegemist Põlvamaa järel eelviimase tulemusega (Eesti keskmine on 52,1%). Madalaim on 20–24- ja 60–64-aastaste hõivemäär. See on ootuspärane, arvestades, et kõige nooremas vanuserühmas paljud veel õpivad ja kõige vanemate hulgas on inimesed, kellel jõuab kätte pensionile jäämise iga. Ent jooniselt 127 on näha, et ka teistes vanuserühmades jääb Valga maakonna elanike hõivemäär alla Eesti keskmise. Suurimad erinevused on just üle 50-aastaste hõives. Tööhõive määr on kõrgeim 40–44-aastaste hulgas – 74,5% –, vanemates vanuserühmades aga hakkab hõivemäär kiiresti langema. 60–64-aastastest on hõivatud vaid 36,2%.

Kõrg- ja kutsehariduse olemasolu parandab hõiveväljavaateid. Näiteks 20–34-aastaste kutsehariduse omandanute hõivemäär on ligi 70% ja 35–54-aastaste kõrgharidusega inimeste hõivemäär veelgi kõrgem – 83%. Madalaim on aga 55–64-aastaste madala haridustasemega elanike hõivemäär (28%). Tabeli hõivemäära kohta vanuserühma ja haridustaseme järgi leiab lisast 2.

Joonis 127. Valga maakonna 20–64-aastaste hõivemäär vanuserühma järgi, 31.12.2011

Tervis

Valga maakonna 20–64-aastastest elanikest 2372 ehk 14% on puudega. 18% puuetega inimestest on hõivatud, 78% aga majanduslikult mitteaktiivsed. Tabeli puuetega inimeste näitajatega leiab lisast 3.

Puuetega inimesi on 20–64-aastaste seas palju ka Jõgeva, Põlva ja Võru maakonnas.

Keeleoskus

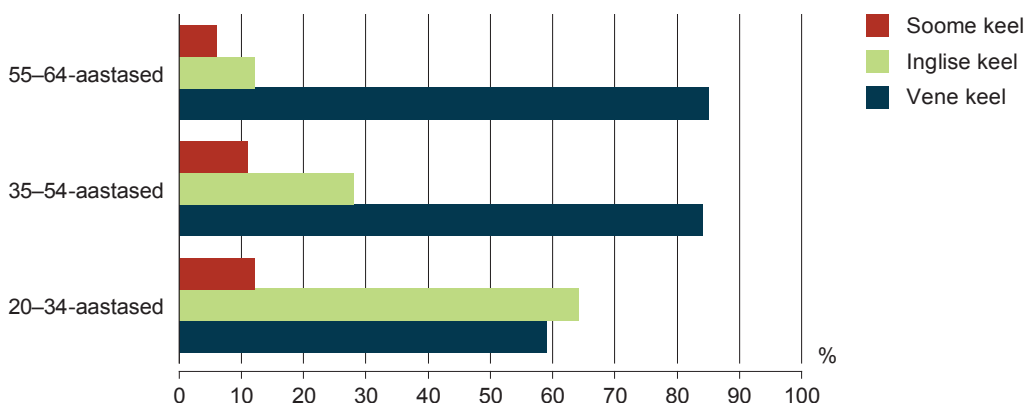
Valga maakonnas elab 1366 20–64-aastast eesti keele oskuseta elanikku. See tähendab, et 8% selles vanuses elanikest ei räägi riigikeelt. 731 neist on vanuses 35–54 eluaastat, 415 vanuses 55–64 ja 220 vanuses 20–34.

Et Valgamaa asub riigi lõunapiiril, elab maakonnas küllaltki palju ka teistest rahvustest inimesi, eelkõige venelasi, ukrainlasi ja lätlasi. See seletab, miks on Valga maakonna 20–64-aastastel väga hea vene keele oskus. Vene keelt oskab üle 80% 35–54- ja 55–64-aastastest, noortest peaaegu 60%. Inglise keele oskus on maakonna elanikel kehv. 20–34-aastastest oskab inglise keelt ainult 64% (Eestis keskmiselt 74%). Veelgi kesisem on 35–54- ja 55–64-aastaste inglise keele oskus – vastavalt 28% ja 12%. Soome keele oskajaid on võrreldes teiste maakondade ja Eesti keskmisega Valgamaal pigem vähe.

Elanike keeleoskuse poolest sarnaneb Valga maakond Lääne-Viru ja Jõgeva maakonnaga, kus samuti arvestatav osa elanikkonnast räägib emakeelena vene keelt, mistõttu võib noorte vene keele oskust pidada heaks, kuid see-eest on inglise keele oskajate osatähtsus allpool Eesti keskmist kõigis vanuserühmades.

Kehv võõrkeelteoskus on kindlasti üks tegureid, mis vähendab inimeste konkurentsivõimet tööturul. Seega võiks Valga maakonnas täiskasvanuhariduse pakkumisel pöörata tähelepanu keeleoskuse parandamisele.

Joonis 128. Valga maakonna 20–64-aastaste keeleoskus, 31.12.2011

Madala haridustasemega väikelastevanemad

Valgamaal elab üle 2800 alla 7-aastase lapse vanema. Neist ligikaudu 800 ehk 29% on madala haridustasemega (vt lisa 5, kaart 1). Arvuliselt on madala haridustasemega väikelastevanemaid kõige rohkem 30–34-aastaste (196 isikut), 25–29-aastaste (190 isikut) ja 20–24-aastaste seas (167 isikut). Valga maakonnas on 455 leibkonda, kus üks leibkonnaliige on madala haridustasemega, ja 172 leibkonda (27% madala haridusega vanematega leibkondadest), kus madala haridustasemega on mõlemad vanemad.

Ettevõtlus maakonnas

8% Valga maakonnas töötavatest inimestest teenib leiba põllumajandussektoris. Põllumajandus on hulgi- ja jaekaubanduse, töötleva tööstuse ning hariduse järel inimestele tööd pakkuvate tegevusalade järjestuses neljandal kohal (vt kõigi tegevusalade töötajate arvu lisast 4). Ettevõtluse demograafia põllumajandusandmeid ei hõlma, mistõttu tuleb andmete tõlgendamisse suhtuda ettevaatlikult. Pikaajalistest trendidest ettevõtete sünni- ja surmamäärade kohta ning majanduslikult aktiivsete, tegevust alustanud ja tegevuse lõpetanud ettevõtete koguarvust on põllumajandusettevõtted puudu.

Ettevõtluse demograafia

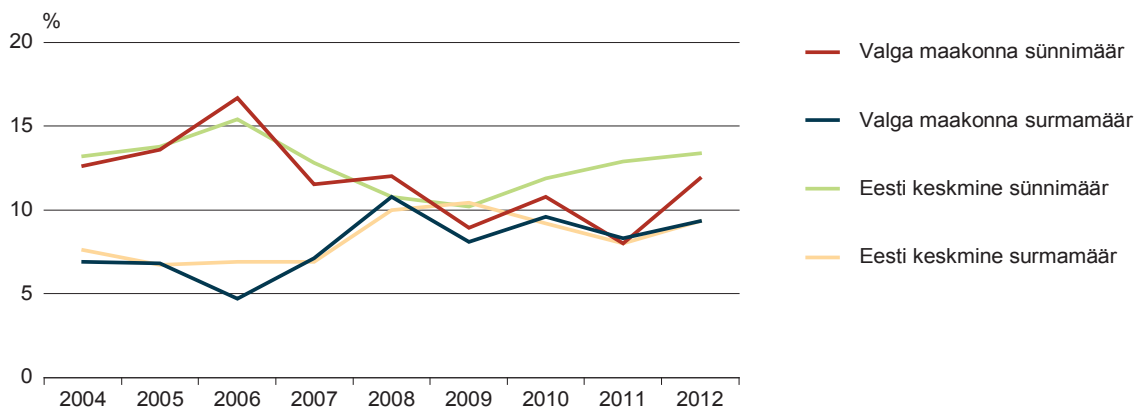
Valga maakonnas on 2012. aasta seisuga 808 majanduslikult aktiivset ettevõtet. Enamik neist tegutseb hulgi- ja jaekaubanduse, ehituse ja töötleva tööstuse tegevusalal. Tegevuse lõpetas 75 ettevõtet. Neist suurem osa tegutses hulgi- ja jaekaubanduse, ehituse, töötleva tööstuse ning kutse-, teadus- ja tehnikategevuse alal. Aastal 2012 sündinud ettevõtteid on maakonnas 96. Enim loodi neid kutse-, teadus- ja tehnikategevuse alal ning hulgi- ja jaekaubanduses (tabel 85).

Tabel 85. Valga maakonna ettevõtluse demograafia põhinäitajad, 2012

Tegevusala	Majanduslikult aktiivsete ettevõtete arv	Sündinud ettevõtete arv	Surnud ettevõtete arv
Tegevusalad kokku	808	96	75
Mäetööstus	4	0	0
Töötlev tööstus	100	7	8
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	7	0	0
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	6	0	2
Ehitus	121	14	13
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	181	19	20
Veendus ja laondus	52	3	3
Majutus ja toitlustus	69	4	6
Info ja side	18	3	2
Finants- ja kindlustustegevus	2	0	0
Kinnisvaraala tegevus	49	5	4
Kutse-, teadus- ja tehnikalaane tegevus	93	23	8
Haldus- ja abitegevused	45	10	5
Haridus	7	1	0
Tervishoid ja sotsiaaltoetused	23	1	1
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	14	2	0
Muud teenindavad tegevused	17	4	3

Valga maakonnas ületab tegutsemist alustavate ettevõtete arv tegevuse lõpetanud ettevõtete oma. Kui Eestis üldiselt oli ettevõtete sündimäär aastatel 2006–2009 langustrendis ja pöördus pärast majanduslanguse madalseisu läbimist uuesti tõusule, siis Valga maakonnas ühtset trendi välja tuua ei saa. Igal aastal on langusele järgnenud tõus, millele omakorda järgnenud langus. Pikas perspektiivis on näha (joonis 129) siiski kerget langustendentsi – aastate jooksul jääb sündinud ettevõtete arv majanduslikult aktiivsete ettevõtete seas väiksemaks. Uusi ettevõtteid ei looda nii aktiivselt kui majanduskasvu ajal. Nagu ettevõtete sündimäär ei lange ka Valga maakonna ettevõtete surmamäär trendi kokku Eesti üldise trendiga. Ettevõtete surmamäär jõudis Valga maakonnas haripunkti 2008. aastal, kuid ei ületanud isegi siis ettevõtete sündimäära ega teinud seda ka teistel majanduslanguse aastail. Seega on suurem osa Valgamaa majanduslikult aktiivsetest ettevõtetest alati olnud tegevust alustavad, mitte lõpetavad ettevõtted.

Joonis 129. Valga maakonna ettevõtete sünni- ja surmamäär, 2004–2012

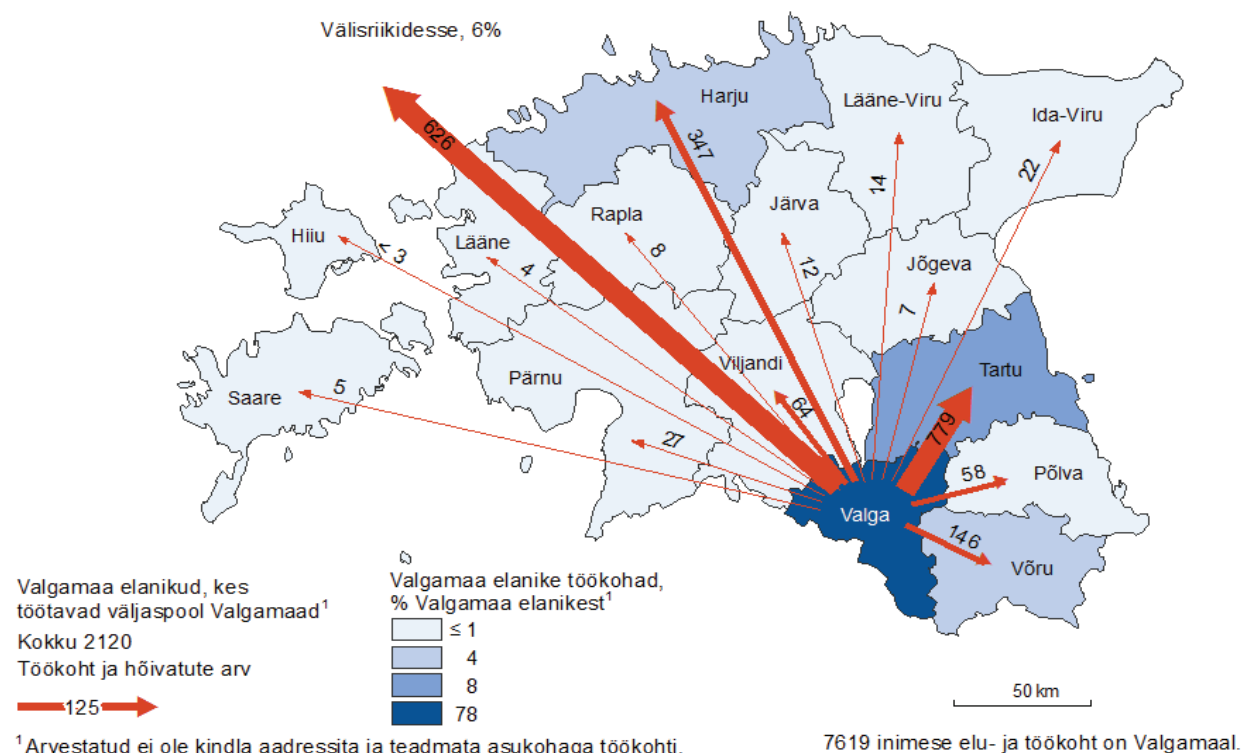
Tõmbekeskused ja ääremaalised alad maakonnas

Valga maakonnas töötab 8244 inimest. Maakonnas elab 10 737 hõivatut, kellest Valgamaal töötab üle 7600. Peamised tööalase pendelrände sihtkohad Valgamaa hõivatutel on Tartu maakond, kus käib tööil 779 inimest, Harju maakond, kus asub töökoht 347 inimesel, ja naabermaakond Võru, kus käib tööil 146 Valgamaa elanikku. 6% Valga maakonna hõivatutest töötab välisriigis. Valgamaa naabermaakondade elanikele atraktiivne töörände sihtkoht ei ole. Suurim arv töötajaid käib Valgamaale tööle Tartu maakonnast (274 töötajat) ja Võru maakonnast (126 töötajat) (vt kaart 15). Maakonna peamine tõmbekeskus on Valga linn, kus asub 3648 töökohta ja mis on tööjõupotentsiaali näitaja poolest heal kohal. Töökohtade ja hõivatute suhtarvu väärtus 0,82 viitab sellele, et linnas asub töökohti vähem, kui elab hõivatuid, kuid samal ajal suudaks Valga olukorras, kus kõik linna elanikud sooviksid töötada kohapeal, pakkuda tööd 82%-le linna hõivatutest. Maakonna väiksemad tõmbekeskused on Otepää ja Tõrva, mis pakuvad töökohti kokku 1535-le Valgamaa elanikule, kuid ei saa vastu maakonnakeskuse mõjule ja on seetõttu töökohtade pakujana vähem atraktiivsed.

Valga maakonnas asub üks vald, mida võib nimetada ääremaaliseks vallaks, sest selle elanikud ei käi tööil suuremates tõmbekeskustes. See on 1527 elanikuga Puka vald. Valla vähemalt 10-aastasest elanikest 43% on madala haridustasemega ja 17% kõrgharidusega. Puka vallas asub töökoht 319 inimesel ja seal elab 573 hõivatut. Ligikaudu kolmandik elanikest käib tööle koduvallast kaugemale. Puka valla 20–34-aastaste hõivemäär on 62,6%, 35–54-aastastel 74,3% ja 55–64-aastastel 46,4%. Ääremaal asuva valla kohta on need näitajad head.

Kaardid linnaliste asulate tööjõupotentsiaali ning ääremaaliste valdade elanike arvu ja hõivemäära kohta haridustaseme ja vanuse järgi leiab lisast 5 (kaardid 2–5).

Kaart 15. Valga maakonna elanike tööränne Eesti maakondadesse ja välismaale, 31.12.2011

Töökohad

Kõige rohkem hõivatuid leiab Valga maakonnas rakendust toiduaine- ja puidutöötlemise, pedagoogika tippspetsialisti, seadme- ja masinaoperaatori ning müüjana (tabel 86). Nendel ametikohtadel töötavad inimesed hõlmavad veidi üle veerandi Valga maakonnas asuvast 8244 töökohest. Veerand kõigist töötajatest aga on rakendatud töötleva tööstuse tegevusaladel – peamiselt mööblitootmises, puidust, korgist, õlest ja punumismaterjalist toodete valmistamises, rõivatootmises, liha töötlemise ja säilitamise ning lihatoodete valmistamise alal.

Tabel 86. Valga maakonna töötajate kümme enim levinud ametit, 31.12.2011

Amet	Töötajate arv
Toiduaine- ja puidutöötajad, rõivatööstuse jm käsitöölalade töötajad	593
Pedagoogika tippspetsialistid	580
Seadme- ja masinaoperaatorid	541
Müüjad	518
Mootorsõidukite ja liikurmasinate juhid	499
Äri- ja haldusalal töötavad keskastme spetsialistid	458
Isikuteenindajad	391
Juhid tegevusala järgi	375
Metallitöötuse, masinaehituse jms alade oskustöötajad	339
Koristajad ja abilised	273

Tabelist 87 on näha, et 29% maakonna 2713-st kõrgharidusega töötajast on liht- või oskustöölised, mis viitab nende inimeste üle kvalifitseeritusele. Juhi, tippspetsialisti, tehniku, keskastmespetsialisti või ametnikuna töötab 1252 keskharidusega (sh kutsega) ja 107 madalama haridustasemega töötajat. 1218 maakonnas töölkäivatest inimestest on põhi- või sellest madalama hariduse ja/või kutsega ning suurem osa neist on teenindus- või müügitöötajad, oskustöötajad, käsitöölised, seadme- või masinaoperaatorid või lihttöölised.

Tabel 87. Valga maakonna töötajad ameti pearühma ja haridustaseme järgi, 31.12.2011

Amet	Kokku	Põhi- või sellest madalam haridus	Põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus	Keskharidus ja kutse	Kõrgharidus	Haridustase teadmata
Kokku	8 244	853	365	1 546	2 760	2 713	7
Sõjaväelased	8	0	0	0	3	5	0
Juhid	734	12	7	116	190	409	0
Tippspetsialistid	1 118	3	2	42	127	944	0
Tehnikud ja keskastme spetsialistid	985	33	13	193	340	406	0
Ametnikud	442	25	12	96	145	164	0
Teenindus- ja müügitöötajad	1 335	144	63	306	548	273	1
Põllumajanduse, metsanduse, jahinduse ja kalanduse oskustöötajad	366	55	26	61	152	72	0
Oskustöötajad ja käsitöölised	1 257	206	80	291	499	180	1
Seadme- ja masinaoperaatorid ja koostajad	1 085	190	97	227	448	123	0
Lihttöölised	838	172	63	195	284	123	1
Teadmata	76	13	2	19	24	14	4

Valga maakonnas teenivad kõige väiksemat töötasu kinnisvara-, posti- ja kulleriteenuseid osutavate ning toidu ja joogi serveerimisega tegelevate ettevõtete töötajad. Nende keskmine töine brutotulu on alla 400 euro. Madala haridustasemega töötajaid on nimetatud tegevusaladel pigem vähe – alla 20% (tabel 88). Kümne kõige vähem tasustatud tegevusala hulka kuuluvad ka majutus ja rõivatootmine, kus peaaegu kolmandik töötajatest on kõrgharidusega.

Tabel 88. Valga maakonna vähe tasustatud tegevusaladel töötajate tõine tulu ja haridustase, 2011

Tegevusala ^a	Arv ^b	Tõine mediaantulu, eurot	Keskmine tõine tulu, eurot	Keskmise tõise tulu 95% usaldusvahemik, eurot	Omandatud haridustase, %			
					Kokku ^c	Põhi- või sellest madalam haridus; põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus; keskharidus ja kutse	Kõrgharidus
Kinnisvaraalaane tegevus	60	226	311	±68	100	16,7	60,0	23,3
Posti- ja kulleriteenistus	56	340	359	±36	100	17,9	59,0	23,2
Toidu ja joogi serveerimine	109	329	364	±34	100	9,2	67,9	23,0
Jaekaubandus, v.a mootorsõidukid ja mootorrattad	556	423	465	±18	100	11,5	64,4	24,1
Majutus	164	412	472	±53	100	9,8	56,7	33,5
Hoolekandeesutuste tegevus	81	407	482	±66	100	17,3	60,5	22,2
Mootorsõidukite ja mootorrattaste hulgi- ja jaemüük ning remont	78	400	492	±68	100	14,1	68,0	18,0
Rõivatootmine	293	513	535	±25	100	11,6	59,0	29,4
Eriehitustööd	50	454	551	±85	100	20,0	58,0	22,0
Maismaaveondus ja torustransport	179	539	584	±41	100	16,2	64,8	19,0

^a Tabelis on esitatud vähemalt 50 töötajaga tegevusalad.

^b Näitab nende inimeste arvu, kelle põhitööandja rahva ja eluruumide loenduse ning Maksu- ja Tolliameti andmestikes katus, mitte tegevusalal töötavate inimeste koguarvu maakonnas.

^c Andmed haridustaseme kohta on ümardatud, mistõttu lahter „Kokku“ ei pruugi olla 100%.

Kõige väiksema tõise sissetulekuga on Valga maakonnas koristajad ja abilised, prügivedajad jms lihttöölised ning isikuteenindajad (juuksurid, kelnerid, giidid, reisisaatjad jne). Nendel ametikohtadel on keskmine tõine brutosissetulek alla 400 euro (tabel 89). Kaks kolmandikku koristaja, abilise või isikuteenindajana töötavatest inimestest on keskharidusega (sh kutsega). Madala haridustasemega töötajaid on palju prügivedajate ning mäe-, ehitus-, tootmis- ja veonduslihttöölise seas. Ka klienditeenindajate keskmine brutosissetulek jääb 95% usaldusnivool vahemikku 477–555 eurot, kuid 42% neist on kõrgharidusega. Vähe tasustatud, kuid enamasti kõrgharidust eeldavad on veel arve- ja laoametniku ning õigus-, sotsiaal-, kultuuri- jms alade keskastme spetsialisti ametikohad.

Tabel 89. Valga maakonna vähe tasustatud ametitel töötajate tõine tulu ja haridustase, 2011

Amet ^a	Arv ^b	Tõine mediaantulu, eurot	Keskmine tõine tulu, eurot	Keskmise tõise tulu 95% usaldusvahemik, eurot	Kokku ^c	Omandatud haridustase, %		
						Põhi- või sellest madalam haridus; põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus; keskharidus ja kutse	Kõrgharidus
Koristajad ja abilised	153	315	307	±20	100	18,3	69,3	12,4
Prügivedajad jms lihttöölised	119	345	366	±33	100	32,8	52,1	15,1
Isikuteenindajad	174	343	377	±28	100	15,5	69,0	15,5
Müüjad	367	386	410	±15	100	13,9	65,1	21,0
Isikuhoidustöötajad	84	469	508	±36	100	14,3	56,0	29,8
Klienditeenindajad	137	456	516	±39	100	1,5	56,2	42,3
Mäe-, ehitus-, tootmis- ja veonduslihttöölised	156	481	530	±31	100	26,9	60,3	12,8
Õigus-, sotsiaal-, kultuuri- jms alade keskastme spetsialistid	97	485	554	±52	100	6,2	58,8	35,1
Seadme- ja masinaoperaatorid	444	515	563	±21	100	21,2	63,3	15,5
Arve- ja laoametnikud	119	549	584	±35	100	10,9	51,3	37,8

^a Tabelis on esitatud vähemalt 50 töötajaga ametirühmad.

^b Näitab nende inimeste arvu, kelle põhitööandja rahva ja eluruumide loenduse ning Maksu- ja Tolliameti andmestikes katus, mitte ametirühmas töötavate inimeste koguarvu maakonnas.

^c Andmed haridustaseme kohta on ümardatud, mistõttu lahter „Kokku“ ei pruugi olla 100%.

Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad (%)

Näitaja	Maakonna / linna tulemus	Eesti keskmine	Halvim tulemus	Halvim maakond	Positsioon Eesti keskmise suhtes	Parim tulemus	Parim maakond
20–64-aastaste osatähtsus elanikkonnas	56,4	61,6	56,4	Valga		64,7	Tallinn
Hõivatute osatähtsus 20–64-aastaste seas	60,4	67,1	56,7	Ida-Viru		73,1	Harju
Majanduslikult mitteaktiivsete osatähtsus 20–64-aastaste seas	28,4	22,7	31,2	Põlva		18,9	Harju
(Üli)õpilaste osatähtsus 20–64-aastaste seas	2,1	3,3	1,9	Hiiu		9,8	Tartu linn
Vanadus- ja töövõimetuspensionäride osatähtsus 20–64-aastaste seas	16,3	10,2	18,7	Põlva		6,7	Harju
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	21,8	14,8	25,6	Hiiu		8,7	Tallinn
Kutseharidusega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	31,9	27,4	20,8	Tartu linn		36,8	Hiiu
Kõrgharidusega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	24,4	35,5	22,0	Järva		45,1	Tallinn
Hõivatute osatähtsus 35–54-aastaste eestlaste seas	72,0	79,0	70,0	Põlva		84,0	Harju
Hõivatute osatähtsus 35–54-aastaste venelaste seas	61,0	69,0	48,0	Põlva		77,0	Hiiu
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 25–29-aastaste hõivatute seas	23,0	13,0	26,0	Järva		9,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 25–29-aastaste mitteaktiivsete seas	39,0	26,0	43,0	Põlva		18,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 55–64-aastaste hõivatute seas	15,0	12,0	27,0	Saare		7,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 55–64-aastaste mitteaktiivsete seas	35,0	28,0	54,0	Hiiu		13,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike hõivemäär	41,3	49,9	34,0	Ida-Viru		58,2	Harju
Kutseharidusega elanike hõivemäär	57,4	61,2	47,9	Ida-Viru		68,5	Saare
Kõrgharidusega elanike hõivemäär	75,9	78,9	69,1	Ida-Viru		83,3	Saare
Puuetega inimeste osatähtsus 20–64-aastaste seas	13,6	6,5	20,0	Jõgeva		3,0	Harju
Riigikeeleoskuseta inimeste osatähtsus 20–64-aastaste seas	8,0	16,1	59,3	Ida-Viru		0,2	Hiiu
Inglise keele oskajate osatähtsus 35–54-aastaste seas	28,0	41,0	15,0	Ida-Viru		53,0	Harju
Vene keele oskajate osatähtsus 20–34-aastaste seas	59,0	68,0	36,0	Hiiu		97,0	Ida-Viru
25–29-aastaste hõivemäär	64,6	71,0	57,1	Ida-Viru		75,3	Tallinn
55–59-aastaste hõivemäär	57,0	67,3	54,1	Põlva		73,6	Harju
Madala haridustasemega lapsevanemad ^a	29,0	16,0	31,0	Järva		10,0	Tallinn
Leibkonnad, kus mõlemad vanemad on madala haridustasemega ^b	27,3	21,1	28,0	Järva		15,3	Tallinn
Ettevõtete sünnimäär	11,9	13,4	9,7	Hiiu		14,0	Tallinn
Ettevõtete surmamäär	9,3	9,3	10,3	Tallinn		6,4	Hiiu
Kõrgharidusega teenindus-, oskus- ja lihttöötajad ^c	28,4	21,3	34,0	Ida-Viru		14,7	Tartu linn
Lihttöölise osatähtsus madala haridustasemega töötajate hulgas	19,3	18,6	22,7	Tartu linn		17,1	Harju
Madala haridustasemega isikud kõrgharidust eeldaval ametikohal ^d	8,8	14,1	7,7	Järva		20,8	Tallinn
Oma maakonnas töötajate osatähtsus maakonna hõivatute hulgas	71,0	77,0	38,0	Harju		81,0	Ida-Viru

^a Madala haridustasemega lapsevanemate osatähtsus alla 7-aastaste laste vanemate hulgas.

^b Kahe madala haridustasemega väikelapsevanemaga leibkondade osatähtsus kõigi madala haridustasemega vanematega leibkondade hulgas.

^c Teenindus-, oskus- ja lihttöötajate osatähtsus kõrgharidusega töötajate hulgas.

^d Kõrgharidust eeldaval ametikohtadel töötajate osatähtsus madala haridustasemega inimeste seas.

Joonisel on võrreldud selle maakonna konkurentsivõimenäitajaid ülejäänud maakondade omadega. Maakonna positsiooni Eesti keskmise suhtes näitab värviline ring. Kui maakonna näitaja väärtus on Eesti keskmisest parem või sellega võrdne, on ring roheline, kui väärtus kehvem, on ring punane. Halli ribaga on esitatud vahemik, mille otstes on Eesti parim ja halvim väärtus. Tumehalli riba sees on poolte Eesti maakondade näitajate väärtused.

Graafiku prototüüp: West Midlands Public Health Observatory

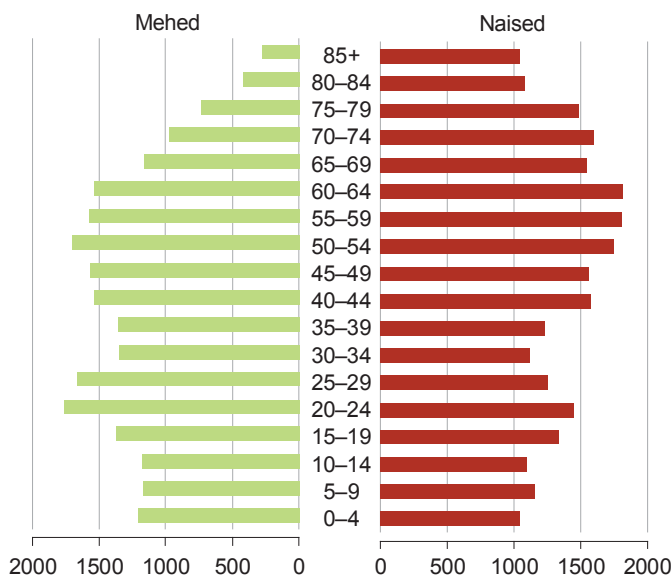
Täiskasvanuhariduse sihtrühmad võiksid Valga maakonnas olla järgmised:

- 55–64-aastased töövõimetuspensionärid
- üldkeskharidusega elanikud
- 55–64-aastased majanduslikult mitteaktiivsed mitte-eestlased
- vähemalt 45-aastased hõivatud
- majanduslikult mitteaktiivsed puuetega inimesed
- riigikeeleoskuseta inimesed
- inglise keele oskuseta inimesed
- madala haridustasemega väikelastevanemad
- kõrgharidusega lihttöölised

Viljandi maakond

Viljandi maakonnas elab 2014. aasta 1. jaanuari seisuga 47 476 inimest, kellest 47,5% on mehed ja 54,5% naised. Nagu paljudes teistes Eesti maakondades on ka Viljandimaa rahvastik vananev, alla 15-aastaseid on vaid 14,4%, vähemalt 65-aastaseid aga 21,7% ja tööelisi (15–65-aastaseid) 63,9% maakonna rahvastikust. Eestis keskmiselt on tööelise rahvastiku osatähtsus paar protsendipunkti suurem. Rahvastikupüramiidilt (joonis 130) on näha, et Viljandimaa noorte, eriti 20–24-aastaste seas on arvulises ülekaalus mehed, kuid vanemaealises elanikkonnas naised.

Joonis 130. Viljandi maakonna rahvastikupüramiid, 01.01.2014

Täiskasvanuhariduse sihtrühma sotsiaal-demograafiline profiil

Viljandimaal elab viimase rahvaloenduse andmetel 27 610 20–64-aastast isikut ehk 58% maakonna rahvastikust. Neist 30% on 20–34-aastased, 46% 35–54-aastased ja 24% 55–64-aastased (tabel 90). Hõivatud on 20–64-aastastest 64% ja töötud 7%, kusjuures töötute hulgas on ülekaalus mehed. Noorte ehk 20–34-aastaste seas on hõivatute osatähtsus Eesti keskmisest (63%) väiksem – 57%. See aga tähendab, et noorte töötuse määr on kõrge – 10% 20–34-aastastest on töötud. 35–54- ja 55–64-aastaste hõivemäär on küllaltki kõrge, vastavalt 74% ja 54%.

Tabel 90. Viljandi maakonna 20–64-aastased vanuserühma ja hõiveseisundi järgi, 31.12.2011

Vanus	Kokku	Hõivatud	Töötud	Majanduslikult mitteaktiivsed	Hõiveseisund teadmata
Kokku	27 610	17 640	2 014	7 382	574
20–34	8 277	4 736	853	2 326	362
35–54	12 656	9 319	880	2 285	172
55–64	6 677	3 585	281	2 771	40

Majanduslikult mitteaktiivsest rahvastikust moodustavad suurima rühma töövõimetus- ja vanaduspensionärid. Keskmisest suurem on Viljandimaal töövõimetuspensionäride osatähtsus just nooremates vanuserühmades (4% 20–34-aastastest ja 9% 35–54-aastastest).

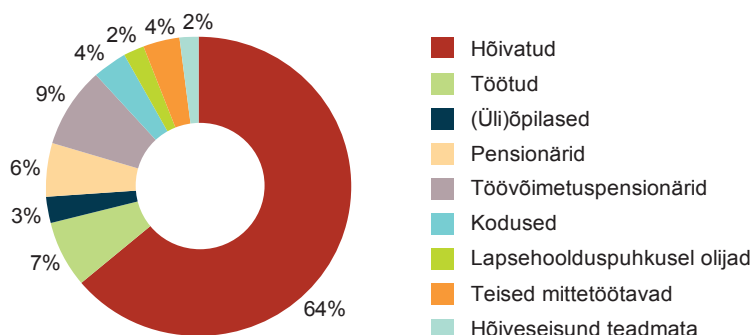
Elanike sotsiaal-majandusliku staatuse näitajate poolest sarnaneb Viljandi maakond Võru maakonnaga. Viljandimaal on vaid mõnevõrra rohkem hõivatuid ja vähem töötuid kui Võrumaal.

Iga kolmas Viljandi maakonna 20–64-aastane elanik on omandanud kutsehariduse. Maakonnas elab ühepalju nii kõrg- kui ka madala haridusega elanikke, kumbagi 24%. Olukord, kus suurem osa

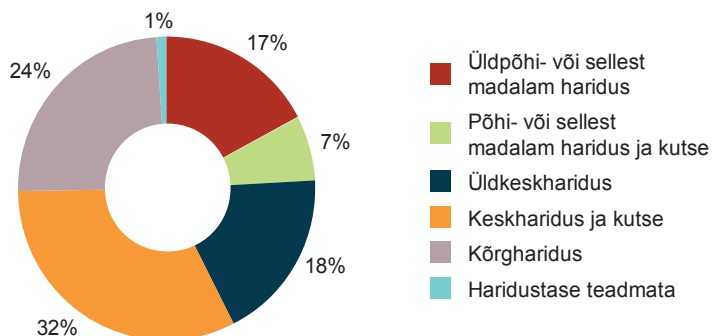
maakonna rahvastikust on keskharidusega (sh kutsega), on omane paljudele maakondadele, nagu Valga, Põlva ja Lääne-Viru maakond.

Tasemeõppes osaleb 1868 Viljandi maakonna 20–64-aastast elanikku ehk 7% maakonna selleealistest elanikest. Suurem osa neist – 1145 inimest – on 20–24-aastased. 25–29 aasta vanuseid on õppijate seas 272, 30–34-aastaseid 149 ja 35–39-aastaseid 127. Vanemates vanuserühmades jääb õppijate arv alla saja. Tõist tulu teenib 1868-st õppes osalejast 720 ehk alla poole. 20–34-aastaste mitteõppijate keskmine töine brutotulu on õppijate omast suurem, jäädes vahemikku 658–684 eurot (mitteõppijate mediaantulu on 582 eurot, õppijatel 488 eurot). 35–54-aastased tasemeõppes osalejad teenivad aga mitteõppijatest suuremat sissetulekut. Nende brutosissetulek jääb vahemikku 734–864 eurot (mediaantulu 705 eurot), samal ajal kui mitteõppijad teenivad 709–731 eurot (mediaantulu 603 eurot). Kõige vanema vanuserühma õppijate ja mitteõppijate sissetulekuid ei saa uuritavate vähesuse tõttu statistiliselt usaldusväärselt võrrelda. Tabeli tasemeõppes osalejate ja mitteosalejate töise tulu kohta leiab lisast 1.

Joonis 131. Viljandi maakonna 20–64-aastased sotsiaal-majandusliku staatuse järgi

Joonis 132. Viljandi maakonna 20–64-aastased haridustaseme järgi, 31.12.2011

Maakonna konkurentsivõime mõõdikud

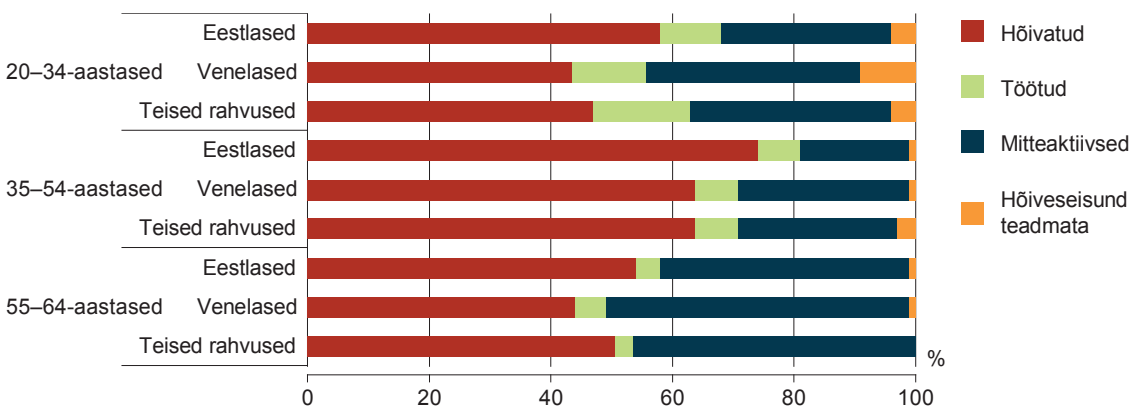
Rahvuskoosseis

Viljandimaa rahvastik koosneb valdavalt eestlastest (95,4%). Suurimatest vähemusrahvustest elab Viljandimaal 1305 venelast, 299 soomlast ja 248 ukrainlast.

Eestlaste ja mitte-eestlaste tööhõivet iseloomustab sama tendents mis enamikku Eesti maakondi – eestlaste seas on hõivatute osatähtsus suurem. Kõige selgem erinevus torkab silma joonisel 133 20–34-aastaste vanuserühmas, kus eestlastest on hõivatud 58% ja venelastest vaid 43%. Ka mitteaktiivseid on noorimas vanuserühmas venelaste seas rohkem kui eestlaste seas. Rahvustevahelised erinevused vähenevad, kuid jäävad püsima ka 35–54-aastaste vanuserühmas, kus eestlastest on hõivatud 74%, venelastest vaid 63%.

Peale Viljandimaa on eestlaste ja mitte-eestlaste hõivelõhe iseloomulik ka Järva- ja Võrumaale, ainult et Viljandimaal on noorte seas erinevused suuremad kui teistes nimetatud maakondades.

Joonis 133. Viljandi maakonna 20–64-aastaste hõiveseisund vanuserühma ja rahvuse järgi, 31.12.2011

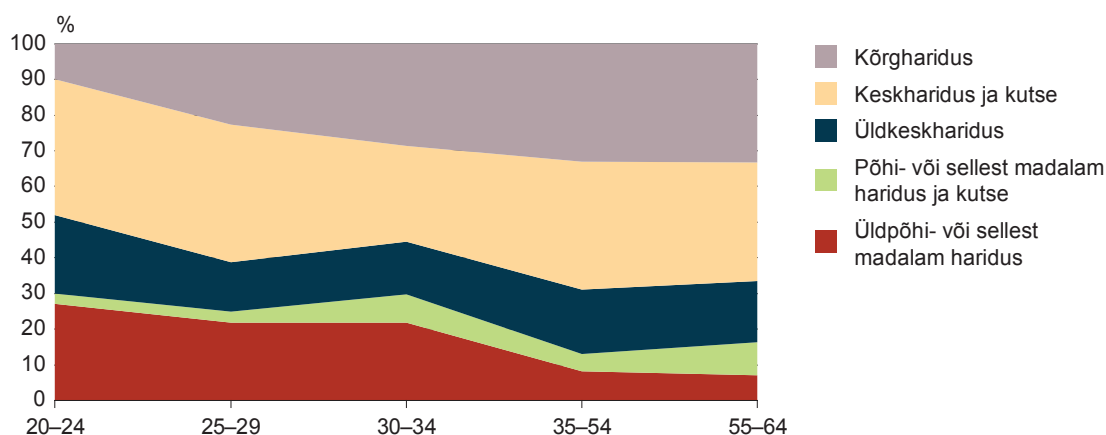
Omandatud haridustase

Viljandi maakonna noori hõivatuid iseloomustab suur kutsehariduse omandanute, kuid ka suur madala haridustasemega elanike osatähtsus. Vanemates vanuserühmades on suurem kõrghariduse omandanute osatähtsus ja seetõttu väiksem ainult põhi- või sellest madalama haridusega inimeste oma (joonis 134). Erandiks on 30–34-aastaste hõivatute vanuserühm, kus võrreldes nooremate ja vanematega on erakordselt palju madala haridustasemega inimesi ja selle võrra vähem kutsehariduse omandanuid.

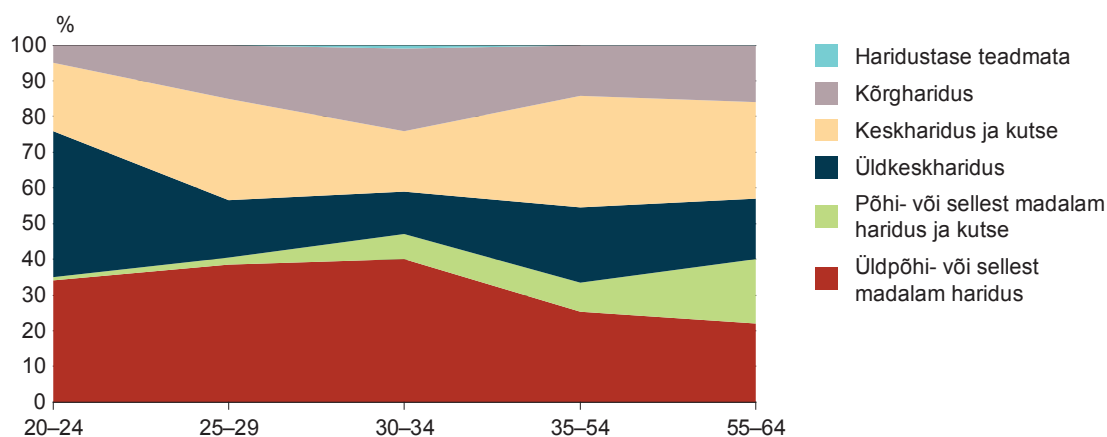
Kui võrrelda hõivatuid majanduslikult mitteaktiivsetega, on näha, et kõige nooremas vanuserühmas on mitteaktiivsete seas palju üldkeskhariduse või sellest madalama hariduse omandanuid. Suurima rühma moodustavad siin ilmselt noorelt emaks saanud lapsehoolduspuhkusel olevad naisterahvad ja kõrgharidust omandavad mittetöötavad noored. 25–29- ja 30–34-aastaste hõivatute ja mitteaktiivsete seas kõrgharidusega inimeste osatähtsus küll suureneb, kuid ei saavuta mitteaktiivsete puhul hõivatutega kaugeltki võrdset taset. 25–29-aastastest hõivatutest on kõrgharidusega 23%, 30–34-aastastest 29%, mitteaktiivsete samades vanuserühmades on vastavad näitajad 15% ja 23%. Hõivatute ja mitteaktiivsete peamine erinevus puudutab aga madala haridustasemega inimesi. Kui hõivatute vanemates vanuserühmades on madala haridustasemega elanike arv teiste vanuserühmade omast väiksem, siis mitteaktiivsete puhul suurem. Nii on näiteks 55–64-aastastest mitteaktiivsetest madala haridustasemega 40%, kuid hõivatutest vaid 16%.

Viljandimaa sarnaneb paljude teiste maakondadega, kus põhiline osa hõivatud rahvastikust on kutseharidusega, kolmandik kesk- ja vanemaealistest on omandanud kõrghariduse ning madala haridustasemega elanikke on vähe. Mitteaktiivsete haridusjaotuse poolest saab Viljandimaad võrrelda ka Võru ja Jõgeva maakonnaga.

Joonis 134. Viljandi maakonna 20–64-aastaste hõivatute kõrgeim omandatud haridustase vanuserühma järgi, 31.12.2011

Joonis 135. Viljandi maakonna 20–64-aastaste majanduslikult mitteaktiivsete kõrgeim omandatud haridustase vanuserühma järgi, 31.12.2011

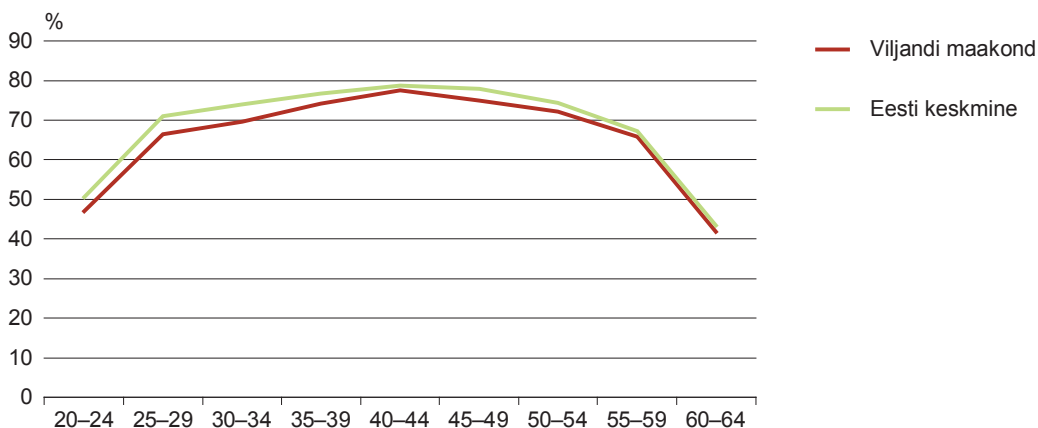

Hõivemäär

Viimase rahvaloenduse kohaselt on Viljandi maakonna hõivemäär 46,5%. Väga heaks seda pidada ei saa, sest maakondade võrdluses paigutub Viljandi sellega tagantpoolt kuuendale kohale. Vanuserühmiti aga näeb veidi teistsugust pilti – Viljandimaa hõivemäär ei jää palju alla Eesti keskmisele (joonis 136). Võrreldes Eesti keskmisega on Viljandimaal madalam noorte hõivemäär, näiteks 25–29-aastastel 66,4% ja 30–34-aastastel 69,5%. Kõrgeim on 40–44-aastaste hõivemäär – 77,5% –, vanemates vanuserühmades hakkab hõivatute arv vaikselt kahanema. Oluliselt langeb hõivemäär 60–64-aastaste vanuserühmas, kui suundutakse pensionile.

Hariduseti on kõige madalam 20–34- ja 55–64-aastaste madala haridustasemega inimeste hõivemäär (34%). Kõige paremini saavad Viljandi maakonnas tööturul hakkama 35–54-aastased kõrgharitud elanikud, kellest on hõivatud 87%, 20–34-aastased kõrgharidusega inimesed, kelle hõivemäär on 73%, ja kutseharidusega inimesed, kellest on hõivatud 76%. Tabeli hõivemäära kohta haridustaseme järgi leiab lisast 2.

Joonis 136. Viljandi maakonna 20–64-aastaste hõivemäär vanuserühma järgi, 31.12.2011

Tervis

Viljandi maakonna 20–64-aastastest on puudega 11% ehk 3144 isikut. Neist 78% on majanduslikult mitteaktiivsed ja 18% hõivatud. Tabeli puuetega inimeste arvu kohta leiab lisast 3.

Keeleoskus

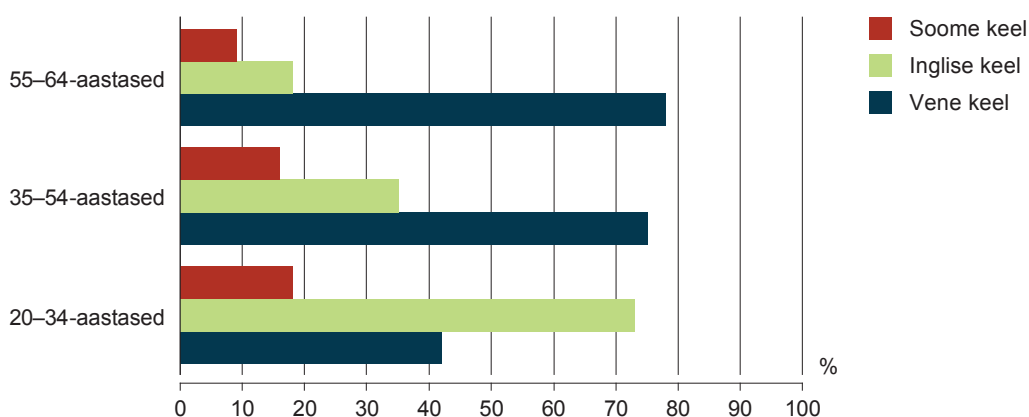
Valdav osa Viljandi maakonna elanikest on eestlased, seetõttu elab maakonnas ka vähe riigikeele oskuseeta inimesi. 27 610-st 20–64-aastasest elanikust ei oska üldse eesti keelt vaid 214 inimest. Enamik neist on vanuses 35–54 (99 isikut) ja 55–64 (90 isikut).

73% Viljandi maakonna noortest oskab inglise keelt, 42% vene keelt ja 18% soome keelt. Noorte head soome keele oskust seletab fakt, et 7% maakonna hõivatutest käib tööl Soomes. Samuti elab Viljandimaal mõnisada soomlast, kellele soome keel on ilmselt emakeel. Tüüpilisele Eesti maakonnale omaselt on noorte vene keele oskus küllaltki kesine.

Noortest paremini oskavad vene keelt 35–54- ja 55–64-aastased (vene keelt oskab neist kolm neljandikku), kuid inglise keelt oskavad nad kehvemini. Eestis keskmiselt oskab inglise keelt 41% 35–54-aastastest, Viljandi maakonnas vaid 35%.

Elanike keeleoskuse poolest sarnaneb Viljandimaa nende maakondadega, kus on samuti eestlaste osatähtsus rahvastikus suur – Järva, Võru ja Põlva maakonnaga.

Joonis 137. Viljandi maakonna 20–64-aastased keeleoskuse järgi, 31.12.2011

Madala haridustasemega väikelastevanemad

Alla 7-aastaste laste vanemaid elab Viljandimaal ligikaudu 4700, kellest 29% on madala haridustasemega (vt lisa 5, kaart 1). Maakondade võrdluses on see näitaja Järvamaa järel üks halvimaid. Ligikaudu pooled madala haridustasemega vanematest käivad tööl, 12% on töötud ja kolmandik majanduslikult mitteaktiivsed. Viljandimaal elab 44 15–19-aastast madala haridusega väikelapsevanemat, 20–24-aastaste seas on neid 282, 25–29-aastaste seas 306, 30–34-aastaste seas 355 ja 35–39-aastaste seas 238.

Maakonnas elab 766 leibkonda, kus üks vanematest on madala haridustasemega. 293 leibkonnas on madala haridustasemega mõlemad vanemad – 27% kõigist madala haridustasemega leibkondadest.

Ettevõtlus maakonnas

Peamised tegevusalad, kus Viljandi maakonnas töötajad rakendust leiavad, on töötlev tööstus (26% töötajatest), hulgi- ja jaekaubandus (13%), haridus (12%) ning põllumajandus (10%). Kõigi tegevusalade töötajate arvud on lisas 4. Kuna ettevõtluse demograafia põllumajandussektori andmeid ei hõlma, tuleb olemasolevate andmete tõlgendamisse suhtuda ettevaatlikult. Pikaajalistest trendidest ettevõtete sünni- ja surmamäärade kohta ning majanduslikult aktiivsete, sündinud ja surnud ettevõtete koguarvust on põllumajanduses tegutsevad ettevõtted puudu.

Ettevõtluse demograafia

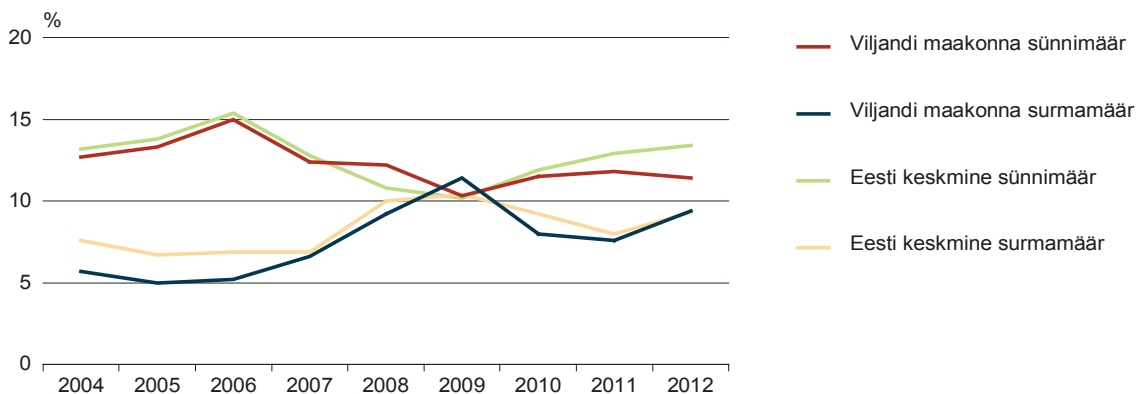
Viljandi maakonnas tegutses 2012. aastal 1559 majanduslikult aktiivset ettevõtet. Kõige rohkem ettevõtteid maakonnas tegeleb hulgi- ja jaekaubanduse, ehituse, töötleva tööstuse ning kutse-, teadus- ja tehnikategevusega. Aasta jooksul alustas tegevust 177 ettevõtet, suurem osa neist hulgi- ja jaekaubanduse ning ehituse tegevusalal. Samadel tegevusaladel ka lõpetas 2012. aastal tegevuse kõige rohkem ettevõtteid. Kokku lõpetas 2012. aasta jooksul tegevuse 146 ettevõtet.

Tabel 91. Viljandi maakonna ettevõtluse demograafia põhinäitajad, 2012

Tegevusala	Majanduslikult aktiivsete ettevõtete arv	Sündinud ettevõtete arv	Surnud ettevõtete arv
Tegevusalad kokku	1 559	177	146
Mäetööstus	6	0	0
Töötlev tööstus	205	23	16
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	15	0	0
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	11	0	0
Ehitus	280	29	40
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	338	36	27
Veondus ja laondus	95	4	6
Majutus ja toitlustus	63	11	5
Info ja side	52	5	8
Finants- ja kindlustustegevus	9	0	0
Kinnisvaraala tegevus	92	3	4
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	170	19	9
Haldus- ja abitegevused	88	26	15
Haridus	13	2	0
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	43	0	2
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	29	4	7
Muud teenindavad tegevused	50	15	7

Üldiselt on aastate jooksul Viljandi maakonnas loodud ettevõtete arv ületanud tegevuse lõpetanud ettevõtete oma (joonis 138). Erandlik oli aasta 2009, kui majanduslanguse tõttu oli tegevuse lõpetanud ettevõtteid rohkem kui tegevust alustanud. Aastatel 2006–2009 Viljandi maakonnas ettevõtete sünnimäär langes, s.t aasta-aastalt loodi Viljandimaale üha vähem uusi ettevõtteid. Pärast majanduslangust, 2010. ja 2011. aastal, ettevõtete sünnimäär tänu uute ettevõtete arvu kasvule taas tõusis, kuid 2012. aastal langes jälle. Kas see langus on püsiv ja pikaajalisem, on näha alles paari aasta pärast. Ettevõtete surmamäär kasvas aastatel 2005–2009 kiiresti, kuid on seejärel taas langenud, s.t iga aasta lõpetab maakonnas tegevuse üha vähem ettevõtteid. 2012. aastal pöördus trendijoon taas tõusu poole. Seega praegu sünnib Viljandi maakonnas uusi ettevõtteid rohkem, kui vanu tegevuse lõpetab, ja kuigi andmed näitavad, et uusi ettevõtteid loodi 2012. aastal vähem ja vanu suri rohkem kui aasta varem, ei pruugi selline tendents pikalt jätkuda.

Joonis 138. Viljandi maakonna ettevõtete sünni- ja surmamäär, 2004–2012

Tõmbekeskused ja ääremaalised alad maakonnas

Viljandi maakonnas töötab 14 626 inimest. Viljandimaa elanikest 18 574 on hõivatud ja ligikaudu 14 000 neist töötab oma maakonnas. Kõige suuremad pendelrändevood tulevad maakonda Tartumaalt, kust käib Viljandimaale tööle 157 inimest, ja Harjumaalt (126 inimest). Viljandi maakonnas elavate inimeste peamised tööalase pendelrände sihtkohad on Harju maakond, kus käib tööle 637 inimest, Tartu maakond (240) ja Pärnu maakond (158). Üle 1300 elaniku käib tööle välisriigis (vt kaart 16).

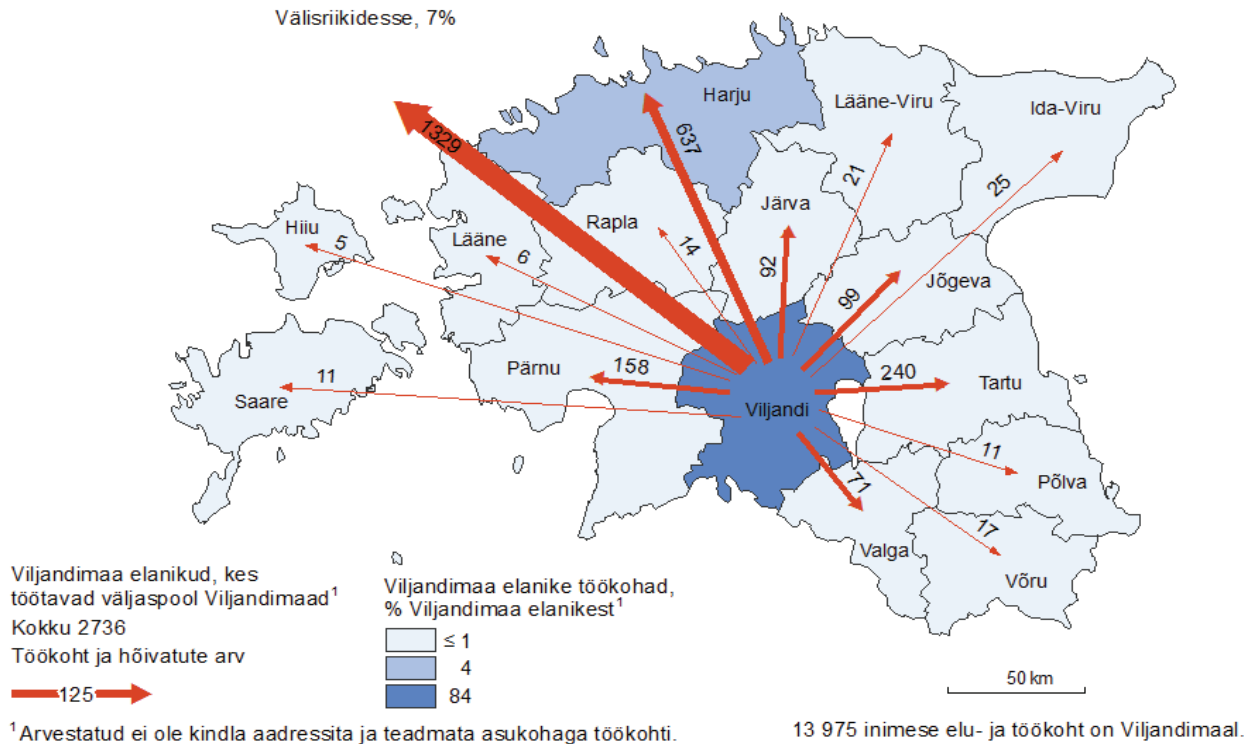
Maakonnas asub üks suur ja tugev tõmbekeskus – Viljandi linn. Viljandi tööjõupotentsiaali näitaja on 0,99, mis tähendab, et linnas asub peaaegu sama palju töökohti, nagu seal elab hõivatuid. Linnas asub 7670 töökohta.

Kuigi Viljandi maakonnas asub kuus linnalist asulat, ei ole enamik neist praegu enam olulised töökohtade koondumiskohad. Väiksemate keskuslinnadena on maakonnas veel olulised vallasisesed linnad Karksi-Nuia ja Abja-Paluoja, kus töötab kokku 847 inimest.

Viljandi maakonnas asub üks vald, mida võib pidada ääremaaliseks vallaks, sest selle elanikud ei käi tööle suurimas tõmbekeskuses Viljandis – Kõo vald. Kõo vallas elab 1014 elanikku, kellest hõivatud on 334. Hõivemäär on kõikides vanuserühmades Eesti keskmisest madalam – 20–34-aastastel 51,2%, 35–54-aastastel 67,6% ja 55–64-aastastel 37,9%. Peaaegu pooled (45%) valla elanikest on madala haridustasemega ja iga neljas kutseharidusega. Kõrgharidus on 13%-l valla elanikest ehk 117 inimesel valla vähemalt 10-aastastest. Töökoht asub Kõo vallas 212 inimesel.

Kaardid linnaliste asulate tööjõupotentsiaali ning ääremaaliste valdade elanike arvu ja hõivemäära kohta haridustaseme ja vanuse järgi leiab lisast 5 (kaardid 2–5).

Kaart 16. Viljandi maakonna elanike tööranne Eesti maakondadesse ja välismaale, 31.12.2011

Töökohad

Viljandi maakonna kõige populaarsem amet on pedagoogika tippspetsialist – 1063 maakonnas töötavat inimest on just selles ametis. Peale selle on maakonnas levinud ametid veel müüja, seadme- ja masinaoperaator, äri- ja haldusala keskastme spetsialist, toiduaine- ja puidutöötaja, rõivatööstuse jm käsitöölade töötaja (tabel 92).

Palju töökohti loovad just töötleva tööstuse tegevusala ettevõtted – puidust, korgist, õlest ja punumismaterjalist toodete, tekstiili, mööbli, elektrimootorite, -generaatorite, trafode, elektrijaotus-seadmete ja juhtaparatuuri ning metalltarindite toomisega tegelevad ettevõtted.

Tabel 92. Viljandi maakonna töötajate kümme enim levinud ametit, 31.12.2011

Amet	Töötajate arv
Pedagoogika tippspetsialistid	1 063
Müüjad	922
Seadme- ja masinaoperaatorid	915
Äri- ja haldusalal töötavad keskastme spetsialistid	863
Toiduaine- ja puidutöötajad, rõivatööstuse jm käsitöölade töötajad	827
Mootorsõidukite ja liikurmasinate juhid	802
Metallitöötajad, masinaehituse jms alade oskustöötajad	720
Juhid tegevusala järgi	687
Turule orienteeritud aia- ja põllusaaduste kasvatajad	560
Ehitustöölised, v.a elektrikud	525

Viljandi maakonnas töötavast 14 626 inimesest on kõrgharidus kolmandikul ja teine kolmandik on omandanud kutsehariduse (tabel 93). 4787-st kõrgharidusega töötajast 84% töötab kõrgharidust eeldatavatel ametikohtadel ja 16% teenindus-, oskus- või lihttöölisena. Kutseharidusega inimestest töötab kutseettevalmistust eeldavatel ametikohtadel vaid 61%. Paljud kutseharidusega töötajad leiavad rakendust näiteks tehniku või keskastme spetsialistina. Põhi- või sellest madalama haridusega töötajad on üldjuhul oskus- või lihttöölised, vaid 256 inimest kõigest 2547-st madala haridustasemega töötajast töötab ametikohal, mis eeldab kõrghariduse olemasolu.

Tabel 93. Viljandi maakonna töötajad ameti ja haridustaseme järgi, 31.12.2011

Amet	Kokku	Põhi- või sellest madalam haridus	Põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus	Keskharidus ja kutse	Kõrgharidus	Haridustase teadmata
Kokku	14 626	1 740	807	2 454	4 832	4 787	6
Sõjaväelased	17	0	0	1	5	11	0
Juhid	1 292	48	10	199	305	730	0
Tippspetsialistid	2 223	13	4	111	222	1 873	0
Tehnikud ja keskastme spetsialistid	1 826	80	38	338	625	745	0
Ametnikud	605	50	13	138	202	202	0
Teenindus- ja müügitöötajad	2 159	212	120	478	903	446	0
Põllumajanduse, metsanduse, jahinduse ja kalanduse oskustöötajad	682	113	45	101	255	168	0
Oskustöötajad ja käsitöölised	2 380	465	217	430	1012	256	0
Seadme- ja masinaoperaatorid ja koostajad	1 957	384	219	368	787	199	0
Lihttöölised	1 367	346	137	269	482	132	1
Teadmata	118	29	4	21	34	25	5

Tegevusalati on Viljandi maakonnas kõige madalamalt tasustatud hoonete ja maastike hoolduse, toidu ja joogi serveerimise ning posti- ja kulleriteenistuse alal töötavad inimesed (tabel 94). Kuigi enamikul neil tegevusaladel töötajatest on kas üldkeskharidus või keskharidus koos kutsega, on näiteks 24% posti- ja kulleriteenistuse töötajatest kõrgharidusega. Üllatav on ehk see, et kõige vähem tasustatud tegevusalade hulka kuulub ka kinnisvara, kus keskmine töine sissetulek jääb vahemikku 350–518 eurot ja kus peaaegu pooled töötajatest on kõrgharitud, ning samuti raamatukogude, arhiivide, muuseumide ja muude kultuuriasutuste tegevus, mille töötajate keskmine töine tulu on vahemikus 414–548 eurot, kuid kellest 80% on kõrgharidusega.

Tabel 94. Viljandi maakonna vähe tasustatud tegevusaladel töötajate tõine tulu ja haridustase, 2011

Tegevusala ^a	Arv ^b	Tõine mediaantulu, eurot	Keskmine tõine tulu, eurot	Keskmise tõise tulu 95% usaldusvahemik, eurot	Kokku ^c	Omandatud haridustase, %		
						Põhi- või sellest madalam haridus; põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus; keskharidus ja kutse	Kõrg- haridus
Hoonete ja maastike hooldus	94	290	344	±45	100	27,7	62,8	9,6
Toidu ja joogi serveerimine	144	329	362	±30	100	18,1	66,7	15,3
Posti- ja kulleriteenistus	91	355	384	±39	100	13,2	62,6	24,2
Majutus	66	364	404	±49	100	7,6	65,2	27,3
Sportitegevus ning lõbustus- ja vaba aja tegevused	51	376	433	±61	100	17,7	47,1	35,3
Kinnisvaraalne tegevus	69	314	434	±84	100	13,0	39,1	47,8
Hoolekandeesutuste tegevus	107	446	492	±36	100	16,8	57,9	25,2
Rõivatootmine	120	490	517	±40	100	16,7	65,0	18,3
Raamatukogude, arhiivide, muuseumide ja muude kultuuriasutuste tegevus	51	481	528	±67	100	0,0	19,6	80,4
Jaekaubandus, v.a mootorsõidukid ja mootorrattad	1 004	464	540	±21	100	12,1	59,8	28,2

^a Tabelis on esitatud vähemalt 50 töötajaga tegevusalad.

^b Näitab nende inimeste arvu, kelle põhitööandja rahva ja eluruumide loenduse ning Maksu- ja Tolliameti andmestikes katus, mitte tegevusalal töötavate inimeste koguarvu maakonnas.

^c Andmed haridustaseme kohta on ümardatud, mistõttu lahter „Kokku“ ei pruugi olla 100%.

Kõige väiksemat tõist tulu saavad Viljandi maakonnas koristajad ja abilised, prügivedajad ja isikuteenindajad (tabel 95). Vähe tasustatud ametikohtadel töötavad valdavalt üldkesk- või kutsehariduse omandanud inimesed. Kõrgharidusega inimeste osatähtsus on suurem õigus-, sotsiaal-, kultuuri- jms alade keskastme spetsialistide hulgas (34%), klienditeenindajate seas (38%) ja muude teenindusalade lihtametnike seas (36%). Madala hariduse omandanute osatähtsus on suurem prügivedajate, seadme- ja masinaoperaatorite ning mäe-, ehitus-, tootmis- ja veondus-lihttöölise seas.

Tabel 95. Viljandi maakonna vähe tasustatud ametitel töötajate tööine tulu ja haridustase, 2011

Amet ^a	Arv ^b	Tööine mediaantulu, eurot	Keskmine tööine tulu, eurot	Keskmise tööine tulu 95% usaldusvahemik, eurot	Kokku ^c	Omandatud haridustase, %		
						Põhi- või sellest madalam haridus; põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus; keskharidus ja kutse	Kõrgharidus
Koristajad ja abilised	195	291	304	±19	100	23,6	64,1	12,3
Prügivedajad jms lihttöölised	143	310	332	±29	100	31,5	57,3	11,2
Isikuteenindajad	212	346	368	±22	100	16,5	65,6	17,9
Müüjad	679	434	455	±15	100	12,1	66,3	21,7
Isikuhooldustöötajad	250	447	457	±16	100	21,0	63,2	16,0
Muud teenindusala lihtametnikud	86	410	466	±48	100	14,0	50,0	36,1
Klienditeenindajad	158	448	525	±41	100	3,2	58,9	38,0
Seadme- ja masinaoperaatorid	683	506	540	±17	100	27,0	59,6	13,5
Mäe-, ehitus-, tootmis- ja veonduslihttöölised	306	500	540	±24	100	34,0	58,5	7,5
Õigus-, sotsiaal-, kultuuri- jms alade keskastme spetsialistid	119	522	546	±40	100	9,2	57,1	33,6

^a Tabelis on esitatud vähemalt 50 töötajaga ametirühmad.

^b Näitab nende inimeste arvu, kelle põhitööandja rahva ja eluruumide loenduse ning Maksu- ja Tolliameti andmestikes katus, mitte ametirühmas töötavate inimeste koguarvu maakonnas.

^c Andmed haridustaseme kohta on ümardatud, mistõttu lahter „Kokku“ ei pruugi olla 100%.

Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad (%)

Näitaja	Maakonna / linna tulemus	Eesti keskmine	Halvim tulemus	Halvim maakond	Positsioon Eesti keskmise suhtes	Parim tulemus	Parim maakond
20–64-aastaste osatähtsus elanikkonnas	58,0	61,6	56,4	Valga		64,7	Tallinn
Hõivatute osatähtsus 20–64-aastaste seas	63,9	67,1	56,7	Ida-Viru		73,1	Harju
Majanduslikult mitteaktiivsete osatähtsus 20–64-aastaste seas	26,7	22,7	31,2	Põlva		18,9	Harju
(Üli)õpilaste osatähtsus 20–64-aastaste seas	2,8	3,3	1,9	Hiiu		9,8	Tartu linn
Vanadus- ja töövõimetuspensionäride osatähtsus 20–64-aastaste seas	14,4	10,2	18,7	Põlva		6,7	Harju
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	23,8	14,8	25,6	Hiiu		8,7	Tallinn
Kutseharidusega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	32,3	27,4	20,8	Tartu linn		36,8	Hiiu
Kõrgharidusega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	24,2	35,5	22,0	Järva		45,1	Tallinn
Hõivatute osatähtsus 35–54-aastaste eestlaste seas	74,0	79,0	70,0	Põlva		84,0	Harju
Hõivatute osatähtsus 35–54-aastaste venelaste seas	63,0	69,0	48,0	Põlva		77,0	Hiiu
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 25–29-aastaste hõivatute seas	25,0	13,0	26,0	Järva		9,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 25–29-aastaste mitteaktiivsete seas	40,0	26,0	43,0	Põlva		18,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 55–64-aastaste hõivatute seas	16,0	12,0	27,0	Saare		7,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 55–64-aastaste mitteaktiivsete seas	40,0	28,0	54,0	Hiiu		13,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike hõivemäär	47,9	49,9	34,0	Ida-Viru		58,2	Harju
Kutseharidusega elanike hõivemäär	60,2	61,2	47,9	Ida-Viru		68,5	Saare
Kõrgharidusega elanike hõivemäär	79,8	78,9	69,1	Ida-Viru		83,3	Saare
Puuetega inimeste osatähtsus 20–64-aastaste seas	11,2	6,5	20,0	Jõgeva		3,0	Harju
Riigikeeleoskuseta inimeste osatähtsus 20–64-aastaste seas	0,8	16,1	59,3	Ida-Viru		0,2	Hiiu
Inglise keele oskajate osatähtsus 35–54-aastaste seas	35,0	41,0	15,0	Ida-Viru		53,0	Harju
Vene keele oskajate osatähtsus 20–34-aastaste seas	42,0	68,0	36,0	Hiiu		97,0	Ida-Viru
25–29-aastaste hõivemäär	66,4	71,0	57,1	Ida-Viru		75,3	Tallinn
55–59-aastaste hõivemäär	65,8	67,3	54,1	Põlva		73,6	Harju
Madala haridustasemega lapsevanemad ^a	29,0	16,0	31,0	Järva		10,0	Tallinn
Leibkonnad, kus mõlemad vanemad on madala haridustasemega ^b	27,4	21,1	28,0	Järva		15,3	Tallinn
Ettevõtete sünnimäär	11,4	13,4	9,7	Hiiu		14,0	Tallinn
Ettevõtete surmamäär	9,4	9,3	10,3	Tallinn		6,4	Hiiu
Kõrgharidusega teenindus-, oskus- ja lihttöötajad ^c	25,1	21,3	34,0	Ida-Viru		14,7	Tartu linn
Lihttöölise osatähtsus madala haridustasemega töötajate hulgas	19,0	18,6	22,7	Tartu linn		17,1	Harju
Madala haridustasemega isikud kõrgharidust eeldaval ametikohal ^d	10,1	14,1	7,7	Järva		20,8	Tallinn
Oma maakonnas töötajate osatähtsus maakonna hõivatute hulgas	75,2	77,0	38,0	Harju		81,0	Ida-Viru

^a Madala haridustasemega lapsevanemate osatähtsus alla 7-aastaste laste vanemate hulgas.

^b Kahe madala haridustasemega väikelapsevanemaga leibkondade osatähtsus kõigi madala haridustasemega vanematega leibkondade hulgas.

^c Teenindus-, oskus- ja lihttöötajate osatähtsus kõrgharidusega töötajate hulgas.

^d Kõrgharidust eeldaval ametikohtadel töötajate osatähtsus madala haridustasemega inimeste seas.

Joonisel on võrreldud selle maakonna konkurentsivõimenäitajaid ülejäänud maakondade omadega. Maakonna positsiooni Eesti keskmise suhtes näitab värviline ring. Kui maakonna näitaja väärtus on Eesti keskmisest parem või sellega võrdne, on ring roheline, kui väärtus kehvem, on ring punane. Halli ribaga on esitatud vahemik, mille otstes on Eesti parim ja halvim väärtus. Tumehalli riba sees on poolte Eesti maakondade näitajate väärtused.

Graafiku prototüüp: West Midlands Public Health Observatory

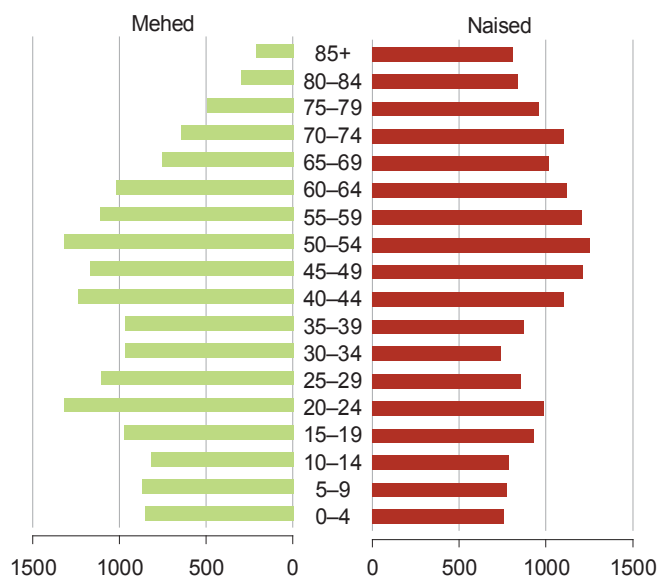
Täiskasvanuhariduse sihtrühmad võiksid Viljandi maakonnas olla järgmised:

- noored töövõimetuspensionärid (s.t mittetöötavad töövõimetuspensionärid)
- noored majanduslikult mitteaktiivsed mitte-eestlased
- madala haridustasemega 55–64-aastased majanduslikult mitteaktiivsed
- vähemalt 45-aastased hõivatud
- 20–34- ja 55–64-aastased madala haridustasemega elanikud
- Igas vanuses majanduslikult mitteaktiivsed puuetega inimesed
- noored vene keele oskusega elanikud
- madala haridustasemega väikelastevanemad
- madala haridustasemega lihttöölised

Võru maakond

Võru maakonnas elab 2014. aasta 1. jaanuari seisuga 33 426 elanikku ehk 2,5% kogu Eesti rahvastikust. Alla 15-aastaste osatähtsus Võrumaa rahvastikus on 14,5%, mis on Eesti keskmisest (15,8%) märgatavalt väiksem. Iga viies maakonna elanik on vähemalt 65-aastane. Võib öelda, et Võrumaa rahvastik on vananev. Maakonna rahvastikupüramiidilt (joonis 139) on näha, et peaaegu kõigis vanuserühmades on rahvastikus rohkem mehi (v.a üle 60-aastaste seas). Viimasel 15 aastal on laste arv maakonnas püsinud stabiilsena, s.t uued sündikohordid ei ole olnud endistest palju väiksemad.

Joonis 139. Võru maakonna rahvastikupüramiid, 01.01.2014

Täiskasvanuhariduse sihtrühma sotsiaal-demograafiline profiil

2011. aasta rahva ja eluruumide loenduse kohaselt elab Võru maakonnas 20–64-aastaseid 19 334 ehk 58% maakonna elanikest. Neist 29% on 20–34-aastased, 48% 35–54-aastased ja 22% 55–64-aastased. Hõivatud on 20–64-aastastest 61%, töötud 9% ja mitteaktiivsed 28%. 2%-l jäi sotsiaal-majanduslik seisund teadmata. Hõivatute ja mitteaktiivsete seas on mehi ja naisi peaaegu võrdselt, kuid töötute hulgas valitseb meeste ülekaal (58% vs 42%). Töötud on 20–34 ja 35–54 aasta vanustest meestest 10% ja naistest 8%, 55–64-aastastest meestest 7% ja naistest 5%. Hõivatute osatähtsus on suurim 35–54-aastaste seas (71%) ja väikseim 55–64-aastaste seas (46%).

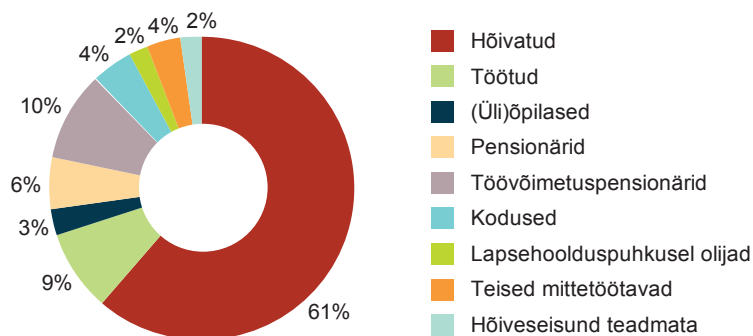
Tabel 96. Võru maakonna 20–64-aastased vanuserühma ja hõiveseisundi järgi, 31.12.2011

Vanus	Kokku	Hõivatud	Töötud	Majanduslikult mitteaktiivsed	Hõiveseisund teadmata
Kokku	19 334	11 865	1 684	5 375	410
20–34	5 662	3 280	627	1 502	253
35–54	9 351	6 611	819	1 797	124
55–64	4 321	1 974	238	2 076	33

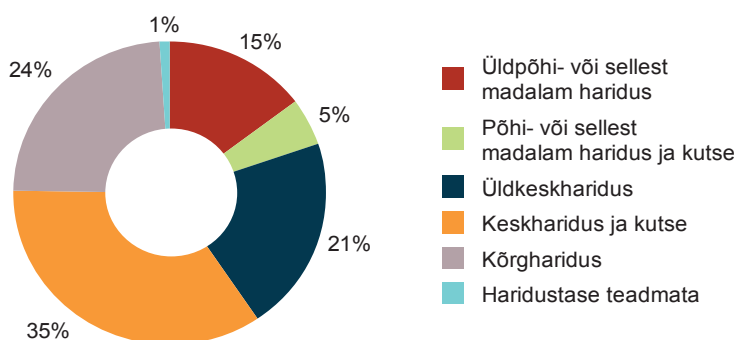
Nooremates vanuserühmades on majandusliku mitteaktiivsuse peamine põhjus õppimine või lapsevanemaks saamine. 35–54-aastaste seas on pigem levinud töövõimetuspensionile jäämine ja muudel (täpsustamata) põhjustel mittetöötamine ning enamik 55–64-aastasest mitteaktiivsetest on vanadus- ja töövõimetuspensionärid.

Joonisel 141 on esitatud 20–64-aastaste jaotus haridustaseme järgi. Selgub, et kõige suuremal osal maakonna elanikest on kutseharidus, 23%-l 20–64-aastastest on kõrgharidus. Iga viies maakonna elanik on madala haridustasemega.

Joonis 140. Võru maakonna 20–64-aastased sotsiaal-majandusliku staatuse järgi, 31.12.2011

Joonis 141. Võru maakonna 20–64-aastased haridustaseme järgi, 31.12.2011

Tasemeõppes osaleb maakonna 20–64-aastastest elanikest 7% ehk 1339 inimest. Peamiselt õpivad nooremad ehk 20–24- (778 isikut) ja 25–29-aastased (190 isikut), kuid tasemeõppes osaleb ka näiteks 122 30–34-aastast, 93 35–39-aastast ja 75 40–44-aastast maakonna elanikku. Maksu- ja Tolliameti andmetel saavad töist tulu 504 õppijat. Nooremate vanuserühmade õppijad teenivad veidi väiksemat töist tulu kui mitteõppijad. 20–34-aastaste õppijate keskmine sissetulek jääb vahemikku 554–666 eurot (mediaantulu 474 eurot), mitteõppijate keskmine töine brutotulu aga vahemikku 620–650 eurot (mediaantulu 535 eurot). 35–54-aastaste õppijate ja mitteõppijate sissetulekuerinevused on märksa suuremad, kuid seekord õppijate kasuks. Nimelt jääb selles vanuses tasemeõppes osalejate keskmine sissetulek vahemikku 717–821 eurot (mediaantulu 740 eurot), mitteõppijate keskmine brutotulu aga on 671–695 eurot (mediaantulu 587 eurot). Tabeli õppijate ja mitteõppijate töise tulu kohta leiab lisast 1.

Kõige vanema vanuserühma õppijate ja mitteõppijate töist tulu valimi väiksuse tõttu võrrelda ei saa.

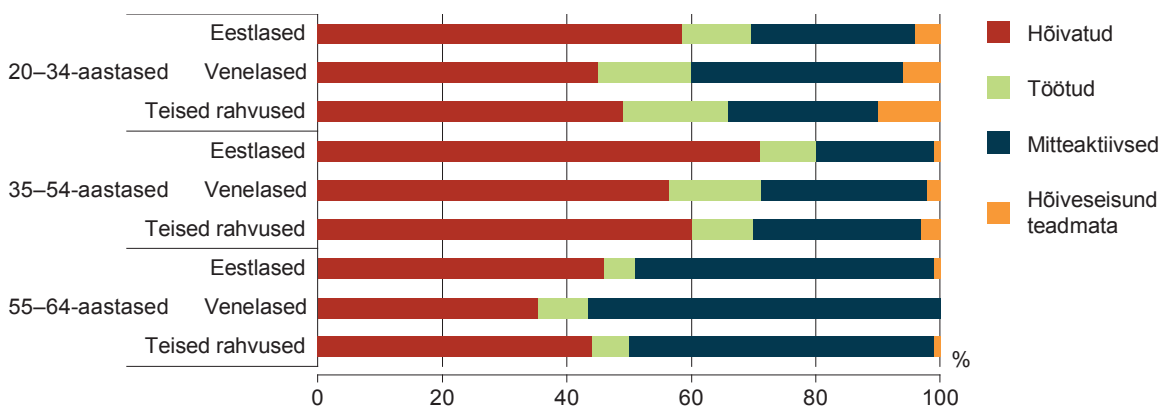
Maakonna konkurentsivõime mõõdikud

Rahvuskoosseis

95% Võru maakonna elanikest on eestlased, 3% venelased ja 2% muust rahvusest. Suurimatest rahvusvähemustest elab maakonnas 1141 venelast, 126 ukrainlast, 80 soomlast, 44 valgevenelast ja 40 lätlast.

Võrumaal on hõiveseisund rahvusest. Üldistatult võib öelda, et hõivatuid on rohkem eestlaste seas, töötuid ja mitteaktiivseid aga venelaste ja teiste rahvuste esindajate hulgas. 20–34-aastastest eestlastest on hõivatud 58%, 35–54-aastastest 71% ja 55–64-aastastest 46% (joonis 142). Vene rahvusest elanike näitajad on märksa madalamad – hõivatud on vaid 45% kõige nooremast vanuserühmast, 57% 35–54-aastastest ja 35% 55–64-aastastest. Venelaste hõivenäitajad on Eestis keskmiselt samuti madalad, kuid Võrumaal on eestlaste ja venelaste vahelised hõiveerinevused eriti suured. Ka töötute ja mitteaktiivsete osatähtsus on venelaste seas igas vanuserühmas suurem kui eestlastel. Muude rahvuste esindajate hõive- ja töötusnäitajad sarnanevad pigem venelaste kui eestlaste omadega.

Joonis 142. Võru maakonna 20–64-aastaste hõiveseisund vanuserühma ja rahvuse järgi, 31.12.2011

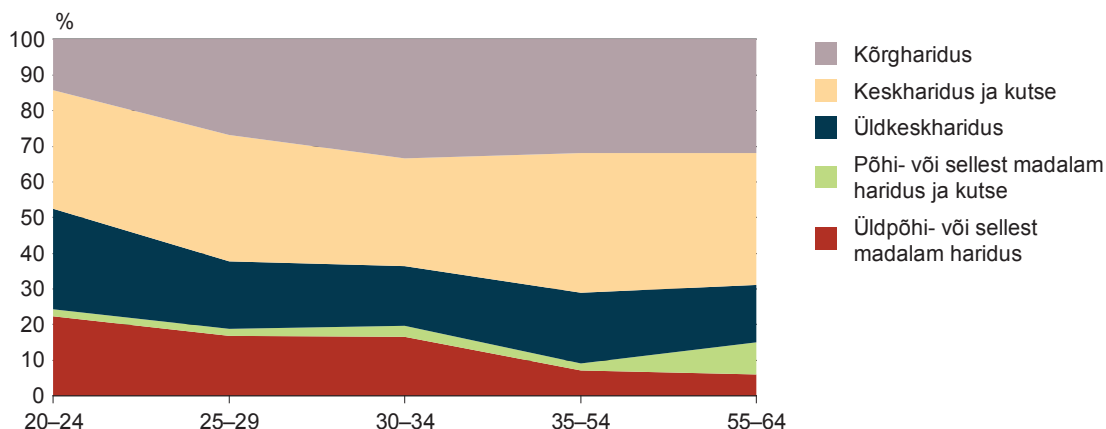
Omandatud haridustase

Võru maakonna hõivatute ja mitteaktiivsete haridustasemed erinevad olulisel määral. Esiteks, kutsehariduse omandanute osatähtsus on igas vanuserühmas hõivatute seas suurem kui mitteaktiivsete seas. Teiseks, Võru maakonnas on ligikaudu kolmandik 35–54-aastastest ja 55–64-aastastest hõivatutest omandanud kõrghariduse. Samal ajal on mitteaktiivsete hulgas samades vanuserühmades kõrgharidusega inimeste osatähtsus 14%. 20–24-aastastest hõivatutest on kõrgharidusega 14%, kuid mitteaktiivsetest kõigest 6%.

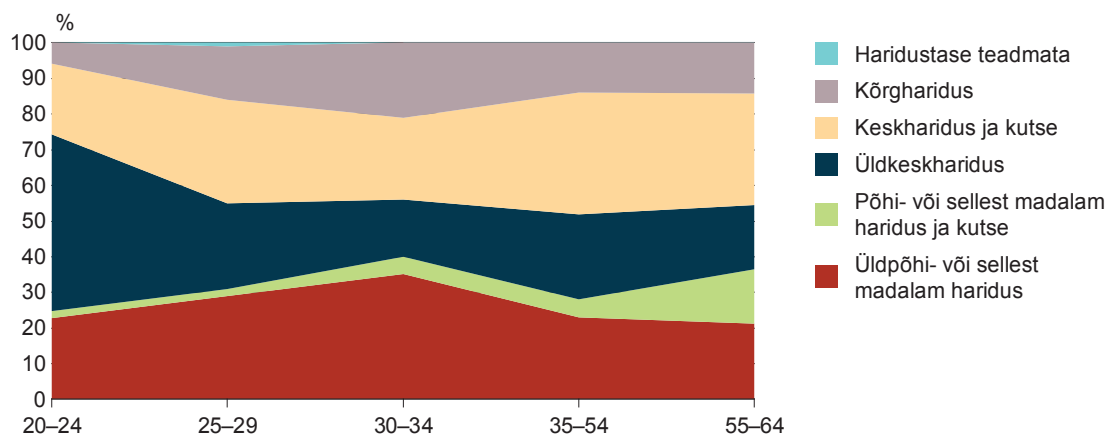
Madala haridustasemega (üldhariduskoolis omandatud põhi- või sellest madalam haridus, põhi- või sellest madalam haridus ja kutse) inimesi on Võrumaa hõivatute ja mitteaktiivsete seas küllaltki palju. Võib öelda, et iga neljas 20–24-aastane tööil käiv noor on omandanud põhihariduse, põhihariduse ja kutse- või põhiharidusest madalama hariduse. 25–30-aastaste ja 30–34-aastaste seas hõlmavad sellised inimesed viiendiku. Mitteaktiivsete noorte hulgas on madala haridustasemega noori rohkem kui töötavate hulgas, eriti vanuserühmades 25–29 ja 30–34.

35–54-aastastest hõivatutest on madal haridustase 9%-l ning 55–64-aastastest 15%-l. Need näitajad on küll Eesti keskmistest (vastavalt 7% ja 12%) kõrgemad, kuid võrreldes teiste maakondadega võib neid heaks pidada. Kui hõivatute vanemates vanuserühmades on madala haridustasemega inimeste osatähtsus teiste vanuserühmade omast märksa väiksem, siis mitteaktiivsetest moodustavad need endiselt ligikaudu kolmandiku.

Joonis 143. Võru maakonna 20–64-aastaste hõivatute kõrgeim omandatud haridustase vanuserühma järgi, 31.12.2011

Joonis 144. Võru maakonna 20–64-aastaste majanduslikult mitteaktiivsete kõrgeim omandatud haridustase vanuserühma järgi, 31.12.2011

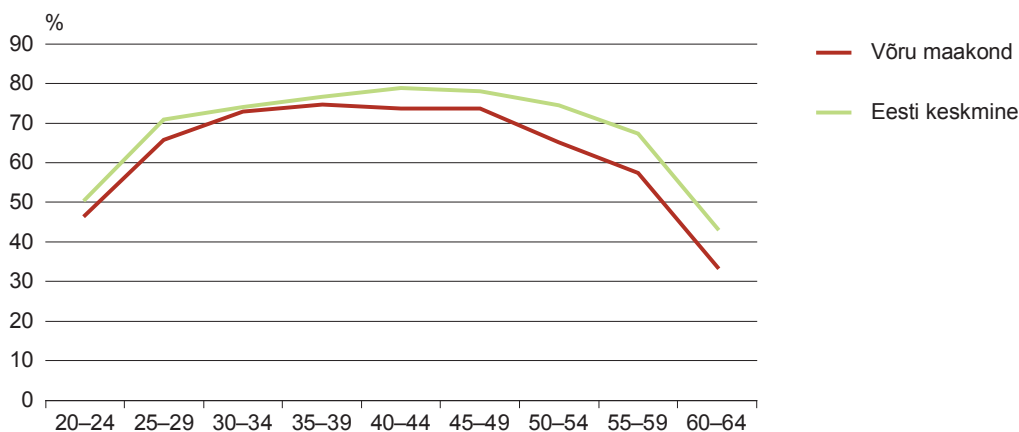

Hõivemäär

Võru maakonna hõivemäär oli viimase rahvaloenduse ajal 44%, mis on maakondade võrdluses üks madalaimad, paigutades Võru tagantpoolt viiendale kohale. Vanuserühmiti on kõrgeim 35–39-aastaste hõivemäär – 75% – ja see püsib samas suurusjärgus ka kahe järgmise vanuserühma puhul. 50. eluaastates inimeste hõivemäär aga on juba selgelt madalam ja langeb ka järgmistes vanuserühmades. Kui 55–59-aastastest on hõivatud veel 57%, siis 60–64-aastastest vaid 34%. Seega on Võrumaal vanemaealistest hõivatud vaid kolmandik.

Kõige kõrgem on Võrumaal 20–34- ja 35–54-aastaste kõrgharidusega inimeste hõivemäär – vastavalt 79% ja 85%. Ka kutseharidusega inimeste tööhõive määr on kõrge – 20–34-aastastel 68%, 35–54-aastastel 74%, kuid 55–64-aastastel madalam, 49%. 55–64-aastaste madala haridustasemega elanike hõivemäär on Võru maakonnas vaid 28%. Tabeli hõivemäära kohta vanuserühma ja haridustaseme järgi leiab lisast 2.

Joonis 145. Võru maakonna 20–64-aastaste hõivemäär vanuserühma järgi, 31.12.2011

Tervis

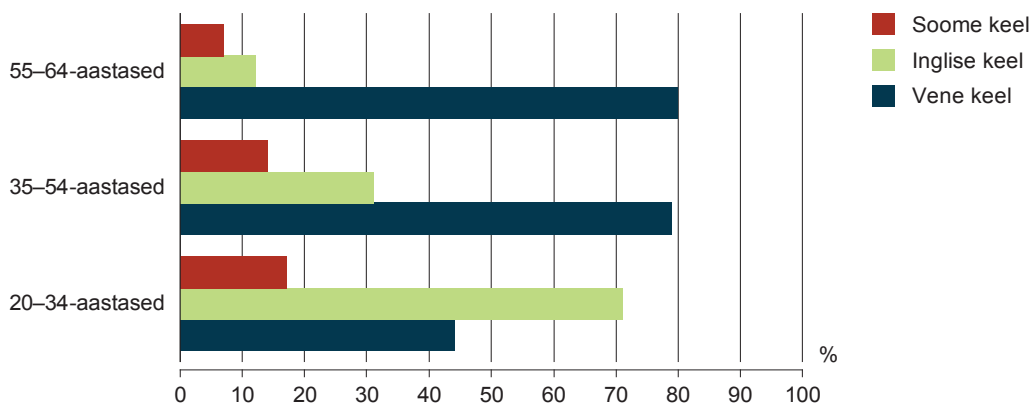
Võrumaa 20–64-aastastest on puudega 12% ehk 2354 isikut. Puuetega inimestest on hõivatud 17%, majanduslikult mitteaktiivsed on 74%. Tabeli puuetega inimeste arvu kohta leiab lisast 3.

Keeleoskus

Et suurem osa Võru maakonna rahvastikust on eestlased, ei ole maakonna 20–64-aastaste seas ka palju riigikeele oskuseeta inimesi. Üldse ei räägi eesti keelt vaid 159 elanikku, kellest 84 on vanuses 35–54, 62 vanuses 55–64 ja 13 vanuses 20–34 aastat.

Vene keelt kas ema- või võrkeelena räägib 20–34-aastastest 44%, 34–54-aastastest 79% ja 55–64-aastastest 80%. Võrumaa paistab silma Eesti keskmisest kehvema vene keele oskusega kõigis vanuserühmades ja noorte hea soome keele oskusega. Ilmselt võib siin põhjuseid otsida maakonna geograafilises paiknemises. Võrumaa on alati olnud eestikeelne maakond, kus vene keel ei ole levinud. Noorte parem soome keele oskus on ilmselt seotud kohapealsetes turismiettevõtetes või välisriigis töötamisega. Inglise keelt oskab 71% 20–34-aastastest, 31% 35–54-aastastest ja vaid 12% 55–64-aastastest. Need näitajad jäävad allapoole Eesti keskmisi.

Joonis 146. Võru maakonna 20–64-aastased keeleoskuse järgi, 31.12.2011

Madala haridustasemega väikelastevanemad

Madala haridustasemega alla 7-aastaste laste vanemaid elab Võru maakonnas 749 ja nad moodustavad 23% kõigist selles vanuses laste vanematest (vt lisa 5, kaart 1). Kuni 24-aastaseid väikelastevanemaid on maakonnas 195, 25–29-aastaseid 188, 30–34-aastaseid 159 ja 35–39-aastaseid 127. Vanemates vanuserühmades on madala haridustasemega väikelastevanemaid vähem. Tavapäraselt on väikeste lastega kodus naised, mistõttu mehi on hõivatute hulgas märksa rohkem kui naiste hulgas. Töötavaid madala haridustasemega väikelastevanemaid on Võru maakonnas kokku 386, neist 262 mehed ja 124 naised. Suur osa madala haridustasemega naistest on majanduslikult mitteaktiivsed (179 isikut).

448 leibkonnas on üks vanematest ja 144 leibkonnas mõlemad vanemad madala haridustasemega. Seega on Võrumaal 24% kõikidest madala haridustasemega vanematega leibkondadest sellised, kus mõlemad vanemad on omandanud kas põhi- või sellest madalama hariduse.

Ettevõtlus maakonnas

Kõige rohkem Võru maakonnas töötavatest inimestest on tööl töötleva tööstuse, hariduse, hulgi- ja jaekaubanduse, avaliku halduse ja põllumajanduse tegevusala ettevõtetes (vt kõigi tegevusalade töötajate arve lisast 4). Põllumajandussektoris on hõivatud 8% maakonnas tööl käivatest inimestest. Ettevõtluse demograafia põllumajanduse andmeid ei hõlma, mistõttu tuleb andmete tõlgendamise suhtuda ettevaatlikult. Pikaajalistest trendidest ettevõtete sünni- ja surmamäära kohta ning majanduslikult aktiivsete, sündinud ja surnud ettevõtete koguarvust on põllumajandussektoris tegutsevad ettevõtted puudu.

Ettevõtluse demograafia

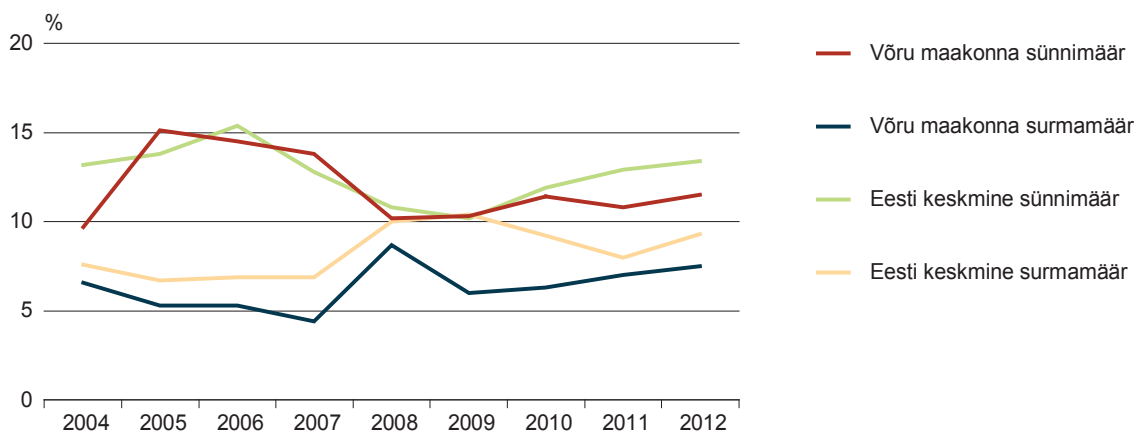
2012. aastal oli Võru maakonnas majanduslikult aktiivseid ettevõtteid 1030, 2011. aastal 991. Majanduslikult aktiivsete ettevõtete arv on Võrumaal aasta-aastalt kasvanud. Suurem osa neist tegutseb hulgi- ja jaekaubanduse, ehituse ning töötleva tööstuse tegevusalal (tabel 97). 2012. aastal alustas tegevust 118 ettevõtet, kusjuures sündivate ettevõtete arv on pärast majanduslangust hakanud jälle kasvama. Tegevuse lõpetas samal aastal 77 ettevõtet. Peamiselt alustasid maakonnas tegevust ja ka lõpetasid selle hulgi- ja jaekaubandus- ning ehitusettevõtted.

Tabel 97. Võru maakonna ettevõtluse demograafia põhinäitajad, 2012

Tegevusala	Majanduslikult aktiivsete ettevõtete arv	Sündinud ettevõtete arv	Surnud ettevõtete arv
Tegevusalad kokku	1 030	118	77
Mäetööstus	4	1	0
Töötlev tööstus	183	15	6
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	6	0	0
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	6	1	1
Ehitus	199	25	19
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	208	21	17
Veendus ja laondus	62	7	4
Majutus ja toitlustus	53	3	3
Info ja side	26	3	0
Finants- ja kindlustustegevus	2	0	0
Kinnisvaraala tegevus	61	6	7
Kutse-, teadus- ja tehnikaala tegevus	80	10	8
Haldus- ja abitegevused	62	14	8
Haridus	9	0	0
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	26	0	0
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	9	1	1
Muud teenindavad tegevused	34	11	3

Ettevõtete sünni, surma ja tegutsemist mõjutab riigi majanduslik olukord. Pikemaajalisi tendentsi vaadates on näha, et ka Võru maakonnas oli majandusbuuri ajal ettevõtete sündimäär kõrge, kuid langes oluliselt aastal 2008, pärast mida on olnud küllaltki stabiilselt jälle tõusuteel (joonis 147). Tegevuse lõpetanud ettevõtete osatähtsus tegutsevate ettevõtete hulgas oli kõige suurem aastal 2008. Hilisematel aastatel langes surmamäär taas ligikaudu 6%-ni, kuid on alates 2010. aastast jällegi tõusnud. Samal ajal on hea uudis see, et aastatega on kasvanud maakonnas nii majanduslikult aktiivsete kui ka sündinud ettevõtete arv.

Joonis 147. Võru maakonna ettevõtete sünni- ja surmamäär, 2004–2012

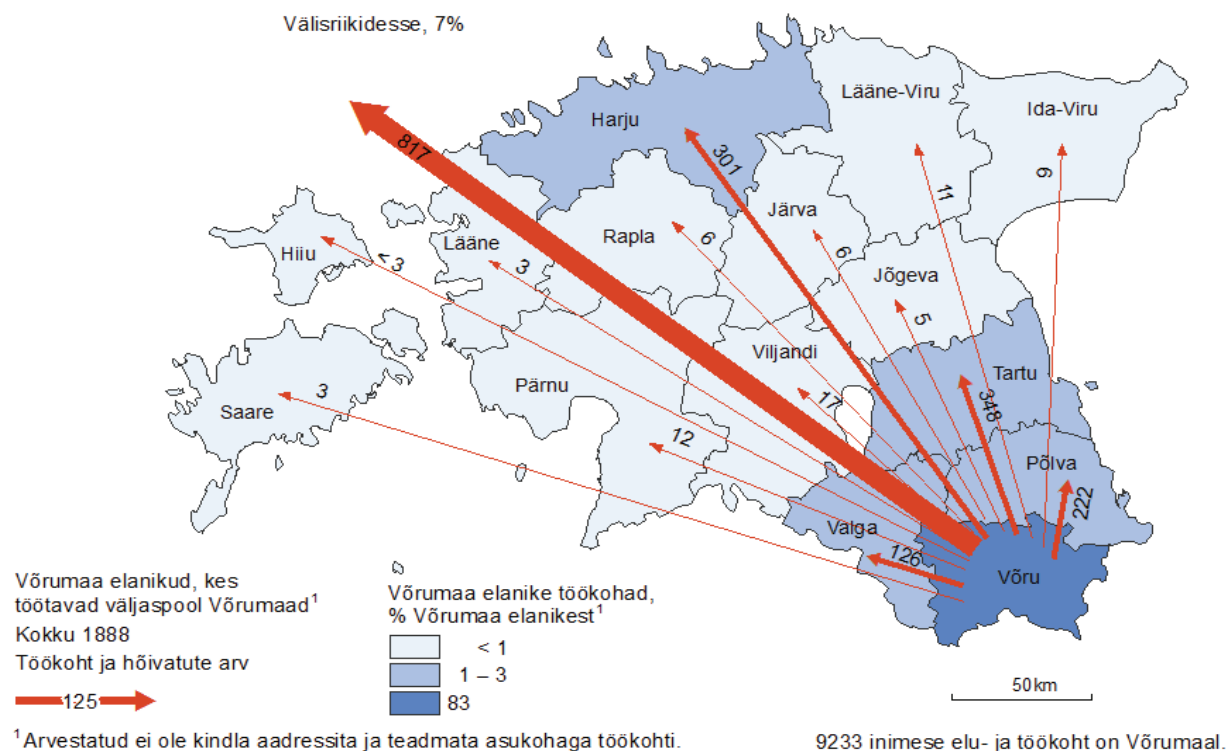
Tömbekeskused ja ääremaalsed alad maakonnas

Võrumaal asub töökoht 10 094 inimesel. Maakonnas elab hõivatuid küll veidi rohkem – 12 344 –, kuid osa neist käib tööl maakonnast väljaspool, enamasti Tartus. Suur osa maakonna hõivatutest (6%) käib tööl välisriigis. Võrumaale tulevad töörandevood on pigem tagasihoidlikud. Kõige rohkem inimesi käib Võru maakonda tööle Põlvamaalt – 381 inimest. Võru maakonna hõivatute kolm peamist töörande sihtkohta on Tartu maakond (348 isikut), Põlva maakond (222 isikut) ja Harju maakond

(301 isikut) (vt kaart 17). Majanduselu poolest on Võru maakonna kõige olulisem linn maakonnakeskus Võru, mis pakub tööd paljudele linna ja ka ümberkaudsete valdade elanikele. Kohalikul tasandil on väikeste tömbekeskustena olulised veel Antsla linn ja Vastseliina alevik. Võrus asub 4926 töökohta. Hõivatute ja töökohtade suhtarvu väärtus 0,96 näitab, et peaaegu iga linnas elava hõivatu kohta on olemas üks töökoht. Seega on Võru hea tööjõupotentsiaaliga tömbekeskus. Teoreetiliselt (muid tingimusi arvestamata) oleks peaaegu kõigil linna elanikel võimalus tööd leida kohapealt. Kaardi linnade tööjõupotentsiaali kohta leiab lisast 5 (kaart 2).

Võrumaal käib igast vallast vähemalt 10% Eestis hõivatutest tööl kas Antslas, Võrus või Vastseliinas. Kõige tagasihoidlikumad pendelrändevood on Meremäe, Misso, Mõniste, Varstu ja Sõmerpalu vallas. Samal ajal käib 30–49% Meremäe ja Misso hõivatutest tööl mõnes teises omavalitsusüksuses ja neist omakorda 11–20% peamiselt Vastseliina vallas. Varstu ja Sõmerpalu vallast käib mujale tööle üle 50% hõivatutest. Varstu, Sõmerpalu ja Mõniste valla hõivatute peamine pendelrände sihtkoht on Võru, kuhu liigub 11–20% hõivatutest. Seega kuuluvad nimetatud vallad Võru tagamaale ja neid ei saa nimetada ääremaalisteks valdadeks.

Kaart 17. Võru maakonna elanike tööränne Eesti maakondadesse ja välismaale, 31.12.2011

Töökohad

Tabelis 98 on Võru maakonnas töötavate inimeste kümme kõige populaarsemat ametit. Selgub, et kõige suurem arv inimesi – 787 – töötab Võru maakonnas toiduaine- või puidutöötaja või rõivatööstuse jm käsitööala töötajana. Suuruselt järgmised rühmad moodustavad äri- ja haldusalal töötavad keskastme spetsialistid (722 isikut) ja pedagoogika tippspetsialistid (697 isikut).

Suurem osa töötleva tööstuse tegevusalal töötajatest teenib leiba mööblitootmise, puidu saagimise ja hõõveldamise, puidust, korgist, õlest ja punumismaterjalist toodete valmistamise ning pagari- ja makarontoodete valmistamisega tegelevates ettevõtetes.

Tabel 98. Võru maakonna töötajate kümme enim levinud ametit, 31.12.2011

Amet	Töötajate arv
Toiduaine- ja puidutöötajad, rõivatööstuse jm käsitöölalade töötajad	787
Äri- ja haldusalal töötavad keskastme spetsialistid	722
Pedagoogika tippspetsialistid	697
Mootorsõidukite ja liikurmasinate juhid	686
Müüjad	636
Seadme- ja masinaoperaatorid	558
Juhid tegevusala järgi	463
Isikuteenindajad	394
Metallitöötuse, masinaehituse jms alade oskustöötajad	382
Ehitustöölised, v.a elektrikud	351

Võru maakonna 1319-st madala haridustasemega töötajast 18% on lihttöölised, 60% masina- ja seadmeoperaatorid või oskustöötajad ning 12% teenindustöötajad. Kõrgharidust nõudvatel ametikohtadel töötab 8% madala haridustasemega töötajatest. Kolmveerand kõrgharidusega töötajatest on ametis juhi, tippspetsialisti, keskastme spetsialisti või ametnikuna. See aga tähendab, et iga neljas kõrgharitu töötab kas teenindus-, oskus- või lihttöölise, masina- või seadmeoperaatorina.

Tabel 99. Võru maakonna töötajad ameti pearühma ja haridustaseme järgi, 31.12.2011

Ameti pearühm	Kokku	Põhi- või sellest madalam haridus	Põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus	Keskharidus ja kutse	Kõrgharidus	Haridustase teadmata
Kokku	10 094	934	385	1 921	3 659	3 191	4
Sõjaväelased	170	2	3	32	64	69	0
Juhid	857	15	9	149	227	457	0
Tippspetsialistid	1 407	2	4	61	151	1 189	0
Tehnikud ja keskastme spetsialistid	1 328	30	19	244	535	500	0
Ametnikud	428	21	4	114	142	147	0
Teenindus- ja müügitöötajad	1 473	102	59	371	655	286	0
Põllumajanduse, metsanduse, jahinduse ja kalanduse oskustöötajad	373	48	16	71	166	72	0
Oskustöötajad ja käsitöölised	1 692	272	94	336	798	192	0
Seadme- ja masinaoperaatorid ja koostajad	1 294	247	113	280	529	125	0
Lihttöölised	982	185	59	244	364	130	0
Teadmata	90	10	5	19	28	24	4

Tegevusalati teenivad Võru maakonnas kõige vähem toidu ja joogi serveerimisega seotud ettevõtete töötajad, kelle keskmine brutotöötasu jääb vahemikku 369–435 eurot (mediaantulu 364 eurot), ning posti- ja kulleriteenistusettevõtete töötajad, kelle töötasu jääb vahemikku 378–456 eurot (mediaantulu 406 eurot) (tabel 100). Seejuures on mõlema tegevusala töötajate seas palju kõrgharitud inimesi – toidu ja joogi serveerimise tegevusalal iga viies ning posti- ja kulleriteenistuses iga kolmas. Ka 64% raamatukogude, arhiivide, muuseumide ja muude kultuuriasutuste töötajatest on kõrgharidusega. Ometi on ka see tegevusala vähim tasustatute hulgas.

Tabel 100. Võru maakonna vähe tasustatud tegevusaladel töötajate tõine tulu ja haridustase, 2011

Tegevusala ^a	Arv ^b	Tõine mediaantulu, eurot	Keskmine tõine tulu, eurot	Keskmise tõise tulu 95% usaldusvahemik, eurot	Kokku ^c	Omandatud haridustase, %		
						Põhi- või sellest madalam haridus; põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus; keskkharidus ja kutse	Kõrgharidus
Toidu ja joogi serveerimine	111	364	402	±33	100	11,7	66,7	21,6
Posti- ja kulleriteenistus	52	406	417	±39	100	3,9	61,5	34,6
Rõivatootmine	91	416	441	±32	100	4,4	76,9	18,7
Majutus	68	397	444	±61	100	8,8	66,2	25,0
Kinnisvaraalane tegevus	56	335	463	±102	100	14,3	51,8	33,9
Mootorsõidukite ja mootorrataste hulgi- ja jaemüük ning remont	75	390	483	±55	100	17,3	74,7	8,0
Raamatukogude, arhiivide, muuseumide ja muude kultuuriasutuste tegevus	53	476	484	±51	100	2,0	34,0	64,2
Sotsiaalhoolekanne majutuseta	50	507	503	±59	100	4,0	66,0	30,0
Jaekaubandus, v.a mootorsõidukid ja mootorrattad	759	456	517	±22	100	6,9	66,0	27,1
Eriehitustööd	81	416	518	±81	100	12,4	70,4	17,3

^a Tabelis on esitatud vähemalt 50 töötajaga tegevusalad.

^b Näitab nende inimeste arvu, kelle põhitööandja rahva ja eluruumide loenduse ning Maksu- ja Tolliameti andmestikes katus, mitte tegevusalal töötavate inimeste koguarvu maakonnas.

^c Andmed haridustaseme kohta on ümardatud, mistõttu lahter „Kokku“ ei pruugi olla 100%.

Tabelis 101 on kümme kõige vähem tasustatud ametikohta Võru maakonnas. Need on koristajad ja abilised, prügivedajad, isikuhooldustöötajad ja isikuteenindajad, kelle keskmine tõine brutotulu on enamasti alla 400 euro. Enamik neil ametikohtadel töötajatest on üldkesk- või kutseharidusega. Arvestatav osa töötajatest on madala haridustasemega mäe-, ehitus-, tootmis- ja veonduslihttöölise ning toiduaine- ja puidutöötajate hulgas (vastavalt 24,6% ja 21,9%). Klienditeenindajatest, muudest teenindusala lihtametnikest ning õigus-, sotsiaal-, kultuuri- jms alade keskastme spetsialistidest on aga üle kolmandiku kõrgharidusega.

Tabel 101. Võru maakonnas vähe tasustatud ametitel töötajate tõine tulu ja haridustase, 2011

Amet ^a	Arv ^b	Tõine mediaantulu, eurot	Keskmine tõine tulu, eurot	Keskmise tõise tulu 95% usaldusvahemik, eurot	Kokku ^c	Omandatud haridustase,%		
						Põhi- või sellest madalam haridus; põhi- või sellest madalam haridus ja kutse	Üldkeskharidus; keskharidus ja kutse	Kõrgharidus
Koristajad ja abilised	189	299	302	±14	100	16,4	68,3	15,3
Prügivedajad jms lihttöölised	123	368	383	±29	100	12,2	69,1	18,7
Isikuhooldustöötajad	164	379	410	±23	100	12,8	67,7	19,5
Isikuteenindajad	176	399	417	±28	100	11,9	75,0	13,1
Müüjad	476	436	445	±13	100	7,1	71,2	21,6
Klienditeenindajad	101	474	533	±44	100	5,9	56,4	37,6
Mäe-, ehitus-, tootmis- ja veonduslihttöölised	199	488	544	±34	100	24,6	62,3	13,1
Muud teenindusala lihtametnikud	60	533	550	±48	100	1,7	50,0	48,3
Toiduaine- ja puidutöötajad, rõivatööstuse ja muude käsitöölade töötajad	616	492	557	±21	100	21,9	65,4	12,7
Õigus-, sotsiaal-, kultuuri- jms alade keskastme spetsialistid	96	537	558	±54	100	7,3	51,0	41,7

^a Tabelis on esitatud vähemalt 50 töötajaga ametirühmad.

^b Näitab nende inimeste arvu, kelle põhitööandja rahva ja eluruumide loenduse ning Maksu- ja Tolliameti andmestikes katus, mitte ametirühmas töötavate inimeste koguarvu maakonnas.

^c Andmed haridustaseme kohta on ümardatud, mistõttu lahter „Kokku“ ei pruugi olla 100%.

Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad (%)

Näitaja	Maakonna / linna tulemus	Eesti keskmine	Halvim tulemus	Halvim maakond	Positsioon Eesti keskmise suhtes	Parim tulemus	Parim maakond
20–64-aastaste osatähtsus elanikkonnas	57,8	61,6	56,4	Valga		64,7	Tallinn
Hõivatute osatähtsus 20–64-aastaste seas	61,4	67,1	56,7	Ida-Viru		73,1	Harju
Majanduslikult mitteaktiivsete osatähtsus 20–64-aastaste seas	27,8	22,7	31,2	Põlva		18,9	Harju
(Üli)õpilaste osatähtsus 20–64-aastaste seas	2,6	3,3	1,9	Hiiu		9,8	Tartu linn
Vanadus- ja töövõimetus pensionäride osatähtsus 20–64-aastaste seas	15,2	10,2	18,7	Põlva		6,7	Harju
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	19,4	14,8	25,6	Hiiu		8,7	Tallinn
Kutseharidusega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	34,6	27,4	20,8	Tartu linn		36,8	Hiiu
Kõrgharidusega elanike osatähtsus 20–64-aastaste seas	23,5	35,5	22,0	Järva		45,1	Tallinn
Hõivatute osatähtsus 35–54-aastaste eestlaste seas	71,0	79,0	70,0	Põlva		84,0	Harju
Hõivatute osatähtsus 35–54-aastaste venelaste seas	57,0	69,0	48,0	Põlva		77,0	Hiiu
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 25–29-aastaste hõivatute seas	19,0	13,0	26,0	Järva		9,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 25–29-aastaste mitteaktiivsete seas	31,0	26,0	43,0	Põlva		18,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 55–64-aastaste hõivatute seas	15,0	12,0	27,0	Saare		7,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike osatähtsus 55–64-aastaste mitteaktiivsete seas	36,0	28,0	54,0	Hiiu		13,0	Tallinn
Madala haridustasemega elanike hõivemäär	41,9	49,9	34,0	Ida-Viru		58,2	Harju
Kutseharidusega elanike hõivemäär	57,2	61,2	47,9	Ida-Viru		68,5	Saare
Kõrgharidusega elanike hõivemäär	79,2	78,9	69,1	Ida-Viru		83,3	Saare
Puuetega inimeste osatähtsus 20–64-aastaste seas	12,0	6,5	20,0	Jõgeva		3,0	Harju
Riigikeeleoskusega inimeste osatähtsus 20–64-aastaste seas	0,8	16,1	59,3	Ida-Viru		0,2	Hiiu
Inglise keele oskajate osatähtsus 35–54-aastaste seas	31,0	41,0	15,0	Ida-Viru		53,0	Harju
Vene keele oskajate osatähtsus 20–34-aastaste seas	44,0	68,0	36,0	Hiiu		97,0	Ida-Viru
25–29-aastaste hõivemäär	65,8	71,0	57,1	Ida-Viru		75,3	Tallinn
55–59-aastaste hõivemäär	57,4	67,3	54,1	Põlva		73,6	Harju
Madala haridustasemega lapsevanemad ^a	23,0	16,0	31,0	Järva		10,0	Tallinn
Leibkonnad, kus mõlemad vanemad on madala haridustasemega ^b	24,2	21,1	28,0	Järva		15,3	Tallinn
Ettevõtete sünnimäär	11,5	13,4	9,7	Hiiu		14,0	Tallinn
Ettevõtete surmamäär	7,5	9,3	10,3	Tallinn		6,4	Hiiu
Kõrgharidusega teenindus-, oskus- ja lihttöötajad ^c	25,2	21,3	34,0	Ida-Viru		14,7	Tartu linn
Lihttöölise osatähtsus madala haridustasemega töötajate hulgas	18,5	18,6	22,7	Tartu linn		17,1	Harju
Madala haridustasemega isikud kõrgharidust eeldaval ametikohtal ^d	8,3	14,1	7,7	Järva		20,8	Tallinn
Oma maakonnas töötajate osatähtsus maakonna hõivatute hulgas	74,8	77,0	38,0	Harju		81,0	Ida-Viru

^a Madala haridustasemega lapsevanemate osatähtsus alla 7-aastaste laste vanemate hulgas.

^b Kahe madala haridustasemega väikelapsevanemaga leibkondade osatähtsus kõigi madala haridustasemega vanematega leibkondade hulgas.

^c Teenindus-, oskus- ja lihttöötajate osatähtsus kõrgharidusega töötajate hulgas.

^d Kõrgharidust eeldaval ametikohtadel töötajate osatähtsus madala haridustasemega inimeste seas.

Joonisel on võrreldud selle maakonna konkurentsivõimenäitajaid ülejäänud maakondade omadega. Maakonna positsiooni Eesti keskmise suhtes näitab värviline ring. Kui maakonna näitaja väärtus on Eesti keskmisest parem või sellega võrdne, on ring roheline, kui väärtus kehvem, on ring punane. Halli ribaga on esitatud vahemik, mille otstes on Eesti parim ja halvim väärtus. Tumehalli riba sees on poolte Eesti maakondade näitajate väärtused.

Graafiku prototüüp: West Midlands Public Health Observatory

Täiskasvanuhariduse sihtrühmad võiksid Võru maakonnas olla järgmised:

- 35–54-aastased töövõimetuspensionärid
- majanduslikult mitteaktiivsed mitte-eestlased
- vähemalt 40-aastased hõivatud
- madala haridustasemega väikelastevanemad
- vene keele oskusega elanikud kõigis vanuserühmades
- 35–54- ja 55–64-aastased inglise keele oskusega elanikud
- 35–54- ja 55–64-aastased majanduslikult mitteaktiivsed puuetega inimesed
- madala haridustasemega hõivatud ja mitteaktiivsed, eriti vanuses 55–64
- vähe tasustatud ametikohtadel töötavad madala haridustasemega inimesed
- kõrgharidusega lihttöölised

PEAMISED JÄRELDUSED JA SOOVITUSED

Täiskasvanuhariduses on viimastel aastatel olnud prioriteetne sihtrühm madala haridustaseme ja vähese konkurentsivõimega täiskasvanud õppijad. Selle töö eesmärk oli analüüsida elanike konkurentsivõime, töökohtade tegevusalade struktuuri ja ettevõtlusega seotud näitajaid ning koostada maakondade kohta statistiline ülevaade nende konkurentsivõimet ja ettevõtlusmaastikku iseloomustavatest näitajatest, juhtides tähelepanu sihtrühmale, kellele edaspidi täiskasvanute tööalaseid koolitusi suunata. Et piirkondlikud erinevused Eestis on suured, koostati analüüs maakonna kaupa, püüdes leida igale maakonnale täiskasvanuhariduse sihtrühma poolst n-õ oma nägu.

Mille poolest maakonnad sarnanevad ja erinevad?

Lihtsustatult võib analüüsi tulemusi kokku võttes öelda, et Eesti maakonnad on küllaltki sarnased. Kuigi igal neist on elanike konkurentsivõime ja ettevõtlusega seotud näitajate poolest oma eripärane profiil, on neil siiski ka palju ühiseid jooni teiste, olgu naaber- või muul viisil sarnaste piirkondadega. Enamikus maakondades iseloomustab madala konkurentsivõimega elanikke ühesugune tegurite kogum, mida võiks kokku võtta järgmiste märksõnadega – elanike madal haridustase, suur majanduslikult mitteaktiivsete vanemaealiste osatähtsus elanikkonnas, madala haridustasemega elanike madal tööhõive määr ja töötamine vähe tasustatud ametikohtadel, kesine keeleoskus ning olulised erinevused eestlaste ja mitte-eestlaste tööhõives.

Maakondade omavahelises võrdluses võib üldistele sarnasustele vaatamata siiski eristada viit piirkonda või nende rühma.

1. Üks teistest eristuvaid piirkondi on pealinn **Tallinn**. Tallinnale on iseloomulik keskmiselt võrdlemisi noor rahvastik, suur venekeelne kogukond ning väike puuetega inimeste ja pensionäride osatähtsus elanikkonnas. Vähe on linnas ka madala haridustasemega väikelaste-vanemaid. Linnas elab palju kõrgharitud inimesi, seejuures on pealinna hõivatute ja majanduslikult mitteaktiivsete hariduslikud erinevused väga väikesed – mõlemas rühmas on madala haridustasemega elanike osatähtsus väike ja kõrgharidusega elanike osatähtsus küllaltki suur. Selle poolest eristub Tallinn oluliselt enamikust teistest Eesti piirkondadest, mida iseloomustab just suur madala haridustasemega mitteaktiivsete elanike osatähtsus. Tallinna elanikel on ka hea keeleoskus, kuid linnas elab ka üksjagu riigikeeleoskuseta elanikke. Kui üldiselt iseloomustab tallinlasi kõrge hõivemäär, siis just noorte ja vanemaealiste madala haridustaseme või erialase kvalifikatsioonita (üldkeskharidusega) elanike hõivemäär on pealinnas madalam.

Tallinnas tuleks täiskasvanuhariduse pakkumisel keskenduda riigikeeleoskuseta elanike, majanduslikult mitteaktiivsete mitte-eestlaste, noorte ja vanemaealiste (eriti üldkeskharidusega) kaasamisele.

2. Teise rühma moodustavad **Tartu linn ja Harju maakond**. Need kaks võib sisuliselt liita ka Tallinnaga ühte rühma, kuna rahvastiku sotsiaal-demograafiline profiil ja ettevõtlusega seotud näitajad on neis sarnased. Peamine erinevus aga seisneb selles, et Tallinnas on pea kõikide konkurentsivõimet mõõtvate näitajate väärtused paremad kui Tartu linnas ja Harju maakonnas. See on ka mõistetav, sest pealinn on riigi ettevõtlus- ja majanduselu keskus. Nii nagu Tallinnale on ka Harjumaale ja Tartu linnale omane suur kõrgharidusega elanike osatähtsus, kõrge tööhõive määr ja väike madala haridustasemega elanike osatähtsus elanikkonnas. Huvitav on, et kui vaadelda Harju maakonda ilma Tallinnata, siis Harjumaa tulemused väga palju ei muutu – maakond jääb endiselt paljude näitajate poolest kõige konkurentsivõimelisemaks maakonnaks, ent kui Tartu maakonnast eraldada Tartu linn, siis maakond ise enam Tartu linnaga ühte rühma ei kuulu. Tartu maakond ilma Tartu linna näitajateta on tavapärane keskmiste tulemustega Eesti maakond.

Tartu linnas ja Harjumaal tuleks valida prioriteetseteks sihtrühmadeks nii nagu Tallinnaski riigikeeleoskuseta inimesed, majanduslikult mitteaktiivsed mitte-eestlased, noored ja vanemaealised (eriti üldkeskharidusega), samuti peaks kaasama madalat haridustaset nõudvatel ning vähe tasustatud ametikohtadel töötavaid elanikke.

3. Kolmandas ja suurimas maakondade rühmas on **Hiiu, Järva, Lääne, Lääne-Viru, Pärnu, Rapla, Saare, Tartu ja Viljandi maakond**. Neid paljuski keskpäraste näitajatega maakondi eristab teistest (eelkõige Lõuna-Eesti maakondadest) kutse- ja madala haridusega elanike kõrgem hõivemäär ning väiksem majanduslikult mitteaktiivsete osatähtsus elanikkonnas. Paljudes selle rühma maakondades on ka suur madala haridustasemega väikelastevanemate osatähtsus kõigi alla 7-aastaste laste vanemate hulgas. Erandid on siinkohal Pärnu, Saare ja Hiiu maakond. Keskpäraseks teebki selle rühma maakonnad fakt, et paljude konkurentsivõimenäitajate poolest sarnaneb nende tulemus Eesti keskmisega.

Täiskasvanuhariduse peamised sihtrühmad peaks Hiiu, Järva, Lääne, Lääne-Viru, Pärnu, Rapla, Saare, Tartu ja Viljandi maakonnas olema põhi- või sellest madalama hariduse ning üldkeskharidusega elanikud, madala haridustasemega väikelastevanemad, vähe tasustatud ja vähemat hariduslikku ettevalmistust nõudvatel ametikohtadel töötajad ning ääremaade mitteaktiivne elanikkond.

4. **Ida-Virumaa** erineb teistest maakondadest sedavõrd, et jääb nagu Tallinngi omaette rühmaks. Et Ida-Virumaa on ainus maakond, kus eestlased on rahvusrühmana vähemuses ja kus suurema osa elanikkonnast moodustavad nõukogude ajal sisserännanud, on ta ka elanike konkurentsivõime näitajate ja ettevõtlusmaastiku poolest teistest erinev. Ida-Virumaale on iseloomulik vähene aktiivsus tööturul kõigis vanuserühmades. Suur osa maakonna elanikest on kõrgharitud, kuid tegemist on peamiselt vanemaealistega, kelle haridus on omandatud pikka aega tagasi. Ühte tahku Ida-Virumaa struktuurset tööpuudusest ilmestab ka asjaolu, et suur osa kõrgharitud elanikest töötab madalamat haridustaset eeldaval ametikohal, kas lihttöölise või oskustöötajana. Maakonna majandusstruktuur ja elanike kvalifikatsioon ei ole omavahel kooskõlas. Samal ajal ei ole Ida-Virumaa elanikud ka kuigi mobiilsed, s.t ei liigu töökoha otsinguil maakonnast väljapoole. Kuigi maakonnas elab suur venekeelne kogukond, tuleb märkida, et hõiveerinevused eestlaste ja venelaste vahel suured ei ole. Eriti muret tekitav on aga ida-virumaalaste kesine võõrkeelte ja ka riigikeeleoskus.

Ida-Virumaal tuleks täiskasvanuharidusse kaasata eelkõige riigi- ja võõrkeelte oskusega elanikke, majanduslikult mitteaktiivseid mitte-eestlasi, puuetega elanikke, kellel on võimalik töötada osaajaga, ning madala haridustaseme ja kutsehariduseta elanikke, eriti noori.

5. Viiendasse maakondade rühma kuuluvad **Jõgeva, Põlva, Võru ja Valga maakond**. Nimetatud nelja maakonna ühised karakteristikud on tööealise^a elanikkonna väike ning puuetega inimeste ja mitteaktiivsete töövõimetuspensionäride suur osatähtsus elanikkonnas. Madal on neis maakondades eelkõige madala haridustasemega elanike hõivemäär. Suur osa majanduslikult mitteaktiivsest rahvastikust on samuti madala haridustasemega, ka noorte hulgas. Võrreldes teiste maakondadega elab nimetatud maakondades ka palju madala haridustasemega väikelastevanemaid (v.a Võru maakond, kus see osatähtsus on teiste maakondade omast väiksem).

Lõuna-Eesti maakondade ja Jõgevamaa täiskasvanuhariduse peamised sihtrühmad võiksid olla majanduslikult mitteaktiivsed töövõimetuspensionärid ja puuetega elanikud, kellel oleks võimalik töötada osaajaga, madala haridustasemega väikelastevanemad, vanemaealised, kesise võõrkeeleoskusega elanikud ning vähe tasustatud ja madalat haridustaset eeldavatel ametikohtadel töötavad madala haridustasemega inimesed.

Missugustele sihtrühmadele keskenduda ja kuidas neid paremini täiskasvanuharidusse kaasata?

Nagu eespool öeldud, iseloomustab paljusid maakondi elanike madal haridustase, kesine keeleoskus, suur majanduslikult mitteaktiivsete vanemaealiste osatähtsus elanikkonnas, madala haridustasemega elanike madal tööhõive määr ja töötamine vähe tasustatud ametikohtadel ning olulised erinevused eestlaste ja mitte-eestlaste tööhõives.

^a 20–64-aastased elanikud.

Need tulemused on sarnased varasemate rahvusvaheliste uuringute tulemustega selle kohta, missugused sihtrühmad osalevad täiskasvanuhariduses vähem ja kellele tuleks suunata toetavaid meetmeid nende suuremaks kaasamiseks. See tähendab, et niisugused mured ei ole omased vaid Eestile. Juba 1990. aastal leiti rahvusvahelisele kirjandusele tuginedes, et peamised rühmad, kes osalevad täiskasvanuhariduses keskmiselt vähem, on madala kvalifikatsiooniga, põhiharidusega, väikese sissetulekuga, töötud ja sotsiaalselt tõrjutud, väheseid oskusi nõudvatel ametikohtadel töötajad, rahvusvähemused, vanemaealised, väikelaste emad, erivajadustega inimesed ning osas maapiirkondades elavad inimesed (McGivney 1990, Larsoni ja Milena 2006 järgi). Sellest kuusteist aastat hiljem loeti empiiriliste analüüside põhjal üles peaaegu samad sihtrühmad – vanemaealised, madala haridustaseme ja väheste oskustega inimesed, töötud, immigrandid, maapiirkondade elanikud ja mõnes riigis ka naised (Desjardins jt 2006). Uuringu „Eesti täiskasvanute koolitus 2007“ andmetest selgus, et oluliselt väiksem võimalus täiskasvanuhariduses osaleda on Eestis just põhi- või sellest madalama haridusega inimestel, üle 50-aastastel ja mitte-eestlastel (Krillo jt 2010). Värske PIAAC-i uuringu Eesti analüüs tõi rohkem toetust ja spetsiaalseid programme vajavate sihtrühmadena esile põhiharidusega, sinikraed, väikeettevõtete töötajad, töötud, erialase hariduseta inimesed, väikelaste emad ja vanemaealised (Saar jt 2014).

Seega toetavad käesoleva analüüsi tulemused suuresti varem tehtute järeldusi, rõhutades, et ka maakondade kaupa on Eesti peamised täiskasvanuhariduse sihtrühmad mitmekesised ja meetmete planeerimisel täiskasvanuhariduses osalemise suurendamiseks tuleks seda mitmekesisust arvestada. Seeläbi saab olulisemaks küsimus, missugused on sihtrühmade peamised takistused täiskasvanuhariduses osalemisel ja kuidas neid takistusi nii riigi kui ka maakonna tasandil vähendada. Seejuures on oluline meele pidada, et inimesed kuuluvad sageli rohkem kui ühte kirjeldatud sihtrühma ja see vähendab nende õppimisvõimalusi veelgi (Desjardins jt 2006). Kuigi käesolev analüüs ei võimaldanud põhjalikumalt esitada kõikide riskirühmade kombinatsioone maakondades, tuleks sihtrühmade kaasamisel täiskasvanuharidusse nimetatud asjaolu kindlasti meele pidada.

Järgnevalt on lähemalt vaadeldud analüüsi põhjal selgunud peamisi sihtrühmi ja seostatud neid varasemate uuringute tulemustega selle kohta, missugused on nende peamised barjäärid elukestvas õppes osalemisel ja kuidas neid paremini kaasata võiks.

1. Madala haridustasemega inimesed. Analüüsi tulemustest selgub, et paljudes maakondades on suur osa rahvastikust põhi- või sellest madalama haridusega. Madal haridustase seostub ka mitteaktiivsusega tööturul, nii noorte kui ka vanemaealiste seas. Seega tuleb täiskasvanuhariduse planeerimisel keskenduda ennekõike madala haridustasemega elanike haridustaseme tõstmisele ning erialateadmiste ja oskuste arendamisele.

Varasemad uuringud Eestis on näidanud, et madala haridustasemega inimestel on õppes osalemisel teistega võrreldes mitmetahulisemad barjäärid, mis on seotud nii nende suhtumisega õppimisse, elustiiliga kui ka täiskasvanuhariduse pakkumisest tulenevate takistustega (Nurmela 2009). Peamisteks takistusteks peetakse erialahariduseta inimeste puhul nii koolituste hinda, tehnilist kättesaadavust ja sobimatust töögraafikuga kui ka vanust, terviseprobleeme ja perekondlikke kohustusi (Järve jt 2012). Madala haridustasemega inimeste puhul on olulised takistused ka tööandja vähene toetus koolitusel osalemisele (Krillo jt 2010). PIAAC-i Eesti andmete analüüsist selgus, et inimese kõrgem haridustase ei ole eelis tööandja silmis ainult inimeste palkamisel, vaid ka otsustamisel, kellele koolitust pakkuda (Saar jt 2014). Seega peavad madala haridustasemega inimeste elukestvasse õppesse kaasamiseks võetavad poliitilised meetmed olema väga mitmekesised ja võtma arvesse sihtrühma eripära, eriti rõhuga vähendada täiskasvanud õppijate isiklike barjääre, kuid olema suunatud ka tööandjate vähese toetuse kompenseerimiseks. Niisuguseid võimalikke meetmeid on pikemalt kirjeldatud ka Eesti rakendusuuringu keskuse CentAR koostatud uuringus „Erialase tasemehariduseta isikute osalemine elukestvas õppes“ (Järve jt 2012) ja PIAAC-i uuringu aruandes „Oskused ja elukestev õpe: kellelt ja mida on Eestil oskuste parandamiseks teha?“ (Saar jt 2014).

2. Vanemaealised inimesed. Rahvastikuproгноos näitab, et Eesti elanikkond väheneb ja vananeb peaaegu kõigis maakondades. See tähendab, et jõupingutused peavad olema suunatud vanemaealise elanikkonna hoidmisele tööturul. Analüüsi tulemused näitasid, et kõige

madalam on hõivemäär madala haridustasemega vanemaealistel ehk arvestatav osa vähemalt 55-aastasest elanikkonnast väljub praegu tööturult liiga vara, isegi enne ametliku pensioniea saabumist. Üks varakult hõivest väljumise põhjuseid on vähene konkurentsivõime tööturul, olemasoleva töökoha kaotamisel ei suudeta konkureerida nooremate ja haritumatega. Täiskasvanuharidusse tuleb tulevikus kindlasti kaasata vanemaealised, tagades neile nii täiendus- kui ka ümberõpe selliselt, et see arvestaks nende ealist eripära.

Varasemad analüüsid on näidanud, et nii nagu madala haridustasemega inimestel on ka vanemaealistel elukestvas õppes osalemisel küllaltki mitmetahulised takistused, mistõttu peaksid ka neile suunatud meetmed olema mitmekesised (Krillo jt 2010). Seejuures on valdkonna strateegiate analüüs näidanud, et seni on vanemaealiste kaasamiseks pakutud kahjuks väga piiratud meetmeid (Nurmela 2009). Uues elukestva õppe strateegias aastani 2020 on vanemaealised nõrgema konkurentsivõimega inimestele õppetingimuste loomisel siiski ühe peamise sihtrühmana välja toodud, mis peaks tähendama ka nende eripärade suuremat arvestamist uute meetmete planeerimisel.

3. Majanduslikult mitteaktiivsed elanikud. Analüüsi tulemused näitasid, et majanduslikult mitteaktiivse elanikkonna osatähtsus 20–64-aastaste seas on enamikus maakondades suur. Tulemustest selgub ka, et võrreldes hõivatutega on mitteaktiivsete seas oluliselt rohkem madala haridustasemega elanikke ja mitte üksnes vanemaealiste, vaid ka noorte hulgas. PIAAC-i analüüsist selgus, et mitteaktiivsed osalevad mitteformaalõppes harvemini kui hõivatud või töötud, seejuures paistis Eesti rahvusvahelises võrdluses silma riigina, kus mitteaktiivsete osalus on üks väiksemaid (Saar jt 2014).

Jättes kõrvale rahvastikurühmad, kelle puhul ajutine eemalolek tööturult on loomulik (lapsehoolduspuhkusel vanemad, (üli)õpilased ja need, kes olles hõivest väljunud, sinna enam suure tõenäosusega ei naase (vanaduspensionärid ja täieliku töövõimekaotusega inimesed)), jääb alles arvestatav osa elanikest, kes on majanduslikult aktiivsest rahvastikust väljas muudel põhjustel – on kodused või jätsid täpsema mittetöötamise põhjuse märkimata. Selle rahvastikurühma, eriti noorte ja madala haridustasemega majanduslikult mitteaktiivsete kaasamine täiskasvanuharidusse, peab olema enamikus maakondades peamine ülesanne. Tõstes mitteaktiivsete haridus- ja/või oskuste taset, loob see neile võimalused saada lihttööst kõrgharidust eeldav töökoht, mis omakorda suurendab võimalust suuremale töötasule ning võiks motiveerida näiteks maakondade äärealadel elavaid mitteaktiivseid käima töö kaugemal. See aga eeldab kõrgharidust nõudvate töökohtade olemasolu piirkonnas.

4. Madala haridustasemega väikelastevanemad. Analüüsi tulemused näitavad, et pooltes maakondades on üle 24% kõigist väikelastevanematest omandanud vaid madala haridustaseme. Ligikaudu pooled põhi- või sellest madalama haridusega väikelastevanematest on hõivatud, neist mehi oluliselt rohkem kui naisi. Emad on aga üldjuhul lastega kodus. Muret tekitavalt suur on ka nende leibkondade osatähtsus, kus mõlemad vanemad on omandanud ainult madala haridustaseme – pooltes maakondades on selliseid leibkondi 24% kõigist madala haridusega vanematega leibkondadest.

PIAAC-i Eesti andmete analüüsist selgus, et lastega vanemaid osaleb nii formaal- kui ka mitteformaalõppes vähem kui lasteta inimesi. Eriti teravalt tõusis väikelastega vanemate vähene osalus esile just mitteformaalses õppes, seejuures mõjutab laste vanus eelkõige emade osalemist õppes (Saar jt 2014). Seega oleks oluline pakkuda täiskasvanuhariduses osalejatele vajalikke lastehoiuga seotud tugiteenuseid, sellele on meetmete planeerimisel osutatud ka elukestva õppe strateegias aastani 2020. Madala haridustasemega väikelastevanemaid tagasi õppima suunamise teel leevendatakse ka laste vaesusriski, sest kõrgem haridustase ja/või omandatud tööoskused suurendavad tõenäosust püsida tööturul kauem konkurentsivõimelisena. Samuti suurendab lapsevanemate töökompetentsi ja konkurentsivõimelisuse suurendamine lapsehoolduspuhkuselt või koduse staatusest hõivesse naasvate lapsevanemate tõenäosust leida sobiv töökoht.

5. Vähe tasustatud või madalat haridustaset eeldavatel ametikohtadel töötajad. Analüüsi tulemustest selgus, et enamikus maakondades on oluline sihtrühm ka vähe tasustatud ametikohtadel töötajad – sealjuures nii madala haridustasemega kui ka kõrgharitud inimesed. Eesti ettevõtjad on pikka aega võtnud sõna teemal, kuidas väljaspool suuremaid tömbekeskusi on väga raske leida kvalifitseeritud tööjõudu. Suurimad tööandjad maakondades on töötleva tööstuse ettevõtted. Püsivaks pikas perspektiivis konkurentsivõimelisena, tuleb ettevõtetel järjest enam tegeleda küsimusega, kuidas toota suuremat lisandväärtust (Kilvits 2009). Kõrgtehnoloogiline suure lisandväärtusega tootmine vajab aga tööjõuna erialase ettevalmistusega kõrg- ja kutseharidusega inimesi. Tehnoloogiliste uuenduste ja infotehnoloogia kiire arengu tingimustes tuleb arvestada, et aasta-aastalt väheneb nende ametikohtade hulk, mis eeldavad vaid madala haridustaseme olemasolu, mis omakorda jätab tööturul kõige halvemasse positsiooni madalat haridustaset eeldavatel ametitel töötajad, eriti madala haridustasemega või erialase väljaõppeta (üldkeskharidusega) töötajad. Seetõttu on täiskasvanuhariduse pakkumisel oluline panustada selle sihtrühma haridustaseme tõstmisse ja kutseoskuste õpetamisse.

Analüüs näitab ka, et paljudes maakondades töötab pea neljandik kõrgharidusega inimestest madalamat haridustaset nõudvatel ametikohtadel, paljud neist on ka vähe tasustatud. Ühelt poolt võib siin põhjuseks olla pikka aega tagasi omandatud kõrgharidus, millega saadud kvalifikatsioon ei vasta praegu tööturul nõutavale, töötuse vältimiseks ollakse valmis vastu võtma ka vähest kvalifikatsiooni eeldav ametikoht. Teiselt poolt on tegemist maakondade struktuurse tööpuudusega – inimese omandatud eriväljaõpet eeldavaid töökohti maakonnas napib või puuduvad need üldse. Et kõrgharidusega elanikud ka väljaspool Harju ja Tartu maakonda leiaksid oma kvalifikatsioonile sobiva töö elukoha läheduses ega kaotaks tööturul ajapikku konkurentsivõimet, tuleb ka neid suunata tööalasele ümberõppele, mis võib tähendada ka täiesti uue ametioskuste omandamist olenevalt sellest millise kompetentsiga töötajaid maakonna tegevusalade struktuuris vaja on.

6. Riigikeele- ja võõrkeelteoskuseta inimesed. Analüüsi tulemused näitavad, et Eestis on neli maakonda, kus vähemalt 5% 20–64-aastastest ei räägi riigikeelt. 5% piiri ületavad ka Tallinn ja Tartu. Eesti keele mitteoskamine võib osutada täienduskoolitustel osalemisel ja tööalasel ümberõppel suureks takistuseks. Maakondades (ja linnades), kus riigikeeleoskuseta elanikke on palju, tuleks täiskasvanuharidust korraldada õppekeele järgi rühmades nii, et koolitatavatel oleks võimalik õppida ka vene keeles, kuid omandada ka eesti keel vähemalt töötamiseks vajalikul tasemel. Kaugem eesmärk võiks aga olla seatud ka eesti keele koolituste korraldamisele, eriti Ida-Virumaal, kus riigikeele mitteoskajaid on üle poole 20–64-aastastest. Kui lühiajalises perspektiivis, eesmärgiga hoida hõivatuid tööturul või suunata sinna mitteaktiivsed, võib piisata keeleoskuseta inimeste tööalasest täiendusõppes vene keeles, siis selleks, et püsida tööturul konkurentsivõimeline pikka aega, on tarvis täiskasvanueas mitte-eestlastele õpetada riigikeelt. Oluline analüüsi tulemus on ka see, et paljude maakondade elanikel on kesine võõrkeelteoskus. Tööturul konkurentsivõimelisena püsimiseks on tarvis osata võõrkeeli. Maakondades, kus asub vähem rahvusvahelisi ettevõtteid, võib võõrkeelteoskust tarvis minna hoopis teenindussektoris töötades. Lõuna-Eesti maakonnad, saared ja Pärnu on atraktiivsed sihtkohad väliskülastajatele, mistõttu tuleb teenindus- ja turismiettevõtetes töötamiseks keeli osata. Keelteoskus võib olla oluline eeldus karjääriredelil tõusmiseks. Seega võiks osa koolitusi olla suunatud sihtrühma keeleoskuse parandamisele.

Nagu eespool viidatud, võivad paljud inimesed kuuluda korraka mitmesse kirjeldatud sihtrühma, mistõttu on oluline meetmete planeerimisel inimeste osaluse suurendamiseks täiskasvanuhariduses arvesse võtta õppes osalemise takistuste mitmekesisust. Seejuures peaks sihtrühmadele koolituste ja meetmete kavandamisel aluseks olema nende võimalik mõju sihtrühmale^a. Selleks on oluline selgeks teha, mida täiskasvanuhariduse pakkumisega saavutada soovitakse – kas eri sihtrühmade inimeste konkurentsivõimet piirkonnas suurendab pigem kõrgema haridustaseme saavutamine,

^a Praxis hindab praegu koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumi, Rahandusministeeriumi ja Statistikaametiga Euroopa Komisjoni tellimisel programmi „Täiskasvanute tööalane koolitus ja arendustegevused“ mõju, mille tulemuste alusel saab planeerida edasisi meetmeid ja koolitusi.

kutseoskuste täiendamine, ümberõpe või pädevuse arendamine? Kas koolituste pakkumisega soovitakse suurendada maakonnas elukestvas õppes osalemist, vähendada erialase väljaõppeta inimeste arvu või vähendada tööpuudust?

Nagu selgus PIAAC-i uuringust, mõjutavad Eestis täiskasvanute osalemist õppes nende haridustasemest ja vanusest rohkemgi tööga seotud karakteristikud – töökoht, ametikoha oskustemahukus, majandusharu ja -sektor ning ettevõtte suurus (Saar jt 2014). See tähendab, et tööjõu pakkumise kõrval mängib olulisemat rolli nõudlus tööjõu järele – missuguseid ametikohti missuguste oskuste ja teadmistega inimestele on piirkonnas üldse pakkuda. Valides peamiseid täiskasvanuhariduse sihtrühmi maakonniti, tuleb kindlasti silmas pidada sealset töökohtade struktuuri, sest pole mõtet koolitada inimesi omandamaks oskusi, mida tegelikkuses või tulevikus ei vajata. Seetõttu on soovitatud siduda vähemate oskustega inimeste oskuste parandamise ja teadmiste suurendamise programm tingimata töökohtade uuenduslikkusele (töökultuur, töö organiseerimine jne) suunatud programmidega (Saar jt 2014).

Regionaalarengu ja -planeeringute eesmärgiks on seatud vähendada ebamõistlikku siserännet Tallinnasse ja Tartusse, tugevdades kohalikku ettevõtlusmaastikku. Töökohtade olemasolu on maakonna jätkusuutlikkuse kõige olulisem faktor. Praegu on Eesti olukorras, kus paljud ettevõtted koonduvad tegutsema pigem suurlinnade (Tallinn ja Tartu) lähedusse, sest mujal puudub piisava haridustaseme ja väljaõppega tööjõud. See on oluline signaal täiskasvanuhariduse valdkonna planeerijatele, et koolituste plaane on vaja välja töötada koostöös kohalike ettevõtjatega. Nii saab elanike ümberõpe ka praktilise väljundi – koolitatakse maakonnas asuvatele ettevõtetele vajalike oskuste ja teadmistega töötajaid. Täiskasvanuharidust saaks sel juhul suunata just maakonna vähesema konkurentsivõimega inimestele, kes enamasti on kas madala haridustasemega ja/või vanemaealised elanikud. Elanike kohanemine kohapealse tööturuga on kolimise vältimiseks paratamatu samm. Haridus- ja Teadusministeerium võiks siinkohal olla vahepealne lüli, kes ühendab omavahel ettevõtjate soovid ning maakonna hõivatute ja majanduslikult mitteaktiivsete täiendusõppevajadused. Koostööd selle ülesande täitmiseks tuleks teha ka kohapealsete kutse- ja kõrgharidusasutustega.

ALLIKAD

- Brunello, G. (2001). On The Complementarity between Education and Training in Europe. – Education, Training and Labour Market Outcomes in Europe. / Ed. D. Checchi, C. Lucifora. MacMillan 2003.
- Desjardins, R., Rubenson, K., Milana, M. (2006). Unequal chances to participate in adult learning: International perspectives. UNESCO.
- Helm-Rosin, M. (2012). Ettevõtluse demograafia. – Eesti statistika kvartalikirj, nr 4. Tallinn: Statistikaamet, lk 85–95.
- Järve, J., Räis, M. L., Seppo, I. (2012). Erialase tasemeharidusega isikute osalemine elukestvas õppes. Raport. [www] http://www.centar.ee/uus/wp-content/uploads/2012/12/2012.12.12-Erialase-haridusega-inimeste-osalemine-elukestvas-%C3%B5ppes-l%C3%B5ppraport_ver-1.3.pdf (14.08.2014).
- Kilvits, K. (2009). Töötleva tööstuse struktuur on aegunud. – Riigikogu toimetised, nr 19. [www] <http://www.riigikogu.ee/rito/index.php?id=13779> (14.09.2014).
- Kivilaid, M., Servinski, M. (2013). Elujõulisuse indeks. – Eesti piirkondlik areng. Tallinn: Statistikaamet, lk 59–83.
- Korpi, T., Tahlin, M. (2009). A Tale of Two Distinctions: The Significance of Job Requirements and Informal Workplace Training for the Training Gap. Sweidsh Institute for Social Research, Stockholm University.
- Krillo, K., Nurmela, K., Eamets, R., Philips, K. (2010). Elukestva õppe roll turvalise paindlikkuse kujundamisel Eestis. Tartu Ülikooli Rakendusuuringu Keskus.
- Larson, A., Milana, M. (2006). Barriers Towards Participation in Adult Education and Training. Danish University of Education.
- Meres, K. (2013). Õppimine ja edukus tööturul. – Pilte rahvaloendusest. Tallinn: Statistikaamet, lk 82–104
- Nurmela, K. (2009). Täiskasvanuhariduses mitteosalemise põhjused. – Riigikogu Toimetised, nr 20. [www] <http://www.riigikogu.ee/rito/index.php?id=14013> (12.09.2014).
- Orro, E. (2012). Varimajandus Eestis 2012. [www] [http://www.ki.ee/publikatsioonid/valmis/Varimajandus_Eestis_2012_\(elanike_hinnangute_alusel\).pdf](http://www.ki.ee/publikatsioonid/valmis/Varimajandus_Eestis_2012_(elanike_hinnangute_alusel).pdf) (14.08.2014).
- Rosenblad, Y. (2013). Tööhõive ja töötus. – Pilte rahvaloendusest. Tallinn: Statistikaamet, lk 105–108.
- Räis, M. L., Kallaste, E., Kaska, M., Järve, J., Anspal, S. (2014). Põhi- ja keskharidusega täiskasvanute tasemeharidusse tagasitoomise toetamine. Raport. [www] <http://www.centar.ee/uus/wp-content/uploads/2014/06/Uuringu-raport-P%C3%B5hi-ja-keskharidusega-t%C3%A4iskasvanute-tasemeharidusse-tagasitoomine-final.pdf> (14.08.2014).
- Saar, E., Unt, M., Lindemann, K., Reiska, E., Tamm, A. (2014). Oskused ja elukestev õpe: kellelt ja mida on Eestil oskuste parandamiseks õppida? Tallinn: Tallinna Ülikool.
- Tampere, H. (2008). Puudega inimese töölevõtmine. – Erivajadusega inimene – hinnatud töötaja! Miks ja kuidas värvata tööle puudega inimest? Tallinn: OÜ Lege Artis, lk 4–6. [www] https://www.tootukassa.ee/sites/tootukassa.ee/files/Erivajadustega_inimene_hinnatud_tootaja.pdf (14.08.2014).

LISA 1. TASEMEÖPPES OSALEJATE JA MITTEOSALEJATE TÖINE BRUTOTULU VANUSE JÄRGI

	Vanus															
	20–34-aastased								35–54-aastased							
	Mitteõppijad				Õppijad				Mitteõppijad				Õppijad			
	Keskmine töine tulu, eurot	Töine mediaantulu, eurot	Keskmise töise tulu 95% usaldus- vahemik, eurot	Arv	Keskmine töine tulu, eurot	Töine mediaantulu, eurot	Keskmise töise tulu 95% usaldus- vahemik, eurot	Arv	Keskmine töine tulu, eurot	Töine mediaantulu, eurot	Keskmise töise tulu 95% usaldus- vahemik, eurot	Arv	Keskmine töine tulu, eurot	Töine mediaantulu, eurot	Keskmise töise tulu 95% usaldus- vahemik, eurot	Arv
Tallinn	900	760	±6	49 280	798	660	±10	14 239	988	747	±9	72 215	1 233	985	±46	2 398
Tartu	777	659	±12	10 605	618	489	±14	4 549	886	708	±11	16 606	975	819	±46	842
Harju maakond	943	792	±10	17 687	826	680	±21	3 534	1074	818	±13	34 527	1 261	1038	±54	1 328
Hiiu maakond	682	606	±33	586	637	551	±72	113	761	634	±27	1 715	700	604	±115	43
Ida-Viru maakond	630	546	±7	10 284	614	542	±18	1 575	696	580	±6	26 616	766	674	±38	635
Jõgeva maakond	639	552	±15	2 081	602	502	±51	277	693	585	±12	5 206	743	680	±57	170
Järva maakond	697	626	±16	2 540	617	557	±38	367	747	639	±12	5 750	852	763	±92	168
Lääne maakond	655	577	±17	1 876	614	551	±45	269	737	637	±15	4 721	747	687	±69	139
Lääne- Viru maakond	687	598	±12	5 130	639	552	±32	691	753	632	±10	11 273	861	755	±60	323
Põlva maakond	618	550	±16	1 849	551	461	±44	251	696	598	±14	4 634	734	693	±104	110
Pärnu maakond	684	586	±10	7 192	618	519	±23	1 130	743	614	±9	15 058	834	751	±50	447
Rapla maakond	752	656	±17	3 007	732	621	±46	472	810	675	±15	6 623	844	716	±70	213
Saare maakond	664	581	±15	2 607	588	516	±38	398	731	622	±12	6 245	810	721	±63	229
Tartu maakond	766	655	±14	5 169	665	533	±31	1 009	840	685	±13	9 795	912	827	±59	343
Valga maakond	615	528	±17	2 010	580	483	±48	255	684	594	±12	5 137	815	671	±123	129
Viljandi maakond	671	582	±13	3 624	558	488	±33	481	720	603	±11	8 166	799	705	±65	226
Võru maakond	635	535	±15	2 513	610	474	±56	309	683	587	±12	5 754	769	740	±52	188

LISA 2. HÖIVEMÄÄR KÕRGEIMA OMANDATUD HARIDUSTASEME JA VANUSE JÄRGI

(protsenti)

	Põhi- või sellest madalam haridus; põhi- või sellest madalam haridus ja kutse			Üldkeskharidus			Keskharidus ja kutse			Kõrgharidus		
	20–34	35–54	55–64	20–34	35–54	55–64	20–34	35–54	55–64	20–34	35–54	55–64
Tallinn	55	60	47	61	73	56	73	78	61	80	84	69
Tartu	53	58	42	43	74	56	70	79	63	74	88	76
Harju maakond	60	65	46	62	78	56	75	82	64	79	87	72
Hiiu maakond	57	61	37	54	79	51	73	82	60	74	89	72
Ida-Viru maakond	33	44	27	42	61	38	57	68	46	70	76	56
Järva maakond	57	60	42	57	76	52	72	82	60	77	89	72
Jõgeva maakond	49	49	29	49	67	45	67	76	53	72	86	71
Lääne maakond	57	64	39	59	76	55	70	82	61	78	88	73
Lääne-Viru maakond	54	60	39	57	75	49	72	80	58	75	88	70
Pärnu maakond	56	58	35	58	75	51	71	78	56	77	86	69
Põlva maakond	48	44	25	48	66	42	66	73	49	73	84	66
Rapla maakond	54	61	36	58	75	50	71	80	58	76	88	71
Saare maakond	62	61	40	59	81	52	74	83	61	76	90	72
Tartu maakond	56	54	30	56	74	47	73	78	54	76	87	71
Valga maakond	46	47	28	53	66	42	69	74	52	72	83	63
Viljandi maakond	51	55	34	49	71	53	69	76	59	73	87	70
Võru maakond	50	46	28	50	68	43	68	74	49	79	85	65
Eesti kokku	53	57	37	56	73	51	70	77	57	78	84	68

LISA 3. PUUETEGA 20–64-AASTASED HÕIVETAATUSE JÄRGI

	Kokku	Hõivatud	Majanduslikult mitteaktiivsed
Tallinn	11 599	2 700	8 058
Tartu linn	3 981	790	2 955
Harju maakond	2 895	.. ^a	2 252
Hiiu maakond	419	.. ^a	(281)
Ida-Viru maakond	7 024	(1 221)	5 472
Jõgeva maakond	3 721	(1 166)	2 528
Järva maakond	1 206	.. ^a	813
Lääne maakond	766	.. ^a	(690)
Lääne-Viru maakond	2 416	.. ^a	1 696
Põlva maakond	3 051	.. ^a	2 339
Pärnu maakond	2 806	.. ^a	1 302
Rapla maakond	1 273	.. ^a	(962)
Saare maakond	1 615	.. ^a	1 327
Tartu maakond	2 019	(890)	1 075
Valga maakond	2 372	(424)	1 862
Viljandi maakond	3 144	(582)	2 479
Võru maakond	2 354	(411)	1 736

^a Andmed on avaldamiseks ebakindlad.

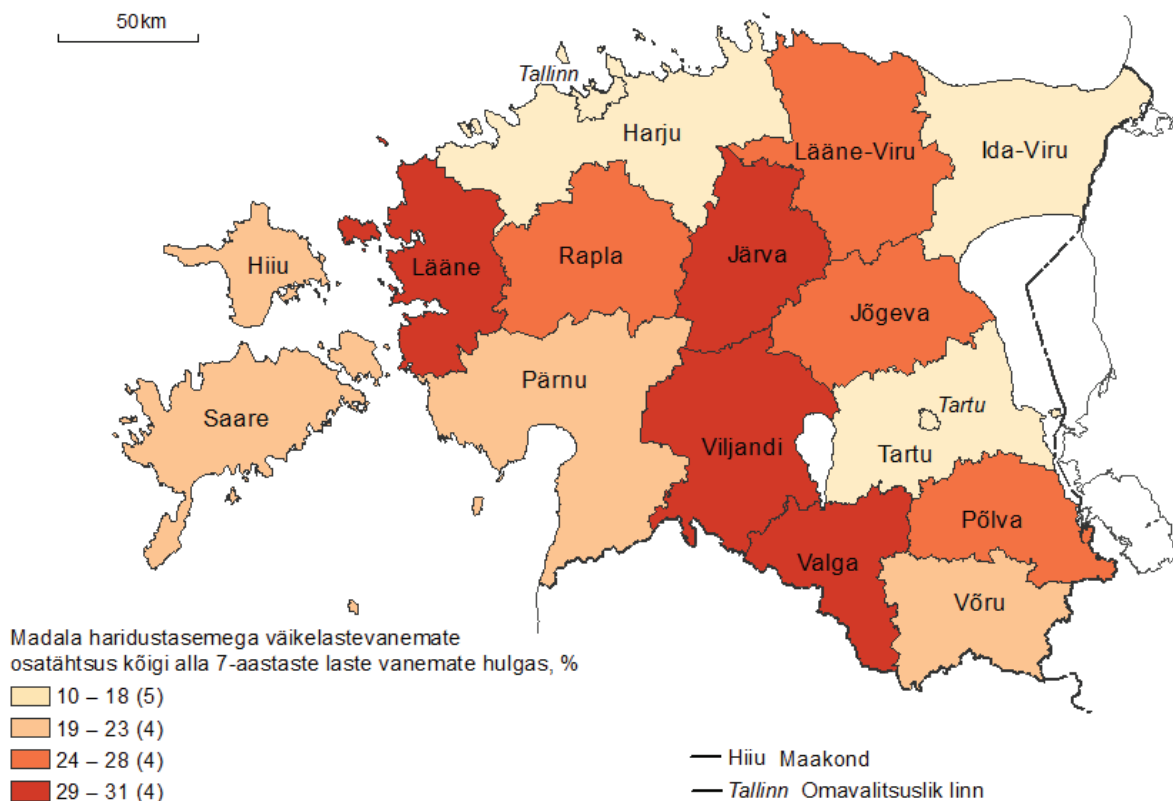
LISA 4. MAAKONNAS VÕI LINNAS TÖÖLKÄIVAD INIMESED TEGEVUSALA JÄRGI

Tegevusala	Töökoha asukoht																
	Tallinn	Tartu linn	Harju	Hiiu	Ida-Viru	Järva	Jõgeva	Lääne	Lääne-Viru	Pärnu	Põlva	Rapla	Saare	Tartu	Valga	Viljandi	Võru
Kokku	195 798	45 289	47 455	2 816	45 523	9 904	8 397	7 924	19 929	26 957	7 198	8 996	10 878	12 834	8 244	14 626	10 094
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	400	273	1 590	258	663	1 302	1 431	611	1 799	1 828	961	899	941	1 485	697	1 443	778
Mäetööstus	184	3	220	11	2 784	81	57	70	104	247	11	51	18	114	18	102	75
Töötlev tööstus	24 011	5 355	14 660	643	10 291	2 583	1 671	1 912	5 644	6 160	1 454	2 195	2 679	4 415	2 092	3 856	2 430
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	1 414	289	309	16	2 128	81	62	73	128	176	96	46	70	103	71	143	99
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	880	272	405	26	459	77	63	60	116	236	25	56	58	23	55	113	55
Ehitus	11 205	2 556	3 187	232	3 001	665	451	373	1 128	1 694	395	605	874	961	448	839	596
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	32 670	7 309	6 996	307	5 242	1 222	945	918	2 642	3 890	805	1 107	1 337	1 376	962	1 943	1 255
Veondus ja laondus	15 301	2 097	5 726	191	2 495	476	283	400	1 186	1 442	311	503	473	478	393	461	549
Majutus ja toitlustus	9 765	1 914	905	92	1 072	221	153	315	643	1 251	180	201	578	222	440	327	327
Info ja side	11 985	1 940	385	31	417	112	47	57	165	245	46	60	148	78	54	135	60
Finants- ja kindlustustegevus	6 922	695	146	14	341	62	39	80	141	284	32	56	68	17	56	94	65
Kinnisvaraala tegevus	4 937	944	672	12	1 082	146	69	96	195	397	41	74	126	94	98	141	99
Kutse-, teadus- ja tehnikaala tegevus	12 721	2 587	1 435	61	782	135	214	134	303	583	134	195	211	271	118	311	157
Haldus- ja abitegevused	10 681	1 513	1 162	54	1 435	159	99	173	431	631	93	105	189	182	150	255	140
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	15 065	3 081	2 344	279	3 167	566	632	570	1 344	1 613	679	576	695	566	596	708	1 094
Haridus	14 131	6 696	4 134	303	5 055	1 082	1 189	985	2 094	2 772	917	1 228	1 100	1 567	995	1 827	1 265
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	10 921	4 652	1 462	145	3 252	522	623	695	938	2 204	668	541	778	415	567	1 214	568
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	5 916	1 685	724	72	877	202	178	190	474	551	172	205	246	257	222	397	230
Muud teenindavad tegevused	5 128	1 213	637	63	791	176	149	185	363	613	151	256	258	128	174	248	208
Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus; kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	16	17	7	0	4	.. ^a	.. ^a	0	3	3	.. ^a	.. ^a	.. ^a	4	.. ^a	3	0
Eksterritoriaalsete organisatsioonide ja üksuste tegevus	232	6	0	0	9	.. ^a	.. ^a	0	0	0	.. ^a	.. ^a	.. ^a	0	.. ^a	0	0
Teadmata	1 313	192	349	6	176	33	41	27	88	137	26	36	29	78	37	66	44

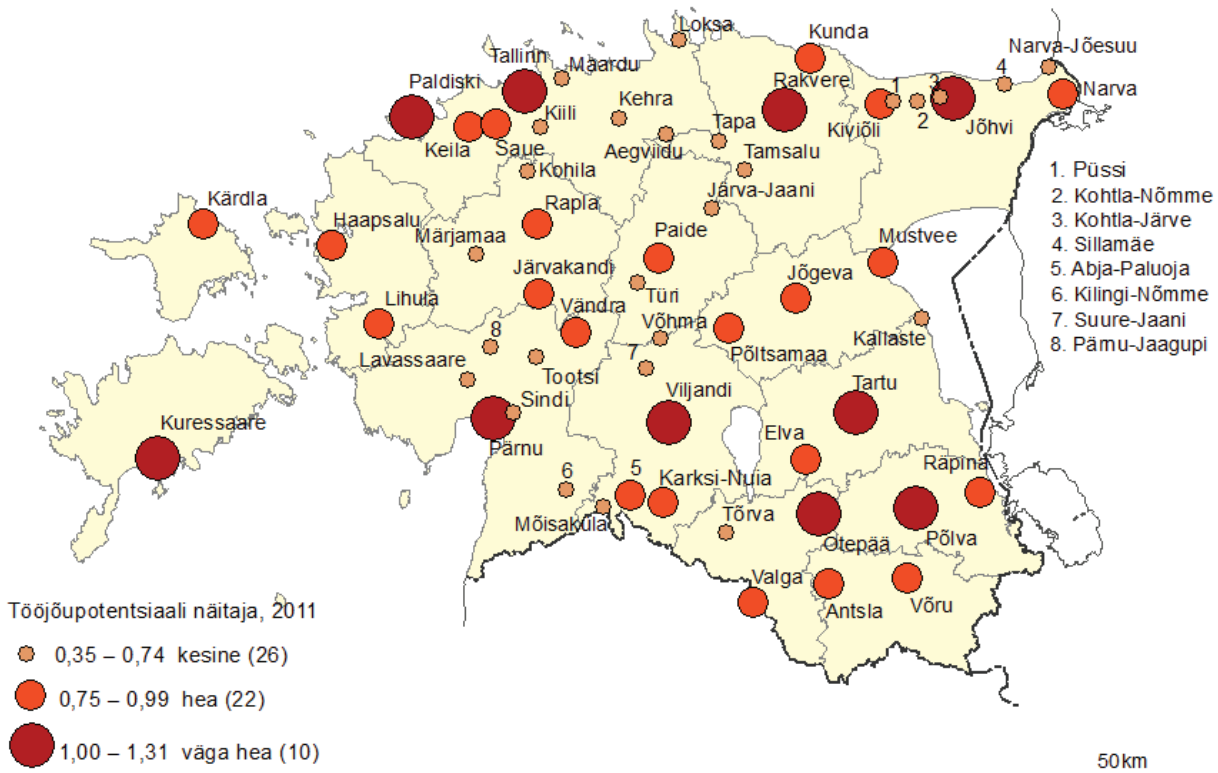
^a Andmed on avaldamiseks ebakindlad.

LISA 5. KAARDID

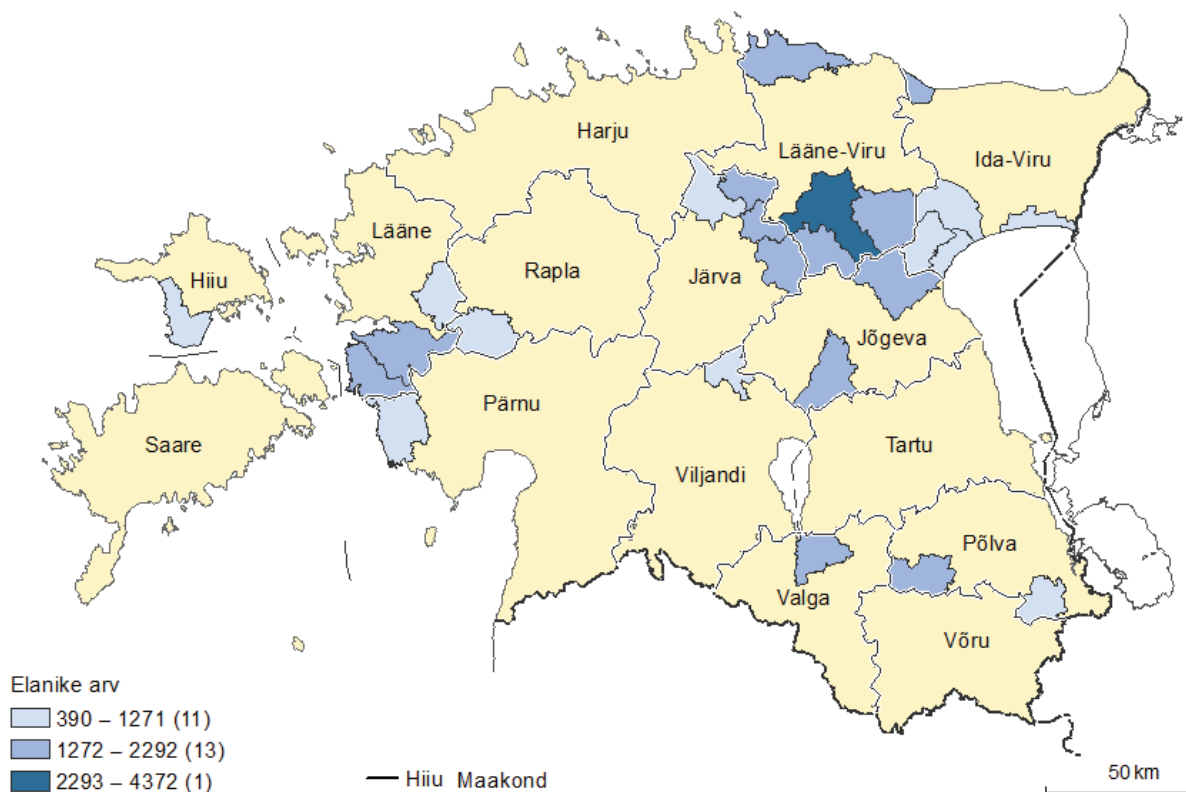
Kaart 1. Madala haridustasemega väikelastevanemate osatähtsus kõigi väikelastevanemate hulgas, 31.12.2011

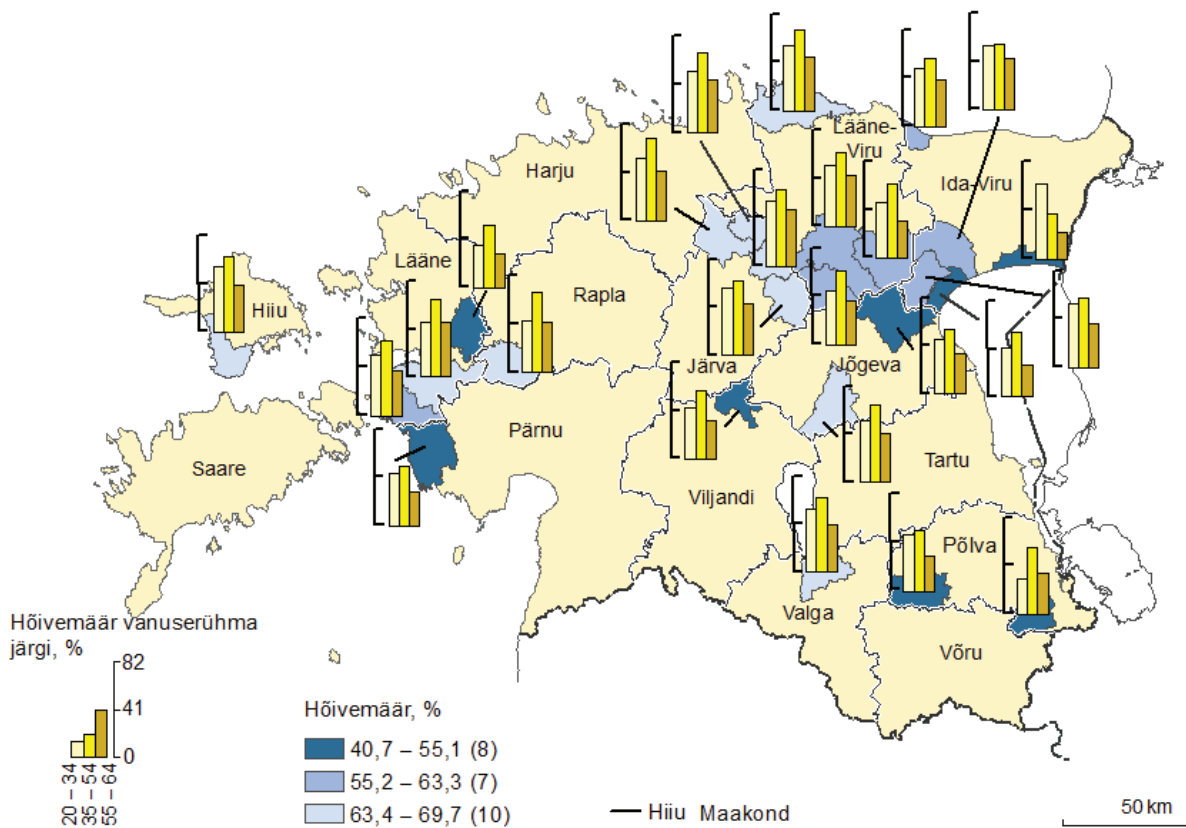
Kaart 2. Linnaliste asulate tööjõupotentsiaal, 31.12.2011

Kaart 3. Ääremaalised vallad rahvaarvu järgi, 31.12.2011

Kaart 4. Ääremaaliste valdade 20–64-aastaste tööhõive määr vanuserühma järgi, 31.12.2011

Kaart 5. Ääremaaliste valdade 20–64-aastaste tööhõive määr haridustaseme järgi, 31.12.2011

